

Θ. ΣΤΑΥΡΟΥ - Φ. ΒΟΥΣΒΟΥΝΗ

ΑΡΧΑΙΑ Β/Λ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝΔΥΛΙΔΙ = 34.
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
544

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1976

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σ.Τ.

89

Σ.Χ.Β.

Ορκωμιστοί Επόπειας Διδούλην ΒΙΒΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

1. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ
2. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΛΩΡΕΑΝ

009
495
6798

544

ΙΑΙΚΩΝ ΑΓΓΕΛΙΩΝ

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η *

1. ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ

Τὸ δρᾶμα εἶναι ἐν τῶν τριῶν μεγάλων εἰδῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου. Τὰ ἄλλα δύο εἶναι τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρικὴ ποίησις.

Ἐργον θεατρικόν, πρωαρισμένον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τον πάντοτε διὰ παράστασιν καὶ ὅχι δὲ ἀπλῆν ἀνάγνωσιν, τὸ δρᾶμα ἦτο καλλιτέχνημα σύνθετον, διότι ἔκτὸς τοῦ λόγου, διτις ἦτο τὸ κύριον ὅργανον τῆς καλλιτεχνικῆς του ἐκφράσεως, ἵτο ἀπαραίτητος εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσίν του ἡ συνδρομὴ καὶ ἄλλων τεχνῶν, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὁρχήσεως. Ὁρισμένα μέρη του ἐμελοποιοῦντο ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ ἢδοντο ὑπὸ προσώπων ἀποτελούντων Χορόν, συνωδεύοντο δὲ καὶ ὑπὸ ψυθμικῶν κινήσεων ἡ καὶ πραγματικῆς ὁρχήσεως.

Πάντως δόμως κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τὸ δρᾶμα ἦτο ἔργον ποιητικόν, δηλαδὴ λογοτεχνικόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν τούτοις τὸ ὀνόμασαν δρᾶμα (ἐκ τοῦ δράω - δρῶ = πράττω), διότι δὲ ἀντὸν ἦτο κυρίως κάτι τὸ δράω με ν τον, ἥτοι πρᾶξις, καὶ δή, δπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἱεροπραξία, ἱεροτελεστία.

Εἰς δόμισμένας ἱεροτελεστίας, π. χ. εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, οἱ παριστάμενοι, ἔκτὸς τοῦ ἵκουν τὰ λεγόμενα καὶ τὰ ἁδόμενα, ἔβλεπον καὶ ἱερὰς συμβολικὰς πράξεις, τὰς ὅποιας ἀνόμαζον δράω με ν α. Ταῦτα δὲν ἤσαν δράματα, πρωτότυπα δηλαδὴ καὶ ἐλεύθερα καλλιτεχνικὰ δημιουργήματα, ἀπ' ἐναρτίας μάλιστα θὰ κατεβάλλετο προσπάθεια νὰ ἐκτελῶνται ἐκάστοτε πιστῶς, κατὰ δόμισμένον τυπικόν, διότι ἐπιστεύετο ὅτι οὕτως διθησκευτικὸς σκοπός, διὰ τὸν δράω με ν ἐγίνοντο, θὰ ἐπραγματοποιεῖτο εὐκολώτερον πάντως δόμως ἀναλογία τις μεταξὺ τῶν δρωμένων τούτων καὶ τοῦ γεννωμένου δράματος ὑπῆρχε καὶ ἡ δμοιότης αὕτη θὰ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καθιερωθῇ τὸ δράμα δράω με ν α διὰ τὸ νέον τοῦτο ποιητικὸν εἶδος.

Τοῦ ἔπους ὑπόθεσις ἤσαν τὰ κλέα ἀνδρῶν, δηλαδὴ καὶ ἐκεῖ

* Τοῦ Θ. Σταύρου.

δρᾶσις κυρίως· τὸ λυρικὸν ποίημα ἐκφράζει συναισθήματα, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἔξυμνεῖ ἢ ἀφηγεῖται — ἄν καὶ κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ ἔπους — πράξεις. Τὴν δρᾶσιν ὅμως αὐτήν, τὰς πράξεις αὐτάς, οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἐπικοῦ ἢ λυρικοῦ ἔργου δὲν τὰς βλέπουν ἐνώπιόν των· βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ποιητὴν ἢ τὸν ἑρμηνέαν απαγγέλλοντα, ἀφηγούμενον, βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ἐκτελεστὴν τοῦ λυρικοῦ ἄσματος ἢ τοὺς ἐκτελεστάς, τὸν Χορὸν — ἄν πρόκειται περὶ λυρικοῦ ποιήματος χορικοῦ — ἄδοντας καὶ ἔξυμνούντας πράξεις. Ἀντιθέτως κατά τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δράματος ὁ θεατὴς ἔχει ἐνώπιόν του τοόσωπα — τοὺς ὑποκριτὰς (δηλ. δράματος ὁ θεατὴς ἔχει ἐνώπιόν του τοόσωπα — τοὺς ὑποκριτὰς (δηλ. τοὺς ἥθοποιοὺς) καὶ τοὺς χρεοντάς —, τὰ ὅποια παροντιάζονται ὡς οἱ ἥρωες τοῦ ἔργου, ὑποδύονται δηλ. ἀλλὰ ποόσωπα καὶ ὡς τοιαῦτα ἐνεργοῦν δύμιλοῦντα καὶ δρῶντα. Εἰς τὸ δρᾶμα λοιπὸν ἢ δρᾶσις παρουσιάζεται ὡς ζωτανὴ πραγματικότης καὶ ὅχι ὡς θέμα ἀφηγήσεως.

‘Υπῆρχον δὲ εἰς τὴν ἀρχαιότητα τοιῶν εἰδῶν δρᾶματα: ἡ τρόπος αὐτῶν μερικῶν διάταξις, τὸ σατυρικὸν δρᾶμα καὶ ἡ κωμῳδία.

‘Η τραγῳδία εἶναι τὸ σοβαρόν, σεμνὸν καὶ μεγαλοπρεπές δρᾶμα. Οἱ ποιηταὶ τῆς ἡγετούν τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν λαϊκῶν μύθων — σπανιότατα ἀπὸ ἄλλας πηγὰς — καὶ ἐπραγματεύοντο αὐτὰ κατὰ τρόπον γεννῶντα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν εὐγενῆ καὶ ἀντὰ κατὰ τρόπον γεννῶντα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν εὐγενῆ καὶ ὑψηλὰ συναισθήματα κυρίως προεκάλουν τὴν μέχρι δακρύων πολλάκις συμπάθειάν των πρὸς τὰ δρῶντα ποόσωπα καὶ τὴν ἀηδονίαν, τὴν ἀγωνίαν διὰ τοὺς ἀπειλοῦντας αὐτὰ κινδύνους, τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, ὅπως ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἡ ποίησις ἐν γένει εἶναι μίμησις. Τὴν μίμησιν ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς πιστὴν καὶ δουλικὴν ἀντιγραφὴν τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ὡς ἐλευθέρων δημιουργίαν καὶ σύνθεσιν τῶν στοιχείων τῆς πραγματικότητος μὲτάσιν πρὸς ἔξιδανίκευσιν. Εἰδικότερον ἡ τραγῳδία εἶναι μίμησις πράξεως σοβαρᾶς, ἔχοντος ἀρχήν, μέσον καὶ τέλος καὶ κάποιαν ἔκτασιν, μέγεθος εὐσύνοπτον. Ἡ μίμησις γίνεται διὰ λόγων ἢ δυσμένων, ἔχοντος δηλαδὴ ὄνθυμόν, ἀρμονίαν καὶ μελωδίαν. Τὰ ἡδύσματα ταῦτα δὲν ἐγκατασπείρονται πάντα ὅμοια, διότι διάφορον τὸ ἔργον, ἀλλὰ κοσμοῦν τὰ διάφορα μέρη τῆς τραγῳδίας, ὅπου ἔκαστον εναρμοστεῖ. Ἡ τραγῳδία διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον ὁ θεατὴς βλέπων πάσχοντα τὸν ἥρωα — δοτις συνήθως ἔχει ὑψηλὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τείνει πρὸς ἀγώτερα ἀγαθά, ἀλλὰ πίπτει διὰ σφάλμα τι ἢ ἀμαρτίαν — αἰσθά-

νεται ζωηράν συμπάθειαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνησυχίαν διὰ τὴν τύχην του. Ἐν τέλει ὅμως ἐπέρχεται ἡ κάθαρσις· ὁ ποιητὴς μὲν τὴν τέχνην του δίδει τοιαύτην τροπὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μύθου καὶ ἐπειτα τοιαύτην λύσιν εἰς τὸ δρᾶμα, ὥστε ὁ ἥρως πίπτει ἀξιοπρεπῶς καὶ ὑποκύπτει εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἡθικῆς τάξεως. Ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ, ἡ ὅποια εἰχε ταραχθῆ ἀπὸ τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, καθαρίζεται, ἀπὸ τὰ παθήματα ταῦτα διὰ τῆς δοκιμασίας, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἐπέρχασεν, ἀνακονφίζεται καὶ καταπραΐνεται.

Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τῆς τραγῳδίας, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν οὐδίστιν αὐτῆς, περιέλαβεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ *Ποιητικῇ* τὸν εἰς ἕνα περίφημον δρισμόν, ὃστις ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἐξῆς: "Ἐστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἔχούστης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐδὲ ἀπαγγελίας, δι’ ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.

Οἱ ποιηταὶ τῶν τραγῳδῶν ἔγραφον καὶ τὰ σατυρικὰ δράματα. Ἐδίδον εἰς αὐτὰ ἐξωτερικὴν μορφὴν ὅμιλαν πρὸς τὴν τῆς τραγῳδίας καὶ ἡντλούν καὶ δὲ αὐτὰ τὰ θέματα των ἀπὸ τοὺς μύθους, τοὺς ὅποιους ὅμως ἔβλεπον τώρα ὑπὸ τὴν φαῦλον των ὅψιν. Τὸ σατυρικὸν δρᾶμα, ζωηρὸν καὶ εὐθυμον, προεκάλει τὸν γέλωτα, ἀλλὰ δὲν ἐκαντηρίαζε, δὲν διεκωμάδει, δὲν ἐσπάτιζε*. Τὸ σατυρικὸν δρᾶμα ὠνομάσθη οὕτω, διότι τὸν Χορόν του ἀπετέλοντο πάντοτε Σάτυροι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς ὡς κορυφαῖον ἔνα γέροντα Σειληνόν οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὄντομαζον ἐνίστε καὶ δρᾶμα σειληνόν.

Αἱ κωμῳδίαι συνετίθεντο ὑπὸ εἰδικῶν ποιητῶν, τῶν κωμικῶν ποιητῶν ἡ κωμῳδοποιῶν. Οὗτοι ἐλάμβανον τὰ θέματά των ἀπὸ τὴν σύγχρονον καθημερινὴν ζωὴν ἢ ἀπὸ κόσμους φανταστικούς. Ἡ κωμῳδία προεκάλει καὶ αὐτὴ τὸν γέλωτα, ἀλλὰ συγχρόνως — τονδάχιστον ὑπὸ τὴν παλαιάν της μορφῆν, ἦτοι μέχρι τοῦ 390 περίπον π.Χ. — ἐσκωπεῖ καὶ ἐκαντηρίαζε καὶ μάλιστα πολλάκις κατὰ τρόπον αὐστηρὸν καὶ ἀμείλικτον πρόσωπα καὶ πράγματα, καταστάσεις πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς καὶ ἰδέας, τὰς ὅποιας οἱ κωμικοὶ ποιηταὶ ἐθεώρουν πεπλανημένας καὶ ἐπικινδύνους.

* Οὔτε καὶ ἔχει σχέσιν τινὰ ἡ λέξις σατυρικὸν πρὸς τὴν σάτιραν, λέξιν λατινικήν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἐσχηματίσαμεν τὸ ωῆμα σατιρικόν.

‘Η ἀρχαία τραγῳδία — δπως καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ δράματος — ἦτο, ως εἴπομεν, καλλιτέχνημα σύνθετον τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεώς της ἡσαν ὁ λόγος, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ δοχησις. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἑκάστης τραγῳδίας ἐλάμβανε μέρος ἀπαραιτήτως Χορός, ἥτοι ὅμιλος προσώπων — 12 παλαιότερον, 15 ἀπὸ τοῦ Σοφοκλέους —, ὁ ὅποῖς ἦδεν ὅλος συγχρόνως ἡ κατὰ ἡμιχρόια καὶ ἔξετέλει ὁνθμικὰς κινήσεις καὶ πραγματικὴν δρᾶσιν, μιμητικὴν πράξειν καὶ ἐκφραστικὴν ψυχικῶν καταστάσεων. ‘Αμα τῇ παρόδῳ του, ἥτοι τῇ εἰσόδῳ του εἰς τὸν τόπον τῶν παραστάσεων, τὴν ὁρατὴν πράξειν, ἥτοι τὴν διαλείμματα τῶν διαλογικῶν μερῶν, τὰ δύοτα ἀπηγγέλλοντο, ἦδεν ἄλλα ἄσματα, τὰ λεγόμενα στάσιμα. Τὰ χορικὰ ταῦτα ἄσματα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον μὲν ἡσαν κατὰ κανόνα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ προηγηθὲν διαλογικὸν μέρος, ὡς πρὸς δὲ τὴν μορφὴν ἡσαν ὅμοια πρός τὰ ἄλλα χορικὰ ἄσματα, τὰ δύοτα συνετίθεντο καὶ ἤδοντο καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγῳδίας: ἡσαν πεποιημένα εἰς ποικίλα μέτρα, διηροῦντο εἰς στροφὰς καὶ ἀντιστροφάς, ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰς στροφὰς κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὴν μελωδίαν, καὶ εἰς ἐπωδούς, ἐγράφοντο δὲ δπως καὶ ἐκεῖνα εἰς διάλεκτον δωρικὴν ἡ τοὐλάχιστον ἀνάμεικτον μὲ πολλὰ δωρικὰ στοιχεῖα. Ἐκτὸς τῶν ἄσμάτων τούτων παρενεβάλλοντο ἐνίστε καὶ ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν ἄλλα συντομώτερα ἄσματα, ἀδόμενα ἡ ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ ἐνὸς ἡ δύο ἡθοποιῶν ἐναλλὰξ (κομμοὶ) ἡ ὑπὸ ἐνὸς ἡθοποιοῦ (μονωδίαι) ἡ ὑπὸ δύο ἡθοποιῶν (διωδίαι). ‘Η πάροδος, τὰ στάσιμα καὶ τὰ ὀλίγα ἄλλα ἄσματα τὰ παρεμβαλλόμενα ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν ἀποτελοῦν τὸ λυρικὸν στοιχεῖον τῆς τραγῳδίας.

Φορεῖς τῆς ἐξελίξεως τῆς ὑποθέσεως ἡσαν: α') ὁ πρόλογος, ἥτοι τὸ πρὸ τῆς παρόδου τοῦ Χοροῦ μέρος, τὸ ὅποῖς ὅμως δὲν ἦτο ἀπαραιτήτων, διότι ἐνίστε ἡ τραγῳδία ἡρχζεν ἀμέσως μὲ τὴν πάροδον, β') τὰ ἐπεισόδια, ἔκαστον τῶν δύοτων ἡκολούθειτο ὑπὸ ἐνὸς στάσιμου, καὶ γ') ἡ ἔξοδος, ἥτοι τὸ μετά τὸ τελευταῖον στάσιμον τμῆμα τῆς τραγῳδίας. Ο πρόλογος, τὰ ἐπεισόδια καὶ ἡ ἔξοδος ἐγράφοντο εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ πάντοτε εἰς στίχους — πεζὸν δρᾶμα εἰς τὴν ἀρχαίαν διάλεκτην δὲν ὑπῆρχεν — ἄλλα στίχους ἀπαγγελλομένους καὶ σχιζομένους (κατὰ κανόνα τὸ ἰαμβικὸν τρίμετρον, ἐνίστε τὸ τροχαῖ-

κὸν τετράμετρον), ἐξετελοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (τῶν ἡθοποιῶν)· εἰς τὸν διάλογον ἐλάμβανε πολλάκις μέρος καὶ δικονφαῖος τοῦ Χοροῦ. Τὰ διαλογικὰ καὶ ἀφηγηματικὰ μέρη τῆς τραγῳδίας ἀποτελοῦν τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον αὐτῆς.

Ἐνῷοι δὲ φανταστικοὶ τοῦ ἔπους καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν λυρικῶν ποιημάτων ἀφηγοῦνται καὶ ἄδονν ἐξ ὄντος των, οἱ ὑποκριταὶ καὶ οἱ χορευταὶ τοῦ δράματος ἐξίστανται, ἀλλὰ πρόσωπα, τοὺς ἥρωας τοῦ ἔργου, τῶν δοπίων μετενσαρκώνοντα τρόπον τινὰ τὰ διαγοήματα, τὰ συνασθήματα καὶ τὸν ὅλον χαρακτήρα. Ή εκστασις αὕτη, οὐσιῶδες γνώρισμα τοῦ δράματος, ἐξεδηλοῦτο διὰ τῆς μεταμορφώσεως τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν, οἱ δοποῖοι δὲν μετημφίεννυντο μόνον — σπως γίνεται εἰς τὸ νεώτερον θέατρον —, ἀλλ' ἐφερον ἀπαραιτήτως καὶ κατάλληλον προσωπίδα (προσωπίδα) ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ δοποῖον ὑπεδύοντο· κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς παραστάσεως ἥλλασσον προσωπεῖον, ἐφ' ὅσον ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον.

Οὐσιῶδες γνώρισμα τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας ἦτο ὁ θρησκευτικὸς αὐτῆς χαρακτήρα. Ή τραγῳδία δὲν παριστάνετο δποδήποτε καὶ δποτεδήποτε. Παριστάνετο, ἐδιδάσκετο, δπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, μόνον καθ' ὁρισμένας ἐορτὰς τοῦ Διονύσου καὶ ἐντὸς χώρου ἀφιερωμένων εἰς αὐτόν. Ή ἐκτέλεσίς της ἦτο ἱεροτελεστία, μέρος τοῦ προγράμματος τῶν ἐορτῶν, αἱ δοποῖαι ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, πρὶν ἐξετάσωμεν πόθεν προῆλθεν ἡ τραγῳδία, νὰ γνωρίζωμέν τινα περὶ τῆς διονυσιακῆς λατρείας.

3. Η ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Ο Διόνυσος ἦτο κυρίως ὁ θεὸς τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ γενικάτερον ἐπροσωποποιεί τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάστησιν καὶ πάσας τὰς μυστηριώδεις παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ή λατρεία του ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ανδίαν καὶ τὴν Φρογίαν διὰ τῆς Θράκης. Κατ' ἀρχὰς οἱ πιστοί του ἦσαν ὀλύγοι καὶ διόνυσος ἐθεωρεῖτο κατώτερος θεὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, μὲ τὴν πάροδον δῆμως τοῦ χρόνου καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελουργίας ἡ λατρεία του διεδίδετο ὀλονέν περισσότερον, βαθείας δὲ ὁτίας ἔρωτιφε καὶ εἰς εὐρέα στρώματα τοῦ λαοῦ ἐξηπλώθη κατὰ τὸν 7.

καὶ τὴν οὐ αἰῶνα π.Χ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι τὴν διάδοσιν τῆς νέας λατρείας ηγόνησαν καὶ ἐποστάτευσαν οἱ τύρannoi τῶν διαφόρων πόλεων, δὲ Περιάνδρος εἰς τὴν Κόρινθον, δὲ Κλεισθένης εἰς τὴν Σικυῶνα, δὲ Πεισίστρατος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐλέγετο νίδις τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου. Οἱ μῆθοι διηγοῦνται πολλὰς περιπετείας τον, ὅτι ἔπεσεν εἰς χεῖρας ληστῶν, ὅτι κατειώχθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Λυκούργου, καὶ ἄλλα παθήματά του, ἀλλὰ καὶ θριάμβους του. Άλι περιπέτειαι αἴται συμβολίζουν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς ἐναλλαγὰς τῶν φυσικῶν φαινομένων, π.χ. τὴν βλάστησιν καὶ τὸν μαρασμόν, τὰ δόποια ἐπροσωποποεί δὲ Διόνυσος, ἀφ' ἐτέρου δὲ τοὺς σκληροὺς καὶ μακροχρονίους ἄγῶνας, οἱ δόποιοι ἀπηγήθησαν διὰ τὴν διάδοσιν τῆς λατρείας του ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελουργίας.

Οἱ διπαδοὶ τοῦ Διονύσου ἐλάτρευνον αὐτὸν ἐν ἴερᾳ μανίᾳ καὶ ἐν ἔξαλλῳ ἐνθουσιασμῷ, ζωηρὰ δὲ καὶ παράφορα ἦσαν τὰ ἄσματα, τὰ δόποια συνέθετον καὶ ἥδον πρὸς τιμήν του. Ἔπινον βεβαίως καὶ ἀφθονον οἶνον, τὸ ἴερὸν δῶρον τοῦ θεοῦ.

Οὐσιῶδες γνώρισμα τῆς διονυσιακῆς λατρείας ἦτο ἡ ἔκστασις, μέθη συναισθηματική, ἡ δόποια ἀνύψωνε τὸν πιστὸν ἐπάνω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τὸν ἔκανε νὰ αἰσθάνεται τὸν ἔαυτόν του ἄλλο πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ λατρευομένου θεοῦ κατεχόμενον.

Ἡ μεταμφίεσις ἦτο κατὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς ἀπαραίτητος· οἱ πιστοὶ περιεβάλλοντο δέρματα ζώων, ἔχοιν τὸ πρόσωπόν των μὲ τρογίαν (κατακάθι οἴνου) ἡ ἔκάλυπτον αὐτὸς διὰ φύλλων ἢ φλοιῶν δένδρων καὶ ἔφερον στέφανον κισσοῦ, ἴεροῦ καὶ αὐτοῦ, ὡς τὸ κλῆμα, φυτοῦ τοῦ Διονύσου.

4. Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

“Ηδη τίθεται τὸ πρόβλημα : πῶς ἐγεννήθη ἡ τραγωδία ;

Τὰ συστατικά της στοιχεῖα, τὸ ἐπικόν, τὸ λυρικόν, ἡ ὕρχησις, ὑπῆρχον πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως της, ἀλλ' ἡ σύνθεσίς των δὲν εἶναι πρᾶγμα τόσον αὐτονόητον. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἐδημιούργησαν ἐπικὰ καὶ λυρικὰ ποιήματα· ἐπίσης πανταχοῦ ἀνεπτύχθη ἡ ὕρχησις, πολλοὶ δὲ περιηγηταὶ ἐπισκεφθέντες φυλὰς θιαγενῶν τῶν διαφόρων ἡπείρων

παρετίρησαν καὶ ἐμελέτησαν παρ' αὐτοῖς πολυπλόκους μιμητικοὺς χοροὺς μετημφιεσμένων ή ἔκστασις, ή ζωοποιὸς αὕτη δύναμις τῆς τραγῳδίας, εἶναι κοινὴ εἰς πολλὰ θρησκεύματα, εὐδότατα δὲ διαδεδομένη εἶναι καὶ ἡ χρῆσις τῆς προσωπίδος, προσωπίδος μὲ μαγικὸν χαρακτῆρα, ἡ ὅποια κατὰ τὴν πύστιν τῶν ποντογόνων λαῶν μεταβιβάζει εἰς τὸν φέροντα αὐτὴν τὴν δύναμιν καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ εἰκονιζομένου θεοῦ. Ἐν τούτοις παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ λαῷ καὶ εἰς οὐδεμίᾳν ἄλλην ἐποχὴν τὰ στοιχεῖα ταῦτα συνετέθησαν, ὥστε νὰ ἀπαρτίσουν τραγῳδίαν. Τὸ ποιητικὸν τοῦτο εἶδος εἶναι αὐτοφυὲς μόνον ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, εἶναι ἀποκλειστικὸν δημιούργημα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Μέχρι τῶν μέσων περίπου τοῦ 6. αἰῶνος π. Χ. δύο εἶδη ποίησεως ὑπῆρχον εἰς τὴν Ἑλλάδα: τὸ ἐπος καὶ ἡ λυρικὴ ποίησις.

Ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ ἔπους εἶχε βεβαίως παρέλθει τὰ μέγιστα καὶ ἀνυπέρβλητα ἐπικὰ ἀριστονοργήματα, ή Ἰlliāς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, εἶναι, ὡς γνωστόν, πολὺ παλαιότερα ἐν τούτοις τὸ εἶδος ἐξηκολούθει καλλιεργούμενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν τοῦ λεγομένου ἐπικοῦ κύκλου.

Ἡ λυρικὴ ποίησις ἥδη ἀπὸ 150 ἑτῶν ενόρισκετο εἰς δῆλην τῆς τὴν ἀκμήν. Ὄλα τὰ εἶδη τῆς εἰχον καλλιεργηθῆ καὶ ἐκαλλιεργοῦντο ἀκόμη λαμπρῶς. Ὁ Καλλῖνος, ὁ Τυρταῖος, ὁ Μύμερμος καὶ ἄλλοι εἰχον συνθέσει θαυμασίας ἐλεγείας. Τῷ 560 ἔζη ἀκόμη ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης Σόλων, ὁ δοποῖος ἦτο καὶ ἔξοχος ἐλεγειοποιός. Σκωπτικοὺς ίαμψονες εἰχον γράψει ὁ μέγας ποιητὴς Ἀρχίλοχος καὶ ἄλλοι. Τὰ περὶ τὸ 600 π. Χ. ἔτη εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ αἰολικοῦ μέλους, εἰς τὸ δοποῖον διέπρεψαν ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ.

Εἶδος τῆς λυρικῆς ποίησεως εἶναι καὶ ἡ ποίησις ἡ χορική. Τὸ χορικὸν ἄσμα, τὸ δοποῖον ἐξέφραζε συναισθήματα περισσότερον διαδικὰ παρὰ ἀτομικὰ καὶ τὸ δοποῖον ἥδεν διμάς προσώπων, ὁ Χορός, ἀνεπτύχθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς δωρικὰς χώρας, διπον τὸ διμαδικὸν πνεῦμα ἦτο ζωηρότερον. Λιὰ τοῦτο καὶ ἐγράφετο πάντοτε εἰς δωρικὴν ἢ τονδλάχιστον δωρίζουσαν διάλεκτον, ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν μὴ Δωριέων ποιητῶν. Οἱ μέγιστοι ἀντιπρόσωποι τῆς χορικῆς ποίησεως, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης, ὁ Πίνδαρος, ἀνεφάνησαν μετὰ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος. Ἡδη ὅμως πρὸ τῶν χορών τούτων εἰχον συνθέσει χορικὰ ἄσματα ἄλλοι σπουδαῖοι ποιηταί. Εἰς τούτων ἦτο ὁ Ἀρίων, ὁ δοποῖος διεκρίθη εἰς τὸν διθύραμβον.

· Ο διθύραμβος ἡτοῦ ὑμνος εἰς τὸν Διόνυσον. Αὐτὸν εἶναι τὸ φῆμα, τὸ ὄποιον οἱ θιασῶται τοῦ θεοῦ ἥδον — μὲν συνοδείαν αὐλοῦ — κατὰ τὰς ἔορτὰς αὐτοῦ κατεχόμενοι ἀπὸ ἔνθεον μανίαν καὶ ἔξαλλον ἐνθουσιασμόν. Κατ’ ἀρχὰς θὰ ἡτοῦ βεβαίως αὐτοσχέδιος καὶ ἀτεχνος· θὰ ἥδετο ὑπὸ ὀλίγων προσώπων, οἱ δὲ ἄλλοι θιασῶται θὰ συνάδενον τὸ φῆμα ἐκβάλλοντες τὴν ἐνθουσιώδη βακχικὴν ἵψην ἵ ω Βά κ χ ε, ε ὁ ο ṫ.

Τεχνικὴν μορφὴν ἔδωσεν εἰς τὸν διθύραμβον δ’ Ἀρίων. Οὗτος ἡτοῦ Αἰολεύς, ἐκ Μηθύμνης τῆς Λέσβου, ἔζη δῆμος, περὶ τὸ 600 π.Χ., εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Περιάρδου, τυράννου τῆς Κορίνθου, πόλεως, ὡς γνωστόν, δωρικῆς. ·Ο ‘Αρίων συνέθετεν ἐπιμελῶς τὸν στίχονς καὶ τὴν μελῳδίαν τῶν διθυράμβων του, ἔξετέλει δ’ αὐτὸν κύκλιος χορὸς 50 ἀνδρῶν ὑπὸ αὐτοῦ ἀσκούμενος. ·Ο ποιητὴς οὗτος ἡτοῦ κατὰ τὸν ἀρχαῖονς εὑρετὴς τοῦ τραγικοῦ τρόπου τοῦτο κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἐρμηνείαν σημαίνει δτι αὐτὸς πρῶτος παρουσίασε τὸν χορευτάς, τὸν ἔρμηντας τὸν διονυσιακὸν διθύραμβον, μετημφιεσμένους εἰς τράγους, δηλαδὴ εἰς Σατύρους. Διότι οἱ ἀρχαῖοι τὸν Σατύρον ἦ Σειληνούς τὸν ἐπωνόμαζον καὶ τράγους*. Οἱ Σάτυροι, δαίμονες τῶν δασῶν, πρωσποποίησις τῆς βλαστήσεως καὶ τῆς ἐν τῇ φύσει ἐλευθέρας γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως, οὐδεμίαν σχέσιν είχον ἀρχικῶς μὲ τὸν Διόνυσον. ·Ησαν ἄλλως τε ἐν Ἑλλάδι πολὺ παλαιότεροι τοῦ Διονύσου, τοῦ δποίου ἡ λατρεία ἥλθεν, ὅπως εἴδομεν, ἔξωθεν. ·Οταν δῆμος ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου διεδόθη, οἱ Σάτυροι προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔγιναν φοί ἀχώριστοι σύντροφοί του. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἔνωσις τοῦ ἐκ Βορρᾶ κατελθόντος Διονύσου καὶ τῶν ἀρκαδικῶν Σατύρων ἔγινε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν βόρειον Πελοπόννησον, καὶ σύτως δ’ Ἀρίων ενδέ τὸν λαὸν τῆς Κορίνθου πρόδυμον νὰ δεχθῇ τὸν νεωτερισμόν του, δηλαδὴ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διονυσιακοῦ διθυράμβου ὑπὸ χοροῦ Σατύρων, χοροῦ τραγικοῦ.

* ·Οχι διότι τὸν ἐφαντάζοντο τραγομόρφους. ·Ἐκ τῶν μνημείων τέχνης, εἰς τὰ δποια οἱ Σάτυροι είκονίζονται μὲ χαρακτηριστικά τράγων, οὐδὲν εἶναι ἀρχαιότερον τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς. Κατὰ τὸν παλαιότερον χρόνον, τὸν Σατύρον τὸν ἐφαντάζοντο ζωφομόρφους — συνήθως τὸν ἐπωνόμαζον θῆρας —, δὲν ἀπέδιδον δῆμος εἰς αὐτὸν τὰ χαρακτηριστικά ἐνδὸς ὡρισμένον ζώον. Περισσότερον παρὰ μὲ τράγους ὡμοίαζον μὲ Ιππον, τῶν ὄποιων είχον τὰ δάτα, τὰς μακρὰς οὐράς, εἰς ἀρχαιοτέρας δὲ παραστάσεις καὶ τὰς δπλάς. ·Επειδὴ δῆμος τὸν ἐφαντάζοντο μὲ πυκνὸν τρίχωμα, πρός τούτοις δὲ ζωηρούς, διαφορᾶς σκιμτρῶντας, ενθύμους καὶ δασυγκατήτους, διὰ τοῦτο τὸν ἔλεγον καὶ τράγον τον.

‘Οπωσδήποτε ὁ διθύραμβος ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ 600 περίπου π. Χ. τὴν πλήρη διαμόρφωσίν του.’ Ἐκτοτε, ἐπὶ πολλὰς δεκαετίας, οἱ ποιηταὶ συνέθετον ἑκάστοτε διὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς νέους διθύραμβους, διθύραμβους τεχνικούς, τοὺς ὅποιονς ἐξετέλουν χροὶ ἐπιμελῶς ἡσκημένοι. Τοῦτο ἐγίνετο πλέον εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἑλλάδος, κυρίως εἰς ἐκείνας, ὅπου ἐλατρεύετο περισσότερον ὁ Διόνυσος. Μία τῶν χωρῶν τούτων ἦτο ἡ Ἀττική.

Κάποτε, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς πότε, πάντως περὶ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος ἡ ὀδήγη πρότερον, εἰς ποιητής ἐκ τῆς παρὰ τὴν Πεντέλην ἀμπελοφύτου Ἰκαρίας (ὅπου ὁ σημερινὸς Διόνυσος), ὁ Θέσπις, εἶχε μίαν ἔμπνευσιν : εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Χοροῦ ἀδόμενον διθύραμβον παρενέβαλε μερικοὺς στίχους εἰς ἄλλο μέτρον, ἀνεν μέλονς, καταλλήλους δι’ ἀπαγγελίαν, τοὺς ὅποιονς ἀπήγγειλε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἴδιος, ἐμφανισθεὶς ὑπὸ μορφὴν ἄγνωστον τίνος μυθικοῦ προσώπου. Διὰ τῶν στίχων τούτων ἀφ’ ἐνὸς μὲν ἀπεκρίνετο (ἀρχ. ὃ π ε κ ρ ί ν ε τ ο, ἐξ οὐ ν π ο κ ρ ι τ ή σ) τρόπον τινὰ εἰς τὸ προηγηθὲν μέρος τοῦ ἄσματος, ἀφ’ ἐτέρου δὲ ἔδιδε νέαν τροφὴν εἰς αὐτό, καθίστα τὴν συνέχειαν τοῦ ἄσματος πλέον εὐπρόσδεκτον διὰ τοὺς θεατάς, ἐδημιούργει, ὅπως λέγομεν σήμερον, τὴν κατάλληλον ἀτμόσφαιραν, ὥστε οἱ θεαταὶ νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὸ ἄσμα πληρέστερον καὶ βαθύτερον.

Ο νεωτερισμὸς ἐκ πρώτης ὅψεως δὲν φαίνεται ἵσως πολὺ σημαντικός· ἐν τούτοις αἱ συνέπειαι τον ἔχουν ἀξίαν ἀνυπολόγιστον τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὅποιαν ὁ Θέσπις σταθεὶς ἀπέναντι τοῦ Χοροῦ συνδιέλεχθη τρόπον τινὰ μετ’ αὐτοῦ διὰ στίχων ἀπαγγελλομένων, καὶ μὲ τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, τὸ ὅποιον ἐκνοιάζει μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπολύτως καὶ ἀποκλειστικῶς, ἥνωσε τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον τοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀφηγήσεως, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸν κόσμον ἡ τραγῳδία, ἐν τῶν λαμπροτέρων δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Τὴν λυρικὴν καταγωγὴν τῆς τραγῳδίας δεικνύει καὶ τὸ ὄνομά της· ἦτο καὶ ἀρχὰς τραγῳδίας τὸ ἄγων ὁδή, δηλ. ἄσμα Χοροῦ μετημφιεσμένον εἰς Σατύρους.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια ἐδημιουργήθη ἡ τραγῳδία, τὰ διαλογικὰ μέρη ἡσαν σύντομα καὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους ἀπετέλουν τὰ χορικά. Βαθμηδὸν ὅμως τὰ χορικὰ περιωρίζοντο, ὁ πρόλογος καὶ τὰ ἐπεισόδια ἐλάμβανον ὀλονὲν μεγαλυτέραν ἔκτασιν καὶ ἔγιναν αὐτὰ πλέον

τὸ κύριον μέρος τῆς τραγῳδίας καὶ οἱ φορεῖς τοῦ μύθου ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐξειλίσσετο ἐντὸς αὐτῶν.

‘Ο Θέσπις ἀντικατέστησε τὰ παλαιότερα πρόχειρα, ἐκ φύλλων, φλοιοῦ κ.λ.π., προσωπεῖα δι’ ἄλλων ἐκ λινοῦ ὑφάσματος ἐπιχρισμένου μὲ κοιάμα ἐκ γύψου.

Βραδύτερον, ἐπὶ Αἰσχύλου, προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, ἐπὶ δὲ Σοφοκλέους καὶ τρίτος. Οἱ τρεῖς οὗτοι ὑποκριταὶ, ὁ πρωταγωνιστής, δὲ δευτεραγωνιστής καὶ ὁ τριταγωνιστής, ὑπεδύοντο δόλα τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, τὰ δοῖα βεβαίως ἥσαν συνήθως περισσότερα τῶν τριῶν.

Οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ ἤντλουν τὰς ὑπόθεσις τῶν ἔργων των ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον τηγὴν τῶν μύθων. Ἐκ τῶν 32 τραγῳδῶν τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν τῆς ἀρχαιότητος (7 τοῦ Αἰσχύλου, 7 τοῦ Σοφοκλέους καὶ 18 τοῦ Εὐδριπίδου), αἱ δοῖαι περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, μόνον μία, οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου, ἔχει ὑπόθεσιν ἰστορικήν : τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἦταν τῶν βαρβάρων ὅλων τῶν ἄλλων αἱ ὑπόθεσις εἶναι μυθικά. Ἀλλ’ ἐξ αὐτῶν πάλιν μόνον αἱ Βάκχαι τοῦ Εὐδριπίδου ἔχουν ὑπόθεσιν εἰλημμένην ἀπὸ τοὺς διονυσιακὸν μύθους. Ἐνῷ λοιπὸν εἰς τὴν τραγῳδίαν τὰ πάντα, ἡ καταγωγὴ της, ὁ τόπος ὅπου παριστάνετο, αἱ ἔορταὶ, εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν δοῖων περιελαμβάνετο, ἥσαν διονυσιακά, αἱ ὑπόθεσις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς της ἐλαμβάνοντο κατὰ κανόνα ἀπὸ μύθους ἄλλων θεῶν καὶ κυρίως ἥρώων. Πᾶς καὶ πότε ἔγιναν δεκτοὶ μῆθοι ἀσχεῖοι πρὸς τὸν Διόνυσον εἰς ἔργα πρωτοισμένα νὰ λαμπρώνονται τὴν ἔωστήν τον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγῳδίας τὸ περιεχόμενον τῶν διθυράμβων εἰχε παύσει νὰ εἶναι ἀποκλειστικῶς διονυσιακόν. Πάντως ὅμως ἡ χρησιμοποίησις εἰς τὴν τραγῳδίαν μύθων μὴ διονυσιακῶν εἰχε μίαν φυσικὴν καὶ ἀναγκαῖαν συνέπειαν : οἱ ποιηταὶ ἀντικατέστησαν τὸν Χορὸν τῶν Σατύρων μὲ Χορὸν ὑποδυόμενον ἄλλα πρόσωπα, διάφορα ἐκάστοτε, διότι μὲ μύθον ἔνειν πρὸς τὸν Διόνυσον ὁ Χορὸς τῶν Σατύρων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐναρμονισθῇ. Ἐκ σεβασμοῦ ὅμως πρὸς τὴν παράδοσιν διετήρησαν μέχρι τέλους τοὺς Σατύρους εἰς τὰ σατυρικὰ δράματα, μολονότι καὶ αὐτῶν οἱ μῆθοι ἥσαν πλέον ποικίλης προελεύσεως. Ἐφόντιζον δὲ κάθε φορὰν νὰ δικαιολογοῦν, δοσον ἦτο δυνατὸν φυσικώτερον, τὴν παρουσίαν τοῦ σατυρικοῦ Χοροῦ εἰς ἔργον ἔχον ξένηρ, μὴ διονυσιακήν, ὑπόθεσιν.

“*H διδασκαλία τῶν διθυράμψων καὶ τῶν δραμάτων ἐγίνετο πάντοτε τὴν ἡμέραν καὶ ἐν νπαίθρῳ. Εἰς κυκλικὸς χῶρος, ἢ ὁρχήστρα, μὲ τὸν βωμὸν (θυμέλην) τοῦ Διονύσου εἰς τὸ μέσον ἥσκει διὰ τὴν ἑκτέλεσιν τοῦ διθυράμψουν. Οἱ λαὸς παρηκολούθει ἰστάμενος πέριξ τοῦ κύκλου. “Οταν δῆμος ἐκ τοῦ διθυράμψου ἐγεννήθη τὸ δρᾶμα, οἱ ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι ἔπαιζον καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ὁρχήστρας, ἔπειπε νὰ ἔχονν ἐστεγασμένον τι οἰκημα, διὰ νὰ περιμένονταν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν σειράν των καὶ διὰ νὰ μεταλλάσσονταν προσωπεῖον καὶ περιβολήν, ἀφοῦ ὑπεχοεῦντο νὰ ὑποδύωνται διάφορα πρόσωπα. Λιὰ τοῦτο παρὰ τὸν κύκλον ἐστίνετο πρόχειρον ξύλινον δρθογώνιον παράπηγμα, ἢ σκηνή νήσος. Οἱ θεαταὶ τότε ἔθεᾶντο ἰστάμενοι πέριξ τοῦ ἐλευθέρου ἀπομένοντος τμήματος τοῦ κύκλου. Χάριν αὐτῶν ἔπειτα ἐτοποθετοῦντο ξύλινα ἄδωλα εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ δλονὲν ὑψηλότερα, ἐφ' ὅσον ἀπεμαρτύνοντο ἀπὸ τὴν ὁρχήστραν, ὥστε οἱ καθήμενοι εἰς τὰς διπισθεν σειρὰς νὰ μὴ ἔνοχλῶνται ὑπὸ τῶν καθημένων πρὸ αὐτῶν.*

Οὕτω τὸ ἀρχαῖον θέατρον ἀπηρτίσθη ἀπὸ τοίᾳ μέρῃ : τὴν ὁρχήστραν, διόπου ἐγίνετο ἡ παράστασις, τὴν σκηνήν, ἐντὸς τῆς ὅποιας μετημφίεντοντο οἱ ὑποκριταί, καὶ τὸ κυρίως θέατρον ἐλέγετο καὶ κοιλόν, λόγῳ τοῦ σχήματός του.

“*H πρὸς τοὺς θεατὰς πλευρὰ τῆς σκηνῆς εἰκόνιζε κατὰ κανόρα τὴν πρόσοψιν ἀνακτόρου ἢ ναοῦ, εἰχε δὲ μίαν ἢ τρεῖς θύρας, διὰ τῶν ὅποιων εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὁρχήστραν οἱ ὑποκριταί οἱ ὑποδύμενοι πρόσωπα, τὰ δποῖα ὑπετίθετο ὅπι τενόσκοντο ἐντὸς τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἐπειδὴ δῆμος αἱ ὑποθέσεις τῶν δραμάτων δὲν ἐξειλισσοντο πάντοτε πρὸ ἀνακτόρων ἢ ναῶν, ἐπενοήθη σὺν τῷ χρόνῳ (ἐπὶ Σοφοκλέους) ἡ θεατρική ζωγραφική, ἡ σκηνή νοοφρία, καὶ κατεσκευάζοντο μεγάλοι πίνακες εἰκονίζοντες δάσος, ἀκτήν, στρατόπεδον κ.ἄ., οἱ δποῖοι ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν πρόσοψιν τῆς σκηνῆς.*

Μεταξὺ τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς ἀφήγοντο, οἱ εἰς δεξιά, οἱ ἄλλοι ἀριστερά, δύο διάδρομοι, αἱ πάροδοι δι' αὐτῶν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὁρχήστραν ὁ Χοδὸς καὶ τὰ πρόσωπα, τὰ δποῖα ὑπετίθετο ὅπι τενόρχοντο ἔξωθεν καὶ ὅχι ἐκ τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἀν ἐν πρόσωπον εἰσῆρχετο διὰ τῆς δεξιᾶς ὡς πρὸς τὸν θεατὴν παρόδου, ὑπετίθετο

ὅτι ἥρχετο ἐκ τῆς πόλεως ή ἐκ τῶν λιμένων, ἀν διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὑπετίθετο ὅτι ἥρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ή ἐκ τῆς ξένης.

Εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ παραστάσεις ἐγίνοντο ἐκτὸς τεμένους τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου κειμένου ὑπὸ τὴν νοτιοανατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν 5. αἰῶνα, ἦτοι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀκμῆς τῆς τραγῳδίας, μόνιμον θέατρον, ἐκτὸς τῆς δραχῆστρας, δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ ξυλίνη σκηνὴ καὶ τὰ ξύλινα ἑδώλια ἐστήνοντο δι' ἑκάστην παράστασιν. Μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ 5. αἰῶνος ἥρχισεν ἡ κατασκευὴ λιθίνων ἑδώλιών.

Τὸν 4. αἰῶνα δὲ τὰ ἑδώλια ἔγιναν λίθινα, ἐκτίσθη δὲ καὶ λιθίνη σκηνῆ. Ὁ φῆταρ Λυκοῦργος, δοτις διεχειμύσθη μὲ σύνεσιν καὶ ἵκανοτητα τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τὰ ἔτη 338 - 326, ἀπεπεράτωσε τὴν κατασκευὴν τοῦ μονίμου λιθίνου θεάτρου.

Τὸ δέατρον τοῦτο μεταρρυθμισθὲν ἀργότερον διατηρεῖται μέχρι σήμερον, ἀλλὰ δυστυχῶς δχι ἀκέραιον εἶναι τὸ λεγόμενον Διονυσιακὸν θέατρον τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ κοῖλόν του, ἡμικυκλικόν, ἀπετελεῖτο ἀπὸ 78 ἐπαλλήλους σειρᾶς ἑδωλίων, πολλὰ τῶν ὅποιων ἡσαν σκαλισμένα εἰς τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ἡσαν οἱ μαρμάρινοι θρόνοι τῶν ἐπισήμων, τὴν τιμητικωτέραν δὲ θέσιν είχεν ὁ Ἱερεὺς τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου δι θρόνος του, δπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, σφέζεται, φέρει δὲ ἄναγκανθρόφους παραστάσεις.

Δύο διατάξεις τοῦ δρόμου τοῦ θεατρίου τὸν κοῖλον εἰς τρεῖς ζώνας, διὰ νὰ εὐκολύνεται ἡ κυκλοφορία τῶν θεατῶν. Τὰς σειρᾶς τῶν ἑδωλίων διέκοπτον κλίμακες, διὰ τῶν ὅποιων οἱ θεαταί, ἀφοῦ πρῶτον διὰ τῶν παρόδων είχον περάσει εἰς τὴν δραχῆστραν, ἀνήρχοντο εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις. Τὰ μεταξὺ τῶν κλιμάκων σφηνοειδῆ τμήματα ἐλέγοντο κερίδες.

Κατὰ μῆκος τοῦ πρόδικος τοὺς θεατὰς τοίχου τῆς σκηνῆς ἐκτίσθη στενή, ἀλλ' ἀρκετὰ ὑψηλὴ ἔξεδρα, τὸ λογεῖον τοῦτο κατέλαβε μέρος τῆς δραχῆστρας, ἡ διόποια οὕτως ἔπανσε νὰ εἶναι ἐντελῶς κυκλική. Ἐπὶ τοῦ λογείου ἔπαιζον οἱ υποκριταί, οἱ διόποιοι ἔχωροι σκηνῆσαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὸν Χορόν. Πρότερον εἴγινεν ἡ μεταρρυθμιστική αὔτη δὲν εἶναι γνωστόν πάντως κατὰ τὸν κλασσικὸν χρόνον λογείον δὲν ὑπῆρχεν ἡ δραχῆστρα ἦτο τότε πλήρης κύκλος, δλη δὲ ἡ παράστασις διεξήγετο ἐπ' αὐτῆς. Ἐκτὸς τοῦ λογείου ὑπῆρχε καὶ θεολογεῖον, εἰδος ἔξω-

στον παρὰ τὴν στέγην τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τοῦ ὅποιον ἐνεφανίζοντο θεοῖ*. Τὸν

‘Εντὸς τῆς μονίμου πλέον σκηνῆς ἐφυλάσσοντο τὰ ἀπλᾶ μηχανήματα τοῦ θεάτρου, τὰ ὅποια εἰχον ἐπινοήσει οἱ ἀρχαῖοι. Τὰ κυριώτερα τούτων ἦσαν : α') ἡ μηχανὴ τῆς σκηνῆς, εἰδος γερανοῦ, ὁ ὅποιος παρουσίαζε θεοὺς αἰωνούμενονς (θεοὺς ἀπό μηχανῆς), β') αἱ περὶ ακτοῖ, δύο ἔνθινοι ἑκατέρωθεν τῆς σκηνῆς τοποθετημένοι πρισματικοὶ στῦλοι, οἱ ὅποιοι περιστρεφόμενοι περὶ ἄξονα παρουσίαζον τὸν ἐπ’ αὐτῶν στερεωμένονς ἐξωγραφημένους πίνακας, δοσάκις ἵτο ἀνάγκη νὰ ἀλλάξῃ ἡ σκηνογραφία, γ') τὸ ἐκκλησίαν μηχανῶς μετακινούμενον τροχοφόρον δάπεδον, ἐπὶ τοῦ ὅποιον παρουσίαζον εἰς τὸν θεατὰς δόμοιώματα νεκρῶν (διότι σπανιώτατα εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον παριστάνετο φόρος ἡ αὐτοκτονία πρὸ τῶν δημάτων τῶν θεατῶν).

‘Η ἀκουστικὴ τῶν ἀρχαίων θεάτρων προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτά· τὰ λεγόμενα εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀκόμη καὶ ὅχι μεγαλοφώνως, ἀκούονται καθαρὰ ἀπὸ τοὺς καθημένους καὶ εἰς τὰς νύψηλοτέρας σειράς.

Τὰ ἐστεγασμένα θέατρα ἐκαλοῦντο ϕ δεῖ α, ἐγίνοντο δὲ ἐντὸς αὐτῶν κατὰ τὸν παλαιοτέρους χρόνους μόνον μουσικαὶ ἐκτελέσεις καί, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, δραματικοὶ προάγωνες, βραδύτερον δῆμως καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις. Τὸ καλύτερον διατηρούμενον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ ϕ δεῖ ο ν, τὸ ὅποιον ἐχάρισεν εἰς τὸν Ἀθηναίον περὶ τὸ 160 μ. Χ. δ. Ἡρώδης δ. Ἀττικός.

6. ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

Μόνον εἰς ὀρισμένας ἔορτὰς τοῦ Διονύσου ἐδιδάσκοντο, ὡς εἴπομεν, τραγῳδίαι, εἶχε δὲ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἀγωνιστικὸν χαρακτῆρα.

Πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου ἥγοντο εἰς τὴν Ἀττικὴν τέσσαρες ἔορταί : περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου (κατὰ μῆνα Ποσειδῶνα) τὰ Μικρὰ ἢ κατ’ ἀγρούς Διονύσια, μετὰ ἓνα μῆνα τὰ

* ‘Ως μέλος ἀρχιτεκτονικὸν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου ἀναφέρεται καὶ τὸ πρόσκηνον, ἀλλὰ τί ἡτο τοῦτο ἀμφισβητεῖται. Μερικοὶ νομίζουν ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λογεῖον, ἄλλοι ἡ πρὸς τὴν ὀρχήστραν πλευρὰ αὐτοῦ, ἄλλοι ἔνθινον διάφραγμα ὑφούμενον πρὸ τῆς σκηνῆς καὶ ἄλλοι τέλος ὃ πρὸς τὴν ὀρχήστραν τοῖχος τῆς σκηνῆς.

Λίγην αια, ἀργότερον τὰ Ἀνθεστήρια καὶ τέλος περὶ τὰ τέλη Μαρτίου (κατὰ μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα) τὰ Μεγάλα ηὗ ἐν ἀστει Διονύσια.

Κατὰ τὰ Ἀνθεστήρια* δὲν ἐδιδάσκοντο δράματα. Κατὰ τὰ Μικρὰ Διονύσια ἐγίνετο εἰς τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς ἐπανάληψις παλαιοτέρων τραγῳδιῶν. Νέαι τραγῳδίαι ἐδιδάσκοντο κατὰ τὰ Λύραια (ἀπὸ τοῦ 433), λαμπρότερον δὲ καὶ ἐπισημότερον κατὰ τὰ ἐν ἀστει Διονύσια (ηδὴ ἀπὸ τοῦ 534).

Τὰ ἐν ἀστει Διονύσια ἑωρτάζοντο ἐπὶ ἐξ ἡμέρας, ὅν αἱ τρεῖς τελευταῖαι διετίθεντο διὰ τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας· τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν εἶχεν ὁ ἐπώνυμος αὐτῶν.

Οἱ ποιητὴς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος ὑπέβαλλεν εἰς τὸν ἄρχοντα τρεῖς τραγῳδίας καὶ ἐν σατυρικὸν δρᾶμα καὶ ἢ τειχοὶ καὶ πρόσωπα, ὃν ἐξετίμα τὴν γνώμην, ἐδίδοντο καὶ οὕτω παρεῖχε τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰς τρεῖς ποιητὰς ἐκ τῶν ὑποβαλόντων αἰτήσεις. Εἰς τοὺς ποιητὰς τούτους ἐδίδετο ἀμοιβὴ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐκ τοῦ ὅποιον ἐπληρώνοντο καὶ οἱ ὑποκριταί, τρεῖς δι' ἔκαστον ποιητήν. Τὰ μεγαλύτερα ὅμως ἔξοδα ἦσαν τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸν Χορὸν καὶ ταῦτα ἀνελάμβανον ἐκάστοτε τρεῖς πλούσιοι Ἀθηναῖοι, οἵ τοις ἡγούμενοι, ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καθ' ὑπόδειξιν τῶν φυλῶν ὁρίζομενοι: ἡ χορηγία ἦτο μία τῶν λειτούργων, αἱ ὅποιαι ἦσαν βαρεῖτα ἀλλὰ καὶ πολὺ τιμητικὴ ἔμμεσος φορολογία. Αἱα κλήρον ὠρίζετο μετὰ τίνος ποιητοῦ θὰ συνειργάζετο ἔκαστος τῶν τριῶν χορηγῶν.

Οἱ ποιητὴς ἦτο καὶ σκηνοθέτης τῶν ἔργων του· ἦσκει τὸν Χορὸν εἰς τὸ φόρμα καὶ τὴν ὅρχησιν, κατένεμε τὰ πρόσωπα τῶν ἔργων εἰς τοὺς ὑποκριτὰς καὶ ἦσκει τούτους εἰς τὴν ἀπαγγελίαν, τὴν μιμικὴν κ.λ.π. Ἐνίστε, κωλυομένου τοῦ ποιητοῦ, ἀνελάμβανε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χοροῦ ἕδιος χορού διδάσκαλος καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ χορηγοῦ καὶ αὐτὸς ἀμειβόμενος.

Ολίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐγίνετο καὶ ὁ προκαταρκτικὸς κατάλογος τῶν κριτῶν τὰ δινόματα 500 Ἀθηναίων, 50 ἐξ ἔκαστης τῶν

* Βλ. περὶ αὐτῶν τὰς ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Ταύροις ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις ἐν τῇ λέξει χορηγοῖς.

10 φυλῶν, ἐγράφοντο εἰς πινακίδια, τὰ ὅποια ἐρρίπτοντο εἰς 10 θύραις, μίαν δὲ ἑκάστην φυλήν αἱ θύραι ἐσφραγίζοντο καὶ ἐφυλάσσοντο εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ Παθενῶνος.

Δύο ήμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἑορτῶν οἱ τρεῖς προκριθέντες ποιηταί, ἐστεφανωμένοι, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν ἐποκριτῶν καὶ τῶν χροευτῶν τῶν ἔργων των, ἐστεφανωμένων καὶ αὐτῶν ἀλλ' ἄνευ προσπειών καὶ θεατρικῶν στολῶν, προσήχοντο εἰς τὸ φέδειον, θέατρον ἐστεγασμένον προωρισμένον διὰ μουσικᾶς ἀκροάσεις. Ἐκεῖ συνηθοίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ τὰ παρακολούθισσον τὸν λεγόμενον προάγωντα. Οἱ ποιηταί, ἔκαστος μετὰ τοῦ διμήλου του, ἀτρίχοντο κατὰ σειρὰν εἰς τὴν ἐν τῷ φέδειῳ ἐξέδραν καὶ παρεῖχον εἰς τὸ κοινὸν πληροφορίας περὶ τῶν ἔργων των, τὰ δόποια ἐπρόκειτο τὰ παιχθοῦν, ἀνεκοινουν τοὺς τίτλους καὶ τὰς ὑποθέσεις των, παρουσίαζον δὲ καὶ τὸν ὑποκριτάς, οἱ δόποιοι θὰ ὑπεδύνοντο τὰ διάφορα ποόσωπα.

Τέλος τὴν τετάρτην ἡμέραν τῶν μεγάλων Διονυσίων ἐγίνετο ἔναρξις τῶν παραστάσεων. Οἱ θεαταὶ προσῆρχοντο πολὺ ἐνωρίς, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου, εἰσῆρχοντο εἰς τὸ θέατρον καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των τάς παραστάσεις παρηκολούθουν καὶ γυναικεῖς, ἀλλὰ ἀπὸ ιδιαιτέρας κερκίδας. Ἡ εἰσόδος κατ’ ἀρχὰς ἦτο ἐλευθέρα, ἐπειτα δῆμως ἐπετρέπετο μόνον δι’ εἰσιτήριών, συμβολὴν βόλων, τὸ ἀντίτιμον τῶν διπόλων κατεβάλλετο εἰς τὸν ἑργολάβον τοῦ θεάτρου, τὸν θεατρικὸν ών· τὴν δὲ ἐπειδὴ τὸ θέατρον ἐθεωρεῖτο, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι, κέντρον ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀπολαύσεως καὶ σπουδαίον μέσον ἡθικῆς ἔξυφώσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο ἄδικον νὰ ἀπέχουν αὐτοῦ οἱ πολῖται οἱ δυσκολευόμενοι νὰ πληρώσουν τὸ εἰσιτήριον, ἀπεφασίσθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους νὰ παρέχηται εἰς τοὺς ἀπορωτέρους τὸ πρός τοῦτο ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου· ταῦτα εἶναι τὰ λεγόμενα θεωρικά. Βραδύτερον τὰ θεωρικὰ ἐλάμβανον πάντες οἱ πολῖται.

¹ Αστυνομικὰ καθήκοντα ἐν τῷ θεάτρῳ ἐξετέλοντι οἱ ὄραβοι γοι.

Απὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἐκομίζοντο εἰς τὸ θέατρον αἱ δέκα οὐδρίαι, αἱ περιέχουσαι τοὺς κλῆρους μὲ τὰ ὄνόματα τῶν ὑποψηφίων κριτῶν, ἀπεσφραγίζοντο καὶ ἐξ ἔκάστης αὐτῶν ἐξήγετο εἰς κλῆρος· οὕτω κατηρτίζετο δεκαμελῆς κριτική ἐπιτροπή. Οἱ κληρωθέντες ἐλάμβανον ἀνά ἐν πινακίδιον, διὰ τὰ γράφονταν ἐπ’ αὐτῶν τὴν γνώμην των, καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των.

"Επειτα ήχει ή σάλπιγξ καὶ ὁ κήρυξ ἐξεφώνει τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, τοῦ δποίου τὰ ἔργα θὰ ἐπαιζοντο τὴν πρώτην ἡμέραν· καὶ τοῦτο ὠδύζετο διὰ κλήρου. Τας ἐπομένας δύο ἡμέρας θὰ ἐπαιζοντο αἱ τετραλογίαι τῶν ἄλλων ποιητῶν, πάλιν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς κληρώσεως.

Καὶ οὕτως ἥρχιζεν ἡ παράστασις τῆς πρώτης τραγῳδίας, καθ' ἣν ὥραν περίπου ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος. Οἱ ὑποκριταὶ ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν δρχίστραν ἐνδεδυμένοι πολυτελῶς. Ἐφόροντις νὰ είναι ἡ μεταμφίεσίς των παραδόξου, ὥστε καὶ αὐτὴ γὰ συντελῇ εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνωνται οἱ θεαταὶ ἀπὸ τὴν πεζῆν πραγματικότητα καὶ νὰ μεταφέρονται εἰς τοὺς μυθικοὺς κόσμους τῆς τραγῳδίας. Ἐφερον κοθόρνον τον, ὑποδήματα μὲ ὑψηλὰ καττύματα, καὶ ὑπὸ τὰ φορέματά των διάφορα παραγμέσματα (προστερνίδια, προγαστορίδια), ὥστε νὰ φαίνωνται μεγαλοσιμότεροι, δπως ἐφαντάζετο ὁ λαός τοὺς ἥρωας. Ἡ περιβολή των ἡτο βεβαίως ἀνάλογος πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ δποῖον ὑπεδύοντο, ἐν γένει ὅμως οἱ χιτῶνες των ἥσαν ποδήρεις μὲ χρωματιστὰς κατακορύφους ὁρθόδωσεις καὶ χειριδωτοί, οἱ δὲ μανδύαι κεκοσμημένοι διὰ κεντημάτων, ταινιῶν κ.λ.π. Τὰ προσωπεῖα — τὸ πανάρχαιον καὶ ἀπαραιτητον τοῦτο στοιχεῖον πάσης διονυσιακῆς τελετῆς — είχον μεγάλα ἀνόγυματα διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ἀδρὰς γραμμὰς ἐξωγραφημένα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων προσώπων τοῦ δράματος. Τὰ γυναικεῖα πρόσωπα ὑπεδύοντο ἄνδρες.

Ο Χορὸς ἡτο ἐνδεδυμένος ἀπλούστερον. Εἰσήρχετο προηγονυμένον αὐλητοῦ εἰς τὴν δρχήστραν ἥ κατὰ στοίχους (μέτωπον 3, βάθος 5) ἥ κατὰ ζυγὰ (μέτωπον 5, βάθος 3). "Ωστε ἡτο τετράγωνος καὶ δχι κυκλικός, δπως εἰς τὸν διθύραμβον.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν ἀγώνων, ἀφοῦ ἐτελείωνεν ἡ ἐκτέλεσις καὶ τὴν τρίτης τετραλογίας, οἱ δέκα κριταὶ ἔγραφον τὴν γνώμην των ἐπὶ τῶν πινακίδων των, ἀλλ' ἐπειτα ἐκληροῦντο οἱ πέντε μόνον ἐξ αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφαίνοντο δριστικῶς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπὶ τῶν πινακίδων ἀγαγεγραμμένης γνώμης των. Τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεκοινοῦτο ἀμέσως διὰ τοῦ κήρυκος.

Τὸ βραβεῖον ἡτο ἀπλοὺς στέφανος κισσοῦ, ἀλλ' ἥ δόξα μεγάλη. Ἐκτὸς τοῦ νικήσαντος ποιητοῦ ἐστεφανοῦτο καὶ δ χορηγός του.

Τῶν δραματικῶν ἀγώνων ἐκφατοῦντο ἐπίσημα πρακτικά : Τὰ δνόματα τῶν ποιητῶν, τῶν χορηγῶν καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν, οἱ τίτλοι τῶν ἔργων καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως ἐχαράσσοντο ἐπὶ πλακῶν,

αἱ δποῖαι κατετίθεντο εἰς τὸ δημόσιον ἀρχεῖον· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἔκαλοῦντο διὰ σκαλίας.

7. ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

‘Ο Θέσπις πιστεῖ ὅτι ὁ πρῶτος τραγικὸς ποιητὴς καὶ ὁ πρῶτος ὑποκριτής. Τῷ 534 ἐδιδάχθη διὰ πρώτην φορᾶν τραγῳδία του κατὰ τὰ Μεγάλα Διονύσια, τὰ ὅποια συνέστησε καὶ λαμπρῶς διωργάνωσεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πεισίστρατος.’ Αναμφιβόλως ὅμως καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀναγνωρίσεως τῆς νέας τέχνης ὁ Θέσπις θὰ ἐδίδαξε κατὰ τὰ ἀγοροτικὰ Διονύσια τραγῳδίας του εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, τὴν Ἰκαρίαν, ἵστως δὲ καὶ εἰς ἄλλους δήμους τῆς Ἀττικῆς.

‘Ολίγον νεώτερος τοῦ Θέσπιδος ὅτι ὁ Χοιρίλος, περὶ τοῦ ὅποιον γνωρίζομεν μόνον δῆτι ἔγραψε πολλὰ ἔγραφα.

‘Ο μαθητὴς τοῦ Θέσπιδος Φρόνιχος ἔγραψεν ἐκτὸς τῶν μὲν μυθικὸν περιεχόμενον τραγῳδῶν του καὶ δύο τραγῳδίας μὲν ὑποθέσεις εἰλημμένας ἀπὸ τὴν σύγχρονόν του πραγματικότητα, τὴν Μιλήτον ἄλωσιν καὶ τὰς Φοινίσσας. Εἰς τὴν πρώτην παρουσίᾳε πρὸ τῶν δύματων τῶν συμπολιτῶν του τὴν συμφορὰν τῆς Ιωνικῆς ταύτης πόλεως, ἣτις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν τῷ 494, τόσον δὲ ἐταράχθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ θλιβερὸν θέαμα, ὥστε δχι μόνον ἀπηγόρευσαν τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου, ἀλλ’ ἐπέβαλον καὶ πρόστιμον εἰς τὸν ποιητήν, διότι ὑπέμνησεν εἰς αὐτὸν «οἰκεῖα κακά». Μὲ τὰς Φοινίσσας δημοσίως ἔλαβε τῷ 476 τὸν στέφανον τῆς νίκης. Τὸν Χορὸν τοῦ ἔργου ἀπετέλουν γυναικες ἐκ Φοινίκης (ἐξ οὐδίτηλος) εὑρισκόμεναι εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὑπόθεσίς του δὲ ὅτι ὁ ἐν Περσίᾳ ἀντίκτυπος τῆς ἐν Σαλαμῖνι νίκης τῶν Ἑλλήνων. Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐπογματεύθη μετ’ ὀλίγα ἔτη διασχύλος εἰς τὸν Πέρσας του, τὸ μόνον, ὡς εἴπομεν, μέχοις ημῶν διασωθὲν ἴστορικὸν δρᾶμα.

‘Ο Πρατίνας ἔγραψε καὶ τραγῳδίας, ἀλλὰ περισσότερον ἡσχολίθη μὲν τὸ σατυρικὸν δρᾶμα. Ὅτος Πελοποννήσιος, ἐκ Φλειοῦντος, ἔδρασεν δημοσίως καὶ αὐτὸς ἐν Ἀθήναις.

Πάντα τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν τούτων ἀπωλέσθησαν ἐκτὸς ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων.

8. Ο ΑΙΣΧΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΦΟΚΛΗΣ

‘Ο Αἰσχύλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐλευσῖνα τῷ 525. Κατὰ τοὺς Ηερσικοὺς πολέμους ἐπολέμησεν ἡρωικῶς εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμῖνα. Περὶ τὰ μέσα τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων μαχῶν δεκαετίας ἐνίκησε διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἀγῶνα δραματικόν. Ἐκ τῶν πολλῶν τραγῳδιῶν τὸν σώζονται μόνον ἑπτά: αἱ Ἰκέτιδες, τὸ ἀρχαϊότερον ἀπὸ τὰ περισσότερα ἀρχαῖα δράματα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχαικώτερον μὲ ἄφθονον καὶ δεσπόζον τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, οἱ Πέρσαι, οἱ Ἐπτὰ ἐπὶ ἑπταῖς. Θῆβας, ὁ Προμήθεος δε σμώτης, ὁ Ἀγαμέμνονος, τὴν ἐκδίκησιν τοῦ νίοῦ τον Ὁρέστον, τὴν ὑπὸ τῶν Ἐρινύων καταδίωξιν τοῦ Ὁρέστον καὶ τὴν ἀθώσιν τον εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον. Κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους τοιαῦται τριλογίαι παριστάνοντο πάντοτε καὶ τὸ συνοδεῦν αὐτὰς σταυρικὸν δρᾶμα ἀπὸ τὸν αὐτὸν μῆθον ἥττλει τὴν ὑπόθεσίν τον. Ἐπειτα ὅμως ἡ ἐνότης αὕτη δὲν ἦτο ὑποχρεωτική. Οἱ ποιηταὶ μετεῖχον τοῦ ἀγόνους μὲ τρεῖς τραγῳδίας καὶ ἐν σατυρικὸν δρᾶμα, ἀλλ’ αἱ ὑποθέσεις ἐπετρέπετο γὰρ λαμβάνονται ἀπὸ διαφόρους μύθους.

‘Η φίμη τῆς νέας τέχνης ἐνωρίς διεδόθη πέραν τῶν ὁρίων τῆς Αττικῆς. Ὁ Αἰσχύλος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ τιγάνου τῶν Συρακούσων Ἱέρωνος εἰς Σικελίαν, διόπου καὶ ἐδίδαξε μερικὰ ἔργα τουν. Ἀπέθανε τῷ 456 ἐν Γέλᾳ τῆς Σικελίας, διόπου εἶχε μεταβῆδιὰ τρίτην φοράν.

Αἱ τραγῳδίαι τουν καὶ σήμερον ἀκόμη ἀναβιβαζόμεναι εἰς τὸ θέατρον συγκλονίζουν τοὺς θεατὰς μὲ τὴν βαθεῖαν θρησκευτικότητα, ἡ ὥποια τὰς διαπνέει, μὲ τὸ ὑψος τῶν διανοημάτων καὶ τὴν τιτανικὴν μεγαλοπέπειαν τῆς ἐκφράσεως, μὲ τὴν λάμψιν τοῦ λυρισμοῦ καὶ τῶν εἰκόνων.

‘Ο Σοφοκλῆς ἐγεννήθη εἰς τὸν Κολωνὸν τῷ 496. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος (480) ἡγήθη τοῦ χοροῦ τῶν ἐφήβων, ὁ διόποιος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἕορτασμὸν τῆς νίκης.

‘Ητο ὁραῖος, εὐγενής, ἀνοικτόκαρδος, εὐσεβής, φιλόπατρος, τέλειος τύπος ἀνδρὸς καὶ λογοῦ καὶ γαθοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι πολὺ τὸν ἡγάπων καὶ τὸν ἔξετίμων καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν ὑψηλὰ δημόσια λειτουργήματα.

‘Ως ποιητής ἀνεδείχθη πολλάκις νικητής. Ἀπέθανεν ἐνενηκοντούρης μὲν ἀκμαίας μέχρι τέλους τὰς πνευματικάς του δυνάμεις. Ἀπὸ τὰ 123 ἔργα, τὰ δποῖα ἔγραψε, σώζονται μόνον ἑπτὰ τραγῳδίαι : Αἴας, Αρτιγόνη, Οἰδίποντος τύραννος, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Φιλοκτήτης, Οἰδίποντος ἐπὶ Κολωνῷ καὶ ἐν σατυρικὸν δρᾶμα, ἀλλ’ ὅχι δλόκληρον, οἵ Ιχνευταί.

Ο Σοφοκλῆς εἶναι ἀνυπέρβλητος εἰς τὴν σκηνικὴν οἰκονομίαν, δηλ. τὴν σύνθεσιν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ δράματος, καὶ κυρίως εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων, τὴν ἡθογραφίαν, δπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἡ ἔξελιξις τοῦ μύθου παρ’ αὐτῷ καθοοίζεται ἀπὸ τοὺς χαρακτῆρας τῶν δρῶντων προσώπων. Ἐπραγματοποίησεν εἰς τὴν τραγῳδίαν τὸ ἰδεῶδες τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἡρόεμον μεγαλείον, τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἀρμονίας. Εἶναι διὰ τὴν ποίησιν ὅτι εἶναι διὰ τὴν πλαστικὴν ὁ Φειδίας.

9. Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΗΠΙΔΟΥ

Οπως ὁ Θέσπις, ὁ Χοιρίλος, ὁ Φρύνιχος, ὁ Αισχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, οὗτοι καὶ ὁ Εὑρίπος ἡτοί Ἀθηναῖος. Ἔγεννήθη εἰς τὴν Σαλαμῖνα, ἡτοί δμως ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν δῆμον τῶν Φλεέων, παρὰ τὸ σημερινὸν Χαλάνδριον. Ο πατήρ του ὠνομάζετο Μνήσαρχος, ἡ δὲ μήτηρ του Κλειτώ.

Οι κωμικοὶ ποιηταί, οἱ δποῖοι ἐμίσουν τὸν Εὐριπίδην, ἐσκωπιτον αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὁ πατήρ του ἡτοί κάπηλος, δηλ. μεταπούτης, ἡ δὲ μήτηρ του πωλήτρια λαχάνων. Ταῦτα δὲν εἶναι ἀληθῆ. Ο Μνήσαρχος ἡτοί εὔπορος γαιοκτήμων, είχε δὲ καὶ εἰς τὴν Σαλαμῖνα κτῆμα: οὕτω ἥδινήθη ἀνέτως νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ νιοῦ του.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι. Κατά τινας ἀρχαίας πληροφορίας ἐγεννήθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Σαλαμῖνι ρανμαχίας, 20 Σεπτεμβρίου 480. Ο Αισχύλος, ἀνήρ 45 ἐτῶν, ἡγωνίσθη τότε διὰ τὴν νίκην, εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς δποίας ἔλαβε μέρος ὁ δεκαεξαετής Σοφοκλῆς ἐπὶ κεφαλῆς χοροῦ δμηλίκων. Οὕτω τὰ ὄνόματα τῶν τοιῶν μεγάλων τραγικῶν ἐνοῦνται περὶ τὸ περίλαμπον ἐκεῖνο γεγονός τῆς ἵστορίας μας. Κατ’ ἄλλην δμως ἀρχαίαν πηγὴν ὁ Εὐριπίδης ἐγεννήθη τῷ 485.

Τὴν Σαλαμῖνα ἐπεσκέπτετο ἔπειτα συχνὰ ὁ Εὐριπίδης καὶ ἐπὶ ὥρας

μακρὰς ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν ἐντὸς ἐρημικοῦ σπηλαίου εἰς μίαν ἀκτὴν τῆς νήσου. "Οτι ἡ θάλασσα ἡτο εἰς αὐτὸν πολὺ οἰκεία καὶ ἀγαπητή, τὸ βλέπομεν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν θαλασσινῶν εἰκόνων καὶ παρομοίωσεων τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ ἔργα του. Ἐπίσης ἐγνώριζε καλῶς τὴν ζωὴν τῶν ναυτικῶν, τὴν ὅποιαν συχνότατα περιγράφει μὲ ἀκρίβειαν καὶ πολλὰς λεπτομερείας. Οὕτως εἰς τὴν Ἰφιγένειαν τὴν νέαν την οἱ οἰκουμενεῖς περιγραφὴν τῆς προσπαθείας Ἑλλήνων ναυτῶν νὰ ἀποπλεύσουν ἐκ λιμένος σκυθικοῦ, ἀντιπαλαιότων πρὸς τὸν ἀντίθετον ἄνεμον καὶ πρὸς τὸν βαρθάρους, οἱ ὅποιοι ἐξήτουν νὰ ἐμπόδισουν τὸν ἀπόπλον.

Κατὰ τὴν νεανικήν του ἡλικίαν ἐπεδόθη εἰς τὸν ἀθλητισμὸν καὶ διεκρίθη εἰς τὸ παγκράτιον καὶ τὴν πυγμαχίαν. Ἀργότερον ὅμως κατεδίκαξε τὰς ὑπερβολὰς τοῦ ἀθλητισμοῦ, διότι φαίνεται ὅτι πολλοὶ σύγχρονοί του Ἀθηναῖοι δὲν ἐτήρουν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ πρόπον μέτρον. Εἰς ἐν ἀπὸ τὰ δράματά του, τὰς Τρῳαδας (1211), ἐπαινεῖ τοὺς Τρῳας, οἱ ὅποιοι ἐτίμων, ὅπως λέγει, τὰς ἀρματοδρομίας καὶ τὸν ἀγῶνας τοξοβολίας, ἀλλὰ χωρὶς ὑπερβολάς, « οὐκ ἐς πλησμονὰς θηρώμενοι ». Ἐπίσης ἐκαλλιέργησε τὴν ζωγραφικήν.

Βαθυτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἔνδριπίδου ἔσχεν ἡ ἐνασχόλησίς του εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἡκουσε διδάσκοντα τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν, ἀνέγνωσε πλεῖστα βιβλία φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ Πρωταγόρου καὶ τοῦ Προδίκου, τοὺς δρούσους καὶ προσωπικῶς ἐγνώριζε, καὶ συνεδέθη διὰ φιλίας μὲ τὸν Σωκράτην, ὅστις, λέγοντ, παρηκολούθει πάντοτε τὴν διδασκαλίαν τραγῳδῶν τοῦ φίλου του, ἐνῷ ἄλλως δὲν ἐσύχναζεν εἰς τὸ θέατρον. Εἶχεν δὲ Ἔνδριπίδης καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὴν ἐποχήν του.

Πνεῦμα ἐρευνητικὸν καὶ ἀνήσυχον, ἐμελέτα διαρκῶς τὰ μεγάλα προβλήματα, τὰ ὅποια ἀπησχόλουν τὸν πλέον μορφωμένους Ἑλληνας κατὰ τὸ β' ἥμισυ τοῦ 5. αἰῶνος. Τί ἡσαν οἱ θεοί, τίς ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, τίνες αἱ μεγάλαι ἀρεταί, τίνα τὰ καθήκοντα τῶν γνωμακῶν κ.λ.π. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν φιλοσοφικῶν γνωμῶν, τὰς δρούσας διετύπωντεν εἰς τὰς τραγῳδίας του, ἀπεκλήθη ὁ ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος.

Ύπό τινων ἐνομίσθη ἀσεβῆς. Δὲν ἦτο βεβαίως φύσις βαθέως θρησκευτική, ὅπως δὲ Αἰσχύλος καὶ δὲ Σοφοκλῆς ὅτι ὅμως ἦτο ἀσεβῆς, δὲν εἶναι ἀληθές. Ὁ Ἔνδριπίδης μελετῶν τὸν μύθον, ἐκ τῶν δρούσων ἤγγει τὰς ὑποθέσεις τῶν τραγῳδῶν του, εὑρίσκεν εἰς αὐτὸν διηγήσεις ἀσυμ-

βιβάστους πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ φωτεινοτέραν περὶ τοῦ θείου ἀντίληψιν, τὴν ὅποιαν εἶχε σχηματίσει ὁ Ἰδιος. Δὲν ἡδύνατο π.χ. νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ Ἀρτεμις ἐπεθύμει νὰ θυσιάζουν εἰς αὐτὴν ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ ὅμως πολὺ συχνὰ ἔξέφραζεν εἰς τὰ δράματά του τοιαύτας γνώμας, οἱ προσκεκολλημένοι εἰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις δυσηρεστοῦντο.

Ἐν γένει δὲ Ἑρακλῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Σοφοκλέα, δὲν ἦτο πολὺ συμπαθής εἰς τοὺς συγχρόνους του. Εἰς δραματικὸν ἄγῶνα κατῆλθε τὸ πρῶτον τῷ 455 καὶ ἔλαβε τὰ τριτεῖα. Ἐνίκησε διὰ πρώτην φορᾶν τῷ 442, ἐνῷ δὲ ἔγραψεν 23 τετραλογίας, μόνον πεντάκις ἔνικησε. Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, καὶ πρὸ πάντων δὲ Ἀριστοφάνης, διαρκῶς τὸν ἔσκωπτον καὶ τὸν ἐκακολόγουν, διότι τὸν ἔθεώρουν πολὺ νεωτεριστήν.

Εἰς τὴν πολιτικὴν οὐδέποτε ἀνεμείχθη καὶ δημόσιον ἀξίωμα οὔτε ἔλαβεν οὔτε ἔζητησε ποτέ. Μελαγχολικὸς καὶ δύσκολος εἰς τὰς σχέσεις του, προετίμα τὴν μόνωσιν ἢ τὴν μὲ ἐκλεκτοὺς φίλους ἀναστροφήν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ σπουδαστηρίου. Ἐνεφορεῖτο δῆμος φλογερᾶς φιλοπατρίας καὶ παρηκολούθει τὰ πολιτικὰ μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον.

Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη τον ἐκδηλοῦται πρὸ πάντων εἰς τὰς τραγῳδίας, τὰς ὅποιας συνέθεσε μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ αολέμου πραγματεύεται τότε κατὰ προτίμησιν ἀττικὰς παραδόσεις καὶ μόνθονς, ἀπὸ τοὺς ὅποιους ἀναλάμπει τὸ μεγαλεῖον καὶ ὁ ἀνώτερος πολιτισμὸς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ πολλάκις εἰς τὸ στόμα τῶν μυθικῶν προσώπων θέτει ὑπαινυγμοὺς εἰς σύγχρονα γεγονότα ἀποτελοῦντας ὕμνον πρὸς τὴν πατρίδα του καὶ καταδίκην τῶν ἀντιτάλων της.

Οὕτω εἰς τοὺς Ἡρακλέους ἡ λείδας, τραγῳδίαν διδαχθεῖσαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἔξαιρει τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι, διὰ νὰ προστατεύσουν τὰ τέκνα τοῦ Ἡρακλέους, ἀνέλαβον πόλεμον κατὰ τοῦ διώκτου αὐτῶν Εὐρυσθέως· φέγει οὕτως ἐμμέσως τὴν ἀχαιοτίαν τῶν συγχρόνων του Δωριέων, οἱ ὅποιοι, ἐνῷ ἐκανχῶντο ὅτι ἡσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους, ἐπέδραμον κατὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐγκώμιον τῶν Ἀθηνῶν εἶναι καὶ αἱ Ἱκέτιδες. Εἰς τὴν τραγῳδίαν ταύτην, ἡ ὅποια ἐδιδάχθη περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ πολέμου, δημοθικὸς βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν Θησεὺς παρουσιάζεται ὑποστηρικτής τοῦ καταπατούμενου δικαίου καὶ ἐκπρόσωπος ἀνωτέρου

πολιτισμοῦ : ἀναγκάζει διὰ πολέμου τοὺς Θηβαίους νὰ παραδώσουν τὸν νεκροὸν τῶν πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Θηβῶν πεσόντων 'Αργείων εἰς τὰς μητέρας των πρὸς ταφήν.

'Αλλαχοῦ δ ποιητὴς καυτηριάζει τοὺς ἀδίκως ἐπιτιθεμένους, τοὺς ἐκπορθοῦντας « πόλεις, ναούς τε τύμβους θ', ἵερά τῶν κεκυρκότων », ἐνῷ ἀντιλέτως διακηρύσσει ὅτι τὸ « ὑπὲρ πάτρας θνήσκειν » εἶναι « τὸ κάλλιστον κλέος » (*Τρῳαδεῖς* 95 καὶ 386).

Τέσσαρα περόποντα ἔτη πρὸ τῆς λήξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου δ Ἔνδιπλῆς μετέβη εἰς Πέλλαν τῆς Μακεδονίας κληθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλομούσου βασιλέως αὐτῆς 'Αρχελάου. Καὶ ἐν τῇ μακεδονικῇ αὐλῇ διαμένων ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος, ἐδίδαξε δ' ἐκεῖ καὶ τινας τραγῳδίας του. 'Απέθανε καὶ ἐτάφη ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 406, διλύγονς μῆνας πρὸ τοῦ Σοφοκλέους.

Οἱ 'Αθηναῖ, οἱ δοποῖοι πολὺ τὸν εἶχον πικράνει ζῶντα, συγκινηθέντες ἀπὸ τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλουν συμπολίτου των, ἐξήτησαν νὰ δοθοῦν εἰς αὐτοὺς τὰ ὀστᾶ του, μὴ γενομένης ὅμως δεκτῆς τῆς αἰτήσεως των ἥγειραν πρὸς τιμήν του κενοτάφιον παρὰ τὰ Μακρὰ Τείχη. Εἰς τὸν προάγωνα τῶν Μεγάλων Διονυσίων τοῦ ἔτους ἐκείνου δ Σοφοκλῆς προσῆλθε μὲ πένθιμον περιβολήν, εἰσῆγαγε δὲ καὶ τὸν Χοῦδον ἄνευ στεφάνων.

Μετὰ θάνατον δ ποιητὴς πολὺ ἥγαπιθη καὶ ἐθαυμάσθη, ἥσκησε δὲ τεραστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν μετέπειτα ποίησιν, Ἑλληνικήν, ἁωματικήν καὶ νεοτέραν εὐδωριαῖην.

Βαθὺς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς δ Ἔνδιπλῆς ἐμελέτα, ἀνέλωε καὶ ἐξέφραζεν εἰς τὰς τραγῳδίας του τὰ πάθη, προκαλῶν ἰσχυρὰν συγκίνησιν. *'Ητο κατὰ τὸν Αριστοτέλη δ τραγικώτατος τῶν ποιητῶν. Τὴν ἀξίαν τῆς ποιήσεώς του θὰ ἀντιληφθῶμεν μελετῶντες μετὰ προσοχῆς μίαν τῶν τραγῳδιῶν του, τὴν 'Ιφιγένειαν τὴν ἐν Αὐλίδι ἦ τὴν 'Ιφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις.*

10. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

Ἐνρύτατα διαδεδομένη καὶ εἰς τὸν ἔλληνικὸν καὶ εἰς ἄλλους λαοὺς εἶναι ἡ δοξασία ὅτι διὰ τὴν στερέωσιν καὶ ἀσφάλειαν οἰουδήποτε κτίσματος ἀπαιτεῖται θυσία ζώου τιθεμένου εἰς τὰ θεμέλια τοῦ κτίσματος ἢ ἐντὸς τοίχου τινὸς αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐγίνοντο

τρόδος τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ἀνθρωποθυσίαι, διότι ἐπιστεύετο ὅτι, ὅσον ἐνγενέστερον ἥτο τὸ θῦμα, τόσον ἰσχυρότερον « στοιχεῖο » ἐγίνετο. Τοῦ ἔθιμου τούτου ἀπήχησις εἶναι π.χ. ἡ περὶ τοῦ γεφυριοῦ τῆς Ἀρτας παράδοσις, καθ' ἥν δὲ πρωτομάστορας ἡραγκάσθη ἥτις « στοιχειώσῃ » τὴν σύζυγόν τον, διότι ἄλλως ἡ στερεότασις τῆς γεφύρας ἥτο ἀδύνατος.

'Εκτὸς δύμας τῆς θεμελιώσεως τῶν κτισμάτων καὶ διὰ πάσης ἄλλης απονοδαίας ἐπιχειρήσεως τὴν ἐπιτυχίαν ἀπαιτεῖται θυσία. 'Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ἐπλάσθη δὲ μᾶθος τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας*.

'Ο 'Ελληνικὸς στόλος, ἐκ περισσοτέρων τῶν χιλίων πλοίων ἀποτελούμενος, εἶχε συγκεντρωθῆνε εἰς τὸν μέγαν καὶ ἀσφαλῆ κόλπον τῆς Αἰγαίου. Τὰ στήθη τῶν Ἐλλήνων ἔθερμαινεν δὲ πόθος νὰ διασχίσουν τὸ Αἴγαῖον καὶ ἀποβιβαζόμενοι εἰς τὴν Τροίαν νὰ τιμωρήσουν τοὺς Τρῶας διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἐλένης, ἀλλ᾽ ἀνεμος εὐνοϊκὸς δὲν ἔπινε καὶ δὲ ἀπόπλους ἥτο ἀδύνατος, διότι, δπος ἐμάντευσεν δὲς Κάλχας, ἡ "Ἀρτεμίς ἀπῆτει νὰ θυσιάσῃ εἰς αὐτὴν δὲς ἀρχιστράτηγος τὴν πρωτότοκον θυγατέρα τον.

'Ο 'Αγαμέμνων πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ Μενελάου καὶ ἄλλων ἡγεμόνων ἐδέχθη μὲ σπαραγμὸν ψυχῆς νὰ καλέσῃ ἐκ Μυκηνῶν εἰς Αἰγαία τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ πείσῃ δὲ τὴν Κλυταιμήστραν νὰ τὴν στείλῃ, ἔγραψεν εἰς αὐτὴν ὅτι θὰ τὴν ἔδιδεν εἰς γάμον εἰς τὸν Ἀχιλλέα. 'Αλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀγγελιαφόρου, μετανοήσας ἔγραψε κρυφίως δευτέρᾳ ἐπιστολῇ ἀνακλητικὴν τῆς πρώτης.

Εἶναι ἀκόμη νῦξ, ἀπόλυτος νηγεμία καὶ σιγὴ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Αἰγαία, δὲ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν εἶναι βιθυσμένος εἰς τὸν ὕπνον καὶ δὲς Ἀγαμέμνων καλεῖ ἔξω τῆς σκηνῆς τον ἔνα γέροντα, παλαιὸν πιστὸν δοῦλον τῆς συζύγου τον, διὰ νὰ τὸν ἀποστείλῃ πρὸς αὐτὴν μὲ τὴν ἐπιστολήν. Εἶς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀρχίζει νὰ τραγῳδία.

Προοῖνσης τῆς ὑποθέσεως ἡ Ἰφιγένεια ἀντιλαμβάνεται ὅτι τὴν

* Τὸν μῆθον ἐδραματοποίησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐκτὸς ἄλλων ὁ Γάλλος ποιητὴς 'Ρακίνας καὶ δὲ γαλλιστὶ γράψας "Ἐλλην Ἰωάννης Μορεάς. Πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἡμετέρας τραγῳδίας ἔχει ὄμοιότητας ἡ ὑπόθεσις τῆς Θ υ σ ἵα σ τοῦ 'Α βρ α μ, Κρητικοῦ θρησκευτικοῦ δράματος τοῦ 16. μ.Χ. αἰώνος.

'Αξία συστάσεως εἶναι ἡ ἐπαραλλήλουν μελέτη τῶν δύο ἔγρων καὶ ἴδιως τῶν χαρακτήρων τοῦ 'Αγαμέμνονος καὶ τοῦ 'Αβραάμ, τῆς Κλυταιμήστρας καὶ τῆς Σάρως, τῆς Ἰφιγενείας καὶ τοῦ 'Ισαάκ, τοῦ Πρεσβύτου καὶ τῶν δούλων τοῦ 'Αβραάμ.

θυσίαν της ἀπαιτεῖ τὸ ἀνώτερον συμφέρον τῆς πατρίδος, προσφέρει τὸν ἑαυτόν της ἔκουσιον θῦμα μὲ εὐγενῆ αὐταπάρησιν καὶ ὑπέροχον ἡρωϊσμόν, ἀλλ' ἡ θεὰ Ἀρτεμις τὴν παραλαμβάνει μακρὰν τοῦ βωμοῦ, ἐπὶ τοῦ δποίου θέτει ἀντ' αὐτῆς ἔλαφον.

Τὴν Ἰφιγένειαν εἰ αντὶ τὴν ἐν Αὐλίδι συνέθεσεν ὁ Εὐριπίδης περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ἡ δὲ παράστασις ἔγινε μετὰ τὸν θάνατόν του.

11. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

Εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς ὑπῆρχον δύο ἴερα τῆς Ἀρτέμιδος· τὸ ἐν εἰς τὰς Ἀραφήνιδας Ἀλὰς (παρὰ τὴν σημερινὴν Ραφήναν), τὸ δὲ ἄλλο δὲλίγον νοτιώτερον, εἰς τὴν Βραυρῶνα (νῦν Βραύραν)· εἰς τὸ πρῶτον, τὸ τῆς Τανυροπόλου Ἀρτέμιδος, πρὸς τιμὴν τῆς ὥποιας ἐτελοῦντο τὰ Τανυροπόλια, ἐφυλάσσετο ἀρχαιότατον ἔνδινον ἄγαλμα (ξύλον) τῆς θεᾶς, τὸ ὥποιον κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν εἶχε φέρει ὁ Ὁρέστης ἐκ τῆς χώρας τῶν Τανύρων, ἐν δὲ τῷ τεμένει τοῦ δευτέρου ἴεροῦ, τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος, ἐδείκνυτο ὁ τάφος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὁρέστου Ἰφιγενείας, ἣτις κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἰέρεια τῆς Ἀρτέμιδος. Ἀπὸ τὰς ἀττικὰς ταύτας παραδόσεις ἐμπνευσθεὶς ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε τὴν Ἰφιγένειαν εἰ αντὶ τὴν ἐν Ταύλιδοις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῷ 414 π.Χ.

Εἰς τὴν Ἰφιγένειαν εἰ αντὶ τὴν ἐν Ταύλιδοις ενδρίσκομεν τὴν ἥρωιδα εἰς τὴν σκυθικὴν χώραν τῶν Τανύρων, ὅπου τὴν ἔχει φέρει ἡ Ἀρτεμις. Κατὰ ταῦτα ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγῳδίας ταύτης είναι τρόπον τινὰ συνέχεια τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἰφιγένειας τὴν Ἀρτέμιδος.

Ἀπὸ τὴν Ἰφιγένειαν εἰ αντὶ τὴν ἐν Ταύλιδοις ἡ Κλυταιμήστρα συνάδενε τὴν θυγατέρα της εἰς τὴν Αὐλίδα, ἐνῷ κατὰ τὴν ἐν Ταύλιδοις ἀπέστειλεν αὐτὴν μόνην, ἡ ίδια δὲ παρέμεινεν ἐν Μυκήναις. Τοῦτο είναι ἐν δεῖγμα τῆς ἐλευθερίας, μὲ τὴν ὥποιαν οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ—ἀναλόγως πρὸς τὰς ἑκάστοτε δραματουργικὰς ἀνάγκας—ἐπραγματεύοντο τοὺς μύθους, οἵτινες ἄλλως τε καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ἐφέροντο ὑπὸ διαφόρους μορφάς.

Τῆς Ἰφιγένειας τὴν ἐν Ταύλιδοις ἡ ὑπόθεσις ἐξελίσσεται πρὸ τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Βλέπομεν τὸν ναὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸν βωμόν, κόκκινον ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων.

"Οπισθεν τοῦ ναοῦ καὶ ὀλίγον δεξιώτερον ὡς πρὸς τοὺς θεατὰς πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν παραλίαν, ἀκόμη δὲ δεξιώτερον τὴν πόλιν τῶν Ταύρων.

Εἰς τὴν τραγῳδίαν ταύτην ἡ ἡρωὶς προλογίζουσα εἰσάγει ἀμέσως τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αἱ πληροφορίαι, τὰς ὅποιας παρέχει ἡ ἡρωὶς, καὶ ἐκεῖναι, τὰς ὅποιας ἀκούομεν εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν τοῦ προλόγου ἀπὸ τὸν Ὁρέστην καὶ τὸν Πυλάδην, εἶναι ἀρχεταύ, ὥστε νὰ κατατοπισθῇ περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος καὶ ὁ σημερινὸς ἀναγνώστης.

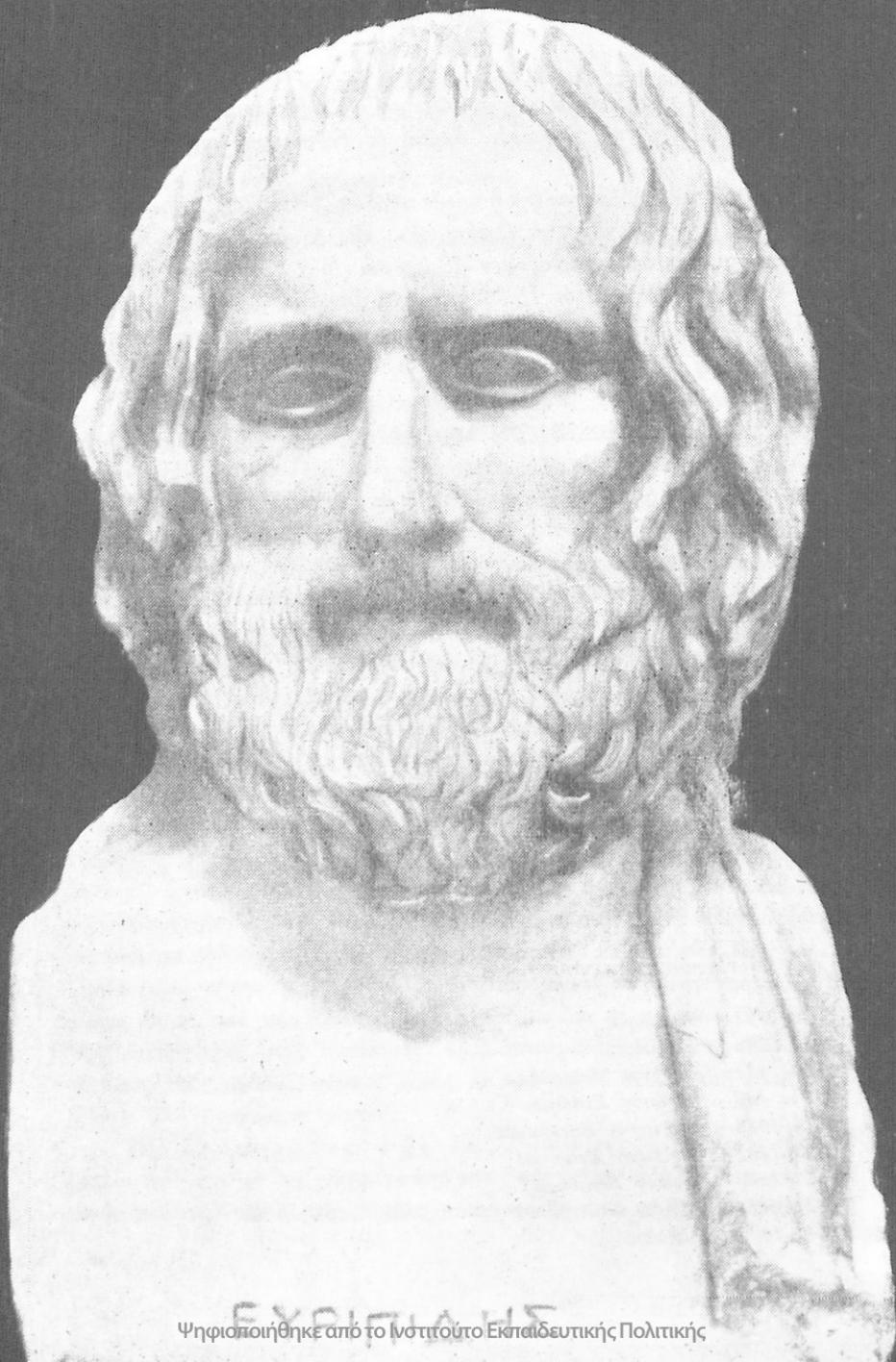
12. ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

A' ΤΗΣ ΕΝ ΑΥΛΑΙ ΔΙΦΤΕΡΕΙΑΣ

1 – 163	<i>Πρόλογος</i>
164 – 302	<i>Πάροδος</i>
303 – 542	<i>Πρῶτον Ἐπεισόδιον</i>
543 – 606	<i>Πρῶτον Στάσιμον</i>
607 – 750	<i>Δεύτερον Ἐπεισόδιον</i>
751 – 800	<i>Δεύτερον Στάσιμον</i>
801 – 1035	<i>Τρίτον Ἐπεισόδιον</i>
1036 – 1097	<i>Τρίτον Στάσιμον</i>
1098 – 1275	<i>Τέταρτον Ἐπεισόδιον</i>
1276 – 1335	<i>Ανρικὸν μέρος (Ἰφιγενείας μονῳδία)</i>
1336 – 1473	<i>Πέμπτον Ἐπεισόδιον</i>
1474 – 1531	<i>Ανρικὸν μέρος (θριαμβευτικὸν ἄσμα Ἰφιγενείας καὶ Χοροῦ)</i>
1532 – 1629	<i>Ἐξοδος</i>

B' ΤΗΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΔΙΦΤΕΡΕΙΑΣ

1 – 122	<i>Πρόλογος</i>
123 – 235	<i>Πάροδος</i>
236 – 391	<i>Πρῶτον Ἐπεισόδιον</i>
392 – 466	<i>Πρῶτον Στάσιμον</i>
467 – 1088	<i>Δεύτερον Ἐπεισόδιον</i>
1089 – 1152	<i>Δεύτερον Στάσιμον</i>
1153 – 1233	<i>Τρίτον Ἐπεισόδιον</i>
1233 – 1234	<i>Τρίτον Στάσιμον</i>
1284 – 1499	<i>Ἐξοδος</i>

ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΘΡ. ΣΤΑΥΡΟΥ — ΦΩΚ. ΒΟΥΣΒΟΥΝΗ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΛΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1976

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ*

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Ω πρέσβυ, δόμων τῶνδε πάροιθεν
στείχε.

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

στείχω· τί δὲ καινουργεῖς,
'Αγάμεμνον ἄναξ;

ΑΓΑ. σπεύσεις;

σπεύδω.

μάλα τοι γῆρας τούμὸν ἀυπνον
καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὅξεν πάρεστιν.

5

ΑΓΑ τίς ποτ' ἔρ' ἀστήρ ὅδε πορθμεύει;

ΠΡ. Σείριος ἐγγὺς τῆς ἑπταπόρου
Πλειάδος φίσσων ἔτι μεσσήρης.

ΑΓΑ. οὐκουν φθόγγος γ' οὔτ' ὀρνίθων
οὔτε θαλάσσης σιγαὶ δ' ἀνέμων
τόνδε κατ' Εὔριπον ἔχουσιν.

10

ΠΡ. τί δὲ σὺ σκηνῆς ἐκτὸς ἀίσσεις,
'Αγάμεμνον ἄναξ;
ἔτι δ' ἡσυχία τήνδε κατ' Αὖλιν
καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων.
στείχωμεν ἔσω.

15

ΑΓΑ. ζηλῶ σέ, γέρον,
. ζηλῶ δ' ἀνδρῶν ὃς ἀκίνδυνον

* Επιμέλεια τοῦ κειμένου καὶ ἐρμηνεία ὑπὸ Φ. Βουσβούνη.

τούντεῦθεν οὖν "Ελληνες ἄξαντες δορί,
τεύχη λαβόντες στενόπορ' Αὐλίδος βάθρα
ἥκουσι τῆσδε, ναυσὶν ἀσπίσιν θ' ὁμοῦ
ἴπποις τε πολλοῖς ἀρμασίν τ' ἡσκημένοι.
κάμε στρατηγεῖν εῖτα Μενέλεω χάριν
εῖλοντο, σύγγρονόν γε. τάξιωμα δὲ
ἄλλος τις ὥφελ' ἀντ' ἐμοῦ λαβεῖν τόδε.
ἥθροισμένου δὲ καὶ ξυνεστῶτος στρατοῦ
ἥμεσθ' ἀπλοίᾳ χρώμενοι κατ' Αὐλίδα.
Κάλχας δ' δ' μάντις ἀπορίᾳ κεχρημένοις
ἀνεῖλεν Ἰφιγένειαν, ἦν ἔσπειρος ἐγώ,
'Αρτέμιδι θῦσαι τῇ τόδ' οἰκουσῃ πέδον,
καὶ πλοῦν τ' ἔσεσθαι καὶ κατασκαφὰς Φρυγῶν
θύσασι, μὴ θύσασι δ' οὐκ εἶναι τάδε.
καλύων δ' ἐγὼ ταῦτ', δρθίω κηρύγματι
Ταλθύβιον εἶπον πάντ' ἀφιέναι στρατόν,
ώς οὕποτ' ἀν τλάς θυγατέρα κτανεῖν ἐμήν.
οὗ δή μ' ἀδελφὸς πάντα προσφέρων λόγον
ἔπεισε τλῆναι δεινά. καν δέλτου πτυχαῖς
γράψας ἔπειμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν
στέλλειν 'Αχιλλεῖ θυγατέρος ὡς γαμουμένην,
τό τ' ἀξιωμα τάνδρὸς ἐκγαυρούμενος
συμπλεῦν τ' 'Αχαιοῖς ούνεκος οὐ θέλοι λέγων,
εἰ μὴ παρ' ἥμῶν εἰσιν εἰς Φθίαν λέγος·
πειθώ γάρ εἶχον τήγδε πρὸς δάμαρτ' ἐμήν,
ψευδῆ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον.
μόνοι δ' 'Αχαιῶν ἵσμεν ως ἔχει τάδε
Κάλχας, 'Οδυσσεὺς Μενέλεως θ'. ἢ δ' οὐ καλῶς
ἔγνων τότ', αὕθις μεταγράψω καλῶς πάλιν
ἐες τήγδε δέλτον, ἦν κατ' εὐφρόνης σκιὰν
λύοντα καὶ συνδοῦντά μ' εἰσεῖδες, γέρον.

- ἀλλ' εῖς χώρει τάσδ' ἐπιστολὰς λαβὼν
 πρὸς Ἀργος· ἀ δὲ κέκευθε δέλτος ἐν πτυχαῖς,
 λόγῳ φράσω σοι πάντα τάγγεγραμένα·
 πιστὸς γὰρ ἀλόχῳ τοῖς τ' ἐμοῖς δόμοισιν εἴ.
 ΠΡ. λέγε καὶ σήμαιν', ἵνα καὶ γλώσση
 σύντονα τοῖς σοῖς γράμμασιν αὐδῶ.
 ΑΓΑ. πέμπω σοι πρὸς ταῖς πρόσθεν
 δέλτοις, ὡς Λήδας ἔρνος,
 μὴ στέλλειν τὰν σὰν ἴνιν πρὸς
 τὰν κολπώδη πτέρυγ' Εύβοίας
 Αἴλιν ἀκλύσταν.
 εἰς ἄλλας ὥρας γὰρ δὴ
 παιδὸς δαίσομεν ὑμεναίους.
- ΠΡ. καὶ πῶς Ἀχιλεὺς λέκτρων ἀπλακῶν
 οὐ μέγα φυσῶν θυμὸν ἐπαρεῖ
 σοὶ σῇ τ' ἀλόχῳ;
 τόδε καὶ δεινόν. σήμαιν' ὅ τι φήσ.
 ΑΓΑ. ὄνομ', οὐκ ἔργον παρέχων Ἀχιλεὺς
 οὐκ οἶδε γάμους, οὐδὲ ὅ τι πράσσομεν,
 οὐδὲ ὅ τι κείνω παῖδ' ἐπεφήμισα
 νυκτείους εἰς ἀγκώνων
 εὔνάς ἐκδώσειν λέκτροις.
- ΠΡ. δεινά γ' ἐτόλμας, Ἀγάμεμνον ἄναξ,
 δις τῷ τῆς θεᾶς σὴν παῖδ' ἄλογον
 φατίσας ἦγες σφάγιον Δαναοῖς.
 ΑΓΑ. οἴμοι, γνώμας ἔξεσταν,
 αἰαῖ, πίπτω δ' εἰς ἄταν·
 ἀλλ' οὐθ' ἐρέσσων σὸν πόδα, γήρα
 μηδὲν ὑπείκων.
- ΠΡ. σπεύδω, βασιλεῦ.
 ΑΓΑ. μή νυν μήτ' ἀλσώδεις οἴζου

κρήνας μήθ' ὑπνω θελχθῆς.

ΠΡ. εὔφημα θρόει.

ΑΓΑ. πάντη δὲ πόρον σχιστὸν ἀμείβων
λεῦσσε, φυλάσσων, μή τίς σε λάθη
τροχαλοῖσιν ὅχοις παραμειψαμένη
παιδὰ κομίζουσ' ἐνθάδ' ἀπήνη
Δαναῶν πρὸς ναῦς.

ΠΡ. ἔσται τάδε.

ΑΓΑ. αλήθων δ' ἔξόρμοις
ἥν νιν πομπᾶς ἀντήσης,
πάλιν ἔξόρμα, σεῖς χαλινούς,
ἐπὶ Κυκλώπων οἰεὶς θυμέλας.

ΠΡ. πιστὸς δὲ φράσας τάδε πῶς ἔσομαι,
λέγε, παιδὶ σέθεν τῇ σῇ τ' ἀλόγῳ;

ΑΓΑ. σφραγῖδα φύλασσο', ἥν ἐπὶ δέλτω
τῆδε κομίζεις. Ίθι. λευκαίνει
τόδε φῶς ἥδη λάμπουσ' ἥώς
πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἀελίου.
σύλλαβε μόχθων.

Θηγηῶν δ' ὄλβιος εἰς τέλος οὐδεὶς
οὐδ' εὐδαίμων.
οὕπω γὰρ ἔφυ τις ἄλυπος.

145

150

155

160

X O P O Σ

στρωφὴ α' ἔμολον ἀμφὶ παρακτίαν
ψάμαθον Αύλίδος ἐναλίας,

Εύριπου διὰ χευμάτων
κέλσασα στενοπόρθμων,
Χαλκίδα πόλιν ἐμὰν προλιποῦσ',
ἀγγιάλων ὑδάτων τροφὸν
τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθούσας,

165

170

Ἀγχιῶν στρατιὰν ὡς κατιδοίμαν
 ἀγαυῶν τε πλάτας ναυσιπόρους
 ἥμιθέων, οὓς ἐπὶ Τροί-
 αν ἐλάταις χιλιόναυσιν
 τὸν ξανθὸν Μενέλαόν θ'
 ἀμέτεροι πόσεις 175
 ἐνέπουσ' Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν
 στέλλειν ἐπὶ τὰν Ἐλέναν, ἀπ'
 Εύρώτα δονακοτρόφου
 Πάρις ὁ βουκόλος ἀν ἔλαβε,
 δῶρον τᾶς Ἀφροδίτας,
 ὅτ' ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις
 "Ἡρα Παλλάδι τ' ἔριν ἔριν
 μορφᾶς ἢ Κύπρις ἔσχεν.
 ἀντιστρ. α' πολύθυτον δὲ δι' ἄλσος Ἀρ-
 τέμιδος ἥλυθον ὄρομένα,
 φοινίσσουσα παρῆδ' ἐμὰν
 αἰσχύνᾳ νεοθαλεῖ,
 ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας
 ὄπλοφόρους Δαναῶν θέλουσ'
 ἵππων τ' ὄχλον ἰδέσθαι.
 κατεῖδον δὲ δύ' Αἴαντε συνέδρω,
 τὸν Οἰλέως τε Τελαμῶνός τε γόνον,
 τὸν Σαλαμῖνος στέφανον.
 Πρωτεσίλαον τ' ἐπὶ θάκοις 195
 πεσσῶν ἥδομένους μορ-
 φαῖσι πολυπλόκοις
 Παλαμήδεά θ', δν τέχε παῖς ὁ Ποσει-
 δᾶνος· Διομήδεά θ' ἥδο-
 ναῖς δίσκου κεχαρημένον,
 παρὰ δὲ Μηριόνην, Ἄρεος 200

- ὅζον, θαῦμα βροτοῖσι·
 τὸν ἀπὸ νησαίων τ' ὁρέων
 Λαέρτα τόχον, ἄμα δὲ Νι-
 ρῆ, καλλιστον 'Αγαιῶν. 205
- ἐπωδ. τὸν ἴσανεμόν τε ποδοῖν
 λαιψηροδρόμουν 'Αχιλῆα,
 τὸν δὲ Θέτις τέκε καὶ
 Χείρων ἐξεπόνασεν,
 εἰδον αἴγιαλοῖσι 210
 παρά τε κροκάλαις δρόμον ἔχοντα σὺν ὅπλοις·
 ἄμιλλαν δὲ ἐπόνει ποδοῖν
 πρὸς ἄρμα τέτρῳδὸν
 ἐλίσσων περὶ νίκας· 215
 ὁ δὲ διφρηλάτας ἐβοᾶτ'
 Εὔμηλος Φερητιάδας,
 φὲ καλλίστους ἰδόμαν
 χρυσοδαιδάλτους στομίοις
 πώλους ἱέντρῳ θεινομένους 220
- τοὺς μὲν μέσους ζυγίους
 λευκοστίκτῳ τριγῇ βαλιούς,
 τοὺς δὲ ἔξω σειροφόρους,
 ἀντήρεις καμπαῖσι δρόμων,
 πυρρότριχας, μονόχαλα δὲ ὑπὸ σφυρὰ 225
 ποικιλοδέρμονας· οἵτις παρεπάλλετο
 Πηγεῖδας σὺν ὅπλοισι παρ' ἄντυγα
 καὶ σύριγγας ἄρματείους. 230
- στριφὴ β' ναῶν δὲ εἰς ἀριθμὸν ἥλυθον
 καὶ θέαν ἀθέσφατον,
 τὰν γυναικεῖον ὅψιν ὄμιμάτων
 ὡς πλήσαιμι, μείλινον ἀδονάν.
 καὶ κέρας μὲν ἥη 235

- δεξιὸν πλάτας ἔχων
Φθιώτας δὲ Μυρμιδὼν Ἀρης
πεντήκοντα ναυσὶ θουρίαις.
χρυσέαις δ’ εἰκόσιν κατ’ ἄκρα Νη-
ρῆδες ἔστασαν θεαί,
πρύμναις σῆμ’ Ἀχιλλείου στρατοῦ.
- ἀντιστρ. β’ Ἀργείων δὲ ταῖσδ’ ἵσηρετμοι
νᾶες ἔστασαν πέλας·
ῶν ὁ Μηκιστέως στρατηλάτας
παῖς ήν, Ταλαὸς δὲ τρέφει πατέρο,
Καπανέως τε παῖς
Σθένελος· Ἀτθίδος δ’ ἄγων
ἔξήκοντα ναῦς δὲ Θησέως
παῖς ἔξῆς ἐναυλόχει, θεὰν
Παλλάδ’ ἐν μωνύχοις ἔχων πτερω-
τοῖσιν ἀρμασιν θετόν,
εὔσημόν τι φάσμα ναυβάταις.
- στροφὴ γ’ Βοιωτῶν δ’ ὅπλισμα, ποντίας
πεντήκοντα νῆας εἰδόμαν
σημείοισιν ἔστολισμένας·
τοῖς δὲ Κάδμος ήν
χρύσεον δράκοντ’ ἔχων
ἄμφὶ ναῶν κόρυμβα·
Λήιτος δὲ διηγενῆς
ἄρχει ναῖου στρατοῦ.
- Φωκιδός δὲ ἀπὸ χθονός,
Λοκρὰς δὲ τοῖσδ’ ἵσας ἄγων
ἥν ναῦς Οἰλέως τόκος κλυτὰν
Θρονιάδ’ ἐκλιπὼν πόλιν.
- ἀντιστρ. γ’ ἐκ Μυκήνας δὲ τᾶς Κυκλωπίας
παῖς Ἀτρέως ἔπειμπε ναυβάταις

- ναῶν ἔκατὸν ἡθροϊσμένους.
 σὺν δὲ "Αδραστος ἦν
 ταγός, ὡς φίλος φίλω,
 τᾶς φυγούσας μέλαθρα
 βαρβάρων χάριν γάμων
 πρᾶξιν 'Ελλας ὡς λάβοι.
 ἐκ Πύλου δὲ Νέστορος
 Γερηνίου κατειδόμαν
 πρύμνας σῆμα ταυρόπουν ὁρᾶν,
 τὸν πάροικον 'Αλφεόν.
- 270
- στροφὴ δ' Αἰνιάνων δὲ δωδεκάστολοι
 νᾶες ἥσαν, ὃν ἄναξ Γουνεὺς
 ἀρχεῖ τῶνδε δ' αὖ πέλας
 "Ηλιδος δυνάστορες,
 οὓς 'Επειοὺς ὡνόμαζε πᾶς λεώς·
 Εὔρυτος δ' ἄνασσε τῶνδε·
 λευκήρετμον δ' "Αρη
 Τάφιον ἦγεν, ὃν Μέγης ἄνασσε,
 Φυλέως λόχευμα,
 τὰς 'Εχινάδας λιπών
 νήσους ναυβάταις ἀπροσφόρους.
- 280
- ἀντιστρ. δ' Αἴας δ' ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος
 δεξιὸν κέρας πρὸς τὸ λαιὸν ξυνῆγε,
 τῶν ἀσσον ὥρμει πλάταισιν
 ἐτχάταισι συμπλέκων
 δώδεκ' εὐστροφωτάταισι ναυσίν. ὡς
 ἄιον καὶ ναυβάταν
 εἰδόμαν λεών·
 φτις εἰ προσαρμόσει
 βαρβάρους βάριδας,
 νόστον οὐκ ἀποίσεται,
- 285
- 290
- 295

ἐνθάδ' οἶνον εἰδόμαν
νάιον πόρευμα,
τὰ δὲ κατ' οἴκους αλύουσα συγκλήτου
μνήμην σφύζομαι στρατεύματος.

300

ΠΡ. Μενέλαε, τολμᾶς δείν', ἢ σ' οὐ τολμᾶν χρεών.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

ἀπελθε· λίαν δεσπόταισι πιστὸς εῖ.

ΠΡ. καλόν γέ μοι τοῦνειδος ἔξωνείδισας.

305

ΜΕ. κλαίοις ἂν, εὶ πράσσοις ἢ μὴ πράσσειν σε δεῖ.

ΠΡ. οὐ χρῆν σε λῦσαι δέλτον, ἦν ἐγὼ φερον.

ΜΕ. οὐδέ γε φέρειν σὲ πᾶσιν Ἐλλησιν κακά.

ΠΡ. ἀλλοις ἀμιλλῶ ταῦτ· ἀφες δὲ τήνδ' ἐμοί.

ΜΕ. οὐκ ἂν μεθείμην.

ΠΡ. οὐδ' ἔγωγ' ἀφήσομαι.

310

ΜΕ. σκήπτρῳ τάχ' ἄρα σὸν καθαιμάξω κάρα.

ΠΡ. ἀλλ' εὐκλεές τοι δεσποτῶν θνήσκειν ὑπερ.

ΜΕ. μέθεις μακροὺς δὲ δοῦλος ὃν λέγεις λόγους.

ΠΡ. ὃ δέσποτ', ἀδικούμεσθα. σὰς δ' ἐπιστολὰς

ἔξαρπάσας ὅδ' ἐκ χερῶν ἐμῶν βίᾳ,

Ἄγάμεμνον, οὐδὲν τῇ δίκῃ χρῆσθαι θέλει.

315

ΑΓΑ. ἔα·

τίς ποτ' ἐν πύλαισι θόρυβος καὶ λόγων ἀκοσμία;

ΜΕ. οὐμός, οὐχ ὁ τοῦδε μῆδος κυριώτερος λέγειν.

ΑΓΑ. σὺ δὲ τί τῷδ' ἐς ἔριν ἀφίξαι, Μενέλεως, βίᾳ τ' ἄγεις;

ΜΕ. βλέψον εἰς ἡμᾶς, ἵν' ἀρχάς τῶν λόγων ταύτας λάβω.

320

ΑΓΑ. μῶν τρέσας οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον, Ἀτρέως γεγώς;

ΜΕ. τήνδ' ὄρᾶς δέλτον, κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτιν;

ΑΓΑ. εἰσορῶ· καὶ πρῶτα ταύτην σῶν ἀπάλλαξον χερῶν.

ΜΕ. οὖ, πρὶν ἂν δείξω γε Δαναοῖς πᾶσαι τάγγεγραμένα.

ΑΓΑ. ἦ γάρ οἶσθ' ἀ μή σε καιρὸς εἰδέναι, σήμαντρ' ἀνείς ; 325
 ΜΕ. ὥστε σ' ἀλγῦναι γ', ἀνοίξας ἢ σὺ κάκ' εἰργάσω
 λάθρα.

ΑΓΑ. ποῦ δὲ κάλαβές νιν ; Ὡ θεοί, σῆς ἀναισχύντου φρενός.
 ΜΕ. προσδοκῶν σὴν παῖδ' ἀπ' "Αργους, εὶ στράτευμ'
 ἀφίξεται.

ΑΓΑ. τί δέ σε τῷ μὲν ἔδει φυλάσσειν ; οὐκ ἀναισχύντου τόδε ;
 ΜΕ. ὅτι τὸ βούλεσθαι μὲν ἔκνιζε· σὸς δὲ δοῦλος οὐκ ἔφυν. 330
 ΑΓΑ. οὐχὶ δεινά ; τὸν ἐμὸν οὐκεῖν οἶκον οὐκ ἔάσομαι ;
 ΜΕ. πλάγια γάρ φρονεῖς, τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ
 δ' αὐτίκα.

ΑΓΑ. εὖ κεκόμψευσαι. πονηρῶν γλῶσσ' ἐπίφθιμον σοφή.
 ΜΕ. νοῦς δ' ὁ μὴ βέβαιος ἀδικον κτῆμα κού σαφὲς φίλοις.
 βούλομαι δέ σ' ἔξελέγξαι, καὶ σὺ μήτ' ὀργῆς ὑπο
 ἀποτρέπου τἀληθέας, οὔτε κατατενῶ λίαν ἐγώ.
 οἶσθ', ὅτε ἐσπούδαξες ἀρχειν Δαναῖδαις πρὸς "Ιλιον,
 τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων,
 ως ταπεινὸς ἡσθα πάσης δεξιᾶς προσθιγγάνων
 καὶ θύρας ἔχων ἀκλήστους τῷ θέλοντι δημοτῶν 340
 καὶ διδοὺς πρόσρησιν ἔξῆς πᾶσι, κεὶ μή τις θέλοι,
 τοῖς τρόποις ζητῶν πρίασθαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου ;
 κατ', ἐπεὶ κατέσκεες ἀρχάς, μεταβιχῶν ἀλλούς τρόπους,
 τοῖς φίλοισιν οὐκέτ' ἡσθα τοῖς πρὶν ὡς πρόσθεν φίλος,
 δυσπρόσιτος ἔσω τε κλήθρων σπάνιος. ἄνδρα
 δ' οὐ χρέων 345

τὸν ἀγαθὸν πράσσοντα μεγάλα τοὺς τρόπους
 μεθιστάναι,

ἀλλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,
 ἡνίκ' ὀφελεῖν μάλιστα δυνατός ἐστιν εύτυχῶν.
 ταῦτα μέν σε πρῶτ' ἐπῆλθον, ἵνα σε πρῶθ' ηὔρου
 κακόν.

ώς δ' ἐς Αὔλιν ἥλθες αὖθις γὼ Πανελλήνων
 στρατός, 350
 οὐδὲν ἥσθ', ἀλλ' ἔξεπλήσσου τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν,
 οὐρίας πομπῆς σπανίζων. Δανατέδαι δ' ἀφιέναι
 ναῦς διήγγελλον, μάτην δὲ μὴ πονεῖν ἐν Αὔλιδι.
 ώς ἀνολβὸν εἶχες ὅμμα σύγχυσίν τ', εἰ μὴ νεῶν
 γιλίων ἄρχων τὸ Πριάμου πεδίον ἐμπλήσεις διορός. 355
 καὶ μὲν παρεκάλεις· τί δράσω; τίν' ἀπορῶν εὔρω πόρον,
 ὥστε μὴ στερέντα σ' ἄρχῆς ἀπολέσαι καλὸν κλέος;
 καὶ τ', ἐπεὶ Κάλγχας ἐν ιεροῖς εἴπε σὴν θῦσαι κόρην
 Ἀρτέμιδι καὶ πλοῦν ἔσεσθαι Δανατέδαις, ἥσθεις
 φρένας,

ἄσμενος θύσειν ὑπέστης παῖδα· καὶ πέμπεις ἐκών, 360
 οὐ βίᾳ, μὴ τοῦτο λέξης, σῇ δάμαρτι παῖδα σὴν
 δεῦρ' ἀποστέλλειν, Ἄχιλλεῖ πρόφασιν ὡς γαμουμένην.
 καὶ θ' ὑποστρέψας, λέληψαι μεταβαλὼν ἄλλας γραφάς,
 ώς φονεὺς οὐκέτι θυγατρὸς σῆς ἔσει· κάλλιστά γε.
 οὗτος αὐτός ἐστιν αἰθήρ, δις τάδ' ἤκουσεν σέθεν. 365
 μυρίοι δέ τοι πεπόνθασ' αὐτὸν πρὸς τὰ πράγματα.
 ἐκπονοῦσ' ἔκόντες, εἴτα δ' ἔξεχωρησαν κακῶς,
 τὰ μὲν ὑπὸ γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου, τὰ δ' ἐνδίκως,
 ἀδύνατοι γεγῶτες αὐτοὶ διαφυλάξασθαι πόλιν.

Ἐλλάδος μάλιστ' ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου στένω, 370
 ή, θέλουσσα δρᾶν τι κεδνόν, βαρβάρους τοὺς οὐδένας
 καταγελῶντας ἔξανήσει διὰ σὲ καὶ τὴν σὴν κόρην.
 μηδέν' ὀρα γένους ἔκατι προστάτην θείμην γθονός,
 μηδ' ὅπλων ἄρχοντα· νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν.
 πόλεος ως ἄρχων ἀνήρ πᾶς, σύνεσιν ἦν ἔχων τύχη. 375

- ΧΟ. δεινὸν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λάγους
 μάχας θ', ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν.
 ΑΓΑ. βούλομαι σ' εἰπεῖν κακῶς εῦ, βραχέα, μὴ λίαν ὅνω

βλέφαρα πρὸς τάναιδες ἀγαγών, ἀλλὰ σωφρονεστέρως,
ώς ἀδελφὸν ὄντ· ἀνὴρ γάρ γρηστὸς αἰδεῖσθαι φιλεῖ. 380
εἰπέ μοι, τί δεινὰ φυσῆς αἴματηρὸν ὅμμι’ ἔχων;
τίς ἀδικεῖ σε; τοῦ κέχρησαι; λέκτρα γρήστ· ἐρῆς
λαβεῖν;

οὐκ ἔχοιμ’ ἃν σοι παρασχεῖν· ὃν γάρ ἐκτήσω, κακῶς
ἡρχεις. εἰτ’ ἐγὼ δίκην δῶ σῶν κακῶν, ὁ μὴ σφαλεῖς;
οὐ δάκνει σε τὸ φιλότιμον τούμόν, ἀλλ’ ἐν ἀγκάλαις 385
εὐπρεπῆ γυναικα γρήζεις, τὸ λελογισμένον παρεὶς
καὶ τὸ καλόν, ἔχειν. πονηροῦ φωτὸς ἡδοναὶ κακαὶ.
εἰ δ’ ἐγώ, γνοὺς πρόσθεν οὐκ εῦ, μετεθέμην εὐθουλίᾳ,
μαίνομαι; σὺ μᾶλλον, δστις ἀπολέσας κακὸν λέγος
ἀναλαβεῖν θέλεις θεοῦ σοι τὴν τύγην διδόντος εῦ. 390
ῶμοσαν τὸν Τυνδάρειον ὄρκον οἱ κακόφρονες
φιλόγαμοι μνηστῆρες· ἡ δέ γ’ ἐλπίς, οἶκαι μέν, θεός,
κάξεπραξεν αὐτὸ μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος·
οὓς λαβὼν στράτευ· ἔτοιμοι δ’ εἰσὶ μωρίᾳ φρενῶν.
οὐ γάρ ἀσύνετον τὸ θεῖον, ἀλλ’ ἔχει συνιέναι
τοὺς κακῶς παγέντας ὄρκους καὶ κατηναγκασμέ-

νους. 395

τάμιξ δ’ οὐκ ἀποκτενῶ γὰρ τέκνα· κού τὸ σὸν μὲν εὖ
παρὰ δίκην ἔσται κακίστης εύνιδος τιμωρίᾳ,
ἔμε δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύοις,
ἄνοικα δρῶντα κού δίκαια παῖδας οὓς ἔγεινάμην.

ταῦτά σοι βραχέα λέλεκται καὶ σαφῆ καὶ ράδια. 400
εἰ δὲ μὴ βούλει φρονεῦν σύ, τάμ’ ἐγὼ θήσω καλῶς.

XO. οἵδ’ οὖ διάφοροι τῶν πάρος λελεγμένων
μύθων, καλῶς δ’ ἔχουσι, φείδεσθαι τέκνων.

ΜΕ. αἰκῇ, φίλους ἀρ οὐχὶ κεκτήμην τάλας.

ΑΓΑ. εἰ τοὺς φίλους γε μὴ θέλεις ἀπολλύναι. 405

ΜΕ. δείξεις δὲ ποῦ μοι πατρὸς ἐκ ταύτου γεγώς;

ΑΓΑ. συνσωφρονεῖν σοι βούλομ', ἀλλ' οὐ συννοσεῖν.

ΜΕ. ἐξ κοινὸν ἀλγεῖν τοῖς φίλοισι χρὴ φίλους.

ΑΓΑ. εὖ δρῶν παρακάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπῶν ἐμέ.

ΜΕ. οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι ; 410

ΑΓΑ. 'Ἑλλὰς δὲ σὺν σοὶ κατὰ θεὸν νοσεῖ τινα.

ΜΕ. σκήπτρῳ νυν αὔχει, σὸν κασίγνητον προδούς.

ἐγὼ δ' ἐπ' ἄλλας εἴμι μηχανάς τινας

φίλους τ' ἐπ' ἄλλους.

ΑΓΓΕΛΟΣ

ὦ Πανελλήνων ἄναξ,

'Αγάμεμνον, ἦκω παιδά σοι τὴν σὴν ἄγων,
ἢν Ἰφιγένειαν ὡνόμαζες ἐν δόμοις.

μήτηρ δ' ὁμαρτεῖ, σῆς Κλυταιμήστρας δέμας,
καὶ παῖς Ὁρέστης, ὥστ' ἂν τερφθείης ἴδων,
χρόνον παλαιὸν δωμάτων ἔκδημος ἔν.

ἀλλ' ὡς μακρὰν ἔτεινον, εὔρυτον παρὰ
κρήνην ἀναψύχουσι θηλύπουσιν βάσιν,

αὐταῖς τε πῶλοί τ': ἐξ δὲ λειμώνων χλόην
καθεῖμεν αὐτάς, ὡς βορᾶς γευσαίατο.

ἐγὼ δὲ πρόδρομος σῆς παρασκευῆς χάριν
ἦκω πέπισται γάρ στρατός, ταχεῖα γάρ
διῆξε φήμη, παῖδα σὴν ἀφιγμένην.

πᾶς δ' ἐξ θέαν ὅμιλος ἔρχεται δρόμῳ,
σὴν παῖδ' ὅπως ἴδωσιν· οἱ δ' εὐδαίμονες
ἐν πᾶσι κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοι βροταῖς.

λέγουσι δ': 'Τμέναιός τις ἢ τί πράσσεται;

ἢ πόθον ἔχων θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἄναξ
ἐκόμισε παῖδα: τῶν δ' ἂν ἥκουσας τάδε·

'Αρτέμιδι προτελίζουσι τὴν νεάνιδα,

Αύλίδος ἀνάσση: τίς νιν ἄξεται ποτε;

ἀλλ' εῖτα, τάπι τοισίδ' ἔξαρχου κανᾶ,
στεφανοῦσθε κρᾶτα καὶ σύ, Μενέλεως ἄναξ,
νύμέναιον εὐτρέπιζε καὶ κατὰ στέγας
λωτὸς βοάσθω καὶ ποδῶν ἔστω ατύπος·
φῶς γάρ τόδ' ἥκει μακάριον τῇ παρθένῳ.

435

ΑΓΑ. ἐπήνεσ', ἀλλὰ στεῦχε δωμάτων ἔσω·
τὰ δ' ἄλλ' ίούσης τῆς τύχης ἔσται καλῶς.
οἴμοι, τί φῶ δύστηνος; ἄρξωμαι πόθεν;
εἰς οὖ ἀνάγκης ζεύγματ' ἐμπεπτώκαμεν.
ὑπῆλθε δαίμων, ὥστε τῶν σοφισμάτων
πολλῷ γενέσθαι τῶν ἐμῶν σοφώτερος.

440

ἡ δυσγένεια δ' ὡς ἔχει τι χρήσιμον.
καὶ γάρ δακρῦσαι ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει
ἄπαντά τ' εἰπεῖν· τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν
ἄνολβα ταῦτα. προστάτην γε τοῦ βίου
τὸν ὅγκον ἔχομεν τῷ τ' ὅγλῳ δουλεύομεν.
ἐγὼ γάρ ἐκβαλεῖν μὲν αἰδοῦμαι δάκρυ,

445

τὸ μὴ δακρῦσαι δ' αὔθις αἰδοῦμαι τάλας,
ἐς τὰς μεγίστας συμφορὰς ἀφιγμένος.

εἰεν· τί φήσω πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν;
πῶς δέξομαι νιν; ποῖον ὅμμα συμβαλῶ;
καὶ γάρ μ' ἀπώλεσ' ἐπὶ κακοῖς ἂ μοι πάρα
ἔλθοισ' ἀκλητος. εἰκότως δ' ἂμ' ἔσπετο
θυγατρὶ νυμφεύσουσα καὶ τὰ φίλτατα
δώσουσ', ἵν' ἡμᾶς ὄντας εύρήσει κακούς.

455

τὴν δ' αὖ τάλαιναν παρθένον — τί παρθένον;
"Αἰδης νιν, ὡς ἔσικε, νυμφεύσει τάχα —
ὅς ὥκτιστος οἶμαι γάρ νιν ἴκετεύσειν τάδε·

460

"Ω πάτερ, ἀποκτενεῖς με; τοιούτους γάμους
γήμειας αὐτὸς γωστις ἔστι σοι φίλος.
παρδόν δ' Ὁρέστης ἐγγὺς ἀναβοήσεται

465

εύσύνετ' ἀσυνέτως· ἔτι γάρ ἐστιν οὐπίος.
αἰκὶ, τὸν Ἐλένης ὡς μὲν ἀπώλεσεν γάμον
γήμας δὲ Πριάμου Πάρις, ὃς μὲν εἰργασται τάδε.

ΧΟ. καὶ γὰρ κατώκτιρ', ως γυναικα δεῖ ξένην
ὑπέρ τυράννων συμφορᾶς καταστένειν. 470

ΜΕ. ἀδελφέ, δός μοι δεξιὰς τῆς σῆς θυγεῖν.

ΑΓΑ. δίδωμι· σὸν γὰρ τὸ κράτος, ἄθλιος δὲ ἐγώ.

ΜΕ. Πέλοπα κατόμνυμ', δος πατὴρ τούμοιο πατρὸς
τοῦ σου τὸ ἐκλήθη, τὸν τεκόντα τὸν Ἀτρέα,

ἥ μὴν ἐρεεῖν σοι τάπο καρδίας σαφῶς
καὶ μὴ πίτηδες μηδέν, ἀλλ' ὅσον φρονῶ. 475

ἐγὼ δὲ ἀπὸ ὅσδων ἐκβαλόντες ιδών δάκρυ
ώκτιρα καύτος ἀνταφῆκά σοι πάλιν

καὶ τῶν παλαιῶν ἐξαφίσταμαι λόγων,
οὐκ ἐξ σὲ δεινός· εἴμι δὲ οὐπερ εἰ σὺ νῦν. 480

καί σοι παραινῶ μήτε ἀποκτείνειν τέκνον
μήτε ἀνθελέσθαι τούμον. οὐ γὰρ ἔνδικον

σὲ μὲν στενάζειν, τάμα δὲ ήδεως ἔχειν,
θυγήσκειν τε τοὺς σούς, τοὺς δὲ ἐμοὺς ὁρᾶν φάος· 485

τί βούλομαι γάρ; οὐ γάμους ἐξαιρέτους
ἄλλους λάβοιμεν ἄν, εἰ γάμων ίμείρομαι;

ἀλλ' ἀπολέσας ἀδελφόν, ὃν μὲν ἥκιστ' ἐχρῆν,
Ἐλένην ἔλωμαι, τὸ κακὸν ἀντὶ τάγαθοῦ;

ἄφρων νέος τὸν ἦ, πρὶν τὰ πράγματα ἐγγύθειν
σκοπῶν ἐσεῖδον οἶον ἦν κτείνειν τέκνα. 490

ἄλλως τέ μὲν ἔλεος τῆς ταλαιπώρου κόρης
ἐστῆλθε, συγγένειαν ἐννοοούμενω,
ἥ τῶν ἐμῶν ἔκατι θύεσθαι γάμων

μέλλει. τί δέ Ἐλένης παρθένω τῇ σῇ μέτα;
ἴτω στρατείᾳ διαλυθεῖσ' ἐξ Αὐλίδος 495

σὺ δὲ ὅμη παῦσαι δακρύοις τέγγων τὸ σόν,

- ἀδελφέ, κάμè παρακαλῶν ἐς δάκρυα.
 εὶ δέ τι κόρης σῆς θεσφάτων μέτεστί μοι,
 μή μοι μετέστω· σοὶ νέμω τούμὸν μέρος.
 ἀλλ' ἐς μεταβολὰς ἥλθον ἀπὸ δεινῶν λόγων. 500
 εἰκὸς πέπονθα· τὸν ὁμόθεν πεψυκότα
 στέργων μετέπεσον· ἀνδρὸς οὐ κακοῦ τρόποι
 τοιοῖδε, χρῆσθαι τοῖσι βελτίστοις ἀεί.
- ΧΟ. γενναῖ' ἔλεξας Ταντάλω τε τῷ Διὸς
 πρέποντα· προγόνους οὐ καταισχύνεις σέθεν. 505
 ΑΓΑ. αἰνῶ σε, Μενέλεως, ὅτι παρὰ γνώμην ἐμὴν
 ὑπέθηκας δρθῶς τοὺς λόγους σοῦ τ' ἀξίως.
 ταραχῇ γ' ἀδελφῶν διά τ' ἔρωτα γίγνεται
 πλεονεξίαν· τε δωμάτων· ἀπέπτυσα
 τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοιν πικράν. 510
 ἀλλ' ἥκουμεν γὰρ εἰς ἀναγκαίας τύχας,
 θυγατρὸς αἱματηρὸν ἐκπρᾶξαι φόνον.
- ΜΕ. πῶς; τίς δ' ἀναγκάσει σε τήν γε σήν κτανεῖν;
 ΑΓΑ. ἄπας Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος.
 ΜΕ. οὔκ, ἦν νιν εἰς "Αργος γ' ἀποστείλης πάλιν. 515
 ΑΓΑ. λάθοιμι τοῦτ' ἂν· ἀλλ' ἐκεῖν' οὐ λήσομεν.
 ΜΕ. τὸ ποῖον; οὕτοι χρὴ λίαν ταρβεῖν ὅγλον.
 ΑΓΑ. Κάλχας ἐρεῖ μαντεύματ' Ἀργείων στρατῷ.
 ΜΕ. οὔκ, ἦν θάνη γε πρόσθε· τοῦτο δ' εύμαρές.
 ΑΓΑ. τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακόν. 520
 ΜΕ. κούδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν.
 ΑΓΑ. ἐκεῖνο δ' οὐ δέδοικας οὕμ' ἐσέργεται;
 ΜΕ. δὸν μὴ σὺ φράζεις, πῶς ὑπολάβοιμ' ἂν λόγον;
 ΑΓΑ. τὸ Σισύφειον σπέρμα πάντ' οἴδεν τάδε.
 ΜΕ. οὐκ ἔστ' Ὁδυσσεὺς ὃ τι σὲ κάμè πημανεῖ. 525
 ΑΓΑ. ποικίλος ἀεὶ πέψυκε τοῦ τ' ὅγλου μέτα.
 ΜΕ. φιλοτιμίᾳ μὲν ἐνέγεται, δεινῷ κακῷ.

ΑΓΑ. ούκ οὖν δοκεῖς νιν στάντ' ἐν Ἀργείοις μέσοις
 λέξειν ἀ Κάλχας θέσφατ' ἔξηγήσατο,
 καμ' ὅς ὑπέστην θῦμα, κἀτα ψεύδομαι, 530
 Ἀρτέμιδι θύσειν; οἵς ξυναρπάσας στρατόν,
 σὲ καμ' ἀποκτείναντας Ἀργείους κόρην
 σφάξαι κελεύσει· καὶ πρὸς Ἀργος ἐκφύγω,
 ἐλθόντες αὐτοῖς τείχεσιν Κυκλωπίοις
 συναρπάσουσι καὶ κατασκάψουσι γῆν. 535
 τοιαῦτα τάμα πήματ'. ὃ τάλας ἐγώ,
 ὡς ἡπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε.
 ἐν μοι φύλαξον, Μενέλεως, ἀνὰ στρατὸν
 ἐλθών, ὅπως ἂν μὴ Κλυταιμήστρα τάδε
 μάθῃ, πρὸς "Αἰδη παῖδ' ἐμὴν προσθῶ λαβών, 540
 ὡς ἐπ' ἐλαχίστοις δακρύοις πράσσω κακῶς.
 ὑμεῖς τε σιγήν, ὃ ξέναι, φυλάσσετε.

ΧΟ. στρυφὴ μάκαρες οἱ μετρίας θεοῦ
 μετά τε σωφροσύνας μετέ-
 σχον λέκτρων Ἀφροδίτας, 545
 γαλανείᾳ χρησάμενοι
 μαινομένων οἴστρων, ὅθι δὴ
 δίδυμ' "Ερως ὁ χρυσοκόμας
 τόξ' ἐντείνεται χαρίτων,
 τὸ μὲν ἐπ' εὐαίωνι πότμῳ,
 τὸ δ' ἐπὶ συγγύνσει βιοτᾶς. 550
 ἀπενέπω νιν ἀμετέρων,
 Κύπρι καλλίστα, θαλάμων.
 εἴη δέ μοι μετρία μὲν
 χάρις, πόθοι δ' ὅσιοι,
 καὶ μετέχοιμι τᾶς Ἀφροδί-
 τας, πολλὰν δ' ἀποθείμαν. 555
 διάφοροι δὲ φύσεις βροτῶν,
 ἀντιστρ.

διάφοροι δὲ τρόποι· τὸ δ' ὅρ-
θῶς ἐσθίλων σαφὲς αἰεῖ· 560
τροφαὶ θ' αἱ παιδεύμεναι
μέγχα φέρουσ' ἐξ τὰν ἀρετάν·
τό τε γὰρ αἰδεῖσθαι σοφία,
τάν τὸ ἔξαλλάσσουσαν ἔχει
γάριν ὑπὸ γνώμας ἐσορῶν
τὸ δέον, ἔνθα δόξα φέρει
κλέος ἀγήρατον βιοτῆς.
μέγχα τοι θηρεύειν ἀρετάν,
γυναιξὶ μὲν κατὰ Κύπριν
κρυπτάν, ἐν ἀνδράσι δ' αὖ
κόσμος ἐνῶν δ' μυριοπλῆ-
θῆς μείζω πόλιν αὔξει. 570
ἐπωδ. ἔμολες, ὅ Πάρις, ξέτε σὺ γε
βουκόλος ἀργενναῖς ἐτράφης
Ίδαιαις παρὰ μόσχοις
βάρβαρα συρίζων Φρυγίων
αὐλῶν Ὀλύμπου καλάμοις
μικρήματα πνέων.
εῦθηλοι δὲ τρέφοντο βόες,
ὅτι σε κοίσις ἔμενε θεᾶν, 580
ἄστρα πέμπει
ἐλεφαντοδέτων πάροι-
θεν δόμων, δις τὰς Ἐλένας
ἐν ἀντωποῖς βλεφάροισιν
ἔρωτά τ' ἔδωκας,
ἔρωτι δ' αὐτὸς ἐπτοάθης. 585
ὅθεν ἔρις ἔριν
Ἐλλάδα σὺν δορὶ ναυσί τὸ ἄγει
ἐς πέργαμα Τροίας.

560

565

570

575

580

585

ΧΟΡΟΣ ΑΝΔΡΩΝ ΑΡΓΕΙΩΝ

- ιώ ιώ· μεγάλαι μεγάλων 590
 εύδαιμονίαι· τὴν τοῦ βασιλέως
 ἕδετ' Ἰφιγένειαν, ἀνασσαν ἐμήν,
 τὴν Τυνδάρεω τε Κλυταιμήστραν,
 ὡς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήκαστ'
 ἐπὶ τ' εὐμήκεις ἥκουσι τύχας. 595
 θεόι γ' οἱ κρείσσους οἵ τ' ὀλβιοφόροι
 τοῖς οὐκ εὐδαίμοσι τῶν θνατῶν.
- XO. στῶμεν, Χαλκίδος ἔκγονα θρέμματα,
 τὴν βασίλειαν· δεξάμεθ' ὅχων 600
 ἄπο μὴ σφαλερῶς ἐπὶ γαῖαν,
 ἀγανῶς δὲ χεροῖν μαλακῇ γνώμῃ,
 μὴ ταρβήσῃ νεωστί μοι μολὸν
 κλεινὸν τέκνον Ἀγαμέμνονος,
 μηδὲ θόρυβον μηδ' ἔκπληξιν
 ταῖς Ἀργείαις
 ξεῖναι ξείναις παρέχωμεν. 605

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

- ὅρνιθα μὲν τόνδ' αἴσιον ποιούμεθα
 τὸ σόν τε χρηστὸν καὶ λόγων εὐφημίαν·
 ἐλπίδα δ' ἔχω τιν' ὡς ἐπ' ἐσθλοῖσιν γάμοις
 πάρειμι νυμφαγωγός. ἀλλ' ὀχημάτων 610
 ἔξω πορεύεθ' ἀς φέρω φερνὰς κόρη,
 καὶ πέμπετ' ἐς μέλαθρον εὐλαβούμενοι.
 σὺ δ', διά τέκνον, μοι λεῖπε πωλικούς ὅχους
 ἀβρὸν τιθεῖσα κῶλον ἀσθενές θ' ἄμα.
 ὑμεῖς δέ, νεάνιδές, νιν ἀγκάλαις ἔπι 615
 δέξασθε καὶ πορεύσατε ἔξ ὀχημάτων.

κάμοι καρός τις ἐνδότω στηρίγματα,
θάκους ἀπήνης ως ὃν ἐκλίπω καλῶς.
αἱ δὲ ἐς τὸ πρόσθεν στῆτε πωλικῶν ζυγῶν.
φοβερὸν γάρ ἀπαράμυθον ὅμιμα πωλικόν. 620
καὶ παῖδα τόνδε, τὸν Ἀγαμέμνονος γόνον,
λάζυσθ' Ὁρέστην· ἔστι γάρ ἐστι νήπιος.
τέκνον, καθεύδεις πωλικῷ δαμείς ὅχω;
ἔγειρ' ἀδελφῆς ἐφ' ὑμέναιον εὔτυχῶς:
ἀνδρὸς γάρ ἀγαθοῦ κῆδος αὐτὸς ἐσθιλὸς ὃν 625
λήψει, τὸ τῆς Νηρῆδος ἵσσθεον γένος.
ἔξῆς καθίστω δεῦρο μου ποδός, τέκνον·
πρὸς μητέρ', Ἰφιγένεια, μακαρίαν δέ με
ξέναισι ταισδε πλησία σταθεῖσα θές,
καὶ δεῦρο δὴ πατέρα προσείπωμεν φίλον. 630
ὤ σέβας ἐμοὶ μέγιστον, Ἀγαμέμνων ἄναξ,
ῆκομεν, ἐφετυμαῖς οὐκ ἀπιστοῦσαι σέθεν.

IΦΙΓΕΝΕΙΑ

ὦ μῆτερ, ὑποδραμοῦσά σ', ὀργισθῆς δὲ μή,
πρὸς στέρνα πατρὸς στέρνα τάμα προσβαλῶ.
[ἔγὼ δὲ βούλομαι τὰ σὰ στέρν', ὥ πάτερ,
ὑποδραμοῦσα περιβαλεῖν διὰ χρόνου.
ποθῶ γάρ ὅμιμα δὴ σόν. ὀργισθῆς δὲ μή]. 635

ΚΛ. ἀλλ', ὥ τέκνον, χρή· φιλοπάτωρ δ' ἀεί ποτ' εἰ
μάλιστα παίδων τῷδ' ὅσους ἔγὼ τέκνον.

ΙΦ. ὦ πάτερ, ἐσεῖδόν σ' ἀσμένη πολλῷ χρόνῳ. 640

ΑΓΑ. καὶ γάρ πατὴρ σέ· τόδ' ἵσον ὑπέρ ἀμφοῖν λέγεις.

ΙΦ. γαῖρ· εῦ δέ μ' ἀγαγῶν πρός σ' ἐποίησας, πάτερ.

ΑΓΑ. οὐκ οἰδ' ὅπως φῶ τοῦτο καὶ μὴ φῶ, τέκνον.

ΙΦ. ἔχ·

ώς οὐ βλέπεις ἔκηλον, ἀσμενός μ' ἵδων.

ΑΓΑ. πόλλᾱ ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει. 645

ΙΦ. παρ̄ ἐμοὶ γενοῦ νῦν, μὴ πὶ φροντίδας τρέπου.

ΑΓΑ. ἀλλ̄ εἰμὶ παρὰ σοὶ νῦν ἅπας χούκ ἄλλοθι.

ΙΦ. μέθες νῦν δφρὺν ὅμικα τ' ἔκτεινον φίλον.

ΑΓΑ. ἴδου γέγηθά σ' ως γέγηθ' ὁρῶν, τέκνον.

ΙΦ. κάπειτα λείβεις δάκρυ ἀπ' ὅμικάτων σέθειν ; 650

ΑΓΑ. μακρὰ γάρ ἡμῖν ἡ 'πιοῦσ' ἀπουσία.

ΙΦ. οὐκ οἴδ' ὁ φῆς, οὐκ οἴδα, φύλαται' ὁ πάτερ.

ΑΓΑ. συνετά λέγουσα μᾶλλον εἰς οἶκτόν μ' ἄγεις.

ΙΦ. ἀσύνετά νῦν ἐροῦμεν, εἰ σέ γ' εὐφρανῶ.

ΑΓΑ. παπαῖ. τὸ σιγᾶν οὐ σθένω, σὲ δ' ἤνεσα.

ΙΦ. μέν', ὁ πάτερ, κατ' οἶκον ἐπὶ τέκνοις σέθειν. 655

ΑΓΑ. θέλω γε τὸ θέλειν δ' οὐκ ἔχων ἀλγύνομαι.

ΙΦ. ὅλοιντο λόγχαι καὶ τὰ Μενέλεω κακά.

ΑΓΑ. ἄλλους δλεῖ πρόσθ' ἀμὲ διολέσαντ' ἔχει.

ΙΦ. ώς πολὺν ἀπῆσθα χρόνον ἐν Αὐλίδος μυχοῖς. 660

ΑΓΑ. καὶ νῦν γέ μ' ἵσχει δή τι μὴ στέλλειν στρατόν.

ΙΦ. ποῦ τοὺς Φρύγας λέγουσιν ὥκισθαι, πάτερ :

ΑΓΑ. οὖ μήποτ' οἰκεῖν ὄφελ' ὁ Πριάμου Πάρις.

ΙΦ. μακράν γ' ἀπαίρεις, ὁ πάτερ, λιπών ἐμέ :

ΑΓΑ. εἰς ταῦτον, ὁ θύγατερ, σύ γ' ἤκεις σῷ πατρί. 665

ΙΦ. φεῦ·

εἴθ' ἦν καλόν μοι σοὶ τ' ἄγειν σύμπλουν ἐμέ.

ΑΓΑ. ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς, ἵνα μνήσει πατρός.

ΙΦ. σὺν μητρὶ πλεύσασ' ἡ μόνη πορεύσομαι :

ΑΓΑ. μόνη, μονωθεῖσ' ἀπὸ πατρὸς καὶ μητέρος.

ΙΦ. οὕ πού μ' ἐς ἄλλα δώματας' οἰκίζεις, πάτερ : 670

ΑΓΑ. ἔα σύ γ'. οὐ χρή τοι τάδ' εἰδέναι κόρας.

ΙΦ. σπεῦδ' ἐκ Φρυγῶν μοι, θέμενος εῦ τάκει, πάτερ.

ΑΓΑ. θῦσαί με θυσίαν πρῶτα δεῖ τιν' ἐνθάδε.

- ΙΦ. ἀλλὰ ξὺν Ἱεροῖς χρὴ τό γ' εὔσεβες σκοπεῖν.
- ΑΓΑ. εῖσει σύ· χερνίβων γάρ ἐστήξεις πέλας. 675
- ΙΦ. στήσομεν ἄρ' ἀμφὶ βωμόν, ὃ πάτερ, χορούς;
- ΑΓΑ. ζηλῶ σὲ μᾶλλον ἢ 'μὲ τοῦ μηδὲν φρονεῖν.
- χώρει δὲ μελάθρων ἐντὸς ὁφθῆναι κόραις,
πικρὸν φίλημα δοῦσα δεξιάν τ' ἔμοι,
μέλλουσα δαρὸν πατρὸς ἀποικήσειν χρόνον. 680
- ῷ στέρνα καὶ παρῆδες, ὃ ξανθαὶ κόμαι,
ὡς ἄχθος ἡμῖν ἐγένεθ' ἡ Φρυγῶν πόλις
Ἐλένη τε· παύω τοὺς λόγους· ταχεῖα γάρ
νοτὶς διώκει μ' ὅμματων ψαύσαντά σου.
ἴθ' ἐς μέλαθρα. σὲ δὲ παραιτοῦμαι τάδε, 685
- Λήδας γένεθλον, εἰ κατωκτίσθην ἄγαν,
μέντην Ἀχιλλεῖ θυγατέρ' ἐκδώσειν ἐμήν..
ἀποστολαὶ γάρ μακάριαι μέν, ἀλλ' ὅμως
δάκνουσι τοὺς τεκόντας, ὅταν ἄλλοις δόμοις
παῖδας παραδιδῷ πολλὰ μοχθήσας πατήρ. 690
- ΚΛ. οὐχ ὥδ' ἀσύνετός εἰμι, πείσεσθαι δέ με
καύτην δόκει τάδ', ὥστε μή σε νουθετεῖν,
ὅταν σὺν ὑμεναίοισιν ἔξάγω κόρην·
ἀλλ' ὁ νόμος αὐτὰ τῷ χρόνῳ συνισγανεῖ.
τούνομα μὲν οὖν παῖδ' οἶδ' ὅτῳ κατήνεσσας. 695
- γένους δὲ ποίου χωπόθεν, μαθεῖν θέλω.
- ΑΓΑ. Αἴγινα θυγάτηρ ἐγένετ' Ἄσωποῦ πατρός.
- ΚΛ. ταύτην δὲ θυητῶν ἢ θεῶν ἔξευξε τίς;
- ΑΓΑ. Ζεύς· Αἰακὸν δ' ἔφυσεν, Οἰνώνης πρόμον.
- ΚΛ. τοῦ δ' Αἰακοῦ παῖς τίς κατέσχε δώματα; 700
- ΑΓΑ. Πηλεύς· ὁ Πηλεύς δ' ἔσχε Νηρέως κόρην.
- ΚΛ. θεοῦ διδόντος, ἢ βίᾳ θεῶν λαβών;
- ΑΓΑ. Ζεύς ἡγγύησε καὶ δίδωσ' ὁ κύριος.
- ΚΛ. γαμεῖ δὲ ποῦ νιν; ἢ κατ' οἶδμα πόντιον;

- ΑΓΑ. Χείρων ἵν' οἰκεῖ σεμνὰ Πηλίου βάθρα. 705
 ΚΛ. οὖ φασι Κενταύρειον φύκίσθαι γένος ;
 ΑΓΑ. ἐνταῦθ' ἔδαισαν Πηλέως γάμους θεοί.
 ΚΛ. Θέτις δ' ἔθρεψεν ἡ πατὴρ Ἀχιλλέα ;
 ΑΓΑ. Χείρων, ἵν' ἥθη μὴ μάθοι κακῶν βροτῶν.
 ΚΛ. φεῦ.
 σοφός γ' ὁ θρέψας χώδει διδοὺς σοφώτερος. 710
 ΑΓΑ. τοιόσδε παιδὸς σῆς ἀνὴρ ἔσται πόσις.
 ΚΛ. οὐ μεμπτός. οἰκεῖ δ' ἀστυ ποῖον Ἑλλάδος ;
 ΑΓΑ. Ἀπιδανὸν ἀμφὶ ποταμὸν ἐν Φθίας ὅροις.
 ΚΛ. ἐκεῖσ' ἀπάξει σὴν ἐμήν τε παρθένον ;
 ΑΓΑ. κείνῳ μελήσει ταῦτα, τῷ κεκτημένῳ. 715
 ΚΛ. ἀλλ' εὔτυχοίτην. τίνι δ' ἐν ἡμέρᾳ γαμεῖ ;
 ΑΓΑ. ὅταν σελήνης εύτυχῆς ἔλθῃ κύκλος.
 ΚΛ. προτέλεια δ' ἥδη παιδὸς ἔσφαξας θεῷ ;
 ΑΓΑ. μέλλω· πὶ ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύγη.
 ΚΛ. κάπειτα δαίσεις τοὺς γάμους ἐς ὕστερον 720
 ΑΓΑ. θύσας γε θύμαθ' ἀμὲ γρὴ θῦσαι θεοῖς.
 ΚΛ. ἡμεῖς δὲ θοίνην ποῦ γυναιξὶ θήσομεν ;
 ΑΓΑ. ἐνθάδε παρ' εὐπρύμνοισιν Ἀργείων πλάταις.
 ΚΛ. καλῶς ἀναγκαίως τε συνενέγκοι δ' ὅμως.
 ΑΓΑ. οἴσθ' οὖν δὲ δρᾶσον, δέ γέναι ; πιθοῦ δέ μοι. 725
 ΚΛ. τί γρῆμα ; πείθεσθαι γάρ εἴθισμαι σέθεν.
 ΑΓΑ. ἡμεῖς μὲν ἐνθάδ', οὐπέρ' ἐσθ' ὁ νυμφίος...
 ΚΛ. μητρὸς τί χωρὶς δράσεθ', ἀμὲ δρᾶν χρεών ;
 ΑΓΑ. ἐκδώσομεν σὴν παῖδα Δαναϊδῶν μέτα.
 ΚΛ. ἡμᾶς δὲ ποῦ γρὴ τηνικαῦτα τυγγάνειν ; 730
 ΑΓΑ. χώρει πρὸς Ἀργος παρθένους τε τημέλει.
 ΚΛ. λιποῦσα παῖδα ; τίς δ' ἀνασγήσει φλόγα ;
 ΑΓΑ. ἐγὼ παρέξω φῶς, ὁ νυμφίοις πρέπει.
 ΚΛ. οὐχ ὁ νόμος οὗτος. σὺ δὲ φαῦλ' ἥγει τάδε.

- ΑΓΑ. οὐ καλὸν ἐν ὅγλῳ σ' ἔξομιλεῖσθαι στρατοῦ. 735
 ΚΛ. καλὸν τεκουσαν τάμα μ' ἐκδοῦναι τέκνα.
 ΑΓΑ. καὶ τάς γ' ἐν οἴκῳ μὴ μόνας εἶναι κόρας..
 ΚΛ. ὄγυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς.
 ΑΓΑ. πιθοῦ.
 ΚΛ. μὰ τὴν ἀνασσαν Ἀργείαν θεάν.
 ἐλθὼν σὺ τάξω πρᾶσσε, τὰν δόμοις δ' ἐγώ, 740
 ἀ χρὴ παρεῖναι νυμφίοισι παρθένοις.
 ΑΓΑ. οἵμοι· μάτην ἥξ', ἐλπίδος δ' ἀπεσφάλην,
 ἐξ ὅμιμάτων δάμαρτ' ἀποστεῖλαι θέλων.
 σοφίζομαι δὲ καπὶ τοῖσι φιλτάτοις
 τέχνας πορίζω, πανταχῇ νικώμενος. 745
 ὅμως δὲ σὺν Κάλχαντι τῷ θυηπόλῳ
 κοινῇ τὸ τῆς θεοῦ φίλον, ἐμοὶ δ' οὐκ εὔτυχές,
 ἐξιστορήσων εῖμι, μόγθον Ἐλλάδος.
 χρὴ δ' ἐν δόμοισιν ἀνδρα τὸν σοφὸν τρέφειν
 γυναικα χρηστὴν κάγαθήν, ἢ μὴ γαμεῖν. 750
 ΧΟ.στροφὴ ἥξει δὴ Σιμόεντα καὶ
 δίνας ἀργυροειδεῖς
 ἄγυρις Ἐλλάνων στρατιᾶς
 ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν ὄπλοις
 "Ιλιον ἐς τὸ Τροίας 755
 Φοιβήιον δάπεδον,
 τὰν Κασσάνδραν ἵν' ἀκούω
 ῥίπτειν ξανθοὺς πλοκάμους
 γλωροκόμῳ στεφάνῳ δάφνας
 κοσμηθεῖσαν, ὅταν θεοῦ
 μαντόσυνοι πνεύσωσ' ἀνάγκαι. 760
 κατιστρ. στάσονται δ' ἐπὶ περγάμων
 Τροίας ἀμφὶ τε τείχη
 Τρῶες, ὅταν γάλκασπις "Αρῆς

πόντιος εύπράροισι πλάταις	765
εἰρεσίᾳ πελάζῃ	
Σιμουντίοις δγετοῖς,	
τὰν τῶν ἐν αἰθέρι δισσῶν	
Διοσκούρων Ἐλέναν	
ἐκ Πριάμου κομίσαι θέλων	770
ἐς γᾶν Ἐλλάδα δοριπόνων.	
ἀσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν.	
έπωδ.	
Πέργαμον δὲ Φρυγῶν πόλιν	
λαΐνους περὶ πύργους	
κυκλώσας δόρει φονίφ,	775
λαιμοτόμους σπάσας κεφαλάς,	
πέρσας πόλισμα κατ' ἄκρας,	
θήσει κόρας πολυκλαύτους	
δάμαρτά τε Πριάμου.	780
ὁ δὲ Διὸς Ἐλένα κόρα	
πολύκλαυτος ἐσσεῖται	
πόσιν προλιποῦσα· μήτ' ἐμοὶ	
μήτ' ἐμοῖσι τέκνων τέκνοις	
ἐλπὶς ἀδε ποτ' ἔλθοι,	
οἶναν αἱ πολύχρυσοι	785
Λυδαὶ καὶ Φρυγῶν ἄλοχοι	
στήσασαι τάδ' ἐς ἀλλήλας	
παρ' ίστοῖς μυθεύσουσι·	
τίς ἄρα μ' εὐπλοκάμου κόμας	790
ρῦμα δακρυόν τανύσας	
πατρίδος οὐλομένας ἀπολωτιεῖ;	
διὰ σέ, τὰν κύκνου δολιγχένος γόνον,	
εἰ δὴ φάτις ἔτυμος,	
ώς ἔτεκεν Λήδα σ'	795
ὄρνιθι πταμένῳ	

Διὸς ὅτ' ἡλλάχθη δέμας,
εἴτ'. ἐν δέλτοις Πιερίσιν
μῆθοι τάδ' ἔς ἀνθρώπους
ἥνεγκαν παρὰ καιρὸν ἄλλως.

800

ΑΧΙΛΛΕΥΣ

ποῦ τῶν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ὁ στρατηλάτης ;
τίς ἀν φράσεις προσπόλων τὸν Πηλέως
ζητοῦντά νυν παιδί' ἐν πύλαις Ἀχιλλέα ;
οὐκ ἔξ ίσου γάρ μένομεν Εύρίπου πέλας.
οἱ μὲν γάρ ήμῶν, ὃντες ἀζυγες γάμων,
οἶκους ἐρήμους ἐκλιπόντες ἐνθάδε
θάσσουσ' ἐπ' ἀκταῖς, οἱ δ' ἔχοντες εὔνιδας
καὶ παιδας· οὗτοι δεινὸς ἐμπέπτωκ' ἔρως
τῆσδε στρατείας 'Ελλάδ' οὐκ ἀνευ θεῶν.
τούμὸν μὲν οὖν δίκαιον ἐμὲ λέγειν χρεών,
ἄλλος δ' ὁ χρήζων αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει.
γῆν γάρ λιπῶν Φάρσαλον ἥδε Πηλέα
μένω π' Λεπταῖς ταῖσδε γ' Εύρίπου πνοαῖς,
Μυρμιδόνας ίσχων· οἱ δ' ἀεὶ προσκείμενοι
λέγουσοι· 'Αχιλλεῦ, τί μένομεν ; πόσον χρόνον
ἔπ' ἐκμετρῆσαι χρὴ πρὸς ΙΙίου στόλον ;
δρᾶ γ', εἴ τι δράσεις, ἢ ἀπαγ' οἶκαδε στρατόν,
τὰ τῶν Ἀτρειδῶν μὴ μένων μελλήματα.

805

ΚΛ. ὡς παῖ θεᾶς Νηρῆδος, ἔνδοθεν λόγων
τῶν σῶν ἀκούσασ' ἔξεβην πρὸ δωμάτων.

820

ΑΧ. ὡς πότνι' αἰδώς, τήνδε τίνα λεύσσω ποτὲ
γυναικα, μορφὴν εὐπρεπῆ κεκτημένην ;

ΚΛ. οὐ θαῦμά σ' ἡμᾶς ἀγνοεῖν, οὓς μὴ πάρος
κατεῖδες· αἰνῶ δ' ὅτι σέβεις τὸ σωφρονεῖν.

ΑΧ. τίς δ' εἴ ; τί δ' ἥλθες Δαναΐδῶν ἐς σύλλογον,

825

- γυνὴ πρὸς ἄνδρας ἀσπίσιν πεφραγμένους ;
 ΚΛ. Λήδας μέν εἰμι παῖς, Κλυταιμήστρα δέ μοι
 ὄνομα, πόσις δὲ μούστιν Ἀγαμέμνων ἄναξ.
- ΑΧ. καλῶς ἔλεξας ἐν βραχεῖ τὰ καίρια.
 αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους. 830
 ΚΛ. μεῖνον· τί φεύγεις ; δεξιάν τ' ἐμῇ χερὶ¹
 σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων.
- ΑΧ. τί φῆς; ἐγώ σοι δεξιάν ; αἰδοίμεθ' ἀν
 'Αγαμέμνον', εἰ φαύοιμεν ὅν μή μοι θέμις.
- ΚΛ. θέμις μάλιστα, τὴν ἐμὴν ἐπεὶ γαμεῖς
 παῖδ', ᾧ θεᾶς παῖ ποντίας Νηρηΐδος. 835
- ΑΧ. ποίους γάμους φῆς; ἀφασία μ' ἔχει, γύναι.
 εἰ μή τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον.
- ΚΛ. πᾶσιν τόδ' ἐμπέψυκεν, αἰδεῖσθαι φίλους
 καινούς δρῶσι καὶ γάμου μεμνημένοις. 840
- ΑΧ. οὐπώποτ' ἐμνήστευσα παῖδα σήν, γύναι,
 οὐδὲ ἐξ 'Ατρειδῶν ἡλθέ μοι λόγος γάμων.
- ΚΛ. τί δῆτ' ἀν εἴη ; σὺ πάλιν αὖ λόγους ἐμοὺς
 θαύμαζ· ἐμοὶ γάρ θαύματ' ἔστι τάπο σοῦ.
- ΑΧ. εἴκαζε· κοινόν ἔστιν εἰκάζειν τάδε.
 ἄμφω γάρ οὐ ψευδόμεθα τοῖς λόγοις ἵσως. 845
- ΚΛ. ἀλλ' ἡ πέπονθα δεινά; μνήστεύω γάμους
 οὐκ ὄντας, ὡς εἴξασιν· αἰδοῦμαι τάδε.
- ΑΧ. ἵσως ἐκερτόμησε κάμε καὶ σέ τις.
 ἀλλ' ἀμελίᾳ δὸς αὐτὰ καὶ φαύλως φέρε. 850
- ΚΛ. χαῖρ· οὐ γάρ ὁρθοῖς ὅμμασίν σ' ἔτ' εἰσορῶ,
 ψευδῆς γενομένη καὶ παθοῦσ' ἀνάξια.
- ΑΧ. καὶ σοὶ τόδ' ἔστιν ἐξ ἐμοῦ· πόσιν δὲ σὸν
 στείχω ματεύσων τῶνδε δωμάτων ἔσω.
- ΠΡ. ὦ ξέν', Αἰακοῦ γένεθλον, μεῖνον· ᾧ, σέ τοι λέγω, 855
 τὸν θεᾶς γεγῶτα παῖδα, καὶ σέ, τὴν Λήδας κόρην.

ΠΡ. πάντ' ἔχεις· Ἀρτέμιδι θύσειν παῖδα σὴν μέλλει πατήρ.
 ΚΛ. δὲ γάμος τὸν εἶχε πρόφασιν, ή μὲν ἐκόμισεν ἐκ δόμων;
 ΠΡ. οὐν' ἀγάγοις χαίρουσ' Ἀγιλλεῖ παῖδα νυμφεύσουσα

σήν. 885

ΚΛ. ὃ θύγατερ, ἔχεις ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ σὺ καὶ μήτηρ σέθεν.

ΠΡ. οἰκτρὰ πάσχετον δύ' οῦσαι· δεινὰ δ' Ἀγαμέμνων ἔτλη.

ΚΛ. οἴχομαι τάλαινα, δακρύων νάματ' οὐκέτι στέγω.

ΠΡ. εἴπερ ἀλγεινὸν τὸ τέκνων στερομένην δακρυρροεῖν.

ΚΛ. σὺ δὲ τάδ', ὃ γέρον, πόθεν φῆς εἰδέναι πεπυσμένος, 890

ΠΡ. δέλτον ὡχόμην φέρων σοι πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα.

ΚΛ. οὐκ ἔῶν ηὔξυγκελεύων παῖδ' ἄγειν θανουμένην;

ΠΡ. μὴ μὲν οὖν ἄγειν φρονῶν γάρ ἔτυχε σὸς πόσις τότ' εὗ.

ΚΛ. κατὰ πῶς φέρων γε δέλτον οὐκ ἐμοὶ δίδως λαβεῖν;

ΠΡ. Μενέλεως ἀφείλεθ' ἥματς, δις κακῶν τῶνδ' αἴτιος. 895

ΚΛ. ὃ τέκνον Νηρῆδος, ὃ παῖ Πηλέως, κλύεις τάδε;

ΑΧ. ἔκλυον οὖσαν ἀθλίαν σε; τὸ δ' ἐμὸν οὐ φαύλως φέρω.

ΚΛ. παῖδά μου κατακτενοῦσι σοῦς δολώσαντες γάμοις.

ΑΧ. μέμφομαι κάγὼ πόσει σῷ, κούχ ἀπλῶς οὔτε φέρω.

ΚΛ. οὐκ ἐπαιδεσθήσομαι γε προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ, 900

θυητὸς ἐκ θεᾶς γεγῶτα· τί γάρ ἐγὼ σεμνύνομαι;

ἢ τίνος σπουδαστέον μοι μᾶλλον η τέκνου πέρι;

ἀλλ' ἀμυνον, ὃ θεᾶς παῖ, τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ

τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῇ, μάτην μέν, ἀλλ' ὅμως

σοὶ καταστέψασ' ἐγώ νιν ἦγον ὡς γαμουμένην. 905

νῦν δ' ἐπὶ σφαγὰς κομίζω· σοὶ δ' ὄνειδος ἵξεται,

ὅστις οὐκ ἥμυνας· εἰ γάρ μὴ γάμοισιν ἐξύγγης,

ἀλλ' ἐκλήθης γοῦν ταλαινῆς παρθένου φίλος πόσις.

πρὸς γενειάδος σε, πρὸς σῆς δεξιᾶς, πρὸς μητέρος,

ὄνομα γάρ τὸ σὸν μὲν ἀπώλεσ', φόρ' ἀμυναθεῖν γρεών, 910

οὐκ ἔχω βωμὸν καταφυγεῖν ἀλλον η τὸ σὸν γόνυ,

οὐδὲ φίλος οὐδεὶς πέλει μοι· τὰ δ' Ἀγαμέμνονος κλύεις

ώμα καὶ πάντολμ· ἀφῆγμαι δ', ὥσπερ εἰσορᾶς, γυνὴ ναυτικὸν στράτευμ' ἀναρχον καπὶ τοῖς κακοῖς θρασύ, χρήσιμον δ', ὅταν θέλωσιν. ἦν δὲ τολμήσης σύ μου 915 χεῖρ' ὑπερτεῖναι, σεσώσμεθ· εἰ δὲ μή, οὐ σεσώσμεθα.

ΧΟ. δεινὸν τὸ τίκτειν καὶ φέρει φίλτρον μέγα πᾶσίν τε κοινὸν ὄσθ' ὑπερκάμψειν τέκνων.

ΑΧ. ὑψηλόφρων μοι θυμὸς αἱρεται πρόσω,
ἐπίσταται δὲ τοῖς κακοῖσί τ' ἀσχαλῶν
μετρίως τε χαίρειν τοῖσιν ἔξωγκωμένοις.
λελογισμένοι γάρ οἱ τοιοίδ' εἰσὶν βροτῶν
ὅρθῶς διαζῆν τὸν βίον γνώμης μέτα.
ἔστιν μὲν οὖν ἵν' ἡδὺ μὴ λίαν φρονεῖν,
ἔστιν δὲ χώπου χρήσιμον γνώμην ἔχειν. 920

ἔγὼ δ' ἐν ἀνδρὸς εὔσεβεστάτου τραφεὶς
Χείρωνος, ἔμαθον τοὺς τρόπους ἀπλοῦς ἔχειν.
καὶ τοῖς Ἀτρείδαις, ἦν μὲν ἡγῶνται καλῶς,
πεισόμεθ· ὅταν δὲ μὴ καλῶς, οὐ πείσομαι·
ἀλλ' ἐνθάδ' ἐν Τροίᾳ τ' ἐλευθέραν φύσιν 930
παρέχων, "Ἄρη τὸ κατ' ἐμὲ κοσμήσω δορί.
σὲ δ', ὃ παθοῦσα σχέτλια πρὸς τῶν φιλτάτων,
ἄ δὴ κατ' ἀνδρα γίγνεται νεανίαν,
τοσοῦτον οἶκτον περιβαλῶν καταστελῶ,
κούποτε κόρη σὴ πρὸς πατρὸς σφαγήσεται,
ἔμὴ φατισθεῖσ'· οὐ γάρ ἐμπλέκειν πλοκὰς
ἔγὼ παρέξω σῷ πόσει τούμὸν δέμας.
τούνομα γάρ, εἰ καὶ μὴ σίδηρον ἤρατο,
τούμὸν φονεύσει παῖδα σήν· τὸ δ' αἴτιον
πόσις σός· ἀγνὸν δ' οὐκέτ' ἔστι σῶμ' ἐμόν,
εἰ δὶ ἔμ' ὀλεῖται διά τε τοὺς ἐμοὺς γάμους
ἡ δεινὰ τλᾶσα κούκλα ἀνεκτὰ παρθένος,
θαυμαστὰ δ' ως ἀνάξι' ἡτιμασμένη. 940

έγώ κάκιστος ήν ἄρ' Ἀργείων ἀνήρ,
έγώ τὸ μηδέν, Μενέλεως δ' ἐν ἀνδράσιν, 945
ώς οὐχὶ Πηγέως, ἀλλ' ἀλάστορος γεγώς,
εἴπερ φονεύσει τούμὸν ὄνομα παιᾶνα σήν.
μὰ τὸν δὲ ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον
Νηρέα, φυτουργὸν Θέτιδος ἥ μ' ἔγείνατο,
οὐχ ἄψεται σῆς θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἄναξ, 950
οὐδὲ εἰς ἄκραν χεῖρ', ὡστε προσβαλεῖν πέπλοις.
ἥ Σίπυλος ἔσται πόλις, ὄρισμα βαρβάρων,
ὅθεν πεφύκασ' οἱ στρατηλάται γένος,
Φθίας δὲ τούνομ' οὐδαμοῦ κεκλήσεται.
πικροὺς δὲ προχύτας χέρνιβάς τ' ἐνάρξεται 955
Κάλχας δὲ μάντις. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνήρ,
δις δὲ διάλιγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει
τυχών. δοῦ ἀν δὲ μὴ τύχη, διοίχεται ;
οὐ τῶν γάμων ἔκατι, μυρίαι κόραι
θηρῶσι λέκτρον τούμόν, εἴρηται τόδε.
ἀλλ' ὕβριν ἡμᾶς ὕβρισ' Ἀγαμέμνων ἄναξ. 960
χρῆν δ' αὐτὸν αἰτεῖν τούμὸν ὄνομ' ἐμοῦ πάρα,
θήραμα παιδός· ἥ Κλυταιμήστρα δὲ ἐμοὶ
μάλιστ' ἐπείσθη θυγατέρ' ἐκδοῦναι πόσει.
ἔδωκα τὰν "Ελλησιν, εὶ πρὸς "Ιλιον
ἐν τῷδε" ἔκαμνε νόστος· οὐκ ἡρνούμεθ' ἀν
τὸ κοινὸν αὔξειν ὅν μέτ' ἐστρατευόμην.
νῦν δὲ οὐδέν εἰμι παρά γε τοῖς στρατηλάταις
ἐν εὔμαρεῖ τε δρᾶν τε καὶ μὴ δρᾶν καλῶς.
τάχ' εἰσεται σίδηρος, ὃν, πρὶν ἐς Φρύγας 970
ἐλθεῖν, φόνου κηλῖσιν αἴματος χρανῶ,
εἴ τίς μὲ τὴν σὴν θυγατέρ' ἐξαιρήσεται.
ἀλλ' ἡσύχαζε· θεὸς ἔγώ πέφηνά σοι
μέγιστος, οὐκ ὅν· ἀλλ' ὅμως γενήσουμαι.

- XO. ἔλεξας, ὡς παῖ Πηγέως, σοῦ τ' ἄξια
καὶ τῆς ἐναλίας δαίμονος, σεμνῆς θεοῦ. 975
- ΚΛ. φεῦ
πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μηδ' ἐνδεῶς τοῦδ' ἀπολέσαιμι τὴν γάριν;
αἰνούμενοι γάρ ἀγαθοὶ τρόπον τινὰ
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἦν αἰνῶσ' ἄγαν. 980
αἰσχύνομαι δὲ παραφέρουσ' οἰκτροὺς λόγους,
ἰδίᾳ νοσοῦσα· σὺ δ' ἄνοσος κακῶν γ' ἐμῶν.
ἀλλ' οὗν ἔχει τι σχῆμα, κανὸν ἀπωθεν ἦ
ἀνήρ ὁ χρηστός, δυστυχοῦντας ὀφελεῖν.
οἴκτιρε δ' ἡμᾶς· οἰκτρὰ γάρ πεπόνθαμεν. 985
ἢ πρῶτα μὲν σε γαμβρὸν οὐηθεῖσ' ἔχειν
κενὴν κατέσχον ἐλπίδ· εἰτά σοι τάχα
ὅρνις γένοιτ' ἀν σοῖς τε μέλλουσιν γάμοις
θανοῦσ' ἐμὴ παῖς, ὃ σε φυλάξασθαι χρεών.
ἀλλ' εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὖ δὲ καὶ τέλη· 990
σοῦ γάρ θέλοντος παῖς ἐμὴ σωθῆσεται.
βούλει νιν ἱκέτιν σὸν περιπτύξαι γόνυ;
ἀπαρθένευτα μὲν τάδ· εἰ δέ σοι δοκεῖ,
ἥξει, δι' αἰδοῦς ὅμμ' ἔχουσ' ἐλεύθερον.
εἰ δ' οὐ παρούσης ταύτα τεύξομαι· σέθεν, 995
μενέτω κατ' οἴκους· σεμνὰ γάρ σεμνύνεται.
ὅμως δ' ὅσον γε δυνατὸν αἰδεῖσθαι χρεών.
- ΑΧ. σὺ μήτε σὴν παῖδ' ἔξαγ' ὅψιν εἰς ἐμήν,
μήτ' εἰς ὄνειδος ἀμαθὲς ἔλθωμεν, γύναι·
στρατὸς γάρ ἀθρόος, ἀργὸς ὁν τῶν οἴκοθεν,
λέσχας πονηρὰς καὶ κακοστόμους φιλεῖ·
πάντως δέ μ' ἱκετεύοντες ἥξετ' εἰς ἵσον,
εἴτ' ἀνικετεύτως· εἰς ἐμοὶ γάρ ἐστ' ἀγῶν
μέγιστος, ὑμᾶς ἔξαπαλλάξαι κακῶν. 1000

- ώς ἔν γ' ἀκούσασ' ἵσθι μὴ ψευδῶς μ' ἐρεῖν. 1005
 ψευδῆ λέγων δὲ καὶ μάτην ἐγκερτομῶν
 θάνοιμι· μὴ θάνοιμι δ', ἢν σώσω κόρην.
 ΚΛ. ὅναιο συνεχῶς δυστυχοῦντας ὠφελῶν.
 ΑΧ. ἄκουε δή νυν, ἵνα τὸ πρᾶγμα ἔχῃ καλῶς.
 ΚΛ. τί τοῦτ' ἔλεξας; ὡς ἀκουστέον γέ σου. 1010
 ΑΧ. πείθωμεν αὖθις πατέρα βέλτιον φρονεῖν.
 ΚΛ. κακός τίς ἐστι καὶ λίαν ταρβεῖ στρατόν.
 ΑΧ. ἀλλ' οἱ λόγοι γε καταπαλάσσουσιν λόγους.
 ΚΛ. ψυχρὰ μὲν ἐλπίς· ὅ τι δὲ χρή με δρᾶν φράσον.
 ΑΧ. ίκέτευ ἐκεῖνον μὴ κτείνειν τέκνα. 1015
 ἢν δ' ἀντιβαίνῃ, πρὸς ἐμέ σοι πορευτέον.
 εἰ γάρ τὸ χρῆζον ἐπίθετ', οὐ τούμὸν χρεῶν
 χωρεῖν. ἔχει γάρ τοῦτο τὴν σωτηρίαν.
 κάγω τ' ἀμείνων πρὸς φίλον γενήσομαι,
 στρατός τ' ἂν οὐ μέμψαιτό μ', εἰ τὰ πράγματα 1020
 λελογισμένως πράσσοιμι μᾶλλον ἢ σθένει.
 καλῶς δὲ κρανθέντων πρὸς ἥδονὴν φίλοις
 σοί τ' ἣν γένοιτο κανὸν ἐμοῦ χωρὶς τάδε.
 ΚΛ. ώς σώφρον' εἶπας· δραστέον δ' ἃ σοι δοκεῖ.
 ἢν δ' αὖ τι μὴ πράσσωμεν ὃν ἐγὼ θέλω, 1025
 ποῦ σ' αὖθις ὀψόμεσθα; ποῦ γρή μ' ἀθλίαν
 ἐλθοῦσαν εὔρεῖν σὴν χέρ' ἐπίκουρον κακῶν;
 ΑΧ. ἡμεῖς σε φύλακες οὖν χρεῶν φυλάξομεν,
 μὴ τίς σ' ἵδη στείχουσαν ἐπτοημένην
 Δαναῶν δι' ὄχλου· μηδὲ πατρῶν δόμον 1030
 αἰσχυν· ὁ γάρ τοι Τυνδάρεως οὐκ ἄξιος
 κακῶς ἀκούειν· ἐν γάρ "Ελλησιν μέγας.
 ΚΛ. ἔσται τάδ· ἄρχε· σοὶ με δουλεύειν χρεών.
 εἰ δ' εἰσὶ θεοί, δίκαιος ὃν ἀνήρ σύ τοι 1035
 ἐσθλῶν κυρήσεις· εἰ δὲ μή, τί δεῖ πονεῖν;

ΧΟ. στρ. τίς ἄρ' ὑμέναιος διὰ λωτοῦ Λίβυος
 μετά τε φιλοχόρου κιθάρας
 συρίγγων θ' ὑπὸ καλαμοεσ-
 σῶν ἔστασεν ἵαχάν,
 ὅτ' ἀνὰ Πήλιον κὶ καλλιπλόκαμοι
 Πιερίδες παρὰ δαῖτὴ θεῶν
 χρυσεοσάνδαλον ἵγνος
 ἐν γῇ κρούουσαι
 Πηγέως ἐς γάμον ἥλθον,
 μελωδοῖς Θέτιν ἀχήμασι τόν τ' Αἰακίδαν.
 Κενταύρων ἀν' ὅρος κλέουσαι
 Πηγιάδα καθ' Ὂλαν.
 ὁ δὲ Δαρδανίδας, Διὸς
 λέκτρων τρύφημα φίλον,
 χρυσέοισιν ἀφυσσε λοιβάν
 ἐν κρατήρων γυάλοις,
 ὁ Φρύγιος Γανυμήδης.
 παρὰ δὲ λευκοφαῆ ψάμαθον
 εἱλισσόμεναι κύκλια
 πεντήκοντα κόραι Νηρέως
 γάμους ἔχόρευσαν.
 ἀνὰ δ' ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε γλόξι
 θίασος ἔμοιλεν ἴπποβάτας
 Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τὰν
 θεῶν κρατῆρά τε Βάκχου.
 μέγα δ' ἀνέκλαγον· ὡς Νηρηὶ κόρα,
 παῖδα σὲ Θεσσαλίᾳ μέγα φῶς
 μάντις ὁ φοιβάδα μοῦσαν
 εἰδὼς γεννάσειν
 Χείρων ἔξονόμαζεν,
 ὃς ἤξει γιθόνα λογγήρεσι σὺν Μυρμιδόνων

1040

1045

1050

1055

1060

1065

ἀσπισταῖς Πριάμοιο κλεινὰν
γᾶθεν ἐκπυρώσων, 1070
περὶ σώματι χρυσέων
ὅπλων 'Ηφαιστοπόνων
κεκορυθμένος ἔνδυτ', ἐκ θεᾶς
ματρὸς δωρήματ' ἔχων
Θέτιδος, ἢ νιν ἔτικτε. 1075
μακάριον τότε δαίμονες
τᾶς εὐπάτριδος
Νηρῆδός τ' ἔθεσαν γάμον
Πηλέως θ' ὑμεναίους.
ἐπωδ. σὲ δ', ὡ κόρα, στέψουσι καλλικόμαν 1080
πλόκαμον 'Αργεῖοι βαλιὰν
ῶστε πετράιων ἀπ' ἄντρων ἐλθοῦσαν ὄρείαν
μόσχον ἀκήρατον, βρότειον
αἰμάσσοντες λαιμόν.
οὐ σύριγγι τραφεῖσαν, οὐδ'
ἐν ρίζβδήσεσι βουκόλων, 1085
παρὰ δὲ ματέρι νυμφοκόμον
'Ιναχίδαις γάμον.
ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ
τᾶς ἀρετᾶς σθένει τι πρόσωπον ; 1090
όπότε τὸ μὲν ἀσεπτον ἔχει
δύνασιν, ἢ δ' ἀρετὰ κατόπι-
σθεν θνατοῖς ἀμελεῖται, ἀνομία δὲ νόμων κρατεῖ
καὶ μὴ κοινὸς ἀγῶν βροτοῖς, 1095
μή τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ.

ΚΛ. ἐξῆλθον οἴκων προσκοπουμένη πόσιν,
γρόνιον ἀπόντα κάκλελοιπότα στέγας.
ἐν δακρύοισι δ' ἡ τάλαινα παῖς ἐμή,
πολλὰς ίεῖσα μεταβολὰς δύσρυμάτων,

- Θάνατον ἀκούσασ', δν πατήρ βούλεύεται.
μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος
'Αγαμέμνονος τοῦδ', δις ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ τέκνοις
ἀνόσια πράσσων αὐτίχ' εὑρεθήσεται. 1105
- ΑΓΑ. Λήδας γένεθλον, ἐν καλῷ σ' ἔξῳ δόμων
ἡύρηχ', ἵν' εἴπω παρθένου χωρὶς λόγους,
οὓς οὐκ ἀκούειν τὰς γαμουμένας πρέπει.
ΚΛ. τί δ' ἔστιν, οὖς σοι κατρὸς ἀντιλάζυται ;
- ΑΓΑ. ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα· 1110
ώς χέρινιβες πάρεισιν ηύτρεπισμέναι,
προχύται τε βάλλειν πῦρ καθάρσιον χεροῖν,
μόσχοι τε, πρὸ γάμων ἀς θεῷ πεσεῖν χρέων
'Αρτέμιδι, μέλανος αἷματος φυσήματα.
- ΚΛ. τοῖς ὀνόμασιν μὲν εὗ λέγεις, τὰ δ' ἔργα σου 1115
οὐκ οἰδ' ὅπως χρή μ' ὀνομάσασαν εὗ λέγειν.
χώρει δέ, θύγατερ, ἐκτός οἰσθα γάρ πατρὸς
πάντως ἀ μέλλει. χύπο τοῖς πέπλοις ἄγε
λαβοῦσ' Ὁρέστην, σὸν κασίγνητον, τέκνον.
ἰδοὺ πάρεστιν ἥδε πειθαρχοῦσά σοι. 1120
τὰ δ' ἄλλ' ἐγὼ πρὸ τῆσδε κάμαυτῆς φράσω.
- ΑΓΑ. τέκνον, τί κλαίεις, οὐδ' ἔθ' ἥδέως ὁρᾶς,
ἔς γῆν δ' ἐρείσασ' ὅμικα πρόσθ' ἔχεις πέπλους ;
φεῦ·
- ΚΛ. τίν' ἀν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν ; 1125
ἄπασι γάρ πρώτοισι χρήσασθαι πάρα
κάν ύστάτοισι κάν μέσοισι πανταχοῦ.
- ΑΓΑ. τί δ' ἔστιν ; ὡς μοι πάντες εἰς ἐν ἥκετε,
σύγχυσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν ὅμιμάτων.
- ΚΛ. εἴφ' ἀν ἐρωτήσω σε γενναίως, πόσι.
- ΑΓΑ. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ', ἐρωτᾶσθαι θέλω. 1130
ΚΛ. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμὴν μέλλεις κτενεῖν ;

ΑΓΑ. ἔα.

τλήμονά γ' ἔλεξας, ὑπονοεῖς θ' ἀ μὴ σε χρή.

ΚΛ. ἔχ' ἥσυχος,

κάκεινό μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναι πάλιν.

ΑΓΑ. σὺ δ' ἦν γ' ἐρωτᾶς εἰκότ', εἰκότ' ἀν κλύοις.

ΚΛ. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι. 1135

ΑΓΑ. ὃ πότνια μοῖρα καὶ τύχη δαίμων τ' ἐμός.

ΚΛ. κάμος γε καὶ τῆσδ', εἰς τριῶν δυσδαιμόνων.

ΑΓΑ. τίς σ' ἡδίκησε;

ΚΛ. τοῦτ' ἐμοῦ πεύθει πάρα;

ὅ νοῦς δόδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει.

ΑΓΑ. ἀπωλόμεσθα. προδέδοται τὰ κρυπτά μου. 1140

ΚΛ. πάντ' οἶδα καὶ πέπυσμ', ἀ σὺ μέλλεις με δρᾶν·

αὐτὸς δὲ τὸ σιγᾶν δύμολογοῦντός ἐστί σου

καὶ τὸ στενάζειν· πολλὰ μὴ κάμης λέγων.

ΑΓΑ. ἴδού σιωπῶ· τὸ γάρ ἀναίσχυντον τί δεῖ

ψευδῇ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ;

ΚΛ. ἀκουε δή νυν· ἀνακαλύψω γάρ λόγους,

κούκετι παρφδοῖς χρησόμεσθ' αἰνίγμασιν.

πρῶτον μέν, ἵνα σοι πρῶτα τοῦτ' ὄνειδίσω,

ἔγημας ἀκουσάν με κἄλαβες βίᾳ,

τὸν πρόσθεν ἄνδρα Τάνταλον κατακτανών,

βρέφος τε τούμὸν ζῶν προσούδισας πέδω,

μαστῶν βιαίως τῶν ἐμῶν ἀποσπάσας.

καὶ τῷ Διός γε παῖδ' ἐμώ τε συγγόνῳ

ἴπποισι μαρμαρίροντ' ἐπεστρατευσάτην·

πατήρ δὲ πρέσβυς Τυνδάρεώς σ' ἐρρύσατο

ἰκέτην γενόμενον, τάμα δ' ἔσχες αὖ λέγη·

οὖ σοι καταλλαγθεῖσα περὶ σὲ καὶ δόμους

συμμαρτυρήσεις ὡς ἄμεμπτος ἦ γυνή,

ἔς τ' Ἀφροδίτην σωφρονοῦσα καὶ τὸ σὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέλαθρον αὔξουσ', ὥστε σ' εἰσιόντα τε
χαίρειν θύραζέ τ' ἔξιόντ' εὐδαιμονεῖν. 1160
σπάνιον δὲ θήρευμ' ἀνδρὶ τοιαύτην λαβεῖν
δάμαρτα· φλαύραν δ' οὐ σπάνις γυναικί[᾽] ἔχειν.
τίκτω δ' ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι παῖδά σοι
τόνδ', ὃν μιᾶς σὺ τλημόνως μ' ἀποστερεῖς. 1165
καν τίς σ' ἔρηται, τίνος ἔκατι νιν κτενεῖς,
λέξον, τί φήσεις; ἢ με χρὴ λέγειν τὰ σά;
Ἐλένην Μενέέως ἵνα λάβῃ· καλόν γέ τοι
κακῆς γυναικίς μισθὸν ἀποτεῖσαι τέκνα.
τάχθιστα τοῖσι φιλτάτοις ὠνούμεθα. 1170
ἄγγ', ἦν στρατεύση καταλιπών μ' ἐν δώμασιν,
κάκει γένη σὺ διὰ μακρᾶς ἀπουσίας,
τίν' ἐν δόμοις με καρδίαν ἔξειν δοκεῖς,
ὅταν θρόνους μὲν τῆσδε προσβλέπω κενούς,
κενούς δὲ παρθενῶνας, ἐπὶ δὲ δακρύοις 1175
μόνη κάθωμαι, τήνδε θρηγῳδοῦσ' ἀεί·
ἀπώλεσέν σ', ὃ τέκνον, ὁ φυτεύσας πατήρ,
αὐτὸς κτανών, οὐκ ἄλλος οὐδὲ ἄλλη χερί,
τοιόνδε μισος καταλιπών πρὸς τοὺς δόμους.
ἐπεὶ βραχείας προφάσεως ἐνδεῖ μόνον, 1180
ἔφ' ἢ σ' ἔγώ καὶ παῖδες αἱ λελειμμέναι
δεξόμεθα δέξιν ἦν σε δέξασθαι χρεῶν.
μὴ δῆτα πρὸς θεῶν μήτ' ἀναγκάσης ἐμὲ
κακὴν γενέσθαι περὶ σέ, μήτ' αὐτὸς γένη.
εἰεν.

θύσεις σὺ δὴ παῖδ'. ἔνθα τίνας εὐχάς ἔρεῖς; 1185
τί σοι κατεύξει τάγαθόν, σφάζων τέκνον;
νόστον πονηρόν, οἴκοθέν γ' αἰσχρῶς ιών;
ἄλλ' ἐμὲ δίκαιον ἀγαθὸν εὔχεσθαι τί σοι;
ἢ τάρ̄ ἀσυνέτους τοὺς θεοὺς ἡγούμεθο ἄν,

εὶ τοῖσιν αὐθένταισιν εὕφρον' ἥσαμεν.

1190

XO. ἥκων δ' ἐς "Αργος προσπεσεῖ τέκνοισι σοῖς;

ἀλλ' οὐ θέμις σοι. τίς δὲ καὶ προσβλέψεται

AIA. παῖδων σ', ἐὰν σφῶν προέμενος κτάνης τινά;

ΕΙΣΙ. ταῦτ' ἥλθες ἥδη διὰ λόγων; ἡ σκῆπτρά σοι

μόνον διαφέρειν καὶ στρατηγλατεῖν σε δεῖ;

1195

ὅν χρῆν δίκαιον λόγον ἐν 'Αργείοις λέγειν.

βούλεσθ', 'Αχαιοί, πλεῖν Φρυγῶν ἐπὶ χθόνα;

κλῆρον τίθεσθε παῖδ' ὅτου θανεῖν χρεών.

ΕΙΣΙ. ἐν ἵσω γάρ ἦν τόδ', ἀλλὰ μή σ' ἔξαίρετον

σφάγιον παρασχεῖν Δαναῖδαισι παῖδα σήν.

1200

ἡ Μενέλεων πρὸ μητρὸς 'Ερμιόνην κτανεῖν,

οὗπερ τὸ πρᾶγμ' ἦν· νῦν δ' ἐγὼ μὲν ἡ τὸ σὸν

σώζουσα λέκτρον παιδὸς ἐστερήσομαι,

ἡ δ' ἔξαμαρτοῦσ' ὑπότροπος νεάνιδα

Σπάρτη κομίζουσ', εὐτυχῆς γενήσεται.

1205

τούτων ἀμειψάι μ' εἴ τι μὴ καλῶς λέγω.

εἰ δ' εὖ λέλεκται, μετανόει δὴ μὴ κτανεῖν

τὴν σήν τε κάμην παῖδα, καὶ σώφρων ἔσει.

XO. πιθοῦ· τὸ γάρ τοι τέκνα συνσώζειν καλόν,

'Αγάμεμνον· οὐδεὶς τοῖσδ' ἂν ἀντείποι βροτῶν.

IΦ. εὶ μὲν τὸν 'Ορφέως εἶγον, ὃ πάτερ, λόγον,

πείθειν ἐπάδουσ', ὥσθ' ὄμαρτεῖν μοι πέτρας,

κηλεῖν τε τοῖς λόγοισιν οὓς ἐβουλόμην,

ἐνταῦθ' ἂν ἥλθον· νῦν δὲ τάπ' ἐμοῦ σοφά,

δάκρυα παρέξω· ταῦτα γάρ δυναίμεθ' ἂν.

1215

ἴκετηρίαν δὲ γόνασιν ἔξαπτω σέθεν

τὸ σῶμα τούμόν, ὅπερ ἔτικτεν ἥδε σοι,

μή μ' ἀπολέσῃς ἀωρον· ἥδη γάρ τὸ φῶς

λεύσσειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆς μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσῃς.

πρώτη σ' ἐκάλεσα πατέρα καὶ σὺ παῖδ' ἐμέ·

1220

πρώτη δὲ γόνασι σοῖσι σῶμα δοῦσ' ἐμὸν
φίλας χάριτας ἔδωκα κἀντεδεξάμην.
λόγος δ' ὁ μὲν σὸς ἦν ὄδ· ἄρα σ', ὃ τέκνον,
εὐδαιμόν' ἀνδρὸς ἐν δόμοισιν ὄψομαι,
ζῶσάν τε καὶ θάλλουσαν ἀξίως ἐμοῦ ; 1225
οὐκὶς δ' ὄδ' ἦν αὖ περὶ σὸν ἐξαρτωμένης
γένειον, οὗ νῦν ἀντιλάζυμαι χερί.
τί δ' ἄρ' ἐγὼ σέ, πρέσβυν ἄρ' ἐσδέξομαι
ἐμῶν φίλαισιν ὑποδοχαῖς δόμων, πάτερ,
πόνων τιθηγούς ἀποδιδοῦσά σοι τροφάς ; 1230
τούτων ἐγὼ μὲν τῶν λόγων μνήμην ἔχω,
σὺ δ' ἐπιλέλησαι, καὶ μ' ἀποκτεῖναι θέλεις.
μή, πρός σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρέως πατρὸς
καὶ τῆσδε μητρός, ἡ πρὶν ὡδίνουσ' ἐμὲ
νῦν δευτέραν ὡδῖνα τήνδε λαμβάνει. 1235
τί μοι μέτεστι τῶν Ἀλεξάνδρου γάμων
'Ελένης τε; πόθεν ἥλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ μῷ, πάτερ;
βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὅμμα δός φίλημά τε,
ἴν' ἀλλὰ τοῦτο κατθανοῦσ' ἔχω σέθεν
μνημεῖον, ἦν μὴ τοῖς ἐμοῖς πεισθῆς λόγοις. 1240
ἀδελφέ, μικρὸς μὲν σύ γ' ἐπίκουρος φίλοις,
ὅμως δὲ συνδάκρυσον, ικέτευσον πατρὸς
τὴν σὴν ἀδελφὴν μὴ θανεῖν· αἰσθημά τοι
κἀν νηπίοις γε τῶν κακῶν ἐγγίγνεται.
ἰδοὺ σιωπῶν λίσσεται σ' ὄδ', ὃ πάτερ. 1245
ἀλλ' αἰδεσαί με καὶ κατοίκτιρον βίον·
ναί, πρὸς γενείου σ' ἀντόμεσθα δύο φίλω.
ὅ μὲν νεοσσὸς ὃν ἔθ', ἡ δ' ηὔξημένη.
ἐν συντεμοῦσα πάντα νικήσω λόγον.
τὸ φῶς τόδ' ἀνθρώποισιν ἥδιστον βλέπειν, 1250
τὰ νέρθε δ' οὐδέν· μαίνεται δ' ὃς εὔχεται

θανεῖν. κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν.

XO. ὡς τλῆμον Ἐλένη, διὰ σὲ καὶ τοὺς σοὺς γάμους
ἀγών 'Ατρείδαις καὶ τέκνοις ἥκει μέγας.

ΑΓΑ. ἐγὼ τά τ' οἰκτρά συνετός εἰμι καὶ τὰ μή, 1255
φίλων ἐμαυτοῦ τέκνα· μαινούμην γάρ ἄν.

δεινῶς δ' ἔχει με ταῦτα τολμῆσαι, γύναι,

δεινῶς δὲ καὶ μή· τοῦτο γάρ πρᾶξαί με δεῖ.
ὅρᾶθ' ὅσον στράτευμα ναύφρακτον τόδε,

χαλκέων θ' ὅπλων ἀνακτες Ἐλλήνων ὅσοι, 1260
οἵς νόστος οὐκ ἔστ' Ἰλίου πύργους ἔπι,

εἰ μή σε θύσω, μάντις ὡς Κάλχας λέγει,
οὐδ' ἔστι Τροίας ἐξελεῖν κλεινὸν βάθρον.

μέμηνε δ' Ἀφροδίτη τις Ἐλλήνων στρατῷ
πλεῖν ὡς τάχιστα βαρβάρων ἐπὶ χθόνα, 1265

παῦσαί τε λέκτρων ἀρπαγὰς Ἐλληνικῶν·
οἵ τάς τ' ἐν "Ἄργει παρθένους κτενοῦσί μου

ὑμᾶς τε κάμε, θέσφατ' εἰ λύσω θεᾶς.
οὐ Μενέλεως με καταδεδούλωται, τέκνον,

οὐδ' ἐπὶ τὸ κείνου βουλόμενον ἐλήγουσα,
ἄλλ' Ἐλλάς, ηδεῖ, καν θέλω, καν μὴ θέλω,
θῦσαί σε· τούτου δ' ἥσσονες καθέσταμεν.

ἐλευθέρων γάρ δεῖ νιν ὅσον ἐν σοί, τέκνον,
κάμοι γενέσθαι, μηδὲ βαρβάρων ὑπο

"Ἐλληνας ὄντας λέκτρα συλᾶσθαι βίᾳ." 1275

ΚΛ. ὡς τέκνον, ὡς ξέναι,
οἵ 'γώ θανάτου τοῦ σοῦ μελέα.

φεύγει σε πατήρ "Αιδη παραδούς.
οἵ 'γώ, μᾶτερ, ταῦτὸν γάρ δὴ

μέλος εἰς ἄμφω πέπτωκε τύχης,
κούκέτι μοι φῶς
οὐδ' ἀελίου τόδε φέγγος." 1280

ἰὼν ιώ.

νιφόβιολον Φρυγῶν νάπος "Ιδας τ'

ὅρεα, Πρίαμος δθι ποτὲ βρέφος ἀπαλὸν ἔβαλε 1285

ματρὸς ἀποπρὸ νοσφίσας

ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι

Πάριν, δις Ἰδαισῃ

Ἰδαιος ἐλέγετ' ἐν Φρυγῶν πόλει.

μή ποτ' ὥφελεν τὸν ἀμφὶ

βουσὶ βουκόλον τραφέντ'

[Ἀλέξανδρον]

οἰκίσαι ἀμφὶ τὸ λευκὸν ὄδωρ, δθι

κρῆναι Νυμφᾶν κεῖνται

λειμῶν τ' ἔρνεσι θάλλων

γλωροῖς, οὖ διδόεντα

ἄνθε' ὑακίνθινά τε θεαῖσι δρέπειν.

ἐνθα ποτὲ Παλλὰς ἔμολε

καὶ δολιόφρων Κύπρις

"Ηρχ θ' 'Ερμᾶς θ', δ Διὸς ἄγγελος,

ἀ μὲν ἐπὶ πόθῳ τρυφῶσα

Κύπρις, ἀ δὲ δουρὶ Παλλάς,

"Ηρχ τε Διὸς ἄνακτος

εύναῖσι βασιλίσιν,

κρίσιν ἐπὶ στυγνὰν ἔριν τε

καλλονᾶς, ἔμοι δὲ θάνατον,

πομπὰν φέροντα Δαγατδαισιν, ἃς κόραν

προθύματ' ἔλαχεν "Αρτεμις πρὸς "Ιλιον.

δ δὲ τεκών με τὰν τάλαιναν,

ὦ μᾶτερ, ὦ μᾶτερ,

οἴχεται προδοὺς ἔργημον.

ὦ δυστάλαιν' ἐγώ, πικρὰν

πικρὰν ἰδοῦσα δυσελέναν,

- φονεύομαι, διόλλυμαι
σφαγαῖσιν ἀνοσίοισιν ἀνοσίου πατρός.
μή μοι ναῶν χαλκευμβολάδων
πρύμνας ἄδ' Αὔλις δέξασθαι 1320
τούσδ' εἰς ὅρμους ἐς Τροίαν
ἄφελεν ἐλάταν πομπαίαν,
μηδ' ἀνταίαν Εὐρίπῳ
πνεῦσαι πομπὰν Ζεύς, μειλίσσων
αὔραν ἄλλοις ἄλλαν θνατῶν 1325
λαίφεσι χαίρειν,
τοῖσι δὲ λύπαν, τοῖσι δ' ἀνάγκαν,
τοῖς δ' ἔξορμαν, τοῖς δὲ στέλλειν,
τοῖσι δὲ μέλλειν.
ἢ πολύμοχθον ἄρ' ἦν γένος, ἢ πολύμοχθον 1330
ἀμερίων· τὸ χρεών δέ τι δύσποτμον
ἀνδράσιν ἀνευρεῖν.
ἰὼ ιώ,
μεγάλα πάθεα, μεγάλα δ' ἄχεα
Δαναΐδαις τιθεῖσα Τυνδαρὶς κόρα. 1335
ΧΟ. ἐγώ μὲν οἰκτίρω σε συμφορᾶς κακῆς
τυχοῦσαν, οἴας μήποτ' ἄφελες τυχεῖν.
ΙΦ. Ὁ τεκοῦσ', ὁ μῆτερ, ἀνδρῶν ὄχλον εἰσορῶ πέλας.
ΚΛ. τόν γε τῆς θεᾶς παῖδα, τέκνον, ὃ σὺ
δεῦρ' ἐλήλυθας·
ΙΦ. διαχαλᾶτέ μοι μέλαθρα, δμῶες, ὡς κρύψω δέμας. 1340
ΚΛ. τί δέ, τέκνον, φεύγεις;
ΙΦ. ἀνδρα τόνδ' ίδεῖν αἰσχύνομαι.
ΚΛ. ώς τί δή;
ΙΦ. τὸ δυστυχές μοι τῶν γάμων αἰδῶ φέρει.
ΚΛ. οὐκ ἐν ἀβρότητι κεῖσαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκότα.
ἄλλα μίμ' οὐ σεμνότητος ἔργον, ἦν ὀνόμεθα.

- ΑΧ. ὡς γύναι τάλαινα, Λήδας θύγατερ.
 ΚΛ. οὐ ψευδῆ θροεῖς. 1345
- ΑΧ. δείν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται.
 ΚΛ. τὴν βοὴν σήμαινέ μοι.
- ΑΧ. ἀμφὶ σῆς παιδός.
 ΚΛ. πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λόγων.
- ΑΧ. ὡς χρεῶν σφάξαι νιν.
 ΚΛ. κούδεις τοῖσδ' ἐναντία λέγει;
- ΑΧ. ἐς θόρυβον ἐγώ τοι καύτὸς ἥλυθον.
 ΚΛ. τίν', ὡς ξένε;
- ΑΧ. σῶμα λευσθῆναι πέτροισι.
 ΚΛ. μῶν κόρην σώζων ἐμήν ; 1350
- ΑΧ. αὐτὸ τοῦτο.
 ΚΛ. τίς δ' ἂν ἔτλη σώματος τοῦ σοῦ θιγεῖν ;
- ΑΧ. πάντες "Ελληνες.
 ΚΛ. στρατὸς δὲ Μυρμιδῶν οὖ σοι παρῆν ;
- ΑΧ. πρῶτος ἦν ἐκεῖνος ἐχθρός.
 ΚΛ. δι' ἄρ' ὀλώλαμεν, τέκνον.
- ΑΧ. οἵ με τῶν γάμων ἀπεκάλουν ἥσσονα.
 ΚΛ. ἀπεκρίνω δὲ τί;
- ΑΧ. τὴν ἐμήν μέλλουσαν εὕνιν μὴ κτανεῖν.
 ΚΛ. δίκαια γάρ. 1355
- ΑΧ. ἦν ἐφήμισεν πατήρ μοι.
 ΚΛ. κ' Αργόθεν γ' ἐπέμψατο.
- ΑΧ. ἀλλ' ἐνικώμην κεκραγμοῦ.
 ΚΛ. τὸ πολὺ γάρ δεινὸν κακόν.
- ΑΧ. ἀλλ' ὅμως ἀρήξομέν σοι.
 ΚΛ. καὶ μαχεῖ πολλοῖσιν εἰς ;
- ΑΧ. εἰσορᾶς τεύχη φέροντας τούσδε ;
 ΚΛ. ὅναιο τῶν φρενῶν.
- ΑΧ. ἀλλ' ὀνησόμεσθα.

- ΚΛ. παῖς ἄρ' οὐκέτι σφαγήσεται ; 1360
 ΑΧ. οὐκ, ἐμοῦ γ' ἔκόντος.
- ΚΛ. θέξει δ' ὅστις ἀψεται κόρης;
 ΑΧ. μυρίοι γ' ἀξει δ' Ὁδυσσεύς.
- ΚΛ. ἄρ' ὁ Σισύφου γόνος ;
 ΑΧ. αὐτὸς οὗτος.
- ΚΛ. ἵδια πράσσων, ή στρατοῦ ταχθεὶς ὅπο ;
 ΑΧ. αἱρεθεὶς ἔκών.
- ΚΛ. πονηράν γ' αἴρεσιν, μιαιφονεῖν.
 ΑΧ. ἀλλ' ἐγὼ σχήσω νιν.
- ΚΛ. ἀξει δ' οὐχ ἔκοῦσαν ἀρπάσας ; 1365
 ΑΧ. δηλαδὴ ξανθῆς ἐθείρας.
- ΚΛ. ἐμὲ δὲ δρᾶν, τί χρὴ τότε ;
 ΑΧ. ἀντέχου θυγατρός.
- ΚΛ. ὡς τοῦδ' εἴνεκ' οὐ σφαγήσεται ;
 ΑΧ. ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτο γ' θέξει.
- ΙΦ. μῆτερ, εἰσακούσατε
 τῶν ἐμῶν λόγων· μάτην γάρ σ' εἰσορῶ θυμουμένην
 σῷ πόσει· τὰ δ' ἀδύναθ' ἡμῖν καρτερεῖν οὖν ῥάδιον. 1370
 τὸν μὲν οὖν ξένον δίκαιον αἰνέσαι προθυμίας·
 ἀλλὰ καὶ σὲ τοῦθ' ὄραν χρή, μὴ διαβληθῆ στρατῷ,
 καὶ πλέον πράξωμεν οὐδέν, ὅδε δὲ συμφορᾶς τύχη.
 οἴτα δ' εἰσῆλθεν μ', ἄκουσον, μῆτερ, ἐννοουμένην·
 κατθανεῖν μέν μοι δέδοκται· τοῦτο δ' αὐτὸς βούλομαι 1375
 εὔκλεῶς πρᾶξαι παρεῖσά γ' ἐκποδῶν τὸ δυσαγενές.
 δεῦρο δὴ σκέψαι μεθ' ἡμῶν, μῆτερ, ὡς καλῶς λέγω·
 εἰς ἔμ' Ἑλλὰς ή μεγίστη πᾶσα γῦν ἀποβλέπει,
 καὶν ἐμοὶ πορθμός τε ναῶν καὶ Φρυγῶν κατασκαφαί.
 τάς τε μελλούσας γυναικας μή τι δρῶσι βάρβαροι, 1380
 μηδ' ἔθ' ἀρπάζωσιν εὐνάς δλβίας ἐξ. Ελλάδος
 τὸν Ἐλένης τείσαντας ὄλεθρον, ήν ἀνήρτασεν Πάρις.

ταῦτα πάντα κατθανοῦσα ρύσομαι, καί μου κλέος,
 Ἐλλάδ' ὡς ἡλευθέρωσα, μακάριον γενήσεται.
 καὶ γάρ οὐδέ τοι τι λίαν ἐμοὶ φιλοψυχεῖν γρεών. 1385
 πᾶσι γάρ μ' Ἐλλησι κοινὸν ἔτεκες, οὐχὶ σοὶ μόνῃ.
 ἀλλὰ μυρίοι μὲν ἄνδρες ἀσπίσιν πεφραγμένοι,
 μυρίοι δ' ἑρέτην ἔχοντες, πατρίδος ἡδικημένης,
 δρᾶν τι τολμήσουσιν ἔχθροις χύπερ Ἐλλάδος θανεῖν.
 ἥ δ' ἐμὴ ψυχὴ μί' οὖσα πάντα κωλύσει τάδε; 1390
 τί τὸ δίκαιον τοῦτο; ἔχοιμεν ἄρ' ἂν ἀντειπεῖν ἔπος;
 καὶ πάντας ἔλθωμεν οὐ δεῖ τόνδε διὰ μάχης μολεῖν
 πᾶσιν Ἀργείοις γυναικὸς εἴνεκ' οὐδὲ κατθανεῖν.
 εἰς γ' ἀνὴρ κρείσσων γυναικῶν μυρίων δρᾶν φάσις.
 εὶς δ' ἐβουλήθη γε σῶμα τούμὸν Ἀρτεμις λαβεῖν, 1395
 ἐμποδὼν γενήσομαι γὰρ θητὸς οὖσα τῇ θεῷ;
 ἀλλ' ἀμήχανον δίδωμι σῶμα τούμὸν Ἐλλάδι.
 θέμετον ἐκπορθεῖτε Τροίαν· ταῦτα γάρ μνημεῖά μου
 διὰ μακροῦ, καὶ παῖδες οὗτοι καὶ γάμοι καὶ δόξῃ ἐμῇ
 βαρβάρων γενήσομαι Ἐλληνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους, 1400
 μῆτερ, Ἐλλήνων· τὸ μὲν γάρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλεύθεροι.

XO. τὸ μὲν σόν, ὃ νεᾶνι, γενναῖως ἔχει·
 τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεοῦ νοσεῖ.

AX. Ἀγαμέμνονος παῖ, μακάριον μέ τις θεῶν
 ἔμελλε θήσειν, εὶς τύχοιμι σῶν γάμων. 1405
 ζῆγλῶ δὲ σοῦ μὲν Ἐλλάδ', Ἐλλάδος δὲ σέ·
 εὖ γάρ τόδ' εἶπας ἀξίως τε πατρίδος·
 τὸ θεομαχεῖν γάρ ἀπολιποῦσ', ὃ σου κρατεῖ,
 ἔξελογίσω τὰ χρηστὰ τάναγκαῖα τε.
 μᾶλλον δὲ λέκτρων σῶν πόθος μ' εἰσέρχεται
 ἐς τὴν φύσιν βλέψαντα· γενναῖα γάρ εἰ.
 ὅρα δ' ἐγὼ γάρ βούλομαι σ' εὐεργετεῖν
 λαβεῖν τοῦτο· εἰς οἰκους ἄχθοιμαί τοι, ἵστω Θέτις,

- εἰ μή σε σώσω Δαναΐδαισι διὰ μάχης
ἐλθών· ἄθρησον, ὁ θάνατος δεινὸν κακόν.
- IΦ. λέγω τάδ' οὐδὲν οὐδέν' εὐλύθουμένη.
- ἡ Τυνδαρίς παῖς διὰ τὸ σῶμα ἀρκεῖ μάχας
ἀνδρῶν τιθεῖσα καὶ φόνους. σὺ δ', ὃ ξένε,
μὴ θνῆσκε δι' ἐμὲ μηδ' ἀποκτείνης τινά.
ἔχε δὲ σῶσαι μ' Ἑλλάδ', ἣν δυνώμεθα.
- AX. ὡς λῆμ' ἄριστον, οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτ' ἔτι
λέγειν, ἐπεὶ σοι τάδε δοκεῖ· γενναῖα γάρ
φρονεῖς· τί γάρ τάληθὲς οὐκ εἴποι τις ἄν;
ὅμως δ' ἵσως γε κανὸν μεταγνοίης τάδε·
ώς οὖν ἀν εἰδῆς τάπ' ἐμοῦ, λελέξεται·
ἐλθὼν τάδ' ὅπλα θήσομαι βωμοῦ πέλας,
ώς οὐκ ἔάσων σ' ἀλλὰ κωλύσων θανεῖν.
χρήσει δὲ καὶ σὺ τοῖς ἐμοῖς λόγοις τάχα,
ὅταν πέλας σῆς φάσγανον δέρης ἴδης.
οὕκουν ἔάσω σ' ἀφροσύνη τῇ σῇ θανεῖν.
- IΦ. ελθὼν δὲ σὺν ὅπλοις τοῖσδε πρὸς ναὸν θεᾶς
καραδοκήσω σήν ἐκεῖ παρουσίαν.
- IΦ. μῆτερ, τί σιγῇ δακρύοις τέγγεις κόρας;
- KΛ. ἔχω τάλαινα πρόφασιν, ὥστ' ἀλγεῖν φρένα.
- IΦ. παῦσαι· μὲ μῆ-κάκιζε· τάδε δ' ἐμοὶ πιθοῦ.
- KΛ. λέγ', ως παρ' ἡμῶν γ' οὐδὲν ἀδικήσει, τέκνον.
- IΦ. μήτ' οὖν τὸν σὸν πλόκαμον ἐκτέμης τριχός,
μήτ' ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσγῃ πέπλους.
- KΛ. τί δὴ τόδ' εἶπας, τέκνον; ἀπολέσασά σε;
- IΦ. οὐ σύ γε σέσωσμαι, κατ' ἐμὲ δ' εὐκλεής ἔσει.
- KΛ. πᾶς εἶπας; οὐ πενθεῖν με σὴν ψυχὴν χρεών;
- IΦ. ἥκιστ', ἐπεὶ μοι τύμβος οὐ χωσθήσεται.
- KΛ. τί δή; τυθεῖσιν οὐ τάφος νομίζεται;
- IΦ. βωμὸς θεᾶς μοι μνῆμα τῆς Διὸς κόρης.

- ΚΛ. ἀλλ', ὃ τέκνον, σοὶ πείσομαι· λέγεις γάρ εῦ. 1445
 ΙΦ. ώς εύτυχοῦσά γ' Ἐλλάδος τ' εὐεργέτις.
 ΚΛ. τί δὴ κασιγνήταισιν ἀγγέλλω σέθεν;
 ΙΦ. μηδ' ἀμφὶ κείναις μέλανας ἐξάψης πέπλους.
 ΚΛ. εἴπω δὲ παρὰ σοῦ φίλον ἔπος τι παρθένοις;
 ΙΦ. χαίρειν γ'. Ὁρέστην τ' ἔκτρεφ' ἄνδρα τόνδε μοι. 1450
 ΚΛ. προσέλκυσαί νιν ὕστατον θεωμένη.
 ΙΦ. ὃ φίλτατ', ἐπεκούρησας ὅσον εἶχες φίλοις.
 ΚΛ. ἔσθ' ὅ τι κατ' Ἀργος δρῶσά σοι χάριν φέρω;
 ΙΦ. πατέρα τὸν ἀμὸν μὴ στύγει πόσιν τε σόν.
 ΚΛ. δεινοὺς ἀγῶνας διὰ σὲ δεῖ κεῖνον δραμεῖν. 1455
 ΙΦ. ἀκων μ' ὑπέρ γῆς Ἐλλάδος διώλεσεν.
 ΚΛ. δόλω δ' ἀγεννῶς Ἀτρέως τ' οὐκ ἀξίως.
 ΙΦ. τίς μ' εἰσιν ἀξων πρὸν σπαράσσεσθαι κόμης;
 ΚΛ. ἔγωγε μετὰ σοῦ.
 ΙΦ. μὴ σὺ γ'. οὐ καλῶς λέγεις.
 ΚΛ. πέπλων ἔχομένη σῶν.
 ΙΦ. ἐμοί, μῆτερ, πιθοῦ. 1460
 μέν· ώς ἐμοί τε σοί τε κάλλιον τόδε.
 πατρὸς δ' ὄπαδῶν τῶνδε τίς με πεμπέτω
 Ἀρτεμίδος ἐς λειμῶν', ὅπου σφαγήσομαι.
 ΚΛ. ὃ τέκνον, οἶχει;
 ΙΦ. καὶ πάλιν γ' οὐ μὴ μόλω.
 ΚΛ. λιποῦσα μητέρα;
 ΙΦ. ώς ὁρᾶς γ', εῦ κάξιως. 1465
 ΚΛ. σχές, μή με προλίπης.
 ΙΦ. οὐκ ἐῶ στάζειν δάκρυ.
 ὅμεις δ' ἐπευφημήσατ', ὃ νεάνιδες,
 παιᾶνα τὴμῇ συμφορᾷ Διὸς κόρην
 Ἀρτεμιν· ἵτω δὲ Δανατόδαις εὐφημία.
 κανᾶ δ' ἐναρχέσθω τις, αἰθέσθω δὲ πῦρ 1470

προγύπταις καθαρσίοισι, καὶ πατὴρ ἐμὸς
ἐνδεξιούσθω βωμόν· ὡς σωτηρίαν
“Ελῆσι δώσουσ’ ἔρχομαι νικηφόρον.”

ἄγετέ με τὰν Ἰλίου 1475
καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν,

στέφεα περίβολα δίδοτε, φέρετε· πλόκαμος ὅδε καταστέφειν.
χερνίβων τε παγάς.

έλισσετ’ ἀμφὶ ναὸν ἀμφὶ βωμὸν “Αρτεμιν

ἄνασσαν, “Αρτεμιν τὰν μάκαιραν· ὡς ἐμοῖσιν, εἰ χρεών,
αἴμασι θύμασί τε 1485
θέσφατ’ ἔξαλείψω.

ῷ πότνια πότνια μᾶτερ, ὡς δάκρυά γέ σοι
δώσομεν ἀμέτερα·

παρ’ Ἱεροῖς γάρ οὐ πρέπει.

ἰὼ ἱώ, νεάνιδες,
συνεπαέδετ’ “Αρτεμιν
Χαλκίδος ἀντίπορον,

ἵνα τε δόρατα μέμονε δάια 1495

δι’ ἐμὸν ὄνομα τᾶσδ’ Αὔλίδος
στενοπόροισιν ὄρμοις.

ἰὼ, γᾶ μᾶτερ ὥ Πελασγία,
Μυκηναῖαι τ’ ἐμαὶ θεράπναι.

XO. καλεῖς πόλισμα Περσέως, 1500

Κυκλωπίων πόνον χερῶν;

IΦ. ἐθρέψαθ’ Ἑλλάδι με φάος·

θανοῦσα δ’ οὐκ ἀναίνομαι.

XO. κλέος γάρ οὖ σε μὴ λίπη.

IΦ. ἰὼ ἱώ.

- λαμπαδοῦχος ἀμέρα Δι-
ός τε φέγγος, ἔτερον
ἔτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν.
γαῖρέ μοι, φίλον φάσος.
- ΧΟ. ίδιοιών τὰν Ἰλέου 1510
καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν
στείχουσαν, ἐπὶ κάρα στέφεα
βαλλούνταν
γερνίβων τε παγάς,
βωμὸν διαίμονος θεᾶς
ρχαίσιν αίματορρύτοις
θυαγοῦσαν εύφυαι τε σώματος δέραν 1515
[σφαγεῖσαν.]
εὐδροσοι παγάλ πατρῶαι
μένουσι χέρνιβές τέ σε
στρατός τ' Ἀχαιῶν θέλων
Ιλίου πόλιν μολεῦν.
- ἀλλὰ τὰν Διὸς κόραν
κλήσωμεν "Αρτεμιν, θεῶν ἄνασσαν,
ώς ἐπ' εύτυχεῖ πότμῳ.
ὅ πότνια πότνια, θύμασιν βροτησίοις
γαρεῖσα, πέμψον ἐς Φρυγῶν 1525
γαῖαν Ἑλλάνων στρατὸν
καὶ δολόεντα Τροίας ἔδη,
Ἄγαμέμνονά τε λόγγαις
Ἑλλάδι αλεινότατον στέφανον
δὸς ἀμφὶ κάρα θ' ἔὸν
κλέος ἀείμνηστον ἀμφιθεῖναι.
- ΑΓΓ. ὅ Τυνδαρεία παῖ Κλυταιμήστρα, δόμων
ἔξω πέρασον, ως ακλύης ἐμῶν λόγων.
- ΚΛ. φθοιγγῆς κλύουσα δεῦρο σῆς ἀφικόμην,

ταρβοῦσα τλήμων κάκπεπληγμένη φόβῳ,
μή μοί τιν' ἄλλην ξυμφορὰν ἥκης φέρων
πρὸς τῇ παρούσῃ.

1535

ΑΓΓ. σῆς μὲν οὖν παιδὸς πέρι
θυμαστά σοι καὶ δεινὰ σημῆναι θέλω.

ΚΛ. μὴ μέλλε τοίνυν, ἀλλὰ φράζ' ὅσον τάχος.

ΑΓΓ. ἄλλ' ὃ φίλη δέσποινα, πᾶν πεύσει σαφῶς. 1540
λέξω δ' ἀπ' ἀρχῆς, ἦν τι μὴ σφαλεῖσά που
γνώμη ταράξῃ γλωσσαν ἐν λόγοις ἐμήν.

ἐπεὶ γάρ ικόμεσθα τῆς Διὸς κόρης
'Αρτέμιδος ἄλσος λείμακάς τ' ἀνθεσφόρους,
ἴν' ἦν Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος, 1545

σὴν παῖδ' ἄγοντες, εὐθὺς Ἀργείων ὅγλος
ἡθροίζεθ'. ὡς δ' ἐσεῖδεν Ἀγαμέμνων ἄναξ
ἐπὶ σφαγὰς στείχουσαν εἰς ἄλσος κόρην,
ἀνεστέναξε, κάμπαλιν στρέψας κάρα
δάκρυα προῆκεν δύματων πέπλον προθείς.

1550

ἡ δὲ σταθεῖσα τῷ τεκόντι πλησίον
ἔλεξε τοιάδ': Ὁ πάτερ, πάρειμί σοι,
τούμδον δὲ σῶμα τῆς ἐμῆς ὑπὲρ πάτρας
καὶ τῆς ἀπάστης. Ἐλλάδος γαίας ὑπερ

θῦσαι δίδωμ' ἔκοῦσα πρὸς βωμὸν θεᾶς 1555
ἄγοντας, εἴπερ ἐστὶ θέσφατον τόδε.
καὶ τούπ' ἔμ' εὔτυχεῖτε· καὶ νικηφόρου

δορὸς τύχοιτε πατρίδα τ' ἔξικοισθε γῆν.
πρὸς ταῦτα μὴ ψαύσῃ τις Ἀργείων ἐμοῦ·
σιγῇ παρέξω γάρ δέρην εὐκάρδιας.

1560

τοσαῦτ' ἔλεξε· πᾶς δ' ἐθάμβησεν κλύων
εὐψυχίαν τε κάρετὴν τῆς παρθένου.
στὰς δ' ἐν μέσω Γαλθύβιος, ὃ τόδ' ἦν μέλον,
εὐφημίαν ἀνεῖπε καὶ σιγὴν στρατῷ·

Κάλχας δ' ὁ μάντις ἐς κανοῦν χρυσήλατον 1565
 ἔθηκεν δέξιν χειρὶ φάσγανον σπάσας
 κολεῶν ἔσωθεν, κρᾶτά τ' ἔστεψεν κόρης.
 ὁ παῖς δ' ὁ Πηλέως ἐν κύκλῳ βωμὸν θεᾶς
 λαβὼν κανοῦν ἔθρεξε χέρνιβάς θ' ὄμοῦ,
 ἔλεξε δ': ὦ παῖ Ζηνός, ὦ θηροκτόνε, 1570
 τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ' ἐν εὐφρόνῃ φάος,
 δέξαι τὸ θῦμα τόδ', ὃ γέ σοι δωρούμεθα
 στρατός τ' Ἀχαιῶν Ἀγαμέμνων ἄναξ θ' ὄμοῦ,
 ἀχραντον αἷμα καλλιπαρθένου δέρης,
 καὶ δὸς γενέσθαι πλοῦν νεῶν ἀπήμονα 1575
 Τροίας τε πέργαμ' ἔξελεῖν ἡμᾶς δορί.
 ἐς γῆν δ' Ἀτρεῖδαι πᾶς στρατός τ' ἔστη βλέπων.
 ιερεὺς δὲ φάσγανον λαβὼν ἐπηγέζατο,
 λαιμὸν τ' ἐπεσκοπεῖθ', ἵνα πλήξειεν ἄν·
 ἐμοὶ δ' ἐσήει τ' ἄλγος οὐ μικρὸν φρενί, 1580
 κάστην νενευκώς θαῦμα δ' ἥν αἰφνης ὁρᾶν·
 πληγῆς σαφῶς γάρ πᾶς τις ἥσθετο κτύπον,
 τὴν παρθένον δ' οὐκ εἶδεν οὐ γῆς εἰσέδυ·
 βοᾷ δ' ιερεὺς, ἄπαξ δ' ἐπήχησε στρατός,
 ἀλεπτὸν εἰσιδόντες ἐκ θεῶν τινος 1585
 φάσμ', οὐ γε μηδ' ὄρωμένου πίστις παρῆν·
 ἔλαφος γάρ ἀσπαίρουσ' ἔκειτ' ἐπὶ χθονὶ¹
 ἰδεῖν μεγίστη διαπρεπής τε τὴν θέαν,
 ἥς αἷμα βωμὸν ῥάινεν ἄρδην τῆς θεοῦ.
 κἀν τῷδε Κάλχας, πῶς δοκεῖς; χαίρων ἔφη· 1590
 ὦ τοῦδ' Ἀχαιῶν κοίρανοι κοινοῦ στρατοῦ,
 ὄρᾶτε τήνδε θυσίαν, ἥν ἡ θεὸς
 προύθηκε βωμίαν, ἔλαβον ὄρειδρόμον·
 ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,
 ὡς μὴ μιάνη βωμὸν εὐγενεῖ φόνῳ. 1595

ἴλεως ἄποιν' ἐδέξατ', οὔριόν τε πλοῦν
δίδωσιν ἡμῖν Ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.

πρὸς ταῦτα πᾶς τις θάρσος αἰρε ναυβάτης,
χώρει τε πρὸς ναῦν· ὡς ἡμέρᾳ τῇδε δεῖ
λιπόντας ἡμᾶς Αὐλίδος κοίλους μυχούς 1600

Αἰγαῖον οἴδμα διαπερᾶν. ἐπεὶ δ' ἄπαν
κατηνθρακώθη θῦμ' ἐν 'Ηφαίστου φλογί,
τὰ πρόσφορ' ηὗξαθ', ὡς τύχοι νόστου στρατός,
πέμπει δ' Ἀγαμέμνων μ' ὥστε σοι φράσαι τάδε,
λέγειν θ' δποίαν ἐκ θεῶν μοῖραν κόρη 1605
καὶ δόξαν ἔσχεν ἀφθιτον καθ' Ἑλλάδα.

ἐγὼ παρὼν δὲ καὶ τὸ πρᾶγμ' ὄρῶν λέγω.
ἡ παῖς σαφῶς σοι πρὸς θεοὺς ἀπέπτατο.
λύπης δ' ἀφαίρει καὶ πόσει πάρες χόλον.
ἀπροσδόκητα δὴ βροτοῖς τὰ τῶν θεῶν, 1610
σώζουσί θ' οὓς φιλοῦσιν· ἡμαρ γὰρ τόδε
θανοῦσαν εἶδε καὶ βλέπουσαν παῖδα σήν.

ΧΟ. ὡς ἥδομαι τοι ταῦτ' ἀκούσασ' ἀγγέλου.
Ζῶν δ' ἐν θεοῖσι σὸν μένειν φράζει τέκος.

ΚΛ. ω παῖ, γέγονας τοῦ κλέμμα θεῶν;
πῶς σὲ προσείπω; πῶς δ' οὐ φῶ
παραμυθεῖσθαι τούσδε μάτην μύθους,
ώς σοῦ πένθους λυγροῦ παυσαίμαν;

ΧΟ. καὶ μὴν Ἀγαμέμνων ἀναξ στείχει
τούσδ' αὐτοὺς ἔχων σοι φράζειν μύθους. 1620

ΑΓΑ. γύναι, θυγατρὸς οὕνεκ' ὀλβιζοίμεθ' ἄν.
ἔχει γὰρ ὄντως ἐν θεοῖς ὄμιλίαν.
χρὴ δέ σε λαβοῦσαν τόνδε μόσχον εὐγενῆ
στείχειν πρὸς οἴκους· ὡς στρατὸς πρὸς πλοῦν ὄρῃ.
καὶ χαῖρε· χρόνια τάμα σοι προσφθέγματα 1625
Τροίηθεν ἔσται. καὶ γένοιτο σοι καλῶς.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1 - 163)

α') 1 - 27

πρέσβυς καὶ πρεσβύτης = γέρων. Τίς ὁ γέρων, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἀρχιστράτηγος Ἀγαμέμνων ἐξείλθων ἐκ τῆς βασιλικῆς σκηνῆς μὲν ἔκδηλον νευρικότητα καὶ εἰς τὴν ὀργήστραν παρερχόμενος, λέγεται εἰς τοὺς στίχους 45 - 48. Εἶναι δοῦλος. Σημείωσον ὅτι τὰ ὑπηρετικὰ πρόσωπα εἰς τὴν ἀρχαῖαν τραγῳδίαν δὲν ὄνομάζονται μὲ τὸ κύριόν των ὄνομα, ἀλλὰ μὲ λέξιν δηλωτικὴν τῆς ὑπηρεσίας των (ἄγγελος, βουκόλος) ἡ τῆς ἡλικίας των, ὡς ἐνταῦθα. **δόμων τῶνδε πάροιθεν στείχε** = ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς ταύτης ἐδῶ βάδιζε, ἐλθε. **δόμοις** εἶναι ἡ βασιλικὴ κλισή τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν Αὐλίδι εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπου είχε συγκεντρωθῆ ὁ Ἐλληνικὸς στρατὸς ὁ προωρισμένος διὰ τὴν Τροίαν. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, τιναχθέντος ἔξω τῆς σκηνῆς μὲ δέλτον (ἐπιστολὴν) εἰς τὴν χεῖρα, ὁ πρεσβύτης ἀπαντᾷ **στείχω** = ἔργωμα. τί δὲ καὶ ινουργεῖς; = ἀλλὰ τί νέα σχέδια θέτεις εἰς ἐνέργειαν; **Ἀγάμεμνον**· τὰ παρερχόμενα πρόσωπα ὄνομάζουν ἄλληλα χάριν τῶν θεατῶν, μὴ ὑπάρχοντος παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις καταλόγου τῶν προσώπων τοῦ δράματος. **σπεύσεις**; = θά σπεύσῃς; Λέγεται τοῦτο εἰς τόνον νευρικόν, κατεπείγοντα, διότι εύρισκεται ὁ γέρων ἀκόμη εἰς τὴν σκηνήν. Εἰς τοῦτο ἀπαντᾷ ὁ γέρων **σπεύδω**. Σημείωσον τὰς μέχρι τοῦδε μικρὰς προτάσεις καὶ τὰς ἐρωτήσεις συνεπείᾳ τῆς νευρικότητος. Σημείωσον δ' ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὄμιλοῦντος προσώπου εἰς τὸν στίχον, ἥτις **ἀντιλαβῇ** λέγεται, προέρχεται ἀπὸ τὴν μεγάλην ζωηρότητα τοῦ διαλόγου. 'Ο γέρων ἐξείλθων εύρισκεται πρὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος, μάλα τοι γῆρας τούμδον ἄυπνον· ἡ σειρά: **τούμδον γῆρας μάλα ἄυπνόν** (ἐστι) = τὸ γῆρας μου δὲν παίρνει πολὺν ὄνπνον. **τοι** = ὡς γνωστόν. καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς δέξῃ πάρεστιν = καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου δέξυτης ἀντιλήψεως ὑπάρχει δέξῃ· ὡς οὖσ. = δέξυτης.

δέξιδέρκεια. τίς ποτ' ἀστήρ ὅδε πορθμεύει; ή σειρά: ἀστήρ ὅδε
 (ὑποκ.) τίς (χατηγ.)... ποτὲ εἰς ἐρωτημ. πρότασιν = τέλος πάντων,
 τάχα. **ἄρα** = λοιπόν, ἀφ' οὗ τόσην δεξύτητα βλέψματος ἔχεις. πορθμεύει
 (ἀμετάβ.) = διέρχεται, σύρει τὴν γραμμήν τῆς τροχιάς του ώς ή λέμ-
 βος· ή μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πλοίων. **Σείριος**: ὁ λαμπρότατος τῶν ἀπλανῶν
 ἀστέρων, ὁ καθ' "Ομηρον **Κύων τοῦ Ωρίωνος**, ώς συνοδεύων τὸν
 κυνηγὸν τῶν Πλειάδων. **ἐπτάπορος Πλειάς**: καλεῖται **ἐπτάπορος ή Πλειάς**,
 διότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἀπετελεῖτο ἐξ ἐπτὰ ἀστέρων καὶ
 διέγραφεν ἐπτὰ τροχιάς, **ἐπτάπορος ἄρα** = ἐπτασώματος· αἱ Πλειάδες
 λέγονται κοινῶς Πούλια. **ἄσσων** (πρβλ. διάττων) = πηδῶν, τινασσό-
 μενος, τρέχων, εύρισκόμενος. **ἔτι μεσσήρης = ἔτι μέσος = ἀκόμη εἰς**
 τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, μεσουρανῶν· τὸ **μεσσήρης** ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ
μέσος: μεσοῦντος τοῦ Αὔγουστου αἱ Πλειάδες μεσουρανοῦν κατὰ τὴν
 πρωίαν. **οὐκουν** = γι' αὐτὸ λοιπὸν (ἐπειδὴ δηλ. ὁ Σείριος εύρισκεται
 εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ) δὲν (ἀκούεται) **οὔτε φθόγγος δρνίθων**
 (= πτηνῶν) **οὔτε θαλάσσης**: ἐννόησον κατὰ ζεῦγμα πρὸς τὸ φθόγγος
 τὰ **ρόχθος**, **βοη**; **φλοισθος**: πτηνὰ καὶ θάλασσα καὶ ἄνεμοι (σιγαὶ
 ἀνέμων) σιωποῦν, ἡρεμοῦν. Τί **ζωηρὰ** ή ἀντίθεσις τῆς ἄκρας σιγῆς,
 ποὺ βασιλεύει γῦρο, καὶ τῆς ἀπεράντου ἀνησυχίας τοῦ πολυμερίμνου
 βασιλέως! **τόνδε κατ' Εὔριπον ἔχουσιν = κατέχουσι τόνδε τὸν Εὔριπον**:
 τμῆσις· Εὔριπος κατ' ἔξογὴν ὁ πορθμὸς ὁ Χαλκιδικὸς περί-
 φημος διὰ τὴν παλίρροιαν. **ἀίσσεις** = στριφογυρίζεις νευρικά· ή λέξις
 δηλωτικὴ τῶν νευρικῶν κινήσεων τοῦ Αγαμέμνονος. **τήνδε κατ' Αὔλιν** = εἰς αὐτήν ἐδῶ τὴν Αὔλιδα· διὰ τούτου δηλοῦνται γενικώτερον
 τὸ πεδίον, ἐνῷ δέξειλίσπεται ή πρᾶξις τῆς τραγῳδίας· ή Αὔλις, τανῦν
Βαθύ, πολίχνη τῆς Βοιωτίας ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος κάλπους δύο ἔχου-
 σα, τὸν βρέιον (Μικρὸ Βαθύ) καὶ τὸν νότιον (Μεγάλο Βαθύ), χωρί-
 ζομένους μὲ προβολὴν βουνώδη. καὶ **ἀκίνητοι φυλακαι τειχέων =**
 καὶ οἱ φύλακες τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων τοῦ στρατοπέδου δὲν δείχνουν
 σημεῖα κινήσεως καὶ ἀνησυχίας· **ἀκίνητοι κατηγορούμενον**, ἐννοούμενον
 τοῦ ρήματος **εἰσίν**. **ζηλῶ = ζηλεύω. ἀνδρῶν (πάντα) δες ἀκίνδυνον**
βίον **ἔξεπέρασε = ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνον, ὅστις περνᾷ ὅλην τοῦ**
τὴν ζωήν· ἔξεπέρασε: γνωμικὸς ἀριστος. **ἀγνῶς - ἀγνῶτος**: μονο-
 κατάληκτον ἐπίθετον = ἀγνωστος· εἶναι κατηγορούμενον εἰς τὸ ὑπκ. τοῦ
 ρήματος **ὅς**: εἰς τὸ **ἀγνῶς** τοῦτο ὄντει συνδέσεως ἀκολουθεῖ τὸ συνώ-
 νυμον αὐτοῦ **ἀκλεής = ξδοξος, ἀφανής· ἀγνῶς — ἀκλεής πλεονασμός,**

δι' οὗ ἔξαιρεται ἡ ἔννοια. τοὺς δ' ἐν τιμαῖς (ἐνν. ἔντας) = τοὺς ἔχοντας τιμάς, ἀξιώματα, ὑψηλὰς θέσεις ἥσσον ζηλῶ = καθόλου δὲν ζηλεύω· λιτότης· ὁ Ἀγαμέμνων φιλοσοφεῖ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ὡς τις Σόλων ἡ Ἡρόδοτος, καὶ ἐπαινεῖ τὸν ἀπράγμονα καὶ ἀκίνδυνον ἴδιωτικὸν βίον. καὶ μήν γε = καὶ ὅμως, ἵσα ἵσα. τὸ καλὸν ἐνταῦθα βίον· ἡ σειρά: τὸ καλὸν βίον = ἡ ὁμορφάδα, ἡ γλύκα τῆς ζωῆς ἐνταῦθα (ἔστιν) = ἐδῶ, δηλαδὴ εἰς τὰς τιμάς, εἶναι, ἔγκειται. τοῦτο δέ γ' ἔστιν τὸ καλὸν σφαλερόν· ἡ σειρά: τοῦτο δέ γε τὸ καλόν ἐστι σφαλερὸν = ναί (= γε), ἀλλὰ τοῦτο τὸ ὠραῖον, τὸ θέλγητρον, εἶναι ἐπικίνδυνον. σφαλερόν· παρὰ τὸ σφάλλομαι = πίπτω. καὶ τὸ πρότιμον· οὐδέτ. ἐπίθετον τοῦ πρότιμος (= ὁ ὑπέρ τοὺς ἄλλους τιμώμενος, ὁ ἐν ὑψηλῇ θέσει ὕν)· ὡς οὐσιαστικὸν = τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα. γλυκὺ μέν (ἔστι) = εἶναι μὲν γλυκά, λυπεῖ δὲ = γεννοῦν δὲ λύπας, ποτίζουν φαρμάκια προσιστάμενον = ὅταν στέκωνται πλησίον, ὅταν εύρισκωνται κοντά μας, ὅταν τὰ ἀποκτήσῃ κανείς. τοτὲ μὲν τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντ' ἀνέτρεψε βίον· ἀσύνδετος διασάφησις· τῶν προηγουμένων. ὀρθῶ = κρατῶ τι ὀρθόν, ὑψηλά· τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντα = ἡ μὴ ὀρθωσις τῶν θεῶν, ἡ παράλειψις καθήκοντος πρὸς τοὺς θεοὺς ὀφειλομένου ἀνέτρεψε βίον = ἀνατρέπουν, φέρνουν ἄνω κάτω τὴν ζωήν. τοτὲ μὲν - τοτὲ δὲ = ἄλλοτε μὲν — ἄλλοτε δέ. ἀνθρώπων γνῶμαι πολλαὶ καὶ δυσάρεστοι· κατὰ παράταξιν ἀντὶ ἀνθρώπων γνῶμαι πολλαί, ἔαν ὡσι δυσάρεστοι = ἡ κοινὴ γνώμη, ἂν εἶναι δυσμενής (διὰ συκοφαντίαν ἡ δι' ἀσυμφωνίαν ἡ διὰ τὴν δημιουργίαν δυσμενοῦς ρέοματος). διέκναισαν· γνωμικὸς ἀόρ. διακναίω = ξύνω (πρβλ. κνησμὸς = φαγούρα), τρίβω, φθείρω, ἀφανίζω· οἱ ἔχοντες ἀνώτερα ἀξιώματα εἶναι ἔκτεθειμένοι εἰς κινδύνους καὶ ἐκ μέρους τῶν θεῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.

β') 28-48

οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστέως = δὲν παραξενεύομαι διὰ ταῦτα, δὲν μοῦ κάνουν αὐτὰ ἐντύπωσιν, προκειμένου περὶ ἀνδρὸς ὑψηλὰ ἀξιώματα κατέχοντος· ἀριστεὺς = ὁ ἐν τιμαῖς. φυτεύω· κεῖται μεταφορικῶς = γεννῶ (πρβλ. τὰ ἡμέτερα: διαβολόσπορος, διαβόλου σπορά). ἐπὶ πᾶσιν ἄγαθοῖς = ἐπὶ τῷ ὅρῳ, μὲ τὴν συμφωνίαν νάχης ὅλα τὰ ἀγαθά. Ἀτρεύς· ὁ πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος· σημείωσον τὰς μι-

κράς προτάσεις καὶ τὸ ἐν 29 ἀσύνδετον· ἡ διδασκαλία τοῦ πρεσβύτου στηρίζεται εἰς μακρὰν πεῖραν καὶ εἰς πλοῦτον γνώσεων· ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τόνος αὐτῆς δηλούμενος διὰ τῶν μικρῶν προτάσεων καὶ τοῦ ἀσυνδέτου, ὡς ἀνωτέρῳ ἐλέχθη. Πῶς ὅμοιά εἰ ὁ πρεσβύτης πρὸς τὸν φύλακα τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνῃ! χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι· ἡ ζωὴ εἶναι ἀνάμεικτος μὲν γαράς καὶ λύπας. τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν’ ἔσται = οἱ θεοὶ οὕτω βουλήσονται = ἔτσι θέλουν καὶ θὰ θέλουν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἀπαντα. ἀμπετάσας λαμπτῆρος φάος = ὑψώσας πολὺ τὸ φῶς τοῦ λύχνου· ἀμπετάσας· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ίστια (ἀναπετάννυμι τὰ ίστια). Παρ’ Ομήρῳ ἐν Ὁδυσσείᾳ γίνεται χρῆσις λύχνων πρὸς φωτισμόν. **δέλτος** (ἡ) = ἐπιστολή, πρβλ. δελτάριον· ἡ δέλτος ήτο ξύλινος πίναξ, οὗ ἡ ἐτέρα ἐπιφάνεια ἐκοιλαίνετο εἰς μικρὸν βάθος· ἡ κοίλη ἐπιφάνεια ἐπεχρίτετο λεπτῷ στρώματι κηροῦ καὶ ἐπ’ αὐτοῦ ἐγράφον τὴν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ λεγομένου στύλου ἡ γραφείου· ἀλλοτε τὰ γράμματα ἐχαράσσοντο ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ ξύλου ἡ ἐγράφοντο ἐπ’ αὐτοῦ διὰ μελάνης. **πρὸ χερῶν** = ἐμπρός σου. **συγχέω** = σβήνω. **λύω** = ἀποσφραγίζω. **πέδω** = εἰς τὸ ἀδαφός, κατὰ γῆς. **πεύκης** = συνεκδοχὴ: ἡ ἐκ πεύκης δέλτος. **θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέων** = καταχέων θαλερὸν δάκρυ· τηῆσις· ἡ φράσις ἐλέχθη καθ’ Ομηρον. **θαλερὸν** = κανδρὸν δάκρυ· δὲν. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν ἀντὶ τοῦ πληθ.: ὅρα ὅτι ὁ Ἀγ. κατὰ τὴν τοῦ πρεσβύτου ἀνακοίνωσιν σπασμωδικῶς μεταπίπτει ἀπὸ ἐνέργειας εἰς ἐνέργειαν, διότι εὑρίσκεται ἐν ἀμηχανίᾳ, εἶναι παλιμβουλος καὶ ἀναποφάσιστος. καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς μὴ οὐ μαίνεσθαι = καὶ καμμία ἀπὸ τὶς παραξενίες δὲν σοῦ λείπει, ὥστε νὰ μὴ σὲ εἰπῇ κανεὶς τρελλόν. **τὸ ἄπορον** = ἡ ἀπορία, τὸ παράξενο, ἡ παραξενία. μὴ οὐ μαίνεσθαι· διὰ τὴν προηγηθεῖσαν χρησιν (οὐδενὸς ἐνδεῖς) ἐτέθη τὸ μὴ οὐ· οἱ ἐν Ἀθήναις δοῦλοι εἶχον ἀκολασίαν γλώσσης· ὥστε ἡ ἀκόλαστος γλῶσσα τοῦ πρεσβύτου πρὸς τὸν Ἀγαμ. εἶναι πεποιημένη κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις δούλους. **τι πονεῖς;** = τι ὑποφέρεις; **τι νέον περὶ σοί,** βασιλεῦ; = τί κακὸ σοῦ συμβαίνει; **νέον**· κεῖται κατ’ εὐφημισμόν· αἱ μικραὶ προτάσεις αὔται καὶ αἱ ἐφωτήσεις αἱ ἀσύνδετοι δηλοῦν ἀγωνίαν καὶ φόβον τοῦ γέροντος δεδικαιολογημένως ἀνησυχοῦντος διὰ τὸν ὑψηλὸν κύριόν του ἀπὸ τὴν ἀνεξήγητον νευρικότητα καὶ ταραχὴν αὐτοῦ. **κοινῶ** = ἀνακοινώνω. **μῦθος** = λόγος = τὸ μυστικὸν τοῦ πόνου. **ἄγαθὸς** = τίμιος. **φράζω** = λέγω. **ση ἀλόχω** = εἰς τὴν σύζυγόν σου, δηλ. τὴν Κλυταιμήστραν. **πέμπε** = ἔδωκε. **ποτὲ** = κάποτε

τότε, ὅτε ἔφερες τὴν Κλυτ. νύμφην εἰς τὰ ἀνάκτορά σου. **φερνή**· πᾶν ὅ, τι φέρει ἡ σύζυγος κατὰ τὸν γάμον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός της, ἡ ἄλλως λεγομένη προϊξ. **συννυμφοκόμος** (συν - νυμφοκόμος): **νυμφοκόμος** = ἡ στολίζουσα τὴν νύμφην. **συννυμφοκόμος** = ὁ βοηθῶν τὴν νύμφην εἰς τὸν στολισμόν· ἐδῶ = ὁ συντροφεύων τὴν νύμφην, ὁ συνδόνας. **δικαιος** = πιστός. **φερνήν** — **συννυμφοκόμον τε** κατηγορούμενα.

Μέτρον τοῦ τμήματος (1 - 48) εἶναι τὸ ἀναπαιστικὸν (ἀνάπαιστος — — —) ἀντὶ τοῦ συνήθους ἴαμβ. τριμέτρον, ἵσως διότι οἱ ὑποκριταὶ ἐνιαχοῦ διαλεγόμενοι ἐβημάτιζον. Ὁ πρεσβύτης, ἐπειδὴ ἡ πίστις του καὶ πρὸς τὸν νέον κύριον εἶναι δεδοκιμασμένη, ἀξιοῦ τὰ μάθη τὸν λόγον τῆς ἀνησυχίας τοῦ κυρίου τον οὕτως ὑπὸ τοῦ πρεσβύτου προκαλούμενος ὁ Ἀγαμ. παρέχει τὴν λεγομένην προέκτην, ἥτοι εἰσαγωγὴν εἰς τὴν τραγῳδίαν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας. Τίς ἡ προέκθεσις θά ἴδωμεν εὐθὺς κατωτέρω.

γ') 49 - 70

Λήδα· σύζυγος τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως ἐν Λακεδαιμονίῳ, μήτηρ καὶ τῶν Διοσκούρων, Κάστορος καὶ Πολυδεύκους. **Θεστιάς**· ἡ κόρη τοῦ Θεστίου, βασιλέως τῆς Αἴτωλίας. **ξυνάροος** (ξὺν - ἀείρω = συνείρω, πρβλ. λατ. sero, coniunx) = σύζυγος. **οἱ τὰ πρῶτ' ὀλβισμένοι νεανίαι Ἐλλάδος** = οἱ νέοι τῆς Ἐλλάδος οἱ κατ' ἔξοχὴν εὐτυχισμένοι, πλούσιοι (ὅλβος = ὑλικὸς πλοῦτος). **ὅλβιζομαι** = θεωροῦμαι ὅλβιος, εὐτυχής. **ταύτης**· ἡ γεν. ἐκ τοῦ μνηστήρες, ὁ εἶναι κατηγορούμενον. **δειναι** δ' ἀπειλαί, ἐννόησον τὸ ἡσαν ἢ τὸ ἐγίγνοντο· καὶ κατ' ἀλλήλων φόνος **ξυνίστατο** = καὶ φόνος ἐσχεδιάζετο ἀναμεταξύ των (τῶν μνηστήρων) (ὑπ' ἔκεινων), **δστις μὴ λάβοι**· ἀναφ. ὑποθ. πρότασις **δστις** περιληπτικὸν = δσοι τυχὸν δὲν ἥθελον λάβει ὡς σύζυγον τὴν κόρην. **τὸ δὲ πρᾶγμα ἀπόρως είχε Τυνδάρεω πατρὶ** = καὶ τὸ ξήτημα ἔφερεν εἰς ἀπορίαν τὸν πατέρα Τυνδάρεων. **δοῦναι τε μὴ δοῦναι τε** · ἐπεξήγησις τοῦ: **πρᾶγμα** = εἴτε νὰ δώσῃ δηλ. εἴτε νὰ μὴ δώσῃ· ἡ φράσις γραφικὴ καὶ ἀπλοῖκή. **τῆς τύχης ὅπως ἄψαιτ· ἄριστα** · πλαγία ἐρωτηματικὴ ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀπόρως είχε = ἐν ἀπορίᾳ ἦν, ἡπόρει = πῶς θὰ ἐγγίσῃ τὴν τύχην (τὴν περίστασιν) ἄριστα, πῶς θὰ τὰ οἰκουμένη, πῶς θὰ τὰ βολέψῃ ἄριστα. **εἰσέρχεται τινα**· Ἡ

τινί τι = εἰσέρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος ἡ σκέψις, ἡ ἴδεα. οὐν· αἴτ. τῆς πριτοπροσώπου προσ. ἀντων. κοινοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ· (πρβλ. τὸ 'Ομηρ. μιν') = τοῦ ἔρχεται ἡ σκέψις. τάδε = ἡ ἔξῆς σκέψις· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀκολούθων ἀπαρεμφάτων: συνάψαι, συμβαλεῖν, καθεῖναι κάπαράσασθαι· τούτων ὑποκ. εἶναι τό: μνηστήρας. δεξιάς συμβάλλομεν = συνάπτομεν τὴν δεξιὰν χεῖρα, κάμνομεν χειραψίαν· κατὰ τοὺς ὅρκους ἐγίνοντο καὶ χειραψίαι. ἔμπυρα (= τὰ ἐν πυρὶ) = τὰ καίσμενα. σπονδάς καθίημι = ἀφήνω νὰ γυθοῦν κάτω σπονδαῖ = σπένδω, κάμνω συμφωνίαν· δι' ἔμπύρων σπονδάς καθεῖναι = νὰ συνάψουν συμφωνίαν διὰ μέσου τῶν θυμάτων, ἐπάνω εἰς τὰ θύματα, διὰ θυσίας. κάπαράσασθαι = καὶ ἀπαράσασθαι· ἀπαρῶμαι = ὑπόσχομαι μὲ κατάραν (ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μου), ἐνόρκως. τάδε = τὰ ἔξης, ἐπεξηγούμενα διὰ τῶν κατωτέρω ἀπαρεμφάτων: τῷ συναμμυνεῖν, κάπιστρατεύσειν καὶ κατασκάψειν, ὃν ὑποκ. εἶναι πάλιν τό: μνηστήρας. συναμυνεῖν = δι τι πάντες ὅμοι (οἱ μνηστῆρες) θὰ βοηθήσουν τῷ = τούτῳ ὅτου = οὗτινος γένοιτο Τυνδάρεις κόρη (ὑποκ.) γυνὴ (κατηγ.). οὐν = αὐτὴν λαβὼν = ἀπαγαγὼν φέχοιτο = ἥθελεν ἀπέλθει. τὸν ἔχοντα = τὸν ἔχοντα (αὐτὴν) σύζυγον. ἀπωθῶ λέχους = βιαίως γωρίζω ἀπὸ τὴν σύζυγον. ἐπιστρατεύω = ἐκστρατεύω ἐναντίον. "Ελληνα δομοίως βάρβαρόν τε (πόλιν) = ἀδιαχρίτως εἴτε 'Ελληνικὴν εἴτε βαρβαρικὴν πόλιν. "Ελληνα βάρβαρον· ἐπίθετα: "Ελληνες καὶ βάρβαροι καθ' Ἡρόδοτον ἥρπαζον ἐκ τῆς ἀλλήλων γώρας γυναῖκας. διπλῶν μέτα· ἀναστροφὴ τῆς προθέσεως = μὲ ἐνόπλους δυνάμεις· εἰς τὰ ἀνωτέρω λεγχέντα πολλὰ ἀπαρέμφατα· περιέχονται καὶ πολλὰ μέτρα προνοίας, τὰ ὅποια λαμβάνει ὁ Τυνδάρεως καὶ τὰ ὅποια φανερώνουν τὴν περίσκεψίν του· περίφημοι ἦσαν οἱ Τυνδάρεως δρκοι. ἐπιστώθησαν = ἐδέθησαν δι' ὅρκου (παρ' ἀλλήλων οἱ μνηστῆρες). εὖ δέ πως γέρων ὑπῆλθεν αὐτούς Τυνδάρεως πυκνῇ φρενὶ = ἔξηπάτησε δ' αὐτούς πολὺ τεγνικά δέ γέρων Τ. μὲ τὰ τετραπερασμένα μυαλά του· ἡ πρότασις κεῖται παρενθετικῶς. εὖ πως· λιτότης· δίδωσ' (ι) = δίδει τὴν ἄδειαν, ἐπιτρέπει εἰς τὴν κόρην ἐλέσθαι = νὰ ἐκλέξῃ· τὸ σύνθητος ἥτο ὁ πατήρ τῆς κόρης νὰ ἐκλέγῃ τὸν γυμβρόν. ὅτου πνοαῖ φέροιεν 'Αφροδίτης φίλαι = εἰς ὅποιον θὰ τὴν ἔφερναν τὰ φυσήματα τὰ ἔρωτικά, τὸ αἰσθημα τῆς καρδίας. ὅτου· γεν. ἀντικ. τοῦ πνοαῖ· πνοαῖ ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀνέμων φερόντων τὰ πλοῖα· πρβλ. καὶ τὸ παρ' ἥμιν: διπου τὸν πάρη (φέρη) τὸ φύσημα. ὡς γε μήποτ' ὠφελε λαβεῖν = ποὺ νὰ μὴν ἔσωνε νὰ τὸν ἔπαιρνε.

εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος· οἱ μηνηστῆρες οἱ· μὴ προτιμηθέντες δὲν εἰχον λόγον νὰ εἶναι δυσηρεστημένοι κατὰ τοῦ Τυνδάρεω, ἐφ' ὅσον προσωπικῶς ἡ· κόρη ἔξελεξεν.

8') 71 - 110

ἐκ Φρυγῶν· ἀπὸ τὴν Φρυγίαν, ἀπὸ τὴν Τροίαν· οἱ Τρῶες καλοῦνται καὶ Φρύγες, διότι ἡ Τροία περιελαμβάνετο εἰς τὴν Μικρὰν Φρυγίαν. **δ τὰς θεὰς κρίνας**· ὁ Πάρις, ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, βόσκων τὰς βοῦς εἰς τὸ δρός τῆς Ἱδης ἐν Τροίᾳ, ἔκρινεν εἰς ἀγῶνας καλλιστείων τὰς τρεῖς θεάς, "Ηραν, Ἀθηνᾶν καὶ Ἀφροδίτην, ὅτε ἐκάστη τούτων ὑπὲρ ἔσαυτῆς διεξεδίκει τὸ γνωστὸν μῆλον τῆς Ἔριδος. **ὅδε = ἐκεῖνος**, ὁ πολυυθρύλητος. **ώς δ μῆθος ἀνθρώπων ἔχει = καθὼς λέγουν οἱ ἄνθρωποι.** **Λακεδαίμον'** (α') αἰτ. ἀπρόθετος τῆς εἰς τόπον κινήσεως εἰς τὸ ἔλθων. **ἀνθηρὸς = ὃ ἔχων τὸ χρῶμα τὸ ποικίλον τοῦ ἄνθους.** **είμα** (ἔννυμαι) = ἔνδυμα, ὑποκορ. **Ιμάτιον.** **στολὴ**· ὡς καὶ παρ' ἡμῖν: ἡ περιβολή· **εἰμάτων στολὴ**· περίφρασις: **ἀνθηρὸς εἰμάτων στολὴ** = μὲ τὴν στολὴν του· τὴν ὄμοιάζουσαν μὲ ποικιλόχρωμαν ἄνθος. **λαμπρὸς χρυσῷ = λαμπεκοπῶν** ἀπὸ χρυσᾶς κοσμήματας· **χρυσῷ** συνεκδ. **ἀνθηρὸς στολὴ — χρυσῷ λαμπρός**· χιαστί. **ἀνθηρὸς μὲν λαμπρός τε ἀντὶ τοῦ λαμπρὸς δέ.** **βαρβάρω χλιδήματι**· κατὰ παράθεσιν διορισμὸς εἰς τὸ **χρυσῷ**. **χλιδῆμα = ἡ χλιδή,** ἡ πολυτέλεια. Οἱ βάρβαροι ἥγαπτων τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἐπιδεικτίασιν. **ἔρων** **ἔρωσαν = ἐπειδὴ** τὴν ἥγαπτα καὶ ἀντηγαπάτῳ ὑπ' αὐτῆς, δι' ἀμοιβαιότητα αἰσθήματος. **Σημείωσον** τὴν ἀγαπητὴν εἰς τοὺς τραγικοὺς παράθεσιν τῆς αὐτῆς λέξεως· πρβλ. καὶ "Ομηρον: παρ' οὐκ ἔθελων ἔθελούσῃ. **ἔξαναρπάσας = ἀρπάσας** εἰς τὸν ἀέρα. **πρὸς** Ἱδης βούσταθμα = εἰς τὰ βουστάσια, τὰ βουκόλια τῆς Ἱδης. **ἔκδημον λαβών** **Μενέλαον = εὐρών,** ἐπιτυχῶν τὸν Μενέλαον ἀπουσιάζοντα ἀπὸ τὴν χώραν (**ἔκδημον κατηγορ.**) ἀπουσιάζεν εἰς Κρήτην πρὸς τὸν φίλον του βασιλέα τῆς Κρήτης Ἰδομενέα. **δ δὲ = Μενέλαος.** **οἰστράω καὶ οἰστρέω**· ἀμετάβ. = τρελλαίνομαι· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὸν οἰστρον (τὴν βοϊδόμυιγαν) καὶ τὸ οἰστρόπληκτα ζῷα. **πόθω = ἀπὸ** τὸν πόθον. **οἰστρήσας = σὰν** τρελλὸς τρέχων. **μαρτύρεται = ἐπικαλεῖται** μάρτυρας. **ώς· εἰδ. = δτι.** **τοῖσιν ἡδικημένοις**· εἰς ἡτο ὁ ἡδικημένος, ἀλλ' ὁ πληθ. ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἐν., διότι γενικεύει. **τούντεῦθεν = τὸ ἐντεῦθεν = κατ'** ἀκολουθίαν τούτου. **"Ελληνες· ἀναχρονισμός,** διότι τότε Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

έκαλοῦντο Ἀχαιοί. **ἄξαντες** (ἄσσω) **δορὶ** = πεταχθέντες μὲ τὰς μαχίμους δυνάμεις· τὸ ρῆμα κατάλληλον ὡς ἐνδεικτικὸν τοῦ φιλοπολέμου ὀργασμοῦ· **δορὶ**· συνεκδ. ἀντὶ τῶν μαχίμων δυνάμεων· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. (πρβλ. ἀνωτέρω **δάκρυ**). **τεύχη λαβόντες** = ὅπλα λαβόντες· ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ **δορὶ** ἔννοιαν. **στενόπορα βάθρα Αὐλίδος** = εἰς τοὺς ὄρμους τοὺς στενοὺς τῆς Αὐλίδος· αἰτ. Δηλωτικὴ τῆς εἰς τόπον κινήσεως εἰς τὸ **ῆκουσι** (πρβλ. **Λακεδαίμονα ἐλθών**): τὸ στενόπορα θὰ ἥρμαζε μᾶλλον εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον. **ἴπποις τε πολλοῖς ἄρμασίν τ'** (€). ἐν διὰ δυοῖν = 'δι' ἄρμάτων ὑπὸ ίππων συρομένων. Οἱ ἥρωες παρ' Ὁμήρῳ μάχονται ἀπὸ τῶν ἄρμάτων. **ἥσκημένοι** = ἐφωδιασμένοι· **ἀσκῶ** = φιλοτεχνῶ, ἐφοδιάζω. **εἶλοντο στρατηγεῖν** = ἐξέλεξαν νὰ εἴμαι ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. **Μενέλεω χάριν**· ἄλλα λέγει ὁ Μεν. ἐν 337 κέ. 'Ο Ἀγ. ἐξελέγη ἀρχιστράτηγος μᾶλλον ὡς ὁ ἴσχυρότατος τῶν ἡγεμόνων παρὰ ὡς ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου· ὁ Θουκυδίδης δὲ ἐν τῷ α' βιβλίῳ λέγει ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Ἀγ. μᾶλλον ἦ οἱ ὅρκοι τοῦ Τυνδάρεω ἐπέβαλον τὸν πόλεμον. **σύγγονόν γε** (δητα) = ἐπειδὴ μάλιστα ἐτύχαινε νὰ εἴμαι ἀδελφὸς του. **ξυνεστῶτος** (τοῦ) **στρατοῦ** = ἐνῷ ἦτο ὁ στρατὸς συντεταγμένος. **ἥμεσθ'** (παρατατικὸς τοῦ ἡμαι = κάθημαι) = ἐκαθήμεθα ἀδρανοῦντες, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, **ἀπλοίᾳ χρώμενοι** = εὐρισκόμενοι εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἀποπλεύσωμεν· ποῦ ὠφείλετο ἡ ἀπλοια, ἀν δηλ. εἰς νηνεμίαν ἢ εἰς ἐναντίους ἀνέμους, δὲν καθορίζεται. **Κάλχας** ὁ Θεστορίδης (ὁ υἱὸς τοῦ Θέστορος), ὁ μάντις ὁ γνωστὸς ἐκ τοῦ Ὁμήρου. **ἀπορίᾳ κέχρημαι** = εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν. **ἀνεῖλεν** (ἡμῖν) = ἔχρησιμοδότησεν εἰς ἡμᾶς. **ἢν** **ἔσπειρ** ἔγώ = τῆς ὀποίας ἔγώ εἴμαι πατήρ. **Ἀρτέμιδι τῇ τόδ' οίκουσῃ πέδον** = εἰς τὴν "Αρτεμιν, τὴν ἔχουσαν τὴν ἔδραν τῆς ἔδω. 'Η "Αρτεμις εἰς τὴν Αὐλίδα εἶχεν ἱερὸν καὶ πολὺ ἐκεῖ ἐτιμάτο. **θύσαι, ἔσεσθαι, οὐκ είναι**· τούτων τῶν ἀπαρεμφάτων τῶν ἔξαρτωμένων ἐκ τοῦ ἀνεῖλεν τὸ μὲν **θύσαι** είναι τελικόν, τὰ δὲ ἄλλα εἰδικά, διότι εἰς αὐτὰ τὸ ἀνεῖλεν ἔχει λεκτικὴν σημασίαν. **ἔσται πλοῦς** = θὰ είναι δυνατὸς ὁ ἀπόπλους. **κατασκαραὶ Φρυγῶν**. δηλ. τῆς πόλεως τῶν Τρώων. **θύσαι** = ἔὰν θύσωμεν, τίς ἡ μετοχή; **οὐκ είναι τάδε** = δτι δὲν είναι δυνατὰ αὐτὰ ἔδω, δηλ. τὰ ἀνωτέρω. **εἰπον** = ἔδωκα ἐντολὴν **Ταλθύβιον** (ὑποκ.) **ἀφιέναι πάντα στρατὸν** (ἀντικ.) **ὅρθιω κηρύγματι** (δοτ. ὄργαν.). 'Ο Ταλθύβιας είναι κήρυξ τοῦ Ἀγαμέμονος **ἀφίημι τινα** = **ἔω τινα ἀπιέναι** = ἀφήνω τινὰς ἐλεύθερον νὰ ἀπέλθη. **ὅρθιον κήρυγμα** = δέσμων διαλάλημα. ὡς

ούποτ' ἀν τλάς = διότι ποτὲ δὲν θὰ είχα τὸ ψυχικὸν σθένος. οὗ = ὅπου, τοπ. ἐπίρρ. ἐδῶ λαμβάνεται χρονικῶς. οὗ δὴ = ἀλλὰ τότε ἀκριβῶς. πάντα λόγον προσφέρων = πάντα λίθον κινῶν, μεταχειρίζόμενος κάθε μέσον, κάθε δυνατὸν ἐπιχείρημα φέρων· ὑπερβολή. τλῆναι = τολμῆσαι. κάν = καὶ ἐν. πτυχαὶ δέλτου = τὰ φύλα τῆς ἐπιστολῆς. δάμαρ-αρτος = ἡ σύζυγος. ὡς γαμουμένην = μὲ τὴν πρόφασιν δῆθεν ὅτι θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἀχιλλέα. ἐκγαυρούμενός τε λέγων τε· τροπικαὶ μετοχαῖ. ἐκγαυροῦμαι = μὲ ὑπερηφάνειαν ἐπαινῶ. ἀξίωμα = ὑπόληψις, κοινωνικὴ περιωπή. οὕνεκα οὐ θέλοι· εἰδ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ λέγων. εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἰσιν ἐς Φθίαν λέχος = ἀν δὲν πάρη εἰς τὴν Φθίαν ἡ νύμφη (σταλεῖσα) ἐκ μέρους ἡμῶν, δηλ. ἐμοῦ καὶ τῆς Κλυταιμήστρας = ἀν δὲν στείλωμεν κλπ. λέχος· συνεκδοχή. τήνδε· ἔδει νὰ κεῖται εἰς οὐδ. γένος: τόδε· πειθώ (κατηγ.) = εἴχον ὡς πειστικὸν μέσον τὸ ἔξῆς, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ: Φευδῆ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον = κλείσας συνοικέσιον ψευδές, ἀνύπαρκτον· ἀμφὶ παρθένου = διὰ τὴν κόρην μας. ὡς ἔχει τάδε· ἐκ τοῦ ἵσμεν πλαγ. ἐρώτησις = πῶς ἔχει αὐτὴ ἐδῶ ἡ ὑπόθεσις· γνῶσται τῆς ὑποθέσεως ησαν ἐκτὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος ὁ Κάλχας, ὡς φροντίζων διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μαντείας, ὁ Ὁδυσσεύς, διότι αὐτὸς εἰσηγήθη τὴν ἀπατῆλην πρόφασιν τοῦ γάμου, καὶ ὁ Μενέλαος, ὡς ἐνδιαφερόμενος ἀμεσώτατα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκστρατείας. ἔγνων = ἀπεφάσισα, ἔλαβα ἀπόφασιν. οὐ καλῶς = ὅχι δρθήν. αὔθις πάλιν· συνώνυμα. μεταγράφω καλῶς = ξαναγράφω καὶ διορθώνω. οὐ καλῶς — καλῶς· ἰσχυρὰ ἡ ἀντίθεσις. λύοντα — συνδοῦντα = ἀποσφραγίζοντα, ἀνοίγοντα — σφραγίζοντα, κλείογτα. εὐφρόνη = ἡ νῦν· κατ' εὐφρόνης σκιάν = εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Μέτρον τῆς προεκθέσεως εἶναι τὸ λαμβικὸν τρίμετρον.

ε') 111 - 163

'Αλλ' εἰα· παρακελ. = ἐμπρός. χώρει πρὸς "Αργος = κατὰ τὸ "Αργος. Λέγει πρὸς "Αργος καὶ ὅχι εἰς "Αργος, διότι ἤτο πιθανόν, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ "Αργος, νὰ συναντήσῃ τὴν Κλ. καθ' ὅδὸν ἐρχομένην εἰς τὸ στρατόπεδον κατόπιν τῆς πρώτης ἐπιστολῆς· ὁ 'Αγ. κατεπείγει τὸν πρεσβύτην. τάσδ' ἐπιστολὰς λαβών· ἐγγειρίζει τὴν ἐπιστολήν.

κέκευθε· παρακ. τοῦ κεύθω = κρύπτω, περιέχω. λόγω = προφορικῶς. δόμοι = ἡ οἰκογένεια. σημαίνω = ἀνακοινώνω. σύντονα = σύμφωνα. γλώσση = λόγω (113). αὐδῶ = λέγω. πέμπω (99) πρὸς ταῖς πρόσθεν δέλτοις = μετὰ τὴν πρώτην ἐπιστολήν. ὡ Λήδας ἔρνος· τρυφερὰ συζυγικὴ προσφώνησις = βλαστάρι τῆς Λήδας, τὰν σὰν ίνιν = τὴν θυγατέρα σου. κολπώδης = πολύκολπος. πτέρυξ = προεξοχή. Αὔλιν· ἐπεζηγεῖ τὸ μέρος παρὰ τὸ ὄλον. πτέρυγ' ἀκλύσταν = ἀκλυστον (ἀ-κλύζω, κατακλύζω) = ἀκύμαντον, γαλήνιον. πτέρυγα· μεταφορά· κατάληγος ἡ εἰκὼν, διότι ἡ νῆσος Εὔβοια προσκολλᾶται ὡς πτέρυξ εἰς τὴν ἀντικρὺν ἥπειρον, τὴν Στερεάν. Ἐλλάδα. δαιλούμεναίους = παρέχω γαμήλιον συμπόσιον μὲ τὰ γαμήλια ἔσματα = τελῶ γάμους. εἰς ἄλλας ὥρας = εἰς ἄλλην ἐποχήν. Ἀχιλεύς διὰ τὸ μέτρον ὡς καὶ παρ' Όμήρῳ. ἀπλακῶν ἀντὶ ἀμπλακῶν διὰ τὸ μέτρον· ἀπλακίσκω = ἀποτυγχάνω, στεροῦμαι. λέκτρα = γάμος. μέγα φυσῶ = πολὺ φουσκώνω. ἐπαίρω θυμὸν = ἀνάβω ἀπὸ θυμού· ἐπαρεῖ θυμὸν = θὰ θυμώσῃ. τόδε καὶ δεινὸν = τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος = ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος. Ο 'Αχιλλεύς ἡτο ὁξύθυμος καὶ πολὺ εὐαίσθητος εἰς ζητήματα τιμῆς, ὡς βλέπομεν παρ' Όμήρῳ, ὅπου ἐτοιμάζεται καὶ τὸ ξίφος νὰ ἀνασπάσῃ κατὰ τοῦ Ἀγ. σῆμαιν' ὅ τι φῆς = λέγε ὅ, τι ἔχεις νὰ εἰπῃς. δηνομα παρέχων οὐκ ἔργον = δίδων μόνον τὸ δηνομά του, ὅχι δὲ καὶ τὴν ἐν ἔργοις συμμετοχήν του. ὅ τι πράσσομεν· πλαγία ἐρώτησις ἐκ τοῦ σόκοιδε = τί μαγειρεύομεν. ὅτε· εἰδικὸς σύνδεσμος ἐκ τοῦ οὐκ οἰδε· ἐπιφημίζω = ὑπόσχομαι. ἐκδώσειν λέκτροις = ὅτι θὰ δώσω εἰς γάμον. νυμφεῖος ἀγκῶν = νυμφικὴ ἀγκάλη. ὅς... Δαναοῖς· ἀναφορ. αἴτιοι. πρότασις. τῷ τῆς θεᾶς (γόνῳ) = τῷ 'Αχιλλεῖ, τῷ υἱῷ τῆς Θέτιδος. φατίζω = ἐπιφημίζω· ἡ μετοχὴ φατίσας ἐνδοτική. ἀλοχον (κατηγ.) ἡγες· παρατ. τοῦ ἐπιχειρουμένου = ἐπεχειρεῖς νὰ φέρης, ἐδοκίμαζες, ἐσχεδίαζες νὰ φέρης. σφάγιον· κατηγ. = θῦμα. Δαναοῖς· δοτικὴ χαριστική. ἔξισταμαι γνώμας = χάνω τὸ λογικόν μου, ξεμυαλίζομαι. ἄτα = ἄτη = ἡ τύφλωσις τοῦ νοῦ, τὸ ἀμάρτημα καὶ ἡ τιμωρία, ὡς ἐνταῦθα. Ἀξιοσημείωτοι οἱ δωρικοὶ τύποι γνώμας ἔξισταν (136), ἄταν (137) πρὸς οὓς παράβαλε καὶ τούς: τὰν ἀκλύσταν (120), τὰν σὰν (119). ἔρεσσω πόδα = κινῶ γοργὰ τοὺς πόδας· ἔρεσσω κεῖται μεταφορικῶς· πόδα ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. (πρβλ. δορι). ὑπείκω γήρα = ὑποκύπτω εἰς τὸ γῆρας, μὲ καταβάλλει τὸ γῆρας. νυ (ν) = λοιπόν. μὴ ἀλσώδεις ἔζου ιρήνας = μὴ

ίζου ἔδρας κρηνῶν ἀλσώδεις = μὴ καθίσης εἰς σκιεράς κρήνας.
 θέλγομαι ύπνῳ = παραδίδομαι εἰς τὰ θέλγητρα, τὴ γλύκα τοῦ ὑπνου.
 εὔφημα θρόει = λέγε αἰσίους λόγους, σιώπα· τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λέγεις ;
 πῶς ἐφαντάσθης πῶς μπορῶ ἐγὼ νὰ κάνω ἕνα τέτοιο λάθος ; Θεὸς φυ-
 λάξοι. Μὲ μεγάλην ἀγανάκτησιν ὁ γέρων ἀποκρούει τὴν μομφὴν ὀκνηρίας
 καὶ ῥάθυμιας. Κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας ὅφειλον οἱ παρόντες νὰ λέγουν
 εὐφήμους, εὐοιώνους λόγους· ἀλλ' ἐπειδὴ ήτο δυνατὸν νὰ λεχθῇ δυσσένωνος
 λόγος, ἐτήρουν σιγήν, ὅθεν εὔφημεῖτε = σιωπᾶτε. πάντη = πάντοι.
 πόρος σχιστὸς = σταυροδρόμι. ἀμείβω = περνῶ. λεύσσω = παρατη-
 ρῶ, βιέπω. φυλάσσω = κοιτάζω προσεκτικά. μὴ τίς σε λάθη...
 ναῦς· ἡ σειρά : μὴ τις ἀπήνη κομίζουσα παῖδα πρὸς ναῦς Δαναῶν
 λάθη σε παραμειψαμένη τροχαλοῖσιν ὅχοις· ἀπήνη· τετράτροχος
 ἄμαξα συρομένη ἀπὸ ζεῦγος ἵππων ἡ ἡμέρων· παραμείβομαι = προσ-
 περνῶ. μὴ λάθη παραμειψαμένη = μὴ προσπεράσῃ καὶ δὲν τὴν ἀντι-
 ληφθῆς. τροχαλὸς = ταχύς. ὅχος = ὅχημα. πάλιν ἔξορμα = γύρισέ
 (την) βιαστικά πίσω. σεῖς χαλινούς = δούλευε σύντονα τοὺς χαλινούς·
 σημείωσον τὸ ἀσύνδετον, δι' οὖ ἀποδίδεται ἡ διέγερσις τοῦ λέγοντος καὶ
 αἰσθητοποιεῖται ἡ γοργότης τῶν ἐπαλλήλων πράξεων. ιεὶς = κατευθύ-
 νων τὴν συνοδείαν. (πομπαὶ) ἐπὶ Κυκλώπων θυμέλας = εἰς τὴν Κυ-
 κλωπείαν ἀκρόπολιν τῶν Μυκηνῶν· θυμέλη = βωμός, ιερόν· θυμέλαι
 Κυκλώπων = τὰ ιερὰ τὰ περιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν Κυκλωπείων τειχῶν,
 ἡ ἀκρόπολις ἡ περιβαλλομένη ὑπὸ τοιούτων. Τὰ ιερὰ ἔκαστης πόλεως
 εὑρίσκοντο συνήθως ἐν τῇ ἀκροπόλει. Γνωστὰ ἐκ τῆς ιστορίας τὰ προϊ-
 στορικὰ τείχη τῶν Μυκηνῶν, τῆς Τίρυνθος, ἐκ πελαρίων ἀκατεργάστων
 λίθων· ἡ κτίσις των ἀπεδίδετο εἰς τοὺς Κύκλωπας, μυθικὸν λαὸν τεκτό-
 νων, ἐκ τῆς Λυκίας κατὰ τοὺς ἀρχαίους προερχομένων, ἔχοντων τὸ σῶμα
 γιγαντῶδες. φράσας τάδε = μετὰ τὴν προφορικὴν ἀνακοίνωσιν τούτων.
 πιστὸς = πιστευτός. παιδὶ σέθεν = εἰς τὴν κόρην σου. σφραγίδα
 φύλασσε = πρόσεξε μὴ χαλάσῃς τὴν σφραγίδα. Ιθὶ = ἐμπρός· κατε-
 πείγει τὸν πρεσβύτην ὁ Ἀγ. λευκαίνει ἥδη τόδε φῶς = ἀπλώνουν
 τῷρα πλέον τὸ λευκὸ φῶς των. ἡώς πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἄελιον
 = ἡ αὔγη καὶ τὸ πύρινον τέθριππον (ἄρμα) τοῦ Ἡλίου. σύλλαβε μό-
 χθων = μετάπλιασέ μας καὶ σὺ = δός καὶ σὺ χεῖρα βοηθείας στὰ βάσανά
 μου. ὅλβιος = εὐτυχής (ἀπὸ ὑλικῆς ἀπόψεως). ἔς τέλος = μέχρι
 τέλους τοῦ βίου. εὔδαιμων = ὁ μὴ δοκιμάζων δυστυχίας· εἰς τὸ ὅλβιος
 καὶ εὔδαιμων ἐννόησον τὸ παραλειπόμενον ἔστι. Διαρκής εὐδαιμονία

είναι άνυπαρκτος εἰς τὸν κόσμον. 'Ο Ἀγαμέμνων παρ' ὅλον τὸ ἐπιφανειακόν του μεγαλεῖον εἶναι δυστυχῆς κατά γε τὰ κρατοῦντα παρ' ἀνθρώποις. 'Ο γέρων ἀπέρχεται ταχὺς διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου. 'Ο Ἀγαμέμνων συνοδεύει ἀπερχόμενον αὐτὸν μὲ τοὺς τελευταίους τούτους λόγους καὶ εἰτα εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν του.

Οι ἔρμηνευθέντες στίχοι 1 - 163 ἀποτελοῦν τὸν Πρόλογον τῆς τραγῳδίας. 'Ο πρόλογος, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὴν Α' πρᾶξιν σημερινῆς τραγῳδίας, τμῆμα τῆς τραγῳδίας διαλογικόν, ἀπαγγελλόμενον ἐν όνθι, περιέχει τὴν λεγομένην πρότασιν (εἰσαγώγην), ἵτις εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ δράματος, ἐν προκειμένῳ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, δίδοντα τὰς ἀναγκαίας ἔξηγήσεις διὰ τὰ προηγθέντα τῆς τραγῳδίας γεγονότα, περιέχει τὸ ἐλατήριον τὸ κινοῦν τὴν πρᾶξιν, ἐν προκειμένῳ τὴν μαντείαν τοῦ Κάλχαντος, ἐγείρει δὲ τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ἐν προκειμένῳ διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς προτέρας πρὸς τὴν Κλυταιμήστραν ἐντολῆς: οἱ θεαταὶ εἶναι περίεργοι νὰ ἴδουν, ἀν θὰ προλάβῃ ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ νὰ φθάσῃ ἡ θὰ εἶναι ἀργὰ καὶ τὸ κακὸν ἀνεπανόρθωτον. Τὸν παρόντα πρόλογον ἀποτελεῖ μία μόνον διαλογικὴ σκηνή, δπον πρόσωπα εἶναι δὲ Ἀγαμ. καὶ δὲ πρεσβύτης. 'Η σκηνὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Ἀγαμ. (49 - 114), σχεδὸν μονολογικὸν (ἔξαιρέσει τῶν τελευταίων στίχων τὸν 107 - 114), ἐν λαμβικοῖς τριμέτροις, καὶ ἀπὸ ἀναπαιστικὸν διάλογο, ἐν μέρει μὲν προτασσόμενον (1 - 48), ἐν μέρει δὲ ἐπιτασσόμενον (115 - 163). Τούτον ὅντος ἀσυνήθους εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγῳδίαν ἔξεφράσθη ἡ εἰκασία ὅτι δὲ πρόλογος τῆς τραγῳδίας, τὸν δποῖον ἀποθανὼν δὲ Εὑριπίδης ἀφῆκεν, εἶναι οἱ στίχοι 49 - 114, κατὰ τὸν τρόπον τῶν Εὑριπιδείων προλόγων πεποιημένος, τὰ δὲ τμήματα 1 - 48 καὶ 115 - 163 προσέθηκεν ὁ νίδιος τοῦ Εὑριπίδου, δομώνυμος, δστις ἐδίδαξε τὴν ύπο τοῦ πατρὸς καταλειφθεῖσαν τριλογίαν, 'Ιφιγένεια εἰαν τὴν ἐν Αἰδίᾳ, 'Αλκμέωνα ἐν Κορίνθῳ καὶ Βάκχας, ἵνα ἐκκρούσῃ τὸ μονότονον καὶ ἀνιαρόν, τὸ δποῖον ἐνεφάνιζον οἱ πρόλογοι τοῦ πατρός του. 'Η γλῶσσα εἰς τὰ διαλογικὰ μέρη εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀττικὴ μὲ Ἰωνικοὺς τύπους καρυκευμένη, παρ' Εὑριπίδῃ δὲ πλησιάζει πολὺ πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ πεζοῦ λόγου.

Κενωθείσης τῆς δοχῆστρας γυναικες ἐκ Χαλκίδος ἔγγαμοι καὶ νεαραί, παρέρχονται ἥδη διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου (ώς ἐγχώριαι καὶ δὴ ἐκ τῶν λιμένων) εἰς πέντε στοίχους ἐπαλλήλους, ἔκαστον ἐκ τριῶν γυ-

ναικῶν, ἢ εἰς τρεῖς ζυγούς, ἔκαστον ἐκ πέντε, εἰς τὴν ὁρχήστραν μὲ σεμνότητα ἀνάλογον πρὸς τὸν σεμνὸν ὄνθιμὸν τῶν ἀναπαιίστων, μὲ στολὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν κοινωνικὴν των θέσιν, μὲ χρυσοῦς εἰς τὴν κεφαλήν των στεφάνους καὶ κατευθύνονται εἰς τὰ πρὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου, χωρὶς νὰ λέγοντι τί θέλοντι ἐκεῖ, ἃδονν δὲ κατὰ τὴν πάροδον ἄσμα χορικόν, πάροδον καὶ αὐτὸν καλούμενον, τὸ ὅποιον θὰ ἐμηγεύσωμεν ἐφεξῆς.

ΠΑΡΟΔΟΣ (164 - 302)

Στροφὴ α' (164 - 184)

έμοιον· ἀρ. β' τοῦ βλάσκω = ἔργομαι (πρβλ. μολὼν λαβέ,
αὐτόμοιος). ὁ ἐν., διότι ἐκάστη γυνὴ τοῦ Χοροῦ ὅμιλεῖ διὰ τὸν ἑαυτὸν
τῆς. ἀμφὶ παρακτίαν ψάμαθον Αὔλιδος ἐναλίας = γῆρος ἀπὸ τὴν
ἀμψουδιὰν τῶν ἀκτῶν τῆς παραλίας Αὔλιδος. Σημείωσον τὴν ποικιλίαν
τῶν συνωνύμων ἐπιθέτων (παρακτίαν (164), ἐναλίας (165), ψά-
μαθον καὶ Αὔλιδος). χεύματα = τὰ ρεύματα. στενόπορθμος = ὁ τοῦ
στενοῦ πορθμοῦ. κέλλω· ἀμεταβ. = προσορμίζομαι, καταπλέω· κέλσα-
σσα = προσορμισθεῖσα (διὰ λέμβων). πόλιν = πατρίδα Χαλκίδα, ἀγ-
χιάλων ὑδάτων ταξ κλεινᾶς Ἀρεθούσας τροφόν. τροφός = ἡ
τροφοδοτοῦσα. ἀγχιαλος (ἄγχι-ἀλός) = παραθαλάσσιος. Ἀρέθουσα·
ὅνομα πηγῶν ποιλῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ τῆς Χαλκίδος Ἀρέθουσα, περὶ
ἥς ἐνταῦθα πρόκειται, ἵσως εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν παρὰ τὸν "Αγιον
Στέφανον 20' μακρὰν τῆς Χαλκίδος κατὰ τὴν ὁδὸν Χαλκίδος - Ἐρετρίας.
ώς κατιδοίμαν = ἵνα κατίδοιμι = ἵνα μὲν προσοχὴν παρατηρήσω.
ἀγανὸς (ἀ [ἐπιτ.] - γαία, γαῦρος) εὐγενής, ὑπερήφανος. πλάται
ναυσιπόροι = νῆσες κωπήλατοι· πλάτη· συνεκδοχή· πλάτη κυρίως ἡ
κώπη, διὰ τὸ πλατὺ κάτω ἄκρον. οὓς ἐπὶ Τροίαν... στέλλειν· ἡ
σειρά: οὓς ἀμέτεροι πόσεις ἐνέπουσι τὸν ξανθὸν Μενέλαον τε
Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν στέλλειν ἐπὶ Τροίαν ἐλάταις χιλιό-
ναυσιν. πόσις - ιος=σύζυγος. ἐν(ν)έπω = λέγω. εὐπατρίδας = ὁ ἔξ
εὐγενῶν πατέρων, ὁ εὐγενής. στέλλω = ἐτοιμάζων ἥγω. ἐλάταις χι-
λιόναυσιν = μὲν χίλια πλοῖα ἐλάτης, ἐλάτινα. ἐλάτη· συνεκδοχή. οὓς·
ἀντικ. τοῦ στέλλειν. Μενέλαον τε Ἀγαμέμνονά τε εὐπατρίδαν·
ὑποκ. τοῦ στέλλειν, ἐπὶ τὰν Ἐλέναν = πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἐλένης.
Μετὰ ταῦτα εὐθὺς ἀμέσως ἐπρεπε νὰ ἀκολουθῇσῃ τὸ δν = ἦν Ἐλένην

(ἔλαβε). **δονακοτρόφος** = ὁ τρέφων καλάμια. **Εύρώτας**· ὁ γνωστὸς τῆς Σπάρτης ποταμός. **δῶρον ταῦτας Ἀφροδίτας** = ως δῶρον ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτην ἡ Ἀφροδίτη λέγεται καὶ Κύπρις, διότι ἐλατρεύετο ἐν Κύπρῳ καὶ δὴ ἐν τῇ Πάφῳ. **ἐπὶ κρηναίαις δρόσοις** = πλησίον δροσερῶν πηγῶν. **ἔσχεν ἔριν μορφᾶς** = ἡγωνίσθη εἰς ἀγῶνα καλλονῆς, εἰς καλλιστεῖα. Τὸ δῶρον, ἡ Ἐλένη, ἐδόθη μετὰ τὰ καλλιστεῖα, ἀφ' οὗ ἔλαβεν ἡ Ἀφροδίτη ὡς καλλίστη, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος τοῦ Βουκόλου, τὸ μῆλον τῆς Ἔρεθίδος.

'Αντιστρ. α' (185 - 205)

πολύθυτον δὲ δι' ἄλσος Ἀρτέμιδος ἥλυθον δρομένα = διὰ τοῦ πολυθύτου δὲ ἄλσους τῆς Ἀρτέμιδος ἥλθον πεταχθεῖσα βιαστικά. **πολύθυτον ἄλσος** = ἄλσος ὃπου πολλαὶ θυσίαι προσφέρονται. Ἀσυνεδήτως ὁ Χορὸς ὑπενθυμίζει εἰς τὸν θεατὴν καὶ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, ἦν ἡξίωσε πρὸ δύλιγου ἡ Ἀρτεμις. **δρομένα**· μ. ἀόριστος μετοχῆς τοῦ δρυνυματοῦ = ἐγείρομαι, πετιέμαι. **φοινίσσουσα παρῆδ** ἐμάν αἰσχύνᾳ νεοθαλεῖ = μὲ τὸ ἀρέθυμα τῆς αἰδοῦς εἰς τὴν νεανικὴν παρειάν. **φοινίσσω** = κοκκινίζω· ἐδῶ μεταβατικῶς κεῖται. **παρῆις** = παρηὶς = παρειά. **νεοθαλής**· ἐπίθ. = νεανικός· τὸ ἐπίθετον καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ αἰσχύνα ἀντὶ νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ παρῆδα. **θέλουσ'** ιδέσθαι = θέλουσ' ιδεῖν· **ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας δπλοιφόρους Δαναῶν** = τὰς μαχίμους δυνάμεις καὶ τὰς σκηνὰς τῶν ὅπλιτῶν Δαναῶν. **ἔρυμα** = προφυλακτήριον, ἀμυντήριον. **ἀσπίς**· περιληπτικὸν = ὅπλιται ἀσπιδοφόροι. **κλισίας δπλοιφόρους** χιαστὶ. **ἴππων δχλος** = ἀρμάτων πλῆθος. **δύ' Αἴαντε** = τοὺς δύο Αἴαντας, δῆλ. τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ Οἰλέως, βασιλέως τῶν Λοκρῶν, καὶ τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος Τελαμῶνος, τὸν ἀνδρείστατον τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τὸ ἔρκος Ἀχαιῶν, τὸν Σαλαμῖνος στέφανον=τὴν δόξαν τῆς Σαλαμῖνος. **Πρωτείλαος**· υἱὸς τοῦ Ἰφίκλου ἐκ Φυλάκης τῆς Θεσσαλίας, δι πρῶτος πεσὼν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἀπόβασιν αὐτῶν εἰς τὴν Τροίαν. **θάκος καὶ θῶκος** = ἔδρα. **ἐπὶ θάκοις** ἀνάφερε εἰς τὸ **συνέδρω**. **σύνεδρος** = δι συγκαθήμενος. **ἡδομένους** κατηγορ. μετοχὴ = νὰ εὐχαριστοῦνται (οἱ δύο Αἴαντες, δι Πρωτείλαος καὶ δι ἔφεζῆς ἀναφερόμενος Παλαμήδης). **μορφαὶ πολύπλοκοι** = συνδυασμοὶ πολύπλοκοι. **πεσσοί**· ειδος παιδιᾶς ἀναλόγου πρὸς τὸ ζατρίκιον· λέγεται δι τὴν παιδιὰν

έφευρεν ὁ Παλαιμήδης κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του. Εἰς τὸν Παλαιμήδην, υἱὸν τοῦ Ναυπλίου, ἀπεδίδοντο καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐφευρέσεις. **Ποσειδᾶν** καὶ (**Ποτ(ε)ιδᾶν**)· δωρικὰ = ὁ Ποσειδῶν. **παῖς Ποσειδᾶνος** = ὁ Ναύπλιος. **Διομήδης**· υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλεὺς τοῦ Ἀργους. **κεχαρημένος** = διασκεδάζων. **ἡδοναῖς δίσκου** = μὲ τὸν δίσκον. **παρά**· ἐπίρρημα = πλησίον. **Μηριόνης**· θεράπων του. βασιλέως τῆς Κρήτης Ἰδομενέως, ὁ ὄποιος λέγεται **"Ἀρεος δέζος** = βλαστάρι τοῦ Ἀρεώς, κατὰ μεταφοράν. **θαῦμα βροτοῖσι** = προκαλῶν ὅλων τὸν θαυμασμόν. **τὸν Λαέρτα τόκον** = τὸ παιδὶ τοῦ Λαέρτου, τὸν ὘δυσσέα. **νησίᾳ δρη** = δρεινὴ νῆσος· ἡ Ἰθάκη εἶναι πετρώδης καὶ δρεινή, ἔχουσα τὸ δρος Νήριτον. **Νιρεύς**· ἐκ Σύμης τῆς Δωδεκανήσου, ὁ κάλλιστος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, ἄγων μόνον τρεῖς ναῦς· οἱ ἥρωες Διομήδης, Μηριόνης, Ὀδυσσεὺς καὶ Νιρεύς βάλλουσι τὸν δίσκον.

'Επωδὸς (206 - 230)

εἰδον... **Ἀχιλῆα.** λαιψηροδρόμος = ποδώκης. **ἰσάνεμος** = τρέχων ὡς ἄνεμος· ἐπίθετον διορίζον τὸ λαιψηροδρόμον **'Ἀχιλῆα.** ποδοῖν· δοτ. τῆς ἀναφορᾶς· δρά τὰ ὄμηρικὰ **ποδώκης**, πόδας ὡκύς, ποδάρκης καὶ παράβαλε τὰ ὄμηρικὰ ἐπίσης ποδήνεμος ὡκέα **Ἴρις**, τῷ ἀμα τνοιῆσι πετέσθην. **ἐκπονῶ** = ἐκπαιδεύω. **Χείρων**· ὁ δικαιότατος τῶν Κενταύρων, περιώνυμος παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως. αιγιαλοῖσι παρά τε κροκάλαις· ἐν διὰ δυοῖν = εἰς τὰ καλίκια τῆς θαλάσσης. δρόμον ἔχω σὺν δπλοις = τρέχω ἔνοπλος. **πονῶ** ἄμιλλαν **ποδοῖν** (δοτ. δργαν.) = ἄμιλλῶμαι πεζός. **τέτρωρον** = τέθριππον ἄρμα, οὗ ἐπέβαινεν ὁ διφρηλάτης Εὔμηλος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδμήτου καὶ τῆς Ἀλκηστίδος, ὁ ἔγγονος τοῦ Φέρητος (Φερητιάδης). **ἔλισσων** = ἔλισσόμενος = στριφογυρίζων ἐπάνω κάτω περὶ τὰ τέρματα. **ἔβοᾶτο** = ἔβόα = ἐφώναζε δυνατὰ (ἐρεθίζων τοὺς ἵππους). **ῷ** = οὖ (Εύμήλου). **ἰδόμαν** = εἰδον, ἐξ οὗ ἡ μετοχὴ **θεινομένους**. **χρυσοδαίδαλοι στομίοις πῶλοι** = στολισμένοι μὲ χρυσοῦς χαλινούς ἵπποι. **κέντρον** = ῥάβδος μὲ αιγαλήν δέξειν, δι' ἡς κεντοῦν τοὺς ἵππους. **θεινομαι κέντρῳ** = μαστιγοῦμαι. **μέσοι ζύγιοι**· ἵπποι οἱ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἐν μέσῳ ἔζευγμένοι ἐκατέρωθεν τοῦ ὕμου (τημωνίου). **βαλιοὺς λευκοστίκτῳ τριχῇ** = παρδαλοὺς ἀπὸ λευκὰ στίγματα τοῦ τριχώματος. **σειροφόροι**· λέγονται καὶ **σειραφόροι** καὶ **σειραῖοι** = οἱ δύο ἄκροι

ἴπποι τοῦ τεθρίππου, διὰ σειρῶν (σχοινίων) προσδεδεμένοι εἰς τὸ ἄρμα. Τούτων ὁ μὲν ἀριστερὸς σειραῖς ἔδει νὰ διαγράψῃ περὶ τὴν νύσσαν ἡ τὸν καμπτῆρα τοῦ ἵπποδρόμου βραχὺ τόξον, ὁ δ' ἔτερος ἄκρος δεξιὸς νὰ διαγράψῃ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ μέγιστον τόξον, διὸ καὶ ὅνομάζονται ἀντήρεις, ἦτοι ἀντίθετοι, ἀναπτύσσοντες ἑκάτερος ταχύτητα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸν ἔτερον. **καμπαῖσι**· τοπ. = κατὰ τὰς στροφὰς (περὶ τὸ τέρμα καὶ τὴν ἀφετηρίαν τοῦ ἵπποδρόμου). **πυρρόθριξ** = κοκκινοτρίχης. **ποικιλοδέρμων** = παρδαλός· τὰ δύο ἐπίθετα κατηγορούμενα. **μονόχαλα σφυρά** = ἀστράγαλοι μόνοπλοι **μονόχαλος** = **μονόχηλος**, ὁ ἔχων μίαν χηλήν, ἔνα νύχι· **μονόχαλα σφυρά** εἶναι κατὰ τὸ μώνυχες ἴπποι. **οἰς** = τούτοις λοιπόν. **παρεπάλλετο** = παρέτρεχε πάλλων τὰ ὅπλα ὁ Πηλεύδης Ἀχιλλεύς. **ἀντυξ** θ., τὸ μέτωπον τοῦ δίφρου τοῦ ἄρματος. **συριγξ**: θ., τὸ χωνὶ τοῦ τροχοῦ, ὃπου ἐλέσφεται τὸ ἄκρον τοῦ ἄξονος. Ἡ περιγραφὴ τῆς ἀμίλλης καὶ τῶν ἴππων γραφικωτάτη, ἰδίᾳ τά: **ἔβοᾶτο** καὶ **παρεπάλλετο**, περιγράφεται δὲ διεξοδικώτερον καὶ ἔξαρτεται ὁ ἥρως Ἀχιλλεύς, διότι οὗτος θὰ παιίζῃ σπουδαῖον ῥόλον εἰς τὴν τραγῳδίαν. Διὰ λεπτομερείας περὶ τῶν ἵπποδρομικῶν ἀγώνων συμβουλεύθητι τὴν Σοφ. Ἡλέκτραν στίχ. 701 κ.έξ.

Στροφὴ β' (231 - 241)

ἔρχομαι εἰς ἀριθμὸν ναῶν = μετρῶ τὰ πλοῖα. **ἀθέσφατος** (ἀ[στερ.] - θέσφατος, θεὸς - φημὶ) = ἀπερίγραπτος. **καὶ εἰς θέαν ἀθέσφατον** (ἥθθον) = καὶ ἀπήλαυσα ἀπερίγραπτον θέαμα. **ώς** = ἵνα. **πλήσαιμι**· ἀόρ. τοῦ πίμπλημι = πληρῶ, ἰκανοποιῶ. **ὅψις γυναικείος δύμάτων** = γυναικεία φιλοπεριέργεια. **ἄδονάν** = ἡδονήν κατὰ παράθεσιν διορισμός. **μείλινον** = γλυκεῖαν ὡς μέλι. **ἥν ἔχων** = εἰχε. **πλάτας**· **περιληπτικὸν** = τῆς πλάτης = τοῦ στόλου. **ὁ Μυρμιδῶν** "Αρης Φθιώτας (-ης)" = αἱ μάχιμοι δυνάμεις τῶν Μυρμιδόνων τῆς Φθίας. **θουρίαις**· ἀντὶ **θοαῖς** = μὲ ταχύπλοα πλοῖα. Τὸ ἐπίθετον εἶναι κοσμητικὸν ἀνδρῶν, διὸ καὶ αἱ νῆσες ἐδῶ προσωποποιοῦνται. Ὁ Εύριπιδης ἀναγρονιστικῶς καλεῖ τὰ πλοῖα ταχύπλοα, ὅπως ἥσαν εἰς τοὺς χρόνους του· τὰ πλοῖα ἥσαν μόνον μεταφορικά, ὅχι καὶ πολεμικά. **Νηρῆδες** δὲ **θεαὶ χρυσέαις εἰκόσι κατ' ἄκρα ἔστασαν** = Νηρηίδες δὲ θεαὶ μὲ τὰ χρυσᾶ ἀγάλματά των εἰς τὰ προεξέχοντα ἄκρα τῆς πρύμνης ἥσαν στημέναι. **Νηρηίδες**· αἱ πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ θυλλασσίου θεοῦ Νηρέως τούτων

μία ήτο καὶ ἡ Θέτις. σῆμα = ὡς διακριτικὸν γνώρισμα. πρύμναις· τοπικὴ πτῶσις.

Αντιστρ. β' (242 - 252)

'Αργείων δὲ νᾶες ἔστασαν ἴσηρετμοι = 'Αργείων δὲ νῆες ἔχουσαι κάπας ἵσας ἐστέκοντο. πέλας ταῖσδε = πλησίον τούτων ἐδῶ τῶν πλοίων, δηλ. τοῦ Ἀχιλλέως. ὅν = τούτων. στρατηλάτας (-ης) ἦν ὁ παῖς Μηκιστέως, δὲν (Μηκιστέα) τρέφει = ἀνέθρεψεν· ὁ Μηκιστεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Ταλαοῦ, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργους Ἀδράστου, πατήρ τοῦ Εύρυαλου, ἑταίρου τοῦ Διομήδους. Καπανεύς· 'Αργεῖος ἥρως, εἰς τῶν ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας. Σθένελος· υἱὸς τοῦ Καπανέως, θεράπων τοῦ Διομήδους. Ατθίδος (γῆς) = ἐκ τῆς Ἀττικῆς δὲ ὁ Θησέως παῖς = ὁ Δημοφῶν. Καθ' Ὁμηρον ἐν B 552 τῶν Ἀθηναίων ἡγεῖτο ὁ Μενεσθεύς ἄγων 50 ναῦς. Ταύτας αὐξάνει εἰς 60 ὁ Εύριπίδης κολακεύων τοὺς Ἀθηναίους. ἔξης = ἔχόμενος, συγκρατητὰ μὲ τὰ πλοῖα τῶν Ἀργείων. ναυλοχῶ = ἔχω ἀγκυροβολήσει. θεάν Παλλάδα ἐν μωνύχοις ἔχων πτερωτοῖσιν ἄρμασιν = ἔχων τὴν Παλλάδα ἐπιβαίνουσαν ἄρματος μονόπλων πτερωτῶν ἵππων. μώνυχος = ὁ ἔχων μίαν ὄπλην· τὸ μωνύχοις πρὸς τὸ ἄρμασι ἀντὶ νὰ φέρεται πρὸς τοὺς ἵππους τοῦ ἄρματος. θετὸς = τοποθετημένος, στημένος. φάσμα = σῆμα. εὔσημον = εὐδιάκριτον. ναυβάτης = ὁ τῆς νεώς ἐπιβάτης.

Στροφὴ γ' (253 - 264)

Βοιωτῶν ὄπλισμα = αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῶν Βοιωτῶν. εἰδόμαν (-ην) = εἶδον. ποντίας νῆας = ναῦς δι' ὑπερπόντια ταξίδια προωρισμένας. σημείοισι = σήμασι. Κάδμος ἦν (σῆμα). εἶχον σῆμα τὸν Κάδμον, τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Φοικίκης Ἀγήνορας, τὸν κτίστην τῆς Καδμείας, ἀκροπόλεως τῶν κτισθεισῶν ἔπειτα Θηβῶν. Φονεύσας οὗτος δράκοντα ἐν Θήβαις ἔσπειρε τοὺς δρόντας τοῦ δράκοντος καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνεδύθησαν ἐκ τῆς γῆς ἄνδρες ἔνοπλοι, ἐξ ὧν ἐπέζησαν πέντε, γενάρχαι τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκῶν τῶν Θηβῶν. Τούτων τὰ μέλη διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν ἐλέγοντο δρακοντογενεῖς ἢ σπαρτοί. κόρυμβα· κόρυμβος ἀρσ., εἰς τὸν πληθ. οἱ κόρυμβοι καὶ τὰ κόρυμβα = τὸ προεξέχον καμπύλον ἀκρον τῆς πρύμνης. δρχε = ἡρχε ναίου στρατοῦ = τοῦ στόλου. Λήιτος· ὁ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν γηγενῆς (ἀπὸ τοὺς δράκοντα-Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γενεῖς) ὄν. Οἱ ἐκπεσόντες στίχοι μετὰ τὸν 260 περιέγραφον τὰς δυνάμεις τῶν Φωκέων καὶ τοὺς ἀρχηγούς, ἥν ἄγων = ἥγε. **Οἰλέως τόκος** = δὲ Αἴας. **Ἴσας τοῖσδε**· κατὰ βραχυλογίαν ὅντι : Ἰσας ταῖς τῶνδε (τῶν Φωκέων). **Θρονιάς πόλις** = τὸ Θρόνιον, πρωτεύουσα τῶν Ἐπικνημίδιων Λοκρῶν παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον.

'Αντιστρ. γ (265 - 276)

ἐκ Μυκήνας τᾶς Κυκλωπίας = ἀπὸ τὰς Μυκήνας τὰς ἔχούσας τὰ Κυκλώπεια τείχη **Μυκήνη** (-αι). ἔπειμπε = ἔστελλε (178), ἥγεν, ἐκινητοποίει. **ναυβάτας** = ἐπιβαίνοντας τῶν νεῶν = ἐπιβάτας. **ἡθροϊσμένους** = ἡθροισμένους. **σύν** = συγχρόνως. ἥν ταγδός = ἥν στρατηγός. **σύν ταγδός** = συστράτηγος μὲν αὐτόν, ὁ "Ἀδραστος. τᾶς φυγούσας μέλαθρα . . . ως λάβοι· ἡ σειρά : ως (ἵνα) λάβοι 'Ελλὰς πρᾶξιν (= ἐκδίκησιν) τᾶς φυγούσας (τῆς φυγούσης γεν. αἰτίας) μέλαθρα (= οἰκον) χάριν βαρβάρων γάμων (= γάμων μετὰ βαρβάρων) · ὁ πληθ. διὰ τὴν γενίκευσιν. Πολλάκις εἰς τὴν τραγῳδίαν τονίζεται ὅτι ἡ ἀρπαγὴ τῆς 'Ελένης ἢτοῦ ὅβριες δι' ὅλην τὴν 'Ελλάδα. **Νέστωρ Γερήνιος**· ἐκ τῆς Γεργυίας, πόλεως ἐν Μεσσηνίᾳ, ὃπου ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη. **κατειδόμαν** (-ην) = κατεῖδον. **πρύμνας** (= πρύμνης) **σῆμα ταυρόπουν** · οὐδ. ἐπίθετον προσδιορίζον τὸ σῆμα. δρᾶν · ἀπαρέμφ. τοῦ κατά τι εἰς τὸ ταυρόπουν = κατὰ τὴν μορφήν. τὸν πάροικον **Ἀλφε(ι)ὸν** = τὸν γείτονα 'Αλφειόν. Οὗτος ἀπετέλει τὰ βόρεια ὅρια τοῦ κράτους τῆς Πύλου. Οἱ ποταμοὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων παρίσταντο ταυρόμορφοι καὶ διὰ τοὺς ἔλιγμούς των, οἱ ὅποιοι ἐκαλοῦντο κέρατα, καὶ διὰ τοὺς μυκηθμούς.

Στροφὴ δ' (277 - 288)

δωδεκάστολοι νᾶες = στόλος δώδεκα νεῶν. **Αινιάνες**· ἀρχαιότατον 'Ελληνικὸν φύλον κατοικοῦν κατὰ τὸν "Ομηρον τὴν παρὰ τὴν Δωδώνην χώραν, ἐγκατασταθὲν κατόπιν εἰς τὰ νότια τῆς Θεσσαλίας, ὅπόθεν ἔξεδιώχθη ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν. **τῶν δ'** αὖ πέλας δυνάστορες (= κυριαρχοι) **"Ηλιδος** (ἥσαν). **πᾶς λεώς** = δῆλος ὁ κόσμος. **λευκήρετμος** **"Αρης** = ναυτικαὶ δυνάμεις ἀπὸ λευκὰ πλοῖα. **Τάφιος** = ὁ ἐκ Τάφου. **'Η Τάφος** ἢτο ἡ μεγίστη τῶν Ἐχινάδων νήσων τῶν κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ 'Αχελώου καὶ μία τῶν Ταφίων νήσων τῶν μεταξὺ

Λευκάδος καὶ Ἀκαρνανίας. Οἱ κάτοικοι τῆς ἀναφέρονται ὡς ληστρικῶτας· λόχευμα = τέκνον· καταχρηστικῶς· κυρίως λέγεται περὶ μητρὸς (λοχεύω). Ἐχινάδες· σύμπλεγμα ἀπὸ ἐννέα μικρὰς νησῖδας εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος κοντά εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀγελέφου (Ἀσπροποτάμου). Αἱ νῆσοι λέγονται ναυβάταις ἀπρόσφοροι = ἀπροσπέλαστοι εἰς τοὺς ναύτας, κοιν. κακοζύγωτα νησιά.

Ἀντιστρ. δ' (289 - 302)

ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος = ὁ γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Σαλαμῖνι, τὸ γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Σαλαμῖνος. ξυνᾶγε = συνῆγε, συνέδεε. λαιός (laevus) = ἀριστερός. τῶν = ὃν· ἀναφέρεται εἰς τὸ δεξιὸν κέρας· ὁ πληθ. κεῖται, διότι τὸ κέρας εἶναι περιληπτικόν· ἡ γενικὴ τῶν = ὃν ἐκ τοῦ ἀσσον = πλησίον (ἄγχι, ἄγχιστα). ὥρμει = εἶχεν ἀγκυροβολήσει. πλάταισιν ἐσχάταισι = πρὸς τὰ τελευταῖα πλοῖα τοῦ δεξιοῦ. Οἱ Αἴας ἐσχημάτιζε σύνδεσμον τοῦ ἀριστεροῦ του κέρατος πρὸς τὰ τελευταῖα τοῦ δεξιοῦ μὲν δώδεκα εὐστροφώτατα πλοῖα. ὡς = οὕτως. ἄιον = ἤκουσα (πρβλ. 301). εἰδόμαν (-ην) = εἶδον. ς· ἀναφέρεται εἰς τὸν ναυβάταν λεών = πρὸς τοῦτον λοιπόν. εἴ τις προσαρμόσει = ἐάν τις φέρῃ εἰς ἐπαφήν. βᾶρις - ιδος· θηλ., Αἴγυπτιακὴ λέξις = βαρβαρικὸν πλοῖον. νόστον οὐκ ἀποίσεται κλπ = δὲν θὰ κερδίσῃ ἐπάνοδον, ἢτοι δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ γυρίσῃ πίσω. οἰον· ἐπίρρ. = δητὶ τοιοῦτον. νάιον πόρευμα· συνεχδοχὴ = στόλος. ἐνθάδε = ἐδῶ, μὲ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις ποὺ εἶδον ἐδῶ. τὰ δὲ = ἀφ' ἐτέρου δέ. κατ' οἴκους κλύνουσα = κατ' οἴκον πληροφορηθεῖσα, μέσα εἰς τὰς κατοικίας μας. μνήμην σώζομαι = διατηρῶ τὴν μνήμην. σύγκλητος = ὁ πανταχόθεν προσκληθεὶς εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὁ συγκεντρωμένος. Η ἔννοια: σύμφωνα μὲ τὴν προσωπικὴν ἀντίληψιν ποὺ εἶχα ἀπὸ τὸν ἐδῶ στόλον καὶ κατὰ τὰς πληροφορίας ποὺ ἔλαβα κατ' οἴκον καὶ τὰς ὅποιας συγκρατῶ εἰς τὴν μνήμην περὶ τοῦ συγκεντρωμένου στρατοῦ, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ σωθῇ δετις μὲ τὸν βαρβαρικὸν στόλον συγκρουσθῇ πρὸς τὸν Ἑλληνικόν.

Ἡ γλῶσσα τῆς Παρόδου εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Προλόγου μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐδῶ εὑρίσκονται ἐγκατεσπαρμένοι καὶ δωρικοί τινες τύποι: ἐμὰν (168), τὰς κλεινᾶς Ἀρεθούσας (170),

κατειδόμαν (171), ἀμέτεροι (176), οἵτινες δίδοντι εἰς τὴν γλῶσσαν χρῶμα δωρικῆς διαλέκτου, ἵτις ἡτο πανελληνίως ἀνεγνωρισμένη γλῶσσα τῆς χρωικῆς ποιήσεως.

Αἱ πάροδοι, ὅποις καθόλου τὰ χρωικά, εἶναι ἄσματα λυρικά. Ἐδῶ ἡ Πάροδος εἶναι ἐπική, τῆς ἐπισκοπήσεως καὶ περιγραφῆς τοῦ στρατοπέδου οὕσης ὅλης ἐπικῆς. Εἶναι ξηρὰ ἀπομίμησις τῆς Τειχοσκοπίας (Ὁμ. Γ 121 - 243) καὶ τῆς Βοιωτείας ἡ Καταλόγον τονεῶν (Ὁμ. Β' 494 κ. ἔ.), μόνον κόσμον ἔχοντα τὸν κόσμον τῶν κορύμβων καὶ τῶν ἀφλάστων. Εἰς τὸ τέλος μετὰ τὴν ἐπωδὸν (στροφὴν) προστίθενται τρία στροφικά ζεύγη, ἐνῷ τὰ ἄσματα κατακλείονται διὰ τῆς ἐπωδοῦ, εἰς ἣν καὶ τελειώνονται. Συναισθίματα δὲ ἡ Πάροδος αὕτη δὲν ἔκφραζει μόνον ἀσθενῆ τινα θαυμασμὸν καὶ αἰδημοσύνην βλέπομεν. Ἡ δὲ ἀγκιστρωσίς της ποδὸς τὴν ποᾶξιν εἶναι ἀσθενής καὶ χαλαρὰ (ἡ γνωνακεία περιέργεια). Ἀφ' οὐδὲ ὁ Χορὸς ἔψαλε τὴν Πάροδον, ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν πάροδον παρέρχονται δὲ Μενέλαος καὶ δὲ Πρεσβύτης διαπληκτικούμενοι. Τί συμβαίνει θὰ ἴδωμεν εὐθὺς ἀμέσως.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (303 - 542)

α') 303 - 334

Μενέλαες· εὐθὺς ἔξι ἀρχῆς τὸ δνομα γάριν τῶν θεατῶν. **χρεών** (ἦν) = χρῆν. **ἀπελθε** = φύγε ἀπ' ἐδῶ. **λιαν πιστός**· τοῦτο ὑπενθυμίζει τὸν αὐτοχαρακτηρισμόν, ὃν ἔκαμεν ὁ πρεσβύτης (45): τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. **τούνειδος** = τὸ δνειδος. **ἔξονειδίζω** = ἔκστομίζω ὅμοιαν, **καλὸν**· κατηγορούμενον· καλὸν τὸ δνειδος· εἶναι δεῦμαρον εἰρωνικόν. **κλαίοις ἀν** = θὰ χύσῃς δάκρυα. εἰ πράσσοις, δὲ μὴ πράσσειν **σε δεῖ**· ὁ πρεσβύτης ἔχει πιάσει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀρνεῖται νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Μενέλαον. **λύω δέλτον** = παραβιάζω τὴν σφραγίδα, ἀνοίγω τὴν ἐπιστολήν. **οὐδέ γέ σε φέρειν** (χρῆν) = ναί, δὲλλα καὶ σὺ δὲν ἔπρεπε... Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολήν, ἢν γαραχτηρίζει μὲ τὴν λέξιν **κακά**, διότι ἔματαιώνε τὴν ἐκστρατείαν καὶ τὴν ἴκανοπόλησιν τῆς Ἑλλάδος. **"Ελλησιν· ἀναχρονισμός. ἀμιλλῶ· β' ἐν. προστακτ. τοῦ ἀμιλλῶμαι· ἀλλοις ἀμιλλῶ ταῦτα = σ' αὐτὰ τὰ λογοπαίγνια νὰ τὰ παραδείχνης μὲ ἀλλους** (δηλ. τὸν Ἀγαμ.). **"Γπαινιγμὸς τοῦ Εὑριπίδου κατ' ἀναχρονισμὸν εἰς τὴν ἐριστικὴν τῶν σοφιστῶν, ἡς δείγματα, ἡσαν αἱ σοφιστικαὶ διαλέξεις, ἀντιλογίαι,**

ἀγῶν ἡ ἀμιλλα λόγων. οὐκ ἀν μεθείμην· ἐννόησον ἐκ τοῦ τῆνδε ἐν τῷ προηγουμένῳ στίχῳ τὸ τῆσδε = δὲν θὰ τὴν ἀφήσω. **σκῆπτρον**· τὸ σκῆπτρον ἔχρησιμοπόλου οἱ βασιλεῖς καὶ ὡς βακτηρίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκτύπουν τοὺς ἀκοσμοῦντας. **τάχα** = ταχέως. **ἄρα**· διὰ τὸ μέτρον ἀντὶ τοῦ **ἄρα** = τότε λοιπόν. **σὸν καθαιμάξω κάρα** = θὰ σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι. **τοι** = ὡς γνωστόν. **δεσποτῶν ὑπερ** = ὑπὲρ τῶν δεσποτῶν. **μέθεις**· ἐνν. τὴν δέλτον. **μακροὺς δοῦλος ὣν λέγεις λόγους**· ὁ πρεσβύτης δὲν πολυλογεῖ, ἀλλ' ὁ Μεν., ἐπειδὴ ἀξιοῦ ἀπὸ τὸν δοῦλον ἀδιαμαρτύρητον ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγάς του, πᾶσαν διαμαρτυρίαν τοῦ πρεσβύτου θεωρεῖ ὡς ἀνυπόφορον καὶ αὐθάδη πολυλογίαν. **ῷ δέσποτ'**, **ἀδικούμεσθα**· ὁ Ἀγ. ἀκούσας ἀπὸ τὴν σκηνὴν τὸν θόρυβον παρέρχεται εἰς τὴν δρυχήστραν καὶ ὁ πρεσβ., μόλις βλέπει τὸν κύριόν του, λέγει **ἀδικούμεσθα**, ἐγὼ δηλ. καὶ σ. οὐδὲν τῇ δικῇ χρῆσθαι θέλει = καθόλου δὲν θέλει νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν τοῦ δικαίου. **ἔξαρπτάσας — ἐκ χερῶν ἐμῶν — βίᾳ**· ἡ πλουσία ἔκφρασις τονίζει τὴν βιασιοπραγίαν τοῦ Μεν.. **ὅρα καὶ σάς** (ἐπιστολὰς) — **ἐμῶν** (ἐκ χερῶν). **ἴα**· ἐπιφώνημα δηλοῦν καταπληγέν ἰσοδύναμον μὲ τὸ ἥμέτερον : μπᾶ. **ἐν πύλαισιν = ἔξω εἰς τὴν εἰσόδον.** **οὐμός,** **οὐχ δ τοῦδε μῆθός** (ἐστι) **κυριώτερος λέγειν** = ἐγὼ εἰμαι καὶ διχὶ αὐτὸς ὁ ἀρμοδιώτερος νὰ δミλῶ. **὾ Μενέλαος καὶ διότι εἶναι ἐλεύθερος καὶ ὡς βασιλεὺς καὶ ὡς ἀδελφὸς τοῦ ἀρχιστρατήγου, δικαιοῦται νὰ ὄμιλήσῃ πρὸ τοῦ δούλου, πρὸς τὸν ὁποῖον τὸ πρῶτον φαίνεται ὅτι ἀπετάθη ὁ Ἀγ. (317). **οὐμός οὐχ δ τοῦδε· σχῆμα ἐκ παραλλήλου.** **τῷδε = τῷ πρεσβύτῃ.** **βίᾳ ἄγεις** (αὐτὸν) = βιαίως τὸν σύρεις. Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. ἔξηκολούθει νὰ σύρῃ βιαίως τὸν πρεσβύτην. **βλέψον εἰς ἡμᾶς· ὁ Ἀγ.** ἔχει ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον ἀπὸ φυσικὴν αἰσχύνην, διότι ἔχει ἐπ' αὐτοφώρῳ συλληφθῆ παλίμβουλος. **ἴν'** **ἀρχάς τῶν λόγων ταύτας λάβω· τὸ ταύτας καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀρχάς ἀντὶ τοῦτο,** δηλ. τὸ ζήτημα τῆς δέλτου = διὰ νὰ ἀρχίσω τὸν λόγον ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτό. **μῶν = μὴ οὖν = μήπως·** τίθεται εἰς ἐρώτησιν, εἰς ἣν ἀναμένεται ἀπάντησις ἀρνητική. **οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον = δὲν θὰ ἀνοίξω τοὺς ὄφθαλμούς.** **τρέσας·** μτχ. ἀσφ. τοῦ **τρέω = τρεμάξω** ἀπὸ φόβουν ὅρα τοὺς τρέσαντας. **γεγώς·** ἐνδοτ. μετοχὴ = ἀν καὶ ἐγεννήθην. **Ἄτρέως = ἀπὸ τὸν Ἄτρεα.** **τρέσας Ἄτρέως (ἀτρέστου)** λογοπαίγνιον. **τῆνδε·** προβάλλων δεικνύει αὐτὴν (τὴν ἐπιστολήν), ἥτις λέγεται κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτις = ἔξυπηρετοῦσα, ἤργανον κακογήθεστάτου περιεχομένου. **ἢ γάρ = ἀλήθεια λοιπόν.** **Δ μὴ** **Ψηφιοποιήθηκε** από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

καιρός (ἔστι) = ὅσα δὲν εἶναι: ὥρα, δὲν συμφέρει, δὲν πρέπει. **ἀνίημι** σήμαντρα = χαλαρώνω τὴν σφραγῖδα, λύω, καταστρέψω. γε = να! **ἀνοίξας** (αὐτὴν) (οἰδα) (τὸ) κακά, ἡ σὺ εἰργάσω λάθρᾳ. ὥστε σ' ἀλγῦναι = ὥστε νὰ σὲ λυπήσω, νὰ σὲ φαρμακώσω (μὲ αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς ἐπιστολῆς): ἡ φράσις ἀνήκει εἰς τὸ ἀνοίξας. ποῦ = πῶς. κᾶλασθες = καὶ ἔλαβες· ὁ καὶ εἰς ἐρωτήσεις προσδίδει τόνον. νιν = αὐτὴν τὴν δέλτον. ὡς θεοί· ἀναφώνησις, εἰς ἣν ἐπιφέρεται ἡ γενικὴ σῆσις ἀναισχύντου φρενός, ἦτις εἶναι γενικὴ τῆς αἰτίας, ὡς ἐὰν ἀντὶ τοῦ ὡς θεοί ἔκειτο τὸ ἐπιφωνήμα φεῦ, οἷμοι. σὴν παῖδα· πρόληψις ἀντί: εἰ σὴ παῖς ἀπ' "Αργους στράτευμ' ἀφίξεται. τάμ' = τὰ ἐμά = τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μου. φυλάσσω = προφυλάσσω. τόδε οὐκ (ἔστιν) ἀναισχύντου ; = αὐτὸ ἐδῶ, αὐτῇ ἐδῶ ἡ πρᾶξις σου δὲν εἶναι γνώρισμα διακριτικὸν τοῦ ἀναισχύντου ; Λί ἐρωτήσεις καὶ τὸ ἀσύνδετον ἀπὸ τὸ πάθος. τὸ βούλεσθαι = ἡ βούλησις. κνίζω = γαργαλίζω, βάζω σὲ πειρασμό. οὐχὶ δεινά ; ἐνν. ἔστι τάδε ; οἰκῶ οἰκον = διευθύνω οἰκογένειαν. οὐκ ἔάσομαι ; = δὲν θὰ ἀφεθῶ ἐλεύθερος ; (οὐ) = οὐκ ἔάσει = δὲν θὰ ἀφεθῆται ἐλεύθερος. φρονεῖς γάρ πλάγια = διότι πονηρεύεσαι. τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ δ' αὐτίκα· ἀναφορὰ = ὡς πρὸς ἄλλα μὲν τώρα, ὡς πρὸς ἄλλα δὲ πρὸ πολλοῦ, ὡς πρὸς ἄλλα δὲ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν: ἡ ὅλη φράσις: παντοῦ καὶ πάντοτε: ἡ τριπλῆ ἐπαναδίπλωσις σκοπεῖ νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ νὰ μεγεθύνῃ τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀδελφοῦ. εὖ κεκόμψευσαι = τὰ ἔχεις εἰπεῖ κομψά, χαριτωμένα. "Παινιγμὸς εἰς τὴν ἀνωτέρω λεχθεῖσαν σοφιστικὴν ἐπαδίπλωσιν, σοφὴ γλῶσσα πονηρῶν (ἔστιν) ἐπίφθονον (χρῆμα) = ἡ σπουδασμένη τὸ πονηρῶν προκαλεῖ τὸν φθόνον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων εἰρῶν. : τὴν σιγαίνεται ὡς κόσμος. νοῦς δ μὴ βέβαιος = νοῦς ποὺ δὲν ἐμμένει εἰς τὰς σκέψεις του, δ παλίμβουλος, αὐτὸς ποὺ γυρίζει σὰν ἀνεμόμυλος. ἀδικόν (ἔστι) κτῆμα = γεννᾷ ἀδικίας, ζημίας. οὐ σαφές = οὐχὶ ἀξιόπιστον.

β') 335 - 357

ἔξελέγχω = ἀποκαλύπτω, ξεσκεπάζω. δργῆς ὑπο = ἀπὸ θυμόν. ἀποτρέπομαι τάληθες = ἀποστρέφομαι τὴν ἀλήθειαν. κατατείνω λίαν = τεντώνω πολὺ τὸ σχοινί, γίνομαι πολὺ ἐπιθετικός: ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ σχοινία ἡ ἀπὸ τοὺς χαλινούς οἱ στίχοι 335 καὶ 336 ἀποτελοῦν

τὸ προσοίμιον τοῦ λόγου τοῦ Μενελάου. οἰσθα ὡς ταπεινὸς ἥσθα = γνωρίζεις πόσον ἐτανειποῦσο. δτε ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαις = ὅτε ἐπεδίωκες πάσῃ δυνάμει νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ἀρχιστρατηγίαν μεταξὺ τῶν Δαναῶν· ἡ δοτ. Δαναΐδαις εἰς τὸ ἄρχειν κατὰ τὸ Ὁμ. ἀνάσσειν Δαναοῖς. προσθιγγάνω πάσης δεξιᾶς (χειρὸς) = χαιρετίζω δλους διὰ χειραψίας. τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων· αἱ μετοχαὶ τροπικαὶ = κατὰ τὰ φαινόμενα μὲν μὴ ἐπιδιώκων, κατὰ βάθος δ' ὅμως θέλων. χρήζων—βούλεσθαι—θέλων· σημείωσον τὴν ποικιλίαν ἐν τῇ ἀναφορᾷ. Θύρας τῆς οἰκίας σου, δηλ. ἀκλήστους = ἀνοικτὰς μέρα νύχτα. τῷ θέλοντι (ἰδεῖν σε) = εἰς τὸν θέλοντα νὰ σὲ ἰδῃ. τῶν δημοτῶν = τῶν πολιτῶν. δίδωμι πρόσρησιν πᾶσι = χαιρετίζω δλους. ἔξῆς = κατὰ σειράν, τὸν ἔνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. ὠνυφμαὶ τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου = ἀγοράζω τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοδοξίας μου, τὸ ὅποιον ἔχει ἐκτεθῆ εἰς τὸ μέσον (εἰς τὴν ἀγορὰν) καὶ ἡτο προσιτὸν εἰς δλους. τοῖς τρόποις = μὲ αὐτοὺς τοὺς δημοκοπικοὺς τρόπους. καὶ τα = καὶ εἰτα. κατέχω ἄρχας = παιρνω τὸ ἀξιωμα. μεταβάλλω ἄλλους τρόπους· πρόληψις = ἀλλάσσω τοὺς τρόπους καὶ παιρνώ ἄλλους = ἀλλάζω πολιτικήν. οὐκέτι ἥσθα τοῖς φίλοισι τοῖς πρὶν φίλοις (τοιοῦτος). ὡς πρόσθεν (γενόμενος) δυσπρόσιτος (= ἀπροσπέλαστος) ἔσω τε καλήθρων σπάνιος (= καὶ σπανίως δεχόμενος ἐντὸς τῆς οἰκίας σου). δ· ἀγαθὸς = δὲ εὐγενής. πράσσω μεγάλα = ἔχω μεγάλας βλέψεις. μεθίστημι = μεταβάλλω.. βέβαιος = σταθερός. καὶ μάλιστα βέβαιον τότε, ἦνίκα (=ὅτε) μάλιστα δυνατός ἔστιν ὡφελεῖν εὔτυχῶν (= διότι εὔτυχεῖ, εὑρίσκεται εἰς τὴν ἔξουσίαν). βέβαιον μάλιστα — μάλιστα δυνατός· χιαστὸν καὶ ἐπαναδίπλωσις. Τὰς αὐτὰς ἄρχας εἶχε καὶ δ. Θεμιστοκλῆς λέγων: Μηδέποτε ἔγω εἰς τοῦτον καθίσαιμι τὸν θρόνον; ἐνῷ πλέον σύδεν ἔξουσιν οἱ φίλοι παρ' ἐμοὶ τῶν ἀλλοτρίων· ἐπῆλθόν σε = σὲ ἔθιξα. ταῦτα πρῶτα = εἰς αὐτὰ πρῶτα. Ινα = ὅπου. κακὸς = ἀξιοκατηγόρητος. αῦθις = ἔπειτα, μετὰ τὸ πρῶτα μέν. χώ (=καὶ δ). Πανελλήνων στρατὸς = μὲ τὸν ὅλον στρατὸν τῶν Ἑλλήνων. οὐδὲν ἥσθα = ἥσουν ἔνα τίποτα, ἔνα μηδενικό. ἐπλήσσομαι = τὸ χάνω. τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν = ἐκ τυχαίου τινὸς περιστατικοῦ. οὐρίας πομπῆς σπανίζων = διέτη ἐστερεῖτο τῆς συνοδείας οὐρίων ἀνέμων. Δαναΐδαι = οἱ ἡγεμόνες τῶν Δαναῶν. διήγγελον = ἔδιδον. διαταγάς (μὲ διαγγελεῖς) ἀφιέναι ναῦς = νὰ ἀφήσουν τὰς ναῦς ἐλευθέρας νὰ ἀποπλεύσουν. μὴ πονεῖν δὲ μάτην = νὰ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὴ ματαιοπονοῦν δέ. ὡς ἀνολβον εἰχεις ὅμμα σύγχυσιν τε = πόσον ήτο τὸ πρόσωπόν σου ἀξιοθήνητον καὶ πῶς τὰ εἰχεις χάσει. εἰ μὴ δορὸς ἐμπλήσεις τὸ Πριάμου πεδίον = διότι δὲν θὰ καταπλημμυροῦσες τὴν πεδιάδα τοῦ Πριάμου μὲ τὰς μαχίμους δυνάμεις. ἀρχων· μετοχὴ ἐνδοτική. δορός· περιληπτικὸν καὶ συνεχδοχή. παρακαλῶ τινα = ζητῶ τὴν συνδρομήν τινος. τί δράσω; ἀπορηματικὴ ὑποτακτική. τίν' ἀπορῶν εὕρω πόρον; ή σειρά: τίνα πόρον εὕρω ἀπορῶν; πόρος = διέξοδος. ἀπορῶν πόρον· δξύμωρον. ὥστε μὴ στερέντα... ἀπολέσαι καλὸν κλέος = ὥστε μὴ ἀπολέσαι καλὸν κλέος στερέντα (σὲ) ἀρχῆς· στερεῖς = στερηθείς.

γ') 358 - 369

ἐν ιεροῖς = ἐν ιεροσκοπίᾳ παρατηρῶν τὰ ιερὰ εἶπε· πρῶς τοῦτο φέρονται τὰ ἀπαρέμφατα θῦσαι καὶ ἔσεσθαι, ὃν τὸ α' εἶναι τελικόν, τὸ δὲ δεύτερον εἰδικόν. ἥσθεις φρένας — ἀσμενος — ὑπέστης — ἔκών — οὐ βίᾳ· διὰ τοῦ πλούτου τῆς ἐκφράσεως ἔξαριται τὸ αὐθόρμητον τοῦ Ἀγ. ἔκών οὐ βίᾳ· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. ὑφίσταμαι = ὑπισχνοῦμαι. πέμπεις = στέλλεις γράμματα. πρόφρασιν· προεξαγγελτικὴ παράθεσις = μὲ τὴν πρόφρασιν, δῆθεν, τάχα. ὡς γαμουμένην Ἀχιλλεῖ = διτὶ θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἀχιλλέα. ὑποστρέψας = πρύμναν ἀνακρούσας, ἀναθεωρήσας τὴν πρώτην. λέληψαι = εἰληψαι = ἔχεις συλληφθῆ. μεταβαλών ἄλλας γραιφάς = γράψας ἄλλα γράμματα. ὡς = διτὶ δῆλ. ὑποστρέψας — μεταβαλών· συνώνυμα πρὸς ἔξαρσιν τῆς παλιμβουλίας. οὗτος αὐτός... σέθεν· ή σειρά: οὗτος αἱθήρ, δις ἥκουσε σέθεν τάδε, ἐστὶν δ αὐτός = μάρτυς εἶναι ὁ αἱθήρ, ὁ ὅποιος, χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ, ἥκουσεν ἀπὸ σὲ τάδε = τὰς ὑποσχέσεις σου. τὰ πράγματα = ή πολιτική. μυρίοι δέ τοι... πρὸς τὰ πράγματα = δὲν ἔχουν μετρήμο βεβαίως ἔκεινοι ποὺ ἔχουν πάθει τὸ ἵδιο (ποὺ καὶ σὺ ἔχεις πάθει) μὲ τὴν πολιτικήν. ἐκπονοῦσι = κοπιάζουν πολὺ (μὲ τὴν πολιτικήν). ἔξεχώρησαν = ἔκχωροῦσι = ἀποσύρονται ἀπὸ τὴν πολιτικήν. κακῶς = κακῶς ἔχοντες = εἰς κακὴν κατάστασιν. ὑπὸ γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου· ἀναγκαστικὸν αἴτιον = δι' ὕδικον κρίσιν τῶν πολιτῶν. ἔνδικως = δικαίως = ἀπὸ δικαίων κρίσιν. Ο Ἀριστείδης ἔξωστρακίσθη δι' ὕδικον κρίσιν, ἀλλὰ ἀνέκανοι πολιτικοὶ καὶ στρατηγοὶ ἐτιμωρήθησαν. ἀδύναται γεγῶτες = ἐπειδὴ ἔχουν δειχθῆ ἀνέκανοι.

διαφυλάττομαι πόλιν = προστατεύω τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος μου. αὐτοὶ = ἔξι ιδίας ὑπαιτιότητος, μὲ τὴν προσωπικήν των ἀξίαν. "Ισως ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸν Ἀλκιβιάδην.

δ') 370 - 387

'Ελλάδος τῆς ταλαιπώρου μάλιστα στένω = κλαίω πολὺ διὰ τὴν τύχην τῆς ταλαιπώρου 'Ελλάδος. ἥ· ἀναφ. αἰτιολ. = διότι αὗτη. Θέλουσα· ἐνδοτικὴ μετοχή. δρῶ τι κεδνὸν = κάμνω τι σοβαρόν. ἔξανήσει βαρβάρους καταγελῶντας (αὐτῆς) = θὰ ἀφήσῃ τοὺς βαρβάρους νὰ τὴν περιγέλοῦν = θὰ ἀνεγκθῇ τὰ περιπατήματα τῶν βαρβάρων. οἱ οὐδένες = οἱ οὐτιδανοί. "Ισως ὁ ποιητὴς εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς συγγρόνους προσπαθείας τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι χάριν δλίγου χρήματος προσεπάθουν νὰ προσεταιρισθοῦν τὸν μέγαν βασιλέα, ὅστις ὑπεβοήθει τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸν τῆς 'Ελλάδος χάριν τοῦ ιδίου συμφέροντος. διὰ σὲ καὶ τὴν σὴν κόρην· = ἔξι αἰτίας σου καὶ ἔξι αἰτίας τῆς κόρης σου, ἡ ὅποια καμμίαν ἀξίαν δὲν ἔχει· τὴν σὴν κόρην· περιφρονητικῶς εἶναι εἰρημένον. τίθεμαι προστάτην χθονὸς = ἐκλέγω ἄρχοντα τῆς πατρίδος μου. ἄρχων ὄπλων = στρατηγός. ἔκατι γένους = ἔνεκα τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς. ὡς = διότι. πᾶς ἀνὴρ ἄρχων πόλεως (εἴη ἄν), ἦν τύχη ἔχων σύνεσιν = ἀν μόνον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ σύνεσιν. προστάτης· ἀναχρονισμὸς ἀπὸ τοὺς δημοκρατίκους χρόνους. Προστάται τοῦ δῆμου ἐκαλοῦντο ὁ Κλεισθένης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Ξάνθιππος, ὁ Ἐφιάλτης, ὁ Περικλῆς χειραγωγοῦντες καὶ καθοδηγοῦντες τὸν δῆμον. νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν· πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην παραβλητέα ἡ σχετικὴ τοῦ Σωκράτους διδασκαλία εἰς τὰ Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα. κασίγνητοι = οἱ ἀδελφοί. λόγοι μάχαι τε· ἐν διὰ δυοῖν = λογομαχίαι. βούλομαι· ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ βούλομαι τοῦ στίχου 335, ἀρχὴν τοῦ λόγου τοῦ Μενελάου. κακῶς λέγω = κακὰ λόγια λέγω, κατηγορῶ. εῦ = ἀπὸ καλὴν διάθεσιν, πρὸς καλὸν σου· ὅρα τὸ δεξύμωρον κακῶς εὖ. λίαν ἄνω τὰ βλέφαρα ἄγω = ἔχω πολὺ ἐπηρμένας τὰς ὄφρους. πρὸς τάναιδες = μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ φθάσω εἰς ἀναλδειαν. σωφρονεστέρως = κάπως μετριοπαθῶς. χρηστὸς = εὔσυνείδητος. φιλῶ· μετ' ἀπαρεμφάτου = συνηθίζω. Διὰ τῶν στίχων τούτων προσιμιάζει τὸν λόγον του ὁ Ἀγ., διὰ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ· τοὺς

δύο λόγους τῶν ἀδελφῶν ἐριζόντων χωρίζει τὸ δίστιχον τοῦ Χοροῦ, τὸ διποίον διερμηνεύει τὴν διάθεσιν τοῦ θεατοῦ. δεινὰ φυσῶ = τρομερὰ ρουθουνίζω. αἰματηρὸν δῆμμα ἔχω = εἶναι κατακόκκινα τὰ μάτια μου. τοῦ κέχρησαι ; = τίνος ἔχεις, ἀνάγκην ; τί στερεῖσαι ; τί σοῦ λεῖπει ; χρηστὰ λέκτρα = σύζυγος τιμία. ὅν γάρ... ἡρχεις ἡ σειρά : ἡρχεις γάρ κακῶς ἔκεινων ἀ (= ὄν) ἐκτήσω = ἐδείχθης ἀδέξιος σύζυγος διὸ καὶ δὲν ἔμεινε πιστὴ ἡ πρώτη σύζυγος. δίκηνη δίδωμι = τιμωροῦμαι. σὰ κακά = τὰ ἑλαττώματά σου· ἡ γεν. τῆς αἰτίας. δοῦ μὴ σφαλεῖς = ὁ μὴ πταίσας τραγ. εἰρωνεία, διότι καὶ ἡ Κλ. ἐδείχθη ἀπιστος, συνάψασα σχέσεις μὲ τὸν Αἴγισθον. δάκνω τινδ = πειράζω. τὸ φιλότιμον = ἡ φιλοδοξία. ἀλλ' ἐν ἀγκάλαις... ἔχειν ; ἡ σειρά : ἀλλὰ χρήζεις ἐν ἀγκάλαις ἔχειν εὐπρεπῆ (εὔμορφην) γυναικα παρεῖς (= ἀφήσας κατὰ μέρος, παραβλέψας) τὸ λελογισμένον (= τὴν φρόνησιν, τὴν σύνεσιν) καὶ τὸ καλὸν (= τὰς ἡθικὰς ἀρετάς) ; δοῦς : κατηγορεῖς τὴν φιλοδοξίαν μου· διατὶ δὲν ψέγεις τὴν γυναικομανίαν σου ; ἥδοναι κακαὶ = ἥδοναι αἰσχραὶ πονηροῦ φωτὸς = φαύλου ἀνδρός (εἰσιν) ἡ γενικὴ εἶναι κατηγορούμενον.

ε') 388 - 413

γιγνώσκω οὐκ εὗ = λαμβάνω ἀπόφασιν δχι καλήν. μετατίθεμαι τι = μεταβάλλω· ἡ μεταφορὰ ἵσως ἐκ τῶν πεσσῶν· ἡ ἔννοια κατὰ τό : αἱ δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι. σὺ μᾶλλον = σὺ (μαίνῃ) μᾶλλον = σὺ τούναντίον (εἰσαι τρελλός). δοτις· αἰτίαν σημαίνει = διότι σύ. κακὸν λέχος = κακὴ σύζυγος. θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὗ = ἐπειδὴ δ θεὸς τὰ φέρνει δλα εύνοικά : τὴν κατάστασιν, ποὺ ἐδημιούργησες ἐξ ίδιας σου ὑπαιτιότητος, ἔστρεψαν οἱ θεοὶ ἐπὶ καλῷ, διότι, ἐνῷ ἡ ἀξίωσίς σου εἶναι μωρά, οἱ θεοὶ σοῦ δίδουν τὰ μέσα νὰ τὴν πραγματοποιήσῃς, ἐπειδὴ οἱ μωροὶ μνηστῆρες νομίζουν δτι εἶναι δεσμευμένοι ἀπὸ τὸν Τυνδάρειον ὄρκον. οἱ κακόφρονες φιλόγαμοι μνηστῆρες = οἱ μέροι καὶ διφασμένοι διὰ γάμον μνηστῆρες. ἡ δέ γ' ἐλπίς... σθένος· ἡ σειρά : ἡ δέ γ' ἐλπίς, οἷμαι μέν, θεός (ἐστι) καλέπεραξεν αὐτὸ (ἢ ἔλπις;) μᾶλλον ἡ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος· ἡ ἐλπίς, τὴν ὁποίαν ἔκαστος τῶν μνηστήρων εἶχεν δτι θὰ προτιμηθῇ αὐτός. οἷμαι μέν· κεῖται παρενθετικῶς = κατὰ τὴν γνώμην μου τούλάχιστον. καλέπεραξεν αὐτὸ = καὶ ἔξεπραξεν αὐτὸ = καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν δόσιν τοῦ

όρκου. τὸ σὸν σθένος = ή δύναμίς σου, τὰ ίδικά σου μέσα. οὓς λαβών στράτευε = τούτους λοιπὸν πᾶρε καὶ ἐμπρός. ἔτοιμοι δ' εἰσὶ μωρίᾳ φρενῶν = εἶναι δὲ πρόθυμοι (νὰ σὲ ἀκολουθήσουν) ἀπὸ ἡλιθύτητα. Εἶναι μωροὶ καὶ ἡλιθιοὶ καὶ νομίζουν ὅτι τοὺς ὑποχρεώνουν οἱ ὄρκοι τοῦ Τυνδάρεω. Οἱ θεοὶ ὅμως εἶναι συνετοὶ καὶ ἐμποδίζουν τὸν ἀπόπλουν. ἔχει συνιέναι = δύναται, εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ ἢν ημποροῦν νὰ ἔχουν ίσχὺν οἱ ὄρκοι οἱ κακῶς παγέντες = οἱ κακῶς συνομολογηθέντες καὶ κατηναγκασμένοι = καὶ οἱ διὰ τῆς βίας ἐπιβληθέντες ὄρκοι. τάμα· μετὰ πολλῆς ἐμφάσεως ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου· σκόπιμος ἡ χρῆσις τοῦ πληθ. τάμα τέκνα· ώς καὶ κατωτέρω : παῖδας οὓς ἔγεινάμην, ἵνα ἔξαρθῃ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος. τὸ σὸν μὲν εὖ ἔσται παρὰ δίκην = αἱ μὲν ίδικαι οὐν ποιθέσεις θὰ τακτοποιηθοῦν παρὰ τὸ δίκαιον. τιμωρία = διὰ τῆς τιμωρίας κακίστης εὔνιδος = κακοηθεστάτης συζύγου. ἐμὲ δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύοις = ἐγὼ δὲ συντήξομαι νύκτας... Σημειωτέον ὅτι ἡ ἄρνησις οὐ θὰ εἶναι καὶ εἰς τὰς δύο προτάσεις τὰς διὰ τοῦ μὲν — δὲ συνδεομένας δηλ. δὲν ἔννοιω σὺ μέν... νὰ τακτοποιήσῃς, ἐγὼ δὲ νὰ λειώνω στὰ δάκρυα. δακρύοις συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε· διτι γίνεται τὴν νύκτα ἡ τὴν ἡμέραν παριστάνεται ὅτι προκαλεῖται ἀπὸ αὐτάς. Πρὸς τὴν ἔννοιαν παράβαλε τὸ Ὁμηρ. νύκτας τε καὶ ἥματα δάκρυ χέουσα. ἀνομα κού δίκαια δρῶντα παῖδας οὓς ἔγεινάμην = παρανόμως καὶ ἀδίκως συμπεριφερόμενος στὰ παιδιά, τὰ ὅποια ἐγένενησα. σοι· ἀντικ. τοῦ λέλεκται. ῥάβδια = εὔκολα, εύνόητα, ἀπλᾶ. σύ· ἐτέθη, ἵνα κάμη ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐγώ. τάμ' = τὰ ἐμά. τίθημι καλῶς = τακτοποιῶ, διευθετῶ· οἱ στίχοι 400 καὶ 401 ἀποτελοῦν τὸν ἐπίλογον τοῦ λόγου τοῦ Ἀγαμέμνονος. οἴδ' αὖ (μῆθοι) (εἰσὶ) διάφοροι τῶν πάρος λελεγμένων, καλῶς δ' ἔχουσι = αὐτὰ ἐδῶ πάλιν, ὅσα τώρα ἐλέχθησαν, εἶναι διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ προηγουμένως λεχθέντα, ὅμως εἶναι καλά, διότι ὑποστηρίζουν τό: φειδεσθαι τέκνων = νὰ πονῇ κανένας γιὰ τὰ παιδιά του. Ο Χορὸς παρὰ τὴν οὐδετερότητά του ὁμολογῶν ὅτι εἶναι ὥραιον νὰ πονῇ τις τὰ τέκνα του, δίδει τὸ δίκαιον εἰς τὸν Ἀ. ἄρα· τὸ ἄρα μὲ παρατατικὸν (κεκτήμην) σημαίνει ὅτι ἀλήθεια τέως λανθάνουσα τώρα γινώσκεται. (κέκτησαι φίλους), εἰ μὴ θέλεις ἀπολλύναι τοὺς φίλους= τοὺς φίλους ποὺ ἔχεις τώρα. ποῦ δὲ δεῖξεις μοι πατρὸς ἐκ ταύτου γεγώς; = ποῦ δὲ (ἀλλοῦ παρὰ εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν) θὰ δείξης ὅτι ἔγεννήθης ἀπὸ τὸν ίδιον πατέρα, ὅτι είσαι ἀδελφός μου;

συνσωφρονῶ σοι = συμμερίζομαι τὴν φρόνησίν σου. **συννοοσῶ σοι** = συμμερίζομαι τὴν νόσον σου (τὰς μωρίας σου). Τὸ νοσεῖν κεῖται μεταφορικῶς. Παράβαλε πρὸς τὸν στίχον τὸ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἀντιγόνῃ 253 οὕτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν. ἐξ κοινὸν τοῖς φίλοισιν ἀλγῶ = ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς φίλους ἀλγῶ = συναλγῶ τοῖς φίλοις = συμμερίζομαι τὸν πόνον τῶν φίλων. Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν ἀρχήν: κοινὰ τὰ τῶν φίλων. εὖ δρῶν παρακάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπῶν ἔμε = νὰ ζητῆς τὴν συνδρομήν μου, ὅταν πρόκειται νὰ μοῦ κάμης καὶ λογίας: καὶ ὅχι ὅταν πρόκειται νὰ μὲ λυπήσῃς. οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι = δὲν εἰσαι λοιπὸν ἀποφασισμένος τάδε πονεῖν σὺν Ἐλλάδι; = νὰ ύποστῆς αὐτὴν ἁδῷ τὴν θυσίαν μὲ τὰς θυσίας ποὺς ὑφίσταται ὅλη ἡ Ἐλλάς; **Ἐλλάς σὺν σοι νοσεῖ** = ἡ Ἐλλάς εἶναι ἀνόητος, ἀνοηταίνει, ὅπως καὶ σὺ κατὰ θεόν τινα = ἀπὸ ὄργην θεού τινος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ "Ἐλληνες ἐκολάκευον τὸν μεγαν βασιλέα χάριν ὀλίγου ἀργυρίου μὲ ὅλεθρον τῆς πατρίδος των. "Ισως εἰς τοῦτο κάμνει ὑπαινιγμὸν ὁ φιλόπατρις ποιητής· τὸ ἐν τῷ στίχῳ 411 δὲ ἔχει τὴν ἔξῆς ἔννοιαν: αὐτὸ τὸ ὄποιον λέγεις (στίχ. 410 πονεῖν σὺν Ἐλλάδι), Μενέλαε, θὰ τὸ ἔκαμνα εὐχαρίστως εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ἀλλὰ ἐν προκειμένῳ δὲν τὸ κάμνω, διότι ἡ Ἐλλάς ἀνοηταίνει. σκῆπτρῳ νῦν αὔχει = καμάρωνε λοιπὸν τὸ σκῆπτρον, τὴν ἀρχιστρατηγίαν σου. σὸν κασίγνητον προδούς = μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ ἀδελφοῦ σου. εἴμι ἐπ' ἄλλας μηχανάς τινας = θὰ καταφύγω εἰς ἄλλα τινὰ μέσα φίλους τ' ἐπ' ἄλλους (εἴμι) = καὶ θὰ ζητήσω ἄλλους φίλους.

ς') 414 - 434

"Ο Μενέλαος διακόπτεται ἐν μέσῳ τοῦ στίχου 414 ὡς ἐκ τῆς αἰφνιδίας παρόδου τοῦ ἀγγέλου, διστις ὡς προερχόμενος ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς παρέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου. Ὡς Πανελλήνων ἀναξ Ἀγάμεμνον· ἡ μεγαλοπρεπής προσφώνησις σύμφωνος πρὸς τὴν χαρμόσυνον εἰδησιν, τὴν ὄποιαν κομίζει. διμαρτεῖ· δῆμα ἀπὸ τὸ ἐπίρρημα διμαρτῆ (όμοῦ - ἀραρίσκω) = συγχρόνως. διμαρτεῖ = συνοδεύει. Κλυταιμήστρας δέμας· περίφρ. = Κλυταιμήστρα. Σπουδαιότατον στοιχεῖον τῆς προσωπικότητος ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι "Ἐλληνες τὸ ἀπετὸν καὶ ὄρατὸν σῶμα. ὥστ' ἀν τερψθείης Ιδών· τραγικὴ εἰρωνεία· ἀντίφασις μεταξὺ τῶν λόγων καὶ τῆς πραγματικότητος. ὥν· αἰτιολ. μετοχή. ἐκδημος = ὁ

ἔξω τῆς χώρας ὡν, ὁ ἀπουσιάζων· δωμάτων ἔκδημος· κατάχρησις·
χυριολ. ἔκδημος χθονός. Παρ' ἡμῖν: νοικοκύρης τοῦ χωραφιοῦ.
ώς = ἐπειδὴ μακρὰν (δόδον) ἔτεινον = διέτρεχόν βιαστικά μακρὸν
δρόμον. εὔρυτος κρήνη = καλλίρρους κρήνη. ἀναψύχω = δροσίζω.
βάσιν· τοὺς πόδας· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν.
θηλύπους = θῆλυς· θηλύπουν βάσιν = τοὺς γυναικείους πόδας των.
πῶλοι 220. καθεῖμεν· ἀδρ. τοῦ καθίημι = ἐώ κατελθεῖν = κατα-
βιβάζω, ἀπολύω κάτω. χλόη λειμώνων = χλοεροὶ λειμῶνες. ὡς
βιορᾶς γευσαίστο (γεύσαιντο) = ἵνα γευθοῦν τροφήν. ἔγώ δὲ πρό-
δρομος ἥκω· τὸ πρόδρομος κατηγ. = πρωτοπόρος. σῆς παρασκευῆς
χάριν = διὰ νὰ ἑτοιμασθῆς. Ὁ ἄγγελος δικαιολογεῖ τὴν πάροδον
αὐτοῦ· σῆς παρασκευῆς δίσημον. Ὁ ἄγγελος φαντάζεται τὰς παρα-
σκευὰς τῶν γάμων, ὁ δὲ θεατὴς ὁ μεμυημένος τὰς παρασκευὰς τῆς θυ-
σίας. πέπυσται· τοῦ πυνθάνομαι = πληροφοροῦμαι. ταχεῖα γάρ
διῆξε φήμη· ἡ πρότασις παρενθετική· διῆξε (διάσσω) = διῆλθε
ταχεῖα. πᾶς ὅμιλος = δλα τὰ πλήθη τοῦ στρατοῦ. δρόμω = τροχάδην.
ἐς θέαν· ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ: δπως ἕδωσιν (στρατὸς - ἕδωσιν·
στρατός: περιληπτικόν). οἱ δ' εὐδαίμονες κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοί
(εἰσιν) ἐν πᾶσι βροτοῖς. οἱ εὐδαίμονες = οἱ εὐτυχισμένοι. ἐν πᾶσι
βροτοῖς = εἰς τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου· τραχ. εἰρωνείᾳ· τὴν αὐτὴν
σκέψιν διετύπωσε καὶ δ πρεσβ. 20. ὑμέναιός τις = γάμος τις. ἡ τί
πράσσεται = ἡ τί γίνεται, τί μαγειρεύεται; τῶν δ' ἀν ἤκουσας
τάδε· ἐλέχθη ώς ἐάν προηγεῖτο τῶν μὲν = ἀπὸ ἄλλους δὲ θὰ ἤκουες
τὰ ἔξης. προτελίζουσι νεάνιδα Ἀρτέμιδι = πρὸ τοῦ γάμου φέρουν
τὴν μνηστὴν πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἀφιερώνουν εἰς τὴν Ἀρ-
τεμιν, ώς ἐγίνετο τοῦτο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου. προτελίζουσι·
εἶναι δίσημον· ὁ μεμυημένος θεατὴς νοεῖ: καθαίρουσι τὸ θῦμα πρὸ τῆς
θυσίας· τὸ ῥῆμα πρότελίζω είχε δύο σημασίας. τις νιν δξεται =
ποῖος θὰ τὴν λάβῃ σύζυγον; δίσημον τὸ δξεται· σημαίνει καὶ θὰ διδηγή-
σῃ εἰς τὸν βωμόν. ἀνασσα Αύλιδος = πολιοῦχος.

ζ') 435 - 459

εἴα = ἐμπρός· κατεπείγει. ἔξαρχομαι κανᾶ = κάνω ἀρχὴν ἀπὸ τὰ
κάνυτρα, ἐπομάζω τὴν γαμήλιον τελετὴν. Καὶ τοῦτο δίσημον· σημαίνει
καὶ λαμβάνω προκαταπομῆνος πολ. τοῦ θυμοῦ διακείμενος (κρι-
ψηφιστοιθῆκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς)

Θάλευρα) καὶ ἐπιπάσσω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος. τάπι τοισίδε = τὰ ἐπὶ τοισίδε = τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν τελετὴν αὐτὴν ἔδω. στεφανοῦσθε· πρὸς τὸν Ἀγ. καὶ Μενελ. τὸ κράτα = τὴν κεφαλὴν = βάζετε στεφάνια στὸ κεφάλι ἀλλὰ καὶ ἐν θυσίᾳ τὸ θῦμα καὶ οἱ παρόντες ἐστεφανοῦντο· ἐντεῦθεν τὸ δίσημον καὶ τοῦ στεφανοῦσθε. ὑμέναιον εὔτρεπτίζω = φροντίζω διὰ τὴν γαμήλιον διατκέδασιν. λωτὸς = αὐλὸς ἐκ λωτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκεύαζον αὐλούς λωτοῦ· μετωνυμία. βοάσθω = ἀς βουτίζῃ, ἀς τὸ λέγη· βοάσθω· προσωποποία. τόδε φῶς ἥκει μακάριον τῇ παρθένῳ = ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἔχει φέρει τὶς χαρές τραγικὴ εἰρωνεία. φῶς = αἱ γαμήλιοι δᾶδες καὶ τὸ πῦρ τοῦ βωμοῦ. ἐπήνεστα λέγει ὁ Ἀγ. πρὸς τὸν ἄγγελον μὲ τόνον ψυχρόν. ἐπήνεστα = ἐπαινῶ· καλά, καλὰ (σὲ ἀκούσα). ιούσης τῆς τύχης = ὅπως ἡ τύχη πηγαίνει. ἔσται καλῶς = θὰ ἀποβοῦν καλά. Ὁ ἄγγελος εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν. τί φῶ δύστηνος; ἀρέωμαι πόθεν; αἱ ύποτ. ἀπορηματικαὶ· αἱ προτάσεις εἶναι βραχεῖαι, ἀσύνδετοι, ἐρωτηματικαὶ· δηλοῦν τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν τοῦ Ἀγαρ. καὶ ἡ ἐπιφώνησις τὸ αὐτό: εἰς οἵ ἀνάγκης ζεύγματ' ἐμπεπτώκαμεν = εἰς ποίαν παγίδα τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης (μοίρας). ἔχομεν ἐμπέσει· ἀνάγκης ζεύγματα· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ δίκτυα. ὑπῆλθε· τοῦ ὑπέρχομαι = ἔστησε παγίδα. δαίμων = κακός τις δαίμων. τῶν σοφισμάτων = τῶν μεθόδων νὰ μὴ θυσιάσῃ τὴν κόρην. ἡ δυσγένεια = ἡ ταπεινὴ διαγωγή. ὡς ἔχει τι χρήσιμον = πόσον πολὺ χρήσιμος εἶναι. ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει = εἶναι εὔκολον εἰς αὐτοὺς (τοὺς δυσγενεῖς). ἀπαντα = ὅ, τι θέλουν. ὁ γενναῖος φύσιν = ὁ μὴ δυσγενής. ἀνολβα ταῦτα (ἐσπι.) = ταῦτα εἶναι ἀσύνβιτα εἰς τὴν εὐτυχίαν του, τὸ μεγαλεῖόν του. τὸν δύγκον ἔχομεν τῷ τ' ὅχλῳ δουλεύομεν· ἀντιθετικὴ τῶν προτάσεων ἡ σχέσις. δύγκος = τὸ ὕψος τῆς θέσεως. προστάτης τοῦ βίου· ὁ δύγκος προβάλλεται ἐμπρὸς εἰς τὴν ζωήν μας, τῶν σκέψεων μας κυριαρχεῖ ἡ ὑψηλὴ θέσις: πρὸ παντὸς εἰς τὴν ζωήν μας ἀποβλέπομεν εἰς μεγαλεῖα. γάρ = π.χ. δακρύσαι· ἐπιφανεῖς ἥρωες εἰς τὸν "Ομηρον κλαίουν. εἰεν = ἔστω· ἀς δεχθῶμεν ὅτι ἀνοίγω τὸ στόμα καὶ μιλῶ. ποιὸν ὅμμα συμβαλῶ (ὅμματι δάμαρτος); = πῶς θὰ τὴν ἀτενίσω; οἱ ἐπίβουλοι καὶ οἱ δόλιοι ἀποφεύγουν τὸ βλέμμα τοῦ θύματός των, διὰ νὰ μὴ προδοθοῦν. συμβάλλειν ὅμμα· εἰρημένον εἶναι κατὰ τὸ συμβάλλειν λόγους, δεξιάς. τὸ τάλας (αἰδοῦμαι τάλας)· αἱ μικραὶ προτάσεις, αἱ ἐρωτήσεις, τὰ ἀσύνδετα δηλοῦσι· τὴν ἀμηχανίαν. ἐπὶ κακοῖς ἂ μοι πάρα = (πάρε-

στι) = κοντὰ εἰς τὰς συμφοράς, τὰς ὄποιας ἔχω : δὲν μου ἔφθαναν τὰ βάσανα ποὺ ἔχω, ηλθε καὶ αὐτὴ ἀκλητος. εἰκότως ἂμ' ἔσπετο = καλὰ ἔκανε καὶ ἡκολούθησε μαζί. νυμφεύσουσα (αὐτὴν) — δώσουσα (Ἀχιλλεῖ). τὰ φίλτατα = ἡ φιλτάτη κόρη. ἵνα = ὅπου. ἡμᾶς· πληθ. τῆς μεγαλειότητος.

η') 460 - 484

τὴν δ' αὖ τάλαιναν παρθένον ως ὥκτισα· ὁ ἀόρ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. οἰκτίζω = αἰσθάνομαι συμπάθειαν· τὴν παρθένον εἶναι τὸ ἀντικείμενον. ως ὥκτισα· ἀναφώνησις τί παρθένον; τί κάθομαι καὶ δύμιλῶ περὶ παρθένου; ἡ πρότασις παρενθετική. "Αἰδης νιν (αὐτὴν) ως ἔσικε τάχα (= ταχέως) νυμφεύσει (= θὰ τὴν νυμφευθῇ). Καὶ ἡ πρότασις αὕτη εἶναι παρενθετική· ὁ τάφος. θὰ εἶναι ἡ γαμήλιος κλίνη της καὶ μνηστήρ της· θὰ εἶναι ὁ "Ἀδης, ὅχι ὁ Ἀχιλλεύς, ὅπως λέγεται εἰς πολλὰ δημοτικά τραγούδια καὶ εἰς μοιρολόγια. νιν· ὑποκ. τοῦ ἰκετεύσειν. γήμειας· εὐκτικὴ ἔγκλισις δηλοῦσα κατάραν. χῶστις (= καὶ ὅστις) ἐστί σοι φίλος = καὶ οἱ φίλοι σου. παρὼν ἐγγύς· πλεονασμός. ἀναβοῶ = φωνάζω δυνατά. εὔσύνετ' (α) ἀσυνέτως· ὥρτορ. ἀντίθεσις. εὔνύνετα = εὔκολονόητα, τὰ ὅποια ἀντιλαμβάνεται ἡ καρδιά μου· ἀσυνέτως = ἀσυνειδήτως, χωρὶς νὰ ἐννοη ἡ λέγει. ἔτι γάρ· ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀσυνέτως. αλαῖ... τάδε· ἡ σειρά: ως μ' ἀπώλεσεν ὁ Πριάμου Πάρις γήμας τὸν Ἐλένης γάμον, ὃς μ' εἴργασται τάδε· ἐργάζομαι τινά τι = προξενῶ εἰς τινά τι. 'Ο ἄγγελος νομίζει ὅτι διὰ τῆς εἰδήσεως, τὴν ὄποιαν φέρει, θὰ προξενήσῃ γαράν καὶ εύτυχίαν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ δμως προξενεῖ ἀντίθετα τοῦτο λέγεται περὶ πέτεια, ἡτις κατ' Ἀριστοτέλη εἶναι ἡ εἰς τὴν ἐνκατίον τῶν πραττομένων μεταβολὴ καὶ προκαλεῖ ἡ εύτυχίαν ἡ δυστυχίαν, ως ἐδῶ. κάγω ως καὶ ὁ Ἀγαμέμνων. κατοικτίρω = αἰσθάνομα βαθεῖαν (κατὰ - οἰκτίρω) συμπάθειαν. ως = ἐφ' ὅσον. ὑπὲρ συμφορᾶς· τὸ αἴτιον. τυράννων = τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. καταστένω = χύνω δάκρυα πικρά. 'Ο Μενέλαος λέγει: δός μοι δεξιᾶς τῆς σῆμη θιγεῖν, ζητεῖ δηλ. τὴν δεξιάν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀγαμέμνονος πρὸς συνδικαλαγήν καὶ κύρωσιν τοῦ ἐφεξῆς ὥρκου. σὸν τὸ κράτος = σὺ ἐνίκησες διότι ἤλθεν ἡ κόρη, ὅπως θήθελες, καὶ θὰ γίνη ἡ θυσία. ἀθλιός = δυστυχής. κατόμνυμι. Πέλοπα = ὥριζουσι εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ηέλοπος Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δις πατήρ τούμοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ τ' ἐκλήθη = ὁ ὅποῖς πατήρ τοῦ πατρός μου καὶ τοῦ ἰδικοῦ σου πατρὸς ὑπῆρξεν· ὁ πλοῦτος τῆς ἐκφράσεως διὰ μείζονα κύρωσιν τῆς εἰλικρινείας. **Πέλοπα - Ἀτρέα τε.** Πέλοψ, υἱὸς τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Φρυγίας, ὅστις ἀφοῦ ἔγινε πρῶτον βασιλεὺς τῆς Πιγάτιδος ἐν "Ηλιδι, κατέκτησε κατὰ μικρὸν ὅλην τὴν χερσόνησον, ἥτις ἐκλήθη ἐξ αὐτοῦ Πελοπόννησος· τούτου υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἀτρεὺς καὶ τούτου τοῦ Ἀτρέως υἱὸι οἱ Ἀτρεῖδαι Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος. τάπος καρδίας = τὰ ἀπὸ καρδίας = ὅ, τι ἔχει μέσα ἡ καρδία μου, δ, τι ἔχω μέσα μου. **σαφῶς** = εἰλικρινῶς. καὶ μὴ (ἐρεῖν) μηδὲν ἐπιτηδεῖς = τίποτε ἐπιτηδευμένον, ἐπίπλαστον. **ἀλλ'** δσον φρονῶ = ἀλλὰ τάπος καρδίας. **ὅσσε** = οἱ ὀφθαλμοί. **καύτος** = καὶ ἐγώ αὐτὸς ἀνταφῆκα σοι (δάκρυ) πάλιν = ἔχυσα καὶ ἐγώ δάκρυα συμπονῶντάς σε (= σοι). **ἔξαφίσταμαι** τίνος = ἀπομακρύνομαι ἀπό τι, παραπτῶ, ἀνακαλῶ. **οὐκ ἔς σὲ δεινός** = χωρὶς νὰ ἔχω μαζί σου πάθος. **οὐπερ** = ἐκεῖ ὅπου. **εἰ** = εἰσαι. **ἀνθελέσθαι τούμὸν** = νὰ προτιμήσῃς τὸ ἰδικόν μου (συμφέρον) ἀντὶ τοῦ ἰδικοῦ σου. **οὐκ ἔνδικον** = ἄδικον. **τάμα ἡδέως ἔχειν** = ἔμε ἡδεσθαι, χαίρειν. **δρῶ φάος** · γραφικὴ περίφρασις τοῦ ζῶ.

θ') 485 - 521

τί βούλομαι γάρ; = διότι τί θὰ κερδίσω, ἀλήθεια τί θὰ κερδίσω; **γάμοι** = σύζυγος. **Ιμείρομαι** = ἐπιθυμῶ. **ἥκιστα ἔχρην** (ἀπολέσαι) = οὐδαμῶς ἐπρεπε (νὰ χάσω). **τὸ κακὸν** (τὴν Ἐλένην) ἀντὶ **τάγαθοῦ** (τοῦ ἀδελφοῦ). **νέος** = ἐπιπλάιος. **ἥ** = **ἥν**. **πρὶν ἔγγυθεν σκοπῶν** τὰ πράγματα **ἔσειδον** = ἔως ὅτου ἔξετάζων τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εἰδα καλά. **οίον** **ἥν κτείνειν τέκνα** = τί ἐσήμαινε τὸ νὰ φονεύῃ κανεὶς τὰ τέκνα του· **ἥν** · ὁ παρατ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. **Ἴστι**, διότι ὁ λέγων ἔχει ὑπ' ὅψει τὸν χρόνον τῆς πρώτης παρατηρήσεως. **ἄλλως τε** = καὶ ἐξ ἄλλου. **Ἐλεος ἐσῆλθε μ(οι)** = ἐλυπήθηκα. **ἐννοοῦμαι** = λαμβάνω ὑπ' ὅψιν. **ἥ** = διότι αὕτη αἰτιολ. τοῦ **Ἐλεος ἐσῆλθε μοι**. **ἴκατι** = ἔνεκα. **μέτα** = μέτεστι· ἀναστροφὴ τῆς προθέσεως καὶ μετατύπωσις ὡς **πάρα** = πάρεστιν. **τί δ' Ἐλένης...** **μέτα;** = καὶ τί σχέσιν ἔχει ἡ ἰδική σου κόρη μὲ τὴν Ἐλένην; **ἴτω στρατεία διαλυθεῖσ'** **ἔξι Αύλιδος** · μὲ τὸν ἀξιοῦ τὴν διάλυσιν τῆς στρατείας ὡς αἰτίας τῶν κακῶν καὶ τῆς τραγικῆς θέσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος· ἃς διαλυθῆ καὶ

ἀς πάρη κατὰ διαβόλου ἡ στρατεία = ἡ στρατιά. τέγγω = βρέχω.
 παρακαλῶ = παρακινῶ, παρασύρω. εἱ μέτεστί μοί τι θεσφάτων
 κόρης σῆς = ἂν ἔχω δικαιώματα ἐν σχέσει μὲν τὰς μαντειας (τὰς ἀφορώ-
 σας τὴν τύχην). τῆς κόρης σου. μή μοι μετέστω = ἀς μή δικαιοῦμαι.
 σοὶ νέμω τούμδον μέρος = ἐκγωρῶ σ' ἐσένα τὰ δικαιώματά μου.
 ἀλλ' (ἀ) = ἀλλὰ (θὰ μοῦ εἰπῆτε ἐνιστάμενοι) ἐς μεταβολὰς ἥλ-
 θον = μετεβλήθην, ἀλλαξα. ἀπὸ δεινῶν λόγων = ὕστερα ἀπὸ τὰ φο-
 βερὰ καὶ τρομερὰ ποὺ ἔλεγα. 'Ο Μενέλαος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ
 δικαιολογήσῃ τὴν μεταβολὴν τῶν διαθέσεών του· ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐνστα-
 σιν λέγει : εἰκὸς πέπονθα = φυσικὸν εἶναι τὸ πάθημά μου· καὶ ἔξη-
 γεῖται σαφέστερον: τὸν ὁμόθεν πεφυκότα (τὸν ἀδελφόν μου) στέρ-
 γων μετέπεσον = ἀλλαξα γνώμην ἐκ στοργῆς πρὸς -ὸν ἀδελφόν
 μου· τὸ μεταπίπτω εἶναι παθ. τοῦ μεταβάλλω. ἀνδρός... τοιοίδε.
 ἡ σειρά : τρόποι τοιοίδε οὐ κακοῦ ἀνδρός (εἰσιν ἔδιον) = συμπε-
 ριφορὰ τοιαύτη, οἷαν ἐγὼ τώρα δεικνύω, δὲν εἶναι χαρακτηριστικὸν
 ἀνοήτου ἀνθρώπου. χρῆσθαι τοῖς βελτιστοῖς ἀει· ἐπεξήγησις τοῦ
 τρόποι τοιοίδε· δηλ. νὰ μεταχειρίζωμαι τὰ βέλτιστα ἐκάστοτε· διό φρό-
 νιμος πλανᾶται μέν, ἀλλὰ μόλις ἀναγνωρίσῃ τὴν πλάνην του εἶναι ἔτοιμος
 νὰ τὴν ὁμολογήσῃ καὶ νὰ μεταβάλῃ σκέψιν προσπαθῶν ἐκάστοτε νὰ
 ἀκολουθήσῃ τὰς ὑπαγορεύεις τῆς λογικῆς. Σημείωσον τὴν εἰς τὸν χα-
 ρακτῆρα τοῦ Μενελάου συντελεσθεῖσαν μεταβολὴν· ἐνῷ κατ' ἀρχὰς
 ἐπέμενε διὰ τὴν θυσίαν χάριν τῆς Ελλάδος (370), τώρα εἶναι κατ'
 αὐτῆς συμπονέσας ὡς ἀνθρωπος τὸν ἀδελφόν του· τοῦτο λέγεται ἀνω-
 μαλία ἥθους· τοιαύτην θὰ ἔδωμεν καὶ εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, τοιαύτην
 βλέπομεν καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ εἰς τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην ἐν τῇ
 Ἀντιγόνῃ. γενναῖα = εὔγενη, προγόνους οὐ καταισχύνεις σέθεν·
 κατὰ τὸ δημητριὸν Z 209 μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν. αἰνῶ =
 ἐπαινῶ, εὐγε. παρὰ γνώμην ἐμὴν = παρὰ τὴν προσδοκίαν μου· δὲν
 ἀνέμενε τοιαύτην στάσιν ὕστερα ἀπὸ τοὺς πικροτάτους λόγους τοῦ Με-
 νελάου (320 κ.έ.). ὑπέθηκας = ἐστήριξας· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν θεμε-
 λίων. δρθῶς = εἰς δρθὰς βάσεις. πλεονεξία δωμάτων = πλεονεξία
 κληρονομική· κάθε ἀδελφὸς θέλει νὰ πάρῃ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὴν πα-
 τρικὴν περιουσίαν, ἐντεῦθεν ἡ ταραχὴ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀδελφῶν.
 ἀπέπτυσα = σιχαίνομαι. τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοιν πικράν =
 τέτοιαν συγγένειαν ποὺ ποτίζει φαρμάκια τοὺς ἀδελφούς· ἡμεῖς λέγομεν :
 ἀγύρευτη νάναι τέτοια συγγένεια. ἀλλ' (ἀλλὰ ἡ καλὴ σου διάθεσις δὲν

μᾶς ὡφελεῖ), ἥκομεν γάρ εἰς ἀναγκαίας τύχας = διότι ἔχομεν φθάσει εἰς τὴν σιδηρᾶν ἀνάγκην. θυγατρὸς αἵματηρὸν ἐκπρᾶξαι (= ἐπιτελέσαι) φόνον· ἐπεξήγησις τοῦ ἀναγκαίας τύχας. Ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου ἀρχίζει νὰ φανερώνεται ἡ μεταβολὴ τῶν διαθέσεων τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὸ ἀναπόδραστον τῆς θυσίας. τήν γε σήν = ἐπὶ τῆς ὄποιας σὺ μόνος ἔχεις δικαιώματα. σύλλογος = τὸ σύνολον. νιν = αὐτήν, τὴν κόρην σου. ἀποστείλης πάλιν = στείλης πίσω. "Αργος = αἱ Μυκῆναι. λάθοιμ' ἀν τοῦτο = εἶναι πιθανὸν νὰ διαφύγω τὴν προσοχὴν τοῦ στρατοῦ κάμνων τοῦτο (ἀποστέλλων ὅπίσω τὴν κόρην). ἐκεῖνο· ἡ ἐπεξήγησίς του εἰς τὸν στίχον 518. ταρβῶ = τρέμω. Κάλχας· ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου μετ' ἐμφάσεως. οὐκ = οὐκ ἔρει. Θάνη· τὸ ῥῆμα ὡς παθητικὸν ληπτέον· τότε τί θὰ σημαίνῃ; εὔμαρες = εὐχερές, εὐκολον. τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακὸν = ὅλη ἡ σπορὰ τῶν μάντεων εἶναι πληγὴ (= κακὸν) φιλόδοξος. κούδεν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν· (τὸ σπέρμα τῶν μάντεων) παρὸν (ὑποθ. μετοχὴ) οὐδὲν ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον = ἡ παρουσία των δὲν εἶναι οὕτε ἄχρηστος οὕτε χρήσιμος.

ι') 522-542

οῦμ' = δ ἐμὲ ἐσέρχεται (57). δν σὺ μὴ φράζεις, πῶς ὑπολάθοιμ' ἀν λόγον = πῶς ἡμπορῶ νὰ φαντασθῶ τὸ πρᾶγμα, ἐὰν σὺ δὲν λέγης; τὸ Σισύφειον σπέρμα = τοῦ Σισύφου ἡ σπορά, κατὰ συνεκδοχὴν ἐν περιφρονητικῷ τόνῳ· περιφρονεῖ, ἀλλὰ συνάμα καὶ τονίζει τί ἐπικίνδυνος εἶναι αὐτὸς ὁ Σισυφόσπορος ἔνεκα τῶν δόλων, οὓς χρησιμοποιεῖ. οὐκ ἔστ' Ὁδυσσεὺς δ τι σὲ κάμε πημανεῖ = οὐκ ἔστι (τι) δ τι = εἰς οὐδέν. πημαίνω (πῆμα) = βλάπτω. ποικίλος πέψυκε = εἶναι φύσις ἀλλοπρόσαλλος· εἶναι Πρωτεὺς μορφάς ἀλλάσσων. τοῦ τ' ὅχλου μέτα (= ἔστι) = καὶ πάντοτε πηγαίνει μὲ τὸν λαὸν ὡς δημαγωγός. μὲν = μήν = βέβαια. φιλοτιμίᾳ ἐνέχεται = εἶναι ἔνοχος φιλοτιμίας, ἔχει τὸ ἐλάττωμα τῆς... δεινῷ κακῷ· κακῷ οὐσ., δεινῷ ἐπίθ., παράθεσις τοῦ φιλοτιμίᾳ. δοκεῖς = νομίζεις. στάντ' (α), ἐν Ἀργείοις μέσοις = λαβόντα τὸν λόγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀργείων. ἀ.Κ. θέσφατ' ἔξηγήσατο = τὴν μαντείαν, τὴν ὄποιαν ἔδωκεν ἔξηγῶν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν. κάμε = καὶ ἐμέ· πρόληψις. ὡς ὑπέστην ἐγώ... εἰδ. πρότασις ἐκ τοῦ ἀπαρεμφ. λέξειν. ὑπέστην ἐγώ θύμα

Αρτέμιδι κάτα ϕεύδομαι; ή σύνταξις κανονικώτερον θὰ είχεν ώς ἔξης: καὶ ἐγὼ ὑποστάτας θύσειν Ἀρτέμιδι θῦμα δῆμως ϕεύδομαι; ὑφίσταμαι = ὑποσχνοῦμαι. οἰς = τούτοις οὖν τοῖς λόγοις. ξυναρπάσας· ὅπως τὸ ἡμέτερον συναρπάσας. σὲ κᾶψ· ... κελεύσει· ή σειρά: κελεύσει Ἀργείους, ἀποκτείναντας σὲ καὶ ἐμέ, σφάξαι κόρην. συναρπάσουσι (με) αὐτοῖς τείχεσιν = θὰ μὲ περιαρπάζουν μὲ αὐτὰ τὰ τείχη. κατασκάπτω = δὲν ἀφήνω λίθον ἐπὶ λίθου. ώς ἡπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε = εἰς ποίαν στενόχωρον θέσιν (ἀμηχανίαν) μὲ ἔχουν φέρει οἱ θεοὶ μὲ αὐτὰ ἐδῶ τώρα. πρὸς θεῶν· ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ ἡπόρημαι. Ο Ἀγαμ. πανικοβληθεὶς ὑπερβάλλει τοὺς κινδύνους· δὲ ίδιος περιγράφων τὸν ἔαυτόν του παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς ώς ἀξιοθρήνητος. μοι· δοτ. χαρ. = παρακαλῶ. φύλαξον = πρόσεξε. ἐν = ἐνα πρᾶγμα, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ ὅπως ἀν μὴ Κλυταιμήστρα μάθῃ τάδε· πλαγία ἐρώτησις. πρὶν (ἀν) προσθῶ "Αἰδη παῖδ' ἔμὴν = πρὶν παραδώσω εἰς τὸν "Ἄδην τὴν κόρην μου. ώς· τελ. πράσσω κακῶς = δυστυχῶ. δύεῖς· ἀποτείνεται πρὸς τὰς γυναικας τοῦ Χοροῦ συνιστῶν νὰ τηρήσουν σιγήν (φυλάσσετε σιγήν). Ο Χορός, ἐπειδὴ δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ὄρχήστραν διαρκούσης τῆς διδασκαλίας τῆς τραγῳδίας, κατ' ἀνάγκην λαμβάνει γνῶσιν τῶν μυστικῶν τῶν δρώντων ποοσώπων, διὸ καὶ ταῦτα ἀξιοῦν παρ' αὐτοῦ σιγήν.

Ο Μενέλαος παρέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου καὶ δ 'Αγ. εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν.

Αἱ ἀρχαιότεραι τραγῳδίαι ἥρχιζον ἀπὸ τὴν πάροδον, μὴ ἔχονται πρόδογον. Αφ' οὗ δὲ ὁ Χορὸς ἤδε τὴν πάροδον, ἐπεισήρχετο ὁ ὑποκριτής, ὃν τότε εἰς, καὶ διελέγετο μὲ τὸν Κορυφαῖον τοῦ Χοροῦ. Ἐκ τῆς ἐπεισόδου ταύτης τοῦ ὑποκριτοῦ μετὰ τὴν εἰσόδον τοῦ Χοροῦ εἰς τὴν ὁρχήστραν καὶ τὸ μέρος τοῦ δράματος τὸ διαλογικόν, τὸ ὄποιον ἀκολουθεῖ τὴν πάροδον, λέγεται ἐπεισόδιον (μέρος). Ἐδῶ τὸ α' ἐπεισόδιον περιλαμβάνεται εἰς τοὺς στίχους 303 - 542, ἀποτελοῦν τὴν β' πρᾶξιν τῆς τραγῳδίας (μετὰ τὴν τοῦ προδόγου πρᾶξιν). Ἐν τούτῳ τῷ ἐπεισόδῳ περιεπλέγθησαν τὰ πράγματα· ή ἐπιστολὴ περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Μενελάου καὶ ή 'Ιφιγ. μετὰ τῆς μητρός της μάλιστα ἤλθεν ἀπροσδοκήτως φόβον καὶ ἔλεον αἰσθανόμεθα εἰς τὴν ψυχήν μας διὰ τὸν ἀτυχῆ πατέρα καὶ τὴν κόρην.

Πρωταρχικὴ αἴτια τοῦ κακοῦ εἶναι τοῦ Πάριδος δ ἄμετρος ἔρωτος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς αὐτὸν δ' ὁ Χορὸς ἀποβλέπων ἄδει ἐφεξῆς φόρμα, τὸ δόποῖον θὰ ἔρμηται νέσωμεν καὶ τὸ δόποῖον καλεῖται στάσιμον, διότι ὁ Χορὸς τὸ φάλλει, ἀφ' οὗ ἔχει καταλάβει ἐν τῇ δοχήστρᾳ θέσιν (στάσιμον).

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (543 - 605)

Στροφὴ (543 - 557)

μάκαρές (εἰς τιν), οἱ μετέσχον θεοῦ μετρίας· ἡ ἀναφ. πρότασις ὑποκ. τοῦ εἰσί. θεοῦ ἀντικ. μετρίας κατηγ. μετέσχον γηγ. μετρίας. θεοῦ = τῆς Ἀφροδίτης. μετέσχον τε λέκτρων Ἀφροδίτας μετὰ σωφροσύνας· πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὴν πρώτην. σωφροσύνη = ἐγκράτεια. χρῶμαι γαλανείᾳ = τηρῶ γαλήνην, εἶμαι ἀπαθής. μαινομένων οἴστρων· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ γαλανείᾳ. μαινόμενοι οἴστροι = παράφορον ἔρωτικὸν πάθος. ὅθι δὴ = ὅπου, δτε ἀκριβῶς. δίδυμα τόξα χαρίτων = δύο εἰδη ἔρωτικῶν βελῶν. ἐντείνεται = ἐντείνει κατ' ἀρέσκειαν τὸ μὲν = τὸ ἐν ἐπ' εὐαίσων πότμῳ = διὰ μοῖραν εὔτυχῃ, διὰ βίον εὔτυχῃ, τὸ δὲ = τὸ ἄλλο ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς = διὰ σύγχυσιν τῆς ζωῆς. ἀπενέπω = ἀπαγορεύω, δὲν ἐπιτρέπω τὴν εἰσοδον. νιν = αὐτόν, τὸν ἔρωτα τὸν ἐντείνοντα τὸ δεύτερον τόξον. ἀμετέρων θαλάμων = εἰς τοὺς (συζυγικοὺς) θαλάμους μας. χάρις = τὰ θέλγητρα τὰ προκαλοῦντα τὸν ἔρωτα. ὁθοι = ἔρως. δσιος = ἀγνὸς καὶ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ. πολλὰν δ' (Ἀφροδίτην) ἀποθείμαν (-ην) = εἴθε νὰ ἀπορρίψω, νὰ ἀποφύγω. Ἡ ἔννοια τῆς στροφῆς είναι: ὁ ἐν μέτρῳ ἔρως γίνεται πρόξενος εὐδαιμονίας, ὁ ἀμετρος δυμως καὶ ἀνόσιος φέρει ταραχὴν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· ὁ Χορὸς ἐπιδοκιμάζει τὸν πρῶτον· διατί ἀποδοκιμάζει τὸν δεύτερον, θὰ εἴπῃ ἐφεξῆς.

Ἀντιστροφὴ (558 - 572)

φύσις = ἡ φυσικὴ διάπλασις. διάφοροι· κατηγ. τρόποι = χαρακτῆρες. τὸ δρθῶς ἐσθλὸν = ἡ πραγματικὴ ἀρετὴ (ἐστι) σαφὲς αἰεὶ = πάντοτε τὸ ἀντιλαμβάνονται οἱ ἀνθρώποι. τροφαὶ αἱ παιδεύομεναι = ἡ ἀγωγὴ τῆς ἐκπαιδεύσεως μέγα φέρουσ (1) = συντελεῖ ἐς τὰν ἀρετὰν = εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, εἰς τὴν δημιουργίαν ζήουσις γηρτοῦ. τὸ αἰδεῖσθαι = ὁ σεβασμός, τὸ ἡθικὸν συναίσθημά (ἐστι)

σοφία = εἰναι σοφία, γνῶσις τοῦ ἀγαθοῦ. **τάν τ'** ἔξαλλάσσουσαν
ἔχει (παρέχει) **χάριν** = (ή σοφία, ή ἀγωγή, ήν δίδει ή παιδεία)
 παρέχει τὸ ἔξαιρετικὸν χάρισμα ποῖον ; **ἔστορᾶν** τὸ δέον · ἐπεξήγησις
 = νὰ βλέπωμεν τὸ καθῆκον. **ὑπὸ γνώμας (-ης)** = κατανοοῦντες ὅτι
 εἰναι καθῆκον : συνειδητά. **ἔνθα** = ὅπου, ὅτε, καὶ τότε **δόξα** = ή κοινὴ
 γνώμη **φέρει** = προσφέρει **βιοτῷ** = εἰς τὴν ζωήν μας **κλέος ἀγήρατον**
 = δόξαν ἔφθιτον. 'Ο Εὐριπίδης διδάσκει ὅτι ή ἀρετὴ εἰναι διδακτή,
 εἰναι γνῶσις καὶ ὅτι ή δύναμις τῆς εἰναι διττή : α') τὸ αἰδεῖσθαι = ή
 δημιουργία τοῦ ήθικοῦ συναισθήματος, β') ή δημιουργία τῆς δυνάμεως
 τοῦ διακρίνειν τὸ καθῆκον, τὸ πρακτέον· ὅταν δ' ἐπιτύχῃ τις ταῦτα,
 τότε ή κοινὴ γνώμη δίδει εἰς τὴν ζωήν μας δόξαν αἰωνίαν. 'Εξετασθεί-
 σης γενικῶς τῆς ἀξίας τῆς ἀρετῆς ὁ Χορδὸς μεταβαίνει εἰς τὴν ἔξέτασιν
 καὶ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς σκοπιμότητος τῆς ἀρετῆς δὲν ἔμφοτερα τὰ φῦλα.
 (ἐστι) **μέγα τι** (λιτ.) = ἔχει πολὺ μεγάλην σκοπιμότητα θηρεύειν
ἀρετὰν = ή ἐπιδίωξις ἀρετῆς, ήθους χρηστοῦ γυναιξὶ μὲν (γιγνο-
 μένην) κατὰ **Κύπριν** **κρυπτάν** = διὰ τὰς γυναικας μὲν συνισταμένης
 εἰς τὴν συζυγικὴν πίστιν ἐντὸς σκοτεινοῦ συζυγικοῦ θαλάμου, ἐν ἀν-
 δράσι δ' αὖ ἐνών δ μυριοπληθῆς κόσμος αὔξει πόλιν μείζω
 (προλ. κατηγ.), κόσμος = τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως, ή ήθικὴ εὐκοσμία,
 ἐνών δ μυριοπληθῆς = ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὴν μεγάλην πλειστοψηφίαν
 τῶν ἀνθρώπων, αὔξει μείζω πόλιν = προάγει τὸ μεγαλεῖον τῆς
 πόλεως. 'Η ἔννοια : 'Η ἀρετὴ διὰ τὰς γυναικας εἰναι ή συζυγικὴ πί-
 στις διὰ τοὺς ἀνδρας ή ήθικὴ εὐκοσμία, τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως.

'Επωδός (573 - 589)

ἔμολες = ξλήθεις ή **τε** = ἐκεῖθεν ὅπου. **σύ γε** = ναὶ σύ. **ἔτραφης**
 βουκόλος (κατηγ.) παρὰ μόσχοις **Ιδαίαις** ἀργενναῖς συρίζων
 βάρβαρα, πνέων καλάμοις μιμήματα **Φρυγίων** αὐλῶν **Ολύμ-που**.
 ἀργεννὸς = λευκός. **Ιδαῖος** = ὁ τῆς **Ιδης**, δρους τῆς Τροίας
 N.A. τοῦ **Ιλίου**. **συρίζω** βάρβαρα = παίζω μὲ τὴν σύριγγα βαρβαρικὰ
 κοιμάτια. πνέω καλάμοις = παίζω μὲ τὰ σουραύλια. **μιμήματα**
Φρυγίων αὐλῶν **Ολύμπου** = ὅπως ἔπαιζεν ὁ **"Ολυμπος** μὲ τοὺς
 Φρυγίους αὐλούς. **Βάρβαρος** ἐσύριζεν ὁ **Πάρις** διότι ξτο Τρώες κατὰ
 τὸν Εὐριπίδην οἱ Τρῷες παρίστανται ὡς βάρβαροι, κατὰ τὴν ἀρχὴν :
 πᾶς μὴ "Ελλην βάρβαρος. **"Ολυμπος** ἀρχαῖος περίφημος αὐλητῆς καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μουσικάς, μαθητής τοῦ Φρυγὸς αὐλητοῦ Μαρσύου, ὅστις ἐξεδάρη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὰ ἄσματα τοῦ Ὀλύμπου τὰ τονισμένα εἰς αὐλὸν ἔπαιζεν ὁ Πάρις μὲ τὴν σύριγγα. εὔθηλοι βόες = ὥραίους μαστοὺς ἔχοντες βόες. τρέφονται (ἐκεῖ) ὅθι = ὅπου κρίσις θεᾶν ἔμενε σε ἢ σε πέμπει Ἐλλάδα (αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως). πάροιθεν ἐλεφαντοδέτων δόμων = ἔμπροσθεν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου, τῶν ἐλεφαντοκοσμήτων, τῶν πολυτελῶν. 'Ο Εύριπίδης ἔχει ὑπὸ ὅψει του δόμηρικὴν περιγραφὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελέου. (ἔμενε σε) ὃς ἔδωκάς τ' ἔρωτα ἐν ἀντωποῖς βλεφάροισιν τᾶς Ἐλένας = ἐνέπνευσας ἔρωτα μέσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἐλένης ποὺ σὲ ἐκοίταξαν κατάμαται (= ἀντωποῖς). ἔρωτι δ' (ἀντὶ τοῦ τε) αὐτὸς ἐπτοάθης = συνεκινήθης δὲ καὶ σὺ ἀπὸ τὸν ἔρωτα. ὅθεν = κατ'. ἀκολουθίαν τούτου ἔρις (θεατῶν) ἄγει Ἐλλάδα (= Ἐλληνικὴν) ἔριν (= πόλεμον) ἐξ πέργαμα Τροίας σὺν δορὶ ναυσὶ τε. Μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν παιδαγωγικὴν θεωρίαν προεβλήθη ἐφαρμογὴ αὐτῆς ληφθέντος ὡς παραδείγματος τοῦ Πάριδος, ὅστις μὴ εὐμοιρήσας τῆς ὄρθης ἀγωγῆς, προτιμήσας δ' ἀμετρον καὶ ἀνόσιον ἔρωτα, ἐγένετο αἰτία τοῦ ὀλέθρου τῆς πατρίδος του καὶ πρόξενος συνάμα συμφορῶν εἰς τοὺς Ἀχαιούς. Σημείωσον ἐν τῇ ἐπωδῷ (οὕτω καλεῖται τὸ ἐρμηνευθὲν τμῆμα 573 - 589) τὴν εἰδυλλιακὴν σκηνὴν 574 κ.ἔ., ἣν ἐμβάλλει ὁ τραγικός, ὡς καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ εἰς τὰ δράματα τοιαύτας ἐμβάλλει σκηνάς, φυσιολάτρης ὅν. Παρέρχονται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου εἰς τὴν ὄργήστραν ἡ Κλ. καὶ ἡ Ἰφ. ἐποχούμεναι καὶ ἄλλος Χορὸς ἐξ ἀνδρῶν Ἀργείων πλησιάζει μὲ εὐλάβειαν πρὸς τὰς ἡγεμονίδας. 'Η πρώτη λέξις, τὴν ὅποιαν λέγει, εἶναι (590) ίώ ίώ, ἐπιφ. σχετλιασμοῦ, ἀχ καὶ γαρῆς· αἱ ἡγεμονίδες ἐκλαμψάουν τὸ ίώ ίώ ὡς ἐπιφώνημα γαρῆς, ὁ δὲ θεατὴς ὡς ἐπιφώνημα σχετλιασμοῦ.

Χορὸς ἀνδρῶν Ἀργείων (590 - 597)

εύδαιμονίαι μεγάλων (ὑποκ.) (εἰσὶ) μεγάλαι = τῶν τρανῶν ἡ εύτυχία εἶναι μεγάλη. Σημείωσον τὴν ἐπαναδίπλωσιν. Καὶ ἀμέσως ἐπακολουθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀνω γενικῆς παρατηρήσεως ἐν τῇ προκειμένῃ εἰδικῇ περιπτώσει. Ἰδετε = κοιτάξατε τὴν τοῦ βασιλέως ἄνασσαν ἐμὴν Ἰφιγένειαν. βασιλέως ἄνασσα = ἡ βασιλέπαις. Κλυταιμήστραν τε τὴν Τυνδάρεω (κόρην)· αἱ αἰτ. κατὰ πρόληψιν

ἀντὶ ὀνομαστικῆς. ὡς ἐκ μεγάλων ἔβλαστήκασιν = πόσον μεγάλων οίκογενεῖῶν βλαστοὶ εἶναι. ἐπὶ τε (ὡς) εὔμήκεις τύχας ἥκουσι = καὶ εἰς πόσον ὑψηλὰ σκαλοπάτια τῆς μοίρας ἔχουν ἀναβῆ. εὔμήκεις τύχας· δίσημον καὶ τοῦτο φαίνεται ὅτι ομιλεῖ διὰ τὸν ζηλευτὸν γάμιον, ἀλλ' ὁ θεάτης ὑπονοεῖ τὴν τραγικὴν μοῖραν τῆς κόρης. Τοῦ δισήμου τὴν ἐκδοχὴν εὑνοεῖ ἡ λέξις τύχη, ἣτις εἶναι μέση λέξις. Θεοί γ' οἱ κρείσσους... θνατῶν· ἡ σειρά: οἱ κρείσσους οἵ τ' ὀλβοφόροι (εἰσὶ) θεοὶ (κατηγ.) τοῖς οὐκ εὐδαιμοσι θνατῶν (δοτ. τῆς κρίσεως). οἱ κρείσσους = οἱ ισχυροί, οἱ ἔχοντες τὰς ὑψηλὰς θέσεις: ὀλβοφόροι = οἱ δλβιοί, οἱ πλούσιοι. οἱ οὐκ εὐδαιμονες· κατὰ λιτότητα = οἱ δυστυχέες.

Χορὸς γυναικῶν (598 - 606)

στῶμεν = ἀς σταθῶμεν. ἔκγονα θρέμματα Χαλκίδος = γεννήματα καὶ θρέμματα τῆς Χαλκίδος. δεξώμεθα ὄχων ἀπὸ τὴν βασιλειαν ἐπὶ γαῖαν = ἀς ὑποδεχθῶμεν τὴν βασίλισσαν (κατεργομένην) ἀπὸ τὸ ἄρμα κάτω εἰς τὴν γῆν. μὴ σφαλερῶς = κατὰ τρόπου τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ σφαλῇ, νὰ μὴν γλιστρήσῃ. ἀγανῶς δὲ (δεξώμεθα) χεροῖν μαλακῇ γνώμῃ. ἀγανὸς = μαλακός μαλακὴ γνώμῃ = τρυφερὰ αἰσθήματα. μὴ ταρβήσῃ = ἵνα μὴ φοβηθῇ, τρομάξῃ. μηδὲ θόρυβον μηδὲ ἔκπληξιν παρέχωμεν = μηδὲ ἐνοχλήσωμεν καὶ ταράξωμεν. Μεγάλη τοῦ Χοροῦ ἡ εὐλάβεια. ξεῖναι ταῖς Ἀργείαις ξείναις = ξέναι ήμεταις τὰς Ἀργείας ξένας· σημείωσιν τὴν ἀναδίπλωσιν ξεῖναι - ξείναις. Ὁ Εύριπίδης πολὺ ἀγαπᾷ τὰς ἀναδίπλωσεις.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (607 - 750)

α') 607 - 641

ὅρνις = οἰωνός. ὅρνιθα αἴσιον ποιούμεθα = θεωροῦμεν ὡς αἴσιον οἰωνόν ὁ πληθ., διότι ἡ Κλυτ. ὄμιλεῖ ἔξ ὀνόματος ὅλης τῆς οίκογενείας. τόνδ'· καθ' ἔλξιν ἀντὶ τοῦ τόδε = τὸ ἔξης, ἐπεξηγούμενον διὰ τῶν: τὸ σόν τε χρήστὸν καὶ λόγων εὐφρημίαν = τὴν φιλόφρονα προϋπάντησίν σου καὶ τοὺς εὐοιώνους λόγους σου. ἔχω ἐλπίδα τινὰ (λιτότης) = εἶμαι πολὺ αἰσιόδοξος. ὡς πάρειμι ἐπ' ἐσθλοῖσι γάμοις = ὅτι ὁ γάμος, δ' ὃν ἔχω ἔλθει, εἶναι αἰσιος. νυμφαγωγὸς = ὁ

συνοδεύων τὴν νύμφην· νυμφαγωγὸς λέγεται ἡ μήτηρ τῆς νύμφης ἢ συνοδεύουσα τὴν κόρην της ἀγομένην ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς οἰκίας της μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ. πορεύωνται = ἔξαγω· πορεύετε· ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς δούλους ποὺ τὴν συνώδευον. φερνὴ = ἡ προίξ. πέμπω = φέρω. εὐλαβοῦμαι = πιάνω καλά, προσέχω. μέλαθρον = ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἡ ἐκφόρτωσις τῆς φερνῆς πόσην ἴλαρότητα θὰ προεκάλεσεν εἰς τὸ θέατρον! Ἀλλὰ συγγρόνως βλέπομεν τοὺς θεατὰς νὰ κινοῦν τὴν κεφαλὴν διὰ τὸν ἐπικείμενον μαῦρον γάμον. Ἡ Κλυταιμήστρα δὲ ὅλα φροντίζει. λεπτές πωλικοὺς ὄχους = κατέβα ἀπὸ τὸ ὄχημα, τὸ συρόμενον ἀπὸ πώλους, ἵππους. τίθημι κῶλον = πατῶ. κῶλον = πούς. ἀβρὸς = λεπτός, γαριτωμένος. νεάνιδες· ἀπευθύνεται πρὸς τὰς γυναικας τοῦ Χοροῦ, αἱ ὁποῖαι θὰ εἰχον συρρεύσει περὶ τὴν ἀμάξαν. ἐνδίδωμι χερὸς στηρίγματα = δίδω τὴν χεῖρα ὡς στήριγμα. ὡς ἀν ἐκλίπω· τελ. πρότασις. θᾶκος (195) ἀπήνη (147). αἱ δὲ = ἄλλαι δέ. δημαρτικὸν = οἱ ὄφθαλμοὶ τῶν ἵππων. φροβερόν· ἐπὶ παθ. ἐννοίας: δειλὸν = τρομάζουν εὔκολα. ἀπαράμυθον = μὴ ἐπιδεκτικὸν παραμυθίας (καταπραύνσεως)· οἱ ἵπποι, εύρισκόμενοι εἰς περιβάλλον ἀσύνηθες, ὑπῆρχε φόβος νὰ ἀφηνιάσουν. λάζυμαι καὶ λάζομαι = λαμβάνω. Ὁρέστην· χάριν τῶν θεατῶν. δαμεὶς ὄχω πωλικῷ; = ζαλισθεὶς ἀπὸ τὰς κινήσεις τῆς ἀμάξης; ἔγειρ'(ε) = ἔγειρου. ἐφ' ὑμέναιον ἀδελφῆς = διὰ τὸν γάμον τῆς ἀδελφῆς σου. εύτυχῶς = τύχῃ ἀγαθῇ = καλορρίζικος νῶναι. κῆδος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς λήψει = θὰ κάμης γαμβρὸν καλὸν ἄνθρωπον (θὰ συμπεθεριάσῃς μὲν καλὸν ἄνθρωπον). ἐσθλὸς αὐτὸς ὁν = ὅπως καὶ σὺ εἰσαὶ εὐγενής. τὸ γένος = ὁ γόνος, δινός. καθίστω· προστ. ἀντὶ καθίστασο = τοποθετήσου. δεῦρο· παρακελ. πρὸ τοῦ καθίστω. ἔξῆς ποδός μου = δίπλα ἀπὸ τὰ πόδια μου. πρὸς μητέρα = εἰς τὸ πλευρὸν τῆς μητρός. θέσις με μακαρίαν ξέναις ταῖσθε = κάμε με εὐτυχισμένην στὰ μάτια τῶν ξένων αὐτῶν ἐδῶ. προσείπωμεν τοῦ προσαγορεύω = χαιρετίζω. ὡς σέβας ἐμοὶ μέγιστον = τρισέβαστέ μου· ἡ προσφώνησις πανηγυρική. ούκ ἀπιστοῦσαι (λιτ.) = πρόθυμα συμμορφούμεναι. ἐφετμὴ = παραγγελία. ὑποτρέχω τινὰ = προλαμβάνω τινά. δργισθῆς δὲ μὴ· παρένθεσις. προσβάλλω στέρνα πρὸς στέρνα = ἐναγκαλίζομαι. ὑποδραμοῦσα = σπεύσασα. περιβάλλω στέρνα = ἐναγκαλίζομαι. διὰ χρόνου = ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρόν. ποθῶ δημα σὸν = εἰχα καιρὸν νὰ σὲ

ἴδω. χρὴ (περιβαλεῖν). φιλοπάτωρ εἰ = ἀγαπᾶς τὸν πατέρα πολὺ· ἀπότομος ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὰ κακοῦργα σχέδια τοῦ πατρός. μάλιστα παῖδων = περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ παιδιά. δσους ἔγώ (ἔ) τεκον τῷδε = μὲ τὸν πατέρα σου ἐδῶ. ἀσμένη = μὲ χαράν. καὶ πατήρ (ἐσεῦδε σε). τόδ' ἵσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις = αὐτὸν ποὺ λέγεις ἴσχυει ἔξ ἵσου καὶ διὰ τοὺς δύο. "Ορα ὅτι αἱ λέξεις ἀποσπῶνται μὲ δυσκολίαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατρός.

β') (642 - 671)

εὗ ἐποίησας ἀγαγῶν = καλὰ ἔκαμες καὶ μὲ ἔφερες. οὐκ οἰδ' ὅπως φῶ τοῦτο καὶ μὴ φῶ. ὅπως φῶ (ὅπως) μὴ φῶ · πλάγιαι ἐρωτ. προτ. ἐκ τοῦ οὐκ οἶδα = ἂν πρέπει νὰ εἰπῶ ναὶ ἢ ὅχι ὡς πρὸς τοῦτο. ἔα (317) = περίεργον. ἔκηλος = ἥσυχος. ὡς οὐ βλέπεις ἔκηλον · ἐπιφώνησις = μὲ τί ἀνήσυχον βλέμμα βλέπεις. ἀσμενός μ' ίδων = ἐνῷ, καθὼς εἰπες (641), μὲ εἰδες μὲ χαράν. πόλλα' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει = ὁ βασιλεὺς καὶ στρατηλάτης ἔχει πολλὰς φροντίδας· πρβλ. "Ομηρόν : οὐ χρὴ παννύχιον εὔδειν βουληφόρον ἀνδρα, ω λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσα μέμηλε. γίγνομαι παρά τινι = συγκεντρώνω τὴν προσοχήν μου εἰς τινα. μὴ ἐπὶ φροντίδας τρέπου = μὴ σὲ ἀπορροφοῦν αἱ φροντίδες. εἰμὶ παρά σοί· ὄντως μόνον ἡ θυσία τῆς κόρης τὸν ἀπηγόρων = παύω νὰ εἰμαι σκυθρωπός. ἔκτείνω ὅμμα φίλον = γίνομαι εὔθυμος. ίδοὺ γέγηθα ὡς γέγηθα ὁρῶν σε = ίδοὺ χαίρω, ὅπως χαίρω τὴν στιγμὴν ποὺ σὲ κοιτάζω. γέγηθα ὡς γέγηθα · ἡ εὐφημιστικὴ αὕτη ἔκφρασις είναι συνήθης εἰς τὴν τραγῳδίαν, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἔκφρασις κακοῦ, τὸ ὅποιον ἀποσιωπῶμεν πρβλ. Μήδειαν : ἐσμὲν οἰόν ἐσμεν. κἀπειτα = καὶ ἔπειτα· ἐν ἐρωτήσει σημαίνει κατάπληξιν. λείβω = χύνω. ἡ 'πιοῦσ' ἀπουσία = ἡ ἐπιοῦσα ἀπουσία ἡμῖν μακρά (ἔσται) = ὁ χωρισμός μας, ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ κατόπιν, θὰ είναι μακρός. ἡμῖν δοτ. ἥθική. Σημείωσον τὴν παρήχησιν καὶ τὸ δίσημον. ἡ 'Ιφιγένεια φαντάζεται τὸν μακρὸν ἐκ τοῦ γάμου χωρισμὸν ὁ 'Αγαμέμνων τὸν ἐκ τῆς θυσίας. νῦν = λοιπὸν θὰ εἴπωμεν ἀσύνετα (ἀνοησίες) εἰ σέ γ' εὐφρανῶ = ἂν πρόκειται νὰ σὲ εὐχαριστήσω. παπαῖ! τὸ σιγῆν οὐ σθένω, λέγει καθ' ἔαυτὸν ἔχων ἀπεστραμμένον τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ σὲ δ' ἥνεσα (σὲ ἐπαινῶ, σὲ θαυμάζω διὰ τὴν ἄγνοιάν σου) Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στρέφεται πάλιν πρὸς τὴν κόρην. παπαῖ ἐπιφώνημα σχετλιασμοῦ : φρίκη, φρικτόν. ἐπὶ τέκνοις σέθεν = κοντὰ στὰ παιδιά σου. θέλω γε = ναὶ τὸ θέλω. ἀλγύνομαι = λυποῦμαι. οὐκ ἔχων τὸ θέλειν = γιατὶ δὲν ἔχω στὸ χέρι μου τὸ θέλειν αὐτό. λόγχαι = τὰ ὅπλα, ὁ πόλεμος. τὰ Μενέλεω κακὰ = τὸ κακὸν ποὺ ἐδημιούργησεν ὁ Μενέλαος μὲ τὸ πάθημά του. ἄλλους ὀλεῖ πρόσθ' ἀμὲ διολέσαντ' ἔχει = ἂ ἔμε διολέσαντα ἔχει ὀλεῖ ἄλλους πρόσθε· διολέσαντ' ἔχει· περίφρασις παρακειμένου· ως πρὸς τὴν φράσιν καὶ τὴν ἔννοιαν πρβλ. Σοφ. Λατιγ. ήδε θανοῦσ' ὀλεῖ τινα. ως πολὺν χρόνον ἀπῆσθα (ήσο ἀπών) ἐν Αύλιδος μυχοῖς· ἐπιφώνησις. Κατὰ τὴν Ἰφιγ. ὁ πατήρ χαρακτηρίζει ως ὀλεθρόν του τὴν μακρὰν ἐν Αύλιδι παραμονήν, ποὺ εἶναι δὲι αὐτὴν ἀνεξήγητος. ἵσχει με = μὲ κρατεῖ κάτι. μὴ στέλλειν στρατὸν = νὰ μὴ δίδω διαταγὴν πρὸς ἀπόπλουν. οἰκίζομαι = ἔχω κατοικιῶν. οὐ = ἔκει ὅπου. μακρὰν (ὁδὸν) ἀπαίρεις = κάνεις μακρινὸ ταξίδι. εἰς ταῦτὸν σύ γ' ἥκεις σῶ πατρὶ = σὺ καὶ ὁ πατέρας σου εὑρίσκεσθε εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν· δίσημος ὁ στίχος: καὶ οἱ δύο ἔχομεν νὰ κάμωμεν μακρινὸ ταξίδι· ἢν φύγω μακράν, θὰ φύγης καὶ σὺ μακρὰν (εἰς τὸν "Ἄδην"). καλὸν = εὐπρεπές. ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς = ἔχεις καὶ σὺ νὰ ταξιδεύσῃς. ἵνα μνήσει πατρὸς = ὅπου θὰ ἔχῃς ζωντανὴν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρός· μνήσει· μέλλ. τοῦ μιμνήσκομαι. μόνη μονωθεῖσα· πλεονασμός. οὐ πού μ' ἔς ἄλλα δώματα οἰκίζεις, πάτερ; = δὲν. πιστεύω νὰ μὲ ἀποκαθιστᾶς εἰς ἄλλην οἰκογένειαν;

γ') 672 - 693

θῦσαι με — θυσίαν τινά· τὸ θῦσαι ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου μετὰ βάρους. θυσίαν τινά· λιτότης· τὸ ἀόριστον, ἵνα μὴ ἐννοήσῃ ἡ Ἰφιγ. ξὺν ιεροῖς = μαζὶ μὲ τὴν θυσίαν. τὸ εὔσεβες = ἡ πιστὴ ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν τύπων. εἰσει σύ· ἔχει ὑπομονήν, θὰ τὰ μάθης ὅλα, θὰ τὰ ιδῆς (εἴσει μέλλ. τοῦ οίδα). χέρνιβες = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ· ἐδῶ ὁ βωμός. ἐστήξεις πέλας· δίσημον, δηλ. ως θύμα — ως θεατής. ζηλῶ σε τοῦ μηδὲν φρονεῖν = σὲ ζηλεύω διὸ τὴν τελείαν ἄγνοιαν σου. μᾶλλον ἡ μὲ = παρὰ τὸν ἔαυτόν μου ποὺ τὰ ξέρω ὅλα. διφθῆναι κόραις = διὰ νὰ σὲ ἴδουν τὰ κορίτσια. μέλλουσα δαρὸν (= δηρὸν) χρόνον = μακρὰν χρόνον ἀποικήσειν πατρός· ἀποικῶ = κατοικῶ

μακράν. ώς ἄχθος ἐγένετο = τί βάρος ἔγινε. ταχεῖα νοτὶς διώκει μ' ὅμματων φαύσαντά σου· νοτὶς ὅμματων = δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν. διώκει με = μὲ βαζόουν ἐμπρός, μόλις σὲ ἐθώπευσα. σὲ παραιτοῦμαι τάδε = σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃς διὰ τὴν στάσιν μου αὐτὴν ἐδῶ· τὸ τάδε ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς αἰτιολ. κατ' ἔννοιαν προτάσεως εἰ κατωκτίσθην ἄγαν = διότι ἡ σθάνθην βαθεῖαν συμπάθειαν. Λήδας γένεθλον· ἡ τρυφερότης πρὸς κολακείαν καὶ ἔξαπάτησιν. ἀποστολαὶ = ἡ ἀποκατάστασις κόρης. μακάριαι = εἶναι εύτυχὲς γεγονός. δάκνουσι = λυποῦσι. πολλὰ μοχθήσας· διὰ τὴν ἀνατροφήν· σκοπίμως ἐτέθησαν αἱ λέξεις ἐν τέλει, διὰ νὰ ἐξηγήσουν τὸ ἄλγος τοῦ πατρός. πείσεσθαι· μέλλ. τοῦ πάσχω. ὥστε μὴ σε νουθετεῖν· τὸ μὴ πλεονάζει. νουθετῶ = κάμνω ὑποδείξεις· εἰς τὸ πείσεσθαι ἡ χρον. πρότασις: ὅταν κλπ. τάδε = ὅτι τώρα σὺ πάσχεις. ὁ νόμος = ἡ συνήθεια. τῷ χρόνῳ· ἡ δοτικὴ ἐκ τῆς σύν τοῦ συνισχνανεῖ· ὁ νόμος σύν τῷ χρόνῳ = ἡ συνήθεια ὅπως καὶ ὁ χρόνος ισχνανεῖ: θὰ μαράνη, θὰ ἀφανίσῃ αὐτά, τούς θρήνους.

δ') 695 - 724

τούνομα... κατήνεσας· ἡ σειρά: οīδα τεύνομα (ἔκείνου) ὅτῳ παῖδα κατήνεσας· καταινῶ = δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου, μηνηστεύω. Γνωρίζει τὸ ὄνομα τοῦ γαμβροῦ ἡ Κλυτ., ἀλλὰς ζητεῖ ἀκριβεστέρας πληφορορίας. χώποθεν = καὶ ὅπόθεν (ἐστίν). Ἀσωπός· ποτάμιος θεός, νίὸς τοῦ Ὡκεανοῦ. ταύτην τίς θυητῶν ἡ θεῶν ἔζευξεν; (ἔλαβεν ὡς σύζυγον). πρόμον = πρῶτον, βασιλέα. Οἰνώνη· οὔτως ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἡ Αἴγινα. τοῦ Αἰακοῦ δὲ τίς παῖς κατέσχε δώματα; ἔγινε κύριος τοῦ οἴκου, ποῖον ἀφήκει κληρονόμον ὁ Αἰακός ; θεοῦ (= Νηρέως) διδόντος = ἐκόντος ἡ βίᾳ θεῶν; = ἡ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν; Ζεὺς ἡγγύησε = ἐμήστευσε καὶ δίδωσ' ὁ κύριος· ὁ ἀρμόδιος, δηλ. ὁ πατήρ. "Ινα συναφθῇ γάμος, ὥφειλε νὰ προηγηθῇ τῶν γάμων ἡ ἔγγυή ἡ ἔγγυησις, συμβόλαιον μεταξὺ τοῦ μνηστῆρος καὶ τοῦ πατρὸς τῆς κόρης ἡ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου του, τοῦ κυρίου. Διατί ὁ Ζεὺς ἔδωκε τὴν Θέτιν εἰς τὸν Πηλέα ίδε 'Ομήρ. A 516. ποῦ γαμεῖ νιν = ποῦ ἐτέλεσε τοὺς γάμους μὲ αὐτὴν ; ἡ κατ' οīδμα (περιληπτικὸν) πόντιον ; = ἡ εἰς τὰ κύματα τοῦ πόντου ; Ἰνα = ἐκεῖ ὅπου σεμνὰ βάθρα = ίερὰ θεμέλια. Πήλιον· δασῶδες ὅρος κατὰ τὰ ἀναψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής 9

τολικὰ τῆς Θεσσαλίας, Ν. τῆς Ὀσσης. ὥκισμαι = ἔχω κατοικίαν, εἶμαι ἐγκατεστημένος. **Κενταύρειον γένος** = τὸ γένος τῶν Κενταύρων. Περὶ Κενταύρων ἴδε 'Ομήρ. Α 263 - 268. δαίνυμι γάμους = τελῶ τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **Χείρων** (209). φεῦ = θαυμάσια. χὼ διδοὺς τὸν παῖδα = καὶ ὁ διδοὺς τὸν παῖδα, ὁ Πηλεύς. τοιόσδε ἀνὴρ ἔσται πόσις τῆς παιδός. οὐ μεμπτὸς (λιτότης) = ἔξαίρετος. Ἀπιδανός: παραπόταμος τοῦ Θεσσαλικοῦ Πηνειοῦ. ἀπάγω = συνοδεύω ἀπὸ τῆς πατρικῆς στέγης. ὅροι = τὰ ὄρια, ἡ χώρα. ὁ κεκτημένος = ὁ κύριος. εύτυχοίτην = εἴθε νὰ εύτυχον, τὴν εὐχήν μου, καλὴ τύχη νὰ ἔχουν, δ 'Αχιλ. δηλ. καὶ ἡ Ἰφιγένεια. γαμεῖ· μέλλων = θὰ τελέσῃ τοὺς γάμους του. κύκλος σελήνης· ἡ πανσέληνος. εύτυχής = φέρων τὴν εύτυχίαν. προτέλεια (ἵερᾳ) παιδός = ἡ προκαταρκτικὴ διὰ τὸν γάμον θυσία. μέλλω = τὸ ἔχω ὑπ' ὅψει. (ἐ) πὶ ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύχη = αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα μὲ ἀπασχολεῖ τώρα. τύχη· δίσημον ὁ Ἄγαμ. θὰ σφάξῃ, ἀλλὰ θὰ σφάξῃ τὴν κόρην. (δαίσω) θύσας γε θύματα ἀμὲ χρὴ θῦσαι θεοῖς; τὸ ἀμὲ = ἀ ἐμέ· δίσημον. Ἡ Κλ. ἀπερροφημένη ἀπὸ τὸν γάμον δὲν δίδει πρεσογήν εἰς τὰς ὑπόπτους ἐκφράσεις τοῦ ἀνδρός της. ήμεῖς = ἐγώ καὶ σύ. θοίνη = εὐωχία. τίθημι θοίνην = παραθέτω συμπόσιον. καλῶς ἀναγκαίως τε = καὶ καλὰ καὶ ἀσήμια κατ' ἀνάγκην, ἀφ' οὐ διαφορετικὰ δὲν εἰναι δυνατὰν νὰ γίνη: στὴν ἀκρί-βεια τοῦ νεροῦ καλὸν ν' καὶ τὸ χαλάζι. συνενέγκοι δ' ὅμως = ἐν τούτοις ἀς τὰ φέρη καὶ ὁ θεὸς δεξιά.

ε') 725-750

οἰσθ' οὖν δ δρᾶσον = οἰσθα οὖν δ βούλομαι δρᾶσαι σε ; τί χρῆμα ; = τί πρᾶγμα ; πείσεσθαι σέθεν· τὸ πείθομαι πρὸς γενικὴν κατὰ τὸ ἀκούειν. δ νυμφίος· ὁ λόγος διακοπεὶς ὑπὸ τῆς Κλυτ. συνε-γίζεται εἰς τὸν στίχον 730. χωρὶς μητρὸς τί (ἔκεινων) δράσετε, ἀμὲ δρᾶν χρεών ; τηνικαῦτα = τότε. τυγχάνω (ὧν) = εὐρίσκο-μαι. τημελῶ = φροντίζω, περιποιοῦμαι· πρβλ. ἀτημέλητος. λιποῦσα παῖδα· ἐννόησον τὸ χωρήσομαι. ἀνέχω φρόγα = κρατῶ ὑψηλὰ τὴν γαμήλιον λαμπάδα. οὐχ δ νόμος οὔτος· τὸ οὔτος καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ νόμος ἀντὶ τούτο· οὐ τοῦτό ἔστιν δ νόμος = δὲν εἰναι ἡ τάξις αὐτῆ. φαῦλος = ἀσήμαντος. ἔξαιμιλοῦμαι = γυρίζω ἔξω τοῦ οἴκου μέσα στὸν κόσμον. οὐ καλὸν — καλόν· διαξιφισμοί· ὁ ἐρεθισμὸς τῆς

Κλυτ. ἐπιτείνεται. Ἀμφότεροι παρωδοῦν ἑκάτερος τὴν σύνταξιν τοῦ ἄλλου 735, 736, 737. δχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς· οἱ πληθ., τὸ ἐπίθ. δχυροῖσι, τὸ φρουροῦνται ἔξαίρουν τὴν ἀσφάλειαν τῶν παρθένων καὶ καθιστοῦν περιττὴν τὴν παρουσίαν τῆς Κλ. πιθοῦ· τελεσίγραφον. ἄνασσα Ἀργεία θεὰ = ἡ "Ηρα. παρθένος νυμφίος = ἡ μελλόνυμφος: μάτην ἥξ (α) = ἀδίκως ἐβιάσθην. ἀποστεῖλαι ἔξ ὁμ- μάτων = νὰ τὴν ἀπομακρύνω, διὰ νὰ μὴ τὴν βλέπω. σοφίζομαι = διαρκῶς μηχανεύομαι. πορίζω τέχνας = ἐφευρίσκω τεχνάσματα. παν- ταχῇ νικώμενος = πανταχοῦ ἀποτυγχάνων. ἔξιστορῶ = ἔξετάζω. θυηπόλοις = ὁ μάντις. τὸ τῆς θεοῦ φίλον = τὴν θέλησιν τῆς θεᾶς. ἔμοι οὐκ εύτυχες = κακὸν τῆς κεφαλῆς μου. μόχθον 'Ελλάδος· παράθεσις = βάσανα χάριν τῆς 'Ελλάδος. δ σοφὸς = ὁ ἔξυπνος. τρέ- φω = ἔχω. χρηστὸς (χρῆσθαι) = πειθαρχικός. ἀγαθὴ γυνὴ = περιωρισμένη· ἀρετὴ τῆς γυναικὸς ἐν 'Αθήναις ἔθεωρεῖτο ὁ περιωρισμός ἐντὸς τοῦ οἴκου. ἦ = εἰ δὲ μή.

Τὸ ἑρμηνευθὲν τμῆμα τὸ διαλογικὸν ἀπὸ 607 - 750, τὸ ὅποιον ἀκο- λουθεῖ μετὰ τὸ Α' στάσιμον καλεῖται Β' ἐπεισόδιον, ἀποτελοῦν τὴν Γ' πρᾶξιν τῆς τραγῳδίας.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (751'- 800)

Στροφὴ (751 - 761)

ἥξει δὴ κ.έ. Ἡ σειρά: ἥξει δὴ ἄγυρις στρατιᾶς 'Ελλάνων ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν δηλοῖς Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς ἐς "Ιλιον τὸ Τροίας Φοιβήιον δάπεδον. δὴ = ἐντὸς δλίγου. ἄγυρις στρατιᾶς 'Ελλάνων = ὁ συγκεντρωθεὶς στρατὸς τῶν 'Ελλήνων. ἀνὰ ναυσὶν = ἐπιβαίνων πλοίων. δηλα = αἱ πεζικαὶ τῶν ὄπλιτῶν δυνάμεις· ἡ φράσις = στόλος καὶ στρατός. Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς· ἐν διὰ δυοῖν = Σιμόεντα δινήεντα ἀργυροειδῆ = Σιμόεντα ἀργυ- ροδίνην· αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. "Ιλιον· ἐπεξήγησις τοῦ Σι- μόεντα, ἀκριβέστερος δὲ διορισμὸς τὸ "Ιλιον τοῦ Τροίας. Τροίας Φοιβήιον (= ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος διατελοῦν) δάπεδον = ἔδαφος, χώρα. Σιμόεις· μικρὸς ποταμὸς τῆς Τροίας, πη- γάζων ἐκ τῆς "Ιδης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σκάμανδρον. Φοιβήιον· ὁ

Φοῖβος ἡτο πόλιοῦχος τοῦ Ἰλίου ἔχων ναὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κτίσας μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὰ τείχη τῆς πόλεως. ἵνα· τόπ. ἀκούω = ἀκήκοα. ῥίπτω = τινάσσω γῦρο. χλωρόκομος = ὁ ἔχων χλωρὰν κόμην, φύλλωμα = ὁ καταπράσινος. δάφνας (-ης) μαντόσυνοι ἀνάγκαι = μαντικαὶ ἀσυγχράτητοι ἐμπνεύσεις τοῦ θεοῦ. πνέω = ἐμπνέω, ἐμβάλλω. **Κασσάνδρα.** ὡραιοτάτη κόρη τοῦ Πριάμου λαβοῦσα ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα τὸ δῶρον τῆς μαντικῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὸν ἔρωτα αὐτοῦ, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ, ὁ θεὸς τὴν κατηράσθη νὰ μαντεύῃ μὲν τὰ ἀληθῆ, ἀλλὰ νὰ μὴ πιστεύηται. Ο Χορὸς τὴν φαντάζεται ἐδῶ εἰς μαντικὴν ἔκστασιν.

Αντιστροφὴ (762 - 772)

πέργαμα = ἡ ἀκρόπολις. "Αρης μετων. = αἱ πολεμικαὶ δυνάμεις. πόντιος = ὁ ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. εὔπρωροι πλάται = εὔπρωρα πλοῖα· εὐπρώροισι πλάταις εἰρεσίᾳ· ἐπιμερισμός: εἰρεσίᾳ εὐπρώρων πλατῶν· εἰρεσίᾳ· (ἐρέτης) = κωπηλασία. Σιμούντιοι δχετοὶ = τὰ ρεύματα τοῦ Σιμόντος. τὰν Διοσκούρων (κασιγνήτην). ἐκ Πριάμου = ἐκ (γᾶς) Πριάμου. δορίπονος = ὁ πονῶν ἐν δορὶ, ἐν μάχῃ = ὁ πολεμικός.

Ἐπωδὸς (773 - 780)

πόλις = ἀκρόπολις. λάινος (λᾶας = λίθος) = λίθινος. κυκλώσας· ὑποκ. "Αρης (764) δόρει φονίω = δόρατι φονικῷ. λαιμοτόμος = ὁ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ ἀποκοπείς. σπῶ = ἀποσπῶ. πόλισμα = ἀκρόπολις· μετὰ τὸ πόλιν εἰναι περιττόν. κατ' ἄκρας = ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. τίθημι = ποιῶ. κόρας· τῆς Τροίας. πολύκλαυτος· εἰς ἐνεργ. σημασίαν = ὁ χύνων ἀφθονα δάκρυα· όμοίως. πολύκλαυτος (Ἐλένα). ἐσσεῖται· δωρικὸς μέλλων τοῦ εἰμὶ = ἔσται. προλείπω = προδοτικῶς, ἀπίστως ἀφήνω. Ο Χορὸς μὲ ἀδράς γραμμὰς ἀναπαριστᾷ κατὰ φαντασίαν τὴν μέλλουσαν τύχην τῆς πόλεως. Σημείωσον τὸ γραφικώτατον λαιμοτόμους. κυκλώσας - σπάσας - πέρσας· τὰ τρία στάδια τῆς πτώσεως τῆς πόλεως. ἔλπις = φόβος. οἴαν· εἰς τὸ ἔλπις ἅδε. πολύχρυσοι Λυδαί. Η Λυδία ἡτο πολύχρυσος διὰ τὸν

χρυσαρρόαν Πακτωλὸν καὶ οἱ Λυδοὶ ἡσαν διαβόγτοι ὡς τρυφηλοὶ καὶ ἡδυπαθεῖς. Ἰστημι ἐλπίδα· κατὰ τὸ Ἰστημι μάχην, βοήν, ιαχήν. μυθεύω = λέγω. παρ' Ἰστοῖς = ὅταν θὰ κάθηνται, θὰ ἐργάζωνται στοὺς ἀργαλειούς. τάδε = τὰ ἔξης (ἀναφερόμενα εὐθύς). ἀπολωτίζω = ἀποσπῶ ἁνθος τοῦ λωτοῦ. ἀπολωτιεῖ = εἰς τοῦτο τὸ πατρίδος οὐλομένας = ποῖος θὰ μὲ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου σὰν ἁνθος ἀπὸ τὸν βλαστόν. τανύσας ρῦμα = τεντώσας, σύρας σύρσιμον. ρῦμα· σύστοιχον ἀντικ. τοῦ τανύσας· εὐπλοκάμου κόμας τανύσας ρῦμα = σύρων με ἀπὸ τὰ μαλλιά τεντωμένην κάτω. δακρύσσειν = κατὰ τρόπον προκαλοῦντα δάκρυα. "Ολη ἡ εἰκὼν πολὺ γραφική καὶ ἐποπτική. Σημείωσον τὸ γραφικώτατον ἀπολωτιεῖ. διὰ σέ· αὐτοτελῶς ὡς ἀναφώνησις· ὅλα αὐτὰ γίνονται ἐξ αἰτίας σου. τὰν (οὗσαν) γόνον κύκνου δολιχαύχενος· δολιχαύχην = ὁ ἔχων δολιχὸν (μακρὸν) λαιμόν. ἡ Λήδα ἐκ τοῦ Διὸς μεταμορφωθέντος εἰς κύκνον ἐγέννησε δύο ὥρα· ἐκ τοῦ ἑνὸς μὲν ἔξεκολάφθη ἡ Ἐλένη, ἐκ τοῦ ἑτέρου δὲ ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, οἱ Διόσκουροι. οἱ ἐν αἰθέρι δισσοὶ Διόσκουροι· νοεῖται ὁ ἀστερισμὸς τῶν Διδύμων. εἰ δὴ φάτις ἔτυμός (ἐστι) = ἐὰν αὐτῇ ἡ φήμη, ὁ μῆθος, εἰναι ἀληθῆς. ὡς ἔτεκεν...· εἰδ. πρότασις ἐκ τοῦ φάτις. ὅρνιθι = μὲ τὸν κύκνον πταμένω = ὅταν ἐπέταξεν εἰς τοὺς κόλπους της. δέμας Διὸς (= δ Ζεὺς) ἡλλάχθη = μετεμορφώθη (εἰς ὅρνιν). εἴτε· μετὰ τὸ εἰ 793 ἀντὶ εἴτε — εἴτε. μῆθοι = τὰ παραμύθια. Πιερίδες· αἱ Μοῦσαι ὡς καταχόμεναι ἐκ Πιερίας, χώρας τῆς Μακεδονίας· ἐδῶ τὸ Πιερίσιν ἐπίθ. = ποιητικῶς· ἐν δέλτοις Πιερίσιν = εἰς τοὺς παπύρους τῶν ποιητῶν = εἰς τὴν ποίησιν = διὰ τῆς ποιήσεως. ἥνεγκαν τάδε = διέδωκαν αὐτά. ἄλλως = μάτην. παρὰ καιρὸν = (πράγματα) ποὺ δὲν ἔχουν θέσιν στὴν λογικήν. 'Ο Εὔριπίδης κατὰ τὴν συνήθειάν του κάμνει δρθιολογιστικὴν κριτικὴν τῶν μύθων ἐλέγχων τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτόπους. 'Αμφιβάλλει ἂν ἡ Ἐλένη, μία τοιαύτη γυνὴ μυρίων συμφορῶν πρόξενος, ἥτο δύνατόν νὰ εἰναι κόρη τοῦ Διός.

Τὸ χορικὸν ὡς πρὸς τὴν σειράν του καλεῖται Β' στάσιμον. Τὸ συναίσθημα τοῦ Χοροῦ αἰσιοδοξία καὶ ἔπειτα φρίκη διὰ τὰς φρικτὰς συνεπείας τοῦ πολέμου.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (801 - 1035)

α') 801 - 830

δ στρατηλάτης τῶν Ἀχαιῶν ποῦ ἐνθάδε ; διὰ τοῦ ἐνθάδε δηλοῦται ὅτι ὁ Ἀγ. εύρισκεται ἐδῶ εἰς τὴν Αὐλίδα, διὰ δὲ τοῦ ποῦ ζητεῖται νὰ ὅρισθῇ εἰς ποῖον ὥρισμένως μέρος ἐδῶ εύρισκεται. τίς προσπόλων = τίς ἀπὸ τοὺς θεράποντας. τίς φράσειεν ἀν· ἐρώτησις εὐχὴν ἐκφράζουσα = ποῖος θὰ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἀναγγείλῃ. ζητοῦντα· κατηγ. μετοχὴ ἐκ τοῦ φράσειεν ἀν. Ἀχιλλέα τὸν Πηλέως παῖδα ὑποκ. νὶν = Ἀγαμέμνονα ἀντικ. ἐν πύλαις = ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον τῆς σκηνῆς του. γάρ· αἰτιολογεῖ νόδυμένην πρόταστν : εἰναι ἀνάγκη νὰ τὸν ἴδω. οὐ γάρ μένομεν· ὑποκ. νόσον τὸ πάντες ἡμεῖς οἱ στρατεύοντες. ἔξι ἴσου = ὑπὸ τὰς ἴδιας συνθήκας. Εὐρίπου πέλας = πλησίον τοῦ Εὐρίπου ἀζυγες γάμιων = ἄγαμοι· γραφικώτερον τοῦ ἄγαμοι. θ(α)άσσω = κάθημαι· πρβλ. ὁ θάκος (195) θάσσουσ· ἐπ' ἀκταῖς· γραφικὴ εἰκὼν τῆς ἀπραγμοσύνης. εὔνις - ίδος = σύζυγος. καὶ παῖδας· ἐνν. ἐκλιπόντες. δεινὸς ἔρως = ὑπερβολικος ἐνουσιασμός· ἐκ τούτου τὸ στρατείας. Ἐλλάδα· ἀντὶ Ἐλλάδι εἰς τὸ ἐμπέπτωκεν. τούμδον δίκαιον = τὰς ἴδιας μου δικαίας ἀπόψεις. ὁ χρήζων = ὅποιος θέλει. αὐτὸς = μόνος του. ὑπέρ αὐτοῦ φράσει = τὰς ἴδιας του, τὰς προσώπικὰς ἀντιλήψεις του θὰ ἀναπτύξῃ. γάρ = λοιπόν. πι = ἐπὶ λεπταῖς ταῖσδε γ' Εὐρίπου πνοαῖς = ἐδῶ ὅπου μόλις φυσόῦν αἱ ἀδύνατοι αὐτὰ πνοαὶ (αὔραι) τοῦ Εὐρίπου. Ισχω = ἔχω = συγκρατῶ. πρόσκειμαι = πιέζω, ἐνοχλῶ· πόσον χρόνον ἔτι ἔκμετρησαι χρὴ = πόσον ἀκόμη πρέπει νὰ ἀφήσωμεν νὰ περάσῃ. πρὸς στόλον Ιλίου = μέχρις ὅτου ἀποπλεύσωμεν διὰ τὸ "Ιλιον. δρᾶ· προστ. τοῦ δρῶ = κάμνω. μένων = περιμένων. μελλήματα = βραδύτητες, ἀναβολαί. ἔξεβην = ἔξηρθον. ὡς πότνι· αἰδώς = ὡς σεβασμία, Ἱερά αἰδημοσύνη. τήνδε τίνα λεύσσω ποτὲ γυναῖκα = τίς ἔστιν ἡδε ἡ γυνή, ἦν λεύσσω· τήνδε ἀντικ., τίνα κατηγ. ποτέ· ἐν ἐρωτήσει σημαίνει τάχα. οὐ θαῦμα = δὲν εἶναι παράδοξον. πάρος = πρότερον. αἰνῶ = ἐπαινῶ. σέβω = τιμῶ. τὸ σωφρονεῖν = ἡ σωφροσύνη, ἡ αἰδώς. σύλλογος = τὸ συγκεντρωμένον στρατόπεδον. μὸντιν = μοὶ ἔστιν. Θαυμαστὴ ἡ εἰς τοὺς δύο στίχους βραχυλογία τῆς Κλυταιμήστρας.

τὰ καίρια = τὰ ἀπαραίτητα. αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους = ἀλλ' ἐντρέπομαι νὰ ὅμιλῶ μὲ γυναικας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον διακόπτει τὸν πρὸς τὴν Κλυτ. διάλογον καὶ ἀπέργεται.

β') 831 - 864

δεξιάν ἐμῇ χερὶ σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων = ἀς, ἔνώσωμεν τὰς δεξιὰς ὡς ἀρραβῶνα εὔτυχισμένου γάμου. 'Ο Ἀχ. ἀγνοῶν τὴν συμπατηγίαν Ἀγ. καὶ Ὁδυσσέως δὲν ἔννοεῖ τὴν Κλ. καὶ φαντάζεται ὅτι ἔκεινη ζῆτει τὴν χειρά του ἐρασθεῖσα αὐτοῦ. 'Η παρανόησις χαριεστάτη. Ταράσσεται· τὴν ταραχὴν του φανερώνουν αἱ ἐρωτήσεις, αἱ βραχεῖαι προτάσεις καὶ τὸ ἀσύνδετον: **τί φής;** ἔγώ σοι (συνάψῳ) **δεξιάν,** ὃν μή μοι θέμις (ἐστί) (**φαύειν**). τὸ **φαύειν** νοεῖται ἐκ τοῦ προηγουμένου φαύοιμεν. θέμις μάλιστα· ἡ Κλυταιμήστρα ἐπανάλαμβάνει τὸ **θέμις** εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ λόγου αὐτῆς. θέμις μάλιστα = καὶ πολὺ μάλιστα ἐπιτετραμμένον· ἡμεῖς θὰ ἐλέγαμεν: **θέμις;** καὶ **παραθέμις μάλιστα.** γαμεῖς· μέλλων. τὴν **ἔμήν**· μετ' ἐμφάσεως ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προτάσεως. 'Η σκηνὴ σκορπίζει πολλὴν ἴλαράτητα. **ἀφασία μὲν ἔχει** = δὲν ξέρω τί νὰ εἰπῶ. εἰ μή τι **παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον** = ἔκτος ἐὰν ἀπὸ κάποιαν παράκρουσιν λέγεις λόγια ἀκατανόητα· **καινουργῶ λόγον** = χρησιμοποιῶ λέξεις μὲ σημασίαν διαφορετικὴν ἀπὸ τὴν συνήθη. **ἔμπερυκε** = εἶναι ἔμφυτον, φυσικόν. **τόδε**· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **αἰδεῖσθαι.** **δρῶσι**· μετοχὴ εἰς τὸ **πᾶσι** ἀναφερομένη. καὶ γάμου μεμνημένοις = καὶ ὅταν θέμα τῆς ὅμιλίας των εἶναι ὁ γάμος. 'Η Κλ. ζῆτει νὰ ἔξηγήσῃ φυσιολογικῶς τὴν ταραχὴν τοῦ Ἀχιλλέως. **ἔμνήστευσα** = ἔμνηστεύθην. **ἡλθέ μοι λόγος γάμων** = μοῦ ἔγινε πρότασις συνοικεσίου. **τάπο σοῦ** = τὰ ἀπὸ σοῦ (λεγόμενα) = τὰ λόγια σου. **εἴκαζε** = κάνε εἴκασίας πρὸς λύσιν τοῦ μυστηρίου. **κοινόν ἔστιν είκαζειν τάδε** = καὶ οἱ δύο ἐνδιαφερόμεθα νὰ λύσωμεν αὐτὸν ἐδῶ τὸ μυστήριον. **ἄμφω...τοῖς λόγοις ἵσως** = καὶ οἱ δύο ἔξι ἵσου λέγομεν τὴν ἀλήθειαν. **μνηστεύω γάμους οὐκ ὄντας** = ἀρραβωνίζω μὲ γχαμβρὸν ἀνύπαρκτον. **ώς εἴξασιν** = ὡς ἔοικασιν (οἱ γάμοι) = ὡς φαίνεται. **αἰδοῦματι τάδε** = ἐντρέπομαι διὰ τὸ πάθημά μου αὐτὸν ἐδῶ. **ἐκερτόμησε** = ἡθέλησε νὰ πειράξῃ. **κερτομῶ παρὰ τὸ κέρτομος** = ὁ ἔχων κεῖρον στόμα, ὁ δηκτικός, ὁ πειρακτικός. **ἀμελίᾳ δός** = μὴ τὰ λαυδάνης ὑπ' ὅψι. **φαύλωσ=καύφως καίρεις** ἀπόχαι- Ψηφιστοί θήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρετίζει τὸν Ἀγ. ἐτοιμαζομένη νὰ ἀπέλθῃ. οὐκ ὁρθοῖς ὅμμασιν εἰσορῶ = ἀτενίζω μὲ χαμηλωμένους ὁρθαλμούς (ἀπὸ ἐντροπήν)· ἡμεῖς λέγομεν : δὲν ἔχω μοῦτρα νὰ σὲ ιδῶ. καὶ σοὶ τόδ' ἔστιν ἕξ ἔμοῦ = καὶ σὺ χαῖρε. ματεύω καὶ μαστεύω = ζητῶ. γένεθλον = ἔγγονος. πύλας παροίξας = ἡμικανοίξας τὰς πύλας. ὡς τεταρβηκώς = πόσον τρομαγμένος. ταρβῶ = τρομάζω. Ἐφοβεῖτο, διότι ἀπρόκειτο νὰ προδιψή μυστικὰ τοῦ κυρίου του· φοβισμένον τὸν ἔδειχνεν ὁ χαμηλὸς τόνος τῆς φωνῆς καὶ αἱ προφυλάξεις ποὺ ἐλάμβανε. οὐχ ἀβρύνομαι τῷδε = δὲν καμαρώνω δι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τίτλον (τοῦ δούλου δηλ.)· τοῦτο λέγει μὲ βαρυθυμίαν. τίνος; δοῦλος. ἔμδος μὲν οὐχὶ = τούλαχιστον ἴδικός μου δχι. χωρὶς τάμα κ' Ἀγαμέμνονος = τὰ πράγματα τὰ δικά μου καὶ τοῦ Ἀγαμ. εἰναι χωριστά. τῆσδε ἐνν. δοῦλος· ἀπόκρισις εἰς τὸ τίνος (δοῦλος). δῶν μ' ἐπέσχες = διὰ τὰ ὄποια μὲ ἐσταμάτησες· τὸ ἐπέχω ἐδῶ μεταβατικόν. ἐφίσταμαι = ἵσταμαι πλησίον. λέγοις ἀν· μετριωτέρα ἔκφρασις τῆς προστακτικῆς = δύνασαι νὰ λέγης· ἐννόησον τὸ νῶν, δοτ. προσ. ἀντων. α' προσ. δυῖκοῦ = εἰς ἡμᾶς. ὡς μόνοις (οὐσι) = μὲ τὴν ἰδεάν, ἔχων ὑπ' ὅψει ὅτι εἰμεθα μόνοι ἡμεῖς οἱ δύο. ἡμή = ἡ ἐμή.

γ') 865 - 895

ἀνοίσει· μέλλων τοῦ ἀναφέρω = ἀναφέρομαι, ἐς μέλλοντα χρόνον = εἰς τὸ μέλλον. ἔχει = παρέχει = παρουσιάζει, προκαλεῖ. δκνος = δισταγμός, ἀνησυχία. δεξιᾶς ἔκατι = ἔνεκα τῆς δεξιᾶς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δεξιάν, ἐὰν θέλης ὡς ἔγγυησιν τῆς ἀσφαλείας σου τὴν δεξιάν μου. νά, (καὶ προτείνει τὴν δεξιάν χειρά)· ηδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ : πρὸ τῆς δεξιᾶς. λάτρις-ιος = δοῦλος, ὑπηρέτης. χώτι=καὶ ὅτι. ἐν ταῖς σαΐσι φερναῖς = μέσα στὰ προικά σου. κάμδος = καὶ ἔμδος = καὶ δικός μου, πιστός. ἐκκαλύπτω = ξεσκεπάζω. στέγεις = σκεπάζεις, κρατεῖς μυστικώς. αὐτόχειρ = διὰ τῆς ίδιας (του) χειρός. μέλλει = σκέπτεται, σχεδιάζει, μελετᾷ· ὁ στίχος περιέχει σειράν διηγ. ἐγκλημάτων : 1) παιδασὴν μέλλει κτενεῖν, 2) ὁ φύσας πατήρ, 3) αὐτόχειρ. πῶς· ἡ ἐρώτησις δηλοῦ ἔκπληξιν. ἀπέπτυσ(α) μῦθον· μόλις ἤκουσα ὅ, τι εἰπεις, πρὶν ἔκφράσω τὸ αἰσθημά μου, βδελύσσομαι, οὐκ εὑ φρονεῖς = δὲν εἰσαι στὰ καλά σου. φασγάνω = ξέφει (μέλλει κτενεῖν) φονεύων. δέρη = ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ τὴν σκληρότητα τοῦ ἐγκλήματος. ἀρτίφρων = ὁ ἔχων ἀρτίας τὰς φρένας (πρβλ. ἀρτιμελῆς) = ἔχει σώμας τὰς φρένας. πλὴν ἐς σὲ καὶ σὴν παῖδα = εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πλὴν εἰς ὅ, τι ἀφορᾷ σὲ καὶ τὴν κόρην σου. τοῦτ' (ο) = ως πρὸς τοῦτο τὸ σημεῖον. ἐκ τίνος λόγου (μέλλει κτενεῖν) = διὰ ποῖον λόγον. οὐπάγων = ὁ ἐπάγων = ὁ παρακινῶν, ὁ ὠθῶν. ἀλάστωρ = κκκός δαίμων. θέσφαθ' (ἐπάγει αὐτὸν) = τῶν θεῶν ἡ θέλησις. ὥς γέ φησι Κάλχας· ὅστις πιθανὸν καὶ νὰ ψεύδεται, διότι ἡ θεότης ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώνῃ μίαν τοιαύτην σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ἀξίωσιν. Σημείωσον τὸν ὀρθολογισμὸν τοῦ Εὔριπίδου. ἵνα πορεύηται στρατός· ἀπόκρισις εἰς τὸ ἐκ τίνος λόγου. ποῖ; γιὰ ποῦ; Ἡ Κλ. γνωρίζει γιὰ ποῦ πρόκειται νὰ ξεκινήσῃ ὁ στρατός, ἀλλ' εἶναι ἀλλόφρων. δώματα = ἡ καθέδρα, ἡ αὐλή. δώματα Δαρδάνου = ἡ Τροία, τὸ "Ιλιον. Δάρδανος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ πατήρ τοῦ "Ιλου, τοῦ οἰκιστοῦ τοῦ Ιλίου, γενάρχης τῶν Δαρδάνων, συγγενῶν τῶν Τρώων. εἰς Ἰφιγένειαν = διὰ τὴν κακὴν τύχην τῆς Ἰφιγενείας. Ἐλένης νόστος ἦν πεπρωμένος = ἦτο πεπρωμένον νὰ γίνῃ ἡ ἐκστρατεία διὰ τὴν Ἐλένην. πάντα ἔχεις = ὅλα τὰ γνωρίζεις. Ἀρτέμιδι... Τοῦτο εἶναι τὸ κεφάλαιον τῆς ὅλης σκηνῆς, ἀλλ' ὁ πρεσβύτης ἀνέβαλλε τὴν ἀνακοίνωσιν, ἵνα διεγείρῃ τὴν περιέργειαν. πρόφασις = ἀφορμή. ἐπ' δλέθρῳ = διὰ τὸν θάνατόν σου. καὶ μήτηρ σέθεν = καὶ ἡ μήτηρ σου. Ἡ μήτηρ ἔγεται εἰς δλέθρον διὰ τὸν θάνατον τῆς θυγατρός. ἔτλη = ἐτόλμησε. οἴχομαι· εὐφῆμισμὸς = εἴλμαι χαμένη. δακρύων νάματα = τὰς ῥόας τῶν δακρύων. οὐκέτι στέγω = δὲν ἡμπορῶ πλέον νὰ συγκρατήσω. πόθεν φῆς εἰδέναι πεπυσμένος; ἡ σειρά: φῆς εἰδέναι πεπυσμένος (αἰτιολ. μετοχὴ) πόθεν; δέλτον πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα = ἐπιστολὴν ἀντίθετον πρὸς τὴν πρώτην ἐπιστολὴν. οὐκ ἔων ἡ ξυγκελεύων παῖδ' ἄγειν θανουμένην = θέλων νὰ μὲ έμποδίσῃς ἡ θέλων νὰ μὲ παρακινήσῃς μαζί μου νὰ φέρω τὴν κόρην μου, γιὰ νὰ σφαγῇ. οὐκ ἔων· ἡ μετοχὴ μετηνέχθη ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὸν κομιστήν. μὴ μὲν οὖν ἄγειν· τὸ μὲν οὖν ἐνισχύει τὴν ἄρνησιν = ὅχι, ὅχι γιὰ νὰ φέρῃς. φρονῶν εὗ ἔτυχε = ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ καλά του. φέρων· ἐνδοτ. μετοχή. γε· ἔξαιρει τὴν ἀντίθεσιν τοῦ φέρων πρὸς τὸ δίδως λαβεῖν. ἀφείλεθ' ἡμᾶς = ἀπέσπασεν ἡμᾶς.

έκλυον· παρατατικός· ἀφ' ής στιγμῆς ηρχισαν αἱ ἀποκαλύψεις τοῦ γέροντος. **τὸ ἔμὸν** = ὅ, τι ἀφορᾶ εἰς ἐμέ, τὴν προσωπικὴν μου προσβολήν. **οὐ φαύλως** = οὐ κούφως = βαρέως. **δολώ - ω** = ἔξαπατῶ, παγιδεύω. **σοῖς γάμοις** = μὲ τοὺς γάμους σου· ἡ Κλ. παρατηρήσασα ὅτι ὁ Ἀγ. βαρέως φέρει τὴν προσβολὴν ἐρεθίζει τοῦτον. **οὐχ ἀπλῶς οὕτω φέρω** = δὲν τὸ παίρνω ἐλαφρὰ ἔτσι ἀνευ συνεπειῶν. ἐπαιδεσθήσομαι· μέλλω· παθ. τοῦ ἐπαιδοῦμαι = ἐντρέπομαι. **προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ** = νὰ πέσω στὰ γόνατά σου. **θυητὸς**· γάριν τοῦ μέτρου ἀντί: **θυητή**. **γεγωτα**· κατὰ σύνεσιν εἰς τὸ σὸν γόνυ = σέ. τί γάρ ἐγώ σεμνύνομαι; = διότι πρὸς τί νὰ ὑπερηφανεύωμαι; ἡ ὑπερηφάνεια τῆς θὰ ητο ἀνωφελῆς δι' αὐτήν. **σπουδάζω** = σοβαρῶς ἐνδιαφέρομαι. **ἀμύνω** (τινὶ) = βοηθῶ. **τῇ τ' ἔμῃ δυσπραξίᾳ τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῇ** = καὶ ἐμένα δυστυχοῦσαν καὶ ἐκείνην, ἡ ὅποια μόνον τὸν τίτλον τῆς ἰδικῆς σου συζύγου· ἔλαβε. **μάτην** = ψευδῶς· ἀλλ' ὅμως (λεχθείσῃ) **καταστέφω** = θέτω τὸν νυμφικὸν στέφανον εἰς τὴν κεφαλήν. **νιν** = αὐτὴν ὡς γαμουμένην (μέλλων). **σοί.** **νῦν δέ**· εἰσάγεται ἡ πραγματικότητα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ πράγματοποιηθέν. **ἴξεται ὄνειδος** = θὰ ἔλθῃ ὄνειδος. **ὅστις**· αἵτιον σημαίνει. **εἰ μὴ** = εἰ καὶ μὴ. **γουν**· = τούλαχιστόν. **πρὸς γενειάδος... πρὸς μητέρος**· ἡ βροχὴ τῶν ἐπικλήσεων δεικνύει τὴν θέρμην τῆς ἴκεσίας. Τὸ λαμβάνεσθαι τῶν γονάτων (**γουνοῦμαι** καὶ **γουνάζομαι**) τοῦ γενείου καὶ τῆς δεξιᾶς ητο σημειον ἴκεσίας. **ἀμυναθεῖν**· ποιητ. ἀδριστος τοῦ ἀμύνειν = νὰ ἴκανοποιήσῃς. **πέλει μοι** = ὑπάρχει εἰς ἐμέ. **τὰ Ἀγαμέμνονος** = ἡ στάσις, ἡ διαγωγὴ τοῦ Ἀγαμ. **πάντολμα** = θρασύτατα, ἀναιδέστατα. **γυνή**· ἀσθενὲς πλάσμα. **στράτευμα** = στρατόπεδον. **ἄναρχον** = ἀπειθάρχητον. **θρασὺ ἐπὶ τοῖς κακοῖς** = ἀναιδὲς εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου. **χρήσιμον** = πειθαργικόν. **θέλωσι** = κατὰ σύνεσιν, διότι τὸ στράτευμα εἶναι περιληπτικόν. "Ισως ὁ Εὔριπίδης εἶχεν ὑπ' ὅψει του τὴν σύγγρονον κατάστασιν τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων. **ὑπερτείνω τινὸς χείρα** = κρατῶ τὸ χέρι μου ἀπὸ πάνω ἀπὸ ἔνα, προστατεύω· πρβλ. "Ομηρον Ω 374. **σεσώσμεθα**· ὁ παρακ. ἀντὶ μέλλ., διότι ἡ Κλυταιμήστρα, πραγματικῶς πεπεισμένη διὰ τὴν σωτηρίαν, φαντάζεται αὐτὴν ἥδη τετελεσμένην. **δεινὸν τὸ τίκτειν** = τὸ τίκτειν (ἐστὶ) **δεινὸν** = ἡ

μητρότης είναι κάτι ύπερφυές, μυστηριώδες. καὶ φέρει φίλτρον μέγα πᾶσι τε κοινὸν = καὶ γεννᾷ εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως ἵσχυρὸν φίλτρον. Ὡσθ' ύπερκάμνειν τέκνων = ὡστε νὰ ύποφέρουν ύπερβολικὰ χάριν τῶν τέκνων των. Ὁ Εύριπίδης ἐν Φοινίσσαις λέγει παραπλήσια: δεινὸν γυναιξίν αἱ δἱ’ ὠδίνων γοναί· καὶ φιλότεκνόν πως πᾶν γυναικεῖον γένος. Θυμὸς = ἡ ψυχὴ. αἱρεται πρόσω = αἱρεται εἰς ἀνωτέρας σφαιρας. ύψηλόφρων προλ. κατηγ. = ὡστε νὰ δοκιμάζῃ ὑψηλὰ αἰσθήματα· οἱ πλεονασμοὶ ἔξαιρουσιν τὴν μεγαλοφροσύνην του. ἀσχαλᾶν καὶ ἀσχάλλειν = νὰ λυπῆται, στενοχωρῆται. τὰ κακὰ = ἡ δυστυχία. τὰ ἔξαγκωμένα = ἡ μεγάλη εύτυχία. μετρίως = ἐν μέτρῳ. Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς ἀμφότερα τὰ ἀπαρέμφατα: ἀσχαλᾶν - χαίρειν. Παρ’ Ὁμήρω ὁ Ἀχιλλεὺς χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπαθής καὶ εὐέξαπτος. οἱ τοιούτοις βροτῶν = ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι τοιοῦτοι, οἵοις εἴμαι ἐγώ. λελογισμένοι εἰσὶν δρθῶς = ἔχουν λάβει δρθήν σκέψιν. διαζῶ τὸν βίον = περνῶ ὅλην μου τὴν ζωήν. γνώμης μέτα = μετὰ γνώμης = μὲ σύνεσιν. ἔστιν ἵνα = ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὅποιας· τὸ ἵνα τοπικόν. ἔστι χῶπου = ἔστι καὶ ὅπου = ἐνιαχοῦ, ἐνίστε. λίαν φρονῶ = εἴμαι ύπερβολικὰ σοφός. γνώμην ἔχει χρήσιμον = εἶναι χρήσιμον (πρᾶγμα) ἡ φρόνησις, ἡ δρθή κρίσις.

ε') 926 - 958

ἐν Χείρωνος = ἐν δόμοις Χείρωνος. Χείρων ὁ εὔσεβέστατος τῶν Κενταύρων. ἡγοῦμαι καλῶς = ἀσκῶ καλῶς τὰ ἡγεμονικά μου δικαιώματα. παρέχων ἐλευθέραν φύσιν = παρουσιάζων ἐλευθερίαν (ἀνεξαρτησίαν) γνώμης. "Αρη κοσμήσω δορὶ = τὸν θεὸν τοῦ πολέμου "Αρην θὰ τιμήσω διὰ τῶν ὄπλων. πρὸς τῶν φιλτάτων· ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ παθοῦσα. τὰ φίλτατα = οἱ συγγενεῖς (ἐδῶ ὁ σύζυγος). οίκτον περιβαλῶν τοσοῦτον = ἀφ' οὗ σὲ περιέβαλα μὲ τόσην συμπάθειαν. ἀ δὴ κατ' ἄνδρα γίγνεται νεανίαν = ὅσην ἡμπορεῖ νὰ παράσχῃ εἰς νέος. καταστέλλω (τινὰ) = καταπραύνω, καθηγουγάζω. ἐμὴ φατισθεῖσα = ἐμοὶ εἰς γάμον δοθεῖσα. τούμδον δέμας = ἐμέ, ἐμαυτόν. ἐμπλέκω πλοκάς = τυλίγω εἰς μηχανορραφίας. εἰ καὶ μὴ = εἰ καὶ μὴ ἥρατο σίδηρον = ἀνέσυρε τὸ ξίφος. τούνομα τούμδον φονεύσει. προσωποποιία. δι' ἐμὲ διά τε τοὺς ἐμοὺς γάμους· ἐν διὰ δυοῖν. δεινὰ κούκη ἀνεκτά. σγῆμα ἐκ παραλλήλου. τλᾶσσα = ύπομείνασσα Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ήτιμασμένη ἀνάξια = ύποστᾶσα προσβολήν, ης δὲν ήτο ἀξία. θαυμαστὰ ως = ἀντί : θαυμαστῶς ως· ἐπιτείνει τὸ ἀνάξια = εἰς βαθύμὸν καταπληκτικόν. κάκιστος = προστυχώτατος. τὸ μηδὲν = τὸ μηδενικὸν (ἀνήρ) ἐν ἀνδράσι. ως οὐχὶ Πηγλέως, ἀλλ' ἀλάστορος γεγως = σὰν νὰ μὴ ξημουν υἱός τοῦ Πηγλέως, ἀλλ' υἱὸς κακοῦ δαίμονος.

Καὶ ὁ Ἐνδιπίδης, ως ὁ "Ομηρος, ἔξαιρει τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ἀχιλλέως. Οἱ Ἀχιλλεῖς εἶναι τὸν Μενέλαον, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἡθικὸς αὐτονομὸς τῆς ἀπάτης.

μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον = μὰ τὸν μεγαλώσαντα μέσα στὰ ὑγρὰ κύματα. φυτουργὸν = πατέρα· ὁ Ἀχ. ως νέος εἶναι εὔεπίφορος εἰς τοὺς ὄρκους. οὐδὲ εἰς ἄκραν χεῖρα = οὐδὲ μὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου του. ὥστε προσβαλεῖν (χεῖρα) πέπλοις = ὥστε νὰ ἐγγίσῃ τοὺς πέπλους. Σίπυλος ἔσται πόλις = ἡ Σίπυλος θὰ ἔχῃ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως. Σίπυλος, πόλις τῆς Φρυγίας, ης ἐβασίλευεν ὁ Τάνταλος, ὁ γενάρχης τῶν Πελοπιδῶν. ὅρισμα βαρβάρων = περιφέρεια βαρβ. ὅθεν πεφύκασι γένος = ὅθεν ἔλκουν τὴν καταγωγὴν των. κεκλήσεται = θὰ ἀκούεται. ἐνάρχομαι· λέγεται καὶ κατάρχομαι καὶ ἔξαρχομαι = κάμινω ἀρχὴν (τελετῆς). προχύται = οὐλοχύται = κριθαὶ ἀδρῶς ἀληγεσμέναι = κριθάλευρα. χέρνιψ (ἡ) = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ, δι' οὗ ἔνιπτον τὰς χεῖρας. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνήρ· μάντις ὑποκ., τίς ἀνήρ κατηγορούμενον = τί εἰδους ἄνθρωπος εἶναι ὁ μάντις δις = ἀφ' οὗ οὗτος. τυχῶν = στὴν τύχῃ ἀνάφερε εἰς τὸ δλίγ' ἀληθῆ λέγει. μὴ τύχη = δὲν ἐπιτύχῃ. διοίχεται = χάνεται, γίνεται ἄφαντος.

ς') 959 - 991

ἔκατι· στίχ. 373. θηρῶσι λέκτρον τούμὸν = ἐπιδιώκουν τὸν γάμον μου· ἡ πρότασις κεῖται παρενθετικῶς. ὕβριν ὕβρισεν ἡμᾶς = μᾶς προσέβαλε. τούμὸν ὄνομα = τὴν ἄδειαν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ ὄνομά μου. ἔμοι πάρα = παρ' ἔμοι. θήραμα· παράθεσις = ως δόλωμα. ἔμοι μάλιστ' ἐπείσθη = ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου ὄνομα κυριώτατα ἐπείσθη, παρεπείσθη. ἔκδοῦναι θυγατέρα ἔμοι πόσει (κατηγ.) = νὰ δώσῃ εἰς ἔμε ως εἰς σύζυγον τὴν θυγατέρα τῆς : τὸ ὄνομά μου ως συζύγου τῆς κόρης τῆς τὴν ἐπλάνεψε. ἔδωκα τἄν = ἔδωκά τοι ἀν = θὰ

ἔδιδα τὴν ἀδειαν βέβαια. "Ελλησι δοτ. χαριστ. νόστος πρὸς" ΙΙΙον κάμνει ἐν τῷδε = ἡ εἰς "ΙΙΙον ἐκστρατεία προσκρούει εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον. Βεβαίως θὰ ἐδυσκολεύμην νὰ δώσω τὴν ἀδειαν, ἀλλὰ θὰ τὴν ἔδιδα προκειμένου περὶ τῆς σωτηρίας ὅλης τῆς Ἐλλάδος. Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχει πανελήνια αἰσθήματα. 'Η Κλυταιμήστρα... λέγει ταῦτα καθ' ἔαυτὸν ὁ Ἀχιλλεὺς. τὸ κοινὸν ὄν μέτ' ἐστρατεύμην = τὸ κοινὸν συμφέρον (τούτων), μεθ' ὄν ἐξεστράτευον. οὐδέν εἰμι παρά γε τοῖς στρατηλάταις = δὲν ἔχω καμίαν σημασίαν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν στρατηλατῶν τούτων. ἐν εὔμαρει (ἐστιν) = εἶναι εὔκολον (δι' αὐτούς). εὔμαρής = εὔκολος, εὐχερής. δρᾶν καὶ μὴ δρᾶν καλῶς = νὰ μὲν μεταχειρίζωνται καὶ καλὰ καὶ ἀσχημα. εἰσεται· μέλλ. τοῦ οἰδα. σίδηρος· κατὰ συνεδοχὴν = τὸ ξίφος. χρανῶ· μέλλ. τοῦ χραίνω = μολύνω. κηλίσιν αἴματος φόνου. πρὶν ἐλθεῖν (με). ἔξαιροῦμαι = ἀποσπῶ. θεός πέφηνά σοι = ἔχω εύρεθη διὰ σὲ ὡς θεός, ὅπως καὶ σὺ μὲ ἔχεις φαντασθῇ. μέγιστος = ἴσχυρότατος. οὐκ ὄν· ἐνδοτ. ἡ μετοχή. θεός πέφηνά σοι - οὐκ ὄν - ὅμως γενήσομαι. πιού παιδικά. 'Ο Εύριπίδης ζητεῖ νὰ παρουσιάσῃ τὸν Ἀχιλλέα εἰς τὰς σκέψεις του ὡς ἥπατο παιδί. σεμνὴ = σεβαστή. φεῦ = εὗγε. πῶς ἀν σ' ἐπαινέσαιμι = πῶς θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ σὲ ἐπαινέσω. λίαν λόγοις = μὲν ὑπερβολικὰ λόγια. μηδὲ = καὶ μή. ἀπόλλυμι τὴν χάριν = χάνω τὴν δύναμιν νὰ εὐχαριστήσω. ἔνδεως τοῦδε (τοῦ ἐπαινεῖν) = μὲν ἐλιπῆ, ἀνεπαρκῆ πρὸς τοῦτο λόγια, μὲν ἐπαίνους περιωρισμένους = πῶς θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ σὲ ἐπαινέσω, χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι σὲ κοιλακεύω μὲν ὑπερβολικὰ λόγια μήτε ὅτι εἴμαι ἀχάριστος μὲν περιωρισμένας εὐχαριστίας. ἀγαθοὶ = οἱ ἀγαθοί. αἰνῶ ἄγαν = εἴμαι ὑπερβολικός εἰς τοὺς ἐπαίνους. παραφέρω = προβάλλω (εἰς τὸ μέσον) ὡς ἐπιχειρήμα, φέρω. οἰκτρὸς = ὁ οἰκτον. προκαλῶν. Ιδίᾳ νοσοῦσα = πάσχοντα προσωπικῶς ἡ μετοχή εἶναι αἰτιολογική. ἀγοστος κακῶν ἐμῶν = ἀπηλλαγμένος τῶν συμφορῶν μου. = ξένος πρὸς τὰς συμφοράς μου. ἀλλ' οὖν = ἀλλ' ὅμως. ἔχει τι σχῆμα ἀνήρ ὁ χρηστός. = κάμνει καλλήν ἐντύπωσιν ἀσφαλῶς ὁ χρηστός, ὁ εὐγενῆς ἀνήρ. καν ἀπωθεν ἦ· = καὶ ἂν εἶναι μάκραν τῶν συμφορῶν = καὶ ἂν εἶναι ξένος πρὸς τὰς ἀλλοτρίας συμφοράς. ἦ· αἰτίαν σημαίνει = διότι ἐγώ. οἰηθεῖσα· ἐνδ. μηγ. κενήν κατέσχον ἐλπίδα = εἰδα τὰς ἐλπίδας μου ματαιουμένας. τάχα = ἵσως. ὅρνις γένοιτ' ἄν = οἰωνὸς ἥθελε γίνει κακός. ἐμὴ παῖς θανοῦσα = ἡ κόρη μου, ἐὰν σφαγῇ. σοῖς μέλλουσι γάρ. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μοις = διὸ τὸν μέλλοντα γάμον σου. εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὖ δὲ καὶ τέλη = καὶ καλὰ ἄρχισες καὶ καλὰ τελείωσες.

ζ') 992 - 1035

νιν = αὐτὴν τὴν θυγατέρα μου· ὑποκ. τοῦ περιπτύξαι. ἀπαρθένευτα = ἀπρεπῆ εἰς παρθένον. ἔχουσα δι' αἰδοῦς ὅμμι' ἐλεύθερον = ἔχουσα τὴν αἰδημοσύνην εἰς τὸ βλέμμα ὡς ἐλευθέρα, ὡς ἀρμόζει εἰς αὐτὴν. ἔχουσαν ἐλεύθεροπρεπῆ ἀνατροφήν. ταύτα τεύξομαι = θὰ ἐπιτύχω τὰ ἴδια, δηλ. τὸν οἰκτόν σου. οὐ παρούσης = χωρὶς νὰ εἴναι παροῦσα = καὶ μὲ τὴν ἀπουσίαν της. σεμνὰ σεμνύνεται = ἡ σεμνότης εἴναι σεμνότης, δὲν χάνει ποτὲ τὴν ἀξίαν της. ὅμως δὲ = ἀλλ. ὅμως. χρεών αἰδεῖσθαι = πρέπει νὰ χρησιμοποιῇ τις τὴν αἰδημοσύνην ὅσον γε δυνατὸν = ἐφ' ὅσον εἴναι δυνατόν, δηλ. ἡ αἰδημοσύνη καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ὅρια της. ἔξαγω εἰς ὅψιν = παρουσιάζω ἔξω, ἐνώπιον. ἔρχομαι εἰς ὄνειδος = πίπτω εἰς τὴν κακογλωσσιὰν τῶν ἀνθρώπων. ἀμαθὲς = ποὺ ἀγνοεῖ τὰ πράγματα. ἀργὸς τῶν οἰκοθεν = ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰς οἰκιακὰς ἀπασχολήσεις. λέσχη = φλυαρία. πονηρὰς λέσχας = τὰ πονηρὰ σχόλια. κακόστομοι λέσχαι = ἡ κακογλωσσιά. φιλῶ = ἀγαπῶ. ἥξετε εἰς ἵσον = θὰ φθάσετε εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. ἰκετεύοντες (τροπ. μετοχὴ) εἴτ' ἀνικετεύτως = εἴτε μὲ ίκεσις εἴτε χωρὶς ίκεσίας. ἔξαπαλλάξαι· ἐπεξ. τοῦ ἀγών μέγιστος = σοβαρώτατος ἀγών. ὡς· αἵτιοι. ἀσθενὲς καὶ χαλαρὸν δυνάμενον νὰ παραλειφθῇ. ἐν ἀκούσασ' ἵσθι = ἐν ἀκουσεῖς καὶ μάθε. μὴ φευδῶς μ' ἔρειν· ἐπεξήγησις τοῦ ἐν. λέγων - ἔγκερτομῶν· μετοχαὶ ὑποθ. ἔγκερτομῶν = κερτομῶν = περιπαίζων. μάτην = μὲ λόγια τοῦ ἀέρος. δναιο· εὔκτ. ἀσφ. ὠνήμην τοῦ δνίναμαι = ὡφελοῦμαι· δναιο = εἴθε νὰ χαρῆς διτι ἀγαπᾶς. ἵνα... καλῶς = γιὰ νὰ πάρῃ καλὸ δρόμο ἡ ὑπόθεσις. τί τοῦτ' ἔλεξας = τοῦτο, δ ἔλεξας, τί ἔστι; = τί θέλεις νὰ εἰπῆς μὲ αὐτὸ ποὺ εἶπες; πείθωμεν· ὁ ἐνεστῶς δηλοῖ τὸ ἐπιχειρούμενον κακὸς τίς ἔστι· τὸ τίς κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ κακὸς = εἴναι πολὺ δειλός. οἱ λόγοι καταπαλαίουσιν· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῆς πάλης. ψυχρὰ ἐλπῖς = ἡ ἐλπίς μου αὐτὴ εἴναι παγωμένη δέξυμωρον, διότι ἡ ἐλπίς θερμαίνει τὴν καρδίαν. ἀντιβαίνω = φέρω ἀντιρρήσεις. εἰ τὸ χρῆζον ἐπίθετε = ἐὰν ἡθέλετε (τὸν) πείσει (σύ καὶ ἡ κόρη

σου) εἰς δὲ τοῦ ἔζητούσατε. οὐ τούμδον χρεών (ἦν) χωρεῖν = δὲν θὰ ἥτο ἀνάγκη νὰ παρέμβω ἐγώ. τοῦτο = ἡ συγκαταθεσίς του. ἔχει τὴν σωτηρίαν = παρέχει τὴν σωτηρίαν. ἀμείνων = καλύτερος, εὐγενέστερος (παρὰ ἐὰν περενέβαινον). εἰ τὰ πράγματα πράσσοιμι = ἐὰν ἥθελα ταχτοποιεῖ τὰς ὑποθέσεις. λεγογισμένως μᾶλλον ἡ σθένει = μὲ περίσκεψιν μᾶλλον παρὰ μὲ τὴν δύναμιν, μὲ τὴν πυγμήν. καλῶς κρανθέντων· κραίνω καὶ κραιαίνω = ἐκτελῶ· ἡ μετοχὴ ἔδει νὰ εἶναι εἰς δόνομ. συμφωνοῦσα πρὸς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως τάδε, ἀλλ᾽ ἐτέθη κατὰ γενικὴν ἀπόλυτον ἐμφάσεως χάριν = ἐὰν τὰ πράγματα αὐτὰ ἐδῶ λάβουν τέλος καλόν. τάδε γένοιτ' ἀν πρὸς ἡδονὴν φίλοις σοί τε = τὸ καλὸν τέλος τούτου ἐδῶ τοῦ ζητήματος ἥθελε χαροποιήσει τοὺς φίλους (Ἀγαμ.) καὶ σέ. κἄν = καὶ ἂν· δἰς κεῖται τὸ (ἄν). καὶ χωρὶς ἔμοῦ = καὶ ἀνευ τῆς ἰδικῆς μου παρεμβάσεως. δραστέον· ἐνν. τὸ ἔστι μοι = πρέπει νὰ πράξω. ποῖ ἔλθοῦσαν = ποῦ ἀφ' οὗ ἔλθω. ἥμεταις σε φύλακες οὖ χρεών φυλάξομεν = (δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ἀναζητήσῃς) ἥμεταις θὰ παραχοιουθήσωμεν τὴν ὑπόθεσίν σου, ὅπως πρέπει. Ο Ἀχιλ. δὲν ὁρίζει τόπον συναντήσεως, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ ἡ Κλ. νὰ περιφέρεται διὰ μέσου τοῦ στρατοπέδου. μὴ τις = ἵνα μὴ τις. Δαναῶν· ἡ γεν. καὶ εἰς τὸ δχλον. στείχουσαν· κατηγ. μετοχὴ εἰς τὸ ἔδη σε. ἐπτοημένην· τραπ. μετοχὴ εἰς τὸ στείχουσαν. μηδὲ αἰσχυνε· κατὰ παράταξιν ἀγτὶ τοῦ· μηδ' αἰσχύνης = καὶ οὕτω προσβάλης πατρῶον δόμον = τὴν ὑπόληψιν τῆς πατρικῆς οἰκογενείας. κακῶς ἀκούω = κατηγοροῦμαι, ψέγομαι. μέγας (ἦν) = εἶχε μεγάλην ὑπόληψιν. ἄρχε = προηγοῦ, ὑποδείκνυε τὸ τί πρέπει νὰ γίνη. ὕν· αἰτιολ. μετοχή. κυρήσεις ἐσθλῶν = θὰ ἀνταμειφθῇς. εἰ εἰσι θεοὶ = ἐὰν ὑπάρχουν θεοί. εἰ δὲ μὴ εἰσι, τί δεῖ πονεῖν; τίς ἡ ἀνάγκη ματαίως νὰ κοπιάζῃ τις.

Ο Εὐριπίδης κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Πρωταγόρου ἀμφιβάλλει διὰ τὴν ὑπαρξίν τῶν θεῶν.

Ο Ἀχιλλεὺς ἀπέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, ἡ δὲ Κλυταιμήστρα ἐπανέρχεται εἰς τὴν βασιλικὴν σκηνήν.

Τὸ τμῆμα τὸ ἔομηνευθέν, τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν στίχων 801 - 1035, τὸ διαλογικόν, τὸ ἐπακολουθοῦν εἰς τὸ Β' στάσιμον, ὀνομάζεται Γ' ἐπεισόδιον, ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν Δ' πρᾶξιν τῆς σημερινῆς τραγῳδίας, ὑποδιαιρεῖται δὲ εἰς τρεῖς σκηνάς. Ἐν τούτῳ τῷ τμήματι Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ματι ἡ ἐνεργὸς ἐπέμβασις τοῦ Ἀχιλλέως παρουσιάζει ἀνακοπτομένην προσωρινῶς τὴν πρᾶξιν (θυσίαν τῆς Ἰημενέας). Τὰ συναισθήματα τῶν θεατῶν εἶναι ἵλαρότης ἀπὸ τὴν α' σκηνήν, οἰκτος πρὸς τὴν ὑποφέρουσαν Κλυταμ. καὶ ἐλπὶς ἀπὸ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Ἀχιλλέως.

‘Ο Χορὸς ἐν τῇ ἐπισκοπήσει τοῦ προηγηθέντος ἐπεισοδίου καθηλώνει τὸ βλέμμα τον εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὃν τόσαι σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ ἀρεταὶ κοσμοῦν, γόνον τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, ὃν τοὺς πανηγυρικοὺς γάμους ἐτίμησαν οἱ θεοί, αἱ Μοῦσαι καὶ οἱ Κένταυροι. Τοὺς γάμους τούτους ποιητικώτατα περιγράφει ἐν τῷ χορικῷ, τὸ δοῖον ἄδει καὶ τὸ δοῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν.

ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ 1036 - 1097

(Στροφὴ 1036 - 1057)

ὅμεναιος = γαμήλιον ἄσμα. διὰ λωτοῦ **Λίβυος** = ὑπὸ τοὺς ἥχους αὐλοῦ Λιβυκοῦ. λωτὸς εἰδος φυτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκεύαζον σύριγγας. **Λίβυος**. τὸ συγκεκριμένον ἀντὶ τοῦ γενικοῦ ἄλλως ὁ Λίβυς λωτὸς ἔθεωρετο ὡς ὁ ἄριστος, διὰ νὰ κατασκευάζωνται σύριγγες. μετά τε φιλοχόρου κιθάρας = μὲ τὴν εἰδικὴν διὰ τὸν χορὸν κιθάραν. ὑπό τε συρίγγων καλαμοεσσᾶν = καὶ μὲ συνοδείαν συρίγγων ἀπὸ καλάμια. ἔστασεν **ἰαχάν** = ἔστησεν, ἔξέβαλε βοήν, ἀντήγησε· προσωποποίεια. τις ἄρ' ὅμεναιος ἔστησεν **ἰαχάν** = σὰν τί τάχα νὰ ἥτο τὸ γαμήλιον ἄσμα, τὸ δοῖον ἀντήγησε κτλ. **Πιερίδες** = αἱ Μοῦσαι. παρὰ **δαιτὶ** = ἐπάνω εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **δαις θ.** = συμπόσιον, πρβλ. δαιτυμάν. **ἴχνος** = πούς. μελαθδοῖς ἀχήμασι = μελαθδικοῖς ἡγήμασιν, ἄσμασι. **κλέω** καὶ **κλείζω** = ἐγκωμιάζω, ὑμνῶ. **Αἰακίδαν (-ην)** = τὸν υἱὸν τοῦ Αἰακοῦ, τὸν Πηλέα. **καθ'** **ὕλαν Πηλιάδα** = κάτω εἰς τὸ δάσος τοῦ Πηλίου τοῦτο εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ ἀνωτέρω : ἀν' **ὅρος Κενταύρων**. **Δαρδανίδας** = ὁ υἱὸς ἡ ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, ὁ Γανυμήδης, δστις ἥτο Τρώς ἔφηβος. Τοῦτον ὁ Ζεὺς ἤρπασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἵνα θέλγῃ τοὺς θεοὺς ἐκεῖ μὲ τὸ κάλλος του καὶ οἰνοχοῆ εἰς τὴν τράπεζαν. **φίλον τρύφημα** (τρυφῶ) = τὸ ἐντρύφημα τὸ ἀγαπητόν. **ἀφύσσω** = ἀντλῶ. **λοιβά** = σπονδή, νέκταρ. ἐν γυάλοις χρυσόισι κρατήρων = μέσα ἀπὸ τὴν κοιλίαν κρατήρων χρυσῶν· τὸ χρυσέοισι καθ' ὑπαλλαγὴν πρὸς τὸ γυάλοις ἀντὶ νὰ εἴναι τὸ κρατήρων.

λευκοφαής = ὁ φέγγων ἀπὸ τὴν λευκότητα. εἱλισσόμεναι = ἐλισ-
σόμεναι· εἱλισσόμεναι κύκλια = στριφογυρίζουσαι κυκλικῶς. ἔχό-
ρευσαν γάμους = ἔωρτασαν τοὺς γάμους μὲν χορούς.

Αντιστροφὴ (1058 - 1079)

Θίασος = δῆμος. ίπποβάτας = ίπποπόδαρος· καθ' ὑπαλλαγὴν
εἰς τὸ θίασος ἀντὶ εἰς τὸ Κενταύρων, οἵτινες κατὰ τὸ κάτω ἥμισυ ἡσαν
ἴπποι· ὅθεν καὶ τὸ ίπποβάτας. ἔμολεν = ἤλθεν· ἀνὰ ἔμολεν = ἤλθεν
ἐπάνω ἐπὶ κρατῆρα **Βάκχου** = εἰς τὰ βάρελια τὰ γεμᾶτα κρασί. Οἱ
Κένταυροι πολὺ ἡγάπων τὸν οἶνον. ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε
χλόδα = μὲν κλάδους ἐλάτης καὶ μὲν στεφάνια ἀπὸ πρασινάδα. ἀνέκλα-
γον· ἀδρ. β' τοῦ ἀνακλάζω καὶ ἀδρ. α' ἀνέκλαξα = ἐφώναξα δυνατὰ
(ἀνὰ) μέγα = μεγαλοφώνως· τὸ ἀνακλάζω κυριολεκτεῖται ἐπὶ ζῷων·
ἐνταῦθα ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν ζωώδη ἐμφάνισιν τῶν Κενταύρων.
ῶ Νηρηὶ κόρα, παῖδα... ἔξονόμαζεν· ἡ σειρὰ : ὡ Νηρηὶ κόρα,
Χείρων μάντις δ φοιβάδα μοῦσαν εἰδώς ἔξονόμαζε γεννάσειν
(= τέξεσθαι) σε (ὑποκ.) παῖδα (ἀντικ.), μέγα φῶς (παράθεσις
εἰς τὸ παῖδα) Θεσσαλίᾳ (δοτ. χαριστ.). φοιβάς μοῦσα = ἡ μαντικὴ
τέχνη. ἔξονομάζω = ῥήτως λέγω, ἀποκαλύπτω. φῶς· μεταφορικῶς
σημαίνει σύμβολον τῶν ἐλπίδων, σωτηρίαν, χαράν, δόξαν, αἰγλήν. δς
ἥξει... & νιν ἔτικτε· ἡ σειρά : δς ἥξει κλεινὰν χθόνα Πριάμοιο
σὺν λογχήρεσι ἀσπισταῖς Μυρμιδόνων ἐκπυρώσων (νιν) γᾶθεν
περὶ σώματι κεκορυθμένος ἔνδυτα ὅπλων χρυσέων Ἡφαιστο-
πόνων ἔχων δωρήματα ἐκ θεᾶς ματρὸς Θέτιδος, ἀ ἔτικτέ νιν.
ἀσπιστὴς = ἀσπιδοφόρος, ὄπλιτης. λογχήρης (λόγχη, ἀραρίσκω) =
λογχοφόρος, δορατομάχος· ἐκπυρόω - ω = πυρπολῶ, ἐξαφανίζω. γᾶ-
θεν = ἐκ θεμελίων. ἔνδυτὰ ὅπλα = φορετὰ ὅπλα. Ἡφαιστόπονος =
ἥφαιστότευκτος = ἔργον τοῦ Ἡφαιστου. δωρήματα = δῶρα... ἐννοεῖ
ὁ Χορὸς τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως, τὰ δποῖα δ "Ἡφαιστος κατεσκεύασε
κατὰ παράκλησιν τῆς Θέτιδος ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, κασσιτέρου καὶ χαλ-
κοῦ· δρα παρ' Όμηρω Σ 468 κ.έ. μακρὰν περιγραφὴν τῆς κατασκευῆς
καὶ διακοσμήσεως αὐτῶν. δαιμονες = οἱ θεοί. τίθημι = καθιστῶ. μα-
κάριον· κατηγ. τοῦ γάμον· γάμον θ' ὑμεναίους· χάριν ποικιλίας.
εὔπατρις = ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας, γονεῖς μακάριον· ἡ λέξις
σκοπίμως ἔτέθη ὑπὸ τοῦ Εὑριπίδου ἐν τέλει τῆς ἀντιστροφῆς, ἵνα

έξαρθη ἡ ἀντίθεσις τῆς μακαριότητος τῶν γάμων τούτων πρὸς τοὺς οἰκτροὺς δῆθεν γάμους τῆς Ἰφιγενείας ἐν τῇ ἐπωδῷ.

Ἐπωδὸς (1080 - 1097)

σὲ δέ· ἀντιθέτως, τούναντίον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Θέτιν· ἡ ἀντίθεσις ἰσχυρά· ἡ σύνταξις: στέψουσι καλλικόμαν πλόκαμόν σε (σου)· καλλικόμας (-ης) πλόκαμος = πλόκαμοι τῆς ὥραιας κόμης. ὥστε μόσχον (θ.) = ὡσὰν δάμαλιν· εἰς τὸ στέψουσι σε ἄλλα καὶ πρὸς τὸ αἰμάσσοντες λαιμόν σε (σου) ὥστε μόσχον (ώστε λαιμὸν μόσχου). πετραῖα ἄντρα = βραχώδη, ἀπόκρημνα ἄντρα. δρεῖα = δρεσίβιος. ἀκήρατος = ἀγνή, ἀμόλυντος (ἐκ ταύρου). βρότειος = ἀνθρώπινος. βαλιὰ = παρδαλή. αἱμάσσω = κυλίω εἰς τὸ αἷμα, σφάζω. οὐ σύριγγι τραφεῖσάν (σε) = ἀν καὶ δὲν ἐμεγάλωσες εἰς τὴν μουσικὴν τῶν σουραυλιῶν. οὐδ' ἐν ροιβδήσεσι = οὐδὲ εἰς τὰ συρίγματα. παρὰ δὲ ματέρι = ἄλλα πλησίον τῆς μητρός σου· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οὐ σύριγγι τραφεῖσαν. γάμον· παράθ. εἰς τὸ σέ: νύμφην, σύζυγον. νυμφόκομος· παθητικῆς σημασίας = νυμφοστολισμένη. Ἰναχίδαι· οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰνάχου, πρώτου βασιλέως τοῦ "Αργους. Ἰναχίδαι συλλήβδην καὶ οἱ Ἀργεῖοι λέγονται. γάμον νυμφόκομον Ἰναχίδαις = στολισμένη ὡς νύμφη διὰ γάμου μὲ ἔνα ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰνάχου, μὲ ἔνα ἀπὸ τοῦ πιφανεῖς Ἀργείους. ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ (τὸ) τᾶς ἀρετᾶς πρόσωπον σθένει τι; σθένει τι = ἔχει δύναμιν τινα. δόπτε = καθ' ἦν στιγμήν. ἀσεπτον = ἡ ἀσέβεια. ἔχει δύναμιν = ἰσχύει. ἀ δ' ἀρετὰς ἀμελεῖται θνατοῖς κατόπισθεν = ἡ δὲ ἀρετὴ περιφρονεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων στρεφόντων πρὸς αὐτὴν τὰ νῶτα. καὶ (δόπτε) μὴ κοινὸς ἀγών βροτοῖς (ἔστι) = οἱ ἀνθρωποι δὲν καταβάλλουν ἀπὸ κοινοῦ προσπάθειαν (διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡθικὴ ἔξυγίανσις). μὴ τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ = μήπως ἐπέλθῃ τῶν θεῶν ὄργη = πρὸς ἀποτροπὴν τῆς θείας ὄργης. ποῦ· τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. τὸ τᾶς αἰδοῦς πρόσωπον· προσωποποία.

"*H* οὐδεσις πρὸς τὰ προηγούμενα εἶναι ἡ ἔξης: ἡ θυσία τῆς Ἰφ. εἶναι δεῖγμα τῆς ἡθικῆς ἐκτροπῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς θρησκευτικῆς διάστροφῆς· οὐδαμοῦ πλέον φαίνεται ἀγνότης ἡθῶν καὶ εὐσεβείας· πανταχοῦ κρατεῖ καὶ βασιλεύει ἡθικὴ ἀναρχία.

‘Ο ποιητής πρὸ τῆς τερατώδονς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας αἰρεται εἰς ἀνωτέρας ἥθικάς σφαιράς καὶ δριμύτατα καντηριάζει τὴν ἥθικὴν ἐξαθλίωσιν τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1098 - 1275)

α') 1098 - 1126

προσκοποῦμαι = παρατηρῶ, ὅπως ἀνακαλύψω τι. Ἡ Κλ., μαθοῦσα ἀπὸ τὸν πρεσβύτην ὅτι πρόκειται ὁ Ἀγ. νὰ φονεύσῃ τὴν θυγατέρα της, ταράσσεται καὶ ταραχθεῖσα ἔξερχεται ἀπὸ τοὺς οἴκους, ἵνα μάθῃ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς τὰ διατρέχοντα. **πόσιν** = τὸν σύζυγον. **χρόνιον** ἀπόντα = ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, ἀπὸ πολλὴν ὡραν ἀπουσιάζοντα. **κάκλελοιπότα στέγας**. σγῆμα πρωθύστερον. **ἐν δακρύοισι** (ἐστι) = δακρύει. **πολλὰς ιεῖσα μεταβολὰς ὁδυρμάτων** = ὁδυρομένη κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, μεταβάλλουσα πολλάκις τὸν τόνον τῶν ὁδυρμῶν, τῶν θρήνων. **ἀκούσασα** = ἐπειδὴ ἤκουσε. **μνήμην δ' ἄρ'** εἶχον πλησίον βεβηκότος Ἀγαμέμνονος **τοῦδε** = ἀλλ' ἴδού ὅτι ἔρχεται ἐδῶ πλησίον ὁ Ἀγαμέμνων, τὸν ὄποιον εἶχα εἰς τὸν νοῦν μου. **εὐρεθήσεται** = θὰ ἀποκαλυφθῇ. **Λήδας γένεθλον** = Λήδας κόρη. **ἐν καλῷ** = εἰς κατάλληλον στιγμήν. **παρθένου χωρὶς** = χωριστὰ ἀπὸ τὴν κόρην, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς κόρης. **γαμούμεναι** = αἱ μελλόνυμφοι. **τι δ' ἔστιν, οὗ σοι καιρὸς ἀντιλάξυται**; = ἀλλὰ τι εἶναι ἔκεινο, τοῦ ὄποιου ἡ εὐκαιρία σὲ ἔχει πιασμένον καὶ σὲ κρατεῖ κολλημένον; τί εἶναι ἔκεινο, τὸ ὄποιον σοῦ κινεῖ τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ ὄποιου δὲν θέλεις νὰ χάσῃς τὴν εὐκαιρίαν; Ἡ ἀνώμαλος ἐν προκειμένῳ σύνταξις ἐνδεικτικὴ τῆς διεγέρσεως τῆς Κλυταιμήστρας. **Ο Ἀγ. ἀνεξάντλητος εἰς ψευδολογίας μεταχειρίζεται** ἐπιτετηδευμένην ἀβρόφρονα γλῶσσαν θέλων νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς συζύγου του. **ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα** = φώναξε τὴν κόρην ἔξω καὶ ἅφησέ την νὰ πηγαίνῃ μὲ τὸν πατέρα της (εἰς τὸν βωμὸν ἐννοεῖ ὁ Ἀγαμ.). **ώς** = διότι. **πάρεισι** = εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν μας. **αἱ χέρνιβες ηύτρεπισμέναι** = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ ἡτοιμασμένον. **βάλλειν χεροῖν πῦρ καθάρσιον** = διὰ νὰ ῥαντίζωμεν μὲ τὰς χειράς μας πῦρ καθαρικόν, πρὸς ἀγνισμόν, καθαρισμόν. **Θεᾶ** δοτ. χαρ. μέλανος αἷματος φυσῆματα· παράθεσις εἰς τὸ ἀς **πεσεῖν χρεῶν** (αἱ ὄποιαι μόσγοι πρέπει νὰ πέσουν χάριν Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς θεᾶς) φυσῶσαι μαῦρον αἷμα ἀπὸ τὸν λαιμόν των, καθ' ὃν χρόνον θὰ σφάζωνται ὅρα τὸν πληθ. ἀριθμὸν χέρνιβες — προχύται — μόσχοι· τί πλουσία καὶ μεγαλοπρεπής θυσία ! Οὕτω θὰ εὐχαριστηθῇ ἡ μήτηρ. τοῖς δύναμασι = μὲ τὰς λέξεις. οὐκ οἰδ' ὅπως τὰ ἔργα σου χρή μ' ὀνομάσασαν εὖ λέγειν = δὲν ξέρω πῶς πρέπει νὰ ὀνομάσω τὰ ἔργα σου, διὰ νὰ τὰ χαρακτηρίσω ἐπιτυχῶς. ἄπως χρή· πλαγ. ἐρώτησις ἐκ τοῦ οἴδα. Τὰ ἔργα τοῦ Ἀγ. ἥσαν πράξεις διπλοπροσωπίας καὶ πατρὸς ἀστόργου καὶ ἀπάτορος. πατρὸς ἀ μέλλει (ἐνν. ποιήσειν). ἀ μέλλει = τὰ βουλεύματα· εἰς τοῦτο δ' ἀποδοτέον τὸ πατρός. χύπο = καὶ ὑπό. ὑπὸ τοῖς πέπλοις = ὑποκάτω ἀπὸ τοὺς πέπλους, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν πέπλων· πέπλος ἔνδυμα γυναικῶν πλατύ καὶ μακρόν, τὸ ὅποιν περιεβάλλετο περὶ τὸ σῶμα καὶ ἐπορποῦτο ἐπὶ τῶν ὥμων καὶ ἐζώνυτο, ἔγχρωμον. ιδού πάρεστιν ἥδε πειθαρχοῦσά σοι· ἡ Ἰφ. παρέρχεται φέρουσα πέπλον καὶ τὸν Ὁρ. Ἡ παρουσία τοῦ μικροῦ, ἵνα συγχλονισθῇ μᾶλλον ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἀνοσίας πράξεως. τὰ ἄλλα = ως πρὸς τὰ ἄλλα = ως πρὸς τὴν ἄλλην ἐποψίν τοῦ ζητήματος. πρὸ τῆσδε = πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. τί κλαίεις; διατί κλαίεις; λέγει ὁ Ἀγαμέμνων πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν, ἣτις θὰ παρῆλθε μὲνέον προσωπεῖον ἐμφαῖνον δάκρυα, ἣ κεκαλυμμένη ὑπὸ τοῦ πέπλου ἔδιδε τὴν ἐντύπωσιν κλαιούσσης. οὐδ'. ἔθι· ἥδεως δρᾶς = καὶ δὲν ἔχεις πλέον χαρωπὸν τὸ βλέμμα· ἔρεισσα = καρφώσασα. πρόσθ' (= πρόσθε θύματος) ἔχεις πέπλους. τίν' ἂν λάθοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν; τίνα· ἀντικ. καθ' ἔλειν πρὸς τὸ κατηγορούμενον ἀρχὴν ἀντὶ νὰ εἶναι τί = ἀπὸ ποῦ νὰ ἀρχίσω νὰ ἔξιστορῶ τὰς συμφοράς μου; πάρα = πάρεστι = εἶναι δυνατόν. ἄπαισι· ἀντικ. τοῦ ἀπαρεμφ. χρήσασθαι πρώτοισι· κατηγ. κάν = καὶ ἐν' καὶ ἀν εἶναι εἴτε μεταξὺ τῶν τελευταίων εἴτε μεταξὺ τῶν μέσων, ὅπουδήποτε καὶ ἀν εἶναι. Μὲ ἄλλους λόγους, ἡ Κλ. λέγει: αἱ συμφοραὶ μου δὲν ἔχουν οὔτε ἀρχὴν οὔτε μέσον οὔτε τέλος. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ προαίμιον. Τῆς Κλ. ὁ λόγος διακόπτεται ὑπὸ τοῦ Αγ. προσποιουμένου ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς συζύγου του, συνεχίζεται δὲ ὅταν ὁ Ἀγ. ἀναγκάζεται νὰ σιωπήσῃ ἐλεγχόμενος.

β') 1127 - 1156

ώς· ἐπιφώνημα. εἰς ἐν ἥκετε = εἰσθε σύμφωνοι. σύγχυσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν δμμάτων = παρουσιάζοντες μάποις σύγχυ-

σιν καὶ ταραχὴν εἰς τὸ βλέμμα. Ἡ σύγχυσις ἐξεδηλοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τοὺς λόγους, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν στάσιν τῶν γυναικῶν (καὶ τῶν τοῦ Χοροῦ περιλαμβανομένων). **εἴφ'** = εἰπέ· εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ γενναιώς (= εἰλικρινῶς). **ἄν** = ἀ ἄν· οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ'. μ' = μὲ ἀντὶ μοι = καθόλου δὲν ἔχω ἀνάγκην διαταχῆς. τὴν παῖδα τὴν σήν τὴν τ' ἔμήν· μετ' ἐμφάσεως εἰρημένα: τὸ σπλάγχνον μας. **ἔα** = ἐπιφ. σχετικασμοῦ. οὕφ' ὁ Ἀγ. ἐκπλήσσεται, διότι ἡ Κλ. κάμνει ὑπονοίας ἀδικαιολογήτους, ἀλλ' ἔχαμε τὴν ἀναφώνησιν **ἔα**, διότι ἐνόησεν ὅτι τὰ σχέδιά του δὲν ἥσαν ἰδικόν του ἀποκλειστικῶς μυστικόν. **τλήμονα** = τολμηρά, τραγικά. **ὑπονοεῖς** = βάζεις στὸ νοῦ σου, ὑποψιάζεσαι. **ἄ μή σε χρή** · ἐννοεῖται τὸ **ὑπονοεῖν**. **ἔχ' ἥσυχος** = μένε ἥσυχος, ἥσυχαζε. **κάκεινό μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναι πάλιν** = καὶ φρόντισε νὰ δώσῃς ἄλλην ἀπάντησιν εἰς ἔκεινην τὴν πρώτην μου ἐρώτησιν (στίχ. 1131). **εἰκότα ἦν ἐρωτᾶς, εἰκότ' ἄν κλύοις** = ἄν ἐρωτᾶς λογικά, ὅρθα, λογικὰ θὰ ἀκούσῃς. 'Ο Ἀγ. ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τῆς ἀστόχου ἀπαντήσεως του εἰς τὴν ἀτυχῆ ἐρώτησιν τῆς συζύγου του. **οὐκ ἀλλ'** **ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ'** **ἄλλα μοι** = δὲν διατυπώνω ἄλλην ἐρώτησιν καὶ σὺ νὰ ἀπαντήσῃς εἰς αὐτήν μόνον μὴ λέγων ἄλλ' ἀντ' ἄλλων. **πότνια** = θεία. **δαίμων τ' ἔμδες** = καὶ ὁ κακός μου δαίμων. **δυσδαιμονες** = δύσμοιροι. **τίς σ' ἥδικησε;** ὁ Ἀγ. ὑποκρίνεται ἄγνοιαν τῆς ἀδικίας, ἡτις γινεται εἰς τὴν Κλυταιμήστραν, δι' αὐτὸ καὶ ἐρωτᾶ: ποῖος σὲ ἔχει ἀδικήσει; **τοῦτ' ἔμοῦ πεύθει πάρα**; **τοῦτο ζητεῖς νὰ πληροφορηθῆς** ἀπὸ ἐμένα; **πεύθομαι** = πυνθάνομαι. ὁ νοῦς ὅδ' αὐτὸς νοῦν ᔹχων οὐ τυγχάνει = τὸ νόημα τῶν λόγων σου (ὅτι δὲν δικαιοῦμαι νὰ ᔹχω παράπονον, διότι κανεὶς δὲν μὲ ἀδικεῖ) δὲν ᔹχει κανὲν νόημα. **Λογοπαίγνιον.** **τὰ κρυπτά μου** = τὰ μυστικά μου· ἡ λέξις κρυπτὸν λαμβάνεται ως οὐσιαστ., ἔξ οὖ καὶ ἡ γεν. μου. **αὐτὸ τὸ σιγᾶν (σε)** καὶ τὸ στενάζειν (σε) πολλά ἔστιν δμολογοῦντός σου = αὐτὴ ἡ σιωπὴ καὶ ὁ πολὺς στεναγμὸς εἰναι δμολογία τῆς ἐνοχῆς σου. **μὴ κάμης λέγων** = λέγε χωρὶς νὰ κουρασθῆς εἰρων.: μὴ ὑποβληθῆς εἰς τὸν κόπον νὰ ὅμιλῃς, μὴ χάνῃς τὰ λόγια σου. **τὸ γάρ ἀναίσχυντον τί δεῖ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ**; **ταῦτα λέγει κατ'** **ἰδίαν ὄμολογῶν** ὅτι ἔως τώρα ἔψεύδετο. **προσλαμβάνω τῇ συμφορᾷ** = ἀποκτῶ κοντὰ εἰς τὴν συμφοράν· **τὸ ἀναίσχυντον** = τὴν ἀναίσχυντίαν, τὸν τίτλον τοῦ ἀναίσχυντου. **ἀνακαλύψω λόγους** = θὰ μιλήσω ὅρθα κοφτά, χωρὶς περιστροφάς. **παρωδὸν αἴνιγμα** = ὑπαινιγμὸς εἰρωνικός. **προσούδισας** Ψηφιοποιηθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πέδω = πρὸς οὔδας (ἔδαφος) ἔρριψας · πέδω · πλεονασμ. = κατὰ γῆς· Τάνταλος · ήτο υἱὸς τοῦ Θυέστου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀτρέως. 'Ο Αγαμέμνων ἐνταῦθα παρίσταται ὡς τις ὡμὸς καὶ θηριώδης φονεύων καὶ τὸ νήπιον, ἵνα διὰ τούτου ἀποφύγῃ τὴν μέλλουσαν ἐκδίκησιν αὐτοῦ. 'Ο Στασίνος ποιητὴς τῶν Κυπρίων ἐπῶν, λέγει : Νήπιος δὲ πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει. 'Ο "Ομ. παρουσάζει τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς ἀγαθὸν βασιλέα καὶ κρατερὸν αἰχμητὴν. Τὸν πρῶτον μετὰ τοῦ Ταντάλου γάμον τῆς Κλυτ. ἄγνωστον εἶναι ἀν ὁ Εύριπίδης ἐπενόησεν ἀπὸ ἀνάγκην ποιητικὴν ἡ ἀν εὗρεν ἥδη ὑπάρχοντα. τὰ Διός παῖδε ἐμώ τε συγγόνω· εἶναι οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Διός καὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἐλ. Διόσκουροι, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης. μαρμαρίροντε ἵπποισιν = ἀπαστράπτοντες μὲ τὰ κατάλευκα ἄλογά των. Οἱ Διόσκουροι παρίστανται συνήθως ἔφιπποι ἢ ἴσταμενοι παρὰ τοὺς ἵππους των. 'Ο Πίνδαρος τοὺς δόνομάζει λευκοπώλους καὶ εὐίππους. Ομηρικός τις ὑμνος λέγει αὐτοὺς ταχέων ἐπιβήτορας ἵππων. ἔρρυσσατό σε = σε ἔσωσε, σε γλύτωσε (πρβλ. τὸ δύσσαι ήμᾶς). τάμα ἔσχες αὖ λέχη = μὲ ἔλαβες ἐκ νέου σύζυγον.

γ') 1157 - 1190

οὖ = τότε. καταλλαχθεῖσα = διαλλαγεῖσα. συμμαρτυρήσεις = θὰ μαρτυρήσῃς καὶ σύ. ἥ = ἥν = ἥμην γυνὴ ἄμεμπτος· εἰς τοῦτο τὸ ἄμεμπτος ἀναφέρεται τὸ περὶ σὲ σωφρονῶ εἰς Ἀφροδίτην = εἰμαι πιστὴ σύζυγος. αὐξᾶ μέλαθρον = αὐξάνω τὴν περιουσίαν τῆς οἰκογενείας. θύραζε = ἔξω. θήρευμα = ἀπόκτημα. φλαύραν = φαύλην = εὐτελῆ. ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι = κατόπιν τῶν τριῶν παρθένων· κατὰ τὸν "Ομηρον ἡσαν αὐται ἡ Χρυσόθεμις, Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα· οἱ κατόπιν μνημονεύουσιν Ἰφιγένειαν, Ἡλέκτραν καὶ Χρυσόθεμιν. τλημόνως = σκληρόκαρδα. ὄν· γεν. διαιρ. εἰς τὸ μιᾶς. τὰ σὰ = τὰς ἰδικὰς σου δικαιολογίας, τὴν ἰδικήν σου ἀπολογίαν ἵνα λάβῃ Μενέλεως Ἐλένην· εἶναι ἀπόκρισις εἰς τό : τίνος ἔκατινι νιν (αὐτὴν τὴν μίαν) κτενεῖς. καλόν γέ τοι = ναί, εἶναι ὡραῖον ἀλήθεια· εἰρωνεία : δῆλοι νὰ ἐγκληματοῦν καὶ δῆλοι νὰ τιμωροῦνται ἀθῶι. ἀποτεῖσαι τέκνα μισθὸν κακῆς γυναικός = νὰ πληρώσουν τὰ τέκνα ἀντίποινα διὰ τὴν αἰσχρὰν διαγωγὴν ἀνήθικου γυναικός. τάχθιστα = τὰ ἔχθιστα = τὰ μισητότατα (Ἐλέν.) τοῖσι φιλτάτοις (δοτ. ὄργαν., Ἰφιγ.)

ώνούμεθα· ἐνεστῶς τοῦ ἐπιχειρουμένου = ζητοῦμεν νὰ ἀγοράσωμεν.
 γίγνομαι διὰ μακρᾶς ἀπουσίας = ἀπουσιάζω ἐπὶ μακρόν. Θρόνους =
 τὰς ἔδρας. παρθενῶνες = τὰ δωμάτια, δπου ἔμεναν αἱ παρθένοι. ἐπὶ
 δακρύοις = δακρύουσα. ω τέκνον - δ φυτεύσας πατήρ. ἴσχυρὰ ἀντί-
 θεσις, ητις ἔξαίρει τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος. αὐτὸς κτανών, οὐκ
 ἄλλος· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. οὐδ' ἄλλη χερὶ = οὐδὲ ξένη χειρί.
 τοιόνδε μῖσος = μῖσος ἀσβεστον. ἐνδεῖ βραχείας προφάσεως =
 χρειάζομεθα μικρὰν ἀφορμήν. χαὶ = καὶ αἱ. δεξόμεθα δέξιν, ην σε
 δέξασθαι χρεών = θὰ σου κάμωμεν ὑποδοχήν, η ὅποια σου χρειάζεται·
 σαρκασμός. κακή· εἰς ήν σημασίαν καὶ ήμεις· ὑπαινιγμὸς εἰς τὸν ἐν
 Μυκήναις φόνον μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του. μήτ· αὐτὸς γένη (κακὸς
 περὶ ἐμέ). εἰεν = ἔστω· εἶναι κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγκατάθεσις μὲν
 τῶν εἰρημένων, συναφῆς δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα. θύσεις σὺ δὴ παῖδα =
 ής ὑποθέσωμεν δτι θὰ θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. ξνθα = τότε, κατὰ
 τὴν θυσίαν. τί σοι κατεύξει τάγαθὸν = τί καλὰς εὐχάς θὰ κάμης
 διὰ τὸν ἔσαυτόν σου. σοι, ἀντὶ τοῦ σαυτῷ. νόστος πονηρὸς = περι-
 πετειώδης ἐπάνοδος. οἴκοθέν γ' αἰσχρῶς λών = ἀφ' οὐ ἀναχωρεῖς
 ἀπὸ τὴν πατρίδα ἐπαισγύντως· ἐπάνοδος, τῆς ὅποιας αἱ περιπέτειαι
 καὶ τὰ βάσανα νὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸ αἰσχος τοῦ ἐκ πατρίδος
 ἀπόπλου· εἰρωνεία. η τἄρ' (α) = η τοι ἄρα = τότε λοιπὸν ἀσφαλῶς,
 δίχως ἄλλο. εὔφρονα ησομεν = εὔφρονα ἔπη ησομεν = θὰ ἐκστο-
 μίσωμεν εύνοϊκὰς εὐχάς. αὐθέντης καὶ αὐτοέντης = ὁ αὐτουργὸς τοῦ
 φόνου. προσβλέπω. τινὰ = ἀτενίζω τινά.

δ') 1191 - 1215

προσπίπτω τινὶ = πέφτω εἰς τὰς ἀγκάλας τινὸς = ἐναγκαλίζομαι
 τινα. ἔρχομαι τι διὰ λόγων = διαλογίζομαι τι η σκῆπτρά σοι
 μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ; = η ἐνδιαφέρεσαι μόνον
 νὰ κινῆς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ σκῆπτρον καὶ νὰ ἔχης τὴν ἀρχιστρατη-
 γίαν ; 'Ανάλογα ἔλεγε καὶ δ Μενέλαος πρὸς τὸν ἀδελφὸν (στίχ. 357).
 Τὸ σκῆπτρα διαφέρειν εἶναι γραφικώτατον. Κάθε εὐγενικὸν αἰσθημα
 ἐφυγαδεύθη ἀπὸ τὴν καρδίαν σου, λέγει πρὸς τὸν 'Αγ. η Κλ., ἐνεκα τῆς
 φιλαρχίας καὶ μόνην ἀποστολὴν νομίζεις δτι ἔχεις νὰ κινῆς τὸ σκῆπτρον
 ἐπιδεικτικῶς καὶ νὰ διατηρήσῃς τὴν ἀρχιστρατηγίαν· διὸ καὶ ἀποφα-
 σίζεις νὰ θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. δν = ἀλλὰ τοῦτον, ἀντὶ δ, καθ' ἔλειν

πρὸς τὸ δίκαιον λόγον = ἀλλὰ τοῦτο, τὸ ὅποῖον θὰ ἦτο μία δικαία πρότασις, ἐπρεπε νὰ εἴπης. κλῆρον τίθεμαι = βάλλω κλῆρον. ὅτου = τίνος. ἡν τόδε ἐν ἵσω = ἡν τόδε ἵσον. ἀλλὰ μὴ παρασχεῖν σε (ύποκ.) παῖδα σὴν (ἀντικ.). σφάγιον (κατηγ.) ἔξαιρετον = κατ' ἐκλογήν. Δαναΐδαις· δοτ. χαριστ. πρὸ μητρὸς = διὰ τὸ ἀμάρτημα τῆς μητρός. οὕπερ τὸ πρᾶγμ' ἡν = τὸν ὅποῖον ἐνδιέφερε τὸ ζήτημα. ὑπότροπος = ὑποστρέψασα, ἐπιστρέψασα. κομίζουσα = περιποιουμένη. ἀμειψαί· τοῦ ἀμείβομαι = ἀπαντῶ. τούτων· γεν. διαιρ. εἰς τὸ τι (εἰ τι). συνσώζω = ἐνεργῶ ἀπὸ κοινοῦ πρὸς σωτηρίαν. λόγος = γλῶσσα, τὸ χάρισμα τῆς φωνῆς. 'Ορφεύς· υἱὸς τῆς Μούσης Καλλιόπης, μυθικὸς ἥρως, ἦτο περίφημος ποιητὴς καὶ μουσικὸς διὰ τῆς λύρας καὶ τῆς μουσικῆς συγκινῶν καὶ μαλάσσων τὰ ἄγρια θηρία, κινῶν δένδρα καὶ λίθους καὶ ἀναστέλλων τὸν φόνον τῶν ποταμῶν. 'Εμάλαξε καὶ αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. ἐπάδω = ἄδω. δμαρτῶ τινι = ἀκολουθῶ τινα. κηλεῖν τε· συνάπτεται πρὸς τὸ πείθειν (πείθειν - κηλεῖν τε). κηλῶ = θέλγω, γοητεύω. ἐνταῦθ' ἀν· ἥλθον = θὰ ἐχρησιμοποίουν αὐτὸ τὸ μέσον. παρέχω = χρησιμοποιῶ. τάπ' ἐμοῦ σοφά = αὐτὰ ποὺ μόνον γνωρίζω, δηλ. τὰ δάκρυα, ὡς λέγει εὐθὺς ἀμέσως.

ε') 1216 - 1245

ἰκετηρία = κλάδος ἐλάσιας μὲ λευκὰ ἔρια περιτυλιγμένος, σύμβολον τῶν ἰκετῶν. τὸ σῶμα τούμὸν ἔξάπτω σέθεν ἰκετηρίαν (= ἰκετήριον κλάδον). γόνασιν = διὰ τὴν ζωήν σου· ἡ ὅλη πρότασις παρενθετικὴ εἰς τὸ ἰκετεύω. ἀωρος = νέος. τὰ ὑπὸ γῆς = ὁ 'Ἀδης. δοῦσσα σῶμ' ἔμὸν = καθίσασα. χάριτες = θωπεῖαι. ἐν δόμοισιν ἀνδρὸς = συζύγου. θάλλω = ἀκμάζω, εἶμαι εὔτυχής. οὐμὸς = ὁ ἔμὸς λόγος = ὁ λόγος ἔμοῦ, ἐξ οὐ τὸ ἔξαρτωμένης = κρεμασμένης. ἀντιλάζυμαι = ἀντιλαμβάνομαι, πιάνομαι ἀπὸ κάτι.. ὑποδοχαὶ = δεξιώσεις. δόμων· γεν. ὑποκειμ. εἰς τὸ ὑποδοχαῖς. πόνων τιθηνὸς ἀποδιδοῦσά σοι τροφὰς = ἀνταποδίδουσα εἰς σὲ τοὺς πολλοὺς κόπους διὰ τὴν ἀνατροφήν μου· τιθηνὸς (θάω, θηλάζω· τιθήνη = τροφὸς) = ὁ τρέφων. μὴ, (ἀποκτείνης) πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς 'Ατρέως πατρὸς = ἰκετεύω σε δι' ὄνομα κλπ. ὠδίνω = ἔχω ὠδῖνας (πόνους τοῦ τοκετοῦ). ὠδὶς - ἴνος (θηλ.) ἐδῶ = λύπη, ἄλγος. τί μοι μέτεστι = τί σχέσιν ἔχω. 'Αλέξανδρος = Πάρις. πόθεν = πῶς ἔγινε καὶ ἤλθε (ὁ Πάρις).

ὅμματα = βλέμμα. ἵν' ἀλλὰ τοῦτο = ἵνα (εἰ μή τι ἄλλο) τοῦτο = ἵνα τοῦτο τούλάχιστον. σέθεν μνημεῖον = σοῦ φέρη ἀνάμνησιν. μικρὸς σὺ (εἰ) ἐπίκουρος φίλοις = ὥστε νὰ βοηθήσῃς τοὺς φίλους. ἰκετεύω πατρὸς κατὰ τὸ δέομαί τινος. αἰσθημά τοι τῶν κακῶν ἔγγιγνεται κάν νηπίοις γε = καὶ τὰ νήπια ναὶ ἀσφαλῶς συναισθάνονται τὰ κακά. λίσσομαι = ἰκετεύω.

ς') 1246 - 1275

αἰδεσσαί με = σεβάσου με, σεβάσου τὴν δυστυχίαν μου. κατοίκτιρον βίον = λυπήσου τὴν ζωήν μου. ἀντομαι = ἰκετεύω. νεοσόδες = τὸ νεογνὸν τῶν πτηγῶν, τὸ μικρὸ πουλάκι. ηὔξημένη = ἀνεπτυγμένη. πάντα λόγον = ὅ, τι εἰχα νὰ εἴπω. συντεμοῦσα ἐν = συντομεύσασα εἰς ἐν σημεῖον. νικήσω = θὰ νικήσω, θὰ πείσω. τὰ νέρθε = τὰ κάτω, τὰ ἐν "Ἄδου. οὐδέν (ἐστι) = δὲν ἀξίζουν τίποτε. κακῶς ζῆν κρείσσον ἢ καλῶς θανεῖν = προτιμότερον νὰ ζῇ κανεὶς κακῶς παρὰ νὰ ἀποθάνῃ καλῶς. Ἀντιθέτως ὁ Αἴας ἐν τῷ φερωνύμῳ δράματι τοῦ Σοφοκλέους λέγει : ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν ἢ καλῶς τεθνηκέναι τὸν εὐγενῆ χρῆ. Εἰς ἄλλας τραγῳδίας ὁ Εύριπίδης κατὰ τὰς περιστάσεις ἔχει διαφορετικὴν ἀντίληψιν διὰ τὴν ζωὴν λέγων : τοῦ ζῆν δὲ λυπρῶς κρείσσον ἐστι καθανεῖν. τὸ γάρ θανεῖν κακῶν μέγιστον φάρμακον νομίζεται. Τὸ ὄρμέμφυτον τῆς ζωῆς ἔξεγείρεται καὶ αἱ πρὸς τὸν πατέρα τῆς ἰκεσίαι συντρίβουν τὴν καρδίαν μαζί. Εἰναι ὡραία ἡ ζωή, λέγει, ὁ "Ἄδης εἶναι φοβερός, μὲ τρομάζει. Χιλιάκις προτιμοτέρα εἶναι ἡ ζωή δυστυχισμένη ἢ ἔνδοξος θάνατος. Τόσον γλυκεῖα εἶναι ἡ ζωή. "Ο Ἀχιλλεὺς παρ' Ὁμήρῳ λέγει ὅτι θὰ ἐπροτίμα νὰ θητεύῃ παρ' ἄλλῳ παρὰ νὰ ἀνάσσῃ ὅλων τῶν νεκρῶν. ὡς τλῆμον = ὡς ἀθλία. ἀγών μέγας ἤκει = φοβερὸς διαπληκτισμὸς ἔχει γίνει, προκληθῆ. "Ο Χορὸς μετὰ πάντοτε μακρὸν κάπως λόγον λέγει δίστιχον, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν γνώμην του. συνετός είμι τὰ οἰκτρά = ἐννοῶ τὰ προκαλοῦντα οἰκτον, συμπάθειαν. μαινοίμην ἀν (ἐνν. εἰ μὴ φιλοίην). δεινῶς ἔχει μοι = ἡ θέσις μου εἶναι πολὺ δύσκολος. ταῦτα = τοῦτο, δηλ. τὴν θυσίαν. δεινῶς - δεινῶς· διὰ τῆς ἐπαναδιπλώσεως ἔξαίρει τὸ δύσκολον τῆς θέσεώς του· πρβλ. ὡς πρὸς τὴν ἐννοιαν τὸ ἡμέτερον : μπρὸς γκρεμὸς καὶ πίσω βράχος. ὅσον (ἐστι) στράτευμα ναύφρακτον = ναυτικὸν στρατόπεδον. ὅσης τ' (εἰσὶ) ἀνακτεῖν γαληκέων ὅπλων = ὄπλῖται Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

(ὑποκ.). νόστος = ἀπόπλους. πύργος = τὰ πυργωτὰ τείχη. ἔξαιρῶ = κυριεύω. βάθρον Τροίας = ἡ καθέδρα, ἡ πρωτεύουσα τῆς Τροίας. Ἀφροδίτη τις· τὸ τις κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει· Ἀφροδίτη· κατὰ συνεκδοχὴν = ἐπιθυμία. ἄρπαγαι λέκτρων Ἐλληνικῶν = ἄρπαγαι Ἐλληνίδων συζύγων. οἱ = οὗτοι λοιπόν. λύω θέσφατα· κατὰ τὸ λύειν νόμους = δὲν ἔκτελῶ τὴν θέλησιν. τὸ βουλόμενον = ἡ βούλησις. ἦ· δοτ. χαριστ. δεῖ = εἰναι ἀνάγκη. τούτου = ταύτης τῆς ἀνάγκης, εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην. ἥσσονες καθέσταμεν = ἔχομεν ὑποκύψει. συλλῦμαι λέκτρα = ἀπαγυμνώνομαι ἀπὸ τὴν σύζυγον, μοῦ ἄρπάζουν τὴν σύζυγον.

Λέγων πάντα ταῦτα δὲ Ἀγ. παρονσιάζεται πλέον ὡς μέγας πατριώτης ἐμπεποιημένος ἀπὸ τὴν πανελλήνιον ἴδεαν. Οὐτοί τοι, ἀφ' οὗ ἀπελογήθη εἰς τὰς ἐπιθέσεις Κλ., Ἰφ., Χοροῦ, καταλείπει τὴν δοχήστραν, ἐν ᾧ τὸ θέατρον ἀντηγεῖ ἀπὸ τὸν ἀπελπινὸν θρῆνον Κλυτ. καὶ Ἰφιγενείας.

Τὸ τμῆμα 1098 - 1275 τὸ διαλογικὸν ἀποτελεῖ τὸ Δ' ἐπεισόδιον καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Ε' πρᾶξιν σημερινῆς τραγῳδίας. Τελειώνει μὲ τὴν ὁγητὴν δίγλωσσιν τοῦ Ἀγ. δτὶ διφεύλει νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρην. Τῶν θεατῶν τὴν ψυχὴν συντέχει ἔλεος καὶ φόβος ἀπὸ τὴν θυσίαν τὴν ἐπικειμένην. Ἄλλ' ἂς ἀκούσωμεν τοὺς θρήνους καὶ τὰς ἀρὰς τῆς Ἰφιγενείας ἐν τῇ ἐφεξῆς μονῳδίᾳ.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1276 - 1335)

ΜΟΝΩΔΙΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ (1276 - 1311)

οἵ (ἐπιφ. σχετλ.) ἔγω = οἴμοι = διμέ. μέλεος - α - ον = δυστυχής. θανάτου· γεν. αἰτίας. σέ· ἀνάφερε εἰς τὰ παραδόντα. ταύτὸν μέλος τύχης πέπτωκεν εἰς ἄμφω = τὸ ἴδιον μέλος τῆς τύχης ἔχει πέσει, λάχει καὶ εἰς τὰς δύο· τὸ ἴδιον μοιρολόγι λέγει: οἱ ἕγω οἱ ἕγω. νάπος νιφόθολον = φάραγξ χιονόβλητος. δθι = ὅπου. ἔβαλε = ἐπέταξε, ἔξεθηκε. βρέφος· ἀντ. ματρὸς ἀποπρὸ νοσφίσας = ἀπογωρίσας μακρὰν ἀπὸ τὴν μητέρα. ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι = ἐπὶ μόρῳ θανατίμῳ = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀποθάνῃ. Πάριν· ἐπεξήγησις τοῦ ἀνωτέρω: βρέφος ἀπαλόν. Φρυγῶν πόλις = τὸ Ἰλιον. ὠφειλε (Πρίαμος). οἰκίζω = ἔγκαθιστῶ τινα: τὸν τραφέντα ἀμφὶ βουσὶ = τὸν

Ψηφιοποιηθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τραφέντα μέσα στὰ βώδια. βουκόλον· κατηγ. θάλλων = θαλερός.
χλωρός = τρυφερός. ριδόεντα ἄνθη = ἄνθη ρόδων.

‘Η μάρτις Κασσάνδρα, ή κόρη τοῦ Πριάμου, κατά τινας μύθους, είχε προφητεύσει, δταν ἐγεννᾶτο ὁ Πάρις, δτι οὗτος θὰ γίνη ὁ καταστροφεὺς τῆς πατρίδος του καὶ δὲ αὐτὸν ἐπέμενε νὰ φονευθῇ· τὸ βρέφος, ἵνα ἀποτραπῇ τῆς πατρίδος ὁ δλεθρος. Κατ’ ἄλλους μύθους, ή ‘Εκάβη, ἔχονσα ἐν τῇ κοιλίᾳ τὸν Πάριν, εἶδε καθ’ ὑπνους δτι ἐγένετος δαυλόρ, οἱ δὲ ἐξηγήται τῶν ὀνείρων, προβλέποντες δτι· τὸ παιδίον, που θὰ γεννηθῇ, θὰ γίνη ὁ καταστροφεὺς τῆς πατρίδος, ηξίωσαν τὸν φόνον· αὐτοῦ. Καὶ δὲ Πρίαμὸς ἀντὶ νὰ τὸ φονεύσῃ τὸ ἐξέθηκεν εἰς χαράδραν τῆς Ἰδης, δπον ποιμένες, ενρόδντες αὐτό, τὸ ἀνέθρεψαν. “Υστερον· δ. Πρίαμος ἀναγνωρίσας τὸ ἐδέχθη πάλιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του παρὰ τὰς ἀποτροπὰς τῆς Κασσάνδρας. ‘Ο Πρίαμος φάνταζόμενος· αὐτὸν ὡς βουνόλον καὶ σχι ώς βασιλόπαιδα, ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ λιβάδια τῆς Ἰδης, ἵνα βόσκῃ τοὺς βοῦς, καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν πρὸς κατοικίαν θέσιν κοτὲ εἰς τὰς γνωστὰς κρήνας.

ὑακίνθινα ἄνθη· ὕακινθος, ὥραζον εὐδάες ἄνθος.

‘Η λεπτομεροῦς περιγραφὴ τοῦ θελκτικοῦ καὶ ἐιδυλλιακοῦ τοπίου γίνεται, ἀν καὶ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς βαρέως πειθούσης Ἰφιγενείας, κατὰ τὸν τύπον τῶν μονωδιῶν τοῦ Ἐνριπίδον καὶ ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ τραγικοῦ φυσιολάτρου νὰ περιγράφῃ εἰδυλλιακὰ τοπία.

ἐνθα = ἐκεῖ. ‘Ερμῆς = ὁ ‘Ερμῆς. ‘Ο Ζεὺς δρίσας διαιτητὴν τὸν Πάριν ἔστειλε τὸν ‘Ερμῆν νὰ συνοδεύσῃ εἰς τὴν Ἰδην τὰς ἐριζούσας τρεῖς θεάς, τρυφῶ ἐπὶ πόθῳ = καμαρώνω διὰ τὰ ἐρωτικὰ φύλτρα. εύναῖσι βασιλίσιν Διός ἄνακτος = ως βασιλικὴ σύνευνος τοῦ Διός· τὸ βασιλίσιν εἶναι ἐπίθετον. ἐπὶ κρίσιν ἔριν τε, θάνατον· ἐκφράζουν τὸ τελ. αἴτιον. κρίσιν... ἔριν καλλονᾶς· πρωθύστερον. στυγνὸς = φρικτός, ἀπαίσιος. ἐμοὶ· δοτ· ἀντικ. ή ἡθικὴ = διὰ τὸν θάνατον δὲ τὸν ίδικόν μου. ‘Εφεξῆς ἡ σειρά: φέροντα Δαναΐδαισι πρὸς “Ιλιον πομπάν, ἀς (ἡς) πομπῆς προθύματα ἔλαχεν “Αρτεμις κόραν.

β') 1312 - 1335

δυσελένα = δυσελένη = ἡ παλιο - 'Ελένη, ἡ βρωμο - 'Ελένη. πικράν **ἰδοῦσσα** = ἀφ' οὗ μὲν ἐφαρμάκωσε πρὸς τὸ δυσελέναν πρβλ. δύσπαρις, αἰνόπαρις. φονεύομαι - διόλλυμαι · ἐπαναδίπλωσις ἔχουσα ποικιλίαν, διότι τὴν ἀφόρητον αὐτὴν ἔννοιαν δὲν τὴν χωράει ὁ νοῦς τῆς ἀνοσίου πατρός· διότι φονεύει τὸ ἴδιον τέκνον. πρύμνατι ναῶν. περίφρ. = **νῆες**. **χαλκεμβολάδες** = ἔχουσαι χαλκᾶ ἔμβολα· ἀναγρονισμός. **ἔλατα** (ἡ) = ναῦς, στόλος (ἐκ ξύλου ἔλατης). συνεκδοχή. **πομπαῖος** = ὁ πέμπων, ὁ συνοδεύων· εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ εἰς Τροίαν. **ἔλαταν πομπαίαν** εἶναι παράθεσις εἰς τὸ πρύμνας ναῶν = στόλον ποὺ θὰ συνώδευε τοὺς "Ελληνας εἰς τὴν Τροίαν" ἡ σειρά: **ἀδε Αύλις** μή μοι ὥφελε δέξασθαι εἰς τούσδ' ὅρμους πρύμνας ναῶν χαλκεμβολάδων, **ἔλαταν πομπαίαν εἰς Τροίαν**. Τῶν ἐφεξῆς ἡ σειρά ἔχει ὡδε: "μηδ" (ὥφελε) Ζεὺς πνεῦσαι ἀνταίαν πομπὰν Εύρίπῳ. **πομπὴ** = ὁ συνοδεύων ἀνεμος, ἡ αὔρα. **ἀνταῖος** = ἐναντίος. **Εύρίπῳ** δοτ. τοῦ τόπου. **μειλίσσων αὔραν** = γλυκεῖαν αὔραν στέλλων. **ἄλλαν** = διάφορον. **λαίφεσι θνατῶν** = εἰς τὰ ίστια τῶν θνητῶν. **χαίρειν** · θὰ νοήσωμεν πρὸ αὐτοῦ τὸ **τοῖσι μὲν κατ'** ἀναλογίαν πρὸς τὸ κατωτέρω **τοῖσι δέ** · **τοῖσι μὲν χαίρειν** = ὅτε ἄλλα μὲν πλοῖα νὰ χαίρουν. **τοῖσι δὲ λύπαν** = εἰς ἄλλα δὲ λύπην. **τοῖσι δὲ ἀνάγκαν** = ἀνωτέραν βίων **τοῖσι δέ ἔξορμᾶν** = εἰς ἄλλα δὲ νὰ ἀποπλέουν. **στέλλειν** (τὰ ίστια) = νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. **μέλλειν** = νὰ ἀναβάλλουν τὸν ἀπόπλουν. **Ἡ ἔννοια** : ἔξαποστέλλει ὁ Ζεὺς ἑκάστοτε εἰς τὰ πλοῖα διάφορον αὔραν μὲν διάφορα ἀποτελέσματα· οὕτως εἰς ἄλλα μὲν ἡ αὔρα εἶναι γλυκεῖα, δι' ἄλλα δὲ φαρμακερή, ὥστε νὰ ὑποκύπτουν εἰς τὴν ἀνωτέραν βίων (**ἀνάγκαν**), ἄλλα νὰ ἀποπλέουν, ἄλλα νὰ διπλώνουν τὰ πανιά, ἄλλα νὰ ἀναβάλλουν τὸν ἀπόπλουν· ὅρα τὴν παρήχησιν: **πομπαίαν - ἀνταίαν** καὶ τὴν ἐπαναδίπλωσιν: **τοῖσι μέν, τοῖσι δὲ κ.λ.π.** γένος **ἀμερίων** = γένος τῶν ἐφημέρων, οἱ ἐφήμεροι ἄνθρωποι. **πολύμοχθος** = πολυβασανισμένος. **τὸ χρεών** = ἡ μοῖρα. **δύσποτμος** = δυστυχής· τὸ τι κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ δύσποτμον. **Ιὼ τιθεῖσα** · **ἐπιφώνησις** · **τιθεῖσα** = προκαλοῦσσα. **πάθεα** = συμφορά. **ἄχεα** = λῦπαι, φαρμάκια. **Ἡ πρωταρχικὴ αἰτία** δλων τῶν εἰς τοὺς "Ελληνας προσγενομένων κακῶν εἴναι ἡ 'Ελένη.

Τὸ τμῆμα 1283 - 1335 ἐπέχει θέσιν Δ' στασίμουν, εἶναι λυρικόν, μονῳδίᾳ τῆς Ἰφιγενείας συνοδευομένης ώπο τοῦ αὐλήτοῦ, καλεῖται δὲ ἡ μονῳδία θρησκευτική νότος· ἀπὸ σκηνῆς. Εἰς τὴν μουσικὴν ἀπηχεῖ τῆς παρθένου δὲ θρησκευτικής. Τὸ μέλος τῶν τοιούτων λυρικῶν ἀσμάτων ἐψυχαγώγει τοὺς θεατάς. Εἰς τὴν μονῳδίαν ταύτην πρὸς τοῖς ἄλλοις σημειωτέα ἡ ἐπαναδίπλωσις, ἣτις πράγματι μαίνεται: ὑπὸ - ἵ ω, Ἰδαῖος - Ἰδαῖος, ἐλέγετο - ἐλέγετο, ὥματερ - ὥματερ, πικρὰν - πικράν, ἀνοσίουσιν - ἀνοσίου, ἡ πολύμονοθον - ἡ πολύμονοχθον, ἵ πολύμονοχθον, ὑπὸ - ἵ ω, μεγάλα - μεγάλα. Ἡ Ἰφιγένεια ἔχει κάθε ἐλπίδα. Άλλὰ τί γίνεται δὲ Ἀχιλλεὺς μὲ τὰς υποσχέσεις του; Τοῦτο θὰ ἴδωμεν ἐφεξῆς.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1336 - 1474) α') 1336 - 1368

ὅχλος ἀνδρῶν = πλήθη στρατοῦ. τόν γε τῆς θεᾶς παῖδα (εἰσορῶ). Ὅδοι. χαριστ. διαχαλῶ = ἀνοίγω. μοι = πρὸς χάριν μου; παραχαλῶ. διμῶες = ὑπηρέται. ώς τί δή; = διατί τάχα; τὸ δυστυχές τῶν γάμων = ἡ ἀποτυχία τῶν γάμων, ὁ ματαιωθεὶς γάμος. Αἱ ἀντιλαβαὶ χαρακτηρίζουν τὴν ἐπίτασιν τῆς διεγέρσεως. Ο διάλογος γίνεται γοργότερος καὶ ζωηρότερος. οὐκ ἐν ἀβρότητι κεῖσαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκότα = μὲ τὰ νῦν κατάντημά σου δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ δείχγῃς λεπτότητα καὶ ἀβρότητα τρόπων. πεπτωκότα. ἡ μεταφορά ἀπὸ τοὺς κύβους. μίμνω = μένω. οὐ σεμνότητος ἔργον = δὲν ἔχει τὴν θέσιν της ἡ αἰδημοσύνη. ἦν [δύνωμεθα = ἀν ὠφεληθῶμεν, δύνιναμαι = ὠφελοῦμαι]. Ἐρχεται δὲ Ἀχιλλεὺς, ἀπὸ τὰς πρώτας λέξεις τοῦ ὄποιου (τάλαινα) προαισθανόμεθα κάτι τὸ σιβαρόν. οὐ ψευδῆ θροεῖς. ὁ χαρακτηρισμός σου εἶναι ὄφθος, διότι πραγματικὰ εἴμαι τάλαινα. δείν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται = φοβερὰ βοὴ ἀκούεται μέσα εἰς τοὺς Ἀργείους. τὴν βοὴν σήμαινέ μοι = δίδε ἐξηγήσεις ως πρὸς τὴν βοὴν. πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λόγων = αὐτὸς τὸ ὄποιον εἶπες εἶναι κακὸν σημεῖον διὰ τὴν εἰδῆσιν ποὺ φέρνεις (βοᾶται). ἐκ τοῦ δεινὰ ἀμφὶ σῆς παιδὸς διαισθάνεται δτὶ ἡ βοὴ εἶναι κακὸν προμήνυμα. ως χρεών σφράξαι νιν· φαίνεται δτὶ ὁ στρατὸς ἐλαβεν ἐν τῷ μεταξὺ γνῶσιν τοῦ χρησμοῦ καὶ τῆς δυστροπίας τοῦ Ἀγ. ἐς θόρυβον ἔγω τοι καύτὸς ἥλυθον = καὶ ἔγὼ δὲ ἴδιος ἐξετέθην εἰς θορυβώδεις Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀποδοκιμασίας. λευσθῆναι πέτροις = νὰ λιθοβοληθῶ. ἔξαρτάται ἐκ τοῦ ἥλυσθον ἐς θόρυβον. Ὁ ὄχλος ἀποδοκιμάζων ἥξειν τὸν λιθοβολισμὸν του. μῶν = μὴ οὖν. σώζων· ἐνεστῶς τῆς προσπαθείας. ἔχθρός· ὁ στρατὸς ἥτο δυσμενής, διότι εἶχε τὴν αὐτὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὸν αὐτὸν φιλοπόλεμον ὅργασμόν. δι' ἄρ' δλώλαμεν· τμῆσις = διολάλαμεν ἄρα. γάμων ἡσσονα ἀπεκάλουν = μὲν ἀπεκάλουν ὅργανον τῆς μνηστῆς· τοῦτο ἥτο ὕβρις. εὔνις = σύζυγος. ἐπέμψατο = μετεπέμψατο. κ' Ἀργόθεν = καὶ Ἀργόθεν. νικῶμαί τινος· ἐλέχθη κατὰ τό: ἡττῶμαί τινος. κεκραγμός = κραυγαί. τὸ πολὺ = τὸ πλῆθος, ὁ ὄχλος. κακὸν δεινόν (ἐστι) = εἰναι φοβερὸν κακόν. Δυσμενῶς ἐκφράζεται ὁ Εύριπ. διὰ τὴν ὀχλοκρατίαν. ἀρήγω = βοηθῶ (ἀρωγή). μαχεῖ· β' ἐνικ. μέλλ. τοῦ μάχομαι. ὄναιο τῶν φρενῶν = νὰ χαρῆς τὰ εὐγενικά σου αἰσθήματα. ὄνησόμεθα = θὰ χαροῦμε· θὰ χαροῦμε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἰφιγ. ὁ Σισύφου γόνος = ἡ σπορὰ τοῦ Σισύφου, δηλ. ὁ Ὀδυσσεύς. Ἡ μυθολογία θέλουσα νὰ συνδέσῃ τους δύο πανούργους ἥρωας ἔδωκε πατέρα εἰς τὸν Ὀδυσσέα τὸν Σίσυφον. Ἱδια πράσσων... ταχθεὶς ὑπὸ = ἐνεργῶν ἐξ ἀτομικῆς του πρωτοβουλίας ἢ κατ' ἔντολὴν τοῦ στρατοῦ. αἱρεθεὶς ἐκών = ἐκλεγεὶς τῇ ὑποδείξει του. πονηράν γ' αἱρεσιν (αἱρεθεὶς) = ναὶ κάποια πονηρὰ ὑστεροβουλία ἐκρύπτετο εἰς τὴν ἐκλογὴν. μιαιφονεῖν· δηλ. νὰ διαπράξῃ μιαρὸν φόνον. ἔχω = ἔμποδίζω. ἄγω = ἀπάγω. δηλαδὴ = προφανῶς. ξανθῆς ἔθειρδς (μητέρας). ἔθειρα καὶ ἔθειραι = τρίχες, κόμη· ἀντέχομαί τινος = κρατιέμαι ἀπὸ κάποιον. ὡς = δότι. τοῦδ' εἴνεκα = δσον ἔξαρτάται ἐξ αὐτοῦ (ἐὰν δηλ. τὴν πιάσω σφιχτά). ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτο γ' ἔξει = ἀλλ' δμως τὸ πρᾶγμα θὰ καταλήξῃ εἰς τοῦτο, δηλ. εἰς τὴν σφαγήν. Ὁ Ἀχιλλεὺς βλέπει τὴν θυσίαν, ἦν δ στρατὸς στασιάσας ἀξιοῖ, ἀναπόφευκτον παρὰ πᾶσαν ἀντίδρασίν του.

β') 1369 - 1401

εἰσακούσατε· σὺ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς. μάτην θυμοῦμαί = ἄνευ λόγου, ἀδίκως ὅργιζομαι. καρτερῶ τὰ ἀδύνατα = ἐπιμένω εἰς τὰ ἀδύνατα. προθυμίας· γεν. τῆς αἰτίας εἰς τὸ αἰνέσαι (ἐπαινέσαι) = διὰ τὴν καλήν του διάθεσιν. διαβάλλομαι τινι = γίνομαι μισητὸς εἰς τινα. πλέον πράττω = κατορθώνω. οὐαί εἰσηλθέν μ' ἐννοούμενην = ποιῶ· τικέψεις μοῦ ἥλθαν, ὅταν ἐβασάνιζα τὸ πρᾶγμα. κατθανεῖν μοι

δέδοκται· ὁ στρατὸς ἔχει ἀποφασίσει τὴν θανάτωσίν μου. **μοι**· δοτ. ἀντιχαρ. παρίημι τὸ δυσγενὲς ἐκποδῶν = παραμερίζω, βγάζω ἀπ' τὴ μέση κάθε ταπεινὸν αἰσθημα. **ώς**· εἰδικός. **ἡ μεγίστη** = ἡ ισχυροτάτη. **καν** ἐμοὶ = καὶ ἐν ἐμοί. πορθμὸς ναῶν = ἡ διαπεραίωσις τῶν πλοίων. τὰς μελλούσας γυναικας = τὰς γυναικας τοῦ μέλλοντος. **τείσαντες** = τιμωρήσαντες. **ὁ Ἐλένης ὅλεθρος**· περίφρασις = ἡ χαμένη Ἐλένη. **ρύσομαι** = θὰ σώσω. κλέος μου μακάριον γενήσεται = ἀθάνατος θὰ είναι ἡ δόξα μου, ὡς ἐλευθερωτρίας τῆς Ἐλλάδος. καὶ γὰρ οὐδέ τοι τι λίαν ἐμοὶ φιλοψυχεῖν χρεὼν = ἀλλὰ ἔχω πρὸς τούτοις καὶ ἄλλον λόγον νὰ μὴ ἀγαπῶ τὴν ζωήν μου. **πᾶσι** "Ἐλλησι· δοτ. χαριστ. ἔτεκές με κοινὸν (δηλ. ἀγαθόν)· κάτηγορ. ἔρετμ' ἔχοντες = ἔρετμὰ ἔχοντες = κωπηλάται. **ἔρετμὸν** (έρεσσω) = κώπη. **ἡ ἐμὴ ψυχὴ** = ἡ ζωή μου. **μι'** οὖσα = ἐγώ δὲ μὲ μίαν ζωήν, ποὺ ἔχω ἀλλὰ μυρίοι - **ἡ δ'** ἐμὴ ψυχὴ μι' οὖσα· ὁ συλλογισμὸς ἀπὸ τοῦ μείζονος. **κάπ'** ἔκεινο = καὶ ἐπ' ἔκεινο = καὶ εἰς ἐν ἄλλῳ, τὸ ἔξης. διὰ μάχης μολεῖν = διὰ μάχης ἐλθεῖν = μαχέσασθαι. **κρείσσων** (ἐστι)· σύντ. προσωπικὴ ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου: **κρείσσον** (ἐστιν) ἔνα ἄνδρα δρᾶν φάος (= ζῆν) ἡ μυρίας γυναικας. Πρὸς τὴν ἔννοιαν πρβλ. τὰ ἐν Ἰφιγ. ἐν Τ. : ἀνήρ μὲν ἐκ δόμων θανὼν ποθεινός, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῆ. **ἐμποδῶν** γενήσομαι = θὰ ἐμποδίσω. **ἀμήχανον** = ἀδύνατον. **ταῦτα** = ἡ θυσία μου. μνημεῖα· **ώς** καὶ παρ' ἡμῖν τὸ μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου. διὰ μακροῦ = ἐπὶ μακρὸν χρόνον. **οὗτοι**· καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ παῖδες ἀντὶ ταῦτα· καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ ταῦτα 1398 = αὐτὰ θὰ είναι τὰ παιδιά μου. τὸ μὲν = τὸ βαρβαρικόν. Όι "Ἐλληνες ἔχοντες συνείδησιν τοῦ ὑπερτέρου πολιτισμοῦ των κατεφρόνουν ως βαρβάρους πάντας τοὺς μὴ "Ἐλληνας καὶ εἴχον τὴν ἀξίωσιν νὰ ἄρχωσιν ἐκείνων ταυτίζοντες βαρβάρους καὶ δούλους.

'**Η Ἰφιγένεια ἀπροσδοκήτως μετεστράφη**· ἐλεινθέρα ἀπὸ φόβον καὶ ὑψηλόφρων, ὑπερήφανος ἐν τῇ φιλοπατρίᾳ τῆς, λαμβάνει τὴν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ ὑπακούοντα εἰς τὴν ἐθνικὴν φωνὴν ποὺ τὴν καλεῖ νὰ προασπίσῃ τῆς πατρίδος τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀσφάλειαν. '**Η πανελλήνιος** Ιδέα ἐπεκράτησεν εἰς τὴν ψυχήν τῆς.

γ') 1402 - 1432

τὸ σὸν = ἡ ἴδική σου στάσις γενναίως ἔχει = εἶγαι εὐγενική. Ψηφιοποιηθήκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς.

τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεᾶς = ἡ θέλησις ὅμως τῆς τύχης καὶ τῆς θεᾶς. **νοσεῖ** = δὲν εἶναι δικαία, ὄρθη. 'Ο Χορὸς θαυμάζει τὴν γενναιοψυχίαν τῆς κόρης, αἰτιᾶται δὲ τὴν τύχην καὶ τὴν θεάν. **νοσεῖ**. μεταφορικῶς κεῖται. 'Ο Εὐριπίδης κακίζει τοιούτους θεοὺς ζητοῦντας ἀνθρωποθυσίας· ἡ θεὰ ζητοῦσα τὴν θυσίαν εἶναι ήθικῶς ἐπιλήψιμος· ἡ κόρη ἔχει εὐγένειαν ἀνεπίληπτον. **τίθημι μακάριον** = καθιστῶ εύτυχῆ. **σου μέν**, **Ελλάδος δέ· γεν.** τῆς αἰτίας. **ἀπολείπω** = ἀφήνω κατὰ μέρος. **τὸ θεομαχεῖν** = ἡ θεομαχία, ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῆς θεᾶς. **ὅ σου κρατεῖ** = τῆς ὑποίας πλήρης εἶναι ἡ ψυχή σου. **ἔξελογίσω τὰ χρηστὰ τάναγκαῖα τε** = ἐσκέφθης, ὅπως σου ὑπηγόρευεν ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἀνάγκη. **μᾶλλον ἐσέρχεται με πόθος σῶν λέκτρων** = ὁ πόθος νὰ σὲ ἀποκτήσω σύζυγον γίνεται δυνατώτερος, αὐξάνει, ἐπιτείνεται. **φύσις** = χαρακτήρ. **ὅρα δὲ** = κοίταξε δὲ (αὐτὰ ποὺ θὰ σου εἴπω). **ἄχθομαι** = φέρω βαρέως. **ἴστω Θέτις** = μάρτυς μου ἡ Θέτις. **ἀθρέω - ὦ** = προσέχω. **κακόν**· **οὐσιαστ., δεινόν**· **ἐπιθ.** 'Ο Ἀχιλλεὺς θίγει τὴν ἀνθρωπίνην χορδήν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ζωήν, ἥτις εἶναι ἔμφυτος· εἰς πάντα ἔνθρωπον. **οὐδὲν οὐδέν**' **εὐλαβουμένη** = χωρὶς καθόλου νὰ συστέλλωμαι πρὸς οὐδενός. ἡ **Τυνδαρὶς παῖς** = ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω = ἡ **Ἐλένη**. **ἀρκεῖ τιθεῖσα**· ἡ σύνταξις προσωπικὴ ἀντὶ ἀπροσώπου: **ἀρκεῖ τιθέναι** = ἀρκεῖ διτὶ ἡ 'Ελ. προκαλεῖ. **διὰ τὸ σῶμα** = διὰ τὸ κάλλος τοῦ σώματος. **μάχας - φόνους**· ἐν διὰ δυοῖν = φονικὰς μάχας. **ἡν δυνώμεθα**· ὁ πλῆθ. διότι καὶ δ 'Αχιλλεὺς θὰ συμβάλῃ εἰς τοῦτο συντελῶν εἰς τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας. **λῆμα**· παρὰ τὸ λάῶ = θέλω (αἱ δὲ λῆς) = θέλησις, ψυχή, καρδία. **ἄριστος** = εὐγενέστατος. **οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτο λέγειν** = δὲν δύναμαι νὰ ἀντιλέγω εἰς τοῦτο. **γενναῖα φρονεῖς** = ἔχεις εὐγενῆ αἰσθήματα. **τί γάρ τάληθὲς οὐκ εἴποι τις ἀν;** = διότι διατί νὰ μὴ ὄμοιογῇ τις τὴν ἀλήθειαν; 'Οφείλω νὰ ὄμοιογήσω, ὅσον καὶ ἀν ἀντικείται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. **μεταγνοίης ἀν τάδε** = δύνασαι νὰ ἀλλάξῃς αὐτὰς τὰς σκέψεις. **ώς ἀν οὖν εἰδῆς τάπ'** **ἔμοῦ** = γιὰ νὰ ἔννοήσῃς λοιπὸν τὴν εἰλικρίνειαν τῶν λόγων μου. **τάδ'** **ὅπλα** = τούσδε τοὺς ἐνόπλους (τοὺς συνοδεύοντας αὐτόν, οὓς δεικνύει). **ώς οὐκ ἔάσων** = μὲ τὴν ἀπόφρασιν νὰ μὴ σὲ ἀφήσω. **χρῶμαι τοῖς λόγοις τινὸς** = συμμορφώνομαι πρὸς τὰς ὑποδείξεις τινός. **ἀφροσύνη** = ἀπὸ ἄγνοιαν (τῆς φρίκης τοῦ θυνάτου). 'Ο Ἀχιλλεὺς θαυμάζων τὸ ξύθος τῆς ἡρωΐδος δηλώνει διτὶ θὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς θυσίας.

δ') 1433 - 1474

πρόφασις = ἀφορμή. παῦσαι με μὴ κάκιζε = παῦσαι κακί-
ζουσά με = μὴ κάκιζε με = μὴ μὲ. ἀποθαρρύνης. Ἡ Κλ. ὑπολαβοῦσα τὸ
κακίζειν ὡς ὑβρίζειν, δινειδίζειν, λέγει οὐδὲν ἀδικήσει = δὲν θὰ ἀδι-
κηθῆς καθόλου, δὲν θὰ πάθῃς κακόν. τριχός γεν. τῆς ὅλης. ἀμπέχο-
μαι. ἀδρ. ἡμπεσχόμην. ἀμπίσχη. ὑπο.. ἀρ., β' πρόσωπον = ἐνδύο-
μαι, φορῶ (ὅρα ἀμπέχονον); τί τόδ' εἴπας; τί ἔστι τόδε, δ εἴπας;
ἀπολέσασά σε. δ λόγος, διακοπεὶς ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. 1441, συνεχίζεται
ἐν 1442, ἀφ' οὐ ή σύνταξις μετεβλήθη: ἀντὶ ἀπολέσασά σε πενθήσω.
οὐ σύ γε (ἀπώλεσας). κατ' ἔμε = ἐξ αἰτίας μου. ἥκιστα (δεῖ πεν-
θεῖν) = ἐλάχιστα, οὐδαμῶς. χώνυνται τύμβος = ἐγείρεται τάφος. νο-
μίζεται = συνηθίζεται, συνήθως ἐγείρεται. βωμὸς θεᾶς τῆς Διὸς
μόρης (ἔσται) μοι μνῆμά γε — ναὶ (λέγω εὖ) ως εύτυχοῦσσα
‘Ελλάδος τ' εὔεργέτις = διότι καὶ ή τύχη μου είναι λαμπρὰ καὶ γίνο-
μαι καὶ εὐεργέτις τῆς ‘Ελλάδος. Πράγματι θὰ εὐεργετήσῃ τὴν ‘Ελλάδα,
διότι καὶ τὸν ἀπόπλουν θὰ διευκολύνῃ καὶ θὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς
ὕβρεις τῶν βαρβάρων διὰ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. σέθεν
= σοῦ = περὶ σοῦ ή κασιγνήταισι (σου) = εἰς τὰς ἀδελφάς σου.
ἔξαπτω = περιβάλλω. χαίρειν γε = ναὶ, μάλιστα, χαιρετίσματα.
ἄνδρα. κατηγ. προληπτικὸν = ὅστε νὰ γίνη ἀνήρ. προσέλκομαι =
περιπτύσσομαι. δσον είχεις = ὅσον ἡδύνασο. ἔστι (τι) δ τι δρῶσσα
κατ' ‘Αργος φέρω σοι χάριν = σὲ εὐχαριστῶ. πατέρα τὸν ἀμὸν
μὴ στύγει πόσιν τε σόν· ή κόρη ἀμνησίκακος ἐν τῇ εὐγενείᾳ τῆς
σημείωσον τὴν παρήχησιν τοῦ δ. δεινοὺς ἀγῶνας διὰ σὲ δεῖ κεῖ-
νον δραμεῖν. ὑπαινίσσεται τὸν φόνον τοῦ ‘Αγ., εἰς δὸν θὰ προβῆ.
‘Ελλάδος. ἐπίθετον. δόλω δὲ = ἀλλὰ δολίως. ἀγεννῶς = πρόσ-
τυχα. εἰσιν δέξιων = θὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ὁδηγήσῃ. πρὶν σπαράσσεσθαι
κόμης = πρὶν μὲ πιάσουν καὶ μὲ σύρουν ἀπὸ τὰ μαλλιά. μὴ σύ γ'
(ίθι). πέμπω = συνοδεύω. οὐ μὴ μόλω πάλιν = ὄριστικῶς δὲν θὰ
γυρίσω τὸ οὐ μὴ μὲ ἀδρ. ὑποτ. ή μὲ μέλλ. ὄριστικῆς σημαίνει ἔντονον
ἄρνησιν. (λείπω σε) εὗ καξίως. σχέσ = σταμάτα. μὴ με προλ-
πησ = μὴ μὲ ἀφήσης. ἐπευφημήσατε παιᾶνα = ὑμνήσατε μὲ παιᾶνα
παιάν. ἄσμα πρὸς τιμὴν τοῦ ‘Απόλλωνος συνήθως. Ἐνταῦθα πρὸς τι-
μὴν τῆς ‘Αρτέμιδος, ἵνα ἀποτραπῇ τὸ κακόν (ή ἐν Εὐρίπῳ νηνεμίᾳ).
τὴμη συμφορᾶψηφιστοποιητικότερον πολιτικής πολιτικῆς σύφημία

= ή ίερά σιγή. **Ιτω** = άς διαχυθή. **έναρχέσθω τις κανᾶ** = άς κάμη άρχην τῆς ιερᾶς τελετῆς ἀπὸ τὰ κάνιστρα. **αιθέσθω πῦρ** = άς ἀναρ-ριπίζεται τὸ πῦρ. **προχύταις καθαρσίοισι** (1112) δργ. **ένδεξιούσθω βωμὸν** = άς περιέρχεται ὀλόγυρα τὸν βωμὸν τρέχων δεξιά. 'Ο θύων περιήρχετο τὸν βωμὸν ὅπατίζων αὐτὸν μὲ οὐλογύτας καὶ μὲ ἀγιασμόν, τρέχων δὲ πρὸς τὰ δεξιά. 'Η **Ίφιγένεια** ἀφῆκε τὰς τελευταίας παραγ-γελίας εἰς τὴν μητέρα καὶ παραγγέλλει νὰ ἔτοιμάσουν τὰ τῆς θυσίας.

Tὸ τμῆμα 1336 - 1474 εἶναι τὸ E' ἐπεισόδιον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ST' πρᾶξιν σημερινῆς τραγῳδίας. 'Εν τούτῳ ή πρᾶξις ἀκωλύτως βαίνει πρὸς τὴν λύσιν. 'Η **Ίφ.** λαμβάνει, πάσης προσπαθείας ματαίας ἀποβάσης, τὴν κρίσιμον ἀπόφασιν νὰ δώσῃ τὴν ζωήν της ὑπὲρ τῆς πατρῷδος. Θαυμάζομεν αὐτὴν καὶ ἐλεοῦμεν διὰ τὸν πρόωρον θάνατον τῆς.

ΚΟΜΜΟΣ (1475 - 1509)

έλέπτολις **Ιλίου** καὶ **Φρυγῶν** = ή κυριεύουσα τὴν πόλιν τοῦ Φρυγικοῦ **Ιλίου**. **στέφρεα περίβολα** = στέφρανοι περιβάλλοντες (τὴν κεφαλήν). **πλόκαμος** ὄδε (πάρεστιν) = ἴδον οἱ πλόκαμοί μου ἔτοιμοι διὰ τὴν στέψιν (μου). ή πρότασις κεῖται διὰ μέσου. **χερνίβων τε παγάς** (φέρετε) = ἀγιασμὸν ἀπὸ ὄδωρ πηγῆς. **έλισσω** "Αρτεμιν = τι-μῶ διὰ κυκλίων χορῶν περὶ τὸν βωμὸν τὴν "Αρτεμιν. **μάκαιρα** = θηλ. τοῦ μάκαρ. **εἰ χρεών** οίονει διαισθάνεται τὴν λύσιν, ἡν παρασκευάζει ή θεά. 'Επιστεύετο ὅτι οἱ μελλοθάνατοι είχον μαντικὴν δύναμιν. Σημείωσον τὸ πρωθύστερον ἐν τῷ δίδοτε - φέρετε, τὴν ἐπαναδίπλωσιν καὶ τὸ ἀσύνδετον ἐν τοῖς : **ἀμφὶ ναὸν - ἀμφὶ βωμόν**, ἐνδεικτικὰ τοῦ σφο-δροῦ πόθου καὶ τῆς φλογερᾶς ἐπιθυμίας. **Θέσφατ'** **ἔξαλειψω** = θά ἐξο-φλήσω τὸν χρησμὸν σβήνουσα διὰ τοῦ αἴματός μου τὴν ὁφειλήν. **αἴμασι θύμασί τε** ἐν διὰ δυοῦ = **χίματηρᾳ θυσίᾳ**. **δίδωμι δά-κρυα** = προσφέρω δάκρυα. **οὐ πρέπει** (δακρύειν). **ἰώ** **ἰώ** = ἐμπρὸς ἐμπρός. **συνεπαείδετε** = **συνεπάδετε** = ψάλλετε ὄμοῦ. **Χαλκίδος ἀντίπορον** = τὴν τιμωμένην πέραν τοῦ πόρου τῆς Χαλκίδος (ἐν Αύ-λίδι). **ἴνα** = ὅπου. **δόρατα** = συνεκδ. τὰ ξύλινα καράβια (πρβλ. **δού-ρειος** **ἴππος** — ἔρρει τὰ κἄλα). **δάια** = **δήια** = τὰ πολεμικά· ἀναγρονισμός. **μέμονε** (μένω) = παραμένουν εἰς ἀδράνειαν. **δι'** **ἐμὸν** **δόνομα** = διὰ νὰ τιμηθῇ τὸ δηνομά μου. **γῆ** **Πελασγία** = γῆ Πελασγι-

κή, τὸ Ἀργος. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ Ἀργους ἐλέγετο ὅτι ἡσαν Πελασγοὶ καὶ αἱ λέξεις Ἀργος καὶ Λάρισα εἰναι Πελασγικαί. μᾶτερ = μῆτερ = πατρίς. **Μυκηναῖαι τ' ἔμαὶ θεράπναι** = καὶ σεῖς, Μυκῆναι, ίδική μου κατοικία. καλεῖς = ἐπικαλεῖσαι. πόλισμα = πόλις. πόλισμα **Περσέως**: αἱ Μυκῆναι, αἴτινες ὥκισθησαν κατὰ τοὺς μύθους ὑπὸ τοῦ Περσέως, ὅστις ἦγειρε τὰ τείχη αὐτῶν διὰ τῶν Κυκλώπων, οἱ ὅποιοι ἐτείχισαν καὶ τὴν Τίρυνθα. πόνος = ἔργον. **ἔθρεψατέ με** = μὲ ἐμεγαλώσατε. φάος = χαρά, σωτηρία· τὸ φάος τὸ λέγει μὲ ὑπερφάνειαν. φάος Ἐλλάδι = πρὸς εὐτυχίαν τῆς Ἐλλάδος. οὐκ ἀναίνομαι θανοῦσσα· ἡ μετοχὴ κατηγορηματικὴ = δὲν μοῦ κακοφαίνεται ὁ θάνατος. οὐ μὴ λίπη σε (1465). λαμπαδοῦχος = ἡ ἔχουσσα τὴν λαμπάδα τοῦ ἡλίου, ἡλιόφωτος. ἔτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν = ἄλλην ζωὴν καὶ μοῖραν θὰ περάσωμεν.

Τὸ τμῆμα 1475 - 1509 εἶναι λυρικὸν καὶ ἀδεται ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. καὶ τοῦ Χοροῦ καὶ καλεῖται **Κομμός**, διότι ἐν θρήνοις ἐκόπτοντο τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος, ἀσμα ἀδόμενον ἀμοιβαίως ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν πρὸ τοῦ θανάτου ἢ κατὰ τὸν θάνατον ἢ μετὰ τὸν θάνατον προσώπου.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1510 - 1531)

Η σειρά: Ἱδεσθε τὰν Ἰλίου καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν στείχουσαν (κατηγ. μετ.) βωμὸν διαιμονος θεᾶς βαλλομέναν (χρον. μετ.) στέφεα ἐπὶ κάρα παγάς τε χερνίβων θανοῦσαν ῥανίσιν αίματορρύτοις σφαγεῖσαν δέραν (= δέργη) εὐφυαὶ σώματος. διαιμων = αίματρός, αίματοβαφής. ῥανίσιν αίματορρύτοις = μέσα εἰς ῥάντισματα αίματων. σφαγεῖσαν. ὑποκ. Ἰφιγ. δέραν· φανερώνει τὸ μέρος μετὰ τὸ ὄλον. εὐφυής = εὖ πεφυκώς = ώραιος. Τῶν ἐφεζῆς ἡ σειρά: εὔδροσοι πατρῷαι παγαὶ χέρνιβές τε μένουσί σε. παγαὶ χέρνιβές τε· ἐν διὰ δυοῖν. Η ἔξηγησις: σὲ ἀναμένει ὁ πατήρ σου μὲ ἀγιασμὸν ἀπὸ δροσερὸς νερὰ πηγῆς. κλήζω = κλεῖζω = ἀνυμνῶ. ὡς ἐπ' εύτυχεῖ πότμῳ = μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅλα θὰ ἔχουν εύτυχῆ ἔκβασιν. βροτήσιος = βρότειος = ἀνθρώπινος. χαρεῖσα θύμασι βροτησίοις = ἡ ὅποιᾳ εὑρες εὐχαριστησιν εἰς τὰς ἀνθρωποθυσίας. ἔδη =

ἔδραι. δολόεντα = δολερά. Τὸ δολόεντα καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ ἔδη ἀντὶ εἰς τὸ Τροίας = Τρώων. ἔδη δολόεντα Τροίας = εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς δολίας Τροίας. Ἡ σειρὰ τῶν ἐφεξῆς : δὸς Ἀγαμέμνονα ἀμφιθεῖναι κλεινότατον στέφανον Ἐλλάσι λόγχαις κλέος τε ἀείμνηστον ἀμφὶ ἔδν κάρα (θεῖναι). ἀμφιτίθημι = περιβάλλω. Ἐλλάσι· ἐπίθ. Ἐλλάσι λόγχαις = Ἐλλήνικαῖς λόγχαις = λόγχαις τῶν Ἐλλήνων. ἔδν κάρα = ἔαυτοῦ κεφαλήν.

Τὸ χορικὸν εἶναι ἵσως μονῳδία τῆς Κορυφαίας συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ αὐλητοῦ καὶ ἐπέχει θέσιν Ε' στασίμον. Σημείωσον δτι αἱ ἔννοιαι του ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἄσμα τῆς Ἰφιγενείας, τὸ ὅποιον αὕτη ἔψαλλε προηγονιμένως; δταν ἀπεχαιρέτισε τὴν ζωὴν (στίχ. 1475 - 1499): πρβλ. 1510 - 1520 - 1475 - 1487 καὶ 1521 - 1531 - 1491 - 1497. Ὁ Χορὸς μὲ τὴν φαντασίαν προτρέχων μεταφέρεται εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θυσίας, τὴν ὅποιαν φαντάζεται τελεσθεῖσαν, ἐν στίχ. δὲ 1518 παρακολουθεῖ τὴν πραγματικότητα εὑχόμενος εἰς τὴν Ἀρτεμίν νὰ δώσῃ εἰς τὸν στρατὸν εἵπλοιαν καὶ κλέος ἀείμνηστον εἰς τὸν Ἀγάμεμνονα.

ΕΞΟΔΟΣ (1532 - 1629)

α') (1532 - 1567)

φθογγὴ = φωνή. ταρβέω = φοβοῦμαι. κάκπεπληγμένη = καὶ ἔκπεπληγμένη = τρομαγμένη. δεινὰ = παράδοξα, καταπληκτικά· διὰ τοῦ μὲν οὖν ἐπανορθώνει ἔκεινο, τὸ ὅποιον ἡ Κλυτ. εἰπε πρὸς τὸν ἄγγελον : μή τιν' ἄλλην ξυμφορὰν ἥκης φέρων = ὅχι συμφοράν, ἀντιθέτως, μέλλω = βραδύνω. πᾶν πεύσει σαφῶς = ὅλα θὰ τὰ μάθης λεπτομερῶς. Ἡ σαφήνεια εἶναι ἀρετὴ τῶν ἀγγελικῶν ῥήσεων. σφάλλεται γνώμη = σφάλλει ἡ μνήμη. ταράσσω γλῶσσαν = μπερδεύω τὴν ἔκθεσιν. λεῖμαξ (θ.) = λειμών. ἄλσος λείμακάς τε· ἐν διὰ δυοῖν. σύλλογος στρατεύματος = ὁ ὥρισμένος διὰ συγκέντρωσιν τοῦ στρατεύματος τόπος· ὁ σύλλογος εἶναι ἡ ὅμηρ. ἀγορὴ. κᾶμπαλιν = καὶ ἔμπαλιν = πρὸς τὰ ὅπισω. προῆκε (προτήμι) = ἔχυσε δάκρυα· ὀμμάτων προθεὶς πέπλον = ἀφ' οὗ ἔθεσε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πέπλον. Οὗτως εἰχεν εἰκονίσει τὸν Ἀγ. ὁ ζωγράφος Τιμάνθης. Ἀντίγραφον τῆς εἰκόνος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐν Πομπηίᾳ εὑρεθεῖσα τοιχογραφία. πάρειμί σοι = εἴμαι

εἰς τὴν διάθεσίν σου. θῦσαι (ὑμᾶς)· ἀγοντας πρὸς βωμόν, εἴπερ τόδε ἔστι θέσφατον. τόδε· τὸ θῦσαι. θέσφατον = γραψμένον ἀπὸ τὴν θεάν. τούπ' ἐμὲ = τὸ ἐπ' ἐμὲ = ὅσον ἔξαρταται ἀπὸ ἐμέ. τύχοιτε νικηφόρου δορὸς = εἴθε νὰ διεξαγάγητε νικηφόρον πόλεμον. πατρίδα γῆν = πατρικὴν· γῆν = πατρίδα. πρὸς ταῦτα = ἀπέναντι τούτων, κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης, οὐτεν. μή τις = μηδεὶς Ἀργείων (ψαύσῃ, ἐμοῦ). σιγῇ = ἀδιαμαρτυρήτως, ἀνευ ἐκδηλώσεων ἀγωνίας η̄ ἄλγους. εὔκαρδίως = μὲν γενναῖαν, καρδίαν. ἀρετὴ = εὐγένεια. ὡς τόδ' ήν μέλον (= ἔμελε) = ὅστις εἶχεν αὐτὴν τὴν φροντίδα, αὐτὸ τὸ καθῆκον. ἀνεῖπε· ἀδρ. τοῦ ἀναγορεύω = κηρύττω· ἀνεῖπε εὐφημίαν καὶ σιγήν· ἐν διὰ δυοῖν = ἐκήρυξε νὰ τηρήσῃ ὁ στρατὸς ἵερὰν σιγήν. χρυσήλατον κανοῦν = κάνιστρον ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου. χειρὶ σπάσας = ἀνασύρας διὰ τῆς χειρός. κολεῶν ἔσωθεν = ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξιφοθήκης. κολεός (ἀρσ.) = ή θήκη τοῦ ξίφους.

β') 1568 - 1601

λαβὼν κανοῦν χέρνιβάς τε = ἀφ' οὐ ἔλαβε κάνιστρον μὲ κριθάλευρα καὶ ἀγιασμὸν συγχρόνως. ἔθρεξε· ἀδρ. τοῦ τρέχω. θηροκτόνε· ή "Αρτεμις ὡς θεὰ τῆς φύσεως εἶναι καὶ κυνηγὸς τῶν ἀγρίων θηρίων. τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσα" ἐν εὐφρόνη φάος = περιφέρουσα τὸ λαμπρὸν φῶς (τῆς σελήνης) κατὰ τὴν νύκτα. Γραφικὴ εἰκὼν τῆς τροχιᾶς τῆς σελήνης. "Η" Αρτεμις ὡς ἀδελφὴ τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι καὶ προσωποποία τῆς σελήνης. ἀχραντον αἷμα καλλιπαρθένου δέρης = ἀμβλυντὸν αἷμα λαιμοῦ ὥραίας παρθένου. ἀπήμων πλοῦς νεῶν = ἀπόπλους τῶν πλοίων ἀβλαβῆς, ἀνευ ζημιῶν (ἀ-πῆμα, πάσχω). ἐς γῆν· ἀνάφερε εἰς τὸ βλέπτων· καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἵερεὺς αἱρεῖ τὴν κοπίδα, πάντες νεύσουσιν εἰς τὴν γῆν. ἵερεύς· διάφορος τοῦ Κάλχαντος. ἐπηγέξατο ἀνέπεμψεν εὐχήν. ἐπεσκοπεῖτο = παρετήρει μὲ προσοχὴν. ἵνα πλήξειεν ἀν = εἰς ποῖον μέρος θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ κτυπήσῃ. ἐμοὶ... φρενί· ἐπιμερισμός. ἐσῇει ἀλγος ἐμοὶ φρενὶ = ἡσθάνετο πόνον ή καρδία μου. κάστην νενευκώς = καὶ ἔστην (ἔστάθην) κλίνας τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν γῆν. θαῦμα δ' ἦν αἰφνης ὄραν = ἀλλὰ ἔξαφνα ἐπρόβαλεν εἰς τοὺς ὄφθαλμούς μας θαῦμα. "Ο Εὑριπίδης κατὰ τὴν συνήθειάν του λύει τὴν πλοκήν του διὰ τοῦ ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ. πληγῆς κτύπον = τὸν κρότον τοῦ κτυπήματος. πᾶς τις ἡσθετο σαφῶς

πάντες ἡκουσαν εὐκρινῶς· ὁ κτύπος τῆς κοπίδος ἡκούσθη εὐκρινῶς διὰ τὴν κρατοῦσαν βαθεῖαν σιγήν. τὴν παρθένον οὐκ εἶδεν οὐ γῆς εἰσέδυ· πρόληψις = οὐκ οἶδεν οὐ γῆς εἰσέδυ η παρθένος· οὐ γῆς = εἰς ποῖον μέρος τῆς γῆς πάτεχωνιάσθη ή πάρθενος· εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν ἐφάνη, εἰς τὴν γῆν δὲν ἐφάνη, ἔπειτα θάλασσαν· ἐπήχησε στρατός· ὁ στρατός ἐπανέλαβε τὴν βοήν (βοᾶς δ' ιερεύς). εἰσιδόντες· ἀνάφερε εἰς τὸ στρατός· ὁ στρατός περὶ ληπτικόν. φάσμα = φαινόμενον, θυῖμα. ἄελπτον = ἀπροσδόκητον, ἀφάνταστον. οὖν γε μηδ' ὀρωμένου πίστις παρῆν = τὸ ὅποῖον μάλιστα καὶ ἀν ἔβλεπε κανείς, ητο ἀδύνατον νὰ τὸ πιστεύσῃ. ίδεῖν μεγίστη = μεγίστη εἰς τὴν θέαν. διαπρεπής τε τὴν θέαν = ὑπέροχος εἰς τὴν θεωρίαν. ἄρδην = καθ' ὀλοκληρίαν. κάν τῷδε = καὶ ἐν τῷδε = ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς αὐτῆς καταπλήξεως. πῶς δοκεῖς; = τί φαντάζεσαι; ή πρότασις κείται παρενθετικῶς· εἰναι εἰρημένον ἐκ τῆς δημοτικῆς γλώσσης. κοίρανος = στρατηγός. θυσία = τὸ θῦμα· τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου. προύθηκε βωμίαν = ἔρριψεν ἐμπρὸς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ. δρειδρόμος = δρεσβίος. ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται· σημείωσον τὴν σύμπτυξιν τῶν δύο συντάξεων: ταύτην ἀσπάζεται μάλιστα καὶ ταύτην ἀσπάζεται μᾶλλον τῆς κόρης = ταύτην προτιμᾷ κατ' ἔξοχήν, περισσότερον ἀπὸ τὴν κόρην. εὐγενεῖ φόνω = φόνω εὐγενοῦς θύματος. Ἰλίου ἐπιδρομὰς = ἐκστρατείαν ἐναντίον τοῦ Ἰλίου. πρὸς ταῦτα = κατ' ἀκοῖουθίαν τούτων. αἱρεῖ φάρσος = παίρνω θάρρος, ἀναθαρρῶ. οἰδμα Αἴγαιον = τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου.

γ') 1602 - 1629

"Ηφαιστος = τὸ πῦρ. τὰ πρόσφορα ηὔξατο = ἀνέπειμψε τὴν κατάληγον εὐχήν. ὥστε φράσαι· ἐν σημασίᾳ τελικῇ. μοῖραν = καλὴν μοῖραν. ἀφθιτος (ἀ-φθίνω) = αἰώνιος. παρὼν — δρῶν· αἰτιολ. μετοχαὶ χρόνου παρατ. Τονίζει τὴν αὐτοφίλαν του πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀξιοπιστίας του. ἀπέπτατο = ἀνελήφθη. σαφῶς = ὀλοφύνερα. ἀφαιρεῖ λύπης (γεν. διαιρ.) = κάτινε ἀβαρίαν εἰς τὴν λύπην. καὶ πόσει πάρες χόλον = καὶ παράτησε τὴν ἐναντίον τοῦ συζύγου σου δργήν. πάρες· ἀόρ. τοῦ παρίημι = ἐώ παριέναι = ἀφήνω νὰ περάσῃ = παραιτῶ, παρατῶ. ἀπροσδόκητα τὰ θεῶν βροτοῖς = οἱ θεοὶ δίδουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅ,τι δὲν περιμένουν. σὸν τέκος φράζει (εἰδιποιεῖ) μένειν

ζῶν ἐν θεοῖσι. τοῦ (=τίνος) θεῶν γέγονας κλέμμα; = ποῖος θεός σὲ ἔχει κλέψει; πῶς σὲ προσείπω; = πῶς νὰ σὲ ὄνομάσω; ζῶσαν ἡ νεκράν; πῶς δ' οὐ φῶ; = πῶς δὲ νὰ μὴ εἴπω, νὰ μὴ πιστεύσω; **τούσδε μύθους μάτην παραμυθεῖσθαι** = ὅτι οὗτοι ἐδῶ οἱ λόγοι εἶναι ψευδεῖς πλασθέντες πρὸς παρηγορίαν μου· **μάτην** = ψευδῶς. ὡς· τελικὸς σύνδεσμος. **πένθους λυγροῦ** = ἀπὸ τὸ φαρμακερὸν πένθος. **σοῦ**· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ πένθος, **καὶ μὴν** = καὶ ἵδού, ἀλλ' ἵδού. Διὰ τῆς φράσεως ταύτης προσαγγέλλεται ἡ πάροδος προσώπου. **θυγατρὸς οὔνεκα** = ὅσον (ἐξαρτᾶται) ἀπὸ τὴν θυγατέρα μας. **ὄντως** = πραγματικῶς. **ἔχει διμιλίαν ἐν θεοῖς** = ζῆ ἐν ἀναστροφῇ μὲτοὺς θεούς. 'Ο 'Αγ. βεβαιοῖ τὰ τοῦ ἀγγέλου. **μόσχος**· ὁ Ὁρέστης. **πρὸς πλοῦν ὄρῳ** = ἔχει τὴν προσοχήν του εἰς τὸν πλοῦν. **χρόνια τάμα σοι προσφέγματα Τροίηθεν ἔσται** = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου θὰ σὲ χαιρετίσω κατὰ τὴν ἐκ τῆς Τροίας ἐπάνοδόν μου. **γένοιτο σοι καλῶς** = ὑγίαινε. **χαίρων** = μὲτοῦ καλό, ὑγιής. **ίκοῦ** = ἐλθέ. **ἐπάνηκε** = ἐπάνελθε. **σκῦλα**· = τὰ ὅπλα φονευθέντος πολεμίου.

Λέγων ταῦτα δοκούει ἐξ τῆς διαχρονίας· εἶναι οἱ ἐξόδιοι λόγοι του. Πρὸ τοῦ στίχου 1627 είχον ἀποχωρήσει ὁ Ἀγαμ., ἡ Κλυτ., ὡς καὶ ὁ Ἀγγελος.

Τὸ τελευταῖον μέρος τῆς τραγῳδίας (1532 - 1629), καταληγον, εἰς τὴν ἐξόδον τοῦ Χοροῦ, καλεῖται "Εξόδος. Εἶναι ἡ τελευταία πρᾶξις τῆς τραγῳδίας, ἡ ὥποια περιέχει τὴν καταστροφήν, ἐν ᾗ ἡ πρᾶξις τελείως περαινέται διὰ τῆς λύσεως τῆς δραματικῆς πλοκῆς.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

AΘHNAI 1976

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΤΤΙΚΟΣ

ΦΙΛΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

εποιητικά

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πέλοψ ὁ Ταντάλειος ἐξ Πίσαν μολὼν
θυσίσιν ἵπποις Οἰνομάου γαμεῖ κόρην,
ἐξ ἡς Ἀτρεύς ἔβλαστεν Ἀτρέως δὲ παῖς
Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε· τοῦ δ' ἔφυν ἐγώ,
τῆς Τυνδαρείας θυγατρὸς Ἰφιγένεια παῖς,
ἥν ἀμφὶ δίναις, ἃς θάμ' Εὔριπος πυκναῖς
αὔραις ἐλίσσων κυανέαν ἄλα στρέφει,
ἔσφαξεν Ἐλένης οὖνεχ', ὡς δοκεῖ, πατήρ
Ἀρτέμιδι κλειναῖς ἐν πτυχαῖσιν Αὔλιδος.

ἐνταῦθα γὰρ δὴ χιλίων ναῶν στόλον
Ἐλληνικὸν συνήγαγ' Ἀγαμέμνων ἀναξ,
τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου θέλων
λαβεῖν Ἀχαιοῖς τούς θ' ὑβρισθέντας γάμους
Ἐλένης μετελθεῖν, Μενέλεω χάριν φέρων.
δεινῆς δ' ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων,
ἐξ ἔμπυρ' ἥλθε, καὶ λέγει Κόλχας τάδε·
« ὦ τῆσδ' ἀνάσσων Ἐλλάδος στρατηγίας.
Ἀγάμεμνον, οὐ μὴ ναῦς ἀφορμίσῃ χθονός,
πρὸν ἀν κόρην σὴν Ἰφιγένειαν Ἀρτεμις
λάβῃ σφαγεῖσαν· ὅ τι γὰρ ἐνιαυτὸς τέκοι
κάλλιστον, ηὕξω φωσφόρῳ θύσειν θεῷ.
παῖδ' οὖν ἐν οἴκοις σῇ Κλυταιμήστρᾳ δάμαρ
τίκτει — τὸ ψηφιόποιήθηκε ἀπότοινσται οὐτότις Εικαιδέμετακής Πολιτικής

ἢν χρή σε θῦσαι π. καὶ μ' Ὁδυσσέως τέχναις
μητρὸς παρείλοντ' ἐπὶ γάμοις Ἀχιλλέως.

έλθοῦσα δ' Αὐλίδ' ἡ τάλαιν' ὑπὲρ πυρᾶς
μεταρσία ληφθεῖσ' ἐκανόμην ξίφει·

ἄλλ' ἔξεκλεψεν ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου

"Αρτεμις Ἀχαιοῖς, διὰ δὲ λαμπρὸν αἰθέρα
πέμψασά μ' ἐς τήνδ' ὥκισεν Ταύρων γῆθόνα,

οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάροισι βάρβαρος

Θόας, ὃς ὡκὺν πόδα τιθεὶς ἵσον πτεροῖς

ἐς τοῦνομ' ἦλθε τόδε ποδωκείας γάριν.

ναοῖσι δ' ἐν τοῖσδ' ἴερεαν τίθησι με,

ὅθεν νόμοισι, τοῖσιν ἥδεται θεά,

χρώμεσθ' ἑορτῆς, τοῦνομ' ἡς καλὸν μόνον.

τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, τὴν θεὸν φοβουμένη.

θύειν γὰρ ὅντος τοῦ νόμου καὶ πρὶν πόλει,

ὅς ἂν κατέλθῃ τήνδε γῆν "Ελλην ἀνήρ,

κατάρχομαι μέν, σφάγια δ' ἄλλοισιν μέλει

ἄρρητ' ἔσωθεν τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ἀ καίνα δ' ἥκει νῦν φέρουσα φάσματα,

λέξω πρὸς αἰθέρ', εἴ τι δὴ τόδ' ἔστ' ἄκος·

ἔδοξ' ἐν ὕπνῳ τῆσδ' ἀπαλλαγθεῖσα γῆς

οἰκεῖν ἐν "Αργει, παρθενῶσι δ' ἐν μέσοις

εῦδειν, γῆθονδε δὲ νῶτα σεισθῆναι σάλω,

φεύγειν δὲ κάξω στάσα θριγκὸν εἰσιδεῖν

δόμων πίτνοντα, πᾶν δ' ἐρείψιμον στέγος

βεβλημένον πρὸς οὖδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν.

μόνος λελεῖφθαι στῦλος εἰς ἔδοξέ μοι

δόμων πατρώων, ἐκ δ' ἐπικράνων κόμας

ξανθάς καθεῖναι, φθέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν,

κάγὼ τέχνην τήνδ' ἢν ἔχω ξενοκτόνον

τιμῶσ' ὑδραίνειν αὐτὸν ὡς θανούμενον,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χλαίσουσα.. τούναρ δ' ὥδε συμβάλλω τόδε·
τέθνηκ' Ὁρέστης, οὗ κατηρξάμην ἐγώ.
στῦλοι γάρ οἴκων παιδές εἰσιν ἄρσενες·
θνήσκουσι δ' οὓς ἀν χέρνιβες βάλωσ' ἔμαι.
οὐδ' αὖ συνάψαι τούναρ ἐς φίλους ἔχω.
Στροφίω γάρ οὐκ ἦν παῖς, ὅτ' ὠλλύμην ἐγώ.
νῦν οὖν ἀδελφῷ βούλομαι δοῦναι χοᾶς
παροῦσ' ἀπόντι — ταῦτα γάρ δυναίμεθ' ἀν —
σὺν προσπόλοισιν, ᾧς ἕδωχ' ἡμῖν ἀναξ
Ἐλληνίδας γυναικας. ἀλλ' ἐξ αἰτίας
οὕπω τίνος πάρεισιν; εἴμ' ἔσω δόμων
ἐν οἷσι ναίω τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

65

ΟΡΕΣΤΗΣ

ὅρα, φυλάσσου μή τις ἐν στίβῳ βροτῶν.

ΠΥΛΑΔΗΣ

ὅρῶ, σκοποῦμαι δ' ὅμμα πανταχῇ στρέφων.

ΟΡ. Πυλάδῃ, δοκεῖ σοι μέλαθρα ταῦτ' εἶναι θεᾶς,
ἔνθ' Ἀργόθεν ναῦν ποντίαν ἐστείλαμεν;

70

ΠΥ. ἔμοιγ', Ὁρέστα! σὴ δὲ συνδοκεῖν χρεών.

ΟΡ. καὶ βωμός, Ἐλλην οὗ καταστάζει φόνος;

ΠΥ. ἐξ αἰμάτων γοῦν ξάνθ' ἔχει θριγκώματα.

ΟΡ. θριγκοῖς δ' ὑπ' αὐτοῖς σκῦλ' ὁρᾶς, ἡρτημένα:

ΠΥ. τῶν καθανόντων γ' ἀκροθίνια ξένων.

75

ἀλλ' ἐγκυκλοῦντ' ὀφθαλμὸν εὖ σκοπεῖν χρεών.

ΟΡ. Ὡ Φοῖβε, ποῖ μ' αὖ τήνδ' ἐς ἄρκυν ἥγαγες

χρήσας, ἐπειδὴ πατρὸς αἰμ' ἐτεισάμην.

μητέρα κατακτάς: διαδούχις δ' Ἔριν

Φημιόποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Πολιτικής

ἡλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔξεδροι γθονός,
δρόμους τε πολλοὺς ἔξεπλησα καμπίμους.
ἐλθὼν δέ σ' ἡρώτησα πῶς τροχηλάτου
μανίας ἀν ἔλθοιμ² ἐς τέλος πόνων τ'³ ἐμῶν,
οὓς ἔξεμόχθουν περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα.
σὺ δ' εἶπας ἐλθεῖν Ταυρικῆς μ'⁴ ὅρους γθονός,
ἔνθ' Ἀρτεμίς σοι σύγγονος βωμοὺς ἔχει,
λαβεῖν τ'⁵ ἄγαλμα θεᾶς, ὃ φασιν ἐνθάδε
ἐς τούσδε ναοὺς οὐρανοῦ πεσεῖν ἄπο·
λαβόντα δ'⁶ ἦ τέχναισιν ἦ τύχη πινί,
κίνδυνον ἐκπλήσαντ⁷, Ἀθηναίων γθονὸν
δοῦναι τὸ δ'⁸ ἐνθένδ⁹ οὐδὲν ἐρρήθη πέρα·
καὶ ταῦτα δράσαντ¹⁰ ἀμπνοάς ἔξειν πόνων.

ἥκω δὲ πεισθεὶς σοὶς λόγοισιν ἐνθάδε
ἄγνωστον ἐς γῆν, ἀξενον· σὲ δ'¹¹ ἵστορῷ,
Πυλάδῃ,—σὺ γάρ μοι τοῦδε συλλήπτωρ πόνου —
τί δρῶμεν; ἀμφίβληστρα γὰρ τοίχων ὄρᾶς
ὑψηλά· πότερα δωμάτων προσαμβάσεις
ἐκβησόμεσθα; πῶς ἂν οὖν λάθοιμεν ἄν;
ἢ χαλκότευκτα κλῆθρα λύσαντες μογλοῖς —
ῶν οὐδὲν ἴσμεν; ἦν δ'¹² ἀνοίγοντες πύλας
ληφθῶμεν ἐσβάσεις τε μηχανώμενοι,
θανούμεθ'. ἀλλὰ πρὶν θανεῖν, νεώς ἐπι
φεύγωμεν, ἢ περ δεῦρ¹³ ἐναυστολήσαμεν.

ΠΥ. φεύγειν μὲν οὐκ ἀνεκτὸν οὐδ'¹⁴ εἰώθαμεν,
τὸν τοῦ θεοῦ δὲ γρηγορὸν οὐ κακιστέον·
ναοῦ δ'¹⁵ ἀπικλήθεντες κρύψωμεν δέμας
κατ' ἀντρ', δ' πόντος νοτίδι διακλύει μέλας,
νεώς ἀπιωθεν, μή τις εἰσιδὼν σκάφος
βασιλεῦσιν εἴπη κατά ληφθῶμεν βίᾳ·
ὅταν δὲ νυκτὸς ὅμμα λυγαίας μόλη,
Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τολμητέον τοι ξεστὸν ἐκ ναοῦ λαβεῖν
ἄγαλμα πάσας προσφέροντε μηχανάς.

ὅρα δέ γ' εἴσω τριγλύφων ὅποι κενὸν
δέμας καθεῖναι· τοὺς πόνους γὰρ ἄγαθοι
τολμῶσι, δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ.

ΟΡ. οὗτοι μακρὸν μὲν ἥλθομεν κώπη πόρον,
ἐκ τερμάτων δὲ νόστον ἀροῦμεν πάλιν.

ἀλλ' εῦ γὰρ εἰπας, πειστέον· χωρεῖν χρεὼν
ὅποι χθονὸς κρύψαντε λήσομεν δέμας.

οὐ γὰρ τὸ τοῦδε γ' αἴτιον γενήσεται
πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον· τολμητέον.

μόχθος γὰρ οὐδεὶς τοῖς νέοις σκῆψιν φέρει.

115

120

ΧΟΡΟΣ

εὐφαμεῖτ', ὃ πόντου δισσὰς συγγωρούσας
πέτρας ἀξείνου ναίοντες.

ὦ παῖ τᾶς Λατοῦς, Δίκτυνν' οὔρεία,

πρὸς σὰν αὐλάν, εὐστύλων ναῶν χρυσήρεις θριγκούς,

πόδα παρθένιον ὅσιον ὁσίας κληδούχου δούλα πέμπω,

Ἐλλάδος εὐίππου πύργους καὶ τείχη χόρτων τ' εὐδένδρων ἔξαλλάξασ' Εύρώπαν,

πατρώων οἶκων ἔδρας.

125

130

135

ἔμολον· τί νέον; τίνα φροντίδ' ἔχεις;
τί με πρὸς ναοὺς ἄγαγες ἄγαγες,
ὦ παῖ τοῦ τᾶς Τροίας πύργους

έλθόντος κλεινᾶ σὺν κώπα
χιλιονάύτα μυριοτευχεῖ,
τέκος Ἀτρειδῶν τῶν κλειγῶν;

IΦ. ίὼ δμωαί,

δυσθρηγήτοις ὡς θρήνοις
ἔγκειμαι, τᾶς οὐκ εύμούσου
μολπᾶς [βοὸν] ἀλύροις ἐλέγοις,
αἰαῖ, κηδείοις οἴκτοις
οἴαί μοι συμβαίνουσ' ἀταί,
σύγγονον ἀμὸν κατακλαιομένα
ζωᾶς, οἴαν οἴαν ἰδόμαν
ὄψιν ὄνείρων
νυκτός, τᾶς ἔξῆλθ' ὅρφνα.

ὅλόμαν ὅλόμαν·
οὐκ εἴσ' οἴκοι πατρῶοι·
οἴμοι μοι φροῦδος γέννα.
φεῦ φεῦ τῶν Ἀργεί μόχθων.

ίὼ δαῖμον,
μόνον ὃς με καστίγνητον συλᾶς
Ἄιδα πέμψας, ὁ τάσδε χοὰς
μέλλω κρατῆρά τε τὸν φθιμένων
ὑδραίνειν γαίας ἐν νύτοις
πηγάς τ' οὔρείων ἐκ μόσχων
Βάχχου τ' οἰνηρὰς λοιβάς
ξουθῶν τε πόνημα μελισσᾶν,

ἀ νεκροῖς θελκτήρια κεῖται.
ἀλλ' ἔνδος μοι πάγχρυσον
τεῦχος καὶ λοιβὰν Ἀιδα.
ὁ κατὰ γαίας Ἀγαμεμνόνιον
θάλος, ὡς φθιμένῳ τάδε σοι πέμπω·
δέξαι δ' οὐ γάρ πρὸς τύμβον σοι

140

145

150

155

160

165

170

- ξανθὰν χαίταν, οὐ δάκρυ' οἶσω. 177
 τηλόσε γὰρ δὴ σᾶς ἀπενάσθην
 πατρίδος καὶ ἐμᾶς, ἔνθα δοκήμασι
 κεῖμαι σφαχθεῖσ' ἢ τλάμων.
- XO. ἀντιψάλμους ὡδὰς ὕμνων τ'
 'Ασιητῶν σοι βάρβαρον ἄχαν
 δεσποίνα γ' ἔξαυδάσω,
 τὰν ἐν θρήνοισιν μοῦσαν
 νέκυσι μελομέναν, τὰς ἐν μολπαῖς
 "Αἰδας ὑμνεῖ δίχα παιάνων. 180
 οἴμοι, τῶν 'Ατρειδῶν οἴκων
 ἔρρει φῶς σκήπτρων, οἴμοι,
 πατρώων οἴκων ἀκτίς,
 καὶ τῶν εὐόλβων "Αργει
 βασιλέων ἀρχά. 185
 μόγθος δ' ἐκ μόγθων ἄσσει,
 δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ
 πταναῖς ἀλλάξας ἔξ ἔδρας
 ἱερὸν μετέβαλεν ὅμιλον αὔγας
 ἄλιος. ἄλλαις δ' ἄλλα προσέβα
 χρυσέας ἀρνὸς μελάθροις ὁδύνα,
 φόνος ἐπὶ φόνῳ ἀχεά· τ' ἄχεσιν. 190
 ἔνθεν τῶν πρόσθεν διμαθέντων
 Τανταλιδῶν ἐκβαίνει ποινά γ'
 εἰς οἴκους· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ^τ
 ἐπὶ σοὶ δαίμων. 200
 IΦ. ἔξ ἀρχᾶς μοι δυσδαιμῶν νοχεστηκόντα περού
 δαίμων τὰς ματρὸς ζώνας
 καὶ νυκτὸς κείνας· ἔξ ἀρχᾶς
 λόγιαι στερρὰν παιδείαν
 Μοῖραι ξυντείνουσιν θεαί,

- άν πρωτόγονον θάλος ἐν θαλάμοις εἰς τάντα
 Λήδας ἀ τλάμων κούρα εἰς τό δέρη τοῦδε γένεται 210
 σφάγιον πατρόφα λώβια τοῦτο μὲν τοῦδε τοῦδε γένεται
 καὶ θῦμ' οὐκ εὐγάθητον τούτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 ἔτεκεν, ἔτρεφεν εὔκταιάν. τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 ιππείοις δ' ἐν δίφροισι τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 215
 ψαμάθων Αὐλίδος ἐπέβασαν τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 νύμφαν, οἴμοι, δύσνυμφον τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 τῷ ταῖς Νηρέως κούρας, αἰαῖ. τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 νῦν δ' ἀξείνου πόντου ξείνα τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 δυσχόροτους οἴκους ναίω τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 220
 ὅγαμος ἀτεκνος ἀπόλις ἀφιλος, τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 ἀμναστηθεῖσ' ἐξ Ἑλλάνων, τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 208
 οὐ τὰν "Αργει μέλπουσ' "Ηραν τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 οὐδ' ἴστοῖς ἐν καλλιφθόγγοις τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 κερκίδι Παλλάδος 'Ατθίδος εἰκὼ τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 καὶ Τιτάνων ποικίλουσ', ἀλλ' τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 225
 αἰμάρροσαντον δυσφόρμιγγα τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 ξείνων αἰμάσσουσ' ἄταν [βωμούς], τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 οἰκτράν τ' αἰαζόντων αὐδὰν τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 οἰκτρόν τ' ἐκβαλλόντων δάκρυον. τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 230
 καὶ νῦν κείνων μέν μοι λάθα,
 τὸν δ' "Αργει δμαθέντα κλαίω τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 σύγγονον, δν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 235
 ἔτι βρέφος, ἔτι νέον, ἔτι θάλος τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 ἐν χερσὶν ματρὸς πρὸς στέρνοις τ' τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 "Αργει σκηπτοῦχον 'Ορέσταν. τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 235
- XO. καὶ μὴν ὅδ' ἀκτὰς ἐκλιπῶν θαλασσίους τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται
 βουφορβὸς ἥκει σημανῶν τί σοι νέον. τοῦτο μὲν τοῦτο τοῦδε τοῦδε γένεται 170

ΒΟΥΚΟΛΟΣ

Αγαμέμνονός τε καὶ Κλυταιμήστρας τέκνον,
άκουε καινῶν ἐξ ἐμοῦ κηρυγμάτων.

ΙΦ. τί δ' ἔστι τοῦ παρόντος ἐκπλῆσσον λόγου; 240

ΒΟΥΓ. ἡκουσιν ἐς γῆν, κυανέαν Συμπληγάδα
πλάτη φυγόντες, δίπτυχοι νεανίαι,

θεᾶς φίλον πρόσφαγμα καὶ θυτήριον

Αρτέμιδι. χέρνιβας δὲ καὶ κατάργματα
οὐκ ἀν φθάνοις ἀν εὔτρεπῃ ποιουμένη. 245

ΙΦ. ποδαποί; τίνος γῆς σχῆμ' ἔχουσιν οἱ ξένοι;

ΒΟΥΓ. Ἔλληνες· ἐν τοῦτ' οἶδα κού περαιτέρω.

ΙΦ. οὐδὲ ὄνομ' ἀκούσας οἰσθα τῶν ξένων φράσαι;

ΒΟΥΓ. Πυλάδης ἐκλήζεθ' ἀτερος πρὸς θατέρου.

ΙΦ. τοῦ ξυζύγου δὲ τοῦ ξένου τί τούνομ' ἦν;

ΒΟΥΓ. οὐδεὶς τόδ' οἶδεν οὐ γάρ εἰσηχούσαμεν.

ΙΦ. ποὺ δ' εἴδετ' αὐτοὺς κάντυχόντες εἴλετε;

ΒΟΥΓ. ἄκραις ἐπὶ βρυγμῖσιν ἀξένου πόρου.

ΙΦ. καὶ τίς θαλάσσης βουκόλοις κοινωνία;

ΒΟΥΓ. βοῦς ἥλθομεν νίψοντες ἐναλίᾳ δρόσῳ. 255

ΙΦ. ἐκεῖσε δὴ πάνελθε, ποῦ νιν εἴλετε

τρόπῳ τε ποίω· τοῦτο γάρ μαθεῖν θέλω.

χρόνιοι γάρ ἡκουσ'; οὐδέ πω βωμὸς θεᾶς

Ἐλληνικαῖσιν ἐξεφοινίχθη ροαῖς.

ΒΟΥΓ. ἐπεὶ τὸν ἐσρέοντα διὰ Συμπληγάδων 260

βοῦς ὑλοφόρβούς πόντον εἰσεβάλλομεν,

ἥν τις διαρρώξ κυμάτων πολλῷ σάλω

κοιλωπός ἀγμός, παρφυρευτικαὶ στέγαι.

ἐνταῦθα δισσοὺς εἰδέ τις νεανίας

βουφαρθὸς ἕνδην κάπτεν ώργεν πάλιν

βηφιοποιηθῆκε από το Νοτιότουτο Εκταίδευτικής Πολιτικής 265

άκροισι δακτύλοισι πορθμεύων ἔγνος. 210
 ἔλεξε δ· « Οὐχ ὅρᾶτε; δαίμονές τινες
 θάσσουσιν οἵδε». — θεοσεβής δ' ἡμῶν τις ᾧ
 ἀνέσχε χεῖρε καὶ προσηγόρευεν·
 « ὦ ποντίας παῖ Λευκοθέας, νεῶν φύλαξ, 270
 δέσποτα Παλαιῶν, ἵλεως ἡμῖν γενοῦ,
 εἰτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θάσσετον Διοσκόρῳ,
 ἢ Νηρέως ἀγάλμαθ', ὃς τὸν εὔγενη
 ἔτικτε πεντήκοντα Νηρήδων χορόν».

ἄλλος δέ τις μάταιος, ἀνομίᾳ θρασύς, 275
 ἐγέλασεν εὐχαῖς, ναυτίλους δ' ἐφθαρμένας
 θάσσειν φάραγγ' ἔφασκε τοῦ νόμου φόβῳ,
 κλύοντας ὡς θύσιμεν ἐνθάδε ξένους·
 ἔδοξε δ' ἡμῶν εὖ λέγειν τοῖς πλείσι,
 θηρᾶν τε τῇ θεῷ σφάγια τάπιχώρια. 280

καν τῷδε πέτραν ἄτερος λιπὼν ξένοιν
 ἔστη κάρα τε διετίναξ' ἁνω κάτω
 κάπεστέναξεν ἀλένας τρέμων ἄκρας,
 μανίαις ἀλαίνων, καὶ βοῶ κυναγὸς ᾖς.
 « Πυλάδη, δέδορκας τήγνδε; τήγνδε δ' οὐχ ὅρᾶς 285
 "Αἰδου δράκαιναν, ᾖς με βούλεται κτανεῖν
 δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη;
 ή δ' ἐκ χιτώνων πῦρ πνέουσα καὶ φόνον
 πτεροῖς ἐρέσσει, μητέρ' ἀγκάλαις ἐμήν
 ἔχουσα, πέτρινον ὅχθον, ᾖς ἐπεμβάλῃ.
 οἴμοι, κτενεῖ με· ποῖ φύγω; » παρῆν δ' ὥρᾶν 290
 οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἡλλάσσετο
 φθογγάς τε μόσχων καὶ κυνῶν ὄλάγματα,
 γά φασ' Ἐρινῦς ίέναι μυκήματα.

ἡμεῖς δὲ συσταλέντες, ᾖς θανούμενοι,
 σιγῇ καθήμεθ· οἱ δὲ γερὶ σπάσας ξίφος, 295
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μόσχους ὄρούσας ἐς μέσας λέων ὅπως;
παίει σιδήρῳ λαγόνας ἐς πλευράς θ' ιείς,
δοκῶν Ἐρινῦς θεὰς ἀμύνεσθαι τάδε,
ὡσθ' αἰματηρὸν πέλαγος ἔξανθεῖν ἀλός.

300

καν τῷδε πᾶς τις, ὡς ὁρᾷ βουφόρβια
πίπτοντα καὶ πορθούμεν', ἔξωπλίζετο,
κόχλους τε φυσῶν συλλέγων τ' ἐγχωρίους
πρὸς εὐτραφεῖς γάρ καὶ νεανίας ξένους
φαύλους μάχεσθαι βουκόλους ἥγοντα.

305

πολλοὶ δ' ἐπληρώθημεν ἐν μακρῷ χρόνῳ.
πίπτει δὲ μανίας πίτυλον ὁ ξένος μεθεῖς,
στάζων ἀφρῷ γένειον ὡς δ' ἐσείδομεν
προύργου πεσόντα, πᾶς ἀνὴρ ἔσχεν πόνον
βάλλων ἀράσσων· ἄτερος δὲ τοῖν ξένοιν
ἀφρόν τ' ἀπέψη σώματός τ' ἐτημέλει
πέπλων τε προυκάλυπτεν εὐπήνους ὑφάς,
καρδοκῶν μὲν τάπιόντα τραύματα,
φίλον δὲ θεραπείαισιν ἄνδρ' εὐεργετῶν.

310

ἔμφρων δ' ἀνάξας ὁ ξένος πεσήματος
ἔγνω κλύδωνα πολεμίων προσκείμενον
καὶ τὴν παροῦσαν συμφορὰν αὐτοῖν πέλας,
ἄμωξέ θ'. ήμεῖς δ' οὐκ ἀνίεμεν πέτροις
βάλλοντες, ἄλλος ἄλλοθεν προσκείμενοι.
οὖ δὴ τὸ δεινὸν παρακέλευσμ' ἥκουσαμεν

315

«Πυλάδη, θανούμεθ', ἄλλ' ὅπως θανούμεθα
κάλλισθ'; ἔπου μοι, φάσγανον σπάσας χερί». ὡς δ' εἴδομεν δίπαλτα πολεμίων ξίφη,
φυγῇ λεπαίας ἔξεπίμπλαμεν νάπας.
ἄλλ', εἰ φύγοι τις, ἄτεροι προσκείμενοι
ἔβαλλον αὐτούς· εἰ δὲ τούσδ' ὠσαίατο,
αὗθις φῆμιν ὑπεῖχον προσπεγμένη πέτραις
φηφιοποίηθηκε από το Ινοτίτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

325

ἀλλ' ἦν ἀπιστον· μυρίων γάρ ἐκ χερῶν
οὐδεὶς τὰ τῆς θεοῦ θύματ' εὔτύχει βαλών.
μόλις δέ νιν τόλμη μὲν οὐ χειρούμεθα,
κύκλῳ δὲ περιβαλόντες ἔξεκλέψαμεν
πέτροισι χειρῶν φάσγαν', ἐς δὲ γῆν γόνυ
καμάτῳ καθεῖσαν πρὸς δ' ἄνακτα τῆσδε γῆς
κομίζομέν νιν· ὁ δ' ἐσιδῶν ὅσον τάχος
ἐς χέρνιβάς τε καὶ σφαγεῖ³ ἔπειπτέ σοι.

εὔχου δὲ τοιάδ', Θ νεᾶνί, σοι ξένων
σφάγια παρεῖναι· κανὸν ἀναλίσκης ξένους
τοιούσδε, τὸν σὸν Ἑλλὰς ἀποτείσει φόνον
δίκας τίνουσα τῆς ἐν Αὐλίδι σφαγῆς.

ΧΟ. Θαυμάστ⁴ ἐλεξας τὸν μανένθ⁵, ὅστις ποτὲ
Ἐλληνος ἐκ γῆς πόντον ἥλθεν ἀξενον.
ΙΦ. εἰεν· σὺ μὲν κόμιζε τοὺς ξένους μολών,
τὰ δ' ἐνθάδ' ἡμεῖς ὅσια φροντιούμεθα...

Θ καρδία τάλαινα, πρὶν μὲν ἐς ξένους
γαληνὸς ἥσθια καὶ φιλοικτίρμων ἀεί,
ὅσθιούμφυλον ἀναμετρουμένη δάκρυ,
Ἐλληνας ἄνδρας ἥνικ' ἐς χέρας λάβοις.
νῦν δ' ἐξ ὀνείρων οἴσιν ἡγριώμεθα,
δοκοῦσ⁶ Ὁρέστην μηκέθ⁷ ἥλιον βλέπειν,
δύσνουν με λήψεσθ⁸, οἴτινές ποθ⁹ ἥκετε.
καὶ τοῦτ¹⁰ ἄρ¹¹ ἦν ἀληθέες, ἥσθόμην, φίλαι·
οἱ δυστυχεῖς γάρ τοῖσι δυστυχεστέροις
αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὖ.
ἀλλ' οὔτε πνεῦμα Διόθεν ἥλθε πώποτε,
οὐ πορθμίς, ἥτις διὰ πέτρας Συμπληγάδας
Ἐλένην ἀπήγαγ¹² ἐνθάδ', η μ' ἀπώλεσεν,
Μενέλεων θ', ίν' αὐτοὺς ἀντειμωρησάμην,
τὴν ἐνθάδ' Αὔλιν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ,
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

330

335

340

345

350

355

οῦ μ' ὡς τε μόσχον Δαναοῖδαι χειρούμενοι
ἔσφαζον, ιερεὺς δ' ἦν ὁ γεννήσας πατήρ. 360
οἵμοι — κακῶν γάρ τῶν τότ' οὐκ ἀμνημονῶ —
ὅσας γενείου χεῖρας ἐξηκόντισα
γονάτων τε τοῦ τεκόντος, ἐξαρτωμένη,
λέγουσα τοιάδ'. « Ὡ πάτερ, νυμφεύομαι
νυμφεύματ' αἰσχρὰ πρὸς σέθεν· μήτηρ δ' ἐμὲ 365
σέθεν κατακείνοντος Ἀργεῖαί τε νῦν
ὑμνοῦσιν ὑμεναίοισιν, αὐλεῖται δὲ πᾶν
μέλαθρον· ἥμεῖς δ' ὀλλύμεσθα πρὸς σέθεν.
"Αἰδης Ἀχιλλεὺς ἦν ἄρ', οὐχ ὁ Πηλέως,
οὗ μοι προσείσας πόσιν, ἐν ἀρμάτων ὅχοις 370
ἐξ αἰματηρὸν γάμον ἐπόρθιμενσας δόλῳ.
ἐγὼ δὲ λεπτῶν ὅμμα διὰ καλυμμάτων
ἔχουσ', ἀδελφόν τ' οὐκ ἀνειλόμην χεροῖν
— δις νῦν ὅλωλεν — οὐ καστιγνήτη στόμα
συνῆψ' ὑπ' αἰδοῦς, ὡς ίοῦσ' ἐς Πηλέως
μέλαθρα· πολλὰ δ' ἀπεθέμην ἀσπάσματα
ἐξ αυθις, ὡς ἥξουσ' ἐς "Αργος αὖ πάλιν.
Ω τλῆμον, εἰ τέθνηκας, ἐξ οὖν καλῶν
ἔρρεις, Ὁρέστα, καὶ πατρὸς ζηλωμάτων. . .

τὰ τῆς θεοῦ δὲ μέμφομαι σοφίσματα, 380
ἥτις βροτῶν μὲν ἦν τις ἀψηται φόνου,
ἥ καὶ λοχείας ἦ νεκροῦ θύγη χεροῦν,
βωμῶν ἀπείργει, μυσαρὸν ὡς ἥγουμένη,
αὐτὴ δὲ θυσίαις ἥδεται βροτοκτόνοις.
οὐκ ἔσθ' ὅπως ἔτεκεν ἀνὴ Διὸς δάμαρ
Λητώ τοσαύτην ἀμαθίαν. ἐγὼ μὲν οὖν 385
τὰ Ταντάλου θεοῖσιν ἔστιάματα
ἀπιστα χρίνω, παιδὸς ἥσθηναι βορᾶ,
τοὺς δ' ἐνθάδ', αὐτοὺς ὅντας ἀνθρωποκτόνους,

- ἐξ τὴν θεὸν τὸ φαῦλον ἀναφέρειν δοκῶ· 390
οὐδένα γὰρ οἶμαι δαιμόνων εἴναι κακόν.
- XO. στρ. α' Κυάνεαι κυάνεαι σύνοδοι θαλάσσας,
ίν' οἰστρος ὁ ποτώμενος Ἀργόθεν 395
ἀξενον ἐπ' οἰδμα διεπόρευσε (τὰν βοῦν)
'Ασιήτιδα γαῖαν
- Εὔρώπας διαμείψας.
τίνες ποτ' ἄρα τὸν εὔνυδρον δονακόγλοο
λιπόντες Εύρώταν 400
ἡ ρεύματα σεμνὰ Δίρκας
ἔβασαν ἔβασαν ἀμεικτον αἷαν, ἐνθα κούρα
δία τέγγει
- βωμοὺς καὶ περικίονας
ναοὺς αἶμα βρότειον; 405
ἀντιστρ. α' ἡ ρόθιοις εἰλατίνας δικρότοισι κώπας
ἐπλευσαν ἐπὶ πόντια κύματα,
νάιον δχημα, λινοπόροις τ' αὔραις,
φιλόπλουτον ἀμιλλαν 410
αὔξοντες μελάθροισιν;
φίλα γάρ ἐλπίς γ', ἐπὶ τε πήμασιν Βροτῶν
ἄπληστος ἀνθρώποις,
ὅλῳοι βάρος οἱ φέρονται
πλάνητες ἐπ' οἰδμα πόλεις τε βαρβάρους περρόντες,
κοινῇ δόξῃ. 415
γνώμα δ' οἵς μὲν ἄκαρος ὅλ-
βου, τοῖς δ' ἐς μέσον ἤκει.
- στρ. β' πῶς πέτρας τὰς συνδρομάδας,
πῶς Φινεΐδᾶν ἀύπνους
ἀκτὰς ἐπέρασαν
παρ' ἄλιον· αἰγιαλὸν ἐπ' Ἀμφιτρίτας 420
ρόθιω δραμόντες,

ὅπου πεντήκοντα κορᾶν	430
Νηρήδων ποσὶ χοροί	
μέλιπουσιν ἐγκύκλιοι ;	
ἢ πλησιστίοις πνυαῖς,	435
συριζόντων κατὰ πρύμναν	
εύναιών πηδαλίων,	
αὔραις σὺν νοσίαις	
ἢ πνεύμασι Ζεφύρου,	440
τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶν,	
λευκὰν ἀκτάν, Ἀχιλῆος	
δρόμους καλλισταδίους,	
ἄξεινον κατὰ πόντον ;	
εἴθ' εὐχαῖσιν δεσποσύνοις	
Αήδας Ἐλένα φίλα παῖς	445
ἐλθοῦσα τύχοι τὰν	
Τρωάδα λιποῦσα πόλιν, ἵν ἀμφὶ χαίτῃ	
δρόσον αίματηράν	
έλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ	
δεσποίνας χειρὶ θάνοι	450
ποινὰς δοῦσ' ἀντιπάλους.	
ἀδίσταν δ' ἀν ἀγγελίαν	
δεξαίμεσθ', Ἐλλάδος ἐκ γῆς	
πλωτήρων εἰ τις ἔβα,	
δουλείας ἐμέθεν	455
δειλαίας παυσίπονος :	
καν γάρ ὄνειροισι συνείην	
δόμοις πόλει τε πατρώα,	
τερπνῶν ὑπνῶν ἀπόλαυ-	
σιν, κοινὰν γάριν ὅλβου.	
ἄλλ' οἵδε χέρας δεσμοῖς δίδυμοι	460
συνερεισθέντες γωροῦσι, νέον	

πρόσφαγμα θεᾶς· σιγάτε, φίλαι.

τὰ γὰρ Ἑλλήνων ἀκροθίνια δὴ

ναοῖσι πέλας τάδε βαίνει·

οὐδ' ἀγγελίας ψευδεῖς ἔλαχεν

βουφορβὸς ἀνήρ.

Ὥ πότνι', εἰ σοι τάδ' ἀρεσκόντως

πόλις ἥδε τελεῖ, δέξαι θυσίας,

ἢς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος οὐχ ὅσιας

"Ἑλλῆσι διδούς ἀναψαίνει.

IΦ. εἴτε·

τὰ τῆς θεοῦ μὲν πρῶτον ὡς καλῶς ἔχη

φροντιστέον μοι. μέθετε τῶν ξένων γέρας,

ὡς ὄντες Ἱεροὶ μηκέτ' ὅσι δέσμιοι.

ναοῦ δ' ἔσω στείγοντες εὔτρεπτέτε

ἄ γρη· πὶ τοῖς παροῦσι καὶ νομίζεται.

φεῦ·

τίς ἄρα μήτηρ ἡ τεκοῦσ' ὑμᾶς ποτε

πατήρ τ'; ἀδελφή τ', εἰ γεγῶσα τυγχάνει... .

οἵων στερεῖσα διπτύχοιν νεκνιῶν

ἀνάδελφος ἔσται. τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτῳ

τοιαίδ' ἔσονται; πάντα γὰρ τὰ τῶν θεῶν

ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κούδεν οἶδ' οὐδεὶς κακόν·

ἡ γὰρ τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθές.

πόθεν ποθ' ἤκειτ', ὦ ταλαιπωροὶ ξένοι;

ώς διὰ μακροῦ μὲν τήνδ' ἐπλεύσατε γθόνα,

μακρὸν δ' ἀπ' οἰκων γρόνον ἔσεσθ' ἀεὶ κάτω.

OP. τί ταῦτ' ὀδύρη, καπὶ τοῖς μέλλουσας νῶν

κακοῖσι λυπεῖς, ἥτις εἰ ποτ', ὦ γῆναι;

οὕτοι νομίζω σοφόν, ὃς ἂν μέλλων κτενεῖν

οἰκτῷ τὸ δεῖμα τούλέθρου νικᾶν θέλη,

οὐχ ὅστις "Αἰδην ἐγγὺς ὄντ' οἰκτίζεται,

	σωτηρίας ἀνελπις· ώς δύ' ἔξ ένος κακώ συνάπτει, μωρίαν τ' ὄφλισκάνει θυγήσκει θ' ὄμοιώς· τὴν τύχην δ' ἐᾶν χρεών. ἥμας δὲ μὴ θρήνει σύ τὰς γὰρ ἐνθάδε θυσίας ἐπιστάμεσθα καὶ γιγνώσκομεν.	90
IΦ.	πότερος ἄρ' ύμῶν ἐνθάδ' ὡνομασμένος Πυλάδης κέκληται; τόδε μαθεῖν πρῶτον θέλω.	490
OP.	ὅδ', εἴ τι δή σοι τοῦτ' ἐν ἥδονῇ μαθεῖν.	ΦΙ
IΦ.	ποίας πολίτης πατρίδος "Ελληνος γεγώς;	495
OP.	τί δ' ἂν μαθοῦσσα τόδε πλέον λάβοις, γύναι;	ΦΙ
IΦ.	πότερον ἀδελφῷ μητρός ἐστον ἐκ μιᾶς;	ΦΙ
OP.	φιλότητί γ' ἐσμὲν δ' οὐ κασιγνήτω, γύναι.	ΦΙ
IΦ.	σοὶ δ' ὄνομα ποῖον ἔθεθ' δι γεννήσας πατήρ;	ΦΙ
OP.	τὸ μὲν δίκαιον Δυστυχῆς καλοίμεθ' ἀν.	500
IΦ.	οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ· τοῦτο μὲν δὸς τῇ τύχῃ.	ΦΙ
OP.	ἀνώνυμοι θανόντες οὐ γελώμεθ' ἀν.	ΦΙ
IΦ.	τί δὲ φθονεῖς τοῦτ'; η φρονεῖς οὕτω μέγα;	ΦΙ
OP.	τὸ σῶμα θύσεις τούμόν, οὐχὶ τούνομα.	ΦΙ
IΦ.	οὐδ' ἂν πόλιν φράσειας ἡτις ἐστί σοι;	505
OP.	ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος, ως θανουμένω.	ΦΙ
IΦ.	γάριν δὲ δοῦναι τήνδε κωλύειν τί σε;	ΦΙ
OP.	τὸ κλεινὸν "Αργος πατρίδ' ἐμήν ἐπεύχομαι.	ΦΙ
IΦ.	πρὸς θεῶν, ἀληθῶς, δέξέν, εἰ κεῖθεν γεγώς;	ΦΙ
OP.	ἐκ τῶν Μυκηνῶν γ', αἱ ποτ' ἡσαν ὅλβιαι.	510
IΦ.	φυγάς δ' ἀπῆρας πατρίδος, η ποίᾳ τύχῃ;	ΦΙ
OP.	φεύγω τρόπον γε δή τιν' οὐχ ἐκών ἐκών.	ΦΙ
IΦ.	ἄρ' ἀν τί μοι φράσειας ὣν ἐγώ θέλω;	ΦΙ
OP.	ώς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας.	ΦΙ
IΦ.	καὶ μὴν ποθεινός γ' ἤλθες ἔξ "Αργους μολών.	515
OP.	οὔκουν ἐμαυτῷ γ' εἰ δὲ σοί, σὺ τοῦτ' ἔρα.	ΦΙ
IΦ.	Τροίαν ἵσως οἶσθ', ης ἀπανταχοῦ λόγος.	ΦΙ

- OP. ώς μήποτ' ὥφελόν γε μηδ' ίδων ὅναρ.
 IΦ. φασίν νιν οὐκέτ' οὕσαν οἴγεσθαι δορί.
 OP. ἔστιν γάρ οὔτως οὐδ' ἄκραντ' ἡκούσατε. 520
 IΦ. 'Ελένη δ' ἀφικται δῶμα Μενέλεω πάλιν;
 OP. ἥκει, κακῶς γ' ἐλθοῦσα τῶν ἐμῶν τινι.
 IΦ. καὶ ποῦ 'στι; κάμοι γάρ τι προυφείλει κακόν.
 OP. Σπάρτη ξυνοικεῖ τῷ πάρος ξύνευνέτη.
 IΦ. ᾖ μῆσος εἰς "Ελληνας, οὐκ ἐμοὶ μόνῃ. 525
 OP. ἀπέλαυσα κάγῳ δή τι τῶν κείνης γάμων.
 IΦ. νόστος δ' 'Αγαιῶν ἐγένεθ', ώς αηρύσσεται;
 OP. ώς πάνθ' ἄπαξ με συλλαβοῦσ' ἀνιστορεῖς.
 IΦ. πρὶν γάρ θανεῖν σε, τοῦδ' ἐπαυρέσθαι θέλω.
 OP. ἔλεγχ', ἐπειδὴ τοῦδ' ἐρᾶς λέξω δ' ἐγώ. 530
 IΦ. Κάλχας τις ἥλθε μάντις ἐκ Τροίας πάλιν;
 OP. ὅλωλεν, ώς ἦν Μυκηναῖοις λόγος.
 IΦ. ᾖ πότνι', ώς εῦ. τί γάρ Λαέρτου γόνος;
 OP. οὕπω νενόστηκ' οἰκον, ἔστι δ', ώς λόγος.
 IΦ. ὅλοιτο, νόστου μήποτ' ἐς πάτραν τυχών. 535
 OP. μηδὲν κατεύχου πάντα τάκείνου νοσεῖ.
 IΦ. Θέτιδος δ' ὁ τῆς Νηρῆδος ἔστι παῖς ἔτι;
 OP. οὐκ ἔστιν ἄλλως λέκτρ' ἔγγημ' ἐν Αὔλιδι.
 IΦ. δόλια γάρ, ώς ἵσασιν οἱ πεπονθότες.
 OP. τίς εἰ πόθ'; ώς εὖ πυνθάνη τάφ' 'Ελλάδος. 540
 IΦ. ἐκείθεν εἴμι· παῖς ἔτ' οὗσ' ἀπωλόμην.
 OP. ὥρθως ποθεῖς ἄρ' εἰδέναι τάκει, γύναι.
 IΦ. τί δ' ὁ στρατηγός, δὸν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν;
 OP. τίς; οὐ γάρ ὅν γ' ἐγώδα τῶν εὐδαιμόνων.
 IΦ. 'Ατρέως ἐλέγετο δή τις 'Αγαμέμνων· ἄναξ. 545
 OP. οὐκ οἶδ'; ἀπελθε τοῦ λόγου τούτου, γύναι.
 IΦ. μὴ πρὸς θεῶν, ἀλλ' εἴφ', ἵν' εὐφρανθῶ, ζένε.
 OP. τέθηνγκ' ὁ τλήμων, πρὸς δ' ἀπώλεσέν τινα.

- IΦ. τέθηκε ; ποίᾳ συμφορᾷ ; τάλαιν' ἔγρω.
 OP. τί δ' ἐστέναξας τοῦτο ; μῶν προσῆκέ σοι ; 550
 IΦ. -ὸν ὅλβον αὐτοῦ τὸν πάροιθ' ἀναστένω.
 OP. δεινῶς γάρ ἐκ γυναικὸς οἰχεται σφαγείς.
 IΦ. ὦ πανδάκρυτος ἡ κτανοῦσα... χὼ θανών.
 OP. παῦσαί νυν ἥδη μηδὲ ἐρωτήσῃς πέρα.
 IΦ. τοσόνδε γ', εἰ ζῆ τοῦ ταλαιπώρου δάμαρ. 555
 OP. οὐκ ἔστι παῖς νιν ὃν ἔτεχ', οὗτος ὁλεσεν.
 IΦ. ὦ συνταραχθεὶς οἴκος. ως τί δὴ θέλων ;
 OP. πατρὸς θανόντος τήνδε τιμωρούμενος.
 IΦ. φεῦ.
     ώς εὖ κακὸν δίκαιον εἰσεπράξατο.
 OP. ἀλλ' οὐ τὰ πρὸς θεῶν εύτυχεῖ δίκαιος ὁν. 560
 IΦ. λείπει. δ' ἐν οἴκοις ἀλλον Ἀγαμέμνων γόνον ;
 OP. λέλοιπεν Ἡλέκτραν γε παρθένον μίαν.
 IΦ. τί δέ ; σφαγείσης θυγατρὸς ἔστι τις λόγος ;
 OP. οὐδείς γε, πλὴν θανοῦσαν οὐχ ὄρᾶν φάος.
 IΦ. τάλαιν' ἐκείνη χὼ ικτανῶν αὐτὴν πατήρ. 565
 OP. κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο.
 IΦ. ὁ τοῦ θανόντος δ' ἔστι παῖς Ἀργει πατρός ;
 OP. ἔστ', ἀθλιός γε, κούδαμοῦ καὶ πανταχοῦ.
 IΦ. ψευδεῖς ὅνειροι, χαίρετ'. οὐδὲν ἥτ' ἄρα.
 OP. οὐδ' οἱ σοφοί γε δαίμονες κεκλημένοι 570
     πτηνῶν ὄντερων εἰσὶν ἀψευδέστεροι.
     πολὺς ταραγμὸς ἐν τε τοῖς θείοις ἔνι
     καὶ τοῖς βροτείοις ἐν δὲ λυπεῖται μόνον,
 600   ὅς οὐκ ἄφρων ὃν μάντεων πεισθεὶς λόγοις
     ὅλωλεν — ως ὅλωλε τοῖσιν εἰδόσιν.
 XΟ. φεῦ φεῦ· τί δ' ἡμεῖς οἱ τ' ἐμοὶ γεννήτορες ; 575
     ἄρ' εἰσίν ; ἄρ' οὐχ εἰσί ; τις φράσειεν ἄν ;
 IΦ. ἀκούσατ' ἐς γάρ δὴ τιν' ἤκομεν λόγον,

ὅμιν τ' ὄνησιν, ὃ ξένοι, σπεύδουσ' ἀμα
κάμοι· τὸ δ' εὖ μάλιστά γ' οὕτω γίγνεται,
εἰ πᾶσι ταῦτὸν πρᾶγμ' ἀρεσκόντως ἔχει.
θέλοις ἀν, εἰ σώσαιμι σ', ἀγγεῖλαι τί μοι
πρὸς "Ἄργος ἐλθὼν τοῖς ἐμοῖς ἔκει φίλοις,
δέλτον τ' ἐνεγκεῖν, ἦν τις οἰκτίρας ἐμὲ
ἔγραψεν αἰχμάλωτος, οὐχὶ τὴν ἐμὴν
φονέα νομίζων χεῖρα, τοῦ νόμου δ' ὅπο
θυγήσκειν τὰ τῆς θεοῦ, τάδε δίκαι' ἡγουμένης;
οὐδένα γάρ εἰχον ὅστις ἀγγεῖλαι μολὼν
ἐξ "Ἄργος αὐθίς τάς τ' ἐμὰς ἐπιστολὰς
πέμψει σωθεῖς τῶν ἐμῶν φίλων τινί.
σὺ δ' — εἰ γάρ, ὡς ἔοικας, οὔτε δυσγενῆς
καὶ τὰς Μυκήνας οἰσθα χοῦς κάγω θέλω —
σώθητι, καὶ σὺ μισθὸν οὐκ αἰσχρὸν λαβών,
κούφων ἔκατι γραμμάτων σωτηρίαν.
οὗτος δ', ἐπείπερ πόλις ἀναγκάζει τάδε,
θεᾶ γενέσθω θῦμα χωρισθεὶς σέθεν.

OP. καλῶς ἔλεξας τάλλα πλὴν ἐν, ὃ ξένη·
τὸ γάρ σφαγῆναι τόνδ' ἐμοὶ βάρος μέγα.
ὅ ναυστολῶν γάρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς,
οὗτος δὲ συμπλεῖ τῶν ἐμῶν μόχθων γάριν.
οὔκουν δίκαιον ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ τοῦδ' ἐμὲ
γάριν τίθεσθαι καύτὸν ἐκδῦναι κακῶν.
ἀλλ' ὡς γενέσθω· τῷδε μὲν δέλτον δίδου·
πέμψει γάρ "Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν·
ἡμᾶς δ' ὁ χρήζων κτεινέτω. τὰ τῶν φίλων
αἰσχιστὸν ὅστις καταβαλὼν ἐξ ξυμφοράς
αὐτὸς σέσωσται. τυγχάνει δ' ὅδ' ὅν φίλος,
ὅν οὐδὲν ἥσσον ἢ 'μὲ φῶς ὄραν θέλω.
ΙΦ. Ὁ λῆμ' ἄριστον, ὡς ἀπ' εὐγενοῦς τινος

- ρίζης πέψυκας τοῖς φίλοις τ' ὀρθῶς φίλος· 610
 τοιοῦτος εἴη τῶν ἐμῶν δόμοσπόρων
 ὅσπερ λέλειπται. καὶ γάρ οὐδ' ἐγώ, ξένοι,
 ἀνάδελφός εἰμι, πλὴν ὅσ' οὐχ ὁρῶσά νιν.
 ἐπεὶ δὲ βούλη ταῦτα, τόνδε πέμψομεν
 δέλτον φέροντα, σὺ δὲ θαυμῆς πολλὴ δέ τις 615
 προθυμία σε τοῦδ' ἔχουσα τυγχάνει.
- OP. θύσει δὲ τίς με καὶ τὰ δεινὰ τλήσεται;
 IΦ. ἐγώ· θεᾶς γάρ τησδε προστροπὴν ἔχω.
- OP. ἔξηλά γ', ὡς νεᾶνι, κούκ εύδαίμονα.
 IΦ. ἀλλ' εἰς ἀνάγκην κείμεθ', ἦν φυλακτέον. 620
- OP. αὐτὴ ξίφει θύουσα θῆλυς ἄρσενας,
 IΦ. οὔκ, ἀλλὰ χαίτην ἀμφὶ σὴν χερνίψουμαι.
- OP. δὸς δὲ σφαγεὺς τίς; εἰ τάδ' ἵστορεῖν με χρή.
 IΦ. ἔσω δόμων τῶνδ' εἰσὶν οἵς μέλει τάδε.
 OP. τάφος δὲ ποῖος δέξεται μ', ὅταν θάνω; 625
 IΦ. πῦρ ἱερὸν ἔνδον χάσμα τ' εὐρωπὸν πέτρας.
 OP. φεῦ.
 πῶς ἀν μ' ἀδελφῆς χειρὶ περιστείλειεν ἀν;
 IΦ. μάταιον εὔχήν, ὡς τάλας, ὅστις ποτ' εἰ,
 γῆξω· μακρὰν γάρ βαρβάρου ναίει χθονός.
 οὐ μήν, ἐπειδὴ τυγχάνεις Ἀργεῖος ἕν, 630
 ἀλλ' ἕν γε δυνατὸν οὐδ' ἐγώ λείψω χάριν.
 πολύν τε γάρ σοι κόσμον ἐνθήσω τάφῳ
 ξανθῷ τ' ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω
 καὶ τῆς ὀρείας ἀνθεμόρρυτον γάνος
 ξουθῆς μελίσσης ἐς πυρὰν βαλῶ σέθεν. 635
 ἀλλ' εἶμι δέλτον τ' ἐκ θεᾶς ἀνακτόρων
 οἴσω· τὸ μέντοι δυσμενές μή 'μοι λάβης.
 φυλάσσετ' αὐτούς, πρόσπολοι, δεσμῶν ἔτερο...
 ισως ἀελπίτα τῶν ἐμῶν φίλων τινὶ

- πέμψω πρὸς Ἀργος, δὲ μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ,
καὶ δέλτος αὐτῷ ζῶντας οὓς δοκεῖ θανεῖν
λέγουσα πιστὰς ἥδονὰς ἀπαγγελεῖ. 640
- XO. κατολοφύρομαι σὲ τῶν χερνίβων
ράνισι μελόμενον αἴμακταῖς.
- OP. οἶκτος γάρ οὐ ταῦτ', ἀλλὰ χαίρετ', ω̄ ξέναι.
- XO. σὲ δὲ τύχας μάκαρος, ω̄
νεανία, σεβόμεθ', ἐς
πάτραν ὅτι ποτ' ἐπειθάσῃ.
- ΠΥ. ἀξηλά τοι φίλουσι, θηγσκόντων φίλων. 650
- XO. ω̄ σχέτλιοι πομπαί.
φεῦ φεῦ, διόλλυσαι.
αἰαῖ αἰαῖ. πότερος δὲ μᾶλλον;
ἔτι γάρ ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν,
σὲ πάρος ἡ σὲ ἀναστενάξω γόρις.
- OP. Πυλάδη, πέπονθας ταῦτο πρὸς θεῶν ἔμοι;
- ΠΥ. οὐκ οἶδ'; ἐρωτᾶς οὐ λέγειν ἔχοντά με.
- OP. τίς ἔστιν ἡ νεᾶνις; ώς Ἐλληνικῶς
ἀνήρεθ' ἡμᾶς τούς τ' ἐν Ἰλίῳ πόνους
νόστον τ' Ἀχαιῶν τόν τ' ἐν οἰωνοῖς σοφὸν
Κάλχαντ' Ἀχιλλέως τ' ὄνομα, καὶ τὸν ἄθλιον
Ἀγαμέμνον' ώς φύτιρ' ἀνηρώτα τέ με
γυναῖκα παιδάς τ'. ἔστιν ἡ ξένη γένος
ἐκεῖθεν Ἀργεία τις οὐ γάρ ἀν ποτε
δέλτον τ' ἐπειμπε καὶ τάδ' ἔξεμάνθανεν,
ώς κοινὰ πράσσουσ', "Αργος εἰ πράσσει καλῶς.
ΠΥ. ἔφθης με μικρόν· ταῦτὰ δὲ φθάσας λέγεις,
πλὴν ἔν· τὰ γάρ τῶν βασιλέων παθήματα
ἴσασι πάντες, ω̄ ἐπιστροφή τις ἦν.
ἀτὰρ διηῆθιν γάτερον λόγον τινά.
- OP. τίν'; ἐς τὸ κοινὸν δοὺς ἀμεινον ἀν μάθοις.

- ΠΥ. αἰσχρὸν θανόντος σοῦ βλέπειν ἡμᾶς φάος
κοινῇ τ' ἔπλευσα, δεῖ με καὶ κοινῇ θανεῖν. 675
καὶ δειλίαν γάρ καὶ κάκην κεκτήσομαι
"Αργει τε Φωκέων τ' ἐν πολυπτύχῳ χθονί,
δόξω δὲ τοῖς πολλοῖσι — πολλοὶ γάρ κακοὶ —
προδοὺς σεσῶσθαι σ' αὐτὸς εἰς οἴκους μόνος,
ἢ καὶ φονεύσας ἐπὶ νοσοῦσι δώμασι 680
ράψαι μύρον σοι σῆς τυραννίδος χάριν,
ἔγκληρον ὡς δὴ σὴν καστηνήτην γαμῶν.
ταῦτ' οὖν φοβοῦμαι καὶ δι' αἰσχύνης ἔχω,
κούκλης ἔσθι ὅπως οὐ χρὴ συνεκπνεῦσαι μέ σοι
καὶ σὺν σφαγῇναι καὶ πυρωθῆναι δέμας, 685
φίλον γεγῶτα καὶ φοβούμενον ψόγον.
ΟΡ. εὔφημα φώνει· τάμα δεῖ φέρειν κακά,
ἀπλᾶς δὲ λύπας ἔξον, οὐκ οἶσα διπλᾶς.
ὁ γάρ σὺ λυπρὸν κάπονειδιστον λέγεις,
ταῦτ' ἔστιν ἡμῖν, εἰ σε συμμοχθοῦντ' ἐμοὶ 690
κτενῶ· τὸ μὲν γάρ εἰς ἔμ' οὐ κακῶς ἔχει,
πράσσονθ' ἀ πράσσω πρὸς θεῶν, λῦσαι βίον.
σὺ δ' ὄλβιός τ' εἶ, καθαρά τ', οὐ νοσοῦντ' ἔχεις
μέλαθρ', ἐγὼ δὲ δυσσεβῆ καὶ δυστυχῆ. 695
σωθεῖς δέ, παῖδας ἔξ ἐμῆς δμοσπόρου
κτησάμενος, ἦν ἔδωκά σοι δάμαρτ' ἔχειν —
ὄνομά τ' ἐμοῦ γένοιτ' ἄν, οὐδ' ἄπαις δόμος
πατρῷος ούμδος ἔξαλειφθείη ποτ' ἄν.
ἄλλ' ἔρπε καὶ ζῆ καὶ δόμους οἴκει πατρός.
ὅταν δ' ἐς 'Ελλάδ' ἵππιόν τ' "Αργος μόλης, 700
πρὸς δεξιὰς σε τῆσδ' ἐπισκήπτω τάδε·
τύμβον τε χῶσον κάπιθες μνημεῖά μοι,
καὶ δάκρυ' ἀδελφή καὶ κόμας δότω τάφῳ.
ἄγγελλε δ' ὡς ὄλωλ' ὑπ' 'Αργείας τινὸς

γυναικός, ἀμφὶ βωμὸν ἀγνισθεὶς φόνῳ.
καὶ μὴ προδῶς μου τὴν κασιγνήτην ποτέ,
ἔρημα κήδη καὶ δόμους ὁρῶν πατρός.
καὶ χαῖρ· ἐμῶν γὰρ φίλατάν σ' ηὗρον φίλων,
ῷ συγκυναγέ καὶ συνεκτραφεὶς ἐμοί,
ῷ πόλλ' ἐνεγκῶν τῶν ἐμῶν ἄχθη κακῶν.

ἡμᾶς δὲ οἱ Φοῖβος μάντις δύν ἐψεύσατο·
τέχνην δὲ θέμενος ὡς προσώπαθ' Ἐλλάδος
ἀπήλασ', αἰδοῦ τῶν πάρος μαντευμάτων.
ῷ πάντ' ἐγὼ δοὺς τάμα καὶ πεισθεὶς λόγοις,
μητέρα κατακτᾶς αὐτὸς ἀνταπόλλυμαι.

ΠΥ. ἔσται τάφος σοι, καὶ κασιγνήτης λέχος
οὐκ ἂν προδοίην, ὥ τάλας, ἐπεὶ σ' ἐγὼ
θανόντα μᾶλλον ἡ βλέπονθ' ἔξω φίλον.
ἀτὰρ τὸ τοῦ θεοῦ σ' οὐ διέφθορέν γέ πω
μάντευμα· καίτοι γ' ἐγγὺς ἔστηκας φόνου.
ἄλλ' ἔστιν, ἔστιν ἡ λίαν δυσπραξία
λίαν διδοῦσα μεταβολάς, ὅταν τύχῃ.

ΟΡ. σίγα· τὰ Φοῖβου δ' οὐδὲν ὠφελεῖ μ' ἐπη·
γυνὴ γὰρ ἡδε δωμάτων ἔξω περᾶ.

ΙΦ. ἀπέλθεθ' ὑμεῖς καὶ παρευτρεπίζετε
τάνδον μολόντες τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῆ.

δέλτου μὲν αἴδε πολύθυροι διαπτυχαί,
ξένοι, πάρεισιν· δὲ δὲ ἐπὶ τοῖσδε βούλομαι,
ἀκούσατ· οὐδεὶς αὐτὸς ἐν πόνοις τ' ἀνήρ
ὅταν τε πρὸς τὸ θάρσος ἐκ φόβου πέσῃ.
ἐγὼ δὲ ταρβῶ μὴ ἀπονοστήσας χθονὸς
θῆται παρ' οὐδὲν τὰς ἐμὰς ἐπιστολὰς
ἢ τήνδε μέλλων δέλτον εἰς "Αργος φέρειν.

ΟΡ. τί δῆτα βούλη; τίνος ἀμηχανεῖς πέρι;

ΙΦ. δροκον δότω μοι τάσδε πορθμεύσειν γραφὰς

705

710

715

720

725

730

735

- πρὸς Ἀργος, οἷσι βούλομαι πέμψαι φίλων.
 ΟΡ. ἦ καντιδώσεις τῷδε τοὺς αὐτοὺς λόγους;
 ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν ἢ τί μὴ δράσειν; λέγε.
 ΟΡ. ἐκ γῆς ἀφήσειν μὴ θανόντα βαρβάρου.
 ΙΦ. δίκαιον εἶπας· πῶς γὰρ ἀγγεῖλειν ἄν;
 ΟΡ. ἦ καὶ τύραννος ταῦτα συγχωρήσεται;
 ΙΦ. ναί.
 πείσω σφε, καύτῃ ναὸς εἰσβήσω σκάφος.
 ΟΡ. ὅμνυ· σὺ δ' ἔξαρχ' ὄρκον ὅστις εὔσεβής.
 ΙΦ. δώσω, λέγειν χρή, τήνδε τοῖσι σοῖς φίλοις.
 ΠΥ. τοῖς σοῖς φίλοισι γράμματ' ἀποδώσω τάδε.
 ΙΦ. κάγὼ σὲ σώσω κυανέας ἔξω πέτρας.
 ΠΥ. τίν' οὖν ἐπόμνυς τοισίδ' ὄρκιον θεῶν;
 ΙΦ. "Αρτεμιν, ἐν ἡσπερ δώμασιν τιμᾶς ἔχω.
 ΠΥ. ἐγὼ δ' ἀνακτά γ' οὐρανοῦ, σεμνὸν Δία.
 ΙΦ. εὶ δ' ἔχλιπῶν τὸν ὄρκον ἀδικοίης ἐμέ;
 ΠΥ. ἀνοστος εἴηγ· τί δὲ σύ, μὴ σώσασά με;
 ΙΦ. μήποτε κατ' "Αργος ζῶσ' ἔγνος θείην ποδός.
 ΠΥ. ἀκουε δή νυν δὲ παρήλθομεν λόγον.
 ΙΦ. ἀλλ' οὕτις ἔστι ἀκαίρος, ἣν καλῶς ἔχῃ.
 ΠΥ. ἔξαίρετόν μοι δὸς τόδ· ἣν τι ναῦς πάθη
 γὴ δέλτος ἐν κλύδωνι χρημάτων μέτα
 ἀφανῆς γένηται, σῶμα δ' ἔκσώσω μόνον,
 τὸν ὄρκον εἴναι τόνδε μηκέτ' ἔμπεδον.
 ΙΦ. ἀλλ' οἶσθ' δὲ δράσω; πολλὰ γὰρ πολλῶν κυρεῖ.
 τάνόντα κάγγεγραμμέν' ἐν δέλτου πτυχαῖς
 λόγῳ φράσω σοι πάντ' ἀπαγγεῖλαι φίλοις.
 ἐν ἀσφαλεῖ γάρ· ἣν μὲν ἐκσώσῃς γραφήν,
 αὐτῇ φράσει σιγῶσα τάγγεγραμμένα·
 ἣν δὲ ἐν θαλάσσῃ γράμματ' ἀφανισθῇ τάδε,
 τὸ σῶμα σώσας τοὺς λόγους σώσεις ἐμοί.

745

755

760

765

- Ι.Υ. καλῶς ἔλεξας τῶν τε σῶν ἐμοῦ θ' ὑπερ.
σήμανε δ' ᾧ χρὴ τάσδ' ἐπιστολὰς φέρειν
πρὸς "Αργος ὅ τι τε χρὴ κλύοντά σου λέγειν.
- Ι.Φ. ἄγγελλ' Ὁρέστη, παιδὶ τῷ Ἀγαμέμνονος
«Η 'ν Αὐλίδι σφαγεῖσ' ἐπιστέλλει τάδε
ζῶσ' Ἰφιγένεια, τοῖς ἐκεῖ δ' οὐ ζῶσ' ἔτι...»
- Ο.Ρ. ποῦ δ' ἔστ' ἐκείνη; κατθανοῦσ' ἥκει πάλιν;
Ι.Φ. ἥδ' ἦν ὄρᾶς σύ· μὴ λόγοις ἔκπλησσέ με.
«Κόμισαι μ' ἐς "Αργος, ὃ σύναιμε, πρὶν θανεῖν,
ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ μετάστησον θεᾶς
σφαγίων, ἐφ' οἷσι ζενοφόνους τιμᾶς ἔχω...»
- Ο.Ρ. Πυλάδη, τί λέξω; ποῦ ποτ' ὄνθ' ηύρημεθα;
- Ι.Φ. «ἡ σοῖς ἀραία δώμασιν γενήσομαι,
'Ορέσθι», ἵν' αὖθις ὄνομα δἰς κλύων μάθης.
- Π.Υ. ὃ θεοί.
- Ι.Φ. τί τοὺς θεοὺς ἀνακαλεῖς ἐν τοῖς ἐμοῖς;
- Π.Υ. οὐδέν· πέραινε δ'. ἐξέβην γὰρ ἄλλοσε.
τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι.
- Ι.Φ. λέγ' οὕνεκ' ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου θεὰ
"Αρτεμις ἔσωσέ μ', ἦν ἔθυσ' ἐμὸς πατήρ,
δοκῶν ἐς ἡμῖς δέξν φάσγανον βαλεῖν,
ἐς τήνδε δ' φυισ' αἴσαν. αἴδ' ἐπιστολαί,
τάδ' ἔστι τὰν δέλτοισιν ἐγγεγραμμένα.
- Π.Υ. ὃ ῥαδίοις ὄρκοισι περιβαῖοῦσά με,
καλλιεστα δ' ὄμόσασ', οὐ πολὺν σχήσω χρόνον,
τὸν δ' ὄρκον δν κατώμοσ' ἐμπεδώσομεν.
- ἰδού, φέρω σοι δέλτον ἀποδίδωμι τε,
'Ορέστα, τῆσδε σῆς κασιγνήτης πάρα.
- Ο.Ρ. δέχομαι· παρεὶς δὲ γραμμάτων διαπτυχάς,
τὴν ἥδονὴν πρῶτ' οὐ λόγοις αἱρήσομαι.
ὦ φιλάτη μοι σύγγον', ἔκπεπληγμένος

- ὅμως σ' ἀπίστω περιβαλὼν βραχίονι
ἐξ τέρψιν εῖμι, πυθόμενος θαυμάστ' ἐμοί.
- XO. ξέν', οὐ δικαίως τῆς θεοῦ τὴν πρόσπολον
χραίνεις ἀθίκτοις περιβαλὼν πέπλοις χέρα.
- OP. ὃ συγκασιγνήτη τε κάκι ταύτου πατρὸς 800
'Αγαμέμνονος γεγῶσα, μή μ' ἀποστρέφου,
ἔχουσ' ἀδελφόν, οὐ δοκοῦσ' ἔξειν ποτέ.
- IΦ. ἐγώ σ' ἀδελφὸν τὸν ἐμόν ; οὐ παύσῃ λέγων ;
τὸ δ' "Αργος αὐτοῦ μεστὸν ἡ τε Ναυπλία.
- OP. οὐκ ἔστ' ἔκει σός, ὃ τάλαινα, σύγγονος. 805
- IΦ. ἄλλ' ἡ Λάκαινα Τυνδαρίς σ' ἐγείνατο ;
- OP. Πέλοπός γε παιδὶ παιδός, οὗ ἀπέφυκ' ἐγώ.
- IΦ. τί φῆς ; ἔχεις τι τῶνδέ μοι τεκμήριον ;
- OP. ἔχω πατρώων ἐκ δόμων τι πυνθάνου.
- IΦ. οὐκοῦν λέγειν μὲν χρὴ σέ, μανθάνειν δ' ἐμέ. 810
- OP. λέγοιμ' ἂν ἀκοῇ πρῶτον Ἡλέκτρας τάδε.
'Ατρέως Θύεστου τ' οἰσθα γενομένην ἔριν ;
- IΦ. ἥκουσ' ἀ γρυσσῆς ἀρνὸς ἦν νείκη πέρι.
- OP. ταῦτ' οὖν ὑφῆνασ' οἰσθ' ἐν εὐπήγοις ὑφαῖς ;
- IΦ. ὃ φίλτατ', ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεις φρενῶν. 815
- OP. εἰκώ τ' ἐν ιστοῖς ἡλίου μετάστασιν ;
- IΦ. ὕφηνα καὶ τόδ' εἶδος εὐμίτοις πλοκαῖς.
- OP. καὶ λούτρ' ἐς Αἴλιν μητρὸς ἀνεδέξω πάρα ;
- IΦ. οἰδ'. οὐ γάρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὅν μ' ἀφείλετο.
- OP. τί γάρ ; κόμας σὰς μητρὶ δοῦσα σῇ φέρειν ; 820
- IΦ. μνημεῖα γ' ἀντὶ σώματος τούμοῦ τάφῳ.
- OP. ἀ δ' εἶδον αὐτός, τάδε φράσω τεκμήρια.
Πέλοπος παλαιὰν ἐν δόμοις λόγγην πατρός,
ἥν χερσὶ πάλλων παρθένον Πισάτιδα
ἐκτήσαθ' 'Ιπποδάμειαν, Οἰνόμαον κτανών,
ἐν παρθενῶσι τοῖσι σοῖς κεχρυμμένην. 825

- IΦ. ὡς φίλτατ', οὐδὲν ἄλλο, φίλτατος γὰρ εἰ,
ἔχω σ', Ὁρέστα, τηλύγετον γθονὸς ἀπὸ πατρίδος
Ἀργόθεν, ὡς φίλος. 830
- OP. καὶ γώ σε τὴν θανοῦσαν, ὡς δοξάζεται.
κατὰ δὲ δάκρυ, κατὰ δὲ γόσις ἄμα γαρφ
τὸ σὸν νοτίζει βλέφαρον, ὥσαύτως δ' ἐμόν.
- IΦ. τόδ' ἔτι βρέφος
ἔλιπον ἀγκάλαισι νεαρὸν τροφοῦ
νεαρὸν ἐν δόμοις.
ὦ κρεῖσσον ἡ λόγοισιν εὔτυχοῦσά μου
ψυχά, τί φῶ; Θαυμάτων
πέρα καὶ λόγου πρόσω τάδ' ἐπέβα. 840
- OP. τὸ λοιπὸν εὔτυχοῦμεν ἀλλήλων μέτα.
- IΦ. ἀποπον ἀδονὰν ἔλαβον, ὡς φίλαι·
δέδοικα δ' ἐκ χερῶν με μὴ πρὸς αἰθέρα
ἀμπτάμενος φύγη·
ἰὼ Κυκλωπὶς ἔστια· ίὼ πατρίς, 845
Μυκήνα φίλα,
χάριν ἔχω ζόας, χάριν ἔχω τροφᾶς,
ὅτι μοι συνομάιμονα τόνδε δόμοις
ἐξεθρέψω φάος.
- OP. γένει μὲν εὔτυχοῦμεν, ἐς δὲ συμφοράς,
ὦ σύγγον', ἡμῶν δυστυχῆς ἔφυ βίος. 850
- IΦ. ἐγῷδ' ἀ μέλεος, οἴδ', ὅτε φάσγανον
δέρῃ θῆκέ μοι μελεόφρων πατήρ.
- OP. οἴμοι. δοκῶ γὰρ οὐ παρών σ' ὄραν ἐκεῖ. 855
- IΦ. ἀνυμέναιος, ὡς σύγγον', Ἀχιλλέως
ἐς κλισίαν λέκτρων
δολίαν ὅτ' ἀγόμαν·
παρὰ δὲ βωμὸν ἦν δάκρυα καὶ γόσι. 860
φεῦ φεῦ χερνίβων τῶν ἐκεῖ.
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΡ.	φύμωξα κάγῳ τόλμαν Ἠν ἔτλη πατήρ.	
ΙΦ.	ἀπάτορα πατέρα, πότμον ἀποτμον ἔλαχον.	
	ἄλλα δ' ἐξ ἄλλων κυρεῖ	865
	δαίμονος τύγχα τινός.	867
ΟΡ.	εὶ σὸν γ' ἀδελφόν, ὃ τάλαιν', ἀπώλεσας...	866
ΙΦ.	ῷ μελέα δεινᾶς τόλμας. δείν' ἔτλαν δείν' ἔτλαν, ὥμοι σύγγονε, παρὰ δ' ὀλίγον ἀπέφυγες ὅλεθρον ἀνόσιον ἐξ ἐμῶν δαΐζθείς χερῶν. ἄ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τίς τελευτά; τίς τύχα μοι συγκυρήσει;	870
	τίνα σοι πόρον εύρομένα	875
	πάλιν ἀπὸ πόλεως, ἀπὸ φόνου πέμψω πατρίδ' ἐς Ἀργείαν, πρὶν ἐπὶ ξίφος αἴματι σῷ πελάσαι;	880
	τόδε τόδε σὸν, ὥ μελέα ψυχά, χρέος ἀνευρίσκειν. πότερον κατὰ χέρσον, οὐχὶ ναῦ...; ἄλλα ποδῶν ῥιπᾶ	885
	θανάτῳ πελάσεις ἄρα βάρβαρα φῦλα καὶ δι' ὄδους ἀνόδους στείχων· διὰ κυανέας μὴν στενοπόρου πέτρας μακρὰ κέλευθα να- τοισιν δρασμοῖς.	890
	τάλαινα, τάλαινα. τίς ἄρ' οὖν, τάλαν, ἢ θεὸς ἢ βροτὸς ἢ τί τῶν ἀδοκήτων	
	πόρον ἀπορον ἐξανύσας, δυοῖν δυοῖν τοῖν μόνοιν Ἀτρείδαιν φανεῖ κακῶν ἔκλυσιν;	
ΧΟ.	ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα τάδ' εἰδον αὐτὴ κού κλύουσ' ἀπαγγελῶ.	900

- Ι.Υ. τὸ μὲν φίλους ἐλθόντας εἰς ὅψιν φίλων,
 Ὁρέστα, χειρῶν περιβολὰς εἰκὸς λαβεῖν·
 λήξαντα δ' οἴκτων κάπ' ἐκεῖν' ἐλθεῖν χρεών,
 ὅπως τὸ κλεινὸν ὄνομα τῆς σωτηρίας
 λαβόντες ἐκ γῆς βησόμεσθα βαρβάρου.905
- ΟΡ. σοφῶν γάρ ἀνδρῶν ταῦτα, μὴ κιβάντας τύχης,
 καιρὸν λαβόντας, ἥδονάς ἀλλας λαβεῖν.
- ΟΡ. καλῶς ἔλεξας· τῇ τύχῃ δ' οἶμαι μέλειν
 τοῦδε ξὺν ήμιν· ἦν δέ τις πρόθυμος ἦ,
 σθένειν τὸ θεῖον μᾶλλον εἰκότως ἔχει.910
- ΙΦ. μηδέν μ' ἐπίσχῃ γ'· οὐδ' ἀποστήσει λόγου
 πρῶτον πυθέσθαι τίνα ποτ' Ἡλέκτρα πότμον
 εἴλγχε βιότου· φίλα γάρ ἔστε πάντ' ἐμοί.
- ΟΡ. τῷδε ξυνοικεῖ βίον ἔχουσ' εὐδαίμονα.915
- ΙΦ. οὗτος δὲ ποδαπὸς καὶ τίνος πέφυκε παῖς;
- ΟΡ. Στρόφιος ὁ Φωκεὺς τοῦδε κλήζεται πατήρ.
- ΙΦ. δ' ἔστι γ' Ἀτρέως θυγατρός, ὁμογενῆς ἐμός;
- ΟΡ. ἀνεψιός γε, μόνος ἐμοὶ σαφῆς φίλος.
- ΙΦ. οὐκ ἦν τόθ' οὗτος, ὅτε πατήρ ἔκτεινέ με.920
- ΟΡ. οὐκ ἦν· χρόνον γάρ Στρόφιος ἦν ἄπαις τινά.
- ΙΦ. χαῖρ', ὡς πόσις μοι τῆς ἐμῆς ὁμοσπόρου.
- ΟΡ. κάμος γε σωτήρ, οὐχὶ συγγενῆς μόνον.
- ΙΦ. τὰ δεινὰ δ' ἔργα πῶς ἔτλης μητρὸς πέρι;
- ΟΡ. σιγῶμεν αὐτά· πατρὶ τιμωρῶν ἐμῶ.925
- ΙΦ. ἡ δ' αἰτία τίς ἀνθ' ὅτου κτείνει πόσιν;
- ΟΡ. ἔα τὰ μητρός· οὐδὲ σοὶ κλίνειν καλόν.
- ΙΦ. σιγῶ· τὸ δ' Ἀργος πρὸς σὲ νῦν ἀποβλέπει;
- ΟΡ. Μενέλαος ἄρχει· φυγάδες ἐσμὲν ἐκ πάτρας.
- ΙΦ. οὕ που νοσοῦντας θεῖος ὑβρισεν δόμους;930
- ΟΡ. οὐκ, ἀλλ' Ἐρινύων δεῖμά μ' ἐκβάλλει χθονός.
- ΙΦ. ταῦτ' ἀρ' ἐπ' ἀκταῖς κάνθάδ' ἡγγέλης μανεῖς;

- ΟΡ. ὥφθημεν οὐ νῦν πρῶτον ὄντες ἄθλιοι.
 ΙΦ. ἔγνωκα· μητρός σ' ούνεκ' ἡλάστρουν θεαί.
 ΟΡ. ὥσθ' αἴματηρὰ στόμι' ἐπειβαλεῖν ἔμοι. 935
 ΙΦ. τί γάρ ποτ' ἐς γῆν τήγδ' ἐπόρθμευσας πόδα;
 ΟΡ. Φοίβου κελευσθεὶς θεσφάτοις ἀφικόμην.
 ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν; ὥητὸν η̄ σιγώμενον;
 ΟΡ. λέγοιμοι ἀν· ἀρχαὶ δ' αἰδεῖς μοι πολλῶν πόνων.
 ἐπεὶ τὰ μητρὸς ταῦθ' ἀ σιγῶμεν κακὰ 940
 ἐς χειρας ἡλθε, μέταδρομαῖς Ἐρινύων
 ἡλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔστε μοι πόδα
 ἐς τὰς Ἀθήνας δῆτ' ἐπεμψε Λοξίας,
 δίκην παρασχεῖν ταῖς ἀνωνύμοις θεαῖς.
 ἔστιν γάρ ὁσία ψῆφος, ἦν "Ἄρει ποτὲ 945
 Ζεὺς εἰσατ' ἔκ του δὴ χερῶν μιάσματος.
 ἐλθὼν δ' ἐκεῖσε... πρῶτα μέν μ' ούδεις ξένων
 ἐκῶν ἐδέξαθ', ὡς θεοῖς στυγούμενον.
 οἵ δ' ἔσχον αἰδῶ, ξένια μονοτράπεζά μοι 950
 παρέσχον, οἴκων ὄντες ἐν ταύτῳ στέγει,
 σιγῇ δ' ἐτεκτήναντ' ἀπόφθεγκτόν μ', ὅπως
 δαιτὸς γενοίμην πώματός τ' αὐτῶν δίχα:
 ἐς δ' ἄγγος ἵδιον ἵσον ἄπασι βακχίου
 μέτρημα πληρώσαντες εἶχον ἥδονήν. 955
 κάγῳ ἔξελέγξαι μὲν ξένους οὐκ ἥξιον,
 ἡλγουν δὲ σιγῇ καδόκουν οὐκ εἰδέναι,
 μέγα στενάζων, ούνεκ' η̄ μητρὸς φονεύς.
 καλύω δ' Ἀθηναίοισι τάμα δυστυχῆ
 τελετὴν γενέσθαι, κάτι τὸν νόμον μένειν,
 χοῖρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεών. 960
 ὡς δ' εἰς "Άρειον ὅχθον ἥκον, ἐς δίκην
 ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβὼν βάθρον,
 τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ ἥπερ ἦν Ἐρινύων.

- εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἴματος μητρὸς πέρι
Φοῖβός μ' ἔσωσε μαρτυρῶν, ἵσας δέ μοι
ψήφους διηρίθμησε Παλλὰς ὡλένη. 965
- νικῶν δ' ἀπῆρα φόνια πειρατήρια.
ὅσαι μὲν οὖν ἔζοντο πεισθεῖσαι δίκη,
ψῆφον παρ' αὐτὴν ἴερὸν ὥρισαντ' ἔχειν
ὅσαι δ' Ἐρινύων οὐκ ἐπείσθησαν νόμῳ,
δρόμοις ἀνιδρύτοισιν ἡλάστρουν μ' ἀεί, 970
- ἔως ἐς ἄγνὸν ἤλθον αὖ Φοῖβου πέδον,
καὶ πρόσθεν ἀδύτων ἐκταθείς, νῆστις βορᾶς,
ἐπώμοσ' αὐτοῦ βίον ἀπορρήξειν θανών,
εἰ μή με σώσοι Φοῖβος, ὃς μ' ἀπώλεσεν. 975
- ἐντεῦθεν αὐδὴν τρίποδος ἐκ χρυσοῦ λακῶν
Φοῖβός μ' ἔπειμψε δεῦρο, διοπετὲς λαβεῖν
ἄγαλμ' Ἀθηνῶν τ' ἐγκαθιδρῦσαι γθονί.
- ἀλλ' ἡνπερ ἡμῖν ὕρισεν σωτηρίαν,
σύμπραξον. ἦν γὰρ θεᾶς κατάσγωμεν βρέτας,
μανιῶν τε λήξω καὶ σὲ πολυκώπω σκάφει
στείλας Μυκήναις ἐγκαταστήσω πάλιν. 980
- ἀλλ' ᾧ φιληθεῖσ', ᾧ κασίγνητον κάρα,
σῶσον πατρῶν οἶκον, ἔκσωσον δ' ἐμέ·
ώς τόμ' ὅλωλε πάντα καὶ τὰ Πελοπιδῶν,
οὔρανιον εἰ μὴ ληψόμεσθα θεᾶς βρέτας. 985
- XO. δεινή τις ὁργὴ δαιμόνων ἐπέζεσε
- IΦ. τὸ Ταντάλειον σπέρμα διὰ πόνων τ' ἄγει.
- "Τὸ μὲν πρόθυμον, πρίν σε δεῦρ' ἐλθεῖν, ἔχω
"Ἄργει γενέσθαι καὶ σέ, σύγγον', εἰσιδεῖν. 990
- Θέλω δ' ἀπερ σύ, σέ τε μεταστῆσαι πόνων
νοσοῦντά τ' οἶκον, οὐχὶ τῷ κτανόντι με
θυμουμένη, πατρῶον ὁρθῶσαι· θέλω·
σφαγῆς τε γὰρ σῆς γεῖρ' ἀπαλλάξαιμεν ἂν

σώσαιμί τ' οἶκους· τὴν θεὸν δ' ὅπως λάθω
δέδοικα καὶ τύραννον, ἥντε' ἀν κενὰς
κρηπῖδας εὔρῃ λαῖνας ἀγάλματος.

πῶς δ' οὐ θανοῦμαι; τίς δ' ἔνεστί μοι λόγος;
ἀλλ' εἰ μὲν ἐν τι ταῦθ' ὄμοῦ γενήσεται,
ἄγαλμά τ' οἵσεις κάμ' ἐπ' εὐπρύμνου νεῶς 995
ἀξεῖς, τὸ κινδύνευμα γίγνεται καλόν·
τούτου δὲ γωρισθεῖσ' . . . ἐγὼ μὲν ὅλυμαι,
σὺ δ' ἀν τὸ σαυτοῦ θέμενος εὖ νόστου τύχοις.
οὐ μήν τι φεύγω γ', οὐδέ σ' εἰ θανεῖν χρεὸν
σώσασαν· οὐ γάρ ἀλλ' ἀνήρ μὲν ἐκ δόμων
θανὼν ποθεινάς, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῆ. 1000

OP. οὐκ ἀν γενοίμην σοῦ τε καὶ μητρὸς φονεύς·
ἄλις τὸ κείνης αἷμα· κοινόφρων δὲ σοὶ
καὶ ζῆν θέλοιμ' ἀν καὶ θανὼν λαχεῖν ἵσον.
ἄξω δέ σ', ἡγπερ καύτὸς ἐνταυθοῖ περῶ,
πρὸς οἶκον, ἢ σοῦ κατθανὼν μενῶ μέτα.
γνώμης δ' ἀκουσον· εἰ πρόσαντες ἦν τόδε
Ἄρτέμιδι, πῶς ἀν Λοξίας ἐθέσπισε
κομίσαι μ' ἄγαλμα θεᾶς πόλισμ' ἐς Παλλάδος

.....
καὶ σὸν πρόσωπον εἰσιδεῖν; ἀπαντα γάρ
συνθεῖς τάδ' εἰς ἐν νόστον ἐλπίζω λαβεῖν.
πῶς οὖν γένοιτ' ἀν ὕστε μήθ' ἡμᾶς θανεῖν,
λαβεῖν θ' ἀ βουλόμεσθα; τῇδε γάρ νοσεῖ
νόστος πρὸς οἶκους· ἢ δὲ βούλησις πάρα.

OP. ἀρ' ἀν τύραννον διολέσαι δυναίμεθ' ἀν;
ΙΦ. δεινὸν τόδ' εἴπας, ξενοφονεῖν ἐπήλυδας.
OP. ἀλλ', εἰ σὲ σώσει κάμε, κινδυνευτέον.
ΙΦ. οὐκ ἀν δυναίμηγ· τὸ δὲ περόθυμον ἔγεσα.
OP. τί δ', εἴ με ναῷ τῷδε κρύψειας λάθρα;

- IΦ. ώς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἐν ; 1025
 OP. κλεπτῶν γάρ ή νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς.
- IΦ. εἰσ' ἔνδον ιεροὶ φύλακες, οὓς οὐ λήσομεν.
 OP. οἵμοι διεφθάρμεσθα· πῶς σωθεῖμεν ἐν ;
 IΦ. ἔχειν δοκῶ μοι καὶ νὸν ἐξεύρημά τι.
 OP. ποιῶν τι ; δόξῃς μετάδος, ώς κάγὼ μάθω. 1030
 IΦ. ταῖς σαῖς ἀνίαις χρήσομαι σοφίσμασι.
 OP. δειναὶ γάρ αἱ γυναῖκες εὑρίσκειν τέχνας.
 IΦ. φονέα σε φήσω μητρὸς ἐξ "Αργους μολεῖν.
 OP. χρῆσαι κακοῖσι τοῖς ἐμοῖς, εἰ κερδανεῖς.
 IΦ. ώς οὐ θέμις γε λέξομεν θύειν θεᾶ. 1035
 OP. τίν' αἰτίαν ἔχουσ'; ὑποπτεύω τι γάρ.
 IΦ. οὐ καθαρὸν ὄντα· τὸ δ' ὅσιον δώσω φόβῳ.
 OP. τί δῆτα μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἀλίσκεται ;
 IΦ. πόντου σε πηγαῖς ἀγνίσαι βουλήσομαι.
 OP. ἔτ' ἐν δόμοισι βρέτας, ἐφ' ᾧ πεπλεύκαμεν. 1040
 IΦ. κάκενο νίψαι, σοῦ θιγόντος ὡς, ἐρῶ.
 OP. ποῖ δῆτα ; πόντου νοτερὸν εἶπας ἔκβολον ;
 IΦ. οὖν ναῦς χαλινοῖς λινοδέτοις ὁρμεῖ σέθεν.
 OP. σὺ δ' ἡ τις ἄλλος ἐν χεροῖν οἴσει βρέτας ;
 IΦ. ἐγώ· θιγεῖν γάρ ὅσιόν ἐστ' ἐμοὶ μόνη. 1045
 OP. Πυλάδης δ' ὁδ' ἡμῖν ποῦ τετάξεται πόνου ;
 IΦ. ταύτὸν χεροῖν σοὶ λέξεται μίασμ' ἔχειν.
 OP. λάθρα δ' ἀνακτος ἡ εἰδότος δράσεις τάδε ;
 IΦ. πείσασα μύθοις οὐ γάρ ἀν λάθοιμι γε.
 OP. καὶ μὴν νεώς γε πίτυλος εὐήρης πάρα. 1050
 IΦ. σοὶ δὴ μέλειν χρὴ τἄλλ' ὅπως ἔξει καλῶς.
 OP. ἐνὸς μόνου δεῖ, τάσδε συγκρύψαι τάδε.
 ἄλλ' ἀντίαζε καὶ λόγους πειστηρίους
 εὗρισκ· ἔχει τοι δύναμιν εἰς οἴκτον γυνή.
 τὰ δ' ἄλλ' ἵσως — ἀπαντά συμβαίνει καλῶς. 1055

- IΦ. ὃ φίλταται γυναῖκες, εἰς ὑμᾶς βλέπω,
καὶ τάμ' ἐν ὑμῖν ἔστιν ἡ καλῶς ἔχειν
ἡ μηδὲν εἶναι καὶ στερηθῆναι πάτρας
φίλου τ' ἀδελφοῦ φιλτάτης τε συγγόνου.
καὶ πρῶτα μέν μοι τοῦ λόγου τάδ' ἀρχέτω· 1060
γυναῖκές ἐσμεν, φιλόφρον ἀλλήλαις γένος
σώζειν τε κοινὰ πράγματ' ἀσφαλέσταται.
σιγήσαθ' ἡμῖν καὶ συνεκπονήσατε
φυγάς, καλόν τοι γλῶσσ' ὅτῳ πιστὴ παρῇ.
ὅρᾶτε δ' ὡς τρεῖς μία τύχη τοὺς φιλτάτους, 1065
ἡ γῆς πατρώας νόστος ἡ θανεῖν, ἔχει.
σωθεῖσα δ', ὡς ἂν καὶ σὺ κοινωνῆς τύχης,
σώσω σ' ἐξ Ἑλλάδ'. ἀλλὰ πρός σε δεξιᾶς
σὲ καὶ σὲ ἵκνοῦμαι, σὲ δὲ φίλης παρηίδος,
γονάτων τε καὶ τῶν ἐν δόμοισι φιλτάτων 1070
μητρὸς πατρός τε καὶ τέκνων ὅτῳ κυρεῖ.
τί φατέ; τίς ὑμῶν φησιν ἡ τίς οὐ θέλειν —
φθέγξασθε — ταῦτα; μὴ γάρ αἰνουσῶν λόγους
ὅλωλα κάγῳ καὶ κασίγνητος τάλας.
- XΟ. Θάρσει, φίλη δέσποινα, καὶ σώζου μόνον· 1075
ώς ἔκ γ' ἐμοῦ σοι πάντα σιγηθῆσεται —
ἴστω μέγας Ζεὺς — ᾧν ἐπισκήπτεις πέρι.
ὄνταισθε μύθων καὶ γένοισθ' εὐδαιμονες.
σὸν ἔργον ἥδη καὶ σὸν ἐσβαίνειν δόμους·
ώς αὐτίχ' ἥξει τῆσδε κοίρανος χθονός, 1080
θυσίαν ἐλέγχων, εἰ κατείργασται, ξένων.
- Ὄ πότνι', ἥπερ μ' Αὔλιδος κατὰ πτυχὰς
δεινῆς ἐσωσας ἐκ πατροκτόνου χερής,
σῶσόν με καὶ νῦν τούσδε τ'. ἡ τὸ Λοξίου
οὐκέτι βροτοῖσι διὰ σὲ ἐτήτυμον στόμα. 1085
ἀλλ' εὐμενῆς ἔκβηθι βαρβάρου χθονὸς

ές τὰς Ἀθήνας· καὶ γάρ ἐνθάδ' οὐ πρέπει
ναίειν, παρόν σοι πόλιν ἔχειν εύδαιμονα.

ΧΟ. στρ. α' ὅρνις, ἀ παρὰ πετρίνας

πόντου δειράδας, ἀλκυών,

1090

ἔλεγον οἶτον ἀείδεις,

εὔξυνετον ξυνετοῖς βοάν,

ὅτι πόσιν κελαδεῖς ἀεὶ μολπαῖς,

ἐγώ σοι παραβάλλομαι

θρήνους, ἀπτερος ὅρνις,

1095

ποθοῦσ' Ἐλλάνων ἀγόρους,

ποθοῦσ' Ἀρτεμιν λοχίαν,

ἀ παρὰ Κύνθιον ὅχθον οἰκεῖ,

φοίνικά θ' ἀβροκόμαν

δάφναν τ' εὐερνέα καὶ

1100

γλαυκᾶς θαλλὸν ἵερὸν ἐλαίας,

Λατοῦς ὡδῖνα φίλαν,

λίμναν θ' εἰλίσσουσαν ὕδωρ

κύκλιον, ἔνθα κύκνος μελω-

δὸς Μούσας θεραπεύει.

1105

ἀντιστρ. α' ὡ πολλαὶ δακρύων λιβάδες,

αἱ παρηίδας εἰς ἐμὰς

ἔπεσον, ἀνίκα πύργων

ὅλομένων ἐν ναυσὶν ἔβαν

πολεμίων ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις.

1110

ζαχρύσου δὲ δι' ἐμπολᾶς

νόστον βάρβαρον ἥλθον,

ἔνθα τᾶς ἐλαφοκτόνου

θεᾶς ἀμφίπολον κόραν

παῖδ' Ἀγαμεμνοίαν λατρεύω

1115

βωμούς τ' οὐ μηλοθύτας,

ζηλοῦσ' ἀταν διὰ παν-

τὸς δυσδαιμονίου· ἐν γάρ ἀνάγκαις
οὐ κάμνεις σύντροφος ὄν.

μεταβάλλειν δυσδαιμονία·
τὸ δὲ μετ' εὔτυχίαν κακοῦ-
σθαι θνατοῖς βαρὺς αἰών.

στρ. β' καὶ σὲ μέν, πότνι', 'Αργεία
πεντηκόντορος οἴκον ἔξει·
συρίζων θ' ὁ κηροδέτας
κάλαμος οὐρείου Πανὸς
κώπαις ἐπιθωῦξει,
ὁ Φοῖβός θ' ὁ μάντις ἔχων
κέλαδον ἐπτατόνου λύρας
ἀείδων ἔξει λιπαρὰν
εὗ σ' 'Αθηναίων ἐπὶ γᾶν.

ἐμὲ δ' αὐτοῦ λιποῦσα
βήσῃ ροθίοισι πλάταις·
ἀέρι δ' ἵστια πάρ πρότονον κατὰ
πρῷραν ὑπὲρ στόλον ἐκπετάσουσι πό-
δες ναὸς ὡκυπόμπου.

δέντιστρ. β' λαμπρὸν ἴπποδρομον βαίην,
ἔνθ' εὐάλιον ἔρχεται πῦρ·

οἰκείων δ' ὑπὲρ θαλάμων
πτέρυγας ἐν νώτοις ἀμοῖς
λήξαιμι θοάζουσα·
χοροῖς δ' ἐσταίην, ὅθι καὶ
παρθένος εὐδοκίμων γάμων,
παρὰ πόδ' εἰλίσσουσα φίλας
ματρὸς ἡλίκων θιάσους,
χαρίτων εἰς ἀμιλλας
γαίτας θ' ἀβροπλούτοιο
εἰς ἔριν δρυμένα, πολυποίκιλα

1120

1125

1130

1135

1140

1145

φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλομέ-
να γένυν ἐσκίαζον.

1150

ΘΟΑΣ

ποῦ 'σθ' ἡ πυλωρὸς τῶνδε δωμάτων γυνὴ
Ἐλληνίς; ἥδη τῶν ξένων κατήρξατο;

ἀδύτοις ἐν ἀγνοῖς σῶμα λάμπονται πυρί;
ἥδ' ἐστίν, ἡ σοι πάντ', ἄναξ, ἐρεῖ σαφῶς.
ἔα.

1155

τί τόδε μεταίρεις ἔξ ἀκινήτων βάθρων,
Ἄγαμέμνονος παῖ, θεᾶς ἄγαλμ' ἐν ὀλέναις;

ἄναξ, ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν.

IΦ. Τί δ' ἐστίν, Ἰφιγένεια, καὶνὸν ἐν δόμοις;

1160

ΙΦ. ἀπέπτυσ'. δύσια γὰρ δίδωμ' ἔπος τόδε.

ΘΟ. τί φροιμιάζῃ νεοχυμόν; ἔξαύδα σαφῶς.

IΦ. οὐ καθαρά μοι τὰ θύματ' ἡγρεύσασθ', ἄναξ.

ΘΟ. τί τούκδιδάξαν τοῦτό σ'; ἦ δόξαν λέγεις;

IΦ. βρέτας τὸ τῆς θεοῦ πάλιν ἔδρας ἀπεστράφη.

1165

ΘΟ. αὐτόματον, ἦ νιν σεισμὸς ἔστρεψε χθονός;

IΦ. αὐτόματον· δύψιν δ' ὅμπατῶν ξυνήρμοσεν.

ΘΟ. ἦ δ' αἰτία τίς; ἦ τὸ τῶν ξένων μύσος;

IΦ. ἥδ', οὐδὲν ἀλλο· δεινὰ γὰρ δεδράκατον.

ΘΟ. ἀλλ' ἦ τιν' ἔκανον βαρβάρων ἀκτῆς ἔπι;

1170

IΦ. οἰκεῖον ἥλθον τὸν φόνον κεκτημένοι.

ΘΟ. τίν'; εἰς ἔρον γὰρ τοῦ μαθεῖν πεπτώκαμεν.

IΦ. μητέρα κατειργάσαντο κοινωνῷ ξίφει.

ΘΟ. "Απολλον, οὐδ' ἐν βαρβάροις ἔτλη τις ἄν.

IΦ. πάσης διωγμοῖς ἥλαθήσαν Ἐλλάδος.

1175

ΘΟ. ἦ τῶνδ' ἔκατι δῆτ' ἄγαλμ' ἔξω φέρεις;

IΦ. σεμνόν γ' ὑπ' αἰθέρ', ως μεταστήσω φόνου.

ΘΟ. μίασμα δ' ἔγρνως τοῦν ξένοιν ποίῳ τρόπῳ;

- IΦ. ἥλεγγον, ὡς θεᾶς βρέτας ἀπεστράφη πάλιν.
 ΘΟ. σοφήν σ' ἔθρεψεν Ἑλλάς, ὡς ἥσθου καλῶς.
 IΦ. καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἥδυ μοι φρενῶν.
 ΘΟ. τῶν Ἀργόθεν τι φίλτρον ἀγγέλλοντέ σοι;
 IΦ. τὸν μόνον Ὁρέστην ἐμὸν ἀδελφὸν εύτυχεῖν.
 ΘΟ. ὡς δῆ σφε σώσαις ἥδοναῖς ἀγγελμάτων.
 IΦ. καὶ πατέρα γε ζῆν καὶ καλῶς πράσσειν ἐμόν. 1185
 ΘΟ. σὺ δ' ἐξ τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας εἰκότως.
 IΦ. πᾶσάν γε μισοῦσ' Ἑλλάδ', ἦ μ' ἀπώλεσεν.
 ΘΟ. τί δῆτα δρῶμεν, φράζε, τοῦν ξένοιν πέρι;
 IΦ. τὸν νόμον ἀνάγκη τὸν προκείμενον σέβειν.
 ΘΟ. οὔκουν ἐν ἔργῳ χέρνιβες ξίφος τε σόν; 1190
 IΦ. ἀγνοῖς καθαροῖς πρῶτά νιν νίψαι θέλω.
 ΘΟ. πηγαῖσιν ὑδάτων ἷ θάλασσίᾳ δρόσῳ;
 IΦ. θάλασσα κλύζει πάντα τάνθρώπων κακά.
 ΘΟ. δύσιώτερον γοῦν τῇ θεῷ πέσοιεν ἄν.
 IΦ. καὶ τάμα γ' οὕτω μᾶλλον ἄν καλῶς ἔχοι. 1195
 ΘΟ. οὔκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων;
 IΦ. ἐρημίας δεῦ· καὶ γὰρ ἄλλα δράσομεν.
 ΘΟ. ἂγ' ἔνθα χρήζεις· οὐ φιλῶ τάρρηθ' ὁρᾶν.
 IΦ. ἀγνιστέον μοι καὶ τὸ τῆς θεοῦ βρέτας.
 ΘΟ. εἴπερ γε κηλίς ἔβαλέ νιν μητροκτόνος. 1200
 IΦ. οὐ γάρ ποτ' ἄν νιν ἡράμην βάθρων ἀπο.
 ΘΟ. δίκαιος ηύσέβεια καὶ προμηθία.
 ὡς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις. 1214
 IΦ. οἶσθά νυν ἣ μοι γενέσθω;
 ΘΟ. σὸν τὸ σημαίνειν τόδε·
 IΦ. δεσμὰ τοῖς ξένοισι πρόσθες.
 ΘΟ. ποῖ δέ σ' ἐκφύγοιεν ἄν;
 IΦ. πιστὸν Ἑλλὰς οἴδεν οὐδέν.
 ΘΟ. ἵτ' ἐπὶ δεσμά, πρόσπολοι. 1205

- ΙΦ. χάκκομιζόντων δὲ δεῦρο τοὺς ξένους...
 ΘΟ. ἔσται τάδε.
- ΙΦ. κρᾶτα κρύψαντες πέπλοσιν.
 ΘΟ. ἥλιου πρόσθεν φλογός.
- ΙΦ. σῶν τέ μοι σύμπεμπ' ὀπαδῶν.
 ΘΟ. οἴδ' ὅμαρτήσουσί σοι.
- ΙΦ. καὶ πόλει πέμψον τιν' ὅστις σημανεῖ.
 ΘΟ. ποίας τύχας;
- ΙΦ. ἐν δόμοις μίμνειν ἄπαντας.
 ΘΟ. μὴ συναντῶεν φόνῳ; 1210
 ΙΦ. μυσαρὰ γάρ τὰ τοιάδ' ἔστι.
- ΘΟ. στεῖγε καὶ σήμανε σύ.
- ΙΦ. μηδέν' εἰς ὅψιν πελάξειν.
 ΘΟ. εὗ γε κηδεύεις πόλιν.
- ΙΦ. καὶ φίλων γ' οὓς δεῖ μάλιστα.
 ΘΟ. τοῦτ' ἔλεξας εἰς ἐμέ.
- ΙΦ. σὺ δὲ μένων αὐτοῦ πρὸ ναῶν τῇ θεῷ...
 ΘΟ. τί χρῆμα δρῶ; 1215
- ΙΦ. ἄγνισον πυρσῷ μέλαθρον.
 ΘΟ. καθαρὸν ὡς μόλης πάλιν.
- ΙΦ. ἥνικ' ἂν δ' ἔξω περῶσιν οἱ ξένοι...
 ΘΟ. τί χρή με δρᾶν;
- ΙΦ. πέπλον ὄμμάτων προθέσθαι.
 ΘΟ. μὴ παλαμναῖον λάβω;
- ΙΦ. τὴν δ' ἄγαν δοκῶ χρονίζειν ...
 ΘΟ. τοῦδ' ὄρος τίς ἔστι μοι;
- ΙΦ. θαυμάσης μηδέν.
 ΘΟ. τὰ τῆς θεοῦ πρᾶσσ' — ἐπεὶ σκολὴ — καλῶς. 1220
 ΙΦ. εἰ γάρ ὡς θέλω καθαρὺς ὅδε πέσοι.
 ΘΟ. συνεύχομαι.
- ΙΦ. τούσδ' ἥρ' ἐκβαίνοντας ἦδη δωμάτων ὄρδη ξένους

καὶ θεᾶς κόσμους νεογνούς τ' ἄρνας, ὡς φόνῳ φόνον
μυστρὸν ἐκνίψω, σέλας τε λαμπάδων τά τ' ἄλλα ὅσα
προυθέμην ἐγὼ ξένοισι καὶ θεῷ καθάρσια. 1225

ἐκποδῶν δ' αὐδῶ πολίταις τοῦδ' ἔχειν μιάσματος,
εἴ τις ἦ ναῶν πυλωρὸς χεῖρας ἀγνεύει θεοῖς
ἢ γάμον στείχει συνάψων ἢ τόκοις βαρύνεται,
φεύγετ', ἔξιστασθε, μή τῷ προσπέσῃ μύσος τόδε.

Ὄ Διὸς Λητοῦς τ' ἄνασσα παρθέν', ἷν νίψω

φόνον 1230

τῶνδε καὶ θύσωμεν οὖ χρή, καθαρὸν οἰκήσεις δόμον,
εὔτυχεῖς δ' ἡμεῖς ἐσόμεθα. τάλλα δ' οὐ λέγουσ', ὅμως
τοῖς τὰ πλείον' εἰδόσιν θεοῖς σοί τε σημαίνω, θέα.

XO.στρ. εὗπαις ὁ Λατοῦς γόνος,

τόν ποτε Δηλιάς ἐν καρποφόροις γυάλοις

1235

ἔτικτε, χρυσοκόμαν

ἐν κιθάρᾳ σοφόν, ἃ τ' ἐπὶ τόξων

εὔστοχίᾳ γάνυται· φέρε δ' αὐτίκα

νιν ἀπὸ δειράδος εἰναλίας,

1240

λοχεῖα κλεινὰ λιποῦσα μά-

τηρο, τὰν ἀστάκτων ὑδάτων

βακχεύουσαν Διονύ-

σω Παρνάσιον κορυφάν.

ὅθι ποικιλόνωτος οἰνωπὸς δράκων,

1245

σκιερῆς κατάγαλκος εὐφύλλω δάφνᾳ,

γᾶς πελώριον τέρας, ἄμφεπε μαντεῖ-

ον Χθόνιον.

ἔτι μιν ἔτι βρέφος, ἔτι φίλας

ἐπὶ ματέρος ἀγκάλαισι θρώσκων

1250

ἔκανες; Ὡ Φοῖβε, μαντείων δ' ἐπέβας ζαθέων,

τρίποδὶ τ' ἐν χρυσέῳ θάσσεις, ἐν ἀψευδεῖ θρόνῳ

μαντείας βροτοῖς θεσφάτων νέμων

1255

- ἀδύτων ὅπο, Κασταλίας ρέέθρων
γείτων, μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον.
- ΑΝΤΙΟΣΤΡ. Θέμιν δ' ἐπεὶ Γᾶς ίών
παῖδ' ἀπενάσσατο Πυθῶνος ἀπὸ Ζαθέων 1260
χρηστηρίων, νύχια
Χθῶν ἐτεκνώσατο φάσματ' ὄνειρων,
οἱ πολέσιν μερόπων τά τε πρῶτα τά τ'
ἐπειθ', ὅσσα τ' ἔμελλε τυχεῖν, 1265
ὑπνου κατὰ δνοφεράς γᾶς εύ-
νάς ἔφραζον. Γαῖα δὲ τὰν
μαντεῖον ἀφείλετο τι-
μᾶν Φοῖβον, φθόνῳ θυγατρός.
ταχύπους δ' ἐς "Ολυμπὸν ὄρμαθεις ἄναξ 1270
χέρα παιδὸν ἔλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων
Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆ-
νιν θεᾶς [νυχίους τ' ἐνοπάς].
γέλασε δ', ὅτι τέκος ἔφαρ ἔβα
πολύχρυσα θέλων λατρεύματα σχεῖν. 1275
ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόραν, παῦσαι νυχίους ἐνοπάς,
ἀπὸ δ' ἀλαθοσύναν νυκτωπὸν ἔξειλεν βροτῶν,
καὶ τιμὰς πάλιν θῆκε Λοξίᾳ, 1280
πολυάνορι δ' ἐν ξενόεντι θρόνῳ
θάρση βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ῶ ναοφύλακες βώμιοι τ' ἐπιστάται,
Θόας ἄναξ γῆς τῆσδε ποῦ κυρεῖ Βεβῖοι; 1285
καλεῖτ' ἀναπτύξαντες εὐγόμφους πύλας
ἔξω μελάθρων τῶνδε κοίρανον χθονός.
ΧΟ. τί δ' ἔστιν, εἰ χρὴ μὴ κελευσθεῖται λέγειν;
ΑΓΓ. Βεβᾶσι φροῦδοι δίπτυγοι νεανί·

- Αγαμεμνονείας παιδὸς ἐκ βουλευμάτων φυγόντες ἐκ γῆς τῆσδε καὶ σεμνὸν βρέτας λαβόντες ἐν κόλποισιν Ἐλλάδος νεώς.
- ΧΟ. ἀπιστον εἰπας μῦθον· δν δ' ἵδειν θέλεις ἄνακτα χώρας, φροῦδος ἐκ ναοῦ συθείς.
- ΑΓΓ. ποῖ; δεῖ γάρ αὐτὸν εἰδέναι τὰ δρώμενα.
- ΧΟ. οὐκ ἴσμεν· ἀλλὰ στεῖχε καὶ δίωκέ νιν ὅπου κυρήσας τούσδ' ἀπαγγελεῖς λόγους.
- ΑΓΓ. ὁρᾶτ', ἀπιστον ὡς γυναικεῖον γένος· μέτεστι χύμιν τῶν πεπραγμένων μέρος.
- ΧΟ. μαίνη· τί δ' ἡμῖν τῶν ξένων δρασμοῦ μέτα;
- ΑΓΓ. οὔ, πρὶν γ' ἀν εἴπη τούπος ἔρμηνεὺς ὅδε, εἰτ' ἔνδον εἰτ' οὐκ ἔνδον ἀρχηγὸς χθονός.
- ωή, χαλᾶτε κλῆθρα, τοῖς ἔνδον λέγω,
- καὶ δεσπότη σημήναθ' οὕνεκ' ἐν πύλαις πάρειμι, καινῶν φόρτον ἀγγέλλων κακῶν.
- ΘΟ. τίς ἀμφὶ δῶμα θεᾶς τόδ' ἴστησιν βοήν,
- πύλας ἀράξας καὶ ψόφον πέμψας ἔσω;
- ΑΓΓ. φεῦ.
- πῶς ἔλεγον αἴδε, καὶ μ' ἀπήλαυνον δόμων,
- ώς ἐκτὸς εἶης· σὺ δὲ κατ' οἶκον ἥσθ' ἄρα.
- ΘΟ. τί προσδοκῶσαι κέρδος ἢ θηρώμεναι;
- ΑΓΓ. αὗθις τὰ τῶνδε σημανῶ· τὰ δ' ἐν ποσὶ παρόντ' ἀκουσον. ἡ νεᾶνις ἢ 'νθαδε βωμοῖς παρίστατ', 'Ιφιγένει', ἔξω χθονὸς σὺν τοῖς ξένοισιν οἰχεται, σεμνὸν θεᾶς ἄγαλμ' ἔχουσα· δόλια δ' ἦν καθάρματα.
- ΘΟ. πῶς φής; τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη;
- ΑΓΓ. σώζουσ' Ὁρέστην· τοῦτο γάρ σύ θαυμάσῃ.
- ΘΟ. τὸν ποῖον; ἀρ' δν Τυνδαρίς τίκτει κόρη;

- ΑΓΓ. ὃν τοῖσδε βωμοῖς θεὰ καθωσιώσατο. 1320
- ΘΟ. ὁ θαῦμα — πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τύχω;
- ΑΓΓ. μὴ 'νταῦθα τρέψῃς σὴν φέν', ἀλλ' ἀκουέ μου·
σαφῶς δ' ἀθρήσας καὶ κλυων. ἐκφρόντισον
διωγμὸς ὅστις τοὺς ξένους θηράσσεται.
- ΘΟ. λέγ', εὖ γάρ εἶπας· οὐ γάρ ἀγγίπλουν πόρου
φεύγουσιν, ὡστε διαφυγεῖν τούμὸν δόρου. 1325
- ΑΓΓ. ἐπεὶ πρὸς ἀκτὰς ἥλθομεν θαλασσίας,
οὐ ναῦς· Ορέστου κρύφιος ἦν ὡρμισμένη,
ἡμᾶς μέν, οὓς σὺ δεσμὰ συμπέμπεις ξένων
ἔχοντας, ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω 1330
- 'Αγαμέμνονος παῖς, ὡς ἀπάρρητον φλόγα
θύουσα καὶ καθαρὸν δὲ μετώχετο,
αὐτὴ δ' ὅπισθε δέσμ' ἔχουσα τοῖν ξένοιν
ἔστειχε χερσί· καὶ τάδ' ἦν ὑποπτα μέν,
ἥρεσκε μέντοι σοῖσι προσπόλοις, ἄναξ. 1335
- χρόνῳ δ', ἵν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον,
ἀνωλόλυξε καὶ κατῆδε βάρβαρα
μέλη μαγεύουσα', ὡς φόνον νίζουσα δή.
ἐπεὶ δὲ δαρὸν ἡμενοὶ ἤμενοι χρόνον,
ἐσῆλθεν ἡμᾶς μὴ λυθέντες οἱ ξένοι 1340
- κτάνοιεν αὐτὴν δραπέται τ' οἰγοίατο.
φόβῳ δ' ἀ μὴ χρῆν εἰσορᾶν καθήμεθα
σιγῇ· τέλος δὲ πᾶσιν ἦν αὐτὸς λόγος
στείχειν ἵν' ἥσαν, καίπερ οὐκ ἐωμένοις.
- κάνταῦθ' ὄρωμεν 'Ελλάδος νεώς σκάφος 1345
- ταρσῷ κατήρει πίτυλον ἐπτερωμένον,
ναύτας τε πεντήκοντ' ἐπὶ σκαλμῶν πλάτας
ἔχοντας, ἐκ δεσμῶν δὲ τοὺς νεανίας
έλευθέρους πρύμνηθεν ἐστῶτας νεώς.
κοντοῖς δὲ πρῷραν εἶχον, οἱ δὲ ἐπωτίδων 1350

ἄγκυραν ἐξανῆπτον, οἵ δὲ κλιμακας
σπεύδοντες ἥγον διὰ χερῶν πρυμνησίας,
πόντῳ δὲ δόντες τοῦ ξένοιν καθίεσαν.

ἡμεῖς δ' ἀφειδήσαντες, ὡς ἐσείδομεν
δόλια τεγνήματ', εἰγόμεσθα τῆς ξένης
πρυμνησίων τέ, καὶ δι' εὐθυντηρίας
οἰκακας ἐξηροῦμεν εὐπρόμανου νεώς.

λόγοι δ' ἔχωρουν: «Τίνι λόγῳ πορθμεύετε
κλέπτοντες ἐκ γῆς ξόνα καὶ θυηπόλους;
τίνος τίς ὁν σὺ τήνδ' ἀπεμπολῆς χθονός;»

οἱ δ' εἶπον: «Ορέστης, τῆσδε ὄμαιμος, ὡς μάθης,
Ἄγαμέμνονος παῖς, τήνδ' ἐμὴν κομίζομαι
λαβὼν ἀδελφήν, ἦν ἀπώλεσ' ἐκ δόμων.»

ἄλλος οὐδὲν ἡσσον εἰχόμεσθα τῆς ξένης
καὶ πρός σ' ἐπεσθαι διεβιαζόμεσθαν·

ὅθεν τὰ δεινὰ πλήγματ' ἦν γενειάδων·
κεῖνοι τε γάρ σίδηρον οὐκ εἶχον χεροῖν
ἡμεῖς τέ· πυγμάχι τ' ἡσαν ἐγκροτούμεναι,
καὶ κῶλ' ἀπ' ἀμφοῖν τοῦν νεανίαιν ἄμα
ἐει πλευρὰ καὶ πρὸς ἡπαρ ἡκοντίζετο,

ώς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη.

δεινοῖς δὲ σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι
ἐφεύγομεν πρὸς κρημάνην, οἵ μὲν ἐν κάρᾳ
κάθαιμ' ἔχοντες τραύμαθ', οἵ δ' ἐν ὄμμασιν·

ὄχθοις δ' ἐπισταθέντες εὐλαβεστέρως
ἐμφρανάμεσθα καὶ πέτρους ἐβάλλομεν·
ἄλλοι εἰργον ἡμᾶς τοξόται πρύμνης ἐπὶ¹³⁶⁵
σταθέντες ιοῖς, ὥστ' ἀναστεῖλαι πρόσω.

καὶ τῷδε — δεινὸς γάρ κλύδων ὥκειλε ναῦν
πρὸς γῆν, φόβος δ' ἦν παρθένῳ τέγξαι πόδα —
λαβὼν Ορέστης ὄμμαν εἰς ἀριστερόν,

1355

1360

1370

1375

βάς ἐς θάλασσαν κάπι κλίμακος θορών,
έθηκ' ἀδελφὴν ἐντὸς εύσήμου νεώς,
τό τ' οὐρανοῦ πέσημα, τῆς Διὸς κόρης
ἄγαλμα. ναὸς δ' ἐκ μέσης ἐφθέγξατο
βοή τις: « Ὡ γῆς Ἐλλάδος ναῦται, νεώς
λάβεσθε κώπαις ρόθιά τ' ἐκλευκαίνετε:
ἔχομεν γὰρ ὕπερ οὔνεκ' ἄξενον πόρον
Συμπληγάδων ἔσωθεν εἰσεπλεύσαμεν ».

1385

οἱ δὲ στεναγμὸν ἥδυν ἐκβρυχώμενοι
ἔπαισαν ἄλμην. ναῦς δ', ἔως μὲν ἐντὸς ἦν
λιμένος, ἔχώρει στόμια, διαπερῶσα δὲ
λάβρῳ κλύδωνι συμπεσοῦσ' ἡπείγετο·
δεινὸς γὰρ ἐλθὼν ἀνεμος ἔξαίφνης νεώς
ἄθει παλίμπρυμ' ἴστι'. οἱ δ' ἐκαρτέρουν
πρὸς κῦμα λακτίζοντες· ἐς δὲ γῆν πάλιν
κλύδων παλίρρους ἤγε ναῦν, σταθεῖσα δὲ
'Αγαμέμνονος παῖς ηὔξατ': « Ὡ Λητοῦς κόρη,
σῶσόν με τὴν σὴν ἱέρεαν πρὸς Ἐλλάδα
ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ κλοπαῖς σύγγνωθ' ἐμαῖς».

1395

φιλεῖς δὲ καὶ σὺ σὸν κασίγνητον, θεά·
φιλεῖν δὲ κάμε τοὺς ὄμαίμονας δόκει ».

1400

ναῦται δ' ἐπευφήμησαν εὐχαῖσιν κόρης
παιᾶνα, γυμνὰς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας
κώπη προσαρμόσαντες ἐκ κελεύσματος.
μᾶλλον δὲ μᾶλλον πρὸς πέτρας ἤπει σκάφος·
χῶ μέν τις ἐς θάλασσαν ὠρμήθη ποσίν,
ἄλλοις δὲ πλεκτάς ἔξανηπτεν ἀγκύλας.
κάγὼ μὲν εὐθὺς πρὸς σὲ δεῦρ' ἀπεστάλην,
σοὶ τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν, ἄναξ, τύχας.

1405

ἀλλ' ἔρπε, δεσμὰ καὶ βρόχους λαβὼν χεροῖν·
εἰ μὴ γὰρ οἴδμα νήνεμον γενήσεται,

1410

- ούκ ἔστιν ἐλπὶς τοῖς ξένοις σωτηρίας·
πόντου δ' ἀνάκτωρ "Ιλιόν τ' ἐπισκοπεῖ
σεμνὸς Ποσειδῶν, Πελοπίδαις ἐναντίος,
καὶ νῦν παρέξει τὸν Ἀγαμέμνονος γόνον
σοὶ καὶ πολίταις, ὡς ἔοικεν, ἐν χεροῖν
λαβεῖν, ἀδελφήν θ', ἢ φόνων τῶν Αὐλίδι
ἀμνημόνευτος θεὰν προδοῦσ' ἀλίσκεται.
- XO. Ὡς τλῆμον Ἰφιγένεια, συγγόνου μέτα 1415
θανῆ πάλιν μολοῦσα δεσποτῶν χέρας.
- ΘΟ. Ὡς πάντες ἀστοὶ τῆσδε βαρβάρου χθονός,
οὐκ εἴα πώλοις ἐμβαλόντες ἥνιας
παράκτιοι δραμεῖσθε κάκβολάς νεώς
Ἐλληνίδος δέξεσθε, σὺν δὲ τῇ θεῷ 1420
σπεύδοντες ἄνδρας δυσσεβεῖς θηράσετε,
οἱ δ' ὠκυπομποὺς ἔλξετ' ἐς πόντον πλάτας,
ώς ἐκ θαλάσσης ἔκ τε γῆς ἵππεύμασι
λαβόντες αὐτοὺς ἢ κατὰ στύφλου πέτρας
ρίψωμεν, ἢ σκόλοιψι πήξωμεν δέμας; 1425
ἡμᾶς δὲ τὰς τῶνδ' ἵστορας βουλευμάτων,
γυναικες, αὐθις ἥνικ' ἂν σχολὴν λάβω,
ποινασόμεσθα· νῦν δὲ τὴν προκειμένην
σπουδὴν ἔχοντες οὐ μενοῦμεν ἥσυχοι.

AΘΗΝΑ

- ποῖ ποῖ διωγμὸν τόνδε πορθμεύεις, ἀναξ
Θόας; ἄκουσον τῆσδε Ἀθηναίας λόγους.
παῦσαι διώκων ῥεῦμά τ' ἐξορμῶν στρατοῦ·
πεπρωμένος γάρ θεσφάτοισι Λοξίου
δεῦρ' ἤλθ' Ὁρέστης, τόν τ' Ἐρινύων χόλον
φεύγων ἀδελφῆς τ' Ἀργος ἐσπέμψων δέμας 1435
ἄγαλμά θ' ἱερὸν εἰς ἐμὴν ἄξων χθόνα,

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ*

ἢ δωρ., ἀττ. ἥ.

ἀβροκόμας δωρ., ἀττ. ἀβροκόμης, ὁ ἔχων λεπτὰ φύλλα.

ἀβρόπλουτος ἀβρῶς πλούσιος, ἀπαλὸς καὶ πλούσιος χαρίτων εἰς ἀμίλλας χαίτας θ' ἀβροπλούτοιο εἰς ἔοιν δρυμένα 1147 ἐγειρομένη (ὅτε ἡγειρόμην), διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς ἀμυλλαν χαρίτων (καλλιστεῖα); καὶ εἰς ἀγῶνα κόμης ἀπαλῆς καὶ πλουσίας εἰς κοσμήματα.

ἄγαγες δωρ., ἀττ. ἥγαγες, ἐν 138 ἔστειλες καὶ μὲ ἐκάλεσες.

ἀγαθοί 114 οἱ ἀγαθοί, οἱ ἀνδρεῖοι.

Ἀγαμεμνόνειος (καὶ -ιος) ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ Ἀγαμεμνονίδης) ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος· Ἀγαμεμνόνοιο θάλος 170 βλαστάρι, τέκνον τοῦ Ἀγ., Ἀγαμεμνονία παῖς 1290 Ἀγαμεμνονίς. Πρβλ. Ταντάλειος, Τυνδαρεία.

ἄγγος τό, ἄγγειον.

ἄγκυλη βρόχος, θηλειά· 1408 βλ. ἐξανάπτω.

ἄγμδος (ἄγνυμι θραύω) ῥῆγμα, σπήλαιον.

ἄγνεύω είμαι ἀγνός· ἀγνεύω χεῖρας θεοῖς 1227 θέλω νὰ ἔχω καθαρὰς τὰς χεῖρας διὰ τοὺς θεούς, διὰ νὰ δύναμαι νὰ ὑπηρετῶ τοὺς θεούς.

* Άι ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἰναι διατεταγμέναι κατ' ἀλφαριθμητικὴν σειράν, ὑπὸ μορφὴν λεξιλογίου. Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τοὺς στίχους. Ἐν τῷ λεξιλογίῳ περιλαμβάνονται αἱ λέξεις αἱ συνήθως ἄγνωστοι εἰς τοὺς μαθητάς, διὶ οὓς προορίζεται τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον, ὡς καὶ αἱ λέξεις, ἀλλὰς γνωσταῖ, τῶν διόποιων ἡ σημασία ἐν τῷ παρόντι δράματι δὲν εἰναι ἡ συνήθης. Ἐπίστις περιλαμβάνονται τὰ κύρια δύναματα ἐκτὸς τῶν πολὺ γνωστῶν. Τῶν λέξεων δίδεται κατὰ κανόνα πρῶτον ἡ κυρία σημασία καὶ ἕπειτα καὶ ἄλλαι, δοσάκις δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐν ὀρισμένῳ χωρίῳ σημασίας λέξεώς τινος, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸν οἰκεῖον στίχον. Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως δίδεται ἡ ἐρμηνεία τοῦ χωρίου εἰς τὸ διόποιον περιλαμβάνεται ἡ ἐρμηνευομένη λέξις, ἢν εἰναι καὶ τὸ χωρίον δυσνόητον. "Αν πᾶσαι αἱ λέξεις χωρίου τινὸς εἰναι γνωσταῖ, ἀλλὰ τὸ χωρίον δυσερμήνευτον, πρέπει νὰ ζητήται ἐν τῷ λεξιλογίῳ μία τῶν λέξεων, ἡ κρινομένη ὡς ἡ μᾶλλον χαρακτηριστική.

ἀγνίζω ἔξαγνίζω, καθαρίζω· ἀγνίζομαι φότῳ 705 ὁστιζομαι δι'
ήγιασμένου ὅδατος, διὸ νὰ θυσιασθῶ.

ἀγνιστέον δεῖ ἀγνίσαι, καθῆραι.

ἄγορος ὁ, πανήγυρις, ἑορτή.

ἀγρεύομαι (ἄγρος θήραμψ) ἀγρεύω, συλλαμβάνω.

ἀγχίπλους ὁ ταχέως διαπλεύμενος· ἀγχίπλουν πόθον φεύγοντιν
1325 φεύγοντες ἔχουν νὰ κάμουν κοντινὸ ταξίδι.

ἀδόκητος ἀπροσδόκητος, ἀνέλπιστος.

ἀδυτον τὸ ἐσώτατον τοῦ ιεροῦ· ἀδύτων ὥπο 1257 ἀπὸ τὸ βάθος
τοῦ ιεροῦ.

ἀελπτος ἀνέλπιστος.

ἀξηλος μὴ ἀξιοζήλευτος, φρικτός, ἀποτρόπαιος· ἄξηλά γε κονὼ
ενδαιμόνα 619 πράγματα φρικτὰ ἀλήθεια καὶ θλιβερά.

’Αθηναία ’Αθηνᾶ· τῆσδε ’Αθηναίας 1436 ἐμοῦ τῆς ’Αθηνᾶς.

ἀθικτος (πέπλος) 799 οὐδὲ θέμις θιγεῖν.

ἀθρέω - ω βλέπω μὲ προσοχήν, παρατηρῶ.

αἰα γῆ, χώρα· 435 βλ. πολυόρνιθος.

αἰάζω φωνάζω αἰαῖ αἰαῖ οἰκτρὰν αἰαζόντων αἰδάν 277 ἐνῷ ἐκ-
βάλλουν φρικτὰς κραυγάς.

αἰαῖ ἀχ (ἐπιφώνημα).

αἰδώς ἐντροπή, σεβασμός, συγγράμμῃ· αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμά-
των 713· δ ’Απόλλων ἡσχύνετο, διότι εἶχε συμβουλεύσει τὸν Ὀρέστην
νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα του· οἱ δ’ ἔσχον αἰδῶ 949 ὅσοι δὲ ἡσθάνθη-
σαν εὐσπλαγχνίσαν (καὶ ἤθελον νὰ δείξουν ἐπιείκειαν)· αἰδεσις (καὶ
τὸ δ. αἰδοῦμαι) ὅρος τοῦ ἀττικοῦ δικαίου· ἐλέγετο οὕτως ἡ συγγράμμῃ
ἡ παρεχομένη, κυρίως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἀκουσίου φόνου, εἰς τὸν
φονέα ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος.

αἰματήδος (αἰμάσσω) αἰματηρός, φονικός. 645 βλ. ὁμίλις.

αἰμάσσω ματώνω· αἴμορραντον δυσφόρμιγγα ξείνων αἰμάσσοντον
ὅταν 225 ἐκτελοῦσα τὴν αἱμορραντισμένην, θλιβερὰν θυσίαν τῶν ξένων.
τὸ ἄταν κυρίως σύστοιχον ἀντικείμενον κατὰ τὸ αἵμασσω αἷμα, φόνον
(ὥστε περισσότερον κατὰ λέξιν : τὴν αἱματηρὰν προξενοῦσα συμφο-
ράν)· τὸ βωμὸν 226 δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπεξήγησις (βρέχουσα
οὕτω μὲ τὸ αἷμα τοὺς βωμούς), φαίνεται δύμως μᾶλλον ὅτι προσετέθη
ὑπὸ ἀντιγράφεως τινός. Η ’Ιφιγ. βεβαίως δὲν ἔσφαζεν, ἀλλὰ ἐκτε-
νοῦσα τὴν προκαταρκτικὴ τῆς θυσίας προώριζεν εἰς τὸν θάνατον.
λοῦσα τὴν προκαταρκτικὴ τῆς θυσίας προώριζεν εἰς τὸν θάνατον.

αἰνέω - ᾱ 1023, 1073 ἐπιδοκιμάζω, συναινῶ, δέχομαι 1486 ἐπαινῶ· ἐν 1023 τὸ ἥνεσα ἀντὶ ἐνεστῶτος πρβλ. ἀπέπτυσα 1161.

αἱρέομαι - οῦμαι (ἡδονὴν) 794 ἀπολαύω.

αἱρω σηκώνω· αἱρω νόστον 117 ἀνάγομαι πρὸς νόστον, ξεκινῶ, διὰ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα· ὁ νοῦς τῶν στ. 116 - 117 : ἀφοῦ ἐκάμαμεν τόσον ταξίδι, δὲν πρέπει, τώρα ποὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα, νὰ ἐπιστρέψωμεν ἀπρόκτοι.

αἰσχύνη: δι' αἰσχύνης ἔχω 683 αἰσχύνομαι.

αἰών βίος.

ἄκαιρος ὁ γινόμενος εἰς ἀκατάληλον στιγμήν· οὐτις (λόγος) ἔστι¹ ἄκαιρος, ἦν καλῶς ἔχῃ 754· ὁ νοῦς: τὸ δρθόν, καὶ ἂν λεχθῇ ἀργά, δὲν γάνει τὴν ἐπικαιρότητά του.

ἄκοι: ἀκοῇ Ἡλέκτρας 811 ποὺ τὰ ἔχω ἀκουστὰ ἀπὸ τὴν Ἡλ.

ἄκοις τό, θεραπευτικὸν μέσον, φάρμακον.

ἄκραντος (κραίνω, ἔκτελῶ) ἀνεκτέλεστος· ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδὲ² ἄκρωντ³ ἥκουσατε 520 πράγματι ἔτσι εἶναι, καὶ αὐτά, ποὺ ἥκουσατε, ἔγιναν (δὲν εἶναι φευδῆ).

ἄκροθίνια (ἄκρος θις = σωρὸς) τά, τὸ ἀνώτατον μέρος σωροῦ τινος, τὸ ἐκλεκτὸν μέρος, αἱ ἀπαρχαὶ τῶν καρπῶν· ἐν 75 ἄκροθίνια τῶν κατθανόντων ξένων εἶναι αἱ ἀποκοπῆσαι κεφαλαὶ τῶν θυσιασθέντων ζένων, μὲ τὰς ὅποιας οἱ βάρβαροι εἶχον στολίσει τὸ ἐπιστύλιον τοῦ ναοῦ· τὰ⁴ Ἐλλήνων ἄκροθίνια 459 τὰ ἐκλεκτότερα ἐξ Ἑλλάδος θύματα.

ἀκύμων ἀκύμαντος, γαληνιαῖος.

ἀλαθοσύνα δωρ., ἀττ. ἀληθοσύνη, ἀλήθεια· ἀλαθοσύνα νυκτωπὸς 1279 ἀλήθεια νυκτερινῶν ὄψεων, τὸ κύρος τῆς ὀνειρομαντείας.

Ἀλαὶ (αἱ Ἀραφηνίδες) τοποθεσία εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, πρὸς νότον τοῦ Μαραθῶνος· τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ἦτο Ἀραφῆν (ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν Ραφήνα).

ἀλαίνω περιπλανῶμαι· μανίαις ἀλαίνω 284 παραφρονῶ.

ἀλιος θαλάσσιος· ἀλιος αἴγιαλὸς 425 ἀκτὴ τῆς θαλάσσης (πλεονασμός).

ἀλις ἀρκετά.

ἀλίσκομαι κυριεύομαι· τί μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἀλίσκεται ; 1038 κατὰ τί προχωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀλώσεως τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς ;

ἀλκυών εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, θαλασσοπούλι. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἀλκυών (ἡ Ἀλκυόνη), σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Τραχῖνος

Κήκυος, ἐνῷ ἀνέμενε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ συζύγου τῆς ἐκ Κλάρου τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου εἶχε πλεύσει, ἵνα συμβουλευθῇ τὸ ἔκεῖ μαντεῖον, εἰδεν αἴφνης ἐπὶ τῆς ὁκῆς τὸ σῶμά του ἐκβρασθὲν μετὰ ναυάγιον· οἱ θεοὶ ἐλέήσαντες τὴν θρηνοῦσαν Ἀλκ. μετεμόρφωσαν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν της εἰς τὰ δύμώνυμα πτηνὰ (ἀλκυόνα καὶ κήκυα).

ἀλλάσσομαι ἐκλαμψάνω τι ὡς ἄλλο, συγχέω· παρην δ' ὅραν οὐ ταῦτα μορφῆς σχῆματ', ἀλλ' ἡλλάσσετο φθογγάς τε μόσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα, χἄ φασ' Ἐρινῆς ἴέναι μυκήματα 291 δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τοιαύτας μορφὰς (οἵας ἐν τῇ μανίᾳ του ἐφαντάζετο ὁ ζένος), ἀλλὰ συνέχεε τοὺς μυκηθμούς τῶν μόσχων καὶ τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων μὲ τὰς κραυγάς, τὰς ὅποιας λέγουν ὅτι ἐκβάλλουν αἱ Ἐρ.

ἄλλως 538 ματαίως.

ἄλμη θαλάσσιον ὕδωρ, «ἄρμη».

ἄλυρος ὁ ἄνευ λύρας 146 βλ. ἔλεγος.

ἀμαθία 386 ἀνόητον πλάσμα (ἀφηρημένον ἀντὶ συγκεκριμένου).

ἀμεικτος ὁ μὴ ἔχων ἐπιμειξάν τον μετ' ἄλλων.

ἀμιλλάσομαι - ὥμαι ἀνταγωνίζομαι, παραβγαίνω.

ἀμνηστέω - ὡ λησμονῶ.

ἀμνημόνευτος ὁ μὴ μνημονεύθεις· ἐν 1419 ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν: φόνων τῶν Αὐλίδι ἀμημόνευτος, θεάν προδοῦσ' ἀλίσκεται 1418 λησμονήσασα τὸν ἐν Αὐλίδι φόνον (ὅτι ἐζήτησαν νὰ τὴν φονεύσουν) ἀποκαλύπτεται προδότις τῆς θεᾶς.

ἀμός ἐμὸς καὶ ἡμέτερος.

ἀμπνοή ἀναπνοή, ἀνακούφισις, «ξανάσσασμα».

ἀμπτάμενος ἀναπτάμενος, μτχ. ἀσφ. τοῦ ἀναπέτομαι.

ἀμύνομαι: δοκῶν Ἐρινῆς θεᾶς ἀμύνεσθαι τάδε 299 νομίζων ὅτι μὲ αὐτὰ ἀπέκρουε τὰς Ἐρινῆς τὸ τάδε σύστοιχ. ἀντικ.

ἀμφέπω φυλάττω, φρουρῶ.

ἀμφιβληστρον πᾶν τὸ βαλλόμενον πέριξ· ἀμφιβληστρα τοίχων 96 οἱ περιβάλλοντες τὸ οἰκοδόμημα τοῖχοι, δ περίβολος.

ἀμφίλογος ἀμφισβητούμενος, ἀβέβαιος, ταλαντευόμενος· 655 βλ. μέμονα.

Ἀμφιτρίτα δωρ., ἀττ.-η, θαλασσία θεά, σύζυγος τοῦ Ποσειδῶνος.

ἀναγκάζω: ἀναγκάζει τάδε (σύστοιχ. ἀντικ.) 595 τὰ ἐπιβάλλει αὐτὰ (τὸ γενέσθαι θῦμα).

ἀναδέχομαι λαμβάνω ἐπάνω μου· λαμβάνω ἀπὸ χαμηλότερος· 818
βλ. λουτρά.

ἀναιρέομαι - οῦμαι 373 σηκώνω.

ἀνάκτορον οἶκος τοῦ ἄνακτος (θεοῦ ἢ βασιλέως)· ἀνάκτορα θεᾶς 41, 636 ναός.

ἀνάκτωρ ὁ ἀνάσσων, ἄναξ.

ἀναμετρέομαι - οῦμαι : ἀναμετροῦμαι δάκρυν ἐς θούμοφυλον 346 πληρώνω τὸν φόρον τῶν δακρύων εἰς τοὺς ὅμοεθνεῖς μου.

ἀναπτύσσω ξεδιπλώνω· 1286 ἀνοίγω.

ἀνάσσω βασιλεύω· οὖ γῆς ἀνάσσει 31 ὅπου εἶναι βασιλεὺς τῆς χώρας· τὸ γῆς ἐκ τοῦ ἀνάσσει ὅχι ἐκ τοῦ οὐ.

ἀνάσσω ἀναπηδῶ.

ἀναστέλλω 1378 ἀπωθῶ.

ἀναστένω ἀναστενάζω.

ἀναφαίνω παρουσιάζω, διακηρύσσω, χαρακτηρίζω· ἀς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος· οὐχ ὁσίας "Ελλησι διδοὺς ἀναφαίνει 465 σύντ. : ἀναφαίνει οὐχ ὁσίας οὐ διδοὺς (μὴ ἐπιτρέπων) αὐτὰς τοῖς "Ελλησι.

ἀναψυχῇ δρόσισμα, ἀνακούφισις.

ἀνεψιός ἔξαδελφος.

ἀνθεμόρρυτος (δέω) ὁ ἐξ ἀνθέων πηγάζων· ἀνθεμόρρυτον γάνος 634 βλ. γάνος.

ἀνία λύπη, στενοχώρια, ἀνησυχία· ἐν 1031 εὐφημ. ἀντὶ μαρία· σύντ.: χορήσομαι -ταῖς σταῖς ἀνίαις (ἀντικ.) σοφίσμασι (κατηγορ.).

ἀνίδρυτος ὁ ἀνευ μονίμου κατοικίας· ἀνίδρυτοι δρόμοι 971 ἀκατάπλανστον τρέξιμον.

ἀνίημι χαλαρώνω, παύω.

ἀνίκα δωρ., ἀττ. ἡνίκα, ὅτε.

ἀνιστορέω - ω ἐρωτῶ· 528 σύντ. : ὥς (ἐπιφών.) ἀνιστορεῖς με συλλαβοῦσα πάντα ἄπας.

ἀνοδος (ἐπίθ.) ὁ ἀνευ ὀδῶν, ἀδιάβατος· ὁδὸς ἀνοδος 889 δρόμος ποὺ δὲν εἶναι δρόμος, κακὸς δρόμος.

ἀνολολύζω βγάζω δυνατήν φωνήν.

ἀνομία 275 ἀσέβεια.

ἀνοστος ὁ ἀνευ ἐπιστροφῆς.

ἀνταπόλλυμαι 715 λαμβάνω ὡς ἀνταμοιβήν τὴν ἀπώλειαν· εἰρωνεία.

ἀντιάζω παρακαλῶ.

ἀντίπαλος 446 ἵστορος, Ἰσος, ἀνάλογος· βλ. ποιηή.

ἀντιτιμωρέομαι - οῦμαι τιμωρῶ διὰ τὸ κακὸν ποὺ μοῦ ἔκαμαν, ἐκδικοῦμαι· ἵν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην 357 διὰ νὰ τοὺς ἐξεδικούμην· ἴστορ. χρόνος ὄριστικῆς ἐν τῇ τελικῇ προτάσει: σκοπὸς μὴ δυνάμενος νὰ πραγματοποιηθῇ.

ἀντίψαλμος εἶναι ἡ ὠδὴ, τὴν ὅποιαν ψάλλει ὁ Χορὸς 179 κ.έ. ἀπαντῶν εἰς τὴν ὠδὴν τῆς Ἰφιγενείας. Τὰ δύο ἄσματα ἀντιστοιχοῦν κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ ὅχι μετρικῶς.

ἀνυμέναιος ἔνευ νῦμεναιον, χωρὶς τραχούδι τοῦ γάμου.

ἀνώνυμοι 944 αἱ Ἐρινύες, διότι φοβεῖται κανεὶς νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά των.

ἀξιόω - ᾁ κρίνω ἀξιόιν, ἔχω τὴν ἀξιώσιν.

ἀπαγγέλλω φέρω ἀγγελίαν· πιστάς ἥδονάς ἀπαγγελεῖ 642 βεβαίαν εὐχαρίστησιν διὰ τοῦ ἀγγέλματος θὰ προξενήσῃ· οὐ κλύνοντας ἀπαγγελῶ 901 θὰ ἔχω νὰ τὰ λέγω ώς πράγματα ποὺ δὲν τὰ ἤκουσα παρ' ἄλλων.

ἀπαίρω σηκώνω· σηκώνομαι καὶ φεύγω.

ἀπαλλάσσομαι γλυτώνω, ἐν 44 ἀπέρχομαι.

ἀπάτωρ ὁ ἔνευ πατρός· ἀπάτωρ πατήρ 864 πατέρας ποὺ δὲν εἶναι πατέρας· πρβλ. ἄνοδος.

ἀπειργω ἀπομακρύνω, ἐκδιώκω.

ἀπεμπολάω - ᾁ (ἐμπολὴ) ἀπάγω πρὸς πώλησιν.

ἀπενάσθην παθ. ἀόρ. τοῦ ἀποναίω, ἀπέρχομαι, πηγαίνω νὰ κατοικήσω μακράν.

ἀπενάσσατο μέσ. ἀόρ. τοῦ ἀποναίω μὲ ἐνεργητ. σημασίαν (1260)· βλ. ἀποναίω.

ἀπέρχομαι πηγαίνω μακράν· ἀπέρχομαι τοῦ λόγου τούτου 546 ἀφήνω αὐτὸ τὸ θέμα.

ἀπιστος 328, 388, 782, 1293 ἀπίστευτος· 1298 ἀναξιόπιστος· 1476 ἀπειθής (τὸ κλύων ἐνδοτ.)· 796 ποὺ δὲν πιστεύει εἰς τὴν εὐτυχίαν του· τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἀπιστ' ἀφίξομαι 782 γρήγορα θὰ φθάσω εἰς ἀπίστευτα πράγματα (καὶ) χωρὶς νὰ σ' ἐρωτῶ· ἀπιστον ὡς γένος 1298 τὶ ἀπιστον ποὺ εἶναι τὸ γένος.

ἀπληστος 415 βλ. πῆμα.

ἀπλοια ἀδυναμία πρὸς πλοῦν· δεινῆς ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων 15· νοητέστων δεινῶν καὶ εἰς τὸ πνευμάτων (ἀνέμων).

ἀποβλέπω προσατενίζω· πρός σὲ ἀποβλέπει 928 εἶναι ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν σου.

ἀποινα τά, ἀποζημίωσις, ἐξιλέωσις· τῆς σῆς σφαγῆς ἄποινα 1459 ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς (μὴ γενομένης) θυσίας σου. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ τυπική πρᾶξις τοῦ ἱερέως 1459—1460 ἦτο λείψανον ἀνθρωποθυσιῶν παλαιοτέρων ἐποχῶν.

ἀπόδλαυσις 454 βλ. κοινός.

ἀποναίω ἀπέρχομαι· δίδω ἢ πέμπω ὅπίσω· ἀπομακρύνω, ἐκτοπίζω· ἐν 1259 σύντ : ἐπεὶ (Φαῖβος) ἵων (ἐλθών) ἀπενάσσατο (ἐξεπόπισε) Θέμιν, παῖδα Γᾶς, ἀπὸ ζαθέων χρηστηγίων Πυθῶνος.

ἀπονοστέω - ω ἀναχωρῶ, ἀπομακρύνομαι (ἵνα ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου).

ἀποπτύω : πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικρεμαμένου κακοῦ ἔπτυον ἢ ἔλεγον ἀπλῶς τὴν λέξιν ἀπέπτυσα (τὸν ἀρ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ., πρβλ. γῆρεσα 1023).

ἀπορος ὁ γωρὶς πόρος, πέρασμα· πόρος 897 βλ. πόρος.

ἀπορρήγνυμι ἀποκόπτω· ἀπορρήγνυμι βίον 974 κόπτω τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου, ἀποθνήσκω.

ἀπόρρητος μυστικός· ὡς ἀπόρρητον φλόγα θύουσα καὶ καθαροὺν διν μετώχετο 1331 ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ προσέφερε μυστικὰ τὴν καθαρτήριον θυσίαν καὶ θὰ ἔκανε τὸν καθαρμόν, διὰ τὸν ὅποῖον ἐπήγαγεν ἐκεῖ.

ἀποστέλλομαι 1409 ξεκινῶ.

ἀποστρέφομαι (μετ' αἰτιατικῆς) 801 ἀποστρέφω τὸ πρόσωπον (ἀπό τινος).

ἀποτίθεμαι 376 ἀφήνω δι' ἀλλην φοράν, ἀναβάλλω, ἐπιφυλάσσω.

ἀποτίνω (μέλλ. ἀποτείσω 338) πληρώνω.

ἀποτμος δυστυχής· πότμος ἀποτμος 864 μοῖρα ποὺ δὲν εἶναι μοῖρα, μάρη μοῖρα.

ἀπόφρεγκτος ἀφθεγκτός, ἀφωνός, σιωπηλός· σιγῇ ἐτεκτίγαντο ἀπόφρεγκτόν με 951 διὰ τῆς σιγῆς (μὲ τὸ ίνα σιωποῦν ἐκεῖνοι) μὲ ἡνάγκασαν καὶ ἐμὲ νὰ μένω σιωπηλός.

ἀποψήω - ω σποιγγίζω.

ἀπτομαι ἐγγίζω· ἀπτομαι φόνον 381 ἔρχομαι εἰς ἐπαφὴν μὲ φόνον (ὄμιλῶ μὲ φονέα, ἐγγίζω αἷμα κτλ.).

ἄρα 351, 369, 569, 1310 ὅπως βλέπω τώρα (βλ. Τζαρτζάρον,

Συντακτικὸν τῆς ἀρχαίας ἑλλην. γλώσσης, ἔκδ. Ὀργανισμοῦ Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων, σελ. 128, § 137).

ἀραιος κατηραμένος· ὁ ἐπιφέρων κατάραν, βλάβην· 778 ὁ κακὸς δαίμων τῆς κατάρας· σήμερον ὁ λαὸς λέγει: θὰ γίνω κατάρα (στὸ σπίτι σου).

ἀράσσω κτυπῶ δυνατὰ ἐκ τοῦ πλησίον· ἐν 310 ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βάλλω κτυπῶ μακρόθεν.

"Αργος (παρὰ τραγικοῖς) αἱ Μυκῆναι.

"Αρειος: "Αρειοι Πάγοι 1470· "Αρειος Πάγος· ἐκεῖ ἐδικάσθη ὁ Ὁρέστης ὡς μητροκτόνος· βλ. 961 κ.ἔ. Πρὸ τοῦ ἐκσώσασα 1469 ἔξεπεσον λέξεις τινές.

ἀρεσκόντως κατὰ τρόπον ἀρέσκοντα· εἴ σοι τάδ' ἀρεσκόντως πόλις ἥδε τελεῖ 463 ἀν αὐταὶ αἱ προσφοραὶ, τὰς ὅποιας σοῦ κάνει αὐτὴ ἡ πόλις (τῶν Ταύρων), σοῦ εἶναι εὐχάριστοι· ἀρεσκόντως ἔχει 581 ἀρέσκει.

ἀρέσκω: ἥρεσε σοῖσι προσπόλοις 1335 οἱ ὑπηρέται σου συγκατένευσαν, συνεμορφώθησαν.

ἄρκυς - υος ἡ, δίκτυον, παγίς.

ἀρνὸς τοῦ, τῆς, γεν. ἄνευ ὀνομαστ. ὡς ὀνομαστ. χρησιμεύει ἡ λ. ἀμνός· τὸν μῦθον τῆς χρυσῆς ἀρνὸς (196, 813) βλ. ἐν λ. δινεύω.

ἄρρητος ἀπόρρητος, ἀνέκφραστος, φρικτός.

ἄρχω κάνω τὴν ἀρχήν· πρῶτα μοι τοῦ λόγου τάδ' ἀρχέτω 1060· ἥδε ἔστω ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου μου.

'Ασιήτης 'Ασιάτης καὶ ἀσιατικός. 180 ὁ ἦχος (ἀχά, ἦχη) τῶν ἀσιατικῶν ὕμνων ἥτο βάρδαρος, ξενικός, ἔξωτικός· τὰ ἀσιατικὰ μοιρολόγια ἥσαν παθητικὰ καὶ συνωδεύοντα ὑπὸ κτυπημάτων εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος.

'Ασιήτις γαία 396 'Ασία.

ἀσθενής: τὰ γυναικὸς ἀσθενῆ 1106 ἡ ζωὴ τῆς γυναικὸς εἶναι κάτι τὸ δευτερεῦον, ἡ ἔλλειψις τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι πολὺ αἰσθητή.

ἀσπούδαστος ὁ δἰ' δὲν δέν ἀξίζει νὰ σπεύσῃ τις· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ' ἐπὶ σοὶ δαίμων 201 ὁ δαίμων (τῆς ἐκδικήσεως, ἡ Νέμεσις) σπεύδει ἐπὶ σοὶ σπουδάς, ἀς οὐ χρῆν αὐτὸν σπεύδειν.

ἄσσω πηδῶ, πηγάζω· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 191 κ.ἔ. βλ. δινεύω.

ἀστακτος κρουνηδὸν ῥέων· τὰν ἀστάκτων ὑδάτων βακχεύονταν Διονύσῳ Παρνάσιον κορυφὰν 1242 εἰς τὴν πλουσίαν εἰς ὅδατα κορυ-

φὴν τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου γίνονται βαχχικαὶ τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Ἡ διασημοτάτη πηγὴ τοῦ Παρν. ἡτο ἡ Κασταλία.

ἄτα δωρ., ἀττ. ἄτη, δὲ ίδε.

ἄταρ ἀλλά, δέ, ὅμως, ἐν τούτοις.

ἄτερ ἀνευ.

ἄτερος ὁ ἔτερος.

ἄτη συμφορά· οἰαί μοι συμβαίνοντος· ἄται 148 διότι τόσον μεγάλαι συμφοραὶ μὲν εὑρίσκουν· ἄτα διὰ παντὸς δυσδαιμῶν 1117 συμφορὰ ἀδιάλειπτος, βίος διαρκῶς δυστυχής διὰ τὸ ὅλον χωρίον βλ. δυσδαιμονία.

Ἄτθις Ἀττικὴ.

ἄτοπος παράδοξος.

Ἄτρειδῶν δωρ., ἀττ. - δῶν.

Ἄτρευς υἱὸς τοῦ Πέλοπος, πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου. αὐδάω - ὦ φωνῶ, λέγω, κηρύττω, παραγγέλλω.

αὐθίς πάλιν. 1312, 1432 ἀργότερον· ἐς αὐθίς 377 δι' ἀργότερον, δι' ἄλλην φοράν.

αύλέομαι - οῦμαι ἀντηχῶ ἀπὸ τοὺς ἥχους τῶν αὐλῶν.

Αύλις πολίχην τῆς Βοιωτίας παρὰ τὸν Εὔριπον, νῦν Βαθύ· τὴν ἐνθάδ' Αὖλιν ἀντιθείσα τῆς ἐκεῖ 358· τὸ Αὖλιν μετωνυμικῶς ἀντὶ σφαγῆν, φόνον: θεῖσα τὴν ἐνθάδε σφαγὴν ἀντὶ (ὡς ἀντιστάθμισμα καὶ ἐκδίκησιν) τῆς ἐν Αὔλιδι.

αὔξω αὔξάνω· φιλόπλοιοντον ἄμιλλαν αὔξοντες μελάθροισιν 411 προσπαθοῦντες ἐν ἀμπίλῃ νὰ αὔξήσουν τὰ πλούτη διὰ τὰ σπίτια των.

αὐτόματος ὁ πράττων τι οὐκειοθελῶς· αὐτοκίνητος, ἀφ' ἔκυτοῦ γινόμενος.

ἀφαιρέομαι - οῦμαι ἀφαιρῶ· οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὡν μ' ἀφείλετο 819 διότι ὁ γάμος δὲν ἡτο εύτυχής, ὥστε νὰ μὲ κάμη νὰ λησμονήσω τὸ λουτρόν· ἡ ἐντροπὴ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ τὸ λησμονήσω· πρβ. 361.

ἀφανής: τὰ τῶν θεῶν ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κονδὲν οἰδ' οὐδεὶς κακὸν 479 τὰ θεῖα (ἡ θέλησις τῶν θεῶν) ἀκολουθοῦν δρόμους μαστηριώδεις καὶ κανένεν δυστύχημα δὲν γνωρίζει κανεὶς (ἐκ τῶν προτέρων).

ἀφαρ εὐθύς.

ἀφειδέω - ὦ δὲν φείδομαι· 1354 ἀφήνω κατὰ μέρος κάθε ἐπιφύλαξιν.

ἀφίστημι ἀπομακρύνω· οὐδ' ἀποστήσει λόγου πυθέσθαι 912 καὶ δὲν θὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ θέμα μας τὸ νὰ ἐρωτήσω.

ἀφορμίζομαι (δρόμος) κάνω τὸ πλοίον νὰ ἐκπλεύσῃ· οὐ μὴ ἀφορ-

μίσηγ 18· τὸ οὐ μὴ μεθ' ὑποτακτ. ἀδρ. ἐντονώτερον τοῦ οὐ μεθ' ὁριστ. μέλλοντος.

ἀχά δωρ., ἀττ. ἡχή, ἡχος.

ἄχαρις ὁ ἄνευ χάριτος· χάρις ἄχαρις 566 χάρις ποὺ δὲν εἶναι χάρις: κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο ἐχάθη χάριν μιᾶς κακῆς γυναικὸς (τῆς Ἐλένης), ή ὅποια δὲν ξένιζε τοιαύτην θυσίαν.

βάθρον 962 : εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον ὑπῆρχον δύο βάθρα, λίθοι ἀκατέργαστοι, ὁ λίθος τῆς ὕβρεως, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἵστατο ὁ κατηγορούμενος, καὶ ὁ λίθος τῆς ἀναιδείας, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἵστατο ὁ κατήγορος (ὡς μὴ παρέχων αἰδεσιν)· βλ. αἰδῶς.

βακχεύω ἑορτάζω ἑορτήν τοῦ Βάκχου· 1243 βλ. ἀστακτος.

βάνχιος οἶνος· πληρῶ ἵσον μέτρημα βακχίου 953 ἐγγέω ἵσον ποσὸν οἴνου.

βλέπω 1056 ἀποβλέπω, στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου.

βλέφαρον ὀφθαλμός.

βορὰ (βιβρώσκω) φαγητόν.

βούλευμα σχέδιον· ἐκ βουλευμάτων 1290 κατὰ τὰ σχέδια.

βουφόρβια τά, ἀγέλη βοῶν.

βουφορβός βουκόλος· καὶ μὴν ὅδε βουφορβός ηκει 236 ἀλλὰ νά, ἔρχεται ὁ βουκόλος.

βραυρώνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν Βραυρῶνα, χωρίον κείμενον εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς, νοτιώτερον τῶν Ἀλῶν (νῦν Βραύνα)· κλίμακες Βραυρῶναι 1462 τὰ (κλίμακοι εἰδῶς διατεταγμένα) ὑψώματα τῆς Βραυρῶνος· σεμνὰς καλεῖ αὐτὰς ὁ Εὔριπίδης, διότι ὑπῆρχεν ἐκεῖ νάδς τῆς (Βραυρωνίας) Ἀρτέμιδος.

βρέτας τό, ξύλινον ὄμοίωμα θεοῦ, ξύλον.

βρότειος ἀνθρώπινος.

βροτοκτόνος ἀνθρωποκτόνος· θυσία βροτοκτόνος 384 ἀνθρωποθυσία.

βώμιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν βωμόν· βώμιοι ἐπιστάται 1284 ἐπιμεληταὶ τοῦ βωμοῦ (τῶν θυσιῶν)· πρβλ. 624 καὶ 726.

γαληνὸς 345 ἐπιεικής, μαλακός, φιλάνθρωπος.

γαμέω - ὦ 2 νυμφεύομαι, λαμβάνω γυναῖκα· 682 ἔχω σύζυγον (γυναῖκα).

γάνος τό, λάμψις, χαρά, ἀπόλαυσις· ἀνθεμόρροντον γάνος μελίσ-

σης 634 τὸ ἡδονικὸν ὑγρὸν τὸ ἐκ τῶν ἀνθέων ἔξαγόμενον, τὸ μέλι.

γάνυμαι λαμπρύνομαι, ἀγάλλομαι, καμαρώνω· 1239 βλ. εὕπαις.

γὰρ 520 πράγματι τί γάρ; 533 τί ἔγινεν ἀλήθεια; ὅταν αἰτιολογῆτὰ ἐπόμενα (π.χ. 118), μεταφράζεται διὰ τοῦ ἐπειδή.

γὲ (συνήθως) τούλαχιστον, οὐχὶ σπανίως δύναται νὰ μεταφρασθῇ διὰ τοῦ ναί: ἀνεψιός γε 919 ναί, ἔξαδελφος· λέλοιπεν Ἡλέκτραν γε παρθένον μίαν 562 ναί, ἔχει ἀφήσει μίαν κόρην, τὴν Ἡλέκτραν· ὁμοίως: 75, 510, 866, 1177 κ.ἄλλ.

γεγώς μτχ. παρακειμ. τοῦ γίγνομαι (=γεγονώς): γεγώσα τηγχάρει 473 ὑπάρχει· εἰ γεγώς 509 εἰσαι, κατάγεσαι.

γενειάδες αἱ, σιαγόνες, γνάθοι, παρειά· πλίγματα γενειάδων 1366 κτυπήματα κατὰ τῶν σιαγόνων.

γενέσθω οἰσθα ἢ μοι γενέσθω; 1203 = οἰσθα ἢ μοι γενέσθαι δεῖ (ἢ ἢ μοι γενέσθαι βούλομαι); πρβλ. ὁμοίαν σύνταξιν ἐν Ἐκάβῃ 225: οἰσθ' ὁ δρᾶσον; = οἰσθ' ὁ δεῖ σε δρᾶσαι;

γέννα 154 γενέά.

γένυς-υος ἡ, σιαγών, παρειά· πολυποίκιλα φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλόμενα γέννυν ἐσκίαζον 1149 ἐσκίαζον τὰς παρειάς μου καλύπτουσα αὐτὰς μὲ πολυκεντήτους καλύπτρας καὶ μὲ τοὺς πλοκάμους μου.

γλαυκὸς γαλαζοπράσινος.

γλῶσσα: καλόν τοι γλῶσσ' ὅτῳ πιστὴ παρῷ 1064 εἶναι ὥραῖον νὰ εἶναι κανεὶς ἐχέμυθος.

γνώμη (δικαία) 1469 εὐσεβῆ αἰσθήματα· 419 βλ. δλβος.

γοῦν τούλαχιστον· 1194 ἔτσι λοιπόν.

γύαλον τό, κοίλωμα, φάραγξ, χαράδρα, ὅτι τὰ γύαλα τῆς Δήλου ἤσαν καρποφόρα (1235) δὲν εἶναι ἀκριβές· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1234 κ.έ. βλ. εὕπαις.

δαιζω σχίζω, τεμαχίζω.

δαις δαιτὸς ἡ, φαγητόν, « τραπέζῃ », συμπόσιον

δάμαρ - αρτος ἡ, ἡ σύζυγος.

Δαναΐδαι Δαναοί.

δαρδὸς μαχρός, μακροχρόνιος.

δεῖμα τό, φόβος· δεῖμα τούλεθρον 485 φόβος τῆς καταστροφῆς· βλ. οἰκτίζομαι.

δεινῶς 552 ἀθλίως.

δειράς ἡ, δάχτυλος, δάχτυλος, δάχτυλος, δάχτυλος· δειράς εἰναλία 1240· βράχος παραθαλάσσιος· δειράς Καρυστία 1451 ἀκρωτήριον τῆς Καρυστού, εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Εύβοίας.

δέλτος ἡ, ἐπιστολή· αἱ ἐπιστολαὶ ἐγράφοντο δι' ὅξεος μεταλλίου ὄργανου ἐπὶ μικρῶν ξυλίνων πινακίδων, αἵτινες ἔκοιλαινοντο εἰς μικρὸν βάθος ἀφιεμένου πλαισίου ἐλαφρῶς ἔξεχοντος· ἡ ἐπιφάνειά των ἐπεχρίτετο μὲν λεπτὸν στρῶμα κηροῦ· μετὰ τὴν γραφὴν αἱ πινακίδες ἐτίθεντο ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης (ἐκ τούτου τὸ ἐν δέλτον πτυχαῖς 760), ἐδένοντο καὶ ἐσφραγίζοντο.

δέμας τό, σῶμα· ἀδελφῆς δέμας 1440 τὴν ἀδελφήν (του).

δέρα δῶρος, ἀττ. δέρη, λαμπός.

δεσμὸς πληθ. δεσμά· προστίθημι δεσμὰ 1204 ἐπιβάλλω δεσμά, δένω· ἵτ' ἐπὶ δεσμὰ 1205 πηγαίνετε νὰ (τοὺς) δέσετε.

δεσπόσυνοι 439 εἶναι αἱ εὐχαὶ τῆς Ἰφιγενείας, δεσποιόνης τῶν ἀποτελουσῶν τὸν Χορὸν γυναικῶν· ἡ Ἰφ. εἶχεν εὐχηθῆ (354 κ.ἔ.) νὰ πέσῃ εἰς χεῖράς της ἡ Ἐλένη.

Δηλιάς γυνὴ ἐκ Δήλου· 1234 ἐν Δήλῳ εὑρισκομένη.

διὰ μετ' αἵτιατικῆς (ποιητ., παρὰ πεζῆς πάντοτε μετὰ γενικῆς): διὰ λαμπρὸν αἰθέρᾳ 29 διὰ μέσου τοῦ λαμπροῦ αἰθέρος· διὰ πέτρας Συμπληγάδας 355· (διὰ) φῦλα καὶ δι' ὄδονς 889.

διαβιάζομαι ἀναγκάζω.

διαδοχή: διαδοχαῖς Ἐρινύῶν 79 μεταδρομαῖς Ἐρινύῶν· διαδεχομένων ἀλλήλας, · καταδιωκόμενοι· ἀπὸ τὰς διαδεχομένας ἀλλήλας Ἐρινῦς.

διακλύζω βρέχω, πλύνω.

διαμείβω λαμβάνω ὡς ἀντάλλαγμα· Ἀσιήτιδα γαῖαν Εὐρώπας διαμείψας 397 τὴν Ἀσίαν ἀντὶ τῆς Εὐρώπης λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα, δηλ. ἀφήσας τὴν Εὐρώπην καὶ μεταβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν.

διαπτυχή ἡ, δίπλα· δέλτον πολύθυροι διαπτυχαὶ 727 ἐπιστολὴ ἐκ πολλῶν πινακίδων ἀποτελουμένη· γραμμάτων διαπτυχαὶ 793 διπλωμένη ἐπιστολὴ· βλ. δέλτος.

διαριθμέω-ῶ λογαριάζω ἔνα, κάνω διαλογὴν (ψήφων). Κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ὁρέστου ἡ Ἀθηνᾶ, ἥτις προήδρευε, διηρίθμησε ψήφους ἵσας 966, δηλ. παρετήρησε κατὰ τὴν ἀρίθμησιν Ισοψηφίαν, τότε δὲ προσθίθεται καὶ τὸν ἴδιον της ψήφου καὶ οὕτως δ Ὁρέστης ἡθωώθη. Ψηφιστοποίηθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

‘Ο μύθος είναι αίτιολογικός, δηλ. έρμηνευτικός τοῦ έθίμου, καθ' ὃ ἐν λισοψήφιᾳ ὁ κατηγορούμενος ἀπηλλάσσετο : ὑπετίθετο ὅτι ἐλάμβανε καὶ τὴν ψῆφον τῆς Ἀθηνας· πρβλ. 1470.

διαρρώξ - ῥγος (ὁργηνομι) · διεσχισμένος.

δίδυμοι 456 δύο.

διέρχομαι 672 βλ. λόγος.

δίκαιοις 1202 δικαιολογημένος.

δίκη 968 δικαστικὴ ἀπόφασις· δίκην παρέχω 944 δικάζομαι, λογοδοτῶ.

Δίκτυννα ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος· κυρίως ἡτο θεὰ Κρητίκη, ἣν ὁ Εύριπιδης ταυτίζει πρὸς τὴν κυνηγὸν "Αρτεμιν παρετυμολογῶν τὸ δόνομά της ἐκ τῆς λ. δίκτυον.

δινεύω περιστρέφω κυκλικῶς, στροβιλίζω, στριφογυρίζω· μόχθος δ' ἐκ μόχθων ἄσσει, δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ πταναῖς ἀλλάξας ἐξ ἐδρας ἱερὸν μετέβαλεν ὅμμι' αὐγᾶς ἄλιος 192 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ ὁ ἥλιος ἀλλάξας τροχιῶν μὲ τὸ στριφογύρισμα τοῦ πτερωτοῦ ἄρματός του ἔρριψεν ἀλλοῦ τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα του. Τοῦτο ἔγινε διὰ σειρὰν ἐγκλημάτων, τὰ ὅποια ὁ ποιητὴς ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς θεατὰς ὑπαινίσσεται ἀπλῶς διὰ τῶν λέξεων χρυσέας ἀρνὸς ὁδύνα 196 : Εἰς τὸ ποίμνιον τοῦ Ἀτρέως, ὅταν νυμφεύθεις τὴν θυγατέρα τοῦ Εύρυσθέως Ἀερόπην ἔγινε βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ἐνεφανίσθη ἀρνίον χρυσόμαλλον, σύμβολον καὶ ἐγγύησις τῆς ἔξουσίας. 'Ο ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως Θυέστης κατώρθωσε μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀπίστου Ἀερόπης νὰ γίνη κύριος τοῦ ἀρνίου. Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐξερράγη ἀγρία ἔρις, ἡτις ἀπέληχεν ὑπὲρ τοῦ Ἀτρέως ὁ Θυέστης ἔξωρίσθη, ἀλλὰ φεύγων παρέλαβε μεθ' ἐαυτοῦ τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως Πλεισθένην, τὸν ὅποιον ἀναθρέψας ὡς ἔδιον τέκνον ἀπέστειλεν ἀργότερον εἰς Μυκήνας, ἵνα φονεύσῃ τὸν πατέρα του. 'Ο Ἀτρεὺς τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐφόνευσε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι υἱός του, ὅταν δὲ τὸ ἔμαθεν, ὅμοσεν ἐκδίκησιν· προσποιηθεὶς ὅτι ἐπεθύμει νὰ συνδιαλαχῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν ἀνεκάλεσεν ἐκ τῆς ἔξορίας καὶ σφάξας καὶ διαμελίσας τὰ τέκνα τοῦ Θυέστου, παρέθεσε τὰς σάρκας των εἰς δεῖπνον, τὸ δποῖον προσέφερεν εἰς τὸν ἀγνοοῦντα τοῦτο πατέρα των. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν τοῦ μύθου ὁ Θυέστης καταλαβὼν τὴν ἔξουσίαν εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅτι θὰ τὴν παρέδιδεν εἰς αὐτόν, ἐὰν ὁ ἥλιος μετέβαλλε πορείαν· τὸ

θυσία όντις κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διός, θστις ηγύρει τὸν Ἀτρέα.

δίνη κυκλικὴ περιστροφή, στρόβιλος, στριφογύρισμα: ἦν ἀμφὶ δίναις, ἀς θάμ' Ἐῳρίος πυκναῖς αὔραις ἐλίσσων κνανέαν ἄλα στρέφει, ἔσφαξεν Ἐλένης οὐνεχ', ὡς δοκεῖ, πατήρ β συντ.: ἦν πατήρ ἔσφαξεν (πως πιστεύεται), Ἐλένης οὐνεκα ἀμφὶ δίναις (πλησίον τῶν περιστρεφομένων ὁρυμάτων), ἀς Ἐῳρίος ἐλίσσων θαμὰ πυκναῖς αὔραις (διὰ συγῆν ἀνέμων) στρέφει (ταράσσει, φέρει παλιρροίας εἰς τὴν) κνανέαν ἄλα. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Εύριπίδου δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ αἰτία τῶν πολιρροιῶν.

διόλλυσσαι καταστρέφεσαι, λέγει ὁ Χορὸς εἰς τὸν Ὁρέστην 652.

διοπετής ὁ ἐκ τοῦ Διός (ἐξ οὐρανοῦ) πεσών.

δῖος ὁ τοῦ Διός: δία κούρα 404 ἡ Ἀρτεμις.

Διόσκοροι = Διόσκουροι, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, δίδυμοι γιοὶ τοῦ Διός καὶ τῆς Λήδας, προστάται τῶν ναυτιλλομένων.

δίπαλτος ὁ δὶ' ἀμφοτέρων τῶν γειρῶν παλλόμενος: δίπαλτα πολεμίων ξίφη 323· δύο πολεμίων ξίφη παλλόμενα.

δίπτυχος διπλωμένος, διπλοῦς: ἐν 242, 474, 1289 σημαίνει ἀπλῶς δίωξιν.

Δίρκα δωρ., ἀττ. Δίρκη, πηγὴ καὶ ῥύαξ ἐν Θήβαις.

δισσοί 264 δύο.

δίχα γωριστά.

διαγμός καταδίωξις: πορθμεύω διωγμὸν 1435 ἐπιχειρῶ καταδίωξιν.

διώκω 1296 ἀναζητῶ.

διμαθείς δωρ., ἀττ. διμηθείς (μηγ. παθ. ἀσφ. τοῦ δάμνημ, δαμάζω), φονευθείς, ἀποθανών 199 βλ. ποινά.

διμωή δούλη.

δνοφερὸς ζωφερός, σκοτεινός: οἱ (ὄνειροι) πολέσιν μερόπον τὰ τε πρῶτα τά τ' ἐπειθ' ὅσα τ' ἔμελλε τυχεῖν ὑπνοι κατὰ δνοφερὰς γᾶς εὐνάς ἔφραζον 1264 τὰ ὄποια (ὄνειρα) εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπεκάλυπτον τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα κατὰ τὸν σκοτεινὸν ὑπνον τῶν ἐντὸς τῶν ὑπογείων.

δοκέω - ὢ 8, 678 καὶ ἀλλ. φάίνομαι, θεωροῦμαι, νομίζομαι, πι- στεύομαι 390, 641, 785, 855 καὶ ἀλλ. νομίζω 349, 1443 φαντάζο- μαι 1402 θεωρῶ ὅρθον, δέχομαι, ἐπιτρέπω δοκεῖ (ἀπρόσ.) φαίνεται κακόν δοκῶ ἐν ὑπνῷ 44 ὄνειρεύομαι. Ἐκ τοῦ ἔδοξα (44) νοητέον ἐν

46 καὶ ἐν 48 ἔδοξε (μοῦ ἐφάνη)· ἐν 279 ἔδοξε ἐφάνη (ὁ βοσκός)· ἐξ αὐτοῦ νοεῖται ἐν 280 ἔδοξε ἐφάνη καλόν· καδόκονν ούκ εἰδέναι 956 « καὶ ἔκκανα πῶς δὲν καταλάβθινα »· ἵν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκεῖ πλέον 1336 προφανῶς (δὴ) διὰ νὰ νομίσωμεν ἡμεῖς ὅτι ἔκανε κάτι σοβαρόν.

δόκημα γνώμη δοκήμασι 176 (ὡς ἐν 8 ὡς δοκεῖ) δπως πιστεύεται.

δόμος: δόμοι 1040, 1079 ναός· δόμοι ἀνακτόρων (περιφρ.) 65 ἀνάκτορα (τῆς θεᾶς), ναός· σύντ.: εἴμι εἴσω τῶνδε δόμων ἀνακτόρων θεᾶς, ἐν οἷσι ναίω· ἡ Ἰφιγένεια ὡς ιέρεια κατοικεῖ ἐν τῷ ναῷ.

δονακόχλοος ὁ ἔχων χλοερούς δόνακας, πρασίνους καλάμους· ἡ αιτιατ. δονακόχλοα, 399, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ λευκόχροα, κνανόχροα, ἀπαλόχροα.

δόξα 1030 γνώμη· μεταδίδωμι δόξης ἀνακοινώνω τὴν γνώμην μου· 1164 εἰκασία· 418 βλ. κοινός.

δοξάζομαι 831 νομίζομαι.

δορὶ (δοτ. τοῦ δόρυ) 519 διὰ πολέμου.

δράκαινα θηλ. τοῦ δράκων· "Αἰδον δράκαινα 286 Ἐρινύς.

δράκων ὄφις· ἐν 1245 νοεῖται ὁ Πύθων, ὅστις ἐφύλαττε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅτε τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα του τὴν Γῆν (ἡ Γαῖαν ἡ Χθόνα) καὶ ἔπειτα εἰς τὴν θυγατέρα τῆς τὴν Θέμιν· ὁ Ἀπόλλων φονεύσας τὸν Πύθωνα ἔγινε κύριος τοῦ μαντείου.

δρασμὸς (διδράσκω) φυγή· νάιοι δρασμοὶ 891 φυγὴ διὰ πλοίου· 1300 βλ. μέτα.

δρόσος: θαλασσία δρόσος 1192 θαλάσσιον ὕδωρ.

δυσγενῆς ὁ ἐκ ταπεινῆς οἰκογενείας καταγόμενος.

δυσδαιμονία κακοδαιμονία, δυστυχία· μεταβάλλειν δυσδαιμονία 1120 ἡ (ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν) μεταβολὴ (τὸ μετ' εὐτυχίαν κακοῦσθαι 1121) εἶναι ἡ (πραγματικὴ) συμφορά· διὰ τοῦτο ὁ Χορὸς ζῆλοι τὸν διαρκῶς δυστυχῆ βίον, διότι σύντροφος ὁν ἀνάγκαις (ἐὰν ἀνατραφῆς μέσα εἰς τὰ βάσανα) οὐ κάμνεις (ἀντέχεις).

δυσδαιμών κακοδαιμών, δυστυχής· δυσδαιμών δαιμών 203 μαύρη μοῖρα· ἡ μοῖρα τῆς Ἰφιγενείας ήτο κακὴ ἐξ ἀρχῆς τᾶς ματρὸς ζώντας καὶ νυκτὸς κείνας, δηλ. ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεώς της ἐν τῇ κοιλᾳ τῆς μητρός της.

δυσθρήνητος λίαν θρηνώδης· ὡς ἔγκειμαι δυσθρηνήτοις θρήνοις 114 διότι εἴμαι βουτηγμένη εἰς μεγάλους θρήνους.

δυσμαθής δυσνόητος· ή τύχη παρίγαγ' εἰς τὸ δυσμαθὲς 478 φέρει (τὰ ἐπικείμενα κακὰ) εἰς σημεῖον ποὺ δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς.

δυσμενής: τὸ δυσμενὲς μὴ 'μοὶ λάβης 637 μὴ θυμώσῃς ἐναντίου μου, μὴν τὰ βάλης μαζί μου (δι' ὅτι πρόκειται νὰ πάθης, διότι δὲν πταίω ἔγω, ἀλλ' ὁ νόμος). 'Ο 'Ορέστης δῆλ., λέγει ή 'Ιφιγένεια, πρέπει νὰ σκεφθῇ ὅτι καὶ ὁ αἰχμάλωτος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν 584 κ.έ.

δύσνους δυσμενής· δύσνουν με λήψεσθε 350 δυσμενῆ θὰ μὲ εὔρετε.

δύσνυμφος ὁ δυστυχῆς εἰς τὸν γάμον του· νύμφαν δύσνυμφον 216 νύφη, μαύρη νύφη.

δυσπραξία δυστυχία· ή λίαν δυσπραξία ἔστι διδοῦσα λίαν μεταβολάς, ὅταν τύχη 721 ἡ ἄκρα δυστυχία φέρει ἐνίστε μεγάλας μεταβολάς, ὅταν τὸ φέρη ή περίστασις 514 βλ. πάρεργον.

δυσσεβής 694 θεοκατάρατος.

δυστυχής: οἱ δυστυχεῖς τοῖσι δυστυχεστέροις αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εῦ 352 οἱ ἄνθρωποι, ὅταν δυστυχήσουν οἱ ἔδιοι, δὲν αἰσθάνονται συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεστέρους των· τὸ κακῶς πράξαντες μετὰ τὸ δυστυχεῖς πλεονασμός· ἵσως ὅμως τὸ χωρίον νὰ εἶναι ἐφθαρμένον. (Κατ' ἄλλους: οἱ διαρκῶς δυστυχεῖς, ὅταν τοὺς πλήξῃ μία νέα συμφορά, δὲν αἰσθάνονται κ.τ.λ.)· τὰ δυστυχῆ 958 ἡ δυστυχία.

Δυστυχῆς εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὅποῖον λέγει (500) -ό 'Ορέστης ὅτι θὰ τοῦ ἐταίριαζε.

δυσφόρμιγχ ὁ μὴ σύμφωνος μὲ τὴν φόρμην, ἄλυρος, θρηνητικός, ἀξιοθήνητος, θηλιβερός· 225 κ.έ. βλ. αἴμασσω.

δύσχορτος ξηρός, ἄγρονος.

δώματα 1153 ναός.

ἢ ἐπιφών. θαυμασμοῦ ἢ δυσαρεσκείας ἢ ἐκπλήξεως.

ἔβα δωρ., ἀττ. ἔβη.

ἔγεινατο ἐγέννησε· ἀδρ. τοῦ γείνομαι.

ἔγκειται κεῖται ἐντός· 145 εἶμαι βουτηγμένος.

ἔγκληρος ὁ ἔχων κλῆρον, κληρονόμος, μοναχοκληρονόμος. "Ἐγκληροι καὶ συνήθως ἐπίκληροι ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθήναις αἱ κληρονομοῦσαι ὀλόκληρον τὴν πατρικὴν περιουσίαν δι' ἔλλειψιν ἀρρένων ἀπογόνων."

ὑπῆρχον δὲ περὶ αὐτῶν ῥηταὶ προστατευτικαὶ διατάξεις ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ.

ἐγκροτέω - ὡ κτυπῶ· πυγμαὶ ἵσαν ἐγκροτούμεναι 1368 ἔπεφταν γροθιές.

ἐγκύκλιος κυκλικός· 429 βλ. μέλπω.

ἐγκυκλώ - ω στρέφω ἐν κύκλῳ.

εἰ: εἰ γὰρ πέσοι 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ.

εἰα, ἐπίρρημα παρακελευσματικόν, ἐμπρὸς λοιπόν.

εἰεν ὡς εἶναι, καλά· δηλοῦ ὅτι ὁ λέγων θέλει νὰ τερματίσῃ μίαν συζήτησιν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο ζήτημα (π.χ. 342, 467).

εἰκότως εὐλόγως, φυσικά· εἰκότως ἔχει 911 εἰκός ἐστι.

εἰκὼ αἰτιατ. τοῦ εἰκών· Ὁ Εὐριπίδης ποιῶν 223 τὴν Ἰφιγένειαν λυπουμένην, διότι δὲν εύρισκεται εἰς τὴν πατρίδα της, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὑφαίνῃ καὶ νὰ παριστάνῃ εἰς τὸ ὑφασμά της τὰς εἰκόνας τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν Τιτάνων (τὴν Τιτανομαχίαν), ἔχει κατὰ νοῦν τὰς εὐγενεῖς Ἀθηναίας παρθένους τῆς ἐποχῆς του, αἱ όποιαι ὑφαίνον τὸν κροκωτὸν πέπλον τῆς θεᾶς τὸν πανηγυρικῶν κομιζόμενον κατὰ τὰ Πάναθήναια εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

εἰλάτινος ἐπικὸς τύπος ἀντὶ ἐλάτινος, κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου ἐλάτης· 407 βλ. ὁρθίος.

εἰλίσσω = ἐλίσσω, δὲ ίδε.

εἰπών ἐν 964 ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος ὡς καὶ τὸ ἀκούσας· εἰπὼν ἀκούσας τε ἀφοῦ ἀπελογήθην καὶ ἀφοῦ ἤκουσα τὴν κατηγορίαν.

εἰργω ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω.

εῖσατο 946 ἰδρυσεν· ἀδρ. τοῦ Ιζω βάζω τινὰ νὰ καθίσῃ.

εἰσοράω - ω: φόβῳ εἰσορᾶν 1342 ἐκ φόβου μήπως ἰδωμεν· σύντ.: φόβῳ εἰσορᾶν δ μὴ χρῆν (εἰσορᾶν).

εἰσπράττομαι εἰσπράττω διὰ τὸν ἔαυτόν μου, λαμβάνω· ὡς εἰς κακὸν δίκαιον (= κακὴν δίκην) εἰσεπράξατο 559 πόσον καλὰ ἔκαμε ποὺ ἐπέβαλεν αὐτὴν τὴν φρικτὴν μὲν (καὶ δὲ ἀντὸν τὸν τιμωρήσαντα) ἀλλὰ δικαίαν τιμωρίαν.

ἐκ 552 ὑπό· ἐκ δόμων 1005 ἐν τῇ ξένῃ.

ἔκατι ἔνεκα.

ἐκβαίνω 98 βαίνων φθάνω εἰς τὸ τέρμα (βλ. προσάμβασις)· ἐν 200 ὡς τὸ ἡμέτερον «βγαίνω» εἰς ἐκφράσεις ὡς «βγῆκε τὸ ονειρό», «βγῆκε ἡ προφητεία»· ἐκβαίνει ποινὰ ἡ ἐκδίκησις προχρηματοποιεῖται,

ἐκτελεῖται, ἡ φωνὴ τοῦ αἴματος εὔρσκει ἵκανοποίησιν (βλ. ποιά)· ἐξέβην ἄλλοσ 781 ἄλλοσ πῆγε ὁ νοῦς μου· μὴ ἀβάντας τύχης, καιρὸν λα- βόντας, ἥδονάς ἄλλας λαβεῖν 907 ἀφοῦ εὔρον μίαν εὐκαιρίαν, νὰ μὴ ἐπιδιώκουν ἄλλας μικρὰς ἥδονάς, παραστρατίζοντες ἀπὸ τὸν δρόμον ποὺ τοὺς ἀνοιξεν ἡ τύχη.

Ἐκβολή: ἐκβολαὶ νεῶς 1424 τὸ ἐκβληθέν, τὸ ἐξοκεῖται πλοῖον.

Ἐκβολος δ, 1042 μέρος ζηρᾶς κατακλυσθὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Ἐκβρυχάομαι - ὧμαι βργάζω βρυχηθμόν· στεναγμὸν ἥδον ἐκβρυχώ- μενοι 1390 ἐκβάλλοντες βαθὺν στεναγμὸν ἀνακουφίσεως.

Ἐκδύομαι 602 βγαίνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ξεφεύγω, ξεγλιστρω.

Ἐκεῖ: τοῖς ἐκεῖ 771 διπλας πιστεύουν οἱ ἐν Ἑλλάδι.

Ἐκικλέπτω κλέπτω καὶ ἀπάγω κρυφίως· ἀποσπῶ· ἐξεκλέψαμεν πέ- τροισι χειρῶν φάσγαρα 331 : τὸ χειρῶν ἐκ τοῦ ἐξεκλέψαμεν, αἱ χεῖρες τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου βαλλόμεναι διὰ τῶν λίθων παρέλυσαν ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ἀφῆκαν τὰ ξίφη νὰ πέσουν κατὰ γῆς.

Ἐκκομιζομαι κομίζω μαζί μου ἔξω.

Ἐκλείπω (δρκον) 750 παραβαίνω.

Ἐκλυσις ἀπολύτρωσις.

Ἐκμανθάνω 667 ζητῶ λεπτομερεῖς πληροφορίας.

Ἐκμιοχθέω - ὧ κατασκευάζω μετὰ μόγθου, ἀγωνίζομαι, ὑφίστα- μαι, ὑποφέρω μαρτυρικῶς.

Ἐκνεύω ἐν 1186 στρέφω τὴν κεφαλήν, στρέφομαι, κλίνω· ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας πρὸς τὸ μέρος τῆς θεᾶς ἀναμφιβόλως ἐστράφης (χωρὶς νὰ παρασυρθῇς ἀπὸ τὰ δελεαστικὰ λόγια τῶν ξένων)· ἐν 1330 κάνω νεῦμα: ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω ἔκαμε νεῦμα (διέταξε) νὰ σταθῶμεν μακράν.

Ἐκνήπτω ἀποπλύνω.

Ἐκπετάννυμι ἀπλώνω πρὸς τὰ ἔξω, ἀνοίγω, φουσκώνω· ἐν 1135 σύντ.: πόδες νεὸς ὡκυπόμπου ἐκπετάσονται ἴστια ἀέρι πάρ πρότονον κατὰ πρῷζαν ὑπὲρ στόλον τὰ « ποδάρια » (βλ. πόδες) τοῦ ταχέος πλοίου κρατοῦντα τεντωμένα πρὸς τὰ κάτω τὰ ἴστια θὰ τὰ ἀφήσουν νὰ φουσκώσουν μὲ τὸν δέρα κοντὰ εἰς τοὺς πρότόνους (βλ. λ.) πρὸς τὸ μέρος τῆς πρώρας, ἐπάνω ἀπὸ τὴν προεξοχὴν αὐτῆς (βλ. στό- λος).

Ἐκπέφυνα 807 ἔχω γεννηθῆ.

Ἐκπίμπλημι γεμίζω ἐντελῶς· ἐν 81 διανύω ἔξ οἰκολήρου· ἐκπίμ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλημι κίνδυνον 90 ίνφισταμαι μέχρι τέλους κίνδυνον, ἐκτελῶ μέχρι τέλους ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν.

ἐκπλήσσω ἐκκρούω, ἐκδιώκω, ἀποσπῶ· ἐκπλήσσω τοῦ παρόντος λόγου 240 ἀποσπῶ ἀπὸ τὰ νῦν λεγόμενα, διακόπτω τὰ νῦν λεγόμενα· ἐν 773 κάνω ἔνα νὰ τὰ χάσῃ.

ἐκποδῶν (ἐκ ποδῶν, ἀντίθ. ἐμποδῶν) μακράν· ἐκποδῶν ἔχω 1226 μένω μακράν.

ἐκσώζω σώζω ἐκ τῶν κινδύνων· ὡς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἄν; 1025 διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ φύγωμεν καὶ νὰ σωθῶμεν ἐπωφελούμενοι τοῦ σκότους;

ἐκτρέφομαι τρέφω, ἀνατρέφω, αὐξάνω· 848 σύντ. : ἐξεθρέψω μοι τόνδε συνομαίμονα φάος δόμοις (ὡς σωτῆρίαν τοῦ οἴκου).

ἐκφοινίσσω κοκκινίζω (ἐνεργητ.), καταματώνω.

ἐκφροντίζω ἐπινοῶ, ἔξευρίσκω· ἐκφρόντισον διωγμὸν δστις τοὺς ξένους θηράσεται 1323 σκέψου μὲ ποίαν καταδίωξιν θὰ κατορθωθῇ ἡ σύλληψις τῶν ζένων· τὸ διωγμὸν κατὰ πρόληψιν, τὸ δστις θηράσεται ἀναφορ. συμπερασμ.

ἐκών: οὐδὲ ἐκών ἐκών 512· ὁ Ἄρεστης δὲν ἐξωρίσθη ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀνεγώρησε λοιπὸν ἐκών, ἀλλὰ καὶ οὐχ ἐκών, διότι τὸν ἡνάγκασεν ἡ βαρύνουσα αὐτὸν μητρικὴ ἀρά· ὥστε ὁ χαρακτηρισμὸς φυγάς 511 ἀρμόζει εἰς αὐτὸν κατὰ ιδιαίζοντα τρόπον καὶ αὐτὸς ἐννοεῖ λέγων φεύγω τρόπον γε διή τινα.

ἔλακον ἀόρ. τοῦ λάσκω λέγω.

ἔλαστρέω - ὦ ἔλασνω, καταδιώκω.

ἔλεγος ὁ, θρηνολογία, θρηνητικὸν ἄσμα· ἄλνοι ἔλεγοι τὰς οὐκ εὐμούσουν μολπᾶς 146 θρῆνοι τοῦ ἀμούσου τραγουδιοῦ, τοὺς ὅποίους δὲν συνοδεύει ἡ λύρα (ἀλλ' ὁ αὐλός)· τὸ βιὸν ἐξοβελίζεται· ἔλεγος οίτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερὰ μοῖρα.

ἔλέγχω ἐρωτῶ.

ἔλισσω (καὶ εἶλίσσω) περιστρέφω· ἐν 444 κάνω κυκλικὴν κίνησιν, ὥστε νὰ σχηματισθῇ στέφανος· ἀμφὶ χαίτᾳ δρόσον αἱματηρὰν ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ δεσποινάς χειρὶ 442 ἀφοῦ πέριξ τῆς κόμης τῆς δεχθῆ τὸν στέφανον· τοῦ φονικοῦ ἡγιασμένου ὑδατος ἀπὸ τὴν λαιμοτόμον χειρὰ τῆς κυρίας μου· ἡ δρόσος (ἐνταῦθα χέρινβες) εἶναι αἱματηρά, διύτι προορίζει εἰς τὴν σφαγήν, διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον λέγεται καὶ ἡ χειρ τῆς λερείας λαιμοτόμος, ἀν καὶ ἄλλοι ἐσφαζον τὰ θύματα

(πρβλ. 40 καὶ 622). Ἡ ἐν Δήλῳ λίμνῃ, ἥτις εἴλισσε τὸ ὄδωρ αὐτῆς κυκλικῶς (κύκλιον κατηγορ.) 1103, ἐκαλεῖτο τροχοειδής· κατὰ τὸν ἐλεγειακὸν ποιητὴν Θέογνιν (5) ἡ Λητὼ ἔτεκε τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τροχοειδεῖ λίμνῃ ἐφαφαμένη φοίνικος χερσὸν παρὰ πόδ' εἴλισσουσα φίλας ματρός ἡλίκων θιάσους 1145 σύρουσα εἰς κύκλιον χορὸν τοὺς ὄμιλους τῶν συνομηλίκων μου ἐνώπιον τῆς μητρός μου· χέρα παιδὸν ἔλιξεν ἐκ Διός θρόνων Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆννιν θεᾶς 1271 μὲ τὴν παιδικήν του χεῖρα περιέβαλε τὸν θρόνον τοῦ Διός (ἵκετεύων) νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ ιερὸν τῶν Δελφῶν τὴν δργὴν τῆς χθονίας θεᾶς. Βλ. καὶ δίῃ διὰ τοὺς στ. 6 κ.έ.

Ἐλλάς· ἀρχικῶς ἡτο ἐπίθετον ("Ελλάς γῆ"), παραλειπομένου δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ δόποιον συνώδευεν, ἔγινεν οὐσιαστικὸν (ὡς καὶ τὸ 'Ιλιάς, κυρ. ποίησις)· ἐν τούτοις διετηρήθη καὶ ὡς ἐπίθετον καὶ δὴ ἐν τῷ ἡμετέρῳ δράματι: "Ελλάδος στρατηγίας 17 ἑλληνικῆς ἐκστρατείας". "Ελλάδος γᾶς 448· "Ελλάδος νεώς σκάφος 1345 σκάφος ἑλληνικῆς νεώς, ἑλληνικὴν ναῦν. Ἐπίσης καὶ τὸ "Ελλην χρησιμοποιεῖται ἐπιθετικῶς, ἐνίστε μάλιστα μετὰ θηλυκοῦ οὐσιαστικοῦ: "Ελλην φόνος 72 ἑλληνικὸν αἴλμα· "Ελληνος γῆς 341 ἑλληνικῆς (ἑλληνίδος) γῆς· πατρόδος "Ελληνος 495.

Ἐμέθεν ἔμοῦ.

Ἐμπεδος ἔγκυρος, δεσμευτικός.

Ἐμπεδόω - ω (δρον) ἐκπληρῶ.

Ἐμπολὸς δωρ., ἀττ. ἐμπολή, ἐμπόριον, ἀγοραπωλησία· ζαχρύσου δι' ἐμπολᾶς νόστον βάρβαρον ἡλθον 1111 ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ (πωληθεῖσα καὶ ἀγορασθεῖσα) ἡλθον εἰς βάρβαρον χώραν.

Ἐμπυρα τά, αἱ διὰ τοῦ πυρὸς θυσίαι· ἐμπυροσκοπία, πυρομαντεία. ἐνάλιος θαλάσσιος· ἐναλλα δρόσος 255 θαλάσσιον ὄδωρ.

Ἐνδος δός εἰς χεῖρας (λέγει ἡ Ἰφιγένεια εἰς τὴν θεραπαινίδα τῆς 167).

Ἐνθένδε ἀπ' ἐδῶ· τὸ δ' ἐνθένδε 91 (ἐπιρρηματικῶς) ἔπειτ' ἀπὸ αὐτό.

Ἐνι 572, ἔνεστι, ὑπάρχει.

Ἐνοπὴ φωνὴ· ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπὰς 1276 ἐπισείσας (ἀνατινάξας) τὴν κόμην του διέταξε νὰ παύσουν τὰς νυκτερινὰς φωνὰς (τὴν δνειρομαντείαν)· πρὸς τὸ ἐπέσεισεν κόμαν πρβλ. Ἰλιάδ. Α 528 κνανέησιν ἐπ' ὅφρύσιν νεῦσε Κρονίων· ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοι.

ένταυθοι 1010 ἐκεῖ: ἐπεξήγησις αὐτοῦ τὸ πρὸς οἶκον 1011.

έξαιρετος ἔξηρημένος: ἐξαίρετον δός μοι τόδε 755 κάμε μου τὴν ἔξης ἐξαίρεσιν.

έξακοντίζω δίπτω ἀκόντιον: δύσας χεῖρας ἐξηκόντισα γενείου γονάτων τε τοῦ τεκόντος 362 ποσάκις ἔτεινα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὸ γένειον καὶ τὰ γόνατα τοῦ πατρός μου.

έξαλλάσσω ἀλλάσσω ἐντελῶς: 135 ἀφήνω ἐνα τόπον καὶ πηγαίνω εἰς ἄλλον.

έξανάπτω κρεμνῶ ἐκ τινος, ἀναρτῶ: ἄλλος δὲ (ἐνν. τῶν βαρβάρων) πλεκτὰς ἔξανηπτεν ἀγκύλας 1408 προσεπάθει νὰ περάσῃ εἰς τὸ πλοῖον (εἰς τὸν ἴστον ἦ ἄλλην προεξοχήν του) βρόχον (συρτοθηλεία). Καὶ εἰς τὸν προηγούμενον στίχον (χῶ μέν τις) περὶ βαρβάρων πρόκειται.

έξανθέω - ὡ βγάζω ἄνθη· ἀναφαίνομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, « ἀναδίνω »: 300 σύντ. : ὥστε πέλαγος ἀλὸς ἔξανθεῖν αἴματηρὸν (κατηγορ.) ὥστε ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἐκοκκίνισεν ἀπὸ αἷμα.

έξανίημι ἐκπέμπω, ἔξάγω, κάνω νὰ χυθῇ· ἐπισχέτω καὶ ἔξανιέτω 1459 - 1460. ἐνν. ὁ Ἱερεύς.

έξανύτω ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ, φέρω εἰς πέρας.

έξάρχω ἀρχίζω, κάνω τὴν ἀρχήν: 743 ὑπαγορεύω.

έξαυδάω - ὡ ἐκφωνῶ, λέγω, φέρω.

έξεδρος ὁ ἐκτὸς τῆς ἔδρας: ἔξεδροι χθονὸς 80 μακρὰν τῆς χώρας.

έξελέγχω 995 κάνω παρατήρησιν, ζητῶ τὸν λόγον.

έξένευσας ἐν. 1186 ἀδρ. τοῦ ἐκνεύω (δ ἰδέ). (Κατ' ἄλλους τοῦ ἐκνέω κολυμβῶν ἔξέρχομαι εἰς τὴν ξηράν, διαφεύγω).

έξεύρημα ἐπινόημα, σχέδιον, στρατήγημα.

έξεφρεμαι παραγγέλλω, ἐντέλλομαι.

έξισταμαι ἀπομακρύνομαι.

έξδων μτχ. τοῦ ἔξεστι: ἔξδων (ἐνν. φέρειν) 688 ἐνῷ εἰναι δυνατὸν νὰ ὑποφέρω.

έξορμάω - ὡ: ἔξօρμῳ ὁεῖμα 1437 ἔξαπολύω κῦμα.

έπαλρω ἐγείρω, ὑψώνω· παύσω λόγχην ἢν ἐπαίρομαι 1484 θὰ καταθέσω τὰ δπλα, τὰ δποῖα ὑψώνω.

έπαυρίσκομαι, ἀδρ. ἐπηρθόμην, ἀπολαύω.

έπείγομαι 1393 στενοχωροῦμαι, πιέζομαι, κακοπαθῶ.

έπεμβάσῃ δωρ., ἀττ. ἐπεμβήσῃ, μέλλ. τοῦ ἐπεμβαίνω· ἐς πάτραν

ποτ' ἐπεμβάσῃ 648 θὰ πατήσῃς μιὰ φορὰ τὸ χῶμα τῆς πατρίδος σου.

ἐπευφημέω - ὡ ἄδω ἐπὶ τινι· ἐπευφήμησαν εὐχαῖσιν παιᾶνα 1403 συνάδεισαν τὰς εὐχὰς μὲ παιᾶνα (ὅμνον, δέησιν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα).

ἐπεύχομαι 508 καυχῶμαι τὸ κλεινὸν "Αργος πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι καυχῶμαι ὅτι ἔχω π. τὸ αἱ. "A.

ἔπη 723 χρησμός.

ἔπηλυς (ἐπὶ ἥλυθον) ὁ ἄλλοιθεν ἐλθών, ζένος. Ἐν 1021 τὸ ἐπήλυδας ὑποκ. τοῦ ξενοφονεῖν.

ἐπιβαίνω 840 παρουσιάζομαι ἔξαίφνης· 1252 γίνομαι κύριος· ἐν 215 τὸ ἐπέρβασαν μεταβατικόν : ἐπεβίβασαν, ἔφεραν, ὠδήγησαν.

ἐπιζέω πίπτω ἐπάνω καὶ ζεματίζω· ἐπέζεσε τὸ Ταντάλειον σπέρμα 987 ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Ταντάλου καὶ τὴν ἔκαυσε.

ἐπιθωύσσω δίδω παραγγέλματα μεγαλοφάνως· κώπαις ἐπιθωύξει (= τοῖς κωπηλάταις ἐγκελεύσει) 1127 θὰ δίδῃ τὸν ῥυθμὸν εἰς τοὺς κωπηλάτας· τὸ ἔργον τοῦτο ἔξετέλει ὁ τριηραύλης.

ἐπίκρανον κιονόκρανον, ἡ κορυφὴ τοῦ στύλου.

ἐπιμαστίδιος ὁ ἐπὶ τῷ μαστῷ, ὁ θηλάζων.

ἐπισκήπτω ἀφήνω παραγγελίαν, ἐντολήν· πάντα..., ὃν ἐπισκήπτεις πέρι 1077 ὅλα, περὶ τῶν ὅποίων παραγγέλλεις.

ἐπισκοπέω - ὡ 1414 προστατεύω, ἐπιβλέπω.

ἐπιστέλλω παραγγέλλω.

ἐπιστολή ἐντολή, παραγγελία· ἐπιστολή, γράμμα.

ἐπιστροφὴ 671 ἐπικοινωνία· πάντες, ὃν ἐπιστροφή τις ἦν 671 πάντες, ὅσοι εἶχον κάποιαν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους· πρβλ. Ὅδ. α 177 : καὶ κείνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.

ἐπίσχη ὑποτακτ. διορ. τοῦ ἐπέχω ἐμποδίζω· μηδὲν μ' ἐπίσχη γε 912 τίποτε νὰ μὴ μὲ ἐμποδίσῃ.

ἐπίσχω ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ἐπέχω ἀκουμπῶ· ἐπισχέτω καὶ ἔξαντέτοι 1459 - 1460 ἐνν. ὁ Ἱερεύς.

ἐπόμνυμι ὄρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομά τινος.

ἐπτάτονος ἐπτάχορδος· ἔχων κέλαδον ἐπτατόνου λόρας 1128 πάζων τὴν ἐπτάχορδον λύραν.

ἐπωμίς 1) τὸ ὑπερέχον ἄκρον τοῦ βραχίονος, ἔνθα συνδέεται μὲ τὸ ὄστρον τῆς κλειδὸς· 2) τὸ παρὰ τὸν δώμον μέρος τοῦ χιτῶνος· ἐν 1404 ἡ γειρ ὄστραληρος ἀπὸ τοῦ δώμου : γυμνὰς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας κώπη

προσαρμόσαντες ἐπιθέσαντες εἰς τὰς κώπας χεῖρας γυμνωθείσας ἀπὸ τοὺς πέπλους μέχρι τῶν ὄμων.

Ἐπώνυμος ὁ φέρων τὸ ὄνομα, ὁ δηνομασθεὶς ἀπὸ κάποιον ἡ κάτι. Τὸ εἰς Ἀλάς ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου κομισθὲν ξόανον τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος ἦτο κατὰ τὸν Εύριπόδην 1454 ἐπώνυμον τῆς χώρας τῶν Ταύρων καὶ τῶν περιπολήσεων τοῦ Ὁρέστου· βλ. Ταυροπόλος.

Ἐπωτίδες αἱ, προεξοχαὶ ἐκατέρωθεν τῆς πρώρας, ἐπὶ τῶν ὅποιων ἐστερέων τὰς ἀγκύρας.

Ἐράω - ῥ ποθῶ, ἐπιθυμῶ· σὺ τοῦτ' ἔρα 516 σὺ ἔχε αὐτὸν τὸν ἔρωτα, κράτει αὐτὴν τὴν χαρὰν διὰ τὸν ἑαυτόν σου.

Ἐργον: ἐν ἔργῳ 1190 ἐν ἐνεργείᾳ.

Ἐρείψιμος κατερριμμένος εἰς ἐρείπια· πᾶν ἐρείψιμον στέγος βεβλημένον πρὸς οὖδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν 48 ὅτι ὀλόκληρος ἡ στέγη κατέπεσε («σωριάστηκε») εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν στύλων. "Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸν πρέπει νὰ φάντασθῶμεν ὅτι καὶ οἱ στῦλοι (πλὴν ἐνὸς) ἔπεσον, ἀλλ' ὁ ποιητὴς θεωρεῖ περιττὸν νὰ προσθέσῃ καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, ἐφ' ὃσον λέγει ὅτι μόνον εἰς στῦλος ὑπελείφθη.

Ἐρέσσω κωπηλατῶ· πτεροῖς ἐρέσσω 289 κινῶ τὰς πτέρυγας ὡς ὁ κωπηλάτης τὰς κώπας, «φτερολάμψω».

Ἐρετμὸν κώπη· ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις 1110 δοτ. δργαν.: αἱ νεάνιδες αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν χορὸν ἡγμαλωτίσθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πατρίδος των (πύρων ὀλομένων) καὶ ῥιφθεῖσαι εἰς τὰ πλοῖα μετεφέρθησαν (ὡς φορτίον καὶ ὅχι ὡς ἐπιβάτιδες, διὰ τοῦ ἐν ναυσὶν καὶ ὅχι ἐπὶ ναυσὶν) διὰ τῶν κωπῶν καὶ τῶν λογχῶν τῶν ἐχθρῶν.

Ἐρινύες θεότητες τοῦ Ἀδου, ἀδυσώπητοι τιμωροὶ τοῦ ἐγκλήματος ἐπὶ τῆς γῆς. Συνήθως ἀναφέρονται τρεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡμέτερον δρᾶμα ἐκτὸς τῶν τριῶν, αἴτινες κατεδίωκον τὸν Ὁρέστην 285 κ.ἔ. Ήσαν καὶ ἄλλαι, αἴτινες συμμορφωθεῖσαι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔπαινον τὴν καταδίωξιν 968. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 291 κ.ἔ. βλ. ἀλλάσσομαι.

Ἐρμηνεύεις ἐξηγητής, διερμηνεύεις. Ἐν 1302 ὁ Ἀγγελος λέγων ἐρμηνεὺς ὅδε (αὐτὸς ὁ ἀγγελιαφόρος) ἐννοεῖ τὸ ὄπτρον («χτυπητῆρι») τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, τὸ ὅποῖον κτυπᾷ ἐκείνην τὴν στυγμήν.

Ἐρος ὁ, ἔρως.

Ἐρπω βαδίζω, πηγαίνω.

έρρω ἐχάθην, ἔσβησα· 187 σύντ.: ἔρρει τὸ φῶς τῶν σκιήπτρων τῶν οἰκουν τῶν Ἀτρειδῶν.

ἔσβήσω 742 μέλλ.. τοῦ ἔσβαίνω (μεταβατ.). σύντ.: ἔσβήσω (τὸν Πυλάδην) σκάφος νεώς εἰς τὴν ναῦν (περίφρ.) πρβλ. ἐπέβασαν 215.

ἐσέρχομαι: ἔσηλθεν ἡμᾶς 1340 ἐφοβήθημεν, « μᾶς μπῆκε ἡ ἰδέα ».

ἐσταίην εὐκτ. πρκμ. τοῦ ἵσταμαι χοροῖς ἐσταίην 1143 « νὰ στεκόμουν στοὺς χορούς », νὰ ἐλάμβανα μέρος εἰς τοὺς χορούς (εὐχή).

ἔστε ἔως ὅτου.

ἔστιαμα φίλευμα, παράθεσις γεύματος· 387 βλ. *Tάνταλος*.

ἐτήτυμος ἀληθής, φιλαλήθης, ἀξιόπιστος.

ἔτλαν δωρ., ἀττ. ἔτλην, ἀόρ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστῶτι· μέλλ. τλήσομαι, παραχείμ. τέτληκα· τόλμαν ἦν ἔτλη πατήρ 862 « γι' αὐτὸ ποὺ βάσταξε ἡ καρδιά τοῦ πατέρα μας νὰ κάμη ». ἔτλαν 869 ἀπετόλμησα, « βάσταξε ἡ καρδιά μου ». ὅμοίως 924.

εὗ καλά· ὡς εὖ 533, 540 τί ὁραῖα, πόσον καλά· τὸ εὖ 580 τὸ καλόν, ἡ ὄνησις· φρονῶ εὖ 353 εἴμαι εὔνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. δυστυχής.

εὐάλιος δωρ., ἀττ. εὐήλιος· εὐάλιον πῦρ 1139 τὸ ὁραῖον πῦρ τοῦ ἥλιου.

εὐγάθητος (γηθέω χαίρω) χαρμόσυνος· οὐκ εὐγάθητος 212 θλιβερός.

εῦγομφος (γόμφος ἥλος) καλῶς συνηρμοσμένος.

εύδαιμονέω - ω εἴμαι εύδαιμων· 543 σύντ.: τί δὲ (πράσσει) ὁ στρατηγός, ὃν λέγοντο εύδαιμονεῖν;

εύδαιμων ὁ ἔχων τὸν δαίμονα εὖ διακείμενον, εὔτυχής· 544 σύντ.: (ὁ στρατηγός), ὃν γ' ἔγώ οἶδα, οὐκ ἔστι τῶν εὐδαιμόνων.

εύδοκιμος ἔντιμος, ἔνδοξος· παρθένος εὐδοκίμων γάμων 1144 παρθένος προωρισμένη διὰ καλὸν γαμβρόν, « ἀρχοντογυρεμένη ».

εὔερυνής (ἔρως τό, βλαστός) καλλίβλαστος.

εύθυντηρία τὸ μέρος τῆς πρύμνης, δπειν εἰναι πρρσηρμοσμένον τὸ πηγάλιον.

εύήρης καλοταιριασμένος· 1050 βλ. πίτυλος.

εύκταῖος καθωσιωμένος, « ταμένος ».

εύλαβεστέρως 1375 μὲ περισσοτέρας προφυλάξεις.

εῦμιτος ὁ ἔχων ὡραίας κλωστάς· εῦμιτοι πλοκαὶ 817 τὸ συνταίριασμα τῶν ὡραίων νημάτων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εύνατος (εὐναὶ αἱ, λίθοι χρησιμεύοντες ὡς ἄγκυρα καὶ εἴτα ἐν γένει ἡ ἄγκυρα) ὁ σχετικὸς μὲ τὴν ἄγκυροβολίαν· ὁ δίδων εἰς τὸ πλοῖον τὴν κατεύθυνσίν του,

εύνη ἀλίη, κατάκλισις· ὅπνου δνοφερὰν γᾶς εὐναὶ 1266 κατάκλισις πρὸς ὅπνον εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια· τὸ δνοφερός εἰς τὸ εὐναὶ καθ' ὑπαλλαγὴν ἀντὶ εἰς τὸ γᾶς. Βλ. καὶ δνοφερός.

εύξυνετος εύνόητος· 1092 βλ. ξυνετοί.

εύολβος ζάπλουτος.

εῦπαις ὁ ἔχων καλὰ παιδιά· εῦπαις γόνος 1234 τοκετός, καθ' ὃν ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον καλὰ τέκνα, (καὶ εἴτα) τὰ καλὰ τέκνα· ὥστε: εῦπαις ὁ Λατοῦς γόνος, τὸν ποτε Δηλιαὶ ἐν καρποφόροις γνάλοις ἔτικτε, χρυσοκόμαν ἐν κιθάρᾳ σοφόν, ἢ τ' ἐπὶ τόξων εὐστοχίᾳ γάντων λαμπρὰ εἶναι τῆς Λητοῦς τὰ παιδιά, τὰ δόποια κάποτε ἐν Δήλῳ εὑρισκομένη ἐγέννα μέσα εἰς τὰς καρποφόρους κοιλάδας της, δηλ. (ὁ Ἀπόλλων) ὁ χρυσομάλλης, ὁ σοφὸς κιθαρώδος, καὶ (ἡ Ἀρτεμις), ἡ δόποια καμαρώνει διὰ τὴν ἴκανότητά της εἰς τὴν τοξοβολίαν. Τὸ χρυσοκόμαν καὶ σοφὸν αἰτιατ. ἀντὶ δὲ οὐνομαστ. καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφορικὸν τὸν (= ὅν).

εῦπηνος (πήγη μασούρι, μίτος τοῦ μασουριοῦ, ὑφάδι) καλῶς ὑφασμένος· εῦπηνοι ὕφασι 814 καλοῦφασμένον ὕφασμα· εῦπηνοι ὕφασι πέπλων 312 καλοῦφασμένος πέπλος· πέπλων ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐπήνους ὕφασι 1464 θὰ σοῦ ἀφιερώνουν ὡς εὐπρόσδεκτον δῶρον τοὺς καλοῦφασμένους πέπλους τῶν· ἡ Ἀρτεμις ἔτιματο καὶ ὡς θεὰ τοῦ τοκετοῦ (Εἰλείθυια), μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ἡ Ἰφιγένεια· πρβλ. 1097 καὶ 1228.

εύρωπος εύρυς (πρβλ. κοιλωπός 236, στενωπός)· χάσμα εὐρωπὸν πέτρας 626 πλατὺ βραχῶδες βάραθρον. Πρβλ. 1155.

εύσεβης 743 σεβαστός, ἀπαράβατος.

εύσημος (ναῦς) 1383 ἡ ἔχουσα ὠραῖον σῆμα, ἔυλόγησυπτον παράστασιν· τοιαῦτα σήματα, κοσμήματα συγχρόνως καὶ διακριτικά, εἶχον καὶ τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν τῶν πλευσάντων κατὰ τῆς Τροίας, ὡς περιγράφει ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Αὐλίδι 231 κ.έ.

εύτραφης κολοθρεμένος, εὔσωμος, ἀκμαῖος.

εύτρεπης ταχτοποιημένος, συγυρισμένος, ἔτοιμος· οὐκ ἂν φθάνοις εὐτρεπῆ ποιοιμένη 245 εὐτρέπισον τάχιστα.

εύτρεπτζω ταχτοποιῶ.

εύτυχέω - ᾥ 329 ἐπιτυγχάνω.

εύτυχία 1490 βλ. μοῖρα.

εύσυδρος ὁ ἔχων ύγρθμον ή ὀραῖον ὄδωρο.

εὐφαμέω - ᾥ δωρ., ἀττ. -φημ-, τηρῶ θρησκευτικὴν σιγήν.

εὐφημος ὁ λέγων εὑσίωνα, ὁ ἀποφεύγων δυσοιώνους λέξεις, ὁ πρῶν θρησκευτικὴν σιγὴν (διότι, ἐὰν ὅμιλη, δύναται νὰ ἐκστομίσῃ καὶ ἄκων λέξιν·δυσοιώνον)· εὐφῆμα φάνει 678 « μὴν κακομελετᾶς », καλομελέτα, σιώπα.

εὔχομαι 21 τάζω.

ἐφεστῶς ὁ ἐπὶ τινι ἐστώς, ἐπιστάτης, ἐπιμελητής.

έψιεμαι 1483 ὄρίζω.

ἔχω κρατῶ· μία τύχη ἔχει 1065 μία τύχη ἀναμένει· ἔχε πόδα 1159 σταμάτα.

ζάθεος πανίερος.

ζάχρυσος πολύχρυσος· 1111 βλ. ἐμπολά.

ζηλώματα μεγάλη, ἀξιοζήλευτος εύτυχία· ἐξ οἰων καλῶν καὶ πατρὸς ζηλωμάτων 379· τὸ πατρὸς καὶ εἰς τὸ καλῶν καὶ εἰς τὸ ζηλωμάτων.

ζόα ζωή· τὸ χάριν ἔχω ζόας, χάριν ἔχω τροφᾶς 847 (εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ζωήν του καὶ τὴν ἀνατροφήν του)· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀμέσως ἐπομένων δύο στίχων.

ζώνα 204 ἡ παρθενικὴ ζώνη· βλ. δυσδαιμον.

ἢ 407, 1168 μήπως.

ἡγγέλης ἡγγέλθης· ταῦτ' ἀρ' ἡγγέλης μανείς; 932 αὐτὴ εἶναι ἄρα γε ἡ μανία, ποὺ ἐφερχεται τὴν εἰδήσιν ὅτι σὲ κατέλαβε;

ἡδονή: εἴ τι δή σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν 494 εἰ ἡδύ τί σοι μαθεῖν τοῦτο· εἰχον ἡδονὴν 954 ἐτέρποντο (πίνοντες)· ἡδοναὶ ἀγγελμάτων 1184 ἡ ἐκ τῶν εἰδήσεων εὐχαρίστησις· 908 βλ. ἐκβαίνω.

’Ηλέκτρα θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος, σύζυγος τοῦ Πυλάδου 915. Εν 562 λέγεται παρθένος: ὁ γάμος τῆς ἔγινε μετὰ τὴν θάνατον τοῦ πατρός της.

ἥμαι κάθημαι· ἥμεν ἥμενοι 1339 ἐκαθήμεθα.

ἥτις 381 ἀνάφορ. αἰτιολ.

θαλλός βλαστός.

Θάλος τό, βλαστάρι καὶ μεταφρ. (βλ. Ἀγαμεμνόνειος).

Θαμὰ συχνά.

Θάρσος 730 βλ. πίπτω.

Θάσσω κάθημαι· δαίμονές τινες θάσσουσιν οἶδε 268 νά, κάποιοι θεοὶ κάθηται· ἐκεῖ· εἴτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θασσετον Διοσκόρῳ, ἢ Νηρέως ἀγάλματα 272 ἀν πάλιν σεῖς, ποὺ κάθησθε εἰς τὴν ἀκτήν, εἰσθε οἱ Διόσκουροι ἢ καμάρια (δηλ. ἔγγονοι) τοῦ Νηρέως, ἐνν. Ἄλεω ημῖν γένεσθον.

Θαῦμα: ὃ θαῦμα—πῶς σε μεῖζον ὄνομάσας τύχω; ὃ θαῦμα... ποίαν ἐντονωτέραν λέξιν νὰ μεταχειρίσθω, διὰ νὰ χαρακτηρίσω ὅρθῶς τὸ πρᾶγμα;

Θαυμαστός: ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα 900 μεταξύ τῶν θαυμαστῶν καὶ ἀνεκφράστων.

Θελκτήριον εὐχάριστον, καταπραϋντικόν· κεῖται θελκτήρια 166 προσφέρονται κατ' ἔθιμον ὡς θελκτήρια.

Θέλω: τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλειν ταῦτα; 1072 ποία ἀπὸ σᾶς δηλοῦ ὅτι τὰ δέχεται ἢ ποία ὅτι δὲν τὰ δέχεται αὐτά;

Θέμις δίκαιον, ὅρθον, ἐπιτετραχυμένον· 1035 καὶ 1037 σύντ.: λέξομεν ὡς οὐθέμις γε θύειν θεῷ οὐ καθαρὸν ὅντα (ἄνθρωπον μιαρόν).

Θέμις θεὸς τῆς δίκαιοισθύνης, τοῦ νόμου καὶ τῆς τάξεως.

Θεόδμητος (δέμω) θεόκτιστος. Αἱ Ἀθῆναι θεόδμητοι 1449, διότι ἐπιστεύετο ὅτι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς.

Θεραπεία 314 περιποίησις, ὑπηρεσία.

Θεραπεύω: Μούσας θεραπεύει 1105 διατελεῖ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Μουσῶν.

Θέσφατον (θεὸς φημὶ) χρησμός: οὐ τὸ τοῦδέ γ' αἴτιον γενήσεται πεσεῖν ἀχρηστον θέσφατον 121 δὲν θὰ γίνω βέβαια ἐγώ δὲ αἴτιος νὰ πέσῃ ἄχρηστος (νὰ ματαιωθῇ, νὰ μὴ ἐκπληρωθῇ) δὲ χρησμός: τὸ τὸ τοῦδε ἴσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τὸ ἐμόν, δπως τὸ δὲ πρὸς τὸ ἐγώ· μαντεῖαι θεσφάτον 1255 χρησμοὶ: θεσφάτων ἀοιδαὶ 1283 ψυμετροι χρησμοὶ: βλ. πολυνάνω.

Θηράω - ὁ 1426 συλλαμβάνω· θηράομαι - ὥμαι 1311 ἐπιδιώκω.

Θοάζω ταχέως κινῶ· 1141: ἐ Χορὸς θὰ ἐπεθύμει νὰ είχε πτερά, διὰ νὰ διασχίσῃ τὸ οὐράνιον διάστημα καὶ νὰ σταματήσῃ, ὅταν θὰ ἔφθινεν ἐπάνω ἀπὸ τὴν οἰκίαν του.

Θόας βραστέλευς τῶν Ταύρων. Ὁ Εὐρ. 33 παράγει τὸ δημομά του ἐκ τοῦ θοὸς (θέω) ταχύς.

Θοὸς (θέω τρέχω) ταχύς: θοαισιν ἵπποις 2 διὰ τοῦ ταχέος ἄρματος.

Θορῶν μηχ. ἀσφ. τοῦ θρώσκω.

Θούμαρφυλον 346 τὸ δύμαρφυλον βλ. ἀναμετρέομαι.

Θριγκός δ, ἡ στεφάνη, ἡ ἀνωτάτη σειρὰ λίθων ἐν τῷ τοίχῳ, ἥτις ἔξειχε τῶν λοιπῶν.

Θρίγκωμα θριγκός, γεῖσον.

Θρώσκω πηδῶ, σκιρτῶ.

Θυέστης υἱὸς τοῦ Πέλοπος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως. Τὰ περὶ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἀδελφῶν βλ. ἐν λ. δινεύω.

Θυηπόλιος ὁ ἀπασχολούμενος εἰς τὰς θυσίας, ἱερεὺς.

Θυμόδομαι - οῦμαι ὀργίζομαι, θυμώνω.

Θυτήριον θῦμα.

ἱέρεα (ἀττικὸς τύπος) ἱέρεια.

ἱερεὺς 360 σφαγιαστής.

ἱημι ρίπτω ἐν 298 βυθίζω (τὸ ξίφος).

ἱκνέομαι - οῦμαι 1069 ἱκετεύω.

ἱνα 394, 1344 ὅπου.

ἱὸς δ, βέλος.

ἱππευμα πορεία ἐφ' ἵππου ἡ ἄρματος. Ἐν 1428 ἐκ τοῦ ἵππεύμασιν ἐκ γῆς νογήτεον κατὰ ζεῦγμα διώγμασιν εἰς τὸ ἐκ θαλάσσης.-

ἱππόδρομος 1138 τὸ οὐράνιον διάστημα, ἀπὸ τὸ ὅποιον περνᾷ τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου.

ἱσήρης ἴσος.

ἱστημι: Ιστημι βοὴν 1307 « μπήγω φωνές ».

ἱστορέω - ὡ ἐρωτῶ.

ἱστὸς 222, 816 ἀργαλειός.

ἱστω 1077 μάρτυς ἔστω (προσταχτ. τοῦ οἴδα).

ἱστωρ γνώστης.

ἱχνος: τίθημι ἵχνος ποδὸς 752 πατῶ τὸ πόδι μου.

καδόκουν 956 καὶ ἐδόκουν βλ. δοκέω.

κάθαιμος κατακυατωμένος.

κάθαρμα κάθαρσις, καθαρμός.

καθάρειος καθαρτικός, ἀγνιστικός, ἀπολυμαντικός. Ἐν 1225 τὸ καθάρσια κατηγορούμενον.

καθιδρύομαι ἐγκαθιδρύω· καθιδρύσαντο εὐτυχῶς 1481 εὕχομαι νὰ στήσουν μὲ τὸ καλό.

καθίημι ῥίπτω κάτω, καταβιβάζω· καθίημι κόμας 52 βγάζω μαλλιά· καθίημι δέμας 114 καταβιβάζω τὸ σῶμά μου, καταβαίνω· καθίημι γόρν 333 γονατίζω· καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδύ μοι φρένῶν 1181 καὶ ὅμως ἔρριψαν γλυκὺ δόλωμα διὰ νὰ μοῦ δελεάσουν τὴν ψυχήν· τὸ φρενῶν γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ δέλεαρ πόντῳ δὲ δόντες τοῖν ξένοιν καθίεσαν 1353 κατεβίβαζον (τὴν αλίμακα) εἰς τὴν θάλασσαν χάριν τῶν ζένων (διὰ νὰ ἀνέλθουν δὲ αὐτῆς οἱ ξ.).

καθοσιόμαι - οῦμαι ὄρίζω νὰ μοῦ θυσιάσουν.

καινὸς νέος, πρόσφατος, παράδοξος (42), πρωτόπυπος (1029), σοβαρός, σπουδαῖος (239, 1160). Διὰ τὴν τελευταίαν σημασίαν πρβλ. νέον (σοβαρὸν) 237.

καίνω φονεύω 1170 σύντ.: ἔκανόν τινα βαρβάρων.

καιρὸς εὐκαιρία. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 907 βλ. ἔκβαίνω.

κάκη κακία, φαυλότης, ἀνανδρία· κάκην κεκτήσομαι 676 θὰ ἀποκτήσω τὴν φήμην ἀνάνδρου.

κακιστέον δεῖ κακίζειν· κακίζω 1) ὀνειδίζω, κατηγορῶ· 2) ποιῶ τινα δειλόν· τὸν χρησμὸν οὐ κακιστέον 105 δὲν πρέπει νὰ προδώσωμεν ἐκ δειλίας τὸν χρησμόν.

κάκκομιζόντων 1106 καὶ ἐκκομιζόντων· προστακτ.

κακόμαι - δῦμαι κακοπαθῶ, δυστυχῶ.

καλέομαι - οῦμαι 493 βλ. ὀνομάζω.

καλλίνικος ὁ λαμπρῶς νικήσας· τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίον 12 τὸν στέφανον τῆς λαμπρᾶς νίκης τοῦ Ἰλίου (γεν. ἀντικειμ.).

καλλιστάδιος ὁ ἔχων ὥραιον στάδιον· 437 βλ. πολυόρονθος.

καλλιστεῖον βραβεῖον κάλλους· τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων 23 θεωρῶν ὡς τὸ ὥραιότατον γέννημα (τοῦ ἔτους ἐκείνου) ἐμέ.

καλλιφθογγος ὁ ὥραια ἡχῶν.

καλύμματα 372 νυμφικοὶ πέπλοι.

κάμνω ἀποκάμνω. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. δυσδαιμονία.

κάμπιμος ὁ ἔχων καμπάς, πολύστροφος.

κάμπτω (ἐν τῇ ἀρματηλασίᾳ) στρέφω τοὺς ἵππους περὶ τὸν καμ-

πτῆρα: ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεις φρενῶν 815 μεταφορ. ἐκ τῶν ἀρματοδρομιῶν ἀντὶ τοῦ ἀπλουθιγγάνεις τῶν ἐμῶν φρενῶν ἔρχεσαι κοντὰ εἰς ἐκεῖνο πού ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου.

κάντυχόντες 252 καὶ ἐντυχόντες καὶ συναντήσαντες.

κἀπλὶ καὶ ἐπί.

κἀπιθεες καὶ ἐπιθεες.

καραδοκῶ ἀναμένω μὲ προσογήν (κυρ. προβάλλων τὴν κεφαλήν), προσέχω νὰ ἀποκρούσω.

κασίγνητος ἀδελφός· κασιγνήτη ἀδελφή· κασιγνήτῳ 498 πραγματικοὶ ἀδελφοί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀδελφῷ φιλότητι· κασίγνητον κάρα 983 ἀγαπητὴ ἀδελφή.

Κασταλία πηγὴ τῶν Μουσῶν ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ.

καταβάλλω ῥίπτω κάτω· 606 σύντ.: αἴσχιστόν ἐστιν ὅστις (= εἰ τις) σέσωσται αὐτὸς καταβαλὼν τὰ τῶν φίλων ἐς ξυμφοράς.

κατάδω ἔδω τι ὡς ἐπωδήν (ξόρκι)· κατῆδε βάρβαρα μέλη μαγεύουσα 1337 ἐτραγουδοῦσεν ἀκατανόητα μαγικὰ τραγούδια (ἐπωδάς, ξόρκια).

κατάργματα προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας.

κατάρχομαι κάνω τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας, π.χ. ῥαντίζω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος μὲ ἡγιασμένον ὄνδωρ· πρβλ. χερνίπτομαι, χέρνιψη.

κατασβέννυμι: ἐλαίω σῶμα σὸν κατασβέσω 633· μετὰ τὴν καῦσιν τοῦ νεκροῦ ἕρριπτον εἰς τὴν χόβολην ἔλαιον καὶ μέλι· ὥστε κυρίως: θὰ περιχύσω μὲ ἔλαιον τὸ λείψανόν σου, τὴν τέφραν σου.

καταστάζω στάζω κάτω· οὐ καταστάζει φόρος 72 ἀπὸ τὸν ὄποιον (βωμὸν) στάζει κάτω τὸ αἷμα.

κατάχαλκος κεκαλυμμένος μὲ χαλκόν· σκιερῷ καταχαλκος εὐφύλλῳ δάφνη 1246 προφυλαγμένος (κυρ. θωρακισμένος) ἀπὸ τὴν φουντωτὴν δάφνην, ποὺ τὸν ἐσκίαζε. (Κατ' ἄλλους: σκεπασμένος μὲ φολίδας χαλκᾶς καὶ διαμένων κάτω ἀπὸ τὴν δάφνην).

κατεργάζομαι 1173 φονεύω, «ξεκάνω».

κατεύχομαι καταρῶμαι.

κατέχω 1498 προστατεύω, κατευθύνω· βλ. *Nίκη*.

κατήρης ἐφωδιασμένος· καλοταιριασμένος. πρβλ. εὐήρηγς· 1346 βλ. πίτυλος.

κατολοιφύρομαι ὄδύρομαι, θρηνῶ διά τινα.

Ψηφιοποιήθηκε από τον Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κάτω 481 εἰς τὸν "Ἄδην.

κέλαδος ὁ, θόρυβος, ἥχος.

κέλευθος ἡ, πληθ. τὰ κέλευθα, ὀδός.

κέλευσμα παράγγελμα· ἐκ κελεύσματος 1405 κατόπιν παραγγέλματος.

κέρδος: ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος (ἐνν. ἐμοὶ) ως θανούμενῳ 506 (οὐκ ἂν φράσαι μήτις πόλις ἐστί μοι) διότι αὐτὸς ποὺ μοῦ ζητεῖς δὲν μὲ ὠφελεῖ, ἀφοῦ θὰ ἀποθάνω.

κερκίς σαΐτα τοῦ ἀργαλειοῦ.

κῆδειος πένθιμος· κήδειος οἰκτος πένθιμον μοιρολόι (βόγγος)· τὸ κηδεῖος οἴκτοις 147 ως καὶ τὸ ἀλύροις ἐλέγοις 146 παράθεσις εἰς τὸ θοίγνοις 144.

κηδεύω φροντίζω. Ἐν 1213 ἔννοεῖται : καὶ (κηδεύω) φίλων οὓς δεῖ μάλιστα (κηδεύειν): τραγ. εἰρωνεία.

κῆδος τό, συγγένεια ἔξι ἐπιγαμίας· κήδη πεθερικά· κήδη καὶ δόμους 707 τὸν οἰκον μὲ τὸν ὄποιον ἔχεις συμπεθεριάσει· ἐν διὰ δυοῖν.

κηροδέτας δωρ., ἀττ. κηροδέτης, κηρόδετος, διὰ κηροῦ συγκεκοληγμένος· κηροδέτας κάλαμος 1125 σύριγξ ἀποτελόμιένη ἀπὸ καλαμίσκους ἀνίσους παραλλήλως τοποθετημένους καὶ κοιλημένους ἀναμεταξύ των μὲ κηρόν. Τὴν σύριγγα ἐπενόησεν ὁ Πάν.

κηρύσσεται 527 διαδίδεται.

κινδύνευμα ἐπικινδυνος· ἐπιχείρησις, τόλμημα· τὸ κινδύνευμα γίγνεται καλὸν 1001 ἡ ἐπικινδυνος ἐπιχείρησις λαμβάνει αἰσίαν ἔκβασιν, ἐπιτυχάνει. Κατὰ τὴν Ἰφ. ἐπιτυχὴς θὰ εἰναι ἡ ἐπιχείρησις, ἔάν κατορθωθοῦν δύο πράγματα συγχρόνως (εἰ ταῦτα γενήσεται ἐν τι δόμοι), δηλ. καὶ τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον καὶ τῆς ἰδίας ἡ ἐπιβίβασις· πρὸ τοῦ οἰσεις 1000 νοητέον τὸ εἰ.

κληδουχέω - ᾗ εἶμαι κλειδοῦχος, πυλωρὸς (πρβλ. 1152), ιερεύς.

κληδοῦχος ἡ, κλειδοῦχος, φύλακ, ίέρεια 130 σύντ.: πέμπω πόδα (φέρω τὸν πόδα, ἔρχομαι) παθένιον δσιον δούλα κληδούχου δσίας (τῆς Ἰφ.).

κλήζομαι καλοῦμαι, θνομάζομαι, λέγομαι, ἀναφέρομαι, εἶμαι (917).

κλῆθρον μάνταλος, ἀμπάρα· ἡ χαλκότευκτα κλῆθρα λύσαντες μοχλοῖς... ὃν οὐδὲν ἵσμεν 99 ἡ (θὰ εἰσέλθωμεν), ἀφοῦ παραβιάσωμεν διὰ

μοιχλῶν τοὺς χαλκοῦς « μαντάλους »... πράγματα ἀπὸ τὰ ὅποια δὲν ἔχομεν ιδέαν χαλῶ κλῆθρα 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

κλισία τόπος πρὸς κατάκλισιν· κλισία λέκτρων 856 εἰνī, νυμφικὴ κλίνη.

κλύδων ὁ, κῦμα, τρικυμία, θαλασσοταραχή· οὐκον πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων; 1196 δὲν φθάνουν λοιπὸν τὰ κύματα μέχρις αὐτοῦ τοῦ ναοῦ;

κλύζω περιβρέχω, ξεπλένω.

κλύω ἀκούω· κλύοντά σου 768 ἐκ μέρους σου.

κοιλωπός βαθούλός.

κοινός: κοινῷ δόξῃ 718 μὲν ἐν ὄνειρον κοινὸν δι' ὅλους· ὅλοι ὄνειρεύονται νὰ πλουτήσουν, ἀλλά, ὡς καθορίζεται ἀμέσως ἔπειτα 419 - 420, ἡ φιλόπλουτος αὖτη διάθεσις ἔχει διαβαθμίσεις· κοινὰ χάρις ὅλβουν 455 κοινὴ (εἰς κάθε ἀνθρώπων προσιτὴ) εὐτυχία· ἐν 452 - 455 ὁ Χορὸς εὑρεται νὰ εύρισκεται, ἐν ὄνειρῳ τούλαχιστον, εἰς τὴν πατρίδα του (νὰ ὄνειρεύεται ὅτι εύρισκεται εἰς τὴν π.) καὶ οὕτω νὰ εὐχαριστῆται καθ' ὑπνους, πρᾶγμα τὸ δόποιον εἶναι εὐτυχία προσιτὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον· τὸ τερπνῶν ὕπνων ἀπόλαυσιν καὶ τὸ κοινὰν χάριν ὅλβουν ἐλεύθεραι παραθέσεις εἰς τὰ προηγούμενα· ἐς τὸ κοινὸν δίδωμι 673 ἀνακοινώνω.

κοινόφρων ὁ κοινὰ φρονῶν. Ἐν 1008 κοινόφρων σοὶ ἀντὶ τοῦ συνήθους κοινῇ σὺν σοὶ· εἰς τὸ κοινόφρων ζῆν ἀντιστοιχεῖ τὸ λαχεῖν ἵσον θανὼν (= κοινῇ θανεῖν).

κοινωνὸς 1173 κοινός.

κοίρανος ἄρχων, κυβερνήτης, βασιλεύς.

κόδμη: ἀποκοπτομένη προσεφέρετο εἰς τοὺς νεκροὺς ὑπὸ τῶν οἰκείων (174, 703) ἡ ὅλη ἡ βόστρυχοι τινες. 'Η Ἰφιγένεια θυσιαζομένη ἐν Αὐλίδι ἡθέλησεν, ἀφοῦ δὲν ἤτο δυνατὸν νὰ ταφῇ εἰς τὴν πατρικὴν γῆν, νὰ τεθῇ εἰς τὸ ἐν αὐτῇ κενοταφίον της ἡ κόμη της τούλαχιστον 820· ἡ σύνταξις 820: (οἰσθα) δοῦσα σὰς κόμας φέρειν σῆ μητρί; 'Η Κλυταιμήστρα λοιπὸν δὲν εἶχε συνοδεύσει τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὴν Αὐλίδα· τὸ ἀντίθετον λέγεται εἰς τὴν Ἰφ. Αὐλ.

κομιζομαι λαμβάνω διὰ τὸν ἔαυτόν μου· φέρω.

κοντὸς κοντάρι. Ἐν 1350 τῶν ναυτῶν τινες εἶχον, δηλ. συνεκράτουν, τὴν πρῷραν διὰ τῶν κονταρίων, διὰ νὰ μὴ «διπλαρώσῃ» τὸ πλοῖον, ἀφοῦ εἶχον σηκώσει τὴν ἄγκυραν.

κορᾶν δωρ. γεν. πληθ.

κόσμος 632 κοσμήματα, προσφοραὶ εἰς νεκρόν, κτερίσματα· θεᾶς κόσμοι 1223 στολίδια τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς.

κούρα κόρη· δία κούρα 404 ἡ Ἀρτεμις.

κούφος ἐλαφρός.

κόχλος μέγα κογχύλιον· ἔχρησμοποιεῖται ως σάλπιγξ.

κρᾶτα τό, (αἰτιατ. καὶ σπανιώτατα ως δύνομαστ.) κεφαλή· κρᾶτα κρύψαντες 1207 τὰς κεφαλὰς (τῶν ζένων) καλύψαντες.

κρατήρ ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεράννυνται (ἀναμειγνύονται) ὑγρά· ἐν 160 κράμα· 159 κ.ἔ. σύντ. : φῦ (κασιγνήτῳ) μέλλων ὕδραι· νειν ἐν νώτοις γαίας τάσδε χοάς κρατήρα τε τὸν φθιμένων (τὸ εἰς τοὺς νεκροὺς προσφερόμενον κράμα), (δῆλ.) πηγάς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων (γάλα) Βάκχου τ' οἰνηρὰς λοιβάς (οἶνον) ξουθᾶν τε πόνημα μελισσᾶν (μέλι).

κρεῖσσον ἐν 836 ἀντὶ τοῦ μᾶλλον : κρεῖσσον ἢ λόγοισιν περισσότερον ἢ ὅσον δύναται τις νὰ εἴπῃ.

κρηπὶς βάσις, βάθρον.

κτησάμενος 696· μετὰ τὸ δάμαρτ' ἔχειν ὁ Ὁρέστης διακόπτει δλίγον τὸν λόγον του καὶ ἔπειτα συνεχίζει ἀνακολούθως : γένοιτ' ἄν... ἐξαλειφθείη ἄν...

κυάνεος μαυρογάλαζος, σκοτεινός· ἐπίθ. τῆς θαλάσσης (κυρίως τῆς τεταραγμένης).

Κυκλωπὶς ἐστία 845 αἱ Μυκῆναι ως περιβαλλόμεναι ὑπὸ κυκλωπίων (ὑπὸ τῶν Κυκλώπων κτισθέντων) τειχῶν.

Κύνθιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Κύνθον, ὅρος τῆς Δήλου· παρὰ Κύνθιον ὅχθον 1098· ἡ παρὰ ἐννοεῖται καὶ εἰς τὰς ἐπομένας αἰτιατικάς : φοίνικα, δάφναν, θαλλόν, λίμναν.

κυρέω - ὦ τυγχάνω· 1297 συναντῶ· πολλὰ πολλῶν κυρεῖ 759 πολλαὶ προβλέψεις πολλὰ ἐπιτυγχάνουν· ἄλλα ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην.

κῶλον μέλος τοῦ σώματος, κυρίως τὸ σκέλος· κῶλα ἥκοντίζετο 1369 « ἔπειταν κλωτσίές ».

κώπα δωρ. ἀττ. κώπη· ἐν 140 στόλος.

λάβρος ὄρμητικός, σφοδρός.

λαγών ἡ, λαγγόνι (τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς κοίλωμα τοῦ σώματος).

λάσια δωρ., ἀττ. λίθη.

λάινος (λᾶας, ὁ λίθος) λίθινος.

λακτίζω κλωτσῶ· πρὸς κῦμα λακτίζοντες 1396 πρὸς τὰ κύματα παλαίσοντες· πρβλ. πρὸς κέντρα λακτίζειν παροιμ. περὶ ματαίας ἀντιστάσεως.

λαμβάνομαι πιάνομαι ἀπὸ κάπου· νεώς λάβεσθε κώπαις 1386 κυρίως : « πιαστῆτε ἀπὸ τὸ καράβι μὲ τὰ κουπιά », δηλ. γίνετε κύριοι τοῦ πλοίου, κατευθύνετε τὸ πλοῖον διὰ τῶν κωπῶν.

λάμπω: λάμπομαι πνοὶ 1155 καίσομαι.

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχήν· ἐν 118 κ.έ. σύντ. : χρεὼν (νὼ) χωρεῖν ὅποι (τῆς Τανυκῆς) χθονὸς κρύψαντε δέμας λήσομεν.

λάσκω λέγω· αὐδήν λακών 976 φωνὴν ἔκβαλων.

λάτρευμα λατρεία· πολύχρυσα λατρεύματα 1275 λατρεία, ἡ ὅποια κάνει νὰ συρρεύσῃ πολὺς χρυσός. Τὰ περιλάλητα πλούτη τῶν Δελφῶν ἀπέκειντο εἰς τοὺς θησαυρούς.

λατρεύω 1115 ὑπηρετῶ.

λατώ δωρ., ἀττ. Λητώ, ἡ μήτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἄρτεμίδος.

λείπω: ὃν γε δυνατὸν οὐδ' ἔγω λείψω χάριν καὶ ἔγω δὲν θὰ παραλείψω νὰ κάμω πρὸς εὐχαρίστησίν σου κάτι ἀπὸ ἐκεῖνα τούλάχιστον, ποὺ εἶναι δυνατόν.

λέκτρον κλίνη, κλίνη νυμφική, γάμος· ἔγημε λέκτρα 538 ἔγημε γάμον (σύστοιχ. ἀντικείμ.) δόλια (ἐνν. λέκτρα ἔγημε) 539 ὁ γάμος, ποὺ ἔκαμε, ἥτο δόλιος.

λέξεται 1047 παθητ.

λεπταῖος πετρώδης, ἀπόκρημνος.

Λευκοθέα θαλασσία θεά.

λέχος τό, κλίνη, συζυγική κλίνη, γάμος.

Λήδα ἡ σύζυγος τοῦ Τυνδάρεω.

λῆμα φρόνημα.

λιβάς ἡ, σταγῶν, ρύαξ.

λινόδετος δεδεμένος διὰ λινῶν σχοινίων· χαλινοὶ λινόδετοι 1043 λινῶ σχοινία, πρυμνήσια.

λινοπόρος ὁ κάμνων τὸ πή.οῖον νὰ προχωρῇ διὰ τῶν λινῶν ἴστίων, ἐπιθ. τῆς αὔρας 410.

λιπαρός στήληνής, λαμπρός.

λόγος 578, 672 σκέψις, λογισμός· διηλθον χάτερον λόγον τινά 672 ἔκαμα καὶ μίαν ἄλλην σκέψιν· 998 δικαιολογία· λόγοι 737 ὅρκου· λόγῳ 761 προφορικῶς.

λόγχη: 823 σύντ. : παλαιὰν λόγχην Πέλοπος ἐν δόμοις πατρός.

λοιβάδ δωρ., ἀττ. λοιβή, σπονδή· λοιβά "Αιδα 169 νεκρικὴ προσφορά, χοαι.

λοξείας ἐπωνύμιον τοῦ Ἀπόλλωνος.

λουτρά ὕδωρ διὰ τὸ γαμήλιον λουτρὸν καὶ τὸ ἀγγεῖον τὸ περιέχον αὐτὸν (ἡ λουτροφόρος). Οἱ μελλόνυμφοι ἐλούοντο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μὲν ὕδωρ ὡρισμένης, ἵερᾶς θεωρουμένης πηγῆς (ἐν Ἀθήναις τῆς Καλλιρρόης ἢ Ἐννεακρούνου)· εἰς τὴν Ἰφιγένειαν ἀναχωροῦσαν εἰς Αὐλίδα ἔδωκεν ἡ Κλυταιμήστρα ὕδωρ τῆς πατρίδος της, διὰ νὰ λουσθῇ μὲ αὐτὸν ἡ Ἰφ. ἐπὶ τῆς ἀμάξης ἥδη εὑρισκομένη ἀνεδέξατο τὴν λουτροφόρον.

λοχεία τοκετός: θιγγάνω λοχείας 382 ἐγγίζω λεχώ ἢ ὅ, τι σχετίζεται μὲ αὐτήν.

λοχεία τά, ὁ τόπος ὅπου ἔγινεν ὁ τοκετός.

λόχιος (λέχος, λεχώ, λέκτορ, ἐπιλόχιος) ὁ ἀνήκων εἰς τὸν τοκετόν· λόχιαι στερράν παιδεῖαν Μοῖραι ἔντείνονται θεαὶ 206· οἱ Μοῖραι τοῦ τοκετοῦ τραχύν τὸν ἐκ παιδός βίον πιεστικῶς καθιστῶσι « μὲ προώρισαν νὰ μεγαλώσω μέσα στὰ βάσανα »· λοχία 1097 εἶναι. ἡ Ἀρτεμίς ὡς βοηθοῦσα τὰς τικτούσας, θεὰ τῶν τοκετῶν.

λυγαῖος σκοτεινός· ὅμμα λυγαίας νυκτὸς 110 ὁ δρθαλμὸς τῆς σκοτεινῆς νυκτός, ἡ νύξ ἡ ὄποια διὰ τοῦ σκότους της ἐπιβλέπει καὶ προστατεύει.

λυπρός ἐλεεινός, ἄθιλος, λυπηρός, ἐνοχλητικός.

λώβαδ δωρ., ἀττ. λώβη, σκληρά, ζστοργος συμπεριφορά, ἀτίμωσις, ύβρις, κακοποίησις, ἀλαζονεία. Ἐν 211 ἡ Κλυταιμήστρα ἐγένηνησε τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ γίνη σφάγιον εἰς τὴν ἀλαζονείαν τοῦ πατρός.

μανθάνω 810 ἀκούω.

μαντείος μαντικός. Ἐν 1267 κ.έ. ἡ Γαῖα ὀργισθεῖσα, διότι ἐξετοπίσθη ἐκ Δελφῶν ἡ θυγάτηρ τῆς Θέμις (φθόνῳ θυγατρός), ἵδρυσεν δύνειρο μαντεῖον καὶ οὔτω (δὲ 1267) ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Φοῖβον τὸ μαντικὸν ἀξίωμα.

μάρναμαι μάχομαι.

μάταιος 275 ἀνόητος.

μεθίημι ἀφήνω ἐλεύθερον, λύω.

μεθίστημι μετακινῶ, ἀπομακρύνω, ἀπαλλάσσω· μετάστησόν (με) θεᾶς σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξενοφόρους τιμᾶς ἔχω 755 ἀπάλλαξόν με ἀπὸ τὰ σφάγια τῆς θεᾶς, ποὺ ἔχω τὸ ἀξίωμα νὰ θυσίαζω ξένους· μεθίστημι φόρουν 1177 ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸ μίασμα τοῦ φόρου.

μέλαθρον στέγη, ὁροφή, κατοικία· μέσον γῆς ἔχων μέλαθρον 1258 ἔχων ὡς ἀνάκτορόν σου τὸ μέσον τῆς γῆς. Ἐπιστεύετο δtti εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ιερὸν ἥτο δύμφαλος (τὸ κέντρον) τῆς γῆς, λευκὸς δὲ λίθος ἔχων σχῆμα κολούρου κώνου ἐδείκνυε τὴν θέσιν.

μέλει ὑπάρχει φροντίς· τῇ τύχῃ οἷμαι μέλειν τοῦδε ξὺν ἡμῖν 909 νομίζω δtti ή τύχη φροντίζει περὶ τούτου ὑποβοηθούντων ἡμῶν.

μελεόδρφων ὀλέθρια φρονῶν.

μέλομαι εἶμαι ἀντικείμενον φροντίδος, ἀγάπης· τὰν ἐν θοήγοισι μοῦσαν νέκυσι μελομέναν 183 τὸ θρηνητικὸν ἄσμα τὸ προσφιλὲς εἰς τοὺς νεκρούς· τοιοῦτον ἄσμα τονίζει (ὑμνεῖ ἐν μολπαῖς) δὲ Ἀδης δίκα παιάνων, οἱ δόποιοι ἥσαν ὕμνοι πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα κυρίως καὶ εἶχον τόνον χαρμόσυνον· μελόμενος 645 προωρισμένος, καθωσιαμένος.

μέλπω τραγουδῶ, ὕμνω· μέλπω ποσσὶ 429 τραγουδῶν χορεύω· πεντήκοντα κορῶν Νηρίδων χοροὶ μέλποντιν ποσσὶ ἐγκύκλιοι τῶν πεντήκοντα θυγατέρων τοῦ Νηρέως οἱ χορευτικοὶ ὅμιλοι τραγουδοῦν καὶ χορεύουν ἐν κύκλῳ.

μέμονα, πρκμ. μὲ σημασίαν ἐνεστ., ποθῶ· ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν 655 δὲ νοῦς μου ταλαντεύεται μεταξὺ δύο ἀποφάσεων· ταῦτα λέγει δὲ Χορὸς μὴ γνωρίζων πότερος (εἰναι) δὲ μᾶλλον (δυστυχής) 654. μὲν ἐν 386 τούλαγιστον (ὑπονοεῖται : δὲν γνωρίζω πῶς σκέπτονται οἱ ζωῆι).

μέροπες ἄνθρωποι· 1264 κ.ξ. βλ. δυνοφερός.

μεστός: τὸ Ἀργος αὐτοῦ μεστὸν 804, δὲ Ὁρέστης γεμίζει τὸ Ἀργος μὲ τὴν παρουσίαν καὶ μὲ τὴν φήμην του.

μέτα 1300 μέτεστι· τί ἡμῖν δρασμοῦ μέτα; τί σχέσιν ἔχομεν ἡμεῖς μὲ τὴν ἀπόδρασιν;

μεταδίδωμι δίδωμα μερίδιον· μεταδίδωμι γνώμης 1030 ἀνακοινώνω τὴν γνώμην μου.

μεταδρομή καταδίωξις.

μεταίρω μετακινῶ.

μετάρσιος μετέωρος μεταρσία ύπερ πυρᾶς 27 στρωτά, « στὸν ἀέρα », ἐπάνω ἀπὸ τὸν βωμόν.

μετάστασις ἀλλαγὴ πορείας. Ἐν 816 τὸ μετάστασιν ἐπεξήγησις τοῦ εἰκώντα τὸν μύθον ἐν λ. δινεύω.

μετέρχομαι καταδιώκω, τιμωρῶ, ἐκδικοῦμαι: τοὺς ύβρισθέντας γάμους Ἐλένης μετελθεῖν 13 νὰ λάβῃ ἐκδίκησιν διὰ τὴν προσβολὴν τὴν γενομένην εἰς τὸν σύζυγον τῆς Ἐλένης.

μέτεστι ὑπάρχει μερίδιον· μέτεστι χῦμιν μέρος 1299 μετέχετε (ἐνέχεσθε) καὶ σεῖς.

μετοίχομαι πηγαίνω πρὸς ἀναζήτησιν· 1332 βλ. ἀπόρρητος.

μηλοθύτης ὁ θύων πρόβατα· ὁ ἔφ' οὗ προσφέρουν θυσίας προβάτων.

μὴν βέβαια, «ἀλήθεια», ὅμως οὐ μήν... ἀλλὰ 630 ἐν τούτοις καὶ μὴν 1050 τότε καὶ.

μητροκτόνος ὁ φονεύσας τὴν μητέρα του· κηλὶς μητροκτόνος 1200 μίασμα ἀπὸ τὴν μητροκτονίαν.

μηχανάομαι -ῶμαι εὑρίσκω μηχανήν, τρόπον· ἐσβάσεις μηχανῶμενοι 101 μηχανεύμενοι νὰ παραβιάσωμεν τὴν εἰσοδον.

μηχανὴ μηχανή, μέσον, τρόπος· πάσας προσφέροντε μηχανὰς 112 θέτοντες εἰς ἐνέργειαν δῆλα τὰ μέσα.

μίασμα: μίασμα χεροῖν 1047 μίασμα ἐκ φόνου προερχόμενον.

μιν αὐτόν, αὐτὴν, αὐτό.

μισθὸς ἀμοιβὴ· μισθὸν οὐκ αἰσχρὸν 593 ἀμοιβὴν δχι εὐκαταφρόνητον· τὸ μισθὸν ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ σωτηρίαν 594.

μῖσος 525 μισητὴ· τὸ ἀφῆρ. οὐσιαστικὸν ἀντὶ τοῦ ἐπιθέτου· πρβλ. τὰ ἡμέτερα: πομπή, λέρα, σίχαμα.

μῖρα μερίδιον· ἵ' ἐπ' εὐτυχίᾳ τῆς σωζομένης μοίρας εὐδαίμονες δητες 1490 πηγαίνετε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ θεοῦ, εύτυχεῖς διότι ἀνήκετε εἰς τὴν μερίδα τῶν σωζομένων.

μονοτράπεζος ὁ ἐν χωριστῇ τραπέζῃ ξένια μονοτράπεζα 949 φιλοξενία, καθ' ἣν καὶ ὁ φιλοξενούμενος καὶ οἱ φιλοξενοῦντες τρώγουν εἰς ίδιαιτέραν ἔκαστος τράπεζαν.

μόρος θάνατος.

μόχθος 155, 191 συμφορά.

μυριοτευχῆς ὁ φέρων μυρία τεύχη δπλα καὶ συνεκδοχ. μυρίους ἐνόπλους. Διὰ τὸ δλον χωρίον 141 βλ. χιλιονάύτας.

μυσαρός μιαρός, μεμιασμένος· μυσαρά ἔστι 1211 μεταδίδουν τὸ μίασμα.

μύσος τό, μίασμα.

μῶν μήπως.

ναῖ δωρ., ἀττ. νηī.

νάιος ὁ τῆς νεώς, «καραβίσιος»· νάιοι δρασμοὶ 891 φυγὴ διὰ πλοίου· νάιον ὅχημα πλοίον, ἐν δὲ 410 (μετωνυμικῶς) ναῦται, ποντοπόροι (πρβλ. τὸ θέατρον = οἱ θεαταί)· ἐπλευσαν, νάιον ὅχημα ἐπλευσαν, αὐτοὶ οἱ θαλασσοπόροι.

νάπη κοιλάς, χαράδρα.

Ναυπλία τὸ σημερινὸν Ναύπλιον.

ναυσθλόσιμαι - οῦματι λαμβάνω μετ' ἐμπαυτοῦ διὰ θαλάσσης.

ναυστολέω - ὡ πλέω, ταξιδεύω, μεταφέρω διὰ θαλάσσης· ὁ ναυτολῶν εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφορὰς 599 ἐγὼ ἔχω ἀρματώσει τὸ καράβι τῶν συμφορῶν.

ναυτίλος ναυτικός· ναυτίλος ἐφθαρμένος 276 ναυαγός.

νεανίας 304 γενναῖος.

νεῖκος τό, ἕρις, φιλονικία· 813 σύντ : ἥκουσα νείκη, ἀπὸν περὶ χρυσῆς ἀρνούσ· τὰ τοῦ μύθου βλ. ἐν λ. δινεύῳ.

νεόδες νεώς.

νεοχμδς νέος (μόνον ἐπὶ πραγμάτων).

Νηρεὺς θαλάσσιος θεός· κούρα αὐτοῦ (217) ἡ Θέτις.

νίζω νίπτω· νίζω φόρον 1338 ἀποπλύνω τὸ ἐκ τοῦ φόρου μίλασμα.

Νίκη: ἐν 1497 κ.ἔ. ὁ Χορδός παρακαλεῖ τὴν θεὰν Νίκην νὰ ἀναδεικνύῃ αὐτὸν νικητὴν εἰς τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας.

νιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό, αὐτούς, αὐτάς, αὐτά· νιν 1240 αὐτούς, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν "Αρτεμιν.

νίπτω ἀποπλύνω, ἀπολυμάίνω.

νομίζεται 471 συνηθίζεται· νόμισμα 1471 ἔθιμον.

νόδμος 35 ἔθιμον· σύντ.: χρώμεσθα νόμοισιν ἑορτῆς, ἢς μόνον τοῦ νομα καλόν, τὰ δ' ἄλλα... ἡ Ἰφιγένεια σιωπᾷ, διότε φοβεῖται νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν αἰσχρά· 970 δικαστικὴ ἀπόφασις.

νοσέω - ὡ 536, 680, 693 εύρισκομαι εἰς κακὴν κατάστασιν· 1018 δυσκολεύομαι, παρουσιάζω ἀσθενὲς σημεῖον, «σκοντάφτω».

νοστέω - ὡ ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα.

νόστος ἐπιστροφὴ εἰς τὴν πατρίδα· ἐν 1112 γῆ, χώρα (βλ. ἐμπολά).

νοτερὸς ὑγρός.

νοτίζω βρέχω· ἐν 832 - 833 τμῆσις: κατά...νοτίζει.

νοτίς ὑγρασία, ὅδωρ, κῦμα.

νυμφεύματα γάμος.

νύν (ἐγκλιτ.) λοιπόν.

νύχιος νυκτερινός· 1262 βλ. Χθών.

νῦν 482 εἰς ἡμᾶς τοὺς δύο· ἐκ τοῦ μέλλοντος.

νῶτον ῥάχις, πλάτη· νῶτα χθονὸς ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς· νῶτα πόντους ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης.

ξείνα ξένη, φιλοξενουμένη· ἀξείνου πόντους ξείνα 218 διαμένουσα ὡς ξένη εἰς τὰς χώρας τοῦ ἀξένου πόντου (τοῦ κατ' εὐφημισμὸν Εὔξείνου).

ξενόεις πλήρης ξένων· 1282 βλ. πολυάνωρ.

ξενοφονέω - ὦ 1021 φονεύω τὸν φιλοξενοῦντά με.

ξενοφόνος ὁ φονεύων ξένους· ξενοφόνοι τιμαὶ 776 λειτούργημα, τιμητικὴ ὑποχρέωσις τοῦ θυσιάζειν ξένους.

ξεστὸς ἔξεσμένος, λεῖος.

ξουθὸς ξανθός, ξανθόμαυρος· ξουθᾶν μελισσᾶν (γεν. πληθ.).

ξύζυγος 250 σύντροφος.

ξυνάπτω 1371 συμπλέκομαι· ὡς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη ὥστε τὰ μέλη (ἡμῶν) συναποκαμεῖν σὺν τῷ ξυνάπτειν (εὐθὺς μετὰ τὴν συμπλοκὴν).

ξυναρμόζω συνάπτω, συνταιριάζω· ὅψιν ὀδυμάτων ξυνήρμοσεν 1167 ἔκλεισε τὰ μάτια του.

ξυνετοί ἐν 1092 εἶναι οἱ ἐννοοῦντες τὴν φωνὴν τῶν πτηγῶν καὶ γνῶσται τῶν μύθων· δι' αὐτοὺς ἡ βοή τῆς ἀλκυόνος εἶναι εὐξύνετος, γνωρίζουν δηλ. ὅτι διὰ τῶν ἀσμάτων της (μολπαῖς) θρηνεῖ τὸν σύζυγόν της· βλ. ἀλκυών.

ξυνευνέτης σύζυγος.

ξυνοικέω - ὦ 915 εἶμαι σύζυγος.

ξυντείνω ἐντείνω, τεντώνω, στενοχωρῶ, πιέζω· 207 βλ. λόχιος.

ὅδε, ἥδε, τόδε: οἵδε χωροῦσι 456, νά, ἔρχονται· τάδε βαίνει 460 νά, βαδίζουν· τῆσδ' Ἀθηναίας 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

όδύρομαι θρηνῶ· τί ταῦτ' ὁδύρη; 482 διατί κάνεις αὐτοὺς τούς ὀδυρμούς;

ὅθεν 35 συνεπείφ τοῦ ὅποιου.

ὅθι ὅπου.

οἰαξ ὁ, δοιάχι (ἢ λαβὴ τοῦ πηδαλίου): ἐνίστε καὶ αὐτὸ τὸ πηδάλιον.

οἴδμα κῦμα.

οἰκεῖος: οἰκεῖοι θάλαμοι 1140 οἱ θάλαμοι τοῦ σπιτιοῦ μας· οἰκεῖον ἥλθον τὸν φόνον κεκτημένοι 1171 ἥλθον φέροντες τὸ ἐκ φόνου μίασμα ἀπὸ τὴν πατρίδα των (κατ’ ἄλλους: ἔχοντες ἐπάνω των μίασμα ἐκ φόνου συγγενικοῦ).

οἰκίζω βάζω τινὰ νὰ κατοικήσῃ, ἐγκαθιστῶ.

οἰκτίζομαι εὔσπλαγχνίζομαι, θρηνῶ, πενθῶ· οὐ τοι νομίζω σοφόν, δις ἀν μέλλων κτενεῖν οἰκτῷ τὸ δεῖμα τοῦλέθρου νικᾶν θέλη, οὐχ δστις "Ἄδην ἐγγὺς δντ' οἰκτίζεται σωτηρίας ἄνελπις 484 πιστεύω δτι δὲν εἶναι λογικὸν πρᾶγμα, ἐὰν κανείς, δταν πρόκειται νὰ θανατώσῃ, θέλη νὰ ἔξουδετερώνη μὲ ἐκδηλώσεις εὔσπλαγχνίας τὸν φόβον τῆς καταστροφῆς, (ἐπίσης πιστεύω δτι) δὲν (εἶναι λογικόν), ἐὰν κανεὶς θρηνῇ διὰ τὸν ἐγγίζοντα θάνατόν του, ἐνῷ δὲν ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας· τὸ σοφὸν εἶναι οὐδέτερον, τὸ δὲ δστις εἰσάγει πρότασιν ἀναφορικήν ὑποθετικήν (= εἴ τις): πρβλ. διὰ τὴν σύνταξιν 606 αἰσχιστον δστις...

οἰκτίρω εὔσπλαγχνίζομαι, αἰσθάνομαι συμπάθειαν.

οἰκτος εὔσπλαγχνία, συμπάθεια: ἔχει τοι δύναμιν εἰ, οἰκτον γυνὴ 1054 ἡ γυνὴ ἔχει βέβαια τὴν δύναμιν νὰ κινῇ τὸν οἰκτον· 646 πράγματα ἀξια οἰκτού· οἰκτοι «τρυφερότητες».

οἰμώζω φωνάζω οἴμοι οἴμοι.

οἰνηρὸς ὁ ἀνήκων εἰς τὸν οἶνον· Βάκχου οἰνηραὶ λοιβαὶ 164 οἶνος· βλ. κρατήρε.

Οἰνόμαος βασιλεὺς τῆς ἐν "Ηλιε: Πίσης· βλ. Πέλοψ.

οἰνωπὸς ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου, βαθέως ἐρυθρός.

οἰστρος βοϊδόμυγα· μεταφρ. πᾶν τὸ ἐρεθίζον μέχρι μανίας· 394 βλ. σύνοδος.

οίτος ὁ, μοῖρα, συμφορά· ἔλεγος οίτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερὰ μοῖρα.

οἰχεται 552 ἀπώλετο.

οἰκέλλω φίπτω εἰς τὴν ἕηράν.

ὅλβιος εύτυχής, μακάριος, πλούσιος, εὐλογημένος.

ὅλβος πλούτος, εύτυχία· φέρομαι βάρος ὅλβου 416 κυνηγῶ τὰ μεγάλα πλούτη· γνώμα ὅλβου 419 φιλόπλουτος διάθεσις· αὕτη εἰς ἄλλους μὲν εἶναι ἀμετρος (ἀκαιρος), εἰς ἄλλους δὲ μετρία (ηκει ἐξ μέσον)· χάρις ὅλβου 455 εύτυχία· βλ. κοινός.

ὅλλυμι: ὅλωλεν ὡς ὅλωλε τοῖσιν εἰδόσιν 575 ἔχαθη ὅπως ἔχαθη κατὰ τὴν κρίσιν τῶν γνωριζόντων τὰ πράγματα.

ὅλόμαν ὠλόμην.

ὅμαιμος συγγενῆς ἐξ αἵματος, συνήθως (ἐν Ἰφ. Τ. πάντοτε) ἀδελφός.

ὅμαιμων = ὅμαιμος.

ὅμαρτέω - ᾁ ἀκολουθῶ, συνοδεύω.

ὅμογενῆς συγγενῆς.

ὅμόσπορος ἡ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

ὅναισθε εὔκτ. μέσ. ἀρ. τοῦ ὀνίνημι ὠφελῶ· ὅναισθε μύθων 1078 « νὰ ἔχετε καλὸ γιὰ τὰ λόγια σας ».

ὅναρ καθ' ὑπνους· 518 βλ. ὠφελον.

ὅνειρον καὶ ὅνειρος· 452 βλ. κοινός.

ὅνησις (ὀνίνημι) ὠφέλεια· ὅνησιν σπεύδουσα 579 ζητοῦσα νὰ ὠφελήσω· τὸ σπεύδουσα παρὰ τὸ ἥκομεν, ὅπερ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ.

ὅνομάζω: πότερος ὑμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένος Πυλάδης κέκληται ; 492 ποῖος ἀπὸ σᾶς τοὺς δύο καλεῖται Πυλάδης προσφωνθεὶς μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐδῷ (εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων) ; Ἡ Ἰφιγένεια εἶχεν ἀκούσει τὸ ὄνομα τοῦ Π. ἀπὸ τὸν βοσκὸν (249, 285, 321)· 1321 βλ. θαῦμα.

ὅρειος ὁρεινός, ὁρεσίβιος, βουνίσιος.

ὅρθως: ὁρθῶς φίλος 610 πραγματικός, εἱλικρινῆς φίλος.

ὅρκιος ὁ ἀνήκων εἰς ὅρκον· ὁ εἰς δν ὄρκιζεται τις.

ὅρμιζομαι ἀγκυροβολῶ.

ὅρνις - ιθος ὁ, (σπανίως θηλ.) πτηνόν.

ὅρνυμαι κινοῦμαι, σηκώνομαι· 1149 βλ. ἀβρόπλουτος.

ὅρος 85, 1451 ὅριον, σύνορον· 1219 χρονικὸν ὅριον, προθεσμία.

ὅρούω ὄρμω.

ὅρφνα δωρ., ἀττ. - η, ἡ, σκότος· οἴαν ἰδόμαν ὅψιν ὅνειρων νυκτός, ταῖς ἐξῆλθ' ὁρφνα 150 ἀφοῦ τέτοια ὅνειρα εἶδα τὴν νύκτα, τῆς ὅποιας ἔφυγε τὸ σκότος (δηλ. τὴν περασμένην ν.) τὸ νυκτός χρον.

δις 574 διότι αὐτὸς (ὁ Ὀρέστης).

δσία ἡ, θεῖος νόμος, ιεροτελεστία, θρησκευτικὸς τύπος· δσίᾳ δί-
δωμ' ἔπος τόδε 1161 ἐκ θρησκευτικοῦ καθήκοντος προφέρω τὴν λέξιν
ταῦτην (τὸ ἀπέπτυσα)· δσίας ἔκατι 1461 πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ θρη-
σκευτικοῦ τύπου.

δσιος σύμφωνος μὲ τὴν θρησκείαν, θεάρεστος, ιερός, ἡγιασμένος·
τὰ ἐνθάδε δσια 343 τὰ ἐδῶ καθήκοντα· τὸ δσιον δώσω φόβῳ 1037
τὸ ἀγνὸν θὰ προσφέρω ἐκ φόβου· ἡ Ἰφιγένεια θὰ ισχυρισθῇ, λέγει,
ὅτι θὰ θυσιάσῃ μόνον ὅτι εἰναι ἀγνόν, καθαρόν, ἡγιασμένον, ἐκ φό-
βου μήπως δυσαρεστήσῃ τὴν θεάν, ἐὰν προσφέρῃ τι ἀνόσιον, μεμια-
σμένον· (ἄλλοι ἄλλως ἐρμηνεύουσι)· δσιον 1045 ἐπιτετραμμένον·
δσιώτερον 1194 κατὰ τρόπον συμφωνότερον πρὸς τοὺς κανόνας τῆς
λατρείας.

δστις: δστις ποτὲ ἥλθεν 340 ὁποιοισδήποτε καὶ ἂν εἰναι αὐτὸς ποὺ
ἥλθεν· ἥτις εὶ ποτε 483 ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἴσαι.

δτου 926 = ἥστινος, δτψ 1071 = ἥτινι.

οὐ: οὐ μήν... ἀλλὰ 630 ἐν τούτοις· οὐ γάρ ἀλλὰ 1005 (χυρίως :
οὐ γάρ ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἀλλά...) = καὶ γάρ, « γιατὶ ἀλήθεια ».
οὖ 359, 1231, 1464 ὅπου· οὐ δὴ 320 ἐκείνην τὴν στιγμήν.

οῦδας τό, ἔδαφος, γῆ.

οὐδείς: οὐδὲν ἄλλο 827 κανὲν ἄλλο ὅνομα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω.

οὐκουν λοιπὸν δέν...

οῦνεκα ἔνεκα· δτι, διότι.

ούράνιος 986 οὐρανοπετής, διοπετής πρβλ. 88.

ούρειος (= ὄρειος) ὄρεινός, ὄρεσίβιος, βουνίσιος· οὐρεία μόσχος
163 ἀγελάς περιπλανωμένη ἐλευθέρα εἰς τὰ ὄρη.

δφλισκάνω δφείλω· ἐπισύρω κατ' ἐμαυτοῦ· μωρίαν τ' δφλισκάνει
θνήσκει θ' δμοίως 488 καὶ μωρὸς κρίνεται καὶ τὸν θάνατον δὲν γλυ-
τώνει.

ጀημα 410 βλ. νάιος.

ጀθος ὁ, ὕψωμα, βράχος (961 « πάγος »). Ἐν 290 ὁ Ὀρέστης
παθάνει παραίσθησιν: ἡ μήτηρ του, τὴν ὁποίαν ἡ Ἔρινύς κρατεῖ εἰς
τὴν ἀγκάλην της, μεταβάλλεται αἴφνης εἰς βράχον (ὦχθον) ἀπειλοῦντα
νὰ τον συντρίψῃ.

ጀδος ὁ, ὕψημα· ἀρμάτων ὄχοι 370 ἀρμα (περίφρασις).

παιάν ὕμνος πρὸς θεὸν (κυρίως τὸν Ἀπόλλωνα).

παιδεία 206 παιδικὴ ἡλικία· βλ. λόχιος.

παιδνὸς παιδικός· διὰ τὸν ὅλον χωρίον 1271 βλ. ἐλίσσων.

Παλαιόμων θαλάσσιος θεός.

παλαμνάῖον τό, μίασμα προερχόμενον ἀπὸ τὸν φονέα, τὸν παλαμναῖον.

παλίμπρυμνος ὁ ὀπισθοχωρῶν μὲ τὴν πρύμνην· νεώς ὥθει παλίμπρυμν' ἴστια 1394 ὥθει τὰ ἴστια τοῦ πλοίου ὀπίσω πρὸς τὴν πρύμνην (καὶ οὕτω τὸ πλοῖον ὥθεῖτο πρὸς τὴν ἔηράν χωρὶς νὰ στραφῇ).

πάλιν ὀπίσω.

παλίρρους ὁ ύεων πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν στ. 1397 πρὸς τὴν ἔηράν).

Πᾶν ποιμενικὸς θεός· ἐλαττεύετο κυρίως ἐν Ἀρκαδίᾳ.

παραβάλλομαι : ἐγώ σοι παραβάλλομαι θρήνους 1094 παραβγαίνω μ' ἐσένα ὡς πρὸς τοὺς θρήνους.

παραιρέομαι - οῦμαι 25 ἀποσπῶ.

παράκτιος ὁ παρὰ τὴν ἀκτήν· οὐ δραμεῖσθε παράκτιοι; 1424 δράμετε πρὸς τὴν ἀκτήν.

παραστάδες αἱ, τὰ ἐκατέρωθεν τῆς θύρας ἔύλα ἢ λίθοι ἢ τετράγωνοι στῦλοι καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα· ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν 1159 σταμάτα εἰς τὸν πρόναον.

πάρεργον ἔργον δευτερεῦον, παρὰ τὸ κύριον· ὡς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας 514 (θὰ τὸ κάμω αὐτὸ) ὡς κάτι τὸ δευτερεῦον μέσα εἰς τὴν δυστυχίαν μου· ὁ νοῦς: μέσα εἰς τὴν τόσην δυστυχίαν μου δὲν ελναι σπουδαία ἐνόχλησις, δὲν ἐπανέχαινε τὴν δυστυχίαν μου, τὸ δτι: θὰ σοῦ δώσω μερικὰς πληροφορίας· ὥστε δέχομαι.

παρέρχομαι 753 παραλείπω.

παρευτρεπίζω ἑτοιμάζω ὡς βοηθός, βοηθῶ εἰς τὴν ἑτοιμασίαν· παρευτρεπίζετε ταῦδον τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῇ 725 βοηθεῖτε τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς θυσίας εἰς τὰς ἐν τῷ ιερῷ προετοιμασίας.

παρηγις - ἰδος ἡ, παρειά.

παρθενῶνες διαμέρισμα τῶν παρθένων ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

παρίημι 793 ἀφήνω κατὰ μέρος.

παρίσταμαι : παρίσταμαι βωμοῖς 1314 εἶμαι ἐπιμελητὴς τῶν βωμῶν, τῶν θυσιῶν· πρβλ. ἐφεστῶς 726.

πάροιθε πρότερον.

παρόν: ἐπὶ τοῖς παροῦσι 471 διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν· παρὸν (ἀπρόσ.) 1088 ἐνῷ εἶναι δυνατόν.

πάρος πρότερον.

πάσχω δέχομαι ἐντύπωσίν τινα (καλήν ή κακήν, μέση λέξις)· πέπονθας ταῦτὸ ἔμοι; 657 ἔχεις περιέλθει εἰς τὴν ἴδιαν μὲν ἐμὲ ψυχικὴν κατάστασιν;

πατήρ: πατρὸς 699 δηλ. τοῦ Ἀγαμέμνονος.

πάτρα πατρίς.

πατρὶς 838 ἐπίθετον· χθονὸς πατρίδος πρβλ. πατρὸς αἰα.

πατροκτόνος ὁ φονεύσας τὸν πατέρα του, ἀλλὰ πατροκτόνος χεὶρ 1083 φονικὴ πατρικὴ γείρ.

παυσίπονος ὁ παύων τοὺς πόνους· παυσίπονος δουλείας ἐμέθεν δειλαίας 450 ὁ ὄποιος νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς δουλείας ἐμὲ τὴν δυστυχῆ.

πέδον ἔδαφος, πεδίον· 972 τέμενος.

πειρατήρια τά, δοκιμασία, δίκη· νικῶν ἀπῆρα φόνια πειρατήρια 967 ἔφυγα, ἀφοῦ ἐκέρδισα τὴν περὶ φόνου δίκην.

πειστήριος πειστικός.

πελάζω πλησιάζω. Ἐν 880 τμῆσις: ἐπί... πελάσαι· εἰς ὅψιν πελάζω 1212 πλησιάζω διὰ νὰ ἔδω.

Πέλοψ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φρυγίας Ταντάλου, σύζυγος τῆς Ἰπποδαμείας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πίσης Οἰνομάου. Ὁ Οἰνόμαος ἔκάλει εἰς ἀγῶνα ἀρματοδρομίας τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης του μὲ τὴν ὑπόσχεσιν δτι θὰ ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τὸν νικητήν· τοὺς ἡττωμένους ὅμως ἐφόνευεν. Ὁ Πέλοψ μέλλων καὶ αὐτὸς νὰ διαγωνισθῇ ὡς μνηστὴρ τῆς Ἰπποδαμείας παρέσυρεν εἰς ἀπίστιαν τὸν ἡνίοχον τοῦ Οἰνομάου Μυρτίλον, δστις ἀφήρεσε τοὺς ἥλους ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἀρματος τοῦ κυρίου του· οὕτως ἀμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος τὸ ἄρμα διεσπάσθη καὶ ὁ Οἰνόμαος ἀνετράπη. Ὁ Πέλοψ τὸν ἐφόνευσε τότε διὰ τῆς λόγγης του, δπως καὶ ὁ Οἰνόμαος ἐφόνευε τοὺς ἡττωμένους μνηστῆρας, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ἰπποδάμειαν. Ταῦτα συντόμως, ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς συγχρόνους του θεατάς, ὑπαινίσσεται ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων θοαῖσιν ἵπποις 2. Πέλοπος παιδὶ παιδὸς 807 ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέλοπος.

πέμπω στέλλω, ὁδηγῶ, συνιδεύω.

πεπρωμένος 1438 προωρισμένος.

πέρα περαιτέρω· μίθων πέρα 900 βλ. θαυμαστός καὶ πρόσω. περιβάλλω 796 ἀγκαλιάζω· 799 βάλλω πέριξ· 788 (δρκοισι)

δένω.

περιβολή τὸ περιβάλλειν· χειρῶν περιβολαὶ 903 ἐναγκαλισμοὶ.

περικίων ὁ ὑπὸ κιόνων περιβαλλόμενος, περίστυλος.

περιπολέω - ᾗ περιφέρομαι, περιπλανῶμαι.

περιστέλλω περιποιῦμαι, κηδεύω· πῶς ἂν με περιστείλειεν ἄν; ἄχ, νὰ ἥτο δυνατὸν νὰ μὲ ἐκήδευε. (Τὸ ἀν πολλάκις δίς, ἐνίστε καὶ τρίς).

πέσημα πτῶσις· πρᾶγμα πεσόν· οὐρανοῦ πέσημα 1384 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόν· πρβλ. 87 καὶ 977.

πέτρα βράχος.

πέτρος λίθος.

πηγή: πόντου πηγαὶ 1039 θαλάσσιον ὕδωρ· πηγαὶ ὕδάτων 1192 γλυκὸ τρεχούμενο νερὸ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ θαλάσσιον. Τὸ ῥέον ὕδωρ καὶ τὸ θαλάσσιον ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον δύναμιν ἔξαγνιστικήν· πρβλ. Ἰλιάδ. Α 314 οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἄλλα λύματ' ἔβαλλον· εἰς τοὺς Πέρσας τοῦ Αἰσχύλου (204) ἡ μάτηρ τοῦ Ξέρξου Ἀτοσσα λέγει: χεροῖν καλλιρρόου ἔψανσα πηγῆς (διὰ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὀνείρου).

πῆμα πάθημα, δυστύχημα· φίλα γὰρ ἐλπίς γ' ἐπὶ τε πῆμασι βροτῶν ἀπληστος ἀνθρώποις 414 διότι ἡ ἐλπὶς εἰναι ἀγαπητὴ (θερμαίνει τὴν καρδίαν μας, μᾶς κολακέψει) καὶ πρὸς δυστυχίαν τῶν θνητῶν εἰναι ἀπληστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

πίπτω 730 μεταπίπτω, μεταπηδῶ· σύντ.: οὐδεὶς ἀνήρ ἐστιν δ αὐτὸς ἐν πόνοις τε δταν τε πέσῃ ἐκ φόβου πρὸς τὸ θάρσος· εἰ γὰρ πέσοι 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ.

Πίσα πηγὴ ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἡλιδος, ἐξ ἡς ὀνομάσθη καὶ αὐτὴ ἡ Ὀλυμπία.

Πισᾶτις 824 ἡ ἐκ Πίσης.

πίτνω πίπτω.

πίτυλος δ, κυρίως: πλατάγημα τῶν ῥυθμικῶς κινουμένων κωπῶν· ἔπειτα: κώπη καὶ (σπανίως) πλοιον· ἐν 307 (μεταφορ.) κρίσις, ὄρμη, παραδρυμός· νεώς πίτυλος εὐήροης πάρα (= πάρεστι) 1050 τὰ καλοταιριασμένα κουπιὰ τοῦ καραβιοῦ εἰναι ἔτοιμα· ταρσῷ κατήρει πίτυλον ἐπτερωμένον (παράθεσις εἰς τὸ σκάφος 1345) 1346 « πλεού-

μενο ἔστηκωμένο καὶ μὲν ἔτοιμα σὰ φτεροῦγες τὰ καλοταιριασμένα κουπιά του ».

πλάτη κυρίως τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης ἔπειτα : κώπη (π.χ. 1347) καὶ αὐτὸ τὸ πλοῖον (π.χ. 1427).

πλέον περισσότερον· πλέον λαμβάνω 496 ὀφελοῦμαι, κερδίζω· σύντ.: τί πλέον λάβοις ἀν μαθοῦσα (ὑποθετ.) τόδε ;

πλήν: πλὴν ὅσ' οὐχ δρῶσά νυν 613 ἐκτὸς μόνον ποὺ δὲν τὸν βλέπω. **πλησίστιος** ὁ πληρῶν (φουσκώνων) τὰ ίστια.

πλωτὴρ ταξιδιώτης.

πνεῦμα φύσημα, ἄνεμος· τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη ; 1317 τί ἄνεμος ἐφύσηξε καὶ ἐπῆρε τέτοιον ἀέρα τὸ κεφάλι τῆς ;

πόδες τοῦ πλοίου εἶναι τὰ σχοινία τὰ δεμένα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ιστίου καὶ κρατοῦντα αὐτὸ τεντωμένον· νῦν « ποδάρια ».

ποδώκεια ταχυποδία.

ποθεινός ποθητός· ποθεινός (ἔστι) 1006 « ἀποζητέαται ».

ποικίλλω κεντῶ, « ξομπλιάζω », ἐνυφαίνω· εἰκὼ ποικίλλοντα 224 εἰκόνα ποικίλην (πολύγρωμον) ἐνυφαίνουσα· βλ. καὶ εἰκώ.

ποικιλόνωτος ποικιλόγρωμος κατὰ τὰ νῶτα.

ποινὰ δωρ., ἀττ. ποινὴ (ὃ ἴδε κατωτέρω ἐν λ.).

ποινάομαι - ὅμαι τιμωρῶ.

ποινὴ ἔξαγορά, τιμωρία, ἐκδίκησις, φωνὴ τοῦ αἴματος· ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων Τανταλιδῶν ἐκβάνει ποινά γ' εἰς οἴκους 199 ἔκτοτε (ἀπὸ αὐτὴν τὴν πηγήν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν) ἡ φωνὴ τοῦ αἴματος τῶν πρότερον φονευθέντων Τανταλιδῶν εὑρίσκει ἐκδίκησιν (ἵκανοποιησιν) πλήγτουσα τοὺς οἴκους (τὴν ἔκάστοτε ἐπερχομένην γενεὰν τῶν Τανταλιδῶν, νῦν δὲ τὸν Ὁρέστην): ἀντιπάλους ποινὰς δίδωμι 446 πληρώνων σωστά, μὲν ἀνάλογον τιμωρίαν, τὸ κακὸν ποὺ ἔκαμα.

πολέσιν 1264 πολλοῖς.

πόλισμα πόλις.

πολυάνωρ πολυάνθρωπος, πολυσύγχρωστος· πολινάροοι ἐν ξενόεντι θρόνῳ (ἐνν. θῆκε) θάρση βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς 1281 ἐντὸς τοῦ ιεροῦ, ὅπου συρρέουν πάμπολλοι ξένοι, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς θηγητοὺς πίστιν εἰς τοὺς (ἐμμέτρους) χρησμούς.

πολύθυρος 727 ἦτο ἡ ἐπιστολὴ ἡ ἀποτελουμένη ἐκ πολλῶν πινακίδων, αἵτινες ἐκαλοῦντο θύραι η θυρίδες η πτυχαί.

πολυσόρνιθος ὁ ἔχων πολλοὺς δρυμίας (πτηγά)· πολυσόρνιθος αἴλα,

λευκὰ ἀκτὰ 435 εἶναι ἡ Λευκὴ (σήμερον Φιδωνίης), ἐρημόνησος ἐν τῷ Εὔξεινῳ πόντῳ ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως). Ἐκλήθη Λευκὴ διὸ τὸ χρῶμα τῶν βράχων τῆς ἡ, κατ' ἄλλους, διὰ τὰ λευκὰ πτηνά, τὰ ὅποια ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ διέμενον ἐπ' αὐτῆς. Ἐλέγετο ἐπίσης Νῆσος ἡ Λρόμος τοῦ Ἀχιλλέως· (δὲ Εύριπ. ποιητικῶς): Ἀχιλῆος δρόμους καλλισταδίους τὸ ὠραῖον στάδιον, ὃπου ἐγύμναζετο ὁ Ἀχ. μετὰ τὸν θάνατόν του. Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλατρεύετο εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς νήσου περιοχήν, ὃπου εὑρέθη καὶ βωμὸς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἴδρυμένος. Τὸ τὰν πολυνόριθμον ἐπ' αἷς ἔξαρταται ἐκ τοῦ ἐπέρασαν, τὸ ὅποιον ἐννοεῖται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ στίγου 424. Ὁ Χορὸς διερωτᾶται: πῶς ἔφθασαν οἱ ξένοι ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων; παρέπλευσαν τὴν Θράκην (παρ' ἄλιον αἰγαλὸν 425) ἡ ἔπλευσαν ἀνατολικώτερον (ἀξεινον κατὰ πόντον 438) μὲν εὐνοϊκὸν ἄνεμον (πλησιστίοισι προαῖς 430), νότιον ἡ δυτικὸν (αἴραις σὺν νοτίαις ἡ πνεύμασι Ζεφύρου 433 - 434), καὶ ἀφήσαντες ἀριστερά τῶν τὴν Λευκὴν ἥλθον εἰς τὴν Κριμαίαν;

πολύπτυχος 677 πολυχάραδρος.

πομπή: σχέτλαια πομπαὶ 651 μαῦρο ταξίδι (ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

πόνημα ἔργον.

πόνος 114 ἀθλος, κινδύνευμα· πόνοι 661 ἀγῶνες, 988 βάσανα· διὰ πόνων ἄγει ὀδηγεῖ διὰ μέσου δοκιμασιῶν· 729 κινδυνοι· βλ. πίπτω.

πορθέομαι - ουμαι 302 καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.

πορθμεύω διαβιβάζω, μεταφέρω (κυρ. διὰ στενοῦ θαλασσίου πόρου ἡ ποταμοῦ), διαπορθμεύω· πορθμεύω ἵχνος 266, πόδα 936 φέρω τὸ βῆμα, βαθίζω, ἔρχομαι· τίνι λόγῳ πορθμεύετε; 1358 μὲ ποίκιν δικαιολογίαν, μὲ ποῖον δικαίωμα, μεταφέρετε; πορθμεύω διωγμὸν 1435 ἐπιχειρῶ καταδίωξιν· πορθμεύειν πλάτῃ 1445 ὥστε νὰ διασχίῃ (τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης) διὰ τοῦ πλοίου.

πορθμὶς ἀκάτιον, πέραμα, σκάφος.

πόρος πέρασμα· πόρος ἀποορς 897 πέρασμα, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο ἀδύνατον· ἀνέλπιστος σωτηρία· 875 διέξοδος, τρόπος φυγῆς, σωτηρία· 253 θάλασσα.

πορφυρευτικὸς ὁ ἀνήκων εἰς τὰς πορφυρεῖς ἡ πορφυρευτάς, τοὺς ἀλιεῖς τῆς πορφύρας (κοιγκυλίου, ἐξ οὗ ἐλαμβάνετο χρωστικὴ ούσια)· πορφυρευτικαὶ στέγαι 263 τόπος διαμονῆς πορφυραλιέων.

πόσις δ, ὁ σύζυγος.
ποτάσσωμαι - ὄμαι πετῶ.

ποτέ (ἐν ἐρωτήσει, π.χ. 472, 479) τάχα, ἅρα γε, τέλος πάντων.
πότνια σεβαστή· 463 καὶ 533 ἡ "Ἄρτεμις" 1123 ἡ "Ιφιγένεια".

πράσσω εύρισκομαι εἰς μίαν κατάστασιν (καλὴν ἢ κακήν, μέση λέξις).
 πράσσοντ' ἀ πράσσω 692 ἀφοῦ ἔχω τὴν τύχην ποὺ ἔχω· καλῶς πράσσω
 1185 εδ' πράσσω εὐτυχῶ· πράσσω κακῶς 353 δυστυχῶ (βλ. δυστυχῆς).
 πράσσω κοινὰ (ἐνν. "Ἀργεῖ") 668 συμμερίζομαι τὴν τύχην (τοῦ "Ἀργοῦς").

πρέσβειρα πρεσβυτέρα.

προδίδωμι 706 ἐγκαταλείπω.

προθυμία: πολλὴ δέ τις προθυμία σε τοῦδ' ἔχουσα τυγχάνει 615
 σὲ κατέχει μεγάλη ἐπιθυμία αὐτοῦ (τοῦ θανεῖν).

πρόθυμον τό, 989 προθυμία, ζωηρὰ ἐπιθυμία· τὸ πρόθυμον ἔχω
 "Ἀργεῖ γενέσθαι ἔχω τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἔλθω εἰς τὸ "Ἀργος"
 1023 τόλμη, θάρρος.

προκαλύπτω 312 θέτω ὡς προκάλυμμα· ὁ Πυλάδης μὴ ἔχων ἀσπίδα
 ἔθεσεν ὡς προκάλυμμα τοῦ Ὁρέστου τὰς εὐπήγους ύφας πέπλων τὸ
 καλούφασμένον ίμάτιόν του.

πρόκειματι: τὴν προκειμένην σπουδὴν ἔχοντες 1433 ἐπειγόμενοι διὰ
 τὸ προκείμενον ζήτημα.

προμηθία πρόνοια.

πρός: πρὸς δὲ 548 πρὸς τούτοις δέ· πρὸς δ' ἀπώλεσέν τινα μὲ τὸ
 νὰ ἀποθάνῃ ἐκεῖνος κατέστρεψε καὶ κάποιον ἄλλον (δηλ. ἐμέ).

προσάμβασις προσανάβασις· δωμάτων προσαμβάσεις ἐκβησόμεσθα
 97 θὰ ἀναβῶμεν καὶ θὰ φθάσωμεν ὕως εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ ναοῦ·
 η ἐκ τοῦ ἐκβησόμεσθα σημαίνει τὸ τέρμα.

προσάντης ἀνωφερής, δύσκολος, δυσάρεστος.

προσβαίνω 195 προστίθεμαι: προσέβα· δωρ., ἀττ. προσέβη.

προσείω 370 σείω τι (εὐχάριστον) ἐνώπιόν τινος ὡς δόλωμα (διὰ
 νὰ τὸν κάμω νὰ ἔλθῃ πλησίον μου), προβάλλω, μεταχειρίζομαι ὡς
 πρόσχημα.

προσήκω 550 συγγενεύω.

πρόσπολος ὁ, ἡ, θεράπων, θεράπαινα.

προστίθημι: προστίθημι δεσμὰ 1204 ἐπιβάλλω δεσμά, δένω.

προστροπή τροπὴ πρός τινα, προσφυγή, δέησις· θεᾶς τῆσδε προσ-

τρυπήν ἔχω 618 τὸ χρέος μου εἶναι νὰ ἔξευμενίζω αὐτὴν ἐδῶ τὴν θεάν.

πρόσφαγμα σφάγιον, θῦμα: πρόσφαγμα θεᾶς 458 θύματα προωρι-
σμένα διὰ τὴν θεάν.

πρόσω πόρρω, μακράν, πάρα πέρα, πρὸς τὰ ἐμπρός· λόγου πρόσω
839 περισσότερον ἢ δύο δύναται τις νὰ παραστήσῃ διὰ λόγων. Πρβλ.
κρείσσον ἢ λόγοισιν 836, μόθων πέρα 900.

προτίθεμαι 1218 θέτω ἐνώπιόν μου· 1225 ὄριζω ἐκ τῶν προτέρων,
ἔχω τὴν πρόθεσιν, σκοπεύω.

πρότονοι οἱ, τὰ σχοινία τὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἵστοῦ πρὸς τὴν
πρῷραν καὶ τὴν πρύμνην προτεινόμενα καὶ χρησιμεύοντα πρὸς στερέω-
σιν αὐτοῦ, «στάντζοι», «στράλια» 1134 βλ. ἐκπετάννυμι.

προύργου 309 προσφόρως (διὰ τοὺς βοσκούς).

προυφείλω ὀφείλω ἀπὸ πρίν· κάμοι τι προνυφεῖται κακὸν 523 καὶ
μαζί μου ἔχει κάποιον ἀνεξόφλητον παλαιὸν λογαριασμόν ἢ Ἰφιγένεια
λέγει κάμοι, διότι καὶ ὁ Ὁρέστης εἶπεν εἴπει ὅτι ἡ Ἐλένη ἐπέστρεψε
διὰ τὸ κακὸν ἐνὸς τῶν ἰδικῶν του, ἐννοῶν τὸν πατέρα του.

πρύμνηθεν ἀπὸ τὴν πρύμνην. Ἐν 1348 ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ Πυλάδης
ἐλεύθεροι, ἐνῷ πρότερον ἤσαν δεμένοι (ἐκ δεσμῶν), ἵσταντο ἐπὶ τῆς
ἀκτῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου.

πρυμνήσιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρύμνην, «πρυμνιός»· κλίμακας ἥγον
διὰ χειρῶν πρυμνήσιας 1351 κρατοῦντες εἰς τὰς χειράς των κλίμακα
ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὴν πρύμνην· τὸ πρυμνήσια προληπτικὸν ἐπιρρη-
ματικὸν κατηγορούμενον· τὰ πρυμνήσια τὰ παλαμάρια ἢ σχοινία, διὰ
τῶν ὅποιων δένουν τὸ ἀγκυροβολῆσαν πλοῖον ἀπὸ τὴν πρύμνην εἰς τὴν
ξηράν, «πρυμάτσες»: ἐν 1356 εἶχον μὲν λύσει τὰ πρυμνήσια, ἀλλὰ δὲν
εἶχον ἀνασύρει ἀκόμη αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον.

πρωτόγονος 209 πρωτότοκος.

πτανὸς δωρ., ἀττ. πτηνός, πτερωτός.

πτυχὴ δίπλα· πτυχῇ δέλτον 760 πινακίς ἐπιστολῆς (βλ. δέλτος).
πτυχαὶ 9 καὶ 1082 ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους, καιλάδες.

Πυθὼν-ῶνος ἡ, ἡ θέσις ὅπου οἱ Δελφοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Δελφοί.

πυλωρὸς θυρωρός· ἡ πυλωρός (τοῦ ναοῦ) ἴερεια· πρβλ. κληροῦχος.

πυρόσιμαι-οῦμαι ῥίπτομαι εἰς τὴν πυράν, καίομαι.

πυρσὸς ἀνημμένη δάκτ., λάμψις· ἐν 1216 φλόγες θείου, δι' οὐ ἀπε-
λύμανον.

πῶμα ποτόν.

ράνις σταλαγματιά· αίμακται όσανίδες χερνίβων 645 φονικὸν (εἰς θυνάτωσιν προορίζον) ράντισμα μὲ νήγιασμένον ὕδωρ.

ράπτω 681 σχεδιάζω, ἔξυφαίνω, μηχανορραφῶ.

ρήγματιν ἡ -ίς -ῖνος ἡ, ἀκτή.

ριπή (ὁρίτω) ρίξιμον, ὄρμή· ποδῶν ὁπῆ 885 πεζοπορία.

ρόθιος ρογθῶν, πλαταγῶν τὸ ρόθιον κτύπημα τοῦ κύματος μὲ τὴν κώπην καὶ δὲ ἔξ αὐτοῦ κρότος· δίκροτα ρόθια εἴλατίνας κώπας 407 εἶναι τὰ καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ πλοίου κροτοῦντα κτυπήματα τῆς ἐλατίνης κώπης (αἱ δοτ. ρόθιοις καὶ αὔραις ὁργανικαί) 426 (καὶ ἀλλ..) κῦμα· σύντ.: ἐπὶ ρόθιώ 'Αμφιτρίτας.

σάλος ταραχώδης κίνησις· θαλασσοταραχή· 46 σεισμός.

σαφής 919 εἰλικρινής.

σέβω σέβομαι, τιμῶ· σέβω τὸν προκείμενον νόμον 1189 τηρῶ τὸ κρατοῦν ἔθιμον· σέβομαι 648 μακαρίζω· τὸ τύχας μάκαρος 647 γεν. τῆς αἰτίας.

σέθεν σοῦ· πρὸς σέθεν 365 καὶ 368 ποιητ. αἴτιον.

σέλας φῶς· σέλας λαμπάδων 1224 ἀνημμέναι λαμπάδες· νοητέον (κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐκβαίνοντος 1222) ἐκφερόμενον.

σεμνὸς σεβαστός, ἱερός.

σεύομαι τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὄρμῶ.

σημαίνω κάνω σῆμα, φανερώνω, ἀγγέλω, ἐκθέτω, ἀναφέρω· ὑποδηλῶ νοερῶς (1233) 1203 σύντ.: τὸ σημαίνειν τόδε ἐστὶ σὰν ἰδικόν σου ἔργον εἶναι νὰ δηλώσῃς (νὰ ὑποδείξῃς) τοῦτο· ἐν 1209 ἐκ τοῦ σημανεῖ (οὐχὶ ἐκ τοῦ πέμψον) τὸ πόλευ τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν τύχας 1410 ἵνα ἀναγγέλω ἐκεῖθεν τὰ ἐκεῖ συμβάντα.

σήμαντρον σφραγίς· σημάντρουσιν ἐσφραγισμένοι 1372 « σημαδενοί », τραυματισμένοι.

σιγώμενον ἀπόρρητον.

σικηπτοῦχος ὁ κρατῶν τὸ σκῆπτρον. Ἡ Ἰφιγένεια, ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν Αὐλίδα, ἀφῆκε τὸν Ὀρέστην σικηπτοῦχον "Ἄργει 235, βασιλόπουλο πρωαρισμένον νὰ κρατήσῃ τὸ σκῆπτρον τοῦ "Αργους.

σικῆψις δικαιολογία· 122 σύντ.: οὐδεὶς μόχθος φέρει τοῖς νεοῖς σικῆψιν· (τοῦ μὴ μοχθεῖν, δηλ., τῆς ἀποφυγῆς τοῦ μόχθου).

σικόλιψ ὁ, πάσσαλος· σικόλιψ πήγνυμι 1430 ἀνασκολοπίζω.

σικοπέω -ῶ (καὶ σικοπέομαι-οῖμαι) ἔξετάζω, ἐρευνῶ, κατασκοπεύω.

σακότος ὁ, τὸ σκότος· 1025 βλ. ἐκσφύζω.

σκῦλα λάφυρα.

σόφισμα τέχνασμα, ἐπινόημα· σοφίσματα 380 « ἔνπναδες »· 1031 βλ. ἀνία.

σπάω - ω ἀνασπῶ, σύρω.

σπουδὴ βία· 1433 βλ. πρόκειμαι.

σταθμὸς 49 στῦλος, κίων.

στέγος τό, στέγη· οἰκων ὅντες ἐν ταῦτῷ στέγει 950 ἂν καὶ ἡσαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην.

στείχω βαδίζω, πηγαίνω· στεῖχε καὶ σήμαινε σὺ 1211 λέγει ὁ Θόας εἰς ἔνα τῶν ἀκολούθων του.

στέλλω στήνω, διευθετῶ, εὐτρεπίζω, ἀποστέλλω, συνοδεύω, μεταφέρω· ἐστελλαμεν ταῦν ποντίαν (κατηγορ.) 70 κατημθύναμεν τὸ πλοῖον διὰ μέσου τῆς θαλάσσης.

στενάζω: ἐστέναξας τοῦτο 550 σύστοιχ. ἀντικ.

στενόπορος ὁ ἔχων στενὸν πέρασμα· τοιοῦτον ἦτο τὸ μεταξὺ τῶν Συμπληγάδων πετρῶν 888.

στέρομαι καὶ στεροῖσκομαι καὶ στεροῦμαι· στερεῖσα 474 μτχ. παθ. ἀρ. β'. ἐν 1058 ὑποκ. τοῦ στερηθῆναι τὸ με εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τοῦ τάμ' 1057· τὸ δὲ τάμ' ἐν ὑμῖν ἐστιν ἡ τύχη μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς.

στερρὸς 206 τραχύς, σκληρός· βλ. λόχιος.

στεφανόω - ω 1499 βλ. Νίκη.

στίβος ὁ, (στείβω πατῶ) ὀδός· 67 σύντ.: ὅρα μή τις βροτῶν ἐστιν ἐν στίβῳ.

στόλος 1135 τὸ ἐξέχον μέρος τῆς πρώτας, ἔμβολον· βλ. ἐκπετάννυμι.

στόμιον στόμα, ἔνοιγμα, χάλινὸς (κυρίως : τὸ σιδηροῦν τεμάχιον τὸ τιθέμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ ζώου)· ὥσθ' αίματηρά στόμι' ἐπεμβαλεῖν ἐμοὶ 935 (ναί, τόσον) ὥστε μοῦ ἔβαλον χαλινόν, ποὺ μ' ἔχανε νὰ ματώνω.

στομόω - ω φιμώνω, φράττω· δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη 287 κατευθύνουσα ἐναντίον μου τὰς φοβεράς ἐχίδνας, μὲ τὰς ὄποιας εἰναι ὠπλισμένη (περιπεφραγμένη).

Στρόφιος βασιλεὺς τῆς Φωκίδος, γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος.

στυγέω - ω μισῶ.

στύφλος σκληρός, τραχύς.

σύγγονος ὁ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

συγκυναγός σύντροφος εἰς τὸ κυνήγιον.

συγκυρέω - ὢ συμπίπτω, συμβάλω.

συγχωρέω - ὢ μέλλ. -σομαι (741), βαίνω πρὸς τὸ ἵδιον μέρος, συναντῶμαι, συγκρούομαι: ἐν 741 συμφωνῶ, παραδέχομαι: δισσαὶ (= δύο) συγχωροῦσσαι πέτραι ἀξείνου πόντου 124 εἶναι αἱ Συμπληγάδες, αἱ όποῖαι κατὰ τὸν μῆθον ἔμειναν ἀκίνηται ἀφ' ἣς διῃλθε διὰ μέσου αὐτῶν ἡ Ἀργώ ὁ Εὔριπίδης μὲ ποιητικὴν ἐλευθερίαν τὰς φαντάζεται (ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ) εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον, ἐνῷ συνήθως τὰς ἑτοποθέτουν εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον.

συθείς μηχ. παθ. ἀορ. τοῦ σεύομαι τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὄρμα.

συλάω - ὢ κλέπτω, στερῶ: συντάσσεται μὲ δύο αἰτιατικάς.

συλλήπτωρ βοηθός, συνεργός.

συμβαίνω: ἀπαντα συμβαίη καλῶς 1055 «εἴθε ὅλα νὰ πᾶνε καλά». 'Ο. 'Ο. ἥρχισεν ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐπιχείρησίς των θὰ ἐπιτύχῃ (τὰ δ' ἄλλα ἵσως...), ἀλλὰ διακόψας ἐκυρώσει τὸ αὐτὸν εὐχήν.

συμβάλλω 55 ἐξηγῶ, κρίνω.

συμμοιχθέω - ὢ συμμερίζομαι τοὺς μόχθους, τοὺς ἀγῶνας.

συμπλέω εἷμαι συνταξιδιώτης, ἀπλοῦς ἐπιβάτης.

συμφορά γεγονός, περίστασις ποίᾳ συμφορᾷ; 549 ὑπὸ τίνας περιστάσεις; ἀπὸ τί; συμφορᾷ 850 περιπέτειαι.

σύναιμος ὅμαιμος (δ ἰδέ).

συναντάω - ὢ: μὴ συναντῶν φόρω; 1210 διὰ νὰ μὴ συναντοῦν τοὺς φονεῖς; εὐκτική, διότι τὸ νόγμα εἶναι κυρίως: ὁ ἄγγελος πρέπει νὰ δηλώσῃ εἰς τοὺς πολίτας ὅτι διετάχθη (παρωγ. γρόνος) ἡ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν παραχωνή, διὰ νὰ μὴ κτλ.

συναποκάμνω ἀποκάμνω ὅμοι, συγχρόνως: 1371 βλ. ξυνάπτω.

συνάπτω ἐνώνω: ἐν 375 ἡ Ἰφ. οὐ συνῆψε στόμα κασιγνήτη (κυρ. στόματι κασιγνήτης) δὲν τὴν ἐφίλησεν: ἐν 59 ἐφαρμόζω, σχετίζω, ἀποδίδω.

συνδοκέω - ὢ φαίνομαι ὅμοιως εὐλογος: συνδοκεῖ (ἀπρόσ.) ὑπάρχει ἡ αὐτὴ γνώμη: σοὶ συνδοκεῖν χρεὼν 71 πρέπει νὰ συμφωνήσῃς μαζί μου.

συνδρομάς ή συντρέχουσα, συγχωροῦσα 124, συμπλητομένη· πέτραι συνδρομάδες 421 αἱ Συμπληγάδες.

συνεκπονέω - ω συμπράττω, βοηθῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.

συνεκτραφεῖς τῷ Ὁρέστῃ εἶναι ὁ Πυλάδης (709), διότι ὁ Ὁρ. ἀνετράφη ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Στροφίου, ἀποσταλεὶς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἡλέκτρας μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρός των.

συνερείδω συσφίγγω· οἶδε χωροῦσι δίδυμοι συνερεισθέντες χέρας δεσμοῖς 456 νά, ἔρχονται οἱ δύο, ἔχοντες τὰς χεῖρας σφικτὰ συνδεδεμένας (ἐνν. ὅπισω ἀπὸ τὴν ράχιν) μὲ δεσμά. Διεσώθησαν σαρκοφάγοι, ἐπὶ τῶν ὄποιων εἰκονίζεται ἡ σκηνὴ αὕτη: Σκύθης μὲ ἀσιατικὴν περιβολὴν ὁδηγεῖ τὸν Ὁρέστην καὶ τὸν Πυλάδην εἰς τὴν Ἰφιγένειαν, ἡ ὄποια ἴσταμένη πλησίον τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος τοὺς παρατηρεῖ ἔχουσα συμπεπλεγμένας τὰς χεῖρας· ὅπισθεν τοῦ ἀγάλματος ἀνθρωπίνη κεφαλὴ ἐμπεπηγμένη εἰς κλάδον πεύκης.

σύνοδος συναπάντημα· κνάνεαι σύνοδοι θαλάσσης 392 εἶναι ὁ Βόσπορος, ὃπου γίνεται ἡ σύνοδος τῶν ὑδάτων τοῦ Εὔξείνου καὶ τῆς Προποντίδος. Κατὰ τὸν μῦθον ὀνομάσθη Βόσπορος, διότι ἐπέρασεν ἐκεῖθεν ἡ Βοῦς (βοὸς πόρος), δῆλ. ἡ κόρη τοῦ Βασιλέως τοῦ Ἀργούς Ἰνάχου Ίώ, ἡτις μεταμορφωθεῖσα ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Ἡρας εἰς ἀγελάδα καὶ ὑπὸ οἰστρου (βλ. λέξιν) ἐλαυνομένη περιεπλανᾶτο, μέχρις ὅτου εὗρε τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον.

συνομαίμων = ὅμαιμος (ὁ ίδε).

συντίθημι θέτω μαζί· συντίθημι εἰς ἐν 1016 συνδυάζω.

σύντροφος ὁ δύμος τραφείς. Διὰ τὸ ὄλον χωρίον 1119 βλ. δυσδαιμονία.

σφαγεῖον ἀγγεῖον εἰς ὃ ἔρρεε τὸ αἷμα τῶν σφαζομένων ζῷων· ἐς χέοντιβάς τε καὶ σφαγεῖα 335 διὰ νὰ ῥαντισθοῦν μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ καὶ νὰ σφαγοῦν.

σφέ· αἰτ. τοῦ σφεῖς, αὐτούς, αὐτὰς (παρὰ τοῖς τραγικοῖς καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ).

σχέτλιος δυστυχής, χθολιος· σχέτλιοι πομπαὶ 651 «μαῦρο ταξίδι» (ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

σχῆμα 246 περιβολή.

τάμα ἐν 1195 ἔχει δύο σημασίας: α') τὰ ἱερατικὰ μου καθήκοντα (οὕτως ἀντιλαμβάνεται αὐτὸς ὁ Θόας), β') τὸ σχέδιον τῆς φυγῆς μου.

τάνόντα τὰ ἐνόντα.

Ταντάλειος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Τάνταλον καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ ποῦ πατρωνυμικοῦ *Τανταλίδης*) ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάκου· πρβλ. *Ἀγαμεμνόνειος, Τυνδαρεία*.

Τάνταλος βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, πατὴρ τοῦ Πέλοπος. Κατὰ τὸν μῦθον καλέσας εἰς γεῦμα τοὺς θεοὺς παρέθεσεν εἰς αὐτοὺς φαγητὸν παρασκευασθὲν ἀπὸ τὰς σάρκας τοῦ νιόυ του, τὸν δποῖον εἶχε σφάξει. 'Αλλ' οἱ θεοὶ (πλὴν τῆς Δήμητρος) τὸ ἀντελήφθησαν καὶ τὸν μὲν Πέλοπα ἐπανέφεραν εἰς τὴν ζωήν, τὸν δὲ Τ. κατεκρήμνισαν εἰς τὸν Τάρταρον· τὰ Ταντάλου θεοῖσιν ἔστιάματα 387 τὸ ὑπὸ τοῦ Τ. εἰς τοὺς θεοὺς παρατεθὲν γεῦμα· τὸ ἔστιάματα ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἡσθῆται βιορῆ παιδὸς (388), ὑποκείμενον δὲ τοῦ ἡσθῆται ἐννοεῖται τὸ θεούς.

τάπιχώρια 280 τὰ ἐπιχώρια, τὰ θυσιαζόμενα κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου.

ταραγμὸς σύγχυσις.

ταρβέω - ω φοβοῦμαι.

ταρσὸς τὸ πλατύ μέρος τῆς κάπης καὶ αὐτὴ ἡ κάπη· 1346 βλ. πίτυλος.

τάσσομαι: ποῦ πόνου τετάξεται ἡμῖν ; 1064 εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ἀγῶνος θὰ τὸν τοποθετήσωμεν ; τί ἔργον θὰ τοῦ ἀναθέσωμεν ;

Ταυρικὴ (χθών) ἡ χώρα τῶν Ταύρων.

Ταῦροι λαὸς σκυθικὸς κατοικῶν τὴν Ταυρικὴν χερσονησον, τὴν σημερινὴν Κριμαίαν.

Ταυροπόλος ἐπωνύμιον τῆς Ἀρτέμιδος. Πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἐτελοῦντο εἰς τὰς Ἀραφηνίδας 'Αλὰς τῆς Ἀττικῆς τὰ Ταυροπόλια. 'Ο Εὐρ. νομίζει (1454) ὅτι τὸ Ταυροπόλος παράγεται ἐκ τῶν λέξεων *Ταυρικὴ* καὶ (περὶ) πολῶν ἡ ἐτυμολογία αὕτη δὲν εἰναι βεβαίως δυνατὸν νὰ εἰναι ὀρθή, ἀλλὰ καὶ σήμερον δὲν εἰναι ἀσφαλῶς γνωστὸν πόθεν παρήγθη ἡ λέξις· (ἀρχικῶς ἐσήμανεν Ἰσως : ἡ ὀχουμένη ἐπὶ ὀχήματος συρρούμενου ὑπὸ ταύρων ἡ ἡ θηρεύουσα ταύρους ἡ ἡ προκαλοῦσα ταυρομαχίας).

τάφ' 540 τὰ ἀπό.

τέγγω βρέχω.

τεχνόμαι - οῦμαι τίκτω· 1262 βλ. Χθών.

τέκος τό, τέκνον.

τεκταίνομαι 951 μηχανεύομαι, τεχνηέντως καθιστῶ.

τελευτὰ δωρ., ἀττ. τελευτή, τέλος· ἀ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τελευτὰ τίς ἔνν. ἔσται); 873 ἔπειτα δὲ ἀπ' αὐτὰ ποιῶν θὰ εἶναι τὸ τέλος;

τέρψις: ἐς τέρψιν εἶμι 797 θὰ ἀπολαύσω τῆς τέρψεως.

τεῦχος τό, ἀγγεῖον.

τέχνη 53 ἔργον, ἀξιώμα· τιμῶ τήρδε τέχνην ξενοκτόνον ἀσκῶ αὐτὸ τὸ ἔργον μου, τὸ δόπιον συνίσταται εἰς τὸ νὰ θυσιάζω τοὺς ξένους (κυρ. νὰ ἔκτελῶ τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας)· τέχναι 24 δόλοι, τεχνά- σματα· Ὀδυσσέως τέχναι, διότι τοῦ 'Οδ. ἐπινόησις ἡτο νὰ καλέσουν τὴν Ἱφ. εἰς τὴν Αὐλίδα ὑπὸ τὸ πρόσχημα δτι θὰ τὴν ἐνύμφευν μὲ τὸν 'Αχιλλέα, ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ τὴν θυσιάσουν· τέχνην θέμενος 712 δόλω χρησάμενος.

τέχνημα 1355 τέχνασμα.

τηλόσε μακράν.

τηλύγετος ὁ εύρισκόμενος πολὺ μακρὰν τῆς πατρίδος του.

τημελέω - ὦ φροντίζω· (παρ' ἡμῖν σύνηθες τὸ ἀτημέλητος).

τίθημι: τίθημι ἵχνος ποδὸς 752 πατῶ τὸ πόδι μου· τίθεμαι παρ' οὐδὲν 732 παραμελῶ· εν τίθεμαι τὸ ἐμαυτοῦ 1003 τακτοποιῶ τὴν ὑπό- θεσίν μου· σύντ.: σὺ τύχοις ἀν νόστου θέμενος τὸ σαντοῦ εν.

τιμή: τιμὰς ἔχω 748 ἔχω τὸ ἀξιώμα (τῆς ἱερείας).

τιμωρέω - ὦ (μετὰ δοτ.) βοηθῶ, ίκανοποιῶ· τιμωρέομαι - οῦμαι (μετ' αἰτιατ.) τιμωρῶ, ἐκδικοῦμαι.

τίνω πληρώνω δίκας τίνω 339 τιμωροῦμαι· τίνομαι (ἀδρ. ἐτεισάμην 78) λαμβάνω ἐκδίκησιν.

τλάμων δωρ., ἀττ. τλήμων, τάλας, δυστυχής.

τλήσομαι μέλλ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστῶτι, ἀδρ. ἔτλην, παρακείμ. τέτληκα· τὰ δεινὰ τλήσεται 617 θὰ κάμη αὐτὸ τὸ φοβερὸν τόλμημα.

τόκος τοκετός: τόκοις βαρύνεται 1228 εἶναι ἔγκυος.

τρίγλυφος ἐπίθ., ὁ ἔχων τρεῖς γλυφάς· ὡς οὔσιαστ. ἡ τρίγλυφος καὶ τὸ τρίγλυφον μάρμαρον ἔχον γλυφάς παραλλήλους καὶ τιθέμενον ὑπὲρ τὸ ἐπιστύλιον τῶν δωρικοῦ ῥυθμοῦ ναῶν· μεταξὺ τῶν τριγλύφων, αἴτινες κατὰ τοὺς παλαιοτάτους χρόνους ἤσαν τὰ ἄκρα τῶν δοκῶν, ἔμενον κενά, ὅπαί· ἀργότερον ἐκαλύφθησαν διὰ πλακῶν, αἴτινες ἐκλήθησαν μετόπαι.

τροχήλατος ὁ ἐπὶ τροχῶν ἐλαυνόμενος· μανία τροχήλατος 82 ἀναγ- κάζουσα τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον νὰ τρέχῃ ταχέως.

τυγχάνω 1321 ἐπιτυγχάνω· βλ. θαῦμα.

Τυνδαρεία ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸν Τυνδάρεων καὶ (τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Tυνδαρίς*) ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω· ἐν 5 ἡ Κλυταιμήστρα· πρβλ. Ἀγαμεμνόνειος, Ταντάλειος.

τύχη: τὰς τύχας τίς οἰδ' ὅτῳ τοιαίδ' ἔσονται; 475 τίς οἰδεν φτινι αἱ τύχαι ἔσονται τοιαίδαι; τὸ τὰς τύχας κατὰ πρόληψιν δός τῇ τύχῃ 501 ἀπόδωσε τὸ εἰς τὴν τύχην μία τύχην ἔχει 1065 μία τύχη ἀναμένει ποίας τύχας; 1209 τὶ πράγματα;

ὑβρίζω κάνω κατάχρησιν τῆς δυνάμεώς μου, παρεκτρέπομαι· οὐ που νοσοῦντας ὕβρισεν δόμους; 930 δὲν πιστεύω νὰ παρεξετράπη εἰς αὐθαιρεσίας ἐναντίον τοῦ εἰς κακὴν κατάστασιν εύρισκομένου οἴκου.

ὑδραίνω βρέχω, χύνω, ράντίζω. Διὰ τὸ δλον χωρίον 159 κ.έ. βλ. κρατήρ.

ὑλοφορβὸς ὁ εἰς τὰ δάση βόσκων.

ὑμέναιος τραγούδι τοῦ γάμου.

ὑπείκω ὑποχωρῶ, φεύγω· τὸ νῦν ὑπεῖκον 327 τὸ τμῆμα (τῶν βοσκῶν), τὸ ὄποιον εἶχε πρότερον ἀποσυρθῆ.

ὑποπτεύω 1036 μαντεύω.

φάος φῶς· βλέπω φάος 674, δρῶ φάος 564 ζῶ· πρβλ. 608.

φάραγξ χάσμα, ρῆγμα.

φᾶρος τό, ὕφασμα· καλύπτρα· 1150 βλ. γένυς.

φάσγανον ξίφος· βάλλω φ. 785 καταφέρω, ἐμπήγω.

φάσματα 42 ὄνειρα. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ἡ ἔκθεσις (ἀφήγησις) τῶν ὄνειρων των εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα ἦτο ἀποτροπή (ἄκος) τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐνδεχομένου κινδύνου. 'Ο Εὔρ. χρησιμοποιεῖ τὸ ἔθιμον τοῦτο, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἔξοδον τῆς Ἰφ. ἐκ τοῦ ναοῦ.

φαῦλον τό, φαυλότης, κακοῦργα ἔνστικτα· ἐς τὴν θεὰν τὸ φαῦλον ἀναφέρω 390 εἰς τὴν θεὰν προσάπτω κακοῦργα ἔνστικτα.

φαῦλος 305 ἀνίκανος.

φέρομαι προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω· φέρομαι βάρος δλίου 416 κυνῆγῶ τὰ μεγάλα πλούτη.

φεύγω 512 εἴμαι φυγάς (βλ. ἐκάνω)· 1004 ἀποφεύγω, παραιτοῦμαι ἐκ φόβου· σύντ.: οὐ μὴν φεύγω γέ τι (οὐδόλως παραιτοῦμαι τοῦ τολμήματος), οὐδὲ εἰ χρεών με θανεῖν σώσασάν σε.

φθάνω προφθάνω, προλαμβάνω· ἔρθης μὲν μικρὸν 669 «ἀπὸ λίγο

μ' ἐπρόλαβες », « αὐτὸ θὰ ἔλεγα κι' ἔγώ τώρα »· φθάσας λέγεις 669 προλαβών λέγεις.

φθονέω - ω ἀποκρύπτω ἐκ φθόνου· τί φθονεῖς τοῦτο; 503 τί σὲ πειράζει τὸ νὰ πῆς;

φιλοικτίρμων ψυχοπονετικός.

φιλόπλουτος 411 βλ. αἴξω.

φιλότης φιλία· (έσμεν ἀδελφῷ) φιλότητί γε εἴμεθα ἀδελφοὶ κατὰ τὴν φιλίαν, ἀδελφικοὶ φίλοι.

φιλόφρων φίλα φρονῶν, φιλικῶς διακείμενος.

φίλτρον μέσον διεγεῖρον τὴν ἀγάπην, θέλγητρον· φίλτρον τι 1182 κάτι εὐχάριστον.

Φινεΐδης ἀπόγονος τοῦ Φινέως, βασιλέως τοῦ Σαλμυδησσοῦ τῆς Θράκης· αἱ ἀκταὶ τῶν Φινεΐδῶν 442 ἔξετείνοντο παρὰ τὸν Εὔξεινον ἀπὸ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Θυνιάδος ἄκρας (σήμερον Νιάδα) καὶ ἡσαν ἄνπιοι, ποτὲ δὲν ἡσύχαζον ἀπὸ τὴν τρικυμίαν.

φόβος 1037 βλ. δσιος.

φόνος 1230 μίασμα ἐκ φόνου.

φράζω 1267 ἀποκαλύπτω· βλ. δνοφερός.

φροιμιάζομαι προοιμιάζομαι, λέγω τὸ προοίμιον· τί φροιμιάζῃ νεοχόρον; 1162 τί δυσάρεστα νέα προμηγύει τὸ προοίμιόν σου;

φρονέω - ω φρονῶ εδ 353 εἰμαι εύνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. δυστυχῆς· φρονῶ μέγα 503 μεγαλοφρονῶ, εἰμαι ἀλαζών.

φροντιστέον δεῖ φροντίζειν 467 σύντ.: φροντιστέον μοι πρῶτον ὡς τὰ τῆς θεοῦ ἔχῃ καλῶς δπως τὰ τῆς λατρείας τῆς θ. ἐκτελῶνται καλῶς.

φροῦρος (πρὸ δόσοῦ) ὁ ἀπελθών καὶ ἀφαντος γενόμενος· βεβᾶσι φροῦροι 1289 « ἔφυγαν καὶ πάνε »· φροῦρος συθεὶς 1294 ἔφυγε βιαστικά.

φῶς: ὁρῶ φῶς 608 ζῶ· πρβλ. 564 καὶ 674.

φωσφόρος δηλ. φῶς (πυρσὸν) κρατοῦσα θεὰ εἶναι ἡ Ἀρτεμίς ὡς προσωποποίησις τῆς σελήνης.

χαλάω - ω χαλαρώνω· χαλῶ αλῆθεα 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

χάρις: φέρω χάριν 14 χαρίζομαι, προξενῶ εὐχαρίστησιν· τίθεμαι χάριν 602 καταθέτω εὐεργεσίαν, διὰ νὰ δύναμαι νὰ εἰσπράξω εὐγνωμοσύνην· χάριν ἐμὴν 1444 πρὸς χάριν μου· 631 βλ. λείπω.

χείρ: ἐς χείρας ἥλθε 941 ἔλαβε τὴν λύσιν του διὰ τῶν χειρῶν μου, « δόθηκε νὰ τὸ λύσω ἔγώ ».

χειρόσομαι - οῦμαι κάνω ύποχείριον, κυριεύω.

χερνίπτομαι ράντιζω μὲν ἡγιασμένους ὕδωρ.

χέρνιψ ἡ, ὕδωρ διὰ νύψιμον τῶν χειρῶν συγγὸν ἐν τῷ πληθ. χέρνιψ ἡγιασμένον ὕδωρ, ἀγνισμὸς δι' ἡγιασμένου ὕδατος· 643 βλ. ὅστις.

χθόνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν χθόνα, τὴν γῆν μαντεῖον Χθόνιον 1247 μαντεῖον τῆς Χθονός, τῆς Γαίας.

χθών - χθονὸς ἡ, γῆ.

χθών ἡ γῆ ὡς θεά, ἡ Γῆ, ἡ Γαῖα· νύχια Χθών ἐτεκνώσατο φάσματ' ὄντείρων (ἀρσ.) 1263 ἡ Χθών ἐγένησε τὰς νυκτερινὰς δηπτασίας τῶν ὄντείρων, δηλ. συνέστησε τὴν ὄντειρομαντεῖαν, ἵδρυσεν ὄντειρομαντεῖον. Ἡ Χθών ἔπραξε τοῦτο, ἵνα ἀνταγωνισθῇ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Οἱ προσερχόμενοι εἰς τὰ ὄντειρομαντεῖα κατεκλίνοντο εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια καὶ ἀπὸ τὰς μυστηριώδεις φωνάς, τὰς ὅποιας ἥκουον, συνῆγον συμπεράσματα περὶ τοῦ μέλλοντος, ἡ ἐμφανιζόμενος εἰς αὐτούς, ἐνῷ ἐκοιμῶντο, ὁ θεὸς ἔδιδε τὸν χρησμόν.

χιλιοναύτας δωρ., ἀττ. χιλιοναύτης, ὁ συγκείμενος ἐκ χιλίων νεῶν (λέγεται καὶ χιλιόναυς)· κλεινὰ κώπα χιλιοναύτας μυριοτευχῆς 141 ἐνδοξος στόλος χιλίων νεῶν καὶ φέρων μυρίους ἐνόπλους.

χοαὶ προσφορὰ ὑγρῶν (συνήθως μέλιτος, οἶνου, ὕδατος) πρὸς νεκρούς. Ἐν 61 ἡ Ἰφιγένεια εύρισκομένη ἐν Ταύροις (παροῦσα) προσφέρει χοὰς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μακρὰν κειμένου (ἀπόντι).

χοήρης ὁ χρησιμεύων εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χοῶν χοϊρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεὼν 960 ὅτι δηλ. ὁ λαὸς τῆς Παλλάδος τελεῖ « τὴν ἑορτὴν τοῦ χοήρους ἄγγους », δηλ. τὴν ἑορτὴν, καθ' ἣν ἔκαστος Ἀθηναῖος ἔχει ἐνώπιόν του ἀγγεῖον περιέχον ἔνα χοῦν ἀκράτου οἴνου καὶ πίνει ἐξ αὐτοῦ. Ἡ ἑορτὴ αὕτη, οἱ Χόες, ἡτο ἡ δευτέρα ἡμέρα τῶν Ἀνθεστηρίων, Διονυσιακῆς ἑορτῆς, ἡτις ἐτελεῖτο κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοίξεως) καὶ διήρκει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἡμέραν ὁ λαὸς συνηθροίζετο εἰς χῶρον ιερὸν τοῦ Διονύσου καί, ἀφοῦ ἔτρωγον, ἐγίνετο ἀγάων οἰνοποσίας· ὁ πρῶτος κενώσας τὸ χοϊρες ἄγγος (χοῦς = 3,28 λίτραι, 1 ὄκ. καὶ 64 δράμια) ἐλάμβανεν ὡς χραβεῖον ἀσκὸν οἴνου. Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τὴν βραβεῖον ἀσκὸν οἴνου. Κατὰ δὲ τὴν τρίτην, τοὺς Χύτρους, Πιθοιγίαν, ἦνοιγον πίθους νέου οἴνου, κατὰ δὲ τὴν τρίτην, τοὺς Χύτρους, προσέφερον εἰς τὸν Διόνυσον καὶ τὸν Χθόνιον Ἐρμῆν σπόρους καὶ ἄνθη ἀπὸ ἀγγεῖα, τὰ ὅποια ἐλέγοντο χύτροι. Οἱ περὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ Ὁρέστου μῆθος εἶναι αἰτιολογικός, ἐπενοήθη δηλ. πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ ἐθίμου.

χόρτος τόπος περιφραγμένος, περίβολος, κήπος (λατ. *hortus*): Ενδόπια χόρτων ενδέρδων 134 ἡ ἔχουσα κήπους μὲν ὥραια δένδρα· ἡ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου.

χραίνω μολύνω.

χρεών τό, ἡ ἀνάγκη, τὸ μοιραῖον. Πρὸς τὸν στίχον 1486 (τὸ χρεὼν σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ) πρβλ. τὸ τοῦ Σιμωνίδου : ἀνάγκα δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.

χρήζω ἔχω χρείαν, ἐπιθυμῶ, ἐπιζητῶ.

χρήματα 756 ἀποσκευαί, φορτίον.

χρήσας 78 χρησμοδοτήσας, μὲ τὸν χρησμὸν ποὺ μοῦ ἔδωσες, μτχ.

ἀόρ. τοῦ χράω.

χρηστήριον (βλ. προηγουμένην λέξιν) μαντεῖον.

χρονίζω χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ.

χρόνος: χρόνῳ 1336 ἐπειτα ἀπὸ πολλὴν ὥραν.

χρυσήρης χρυσοστόλιστος.

χύμιν καὶ ύμιν (κρᾶσις): 1299 βλ. μέτεστι.

χωρέω - ὦ προχωρῶ· ἔχώρει στόμια 1392 προυχώρει πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ λιμένος.

χωρίζω: τούτον χωρισθεῖσ(a) 1002 ἐὰν χωρισθῶ ἀπὸ αὐτὸ (τὸ ἔχαλμα), δηλ. ἐὰν μόνον τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον κατορθωθῇ.

χῶσσον 702 προστακτ. ἀορ. τοῦ χόρω χέω εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, συσσωρεύω, σχηματίζω ὑψώμα (τύμπον) διὰ συσσωρεύσεως χώματος.

ψεύδομαι 711 ἀπατῶ.

ψῆφος 945 καὶ 969 δικαστήριον (μετων.)· δοσία ψῆφος 945 ἵερὸν δικαστήριον. Πρόκειται περὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις ιδρύθη κατὰ τὴν παράδοσιν "Ἄρει, διὰ τὸν "Αρ. διὰ νὰ δικασθῇ δ "Αρ., ὅταν ἐφόνευσε τὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος Ἀλιρρόθιον· τοῦτο εἶναι τὸ χερῶν μίασμα τὸν 946 φονικὸν μίασμα. "Η δρθῇ ἐτυμολογία τῆς λ. "Ἀρειος εἶναι ἐκ τοῦ Ἀραι (Εὔμενίδες), ἢν τὸν ὑπῆρχεν ἵερὸν (ἄντρον) ὑπὸ τὸν βράχον.

ψόγος 686 κακογλωσσιά.

ψόφος θόρυβος, κτύπος, ἤχος.

ψυχορραγής ψυχορραγῶν, ψυχομικῶν.

ώδις - ἴνος ἡ, συνήθως εἰς τὸν πληθ. ὠδῖνες πόνοι τοῦ τοκετοῦ. 'Εν

1102 φίλη ωδής τῆς Αητοῦς, δηλ. γλυκεῖαι ἀναμνήσεις τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ τῆς, εἶναι τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὅποίου ἔγινεν ὁ τοκετός: ὁ Κύνθος, ὁ φοῖνιξ, ἡ δάφνη, ὁ θαλλὸς τῆς ἑλαίας· κατὰ ταῦτα τὸ ὠδῆνα εἶναι παράθεσις εἰς τὰς προηγουμένας αἰτιατικάς.

ώῃ ἐσ σύ, ἐσ σεῖς.

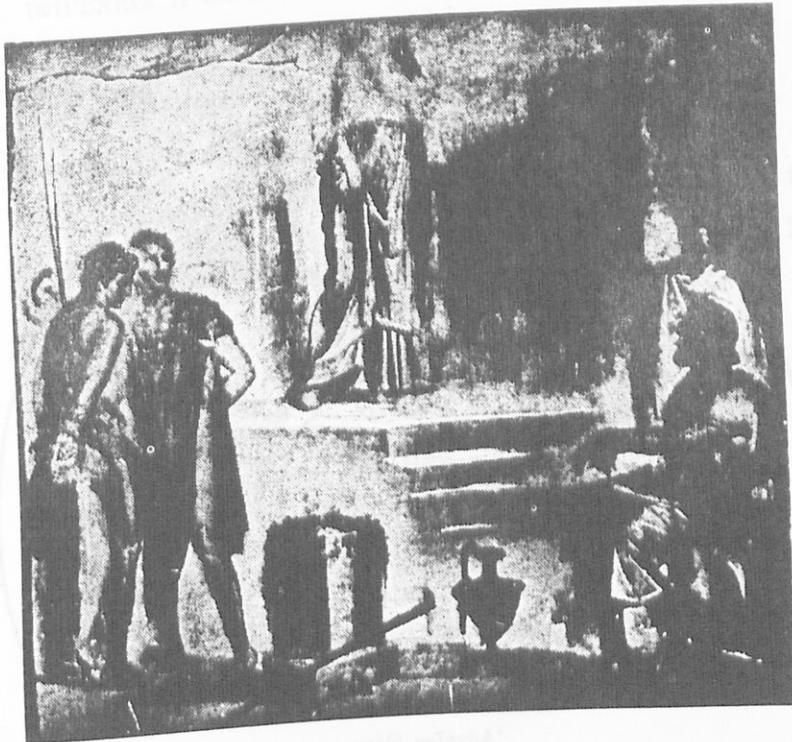
ώκυπομπος καὶ **ώκυπομπὸς** (1137, 1427) ταχύς.

ώλενη πηγὴς τῆς χειρός: 966 χείρ: ὠλέραι ἄκραι 283 τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν.

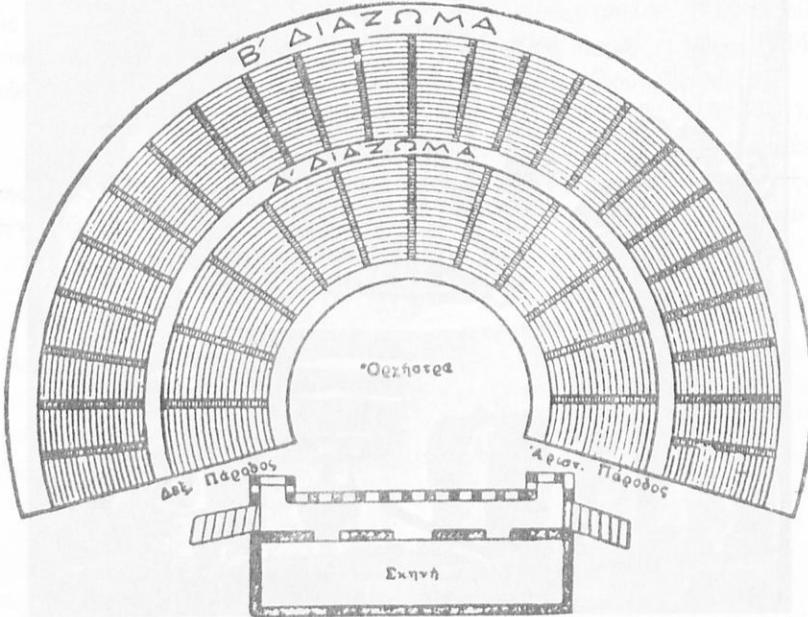
ώς 1179 χρον. σύνδ. (μόλις): 144, 480 αἰτιολ. (διότι): 609 ἐπιφ. ὡς εδ 533, 540 τί ὡραῖα, πόσον καλά: ὡς ἥσθον καλῶς 1180 ἀφοῦ τόσον ὡραῖα τὸ ἀντελήφθης: ὡς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις 1214 πόσον δίκαιον ἔχουν ὅλοι οἱ πολῖται ποὺ σὲ θαυμάζουν.

ώσαιατο 326 = ὕσαιτο (εὔκτ. μέσ. ἀρρ., γ' πληθ., τοῦ ὠθῶ).

ώφελον ἀρρ. β' τοῦ ὀφείλω ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς μὴ ἐκπληρουμένης: ὡς μήποτ' ὕφελόν γε (ἐνν. εἰδέναι) 518 μακάρι νὰ μὴν τὴν ἐγνώριζα ποτέ· τὸ ἰδὼν (μηδ' ἰδὼν ὅραρ) ἐκ τοῦ ἐννοουμένου εἰδέναι.

Ο Όρεστης και δ Πυλάδης εις τὴν χώραν τῶν Ταύρων
(Τοιχογραφία Πομπηίας)

Αρχαῖον Θέατρον

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

	Σελ.	3
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ		
B. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ		» 31
1. Κείμενον		» 31
2. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις		» 87
C. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ		» 171
1. Κείμενον		» 171
2. Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις		» 221

Ἐξάφυλλον Ζωγράφου Τ. ΧΑΤΖΗ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

0020556646
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΑ / KB / 1976 (VIII) — ANT. 79.000. — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2671/2/4/76

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΞΙΑ : ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ & ΑΝΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής